CONSEJO SUPERIOR DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS

EL TEXTO ANTIOQUENO DE LA BIBLIA GRIEGA

I

1-2 SAMUEL

por
NATALIO FERNÁNDEZ MARCOS
Y
JOSÉ RAMÓN BUSTO SAIZ

con la colaboración de
MARÍA VICTORIA SPOTTORNO Y DÍAZ CARO
y
S. PETER COWE

INSTITUTO DE FILOLOGÍA. C.S.I.C.
DEPARTAMENTO DE FILOLOGÍA BÍBLICA Y DE ORIENTE ANTIGUO
MADRID, 1989

BS
1204
.G74
S46
1989
v. 1

Obra subvencionada por la Comisión Interministerial de Ciencia y Tecnología

Printed in Spain. Impreso en España
ISBN 84 - 00 - 06971 - 4
Depósito legal: S. 344 - 1989
EUROPA ARTES GRÁFICAS, S. A. Sánchez Llevot, 1
Teléf. (923) *22 22 50 - Fax (923) 22 22 61
37005 Salamanca, 1985

Suscripciones y pedidos
Administración y Distribución
Servicio de Publicaciones C.S.I.C.
Vitrubio, 8
28006 Madrid (España)

ÍNDICE

	Págs.
Prólogo	IX
Abreviaturas	XI
Bibliografía	XIII
Introducción	XV
1. Los manuscritos antioquenos	XV
a) *Descripción*	XV
b) *Relación de los manuscritos entre sí*	XIX
c) *Características de los mss. 19 108*	XX
d) *Características de los mss. 82 93 127*	XXI
e) *Manuscritos con lecturas antioquenas*	XXIII
f) *Teodoreto*	XXIV
2. El texto antioqueno de Septuaginta	XXV
3. Rasgos textuales y literarios del texto antioqueno	XXVIII
4. Los testimonios indirectos	XXXII
a) *Qumrân*	XXXII
b) *Josefo*	XXXV
c) *Padres antioquenos*	XXXIX
d) *La* Vetus Latina	XLV
1. Los manuscritos	XLVII
2. Padres latinos	LXI
e) *La versión armenia*	LXXI
5. Las ediciones anteriores	LXXIX
6. La presente edición	LXXXIII
7. Cuadro sinóptico de los manuscritos en las diversas ediciones	LXXXVII
8. Siglas y Abreviaturas	LXXXVII
EDICIÓN	1-173

PRÓLOGO

Concluidas las ediciones críticas de las Quaestiones in Octateuchum *(1979) y las* Quaestiones in Reges et Paralipomena *(1984) de Teodoreto, iniciamos la edición del Texto Antioqueno de la Biblia Griega, meta a la que tendían nuestras investigaciones anteriores. Ahora podemos abordar esta edición sobre una base más segura. En efecto, la edición crítica de las* Quaestiones in Octateuchum *por un lado y por otro las ediciones críticas de los libros del Pentateuco publicadas por el Prof. Wevers en la serie de Gotinga a lo largo de los últimos quince años, han coincidido en un resultado común: la falta de criterios textuales para seguir manteniendo la existencia de una recensión antioquena o luciánica en el Pentateuco. Por el contrario, nuestra edición de las* Quaestiones in Reges et Paralipomena *no sólo ha confirmado sino fortalecido la existencia de un texto antioqueno perfectamente definido en los libros históricos. Ésta es la razón de que comencemos la edición del Texto Antioqueno de la Biblia Griega con los libros 1-2 Samuel (= 1-2 Reyes* Septuaginta*).*

Intentamos por este medio llevar a cabo de una forma científica y contrastada el intento que persiguiera Lagarde hace poco más de un siglo. Al enorme valor que dieron al texto antioqueno eminentes críticos del s. XIX como Thenius, Wellhausen o Driver se añade hoy el interés suscitado por los nuevos textos hebreos de Qumrân y el fenómeno del pluralismo textual detectado en los libros de Samuel-Reyes.

Esta edición es el resultado de un trabajo en equipo realizado en el Departamento de Filología Bíblica y de Oriente Antiguo del Instituto de Filología del C.S.I.C. La edición en su conjunto ha corrido a cargo del Dr. J. R. Busto Saiz y de mí mismo. Sin embargo me he encargado personalmente de la elaboración del segundo aparato para la que he contado con las siguientes colaboraciones: La Dra. M.ª Victoria Spottorno ha realizado la colación y estudio del material de Josefo; el Dr. S. Peter Cowe del Center for Armenian Studies (Columbia University, N.Y.) ha preparado los testimonios de la Biblia Armenia en relación con el texto antioqueno basándose en su nueva edición crítica de la Biblia Armenia (1-2 Samuel) que será publicada en esta misma colección TECC; el Dr. Busto Saiz ha colacionado el material de Qumrân y el

texto de la Complutense; por mi parte me he responsabilizado de las citas de los Padres antioquenos y de los testimonios de la Vetus Latina; *también he coordinado la edición y redactado la introducción menos el capítulo dedicado a la versión armenia que ha sido redactado en inglés por S. P. Cowe.*

Varias son las novedades de esta primera edición crítica del texto antioqueno. Pero sobre todo quiero insistir en los nuevos materiales tenidos en cuenta, en particular el ms. 127; las nuevas ediciones de Teodoreto, Teodoro de Mopsuestia, Asterio Sofista, Diodoro de Tarso; la nueva edición de la Biblia armenia que prepara el Dr. Cowe y que sustituirá a la de Zohrab de 1805. Pero es en el campo de la Vetus Latina *donde las aportaciones para el estudio del texto antioqueno me parecen más importantes frente a las ediciones anteriores. Además de contar con las recientes ediciones de Lucifer de Cagliari y del Palimpsesto de Viena, quiero destacar el nuevo material de la edición* Glosas Marginales de Vetus Latina en Biblias Vulgatas Españolas: 1-2 Samuel *que la Dra. C. Morano ha puesto a mi disposición, edición que aparecerá en la colección «Textos y Estudios Cardenal Cisneros».*

Sólo me queda agradecer a las Bibliotecas del British Museum de Londres, Nacional de París y Vaticana de Roma el envío de los microfilmes de los manuscritos. Mi agradecimiento al Prof. R. Hanhart, Director del Septuaginta-Unternehmen *de Gotinga por su amable gestión y envío de una copia en microfilme del ms. de Moscú,* Synodal Bibliothek Gr. 31, *cuando todos los intentos de obtener una nueva copia del original (hoy en el Museo Histórico de Moscú) habían fracasado. Para el material de la* Vetus Latina *hemos manejado excelentes fotografías de los manuscritos 91-95 enviadas por el* Vetus-Latina Institut *de Beuron. En noviembre de 1986 tuve además la oportunidad de consultar* in situ *los preciados ficheros de dicho Instituto. Quiero agradecer desde aquí la amable acogida tanto de su director Prof. H. J. Frede como de los demás miembros del* Vetus-Latina Institut.

Por fin agradezco al personal de Gráficas Europa así como a su director D. Martín Ruipérez el excelente trabajo realizado en la impresión de este volumen complejo. Su pericia y maestría son los mejores compañeros de nuestro trabajo científico.

NATALIO FERNÁNDEZ MARCOS

ABREVIATURAS

ANRW	Aufstieg und Niedergang der Römischen Welt.
Ant	Texto antioqueno o luciánico de la Septuaginta.
BASOR	Bulletin of the American Schools of Oriental Research.
BHS	Biblia Hebraica Stuttgartensia.
BIOSCS	Bulletin of the International Organization for Septuagint and Cognate Studies.
Brooke-McLean	A. E. Brooke - N. McLean - H. St. J. Thackeray, *The Old Testament in Greek. II/I: I and II Samuel,* Cambridge 1927.
CBQ	Catholic Biblical Quarterly.
CCSG	Corpus Christianorum Series Graeca.
CCSL	Corpus Christianorum Series Latina.
CPG	Clavis Patrum Graecorum.
CSCO	Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium.
HTR	Harvard Theological Review.
IDB	Interpreter's Dictionary of the Bible.
JBL	Journal of Biblical Literature.
Jos, Jos-lat	Josefo, Josefo-latino.
JSOT	Journal for the Study of the Old Testament.
JTS	Journal of Theological Studies.
KT	Kleine Texte für Vorlesungen und Übungen.
LXX, LXX-rell	Texto mayoritario de la Septuaginta en Samuel-Reyes por oposición al texto antioqueno.
OS	Oudtestamentische Studiën.
PG	Patrologia Graeca.
QO	N. Fernández Marcos - A. Sáenz-Badillos, *Theodoreti Cyrensis Quaestiones in Octateuchum. Editio Critica,* TECC 17, Madrid 1979.
QRP	N. Fernández Marcos - J. R. Busto Saiz, *Theodoreti Cyrensis Quaestiones in Reges et Paralipomena. Editio Critica,* TECC 32, Madrid 1984.
SCS	Septuagint and Cognate Studies.
SC	Sources Chrétiennes.
REEB	Revista Española de Estudios Bíblicos.
ST	Studi e Testi.
TECC	Textos y Estudios «Cardenal Cisneros».
TU	Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur.
VT(S)	Vetus Testamentum (Supplement).
ZNW	Zeitschrift für die Neutestamentliche Wissenschaft.

BIBLIOGRAFÍA

BARTHÉLEMY, D., *Critique textuelle de l'Ancien Testament. 1 Josué, Juges, Ruth, Samuel, Rois, Chroniques, Esdras, Néhémie, Esther,* Friburgo/Gotinga 1982.

BARTHÉLEMY, D., GOODING, D. W., LUST, J., TOV, E., *The Story of David and Goliath. Textual and Literary Criticism,* Friburgo/Gotinga 1986.

BROCK, S. P., *The Recensions of the Septuagint Version of 1 Samuel,* Diss. Oxford 1966.

— «Lucian *redivivus:* Some Reflections on Barthélemy's *Les Devanciers d'Aquila*». *Studia Evangelica 5 (1968) = TU* 103, 176-81.

BUSTO SAIZ, J. R., «On the Lucianic Manuscripts in 1-2 Kings». *VI Congress of the International Organization for Septuagint and Cognate Studies,* editado por Claude E. Cox, Atlanta, Georgia 1987, 305-10.

DEBOYS, D. G., *The Greek Text of 2 Kings,* Diss. Oxford 1981.

DIEU, L., «Les Manuscrits grecs des Livres de Samuel (Essai de classement)». *Le Muséon* 34 (1921) 17-60.

DÖRRIE, H., «Zur Geschichte der LXX im Jahrhundert Konstantins». *ZNW* 39 (1940) 57-110.

DRIVER, S. R, *Notes on the Hebrew Text and Topography of the Books of Samuel,* Oxford 1913².

FERNÁNDEZ MARCOS, N., «The Lucianic Text in the Books of Kingdoms: From Lagarde to the Textual Pluralism». *De Septuaginta. Studies in honour of John William Wevers on his sixty-fifth birthday,* editado por A. Pietersma y C. Cox, Toronto/Brandon 1984, 161-75.

— «On the Present State of Septuagint Research in Spain». *La Septuaginta en la investigación contemporánea (V Congreso de la IOSCS),* editado por N. Fernández Marcos, Madrid 1985, 271-285.

— «Literary and Editorial Features of the Antiochian Text in Kings». *VI Congress of the IOSCS,* 287-304.

FISCHER, B., «Lukian-Lesarten in der Vetus Latina der vier Königsbücher». *Studia Anselmiana* 27/8 (1951) 169-77.

JOHNSON, B., *Die hexaplarische Rezension des 1. Samuelbuches der Septuaginta,* Lund 1963.

— *Die armenische Bibelübersetzung als hexaplarischer Zeuge im 1. Samuelbuch,* Lund 1968.

LAGARDE, P., *Librorum Veteris Testamenti Canonicorum Pars Prior Graece,* Gotinga 1883.

MCCARTER, P. Kyle, *I Samuel. A New Translation with Introduction and Commentary,* Nueva York 1980.

— *II Samuel. A New Translation with Introduction and Commentary,* Nueva York 1984.

MERCATI, G., «Di alcune testimonianze antiche sulle cure bibliche di San Luciano». *Biblica* 24 (1943) 1-17.

METZGER, B. M., «The Lucianic Recension of the Greek Bible». *Chapters in the History of New Testament Textual Criticism,* Leiden 1963, 1-14.

MUROAKA, T., «The Greek Text of 2 Samuel 11 in the Lucianic Manuscripts». *Abr-Nahrain* 20 (1981-82) 37-59.

— «The Greek Texts of Samuel-Kings: Incomplete Translations or Recensional Activity?». *Abr-Nahrain* 21 (1982-83) 28-49.

RAHLFS, A., *Septuaginta-Studien 1. Studien zu den Königsbüchern*, Gotinga 1904.

— *Septuaginta-Studien 3. Lucians Rezension der Königsbücher*, Gotinga 1911.

SKEHAN, P. W., «Turning or Burning? 1 Sam 17:53 LXX». *CBQ* 38 (1976) 193-95.

SPOTTORNO Y DÍAZ CARO, M. V., «Some Remarks on Josephus' Biblical Text». *VI Congress of the IOSCS*, 277-85.

STOEBE, H. J., «Die Goliathperikope I Sam. XVII:1-XVIII:5 und die Textform der LXX». *VT* 6 (1956) 397-413.

THACKERAY, H. St. J., «The Greek Translators of the Four Books of Kings». *JTS* 8 (1907) 262-78.

— *Josephus. The Man and the Historian*, Nueva York 1929.

TOV, E. (ed.), *The Hebrew and Greek Texts of Samuel*, Jerusalén 1980. Con una bibliografía actualizada hasta esta fecha (pp. 207-16) sobre la revisión *Kaige* y el Protoluciánico.

ULRICH, E. Ch., *The Qumran Text of Samuel and Josephus*, Missoula, Montana 1978.

WELLHAUSEN, J., *Der Text der Bücher Samuelis*, Gotinga 1871.

WEVERS, J. W., «A Study in the Exegetical Principles of the Translator of II Sam XI:2-I Kings II:11». *CBQ* 15 (1953) 30-45.

INTRODUCCIÓN

1. LOS MANUSCRITOS ANTIOQUENOS

a) *Descripción*

Cuatro de los cinco manuscritos que forman la base de nuestra edición —19 82 93 y 108— fueron identificados como portadores del texto antioqueno de la Biblia por Ceriani en 1863[1]. Más tarde Rahlfs reconocería como antioqueno o luciánico en Samuel-Reyes al ms. 127 incorporándolo al grupo[2]. Un texto basado en los cuatro primeros de Génesis a Ester, sin aparato crítico excepto en Ester, fue editado por Lagarde en 1883[3]. Los cinco están recogidos en el aparato de la edición de Brooke-McLean bajo las siglas boc_2e_2 si bien la desmembración en variantes o frases cortas propias de un aparato no siempre permite hacerse una idea exacta de su texto[4].

Para nuestra edición hemos colacionado de nuevo íntegramente según copias en microfilme estos cinco manuscritos:

19. *Roma, Biblioteca Vaticana Chis. Gr. 30 (olim R. VI. 38), ss. XI-XII:* Pergamino, 37-40 líneas, 376 folios. 1-2 Samuel en ff. 159^r-203^v. Descrito por Rahlfs y Cavalieri[5]. Colacionado por Holmes-Parsons

[1] N. Fernández Marcos, «The Lucianic Text in the Books of Kingdoms». En *De Septuaginta. Studies in honour of John William Wevers on his sixty-fifth birthday*, ed. por A. Pietersma y C. Cox, Toronto/Brandon 1984, 161-75, p. 163.

[2] Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, Gotinga 1911, 15.

[3] P. de Lagarde, *Librorum Veteris Testamenti Canonicorum Pars Prior Graece*, Gotinga 1883.

[4] A. E. Brooke - N. McLean - H. St. J. Thackeray, *The Old Testament in Greek, vol II, Part I. I and II Samuel*, Cambridge 1927. Para la nomenclatura de estos manuscritos en las ediciones de Lagarde y Brooke-McLean ver la tabla de equivalencias al final de la introducción, p. LXXXVII.

[5] A. Rahlfs, *Verzeichnis der griechischen Handschriften des Alten Testaments*, Berlín 1914, 277 y —, *Septuaginta-Studien 3*, 9. P. Franchi de' Cavalieri, *Codices Graeci Chisiani et Borgiani*, Roma 1927, 68. Pese a la difusión alcanzada por este grupo de manuscritos con las siglas boc_2e_2 de la edición de Brooke-McLean, nos ha parecido más oportuno mantener las siglas del catálogo de Rahlfs adoptadas por las ediciones del *Septuaginta-Unternehmen* de Gotinga con el fin de tender a una mayor unificación terminológica.

y utilizado por Lagarde para su edición del texto luciánico[1], si bien sólo señala las variantes en su primer texto de Ester (Εσθηρ α) bajo la sigla *b*. Colacionado por Brooke-McLean bajo la sigla b', y bajo la sigla b junto con el 108 siempre que coinciden ambos. Cabe señalar el elevado número de lecturas singulares o exclusivas dentro del grupo antioqueno que presenta este manuscrito[2].

He aquí una pequeña muestra de ellas:

ἀπῆλθεν] ἐπορεύθη	1 Sam 13, 15
ἀδελφός] υἱός	2 Sam 3, 30
τὴν πόλιν] τὸν τόπον	2 Sam 17, 23
ἀνεβόησαν] ἐκέκραξαν	2 Sam 22, 42

Se puede decir que lleva al extremo las características del subgrupo que forma junto con el 108 (cf. *infra*). Abundan las omisiones por *homoioteleuton*[3] y otras de menor envergadura (artículos, nombres, preposiciones, etc.). Son frecuentes las corrupciones paleográficas tales como:

ἔλαβον] ἔλαχον	1 Sam 5, 2
ἔπταισαν] ἔπεσαν	1 Sam 7, 10
ἐλαίου] λαοῦ	1 Sam 10, 1
πολιάν] πολιτείαν	2 Sam 26, 6

Y en una ocasión, 1 Sam 25, 26, su lectura coincide con la de Teodoreto frente a los otros manuscritos.

108. *Roma, Biblioteca Vaticana, Vat. Gr. 330, ss. XIII-XIV.* Papel, 36 líneas, 511 folios. 1-2 Samuel en ff. 224r-287r. Descrito por Rahlfs y Devreesse[4]. Fue uno de los manuscritos base de la Políglota Complutense en los libros históricos. Colacionado por Holmes-Parsons y utilizado por Lagarde en su edición del texto luciánico figura con la sigla *d* en el aparato del primer texto de Ester[5]. Colacionado por Brooke-McLean y recogido en su aparato con la sigla *b*, pero englobado en una única sigla b siempre que coincide con el 19 con el que está estrechamente emparentado. Son raras las variantes específicas que presenta dentro del subgrupo.

[1] R. Holmes - J. Parsons, *Vetus Testamentum Graecum cum variis lectionibus*, Oxford 1818 y P. de Lagarde, *Librorum Veteris Testamenti*, 504-41.

[2] La lectura que sigue al paréntesis es la del ms. 19. La que precede es del grupo antioqueno.

[3] Cf. 1 Sam 5, 2; 6, 17; 11, 9; 16, 10; 17, 35; 18, 27; 19, 17; 24, 1; 24, 17; 25, 23; 27, 10; 2 Sam 2, 2; 5, 12; 6, 20; 11, 21 y 14, 11.

[4] Rahlfs, *Verzeichnis*, 248 y —, *Septuaginta-Studien 3*, 12. R. Devreesse, *Codices Vaticani Graeci II*, Ciudad del Vaticano 1937, 1-2.

[5] Sobre el valor de las colaciones de Holmes-Parsons y Lagarde cf. Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 13-14.

82. *París, Biblioteca Nacional, Coisl. 3, s. XII.* Pergamino, 40 líneas, 242 folios. 1-2 Samuel en ff. 165ʳ-207ᵛ. Descrito por Rahlfs y Devreesse[1]. Colacionado por Holmes-Parsons y utilizado por Lagarde en su edición del texto luciánico con la sigla *f.* Colacionado por Brooke-McLean y recogido en su aparato bajo la sigla *o*. En los libros de Samuel-Reyes no tiene un texto antioqueno puro sino mixto con el texto mayoritario de Septuaginta[2]. Este texto mixto lo detectó también Brock en 1 Samuel[3]. Hemos podido comprobar que ese mismo fenómeno de completar la laguna de su *Vorlage* con un texto no antioqueno se produce también en 2 Sam 1, 19-22 coincidiendo prácticamente con la elegía de David por Saúl y Jonatán.

Aparte de este fenómeno bien delimitado, dicho manuscrito coincide esporádicamente con manuscritos no antioquenos (cf. 1 Sam 8, 15; 2 Sam 13, 18; 22, 22). Y sobre todo conserva un elevado número de lecturas singulares de diversa procedencia: cambio de preposición, preverbio, etc. Abundan las omisiones por *homoioteleuton*, algunas de ellas de cierta extensión. Otras variantes son de origen paleográfico. En unos pocos casos el manuscrito coincide en solitario con la lectura de Teodoreto (1 Sam 2, 32; 25, 15; 2 Sam 24, 14).

93. *Londres, Museo Británico, Royal 1 D. II, s. XIII.* Pergamino, dos columnas, 40-43 líneas, 216 folios (203-216 completado en el s. XV). 1-2 Samuel en ff. 3ʳ-40ᵛ. Descrito por Rahlfs[4]. Colacionado por Holmes-Parsons y utilizado por Lagarde en su edición cuyas variantes señala en el primer texto de Ester con la sigla *m*[5]. Colacionado por Brooke-McLean y recogido en su aparato bajo la sigla e_2. En los libros de Samuel hay que resaltar el elevado número de lecturas singulares que ofrece. Algunas de ellas son de origen paleográfico. Véanse, por ejemplo:

ἐπέστη] ἔπεσεν	1 Sam 17, 51
λαοῦ] σαούλ	1 Sam 18, 5
ἀδελφούς] ὀφθαλμούς	1 Sam 20, 29
ἀλγῶ] ἀλλ' ἐγώ	2 Sam 1, 26, etc.

[1] Rahlfs, *Verzeichnis,* 184 y —, *Septuaginta-Studien 3,* 9-10. R. Devreesse, *Bibliothèque nationale. Département des mss. Catalogue des mss. grecs. II Les fonds Coislin,* París 1945.

[2] Sobre la distribución de los textos septuagintal y antioqueno en este manuscrito a lo largo de 1-2 Reyes cf. Rahlfs, *Septuaginta-Studien 1,* 5-15.

[3] S. P. Brock, *The Recensions of the Septuagint Version of I Samuel,* Diss. Oxford 1966, p. 17: «As in III-IV Kms the Vorlage of *o* must have had some lacunae in this book too: thus XXX 30-XXXI 11 *o* ceases to be Lucianic having filled up a lacuna with a text of non-Lucianic type».

[4] Rahlfs, *Verzeichnis,* 113 y —, *Septuaginta-Studien 3,* 10-14.

[5] Sobre el valor de las colaciones de Lagarde cf. Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3,* 13-14.

Otras variantes son cambios de sinónimo, de preverbio, tiempo o persona. Hay que insistir por otra parte en las frecuentes lecturas singulares, generalmente de origen paleográfico, dentro del propio grupo antioqueno, como:

πιστωθήτω] πιστωθήσεται	2 Sam 7, 25
περικαθῆσθαι] περικαθῆσαι	2 Sam 11, 16
ἐποίησεν] ἔθυσεν	2 Sam 12, 4
ὅλος ὁ οἶκος] ὁ λαὸς τοῦ οἴκου	2 Sam 19, 29

Por la confusión frecuente entre A, Λ y Δ Holmes-Parsons concluyeron que procedía de un arquetipo en escritura uncial[1] y Walters afirma esto mismo a partir de la transcripción de los nombres propios en 1-2 Reyes[2]. Sin embargo, con independencia de que algunas variantes procedan de un estadio de la transmisión con escritura uncial, lo cual es obvio, otras se explican mejor a partir de la escritura cursiva y con abreviaturas. Véanse, por ejemplo:

ἐπὶ μίαν] ἐναντίον	1 Sam 2, 36
ἐπέστη] ἔπεσεν	1 Sam 17, 51
ἀδελφούς] ὀφθαλμούς	1 Sam 20, 29
ἐξιλάσατο] ἐξείλατο	2 Sam 21, 14

En 1 Sam 2, 32, probablemente por influjo de la tradición hexaplar, conserva la transcripción μαων que es la lectura más próxima al original hebreo de todas las del grupo. También merece considerarse su lectura Εἰσβάαλ en 2 Sam 2, 8 ss., por coincidir con la *Vetus Latina* frente al Μεμφιβόσθε de los demás manuscritos antioquenos[3].

127. *Moscú, Biblioteca Sinodal Gr. 31, s. X,* primera mitad, o finales del IX[4] (hoy en el Museo Histórico). Pergamino, dos columnas, 35 líneas, 440 folios (ff. 1-59 y 435-440 s. XV, papel). 1-2 Samuel en ff. 247v-318v. Descrito por Rahlfs[5] y colacionado por Holmes-Parsons en *Addenda et Emendanda* al tomo segundo de su edición[6]. Pero fue Rahlfs el primero en identificarlo como luciánico en los libros de Sa-

[1] Cf. Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3,* 10, nota 1.

[2] Stanley D. Walters, «The Septuagint Manuscript e2». *BIOSCS* 5 (1972) 15-16.

[3] Nótese que el texto antioqueno transmite de ordinario un estadio del texto que no ha sido «desbaalizado», cf. Μεμφιβάαλ en 2 Sam 9, 6 ss.

[4] Debo esta precisión cronológica a A. Escobar.

[5] Rahlfs, *Verzeichnis,* 144 y —, *Septuaginta-Studien 3,* 15.

[6] Lagarde lo utiliza en su ensayo de edición para el primer capítulo del Génesis, cf. P. de Lagarde, *Ankündigung einer neuen Ausgabe der griechischen Übersetzung des Alten Testaments,* Gotinga 1882, 3.

muel-Reyes[1]. Es un manuscrito muy apreciado por sus numerosas notas marginales de contenido hexaplar. Es además uno de los más fieles trasmisores de los signos diacríticos de la Hexapla y fue utilizado por Field[2]. Es el manuscrito más antiguo del grupo antioqueno. Por eso merecen especial atención algunas de sus lecturas singulares que coinciden con Teodoreto[3]. Presenta algunas variantes peculiares dentro del grupo y sobre todo muchas lecturas exclusivas surgidas en un estadio de la transmisión en que se copiaba en escritura uncial como puede verse por la frecuente confusión entre las letras Α/Δ/Λ:

εἶδον] εἶλον	1 Sam 6, 19
καίρῳ] κλήρῳ	1 Sam 18, 19
Μααχά] μαλχά	2 Sam 10, 8
Χαλααμά] χααλαμά	2 Sam 10, 16

b) *Relación de los manuscritos entre sí*

A la valoración de los manuscritos luciánicos dedicó Rahlfs un capítulo en el mencionado estudio, escogiendo como piedra de toque de su análisis las variantes del capítulo primero de 1 Reyes (= cap. 25 de 2 Sam en nuestra edición)[4]. Y constató algo que las colaciones hacen patente: salvo raras excepciones la tradición manuscrita antioquena se divide en dos subgrupos: los mss. 19 108 por un lado y los mss. 82 93 127 por otro. Analizó a continuación a lo largo de 1-2 Reyes las lecturas de cada subgrupo que pueden ser originales por razones de crítica interna y aquellas variantes en las que los criterios internos no permiten determinar la prioridad. Por fin consideró el comportamiento de los testimonios secundarios frente a los dos subgrupos. Rahlfs concluyó que tanto por criterios internos (probabilidad de las lecturas) como por criterios externos (coincidencia con los testimonios secundarios, en especial Teodoreto y la *Vetus Latina*), el subgrupo 82 93 127 es superior al 19 108 y en consecuencia hay que darle la preferencia para la restauración del texto en los casos dudosos, aunque en ocasiones los mss. 19 108 sean portadores de la lectura genuina.

[1] Rahlfs, *Septuaginta-Studien 1*, 18, nota 1.

[2] F. Field, *Origenis Hexaplorum quae supersunt I*, Oxford 1875, 5. Sobre la peculiar cronología de este manuscrito en los libros de Samuel-Reyes cf. J. D. Shenkel, *Chronology and Recensional Development in the Greek Text of Kings*, Cambridge Mass. 1968, 27-31. Sobre la nueva recensión que transmite en 1 Reyes 14, 1-20, cf. N. Fernández Marcos, «En torno al texto hexaplar de 1 Re 14, 1-20». En *Homenaje al Prof. Pérez Castro. Sefarad* 46/1-2 (1986) 177-190.

[3] Ver por ejemplo 1 Sam 2, 30; 25, 33; 27, 2; 2 Sam 7, 11; 26, 3.

[4] Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 51-80.

Estas conclusiones de Rahlfs las mantenemos básicamente tras nuestro estudio de las variantes[1] a lo largo de 1-2 Samuel con dos matizaciones: la constatación de la existencia de estos dos subgrupos así como las numerosas lecturas singulares de todos los manuscritos a excepción del 108 no debe desfigurar la imagen global de este grupo textual que se destaca en la tradición de Septuaginta por un número abrumador de coincidencias y rasgos bien definidos; en segundo lugar, cada lectura ha de ser sopesada por sí misma y en este sentido cabe la posibilidad de que lecturas aisladas de algún manuscrito representen en determinadas circunstancias la lectura genuina

c) *Características de los mss. 19 108*

Este subgrupo coincide en 1-2 Samuel en una serie de rasgos comunes que ponen de manifiesto su pertenencia a una misma corriente de transmisión textual. Por crítica interna se detecta un elevado número de lecturas compartidas, muchas de ellas errores de origen paleográfico que se remontan al estadio de la escritura uncial. Detrás del paréntesis indicamos las lecturas del subgrupo:

ἐφ' ὅλον] ἔφοδον	1 Sam 22, 15
'Αγλά] ἀγάλ	2 Sam 3, 5
'Ιωάδ] ἰωάλ	2 Sam 8, 18
Λαδαβάρ] δαδαβάρ	2 Sam 9, 4
Χαλααμά] χαλλαμάν	2 Sam 13, 37
Δουδεί] δουλεί	2 Sam 23, 9

Otros errores proceden del estadio de la transmisión en cursiva:

ἐκάλεσε] ἐλάλησε	1 Sam 9, 26
ἄρτων] αὐτῶν	1 Sam 10, 4
Σαβεέ] σαμεέ	2 Sam 20, 6
'Αμεσσά] ἀβεσσά	2 Sam 20, 9

Los errores de origen paleográfico no se reducen sólo a la confusión de algunas letras por su semejanza en la escritura sino que afectan a unidades mayores. Precisamente por contar con un original de la traducción se pueden detectar algunos errores de la transmisión de mayor envergadura:

μὴ θῇς τι] μνήσθητι	1 Sam 9, 20
ἐξαποστελῶ σε] ἐξαποστελωσαι	1 Sam 9, 26
ἀνέλεξε] ἀνέδειξε	1 Sam 20, 38

[1] Cf. Busto Saiz, «On the Lucianic Manuscripts in 1-2 Kings».

Ἰεζραήλ] ι̅η̅λ̅	1 Sam 29, 1
Ἰεζραηλῖτις] ἰσραηλῖτης	1 Sam 30, 5
κατέκαυσαν] κατέκλαυσαν	1 Sam 31, 12[1]
συστρεμμάτων] ἀστρεμμάτων	2 Sam 4, 2
καταφαγεῖν] καταφυγεῖν	2 Sam 18, 8

Comparten además una serie de omisiones comunes por *homoioteleuton:* véase por ejemplo 1 Sam 6, 17.18; 17, 31; 30, 29; 2 Sam 1, 22; 2, 14; 9, 11; 22, 27, en el aparato de la edición.

El hecho de que algunas de sus variantes coincidan con lecturas de la Septuaginta mayoritaria [cf. 1 Sam 8, 8; 10, 2; 25, 9; 29, 1; 2 Sam 12, 6; 19, 19(18)] hace pensar que han experimentado cierta contaminación con el resto de la tradición manuscrita. Si esto se suma a los errores de transmisión antes analizados, su texto debe ser considerado de inferior calidad. Hay que añadir también un menor índice de coincidencias con Teodoreto que utilizamos como criterio externo para el establecimiento del texto antioqueno. Esto no quiere decir sin embargo que en ocasiones, en especial cuando coincide en una lectura específica con Teodoreto, no conserve la lectura antioquena genuina.

d) *Características de los mss. 82 93 127*

Es el subgrupo más importante tanto por el número como por la entidad de sus lecturas comunes. Hay que resaltar también su mayor porcentaje de coincidencias con Teodoreto, criterio externo que avala su calidad en la transmisión del texto antioqueno, e incluso que sus variantes están más cerca de la *Vorlage* hebrea[2]. Este bagaje de lecturas en común aumenta si tenemos en cuenta las coincidencias entre los mss. 93 y 127 debido al comportamiento particular del 82 que ofrece un texto mixto con el del resto de Septuaginta (cf. *supra* descripción del manuscrito).

Buen número de sus lecturas comunes se deben a la grafía -ει- en lugar de -ι- que utilizan sistemáticamente en los nombres propios, así como en la doble sigma con que escribe el nombre de Absalón. También de forma sistemática utiliza la tercera persona del aoristo primero medio en -ατο en lugar del aoristo segundo en -ετο. No hay indicios de corrección regular en sentido aticista, pero sí diversos cambios de sinónimo, preverbio, alternancia singular/plural en nombres y verbos, alternancia activa/pasiva en los verbos, cambio de preposición y sobre todo nume-

[1] Probablemente de origen paleográfico aunque ya la conozca Josefo.

[2] Cf. Busto Saiz, «On the Lucianic Manuscripts in 1-2 Kings», 308.

rosas variantes significativas de léxico, poco corrientes en un texto bíblico que suele trasmitirse con bastante fijeza y rigor. Véase a modo de ilustración[1]:

ἀμαυροῦσθαι] βαρύνεσθαι	1 Sam 3, 2
συνῆκεν] ἐσοφίσατο	1 Sam 3, 8
ἐξεστηκυῖα] ἀγωνιῶσα	1 Sam 4, 13
πατράδελφος] οἰκεῖος	1 Sam 10, 14
ἐπορεύθη] ἀπεληλύθει	2 Sam 3, 22
κακία] ἀδικία	2 Sam 7, 14
ἐξαιρούμενος] συνλύσων	2 Sam 14, 6
εὐλογῆσαι σε] προσδέξεται παρὰ σοῦ	2 Sam 24, 23

Este subgrupo omite con frecuencia el artículo ante nombre propio geográfico, de persona o ante κύριος. Incluso alguna vez ante υἱός, aunque en este caso sobre todo en plural puede deberse a error paleográfico.

En suma, contamos con una serie de criterios internos: calidad de los manuscritos, comportamiento o tendencias del subgrupo a lo largo de los libros; y otros externos, principalmente la coincidencia con el texto bíblico de Teodoreto y en menor escala con el resto de los testimonios indirectos del texto antioqueno. Pero esto no nos exime de tener que decidir en cada caso la lectura que debe restaurarse por los procedimientos habituales en crítica textual: testimonio de los manuscritos, circunstancias de la transmisión, atención a la lengua de la época y la confluencia de los otros criterios observados sobre el comportamiento y tendencias de los grupos de manuscritos y de los manuscritos individuales.

Con estas consideraciones como trasfondo podemos representar la historia de la transmisión manuscrita del texto antioqueno de forma aproximativa por medio del siguiente *stemma codicum*.

[1] Detrás del paréntesis registramos la lectura propia de este subgrupo.

Stemma codicum

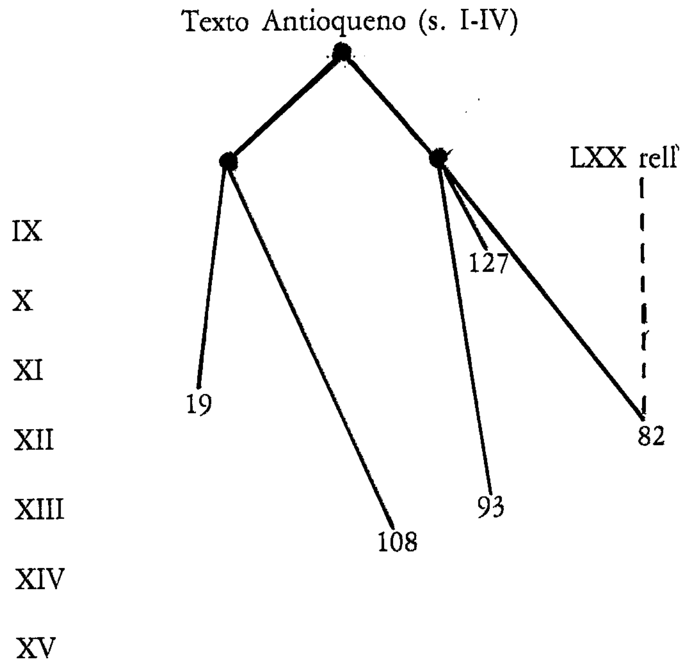

e) *Manuscritos con lecturas antioquenas*

Rahlfs menciona en su citado estudio otros manuscritos portadores de variantes luciánicas en el margen. En primer lugar la versión Sirohexaplar de comienzos del s. VII, el uncial M (= Coisl. 1) del s. VII y el minúsculo catenáceo 247 (= Coisl. 8) del s. X (= 56 de nuestra edición QRP). En este último las variantes antioquenas proceden de Teodoreto cuyo texto de las *Quaestiones* constituye el núcleo de la catena[1]. Todas estas lecturas constituyen más bien un testimonio del influjo del texto antioqueno en el resto de la tradición de Septuaginta y sus versiones, pero carecen de interés para la restauración del texto antioqueno. Lo mismo se puede decir de los manuscritos con abuntantes lecturas antioquenas en el texto (158 = 47 de nuestra edición de QRP, 56 y 246)[2] y de los manuscritos con lecturas antioquenas esporádicas en su texto[3].

[1] Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 30-34.
[2] Cf. Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 34-43.
[3] Cf. Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 43-46.

Aquí puede incluirse el ms. 815 *(Biblioteca Nacional Austríaca, Suppl. gr. 187)*, un fragmento de pergamino del s. IV d.C. que contiene 1 Sam 18, 8-25 y es probablemente de origen egipcio. Fue publicado por Hunger en 1956[1]. Su editor pretendía que el texto de este fragmento era de carácter luciánico. Pero sus conclusiones precipitadas pronto se vieron modificadas. Sólo contiene lecturas luciánicas en los versos 17-19, e incluso aquí su texto no es estrictamente antioqueno sino que al menos en tres ocasiones sigue al resto de la tradición septuagintal[2].

f) *Teodoreto*

Para la restauración del texto nos hemos servido como criterio externo de primera mano de nuestra edición crítica de las QRP. Por sus numerosas citas bíblicas constituye prácticamente un comentario seguido al texto antioqueno de Samuel-Reyes-Crónicas y ejerce una función de control sobre el texto de los manuscritos. Por disponer ya de un texto críticamente fijado nos ha parecido oportuno utilizarlo para la restauración del texto antioqueno casi al mismo nivel que los manuscritos incluyéndolo en el mismo aparato negativo. En consecuencia, hemos señalado en el texto los *incipit* y *desinit* de las citas bíblicas de Teodoreto. Pues bien, en estos pasajes atestiguados por dicho autor sólo se recogen en el aparato las discrepancias de Teodoreto con el texto restaurado, como si se tratara de un manuscrito más. La escasa comparecencia de la sigla Tht (= Teodoreto) en este primer aparato nos dará una idea del alto grado de identificación de Teodoreto con el texto antioqueno que transmite este grupo de manuscritos. Por tratarse de un comentario seguido las citas son fáciles de identificar con nuestra edición de las QRP. Por eso sólo hemos señalado la página y línea de la cita en los casos aislados en que éstas proceden de las *Quaestiones in Octateuchum* (QO)[3].

1 H. Hunger, «Ein neues Septuaginta-Fragment». *Anz. Öst. Ak. Wiss. phil.-hist. Kl.* 93 (1956), 188-99.

2 Cf. Bo Johnson, *Die Hexaplarische Rezension des 1. Samuelbuches der Septuaginta,* Lund 1963, 21-22 y S. P. Brock, *The Recensions,* 1-2.

3 En los contados casos en que se solapan dos citas de un mismo pasaje, una procedente de la obra que comenta sistemáticamente y dentro de su contexto y otra procedente de otra obra ajena y fuera de su contexto, damos preferencia a la primera cita. En estos casos no las valoramos por igual pues hemos comprobado que tanto la remodelación del pasaje como la cita de memoria ocurren con más frecuencia en el segundo caso.

2. El texto antioqueno de Septuaginta

Sobre la historia general de la recensión luciánica y de su investigación existen resúmenes de conjunto que no es preciso repetir aquí[1]. Ahora bien, puede afirmarse que desde el s. XIX la historia de la investigación del texto luciánico de Septuaginta se centra principalmente en la investigación de dicho texto en los libros de Samuel-Reyes. En efecto, ya Thenius, Wellhausen y Driver reconocieron el gran valor de este texto no sólo dentro de la tradición de Septuaginta sino incluso para la crítica textual hebrea como instrumento para la restauración del texto bíblico genuino en dichos libros[2]. Es más, Wellhausen llegó a proponer la edición por separado del texto luciánico aunque no fuera más que para un solo libro[3]. Esta edición de la recensión antioquena intentó llevarla a cabo Lagarde de Génesis a Ester como paso previo para la restauración de la Septuaginta primitiva[4]. Las deficiencias de esta edición son bien conocidas, pues su discípulo Rahlfs las denunció oportunamente[5]. El propio Lagarde era consciente de que estaba editando la recensión luciánica sólo de forma provisional y proponía como una tarea para el futuro la edición científica de este texto[6].

Lagarde contribuyó a atraer la atención de los biblistas sobre este texto, pero debemos a Rahlfs un estudio más exhaustivo de los manuscritos y lecturas luciánicos. Sus análisis pioneros han facilitado en no pocos puntos el camino a nuestra edición. Sin embargo, con la perspectiva histórica que hoy tenemos y los logros alcanzados por las investigaciones de los últimos cincuenta años se puede constatar que los estudios

1 B. M. Metzger, «The Lucianic recension of the Greek Bible». En *Chapters in the history of New Testament Textual Criticism*, Leiden 1963, 1-41; N. Fernández Marcos - A. Sáenz-Badillos, *QO*, XXIX-XXXIX; N. Fernández Marcos, *Introducción a las versiones griegas de la Biblia*, Madrid 1979, 213-23.

2 O. Thenius, *Die Bücher Samuelis*, Leipzig 1864², XVIII; J. Wellhausen, *Der Text der Bücher Samuelis*, Gotinga 1871, 3-10 y 221-24; S. R. Driver, *Notes on the Hebrew Text and Topography of the Books of Samuel*, Oxford 1913², XLIX.

3 Wellhausen, *Der Text der Bücher Samuelis*, 223.

4 Lagarde, *Librorum Veteris Testamenti*.

5 Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 29-30: colaciones precipitadas, dar por supuesto que los manuscritos que eran luciánicos en un libro lo eran también en otros, prescindir de aparato crítico menos en el libro de Ester, etc.

6 *Librorum Veteris Testamenti XV*: «Luciani recognitio, cuius editionem dedi post aliquot annorum studium molestissimum in gravioribus omnibus satis fidam, et conlatis codicibus versionibusque eam praebentibus et patribus ea utentibus efficiendum erit ut etiam minutioribus adcurate edita dici merito possit».

de Rahlfs contribuyeron a devaluar en exceso la importancia de este texto para la historia de Septuaginta. Su excesiva preocupación por probar el carácter secundario de esta recensión frente a la Septuaginta primitiva y, sobre todo, la poca entrada que dio a sus lecturas en su edición manual de 1935 fueron los principales causantes de esta devaluación[1].

El interés por el texto antioqueno volvió a saltar al primer plano a raíz de los descubrimientos de Qumrán. Por un lado habían aparecido en la cueva 4 unos textos hebreos de Samuel más próximos al texto de Septuaginta (y en ocasiones al antioqueno) que al *textus receptus*. Las intuiciones de los críticos del s. XIX sobre la calidad del texto antioqueno recibían ahora una confirmación en los documentos del Desierto de Judá. Se podía comprobar cómo el texto de Septuaginta —tan distinto en Samuel-Reyes del texto masorético— era traducción de una *Vorlage* hebrea diferente del *textus receptus*.

Por otro lado, la identificación de la revisión καίγε en secciones enteras de Samuel-Reyes propuesta por Barthélemy en una publicación que hizo época[2] daba un nuevo giro a los estudios de Septuaginta en estos libros. La Septuaginta mayoritaria había sido revisada en las secciones βγ y γδ de la clasificación de Thackeray[3] para conformarla al texto hebreo en curso en la Palestina del s. I d.C. Tan sólo este grupo de manuscritos antioquenos se había sustraído a la revisión καίγε. En consecuencia estos manuscritos ofrecían un texto mucho más uniforme a lo largo de Samuel-Reyes[4], y además, en las secciones καίγε, eran portadores de un texto no revisado y por tanto más próximo a la Septuaginta primitiva que el resto de la tradición septuagintal. Un exponente de la intensa actividad científica desplegada en torno a los textos hebreo y griego de Samuel-Reyes desde los descubrimientos de Qumrán hasta 1980 son los más de noventa títulos recogidos por Tov en su bibliografía sobre la revisión καίγε y el Protoluciánico[5].

Muchos son los problemas del texto antioqueno que aún no han encontrado solución y siguen abiertos al debate entre los especialistas: los diversos componentes o estratos de este texto y su respectiva inserción cronológica, el problema del Protoluciánico y su relación con la Septua-

[1] Cf. A. Rahlfs, *Septuaginta, id est Vetus Testamentum Graece*, Stuttgart 1935, 502: «Huius editionis innumeras lectiones singulares praetereo»; y P. Walters, *The Text of the Septuagint. Its Corruptions and their Emendation*, ed. por D. W. Gooding, Cambridge 1973, 12.

[2] D. Barthélemy, *Les Devanciers d'Aquila*, VTS X, Leiden 1963, 91-139.

[3] H. St. J. Thackeray, *The Septuagint and Jewish Worship*, Londres 1923², 114-15.

[4] Cf. D. Barthélemy, *Études d'histoire du texte de l'Ancien Testament*, Friburgo/Gotinga 1978, 255.

[5] E. Tov (ed.), *The Hebrew and Greek Texts of Samuel*, Jerusalén 1980, 207-16.

ginta antigua y con el texto hebreo de 4QSam, etc. Como ya expuso Fernández Marcos en otra parte[1] pensamos que el texto antioqueno es un texto editado e incluso revisado, sobre todo estilísticamente. En consecuencia no se identifica sin más con la antigua Septuaginta ni siquiera en su primer estadio del Protoluciánico. Este texto tiene unas características textuales y literarias bien definidas en Samuel-Reyes a las que aludiremos enseguida. Probablemente se separó del resto de la tradición septuagintal, en fecha muy temprana, en el s. I d.C., sin que después apenas volviera a tener contacto con ella. Su origen hay que situarlo en el área de Antioquía por su coincidencia regular y sistemática con las citas de los Padres antioquenos. Sobre las causas reales de su nacimiento sólo podemos adelantar conjeturas. No hay razones históricas que justifiquen unas particulares condiciones en la transmisión como podrían ser factores externos de aislamiento geográfico o cultural. Es más, el hecho de que lo conozca Josefo, al menos en parte, y las diversas traducciones de la *Vetus Latina*, indica que muy pronto había alcanzado al menos la capital del Imperio, lo cual es plausible dadas las intensas comunicaciones entre Antioquía y Roma en especial a partir de la caída de Jerusalén[2].

Puesto que la mayor parte de sus características, a excepción del componente hexaplar, son comunes al Protoluciánico y al texto antioqueno en su estadio plenamente desarrollado, dada la falta de factores externos que condicionen y expliquen la peculiar transmisión de este grupo de manuscritos, hay que buscar el origen del texto en una actividad editorial que al menos parcialmente se inició ya en el s. I d.C.[3].

Bien entendido que lo que aquí afirmamos del texto antioqueno se limita a las singularidades y características de este texto en los libros de Samuel-Reyes. Pues el antiguo adagio *habent sua fata libelli* se confirma una vez más cuando se consideran los distintos avatares que experimentó la transmisión de cada uno de los libros de la Biblia Griega. Cada libro tiene su propia historia textual y en consecuencia no se pueden extrapolar conclusiones de unos libros aplicándolas a la transmisión de otros.

Hace algo más de cincuenta años que Dörrie sometió a una crítica implacable las noticias antiguas sobre la recensión luciánica y su cone-

[1] Fernández Marcos, «The Lucianic Text in the Books of Kingdoms», 172-73.

[2] Sobre todo después de la conquista de Jerusalén por los romanos las comunicaciones entre estas dos ciudades eran excelentes, cf. R. E. Brown - J.-P. Meier, *Antioch and Rome*, Londres 1983, 51.

[3] Para un intento de determinar el trasfondo cultural que pudo dar origen a esta actividad cf. N. Fernández Marcos, «El Protoluciánico, ¿revisión griega de los judíos de Antioquía?». *Bib* 64, 3 (1983) 423-27.

xión con la figura histórica de Luciano, muerto mártir en Nicomedia en el año 312 y fundador de la escuela de Antioquía[1]. Por ello, y por otras reservas nacidas de estudios más recientes, en particular la ausencia de recensión luciánica en el Pentateuco, preferimos hablar de texto antioqueno, considerándolo antes una edición que una recensión, y limitar nuestros análisis por el momento a los libros de Samuel-Reyes. Siguen en pie parte de los interrogantes señalados por Dörrie en su artículo[2]: si esta edición se extendió a toda la Biblia (parece que no, pues no se ha identificado en el Pentateuco) o si fue unitaria[3]. Y sólo barruntamos de forma muy imperfecta cómo llegó a formarse este texto. Sin embargo desde que escribía Dörrie las ediciones críticas de Septuaginta han mejorado considerablemente y también los estudios sobre la historia del texto en los distintos libros. También se ha remediado, en parte, el penoso panorama de las ediciones críticas de los Padres al que alude Dörrie[4]. Y por encima de todo algo parece claro frente al pesimismo de Dörrie: mientras en los restantes libros de Septuaginta la extensión y los rasgos de la recensión luciánica se han matizado de diversas formas llegándose incluso a cuestionar su misma existencia, en los libros de Samuel-Reyes el texto antioqueno emerge con perfiles cada vez más definidos[5].

3. Rasgos textuales y literarios del texto antioqueno

Aun admitiendo la desigualdad del texto antioqueno en los distintos libros de Septuaginta y la carencia de unos principios recensionales consecuentemente seguidos[6], en Samuel-Reyes se pueden observar una serie de características textuales bastante desarrolladas que guardan

[1] H. Dörrie, «Zur Geschichte der Septuaginta im Jahrhundert Konstantins». *ZNW* 39 (1940), 57-110.

[2] Dörrie, «Zur Geschichte der Septuaginta», 89-103.

[3] Probablemente no es unitaria. Aunque haya rasgos comunes, el grado de intervención difiere de libro a libro. Compárense por ejemplo las características de esta recensión descrita por J. Ziegler en las introducciones a las ediciones críticas de los libros proféticos aparecidas en la Septuaginta de Gotinga con la problemática y rasgos diferenciales del texto antioqueno en los libros de Samuel-Reyes.

[4] Dörrie, «Zur Geschichte der Septuaginta», 100.

[5] Fernández Marcos, «The Lucianic Text in the Books of Kingdoms», 168.

[6] Cf. N. Fernández Marcos, *Introducción a las versiones griegas de la Biblia,* 218-19. Corrección según el hebreo y clarificación e igualación del texto son las constantes que pueden extraerse de las introducciones a las ediciones críticas hasta ahora publicadas en Gotinga, en particular las de los Profetas a cargo de J. Ziegler; II y III Macabeos y 1 Esdras a cargo de R. Hanhart.

cierta coherencia con las observadas en el resto de los libros. Además, en cuanto texto editado se advierten ciertos rasgos literarios específicos del texto antioqueno en Samuel-Reyes.

Para las características textuales el mejor estudio sigue siendo el de Brock dedicado a 1 Samuel pero teniendo en cuenta el material de los otros libros de Reyes[1]. Obviamente para 1-2 Reyes sigue siendo imprescindible el estudio de Rahlfs[2].

El análisis de los rasgos lingüísticos le llevó a Brock a detectar una serie de fenómenos recurrentes y consistentes, propios del texto antioqueno que le hacen distintivo tanto en secciones καίγε como en secciones no-καίγε. Este resultado pone de manifiesto que dicho texto no pudo conformarse enteramente como mero producto de la evolución histórica[3]. Los cambios introducidos sólo pueden interpretarse como resultado de una intervención editorial que tenía como objetivo eliminar algunas (no todas) de las formas más llamativas del griego helenístico sustituyéndolas por formas áticas. Mención especial merece, en primer lugar, el alto número de variantes de léxico que deberían ser analizadas a la luz de los léxicos aticistas. En muchos casos ayudaría a descubrir el motivo del cambio.

Este texto corrige regularmente el masculino de ἅλως, pasándolo a femenino, el sustantivo ἔλεος, neutro de la tercera declinación que pasa a masculino de la segunda en los casos oblicuos; εἶπα y todos los aoristos primeros (excepto εἴπατε, εἰπάτωσαν) se corrigen convirtiéndolos en aoristos segundos; el aoristo pasivo de γίνομαι se transforma en medio.

Hay una tendencia a eliminar los semitismos del griego de traducción sustituyendo ἐρωτᾶν εἰς por ἀσπάσεσθαι... ἐν εἰρήνῃ. Por la misma razón normalmente se evitan los hebraísmos πατάσσειν ἐν y πολεμεῖν ἐν. El hebraísmo εἰ con que suelen iniciarse los juramentos en Septuaginta es sustituido por la negación οὐκ. Se tiende a escribir el verbo en singular con sujeto neutro en plural; se tiende a expresar el artículo aunque falte en el hebreo y hay bastante más variedad en el uso de las partículas. Igualmente se aprecia un mayor uso de los participios para evitar la construcción paratáctica.

Tanto el uso del presente histórico como del perfecto es, probablemente, una cuestión de estilo. Ambos fenómenos se explican mejor dentro del marco de la evolución de la lengua griega en los períodos

[1] Brock, *The Recensions*, 229-305.

[2] Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 170-290.

[3] Brock, *The Recensions*, 265.

clásico y helenístico que con ayuda de otras teorías[1]. La restauración del perfecto y del presente histórico (caídos en desuso entre los autores literarios en el período helenístico) se explica por el influjo omnímodo del aticismo en el s. II d.C.; pero esos usos bien pueden reflejar también la antigua Septuaginta. Un fenómeno similar al del texto antioqueno de Reyes ocurre con el texto del Nuevo Testamento[2].

Ahora bien, como ya observó Brock, los motivos estilísticos no son los únicos que están actuando en la edición del texto antioqueno. Otra serie de cambios se explican mejor por motivaciones prácticas como pueden ser las adaptaciones del texto para la lectura pública. Entre éstos, la inserción frecuente de nombres propios en lugar de pronombres o bien cuando el sentido de la frase no queda del todo claro[3]; la inserción de εἶναι, γίνεσθαι o una apódosis para evitar la repetición de un καί redundante; las transliteraciones que tienden a ser omitidas o reemplazadas por traducciones, etc. Este tipo de mejoras gramaticales y estilísticas coincide con las observadas por Rahlfs para 1-2 Reyes[4].

A los rasgos literarios y editoriales del texto antioqueno en Samuel-Reyes ha dedicado recientemente un trabajo Fernández Marcos al que remitimos para un tratamiento más desarrollado[5]. Baste recordar aquí los más sobresalientes ya que ayudan a perfilar la identidad de este texto como editado y complementan la imagen obtenida por el análisis textual. Confirman también la hipótesis de Brock según la cual dicho

[1] Cf. H. St. J. Thackeray, «The Greek Translators of the four Books of Kings». *JTS* VIII (1907) 262-78, p. 273: «As to the historic present I must be brief. The contrast which βδ (βγ + γδ) presents in this respect to the other Kingdom Books recalls a similar contrast in the N. T., where Matthew and Luke between them have elimated from the Gospel narrative nearly all the historic presents which are such a striking feature in Mark»; G. D. Kilpatrick, «The Historic Present in the Gospels and Acts». *ZNW* 68 (1977) 258-62; —, «Atticism and the text of the Greek New Testament». En *Neutestamentliche Aufsätze. Festschrift für Prof. Josef Schmid,* ed. por J. Blinzler - O. Kuss - F. Mussner, Regensburg 1963, 125-37, p. 136: «Atticising of the text can be suspected elsewhere. In the first century the perfect of classical Greek was on the way out (cf. Chantraine, *Histoire du parfait grec*). In the second century the Atticists made great play with it». Muchas de las observaciones del Prof. Kilpatrick sobre el presente histórico y sobre el aticismo en el Nuevo Testamento son válidas para el texto antioqueno de la Septuaginta que se constituyó como texto independiente en la época de formación del NT y tuvo una transmisión paralela a la de dicho texto neotestamentario. Cf. la reciente tesis de D. G. Deboys, *The Greek Text of 2 Kings,* Diss. Oxford 1981, 193-95. Tanto el presente histórico como el perfecto lo usaron los escritores áticos y por eso cuando se puso de moda el aticismo lo volvieron a usar los escritores serios.

[2] Kilpatrick, «The Historic Present», 261-62 y —, «Atticism and the text of the Greek New Testament», 136.

[3] Brock, *The Recensions,* 261-63. Ver también Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3,* 87 y 273.

[4] Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3,* 281-83.

[5] N. Fernández Marcos, «Literary and Editorial Features of the Lucianic Text in Kings».

texto estaba pensado para la lectura pública y en consecuencia fue objeto de una revisión intencionada y no surgió como un mero resultado de la evolución histórica y de los avatares de la transmisión textual.

En primer lugar hay que señalar la prolongación de 2 Samuel hasta la muerte de David y el comienzo del reinado de Salomón en 1 Reyes 2, 12; la omisión de versos enteros como 1 Re 16, 34 sobre la construcción de Jericó; la omisión de la historia de Josafat en 1 Re 22, 41-51 porque ya se había narrado en 1 Re 16, 28a-h de acuerdo con la cronología de Septuaginta; la adición del juicio peyorativo sobre el rey Asa en 1 Re 15, 23[1] que indujo probablemente la corrección en 1 Re 15, 14 donde la simple inserción de un οὐκ modifica por completo el juicio sobre dicho rey[2]. Y otras muchas reorganizaciones del material especialmente visibles a lo largo de 2 Reyes[3].

A la actividad editorial hay que atribuir además una serie de intervenciones tendentes a armonizar la narración mediante los siguientes mecanismos de corrección: a) completar lo que no estaba dicho en algunos de los dos momentos del esquema predicción/cumplimiento; b) añadir frases cortas con el objeto de clarificar la narración o suavizar rupturas de sentido; c) reelaboración estilística del texto que incluye cambios múltiples en el hipérbaton de la frase; d) correcciones de carácter midrásico o simplemente cultas[4] y e) combinación de lecturas alternativas de diversa procedencia formando dobletes[5].

El problema de la fijación cronológica de estas intervenciones es una aporía permanente sin que sea posible zanjarlo definitivamente por el momento. Pisano mantiene que algunas de estas tendencias como la de completar lo que quedaba por decir o a medio decir en el original, se inició ya con la traducción misma de la Septuaginta de Samuel o con la *Vorlage* de ésta si las comparamos con el carácter del texto masorético en estos libros[6]. Si esto es así, alguno de estos rasgos del texto antioqueno se remontarían a la antigua Septuaginta. Pero una cosa parece clara: aunque admitamos que esta tendencia comenzó ya con la traducción misma de la Septuaginta de Samuel-Reyes, el estadio reflejado por

[1] N. Fernández Marcos, «On the Present State of Septuagint Research in Spain», 281-82 y —, «Literary and Editorial Features», 291.

[2] πλὴν ἡ καρδία ᾿Ασὰ οὐκ ἦν τελεία.

[3] Fernández Marcos, «Literary and Editorial Features», 291.

[4] Son las que Rahlfs llama «Schulmeisterkorrekturen» o «Gelehrtenkorrekturen», cf. *Septuaginta-Studien 3*, 197 y 283.

[5] Diversos ejemplos de cada uno de estos fenómenos en Fernández Marcos, «Literary and Editorial Features», 292-98.

[6] S. Pisano, *Additions or Omissions in the Books of Samuel*, Friburgo/Gotinga 1984, 67 y 165.

el texto antioqueno ha alcanzado un desarrollo mucho mayor que el resto de la tradición septuagintal. Y este hecho está exigiendo también una explicación. El texto antioqueno tal como hoy lo conocemos es en gran medida (aunque no totalmente) el resultado de una actividad recensional y editorial, aunque no estamos seguros de que todos los rasgos recensionales que hemos indicado procedan de la misma mano. Más bien hay que admitir elementos recensionales más antiguos que incluyen ya mejoras estilísticas y algunas aproximaciones no hexaplares al hebreo, y por supuesto un fondo de lecturas antiguas que en ocasiones pueden incluso conservar la Septuaginta más primitiva que se puede alcanzar por crítica textual, perdida en el resto de la tradición[1]. Pero aunque no siempre sea fácil aislar los distintos estratos de este texto, sí nos parece claro que en el estadio más desarrollado en que lo conservamos el texto antioqueno de Samuel-Reyes es un texto editado y diversamente revisado.

4. LOS TESTIMONIOS INDIRECTOS

El texto antioqueno que transmite el grupo de manuscritos antes descrito se encuentra confirmado por una serie de testimonios indirectos que revelan un contacto más o menos cercano con dicho texto. El grado de aproximación se discutirá en cada caso. Entre los testimonios griegos hay que mencionar al historiador Flavio Josefo y los Padres del área geográfica de Antioquía; y entre los latinos, los restos de la *Vetus Latina* que transmiten los manuscritos bíblicos así como las citas de los Padres latinos que la atestiguan. Por fin, señalamos los puntos de contacto con la versión armenia de estos libros.

Por la enorme importancia que tienen desde la perspectiva de la historia del texto bíblico algunas coincidencias del texto antioqueno con el texto hebreo de Qumrán y la posibilidad de que algunas de sus variantes se remonten en definitiva a fuentes hebreas distintas del texto masorético, encabezamos este apartado con un examen de los fragmentos de 1-2 Samuel encontrados en el Desierto de Judá.

a) *Qumrân*

De los fragmentos hebreos de 1-2 Samuel descubiertos en Qumrân tan sólo 4QSam^{a} y 4QSam^{c} tienen interés para el texto antioqueno. No

1. Brock, *The Recensions,* 307-08.

merece la pena considerar los restantes fragmentos de la cueva 1[1] y 4QSam^{b}, bien por su cronología, por su carácter excesivamente fragmentario y en todo caso por su incidencia prácticamente nula sobre el texto antioqueno de Septuaginta[2]. 4QSam^{c} ha sido editado recientemente y evaluado críticamente por Ulrich[3].

De sus conclusiones se desprende que el texto antioqueno, cuando es distinto de Septuaginta, nunca coincide con el texto masorético contra 4QSam^{c}, pero en cambio coincide con 4QSam^{c} contra el TM en nueve ocasiones. En el aparato recogemos estos casos en que 4QSam^{c} apoya el texto antioqueno cuando difiere de LXX, pero no aquellos en que siendo iguales estos últimos coinciden con 4QSam^{c} contra el TM. Entre éstos el caso más llamativo se da en 2 Sam 14, 30b donde el «añadido» de LXX y Ant καὶ παραγίνονται — τὴν μερίδα ἐν πυρί está confirmado por 4QSam^{c}[4].

El texto más extenso de Samuel encontrado en Qumrán, 4QSam^{a}, desgraciadamente sigue sin publicarse íntegramente. Por ello hemos tenido que contentarnos con colacionar los fragmentos editados por Cross que contienen 1 Sam 1, 22-2, 6 y 2, 16-25[5], así como los fragmentos que contienen una larga adición al comienzo del cap. 11 de 1 Samuel, adición que falta en el TM, y que fueron editados también por Cross[6]. Para los restantes fragmentos de 4QSam^{a} nos hemos basado en el estudio de Ulrich que ha tenido acceso directo a los textos y nos ha garantizado verbalmente la exactitud de las colaciones más que

[1] Cf. D. Barthélemy y J. T. Milik, *Discoveries in the Judaean Desert. I, Qumran Cave I*, Oxford 1955, 64-65: 1 Sam 18, 17-18; 2 Sam 20, 6-10; 21, 16-18; 23, 9-12.

[2] 4QSam^{b} ha sido parcialmente publicado por F. M. Cross, «The Oldest Manuscripts from Qumran». *JBL* 74 (1955) 147-72. Contiene 1 Sam 16, 1-11; 19, 10-17; 21, 3-10 y 23, 9-17. Apenas se ha discutido su texto en relación con LXX. Cross termina su estudio con la siguiente evaluación: «Nevertheless, the most extraordinary characteristic of the text of 4QSam^{b} is the high proportion of original readings which it preserves, whether it be in agreement with the Greek, or in agreement with MT, or against both in its several unique readings».

[3] E. Ch. Ulrich, «4QSam^{c}: A Fragmentary Manuscript of 2 Samuel 14-15 from the Scribe of the *Serek Hay-yaḥad* (1QS)». *BASOR* 235 (1979) 1-25. Contiene 1 Sam 25, 30-32; 2 Sam 14, 7-21; 14, 22-15, 4 y 15, 4-15.

[4] Ulrich, «4QSam^{c}», p. 7, líneas 14-15. El texto masorético probablemente ha sufrido haplografía por parablepsis ש[א] .... באש.

[5] F. M. Cross, «A New Qumran Biblical Fragment Related to the Original Hebrew Underlying the Septuagint». *BASOR* 129-136 (1953-54) 15-26.

[6] F. M. Cross, «The Ammonite Oppression of the Tribes of Gad and Reuben: Missing Verses from 1 Samuel 11 found in 4QSam^{a}». En *History, Historiography and Interpretation. Studies in Biblical and Cuneiform Literatures*, ed. por H. Tadmor y M. Weinfeld, Jerusalén/Leiden 1983, 148-58.

suficiente para ser empleadas como testimonio de apoyo en este aparato crítico[1].

Sobre el carácter textual de estos fragmentos hebreos de Qumrán se ha escrito mucho en el marco de la teoría de los textos locales[2]. Sin embargo parece que ni 4QSam^c ni 4QSam^a son fáciles de clasificar dentro de un grupo textual determinado[3]. Más bien serían indicadores de un pluralismo textual aún mayor que el que se contempla en dicha teoría, no siempre condicionado por un área geográfica determinada.

Ciertamente el estudio de Ulrich ha probado a nuestro entender la conexión de 4QSam^a con la *Vorlage* de Septuaginta. Y ha dado un paso importante al constatar que el número de los acuerdos entre 4QSam^a y LXX es tres veces mayor en la sección no-καίγε que en la sección καίγε, mientras que por el contrario el número de los acuerdos entre 4QSam^a y el texto antioqueno es siete veces mayor en la sección καίγε[4]. En el aparato recogemos unas treinta lecturas en que 4QSam^a apoya al texto antioqueno cuando es distinto del de Septuaginta. Algunas de estas coincidencias son notables[5] y es difícil atribuirlas al azar[6]. Tienen el gran valor de confirmar que el texto antioqueno en su estrato más antiguo no sólo se remonta al s. I d.C. sino que está de alguna forma enraizado en la misma tradición hebrea[7].

[1] A. Ch. Ulrich, *The Qumran Text of Samuel and Josephus*, Missoula, Montana 1978. Una lista del contenido de los fragmentos de 4QSam^a en p. 271.

[2] Cf. F. M. Cross y S. Talmon (eds.), *Qumran and the History of the Biblical Text*, Cambridge Mass. 1975 y E. Tov (ed.), *The Hebrew and Greek Texts of Samuel*, 207-17.

[3] E. Tov, «Determining the Relationship between the Qumran Scrolls and the LXX: Some Methodological Issues». En E. Tov (ed.), *The Hebrew and Greek Texts of Samuel*, 45-65.

[4] Ulrich, *The Qumran Text*, 115-17 y E. Tov, «The Textual Affiliations of 4QSam^a». *JSOT* 14 (1979) 37-53, pp. 43-44.

[5] Cf. Ulrich, *The Qumran Text*, 115-17.

[6] N. Fernández Marcos, «The Lucianic Text in the Books of Kingdoms», 171.

[7] Cf. R. Hanhart, «Zum gegenwärtigen Stand der Septuagintaforschung». En *De Septuaginta. Studies in honour of John William Wevers on his sixty-fifth birthday*, ed. por A. Pietersma y C. Cox, Toronto/Brandon 1984, 3-18, p. 11: «Innerhalb dieser Grenzen —das bedeutet: unter Verzicht auf die Hypothese historisch und geographisch bestimmbarer Textformen— wird auch in der gegenwärtigen textgeschichtlichen und überlieferungsgeschichtlichen Lage das 'protolukianische' Problem gesehen werden müssen, für dessen Lösung die Editionsarbeit gerade an den dafür wichtigsten Teilen des Alten Testamentes noch zu wenig weit fortgeschritten ist. Das Kriterium, nach welchem in früheren Zeiten eine solche Textform postuliert wurde: die Übereinstimmung von Textelementen, die in den Schriften der christlichen antiochenischen Exegetenschule überliefert sind, vor allem mit dem Text des Josephus und der Vetus Latina, ist durch die Bibeltexte von Qumran nur insofern präzisiert, als ihr Ursprung in *hebräischer* Tradition heute als gesichert gelten darf» (el subrayado es de Hanhart).

b) *Josefo*

La historia de la investigación del texto bíblico de Josefo se encuentra reflejada en la reciente bibliografía comentada de Feldman[1]. Baste pues recordar aquí los principales momentos de esta investigación en su relación con el texto antioqueno.

A Mez le cabe el honor de ser el primero que en su monografía sobre el texto de Josefo llegó a la conclusión de que el texto empleado en las Antigüedades Judías desde V, 388 al final del libro VII y que corresponde a la narración bíblica de 1-2 Samuel no era ni el texto de la Biblia hebrea ni el texto de la mayoría de los manuscritos de LXX, sino precisamente el texto luciánico[2]. Rahlfs sometió a una crítica implacable las conclusiones de Mez y redujo el número de coincidencias aducidas por éste en favor de su tesis de treinta a nueve[3]. Pese a su postura de rechazo de la tesis global de Mez, reconoce que los contactos entre Josefo y el texto luciánico señalados por éste siguen siendo en 1-2 Samuel altamente significativos y en consecuencia reconoce que lecturas específicamente luciánicas «nicht erst von Lucian stammen, sondern mindestens schon im 1. Jahrhundert n. Chr. vorhanden gewesen sind»[4].

Por otra parte Thackeray en su monografía sobre Josefo sostuvo categóricamente que el texto bíblico de este autor de 1 Samuel a 1 Macabeos era de tipo luciánico[5]. Aunque no aporte el desarrollo completo de los datos que avalan esta afirmación, su conocimiento de Josefo y de su texto como editor de las Antigüedades y como editor de la Septuaginta de Cambridge confieren bastante garantía a su aserto[6]. Precisamente su nota sobre los datos de Josefo en la edición de 1-2 Samuel matiza su afirmación anterior. Sigue manteniendo que en los libros históricos Josefo utiliza un texto estrechamente emparentado con el luciánico y da la impresión de que además emplea un texto semítico como

[1] Louis H. Feldman, *Josephus and Modern Scholarship (1937-1980)*, Berlín/Nueva York 1984, 165-70.

[2] A. Mez, *Die Bibel des Josephus untersucht für Buch V-VII der Archäologie*, Basilea 1895, 80: «In den Samuelisbüchern geht Jos. gegen MT, A, B, mit dem sogenannten lucianischen Texte, dessen Fehlern er folgt, und dessen Worte er zum Teil missversteht».

[3] Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 83-92, p. 89.

[4] Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 90 y 92.

[5] H. St. J. Thackeray, *Josephus: the Man and the Historian*, Nueva York 1929, 85: «The Josephan Biblical text is *uniformly* of this Lucianic type from 1 Samuel to 1 Maccabees» (el subrayado es de Thackeray).

[6] Editor y traductor del primer tomo de las Antigüedades en la *Loeb Classical Library*, Cambridge Mass./Londres 1930, fue incorporado a la edición de los libros históricos en la Septuaginta de Cambridge a partir de 1927.

fuente colateral[1]. A la postura de Rahlfs se adhiere básicamente Brock en su estudio sobre 1 Samuel[2]. Analizando los datos de 1 Samuel en que la tradición manuscrita de Septuaginta está dividida, y pese a que los casos en que Josefo coincide con Luciano frente a LXX-rell superan a aquellos en que Josefo sigue a LXX frente al texto luciánico, Brock mantiene que los testimonios siguen siendo ambiguos[3]. Por fin Ulrich reivindica la postura de Mez frente a los ataques de Rahlfs reafirmando el carácter luciánico del texto de Josefo en los libros de Samuel y poniendo de relieve cómo algunas lecturas de Josefo que Rahlfs atribuía al influjo del texto de Crónicas, en concreto 2 Sam 10, 6, se han visto confirmadas en 4QSam^a[4].

Para esta edición la Dra. Spottorno ha colacionado y analizado de nuevo el texto de Josefo, Antigüedades V, 338 - VII, 394 según la edición de Niese[5] y teniendo en cuenta también las lecturas del aparato crítico, dada la preferencia de Niese por los mss. R y O para la restauración del texto. En otro lugar ha expuesto los principales problemas que presenta el texto de Josefo para su utilización con fines textuales[6]. El primero de todos nace de la coexistencia de la paráfrasis y la fidelidad a la narración bíblica en la obra de Josefo. Otros se derivan de su preocupación por mejorar el estilo de la narración bíblica helenizando las formas semitizantes de la traducción e incluso aticizando las expresiones semíticas de la *koinê* bíblica[7]. En cuanto al uso del léxico se observa una tendencia sistemática a eludir las palabras propias del texto bíblico recurriendo a circunlocuciones distintas aunque permanezca el mismo sentido del original[8]. Esta técnica que contribuye en gran medida a desfigurar la fuente de donde se

[1] Cf. A. E. Brooke - N. McLean - H. St. J. Thackeray, *The Old Testament in Greek*, Cambridge 1927, IX. Y añade: «His use of a two-fold text renders his evidence somewhat uncertain... A further element of uncertainty is introduced by his habit of paraphrase».

[2] Brock, *The Recensions*, 214-21.

[3] Brock, *The Recensions*, 220-21: «Thus it is clear that the evidence is ambiguous, and, as far as I Kms is concerned, there is certainly no justification for the sweeping claims of Mez and Thackeray. Josephus merely confirms the impression gained elsewhere that *L* here and there has preserved old material lost to the rest of the surviving tradition».

[4] Ulrich, *The Qumran Text of Samuel and Josephus*, 22-28, pp. 25-26.

[5] B. Niese, *Flavii Iosephi Opera*, I-II, Berlín 1955.

[6] M. V. Spottorno, «Some Remarks on Josephus' Biblical Text». En *VI Congress of the IOSCS*, 277-85.

[7] Esta tendencia de Josefo aplicada a la *Carta de Aristeas* fue analizada por A. Pelletier, *Flavius Josèphe adaptateur de la Lettre d'Aristée*, París 1962.

[8] Diversos ejemplos de correcciones estilísticas que afectan a frases enteras y de esta tendencia de Josefo a buscar la *variatio* en el léxico en Spottorno, «Some Remarks on Josephus' Biblical Text», 280-81.

toma la información se asemeja al procedimiento de la *imitatio* tan en boga entre los historiadores helenísticos[1].

Pese a todos estos condicionamientos que dificultan una evaluación exacta y ponderada del texto bíblico de Josefo, pensamos que como resultado de nuestro studio se pueden formular las siguientes conclusiones:

— En muchos casos permanece la duda de si la utilización del mismo verbo, preposición, preverbio, etc., por parte de Josefo y el texto antioqueno frente a LXX-rell se debe a contacto textual o más bien refleja coincidencias casuales de estilo favorecidas por una mayor proximidad cronológica y por estar sometidos ambos textos a los mismos influjos literarios: la mejora del estilo del griego de traducción y la moda del aticismo. Un ejemplo característico de lo que estamos diciendo se encontrará en 1 Sam 20, 25:

LXX	ὡς ἅπαξ καὶ ἅπαξ.
Ant	καθὼς εἰώθει.
Jos	ὡς ἔθος εἶχεν.

¿La expresión de Josefo arguye contacto con Ant o por el contrario corrige el semitismo de LXX con independencia de Ant?

Con todo, incluimos este tipo de contactos en nuestro cómputo de aproximaciones a LXX o a Ant, sin prejuzgar si dicha aproximación es un índice de dependencia textual o literaria.

— Sólo evaluamos los datos distintivos, es decir, aquellos en que LXX y Ant discrepan, aunque constituyan una mínima parte del texto bíblico global utilizado por Josefo, pues es obvio que no interesan para nuestro propósito los numerosos casos en que Ant y LXX van juntos y a su vez son apoyados por Josefo.

— Aunque las estadísticas no son decisivas y deben ser completadas con el estudio cualitativo de las variantes, con todo las cifras constituyen unos indicadores aproximados e interesa constatar que Josefo en 1-2 Samuel apoya globalmente a Ant unas 146 veces frente a 52 ocasiones en que apoya a LXX.

— Los datos son más ambiguos en 1 Samuel que en 2 Samuel; o más exactamente en sección no-καίγε (= 1 Sam - 2 Sam 10) que en sección καίγε (= 2 Sam 10 - final del libro). Veamos el siguiente cuadro de aproximaciones:

[1] Para la descripción de este mecanismo y su aplicación al libro de los Hechos por parte de Lucas cf. E. Plümacher, *Lukas als hellenistischer Schriftsteller. Studien zur Apostelgeschichte*, Gotinga 1972.

Sección no-καίγε

Coincidencias de Jos con Ant	65 =	67 %
Coincidencias de Jos con LXX	32 =	33 %

Sección καίγε

Coincidencias de Jos con Ant	81 =	80 %
Coincidencias de Jos con LXX	20 =	20 %

Es decir, la imagen del texto seguido por Josefo cambia respecto a la obtenida por Rahlfs y Brock. El número de coincidencias con Ant se incrementa sensiblemente en sección καίγε. Otra cosa es cómo se interpretan estos datos. Sin embargo, no parece lo más verosímil que muchas de estas coincidencias se deban a correcciones estilísticas independientes por parte de Ant y Josefo. Estos acuerdos son tantos y algunos de ellos tan específicos que es difícil atribuirlos a mera coincidencia. Además no todas las coincidencias son exclusivamente de carácter estilístico. Hay notables aproximaciones de vocabulario, en la grafía y forma de los nombres propios y sobre todo en las cifras, que se explican de la mejor manera por una relación de dependencia[1].

Cuando el texto de Josefo difiere en la tradición manuscrita utilizamos las siglas Jos^{txt} y Jos^{ap}, así como Jos-lat para la tradución latina de este autor[2]. Al aducir los testimonios de Josefo hemos optado por dar la referencia completa conforme a la edición de Niese por dos razones: en primer lugar por la dificultad de localizar el pasaje en cuestión dado el estilo parafrástico del autor y además por no estar recogidas en dicha edición todas las alusiones al texto bíblico en las que hemos procurado ser exhaustivos al analizar los contactos de Josefo con la Biblia Griega.

[1] Véanse por ejemplo los siguientes casos comparativamente:

2 Sam 23, 8:

Jos	πρὶν ἐνακοσίους αὐτῶν καταβαλεῖν Ant VII, 308 (ἐνvακοσίους Jos^{ap})
Ant	ἐπὶ ἐνvακοσίους τραυματίας εἰς ἅπαξ
LXX	ἐπὶ ὀκτακοσίους στρατιώτας εἰς ἅπαξ

2 Sam 24, 9:

Jos	ἐνενήκοντα μυριάδες ... τεσσαράκοντα μυριάδες Ant VII, 320
Ant	ἐννακόσιαι χιλιάδες ... τετρακόσιαι χιλιάδες .
LXX	ὀκτακόσιαι χιλιάδες ... πεντακόσιαι χιλιάδες.

Estos dos casos son admitidos sin reservas por Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 83, como contactos reales entre Jos y Ant. Pero ver también 2 Sam 12, 6; 15, 7; 17, 1 y 23, 18.

[2] Sobre el valor de esta traducción cf. Niese, *Flavii Iosephi Opera I*, XXVII y LIII-LIX. Hay que tener en cuenta que *Jos-lat* respecto a los nombres propios no es tan fiable, cf. Brock, *The Recensions*, 216, nota 1.

c) *Padres antioquenos*

Las citas de los Padres constituyen uno de los puntos más débiles de la edición de Brooke-McLean como reconocen los propios editores en la Nota que prologa la edición del Génesis: «The redaction of patristic evidence has proved in some way the most difficult and least satisfactory part of our work. To the well-known difficulties due to the unsatisfactory state of most editions of the Fathers, and to the habit shewn by many writers of quoting inexactly from memory, is added that which arises from the reaction of New Testament quotations of certain passages, which were more familiar to the writers in this form than in the actual Greek of the Septuagint»[1]. De los Padres antioquenos incorporan Brooke-McLean a su edición las citas de Teodoreto según la edición de Schulze, de Juan Crisóstomo según la edición de Savile y de Teodoro de Mopsuestia según la edición de Migne[2]. Si bien para Cristóstomo tenemos que basarnos todavía en ediciones deficientes, no podemos decir lo mismo de Teodoreto y Teodoro de Mopsuestia para los que disponemos ya de ediciones que han fijado críticamente su texto bíblico. Hemos añadido además los datos nuevos, aunque fragmentarios, de los siguientes Padres antioquenos: Asterio el Sofista, Diodoro de Tarso, Eustacio y Severo de Antioquía[3].

Asterio (Ast)

Para las citas de 1-2 Samuel nos basamos en la edición de M. Richard, *Asterii Sophistae Commentariorum in psalmos quae supersunt, accedunt aliquot homiliae anonymae,* Symbolae Osloenses Fasc. Supplet. XVI, Oslo 1956. Su texto bíblico ha sido estudiado por Brook[4].

Asterio conoce un texto de Septuaginta netamente antioqueno. A pesar de no disponer de demasiadas citas, en cuatro ocasiones en que Ant y LXX se dividen, Asterio sigue decididamente la lectura específica antioquena. Estos acuerdos cualitativos importantes no dejan lugar a duda. El texto bíblico que maneja es el antioqueno plenamente desarrollado.

1 Sam 12, 23: Ἐμοὶ *δὲ μὴ γένοιτο* ἁμαρτεῖν *τὸ διαλιπεῖν προσευχόμενον ὑπὲρ ὑμῶν.*

2 Sam 1, 21: Ὄρη *τὰ Γελβοῦε, μὴ πέσοι ἐφ'* ὑμᾶς *μήτε* δρόσος μήτε ὑετὸς ἐπὶ τὰ ὕψη σου, *ὄρη θανάτου.*

[1] Brooke-McLean, *The Old Testament in Greek, Vol. I, Part 1 Genesis,* Cambridge 1906, III.

[2] Brooke-McLean, *The Old Testament in Greek, Vol. I, Part 1,* VII.

[3] Los datos más recientes sobre estos autores y sus ediciones pueden consultarse en la *Clavis Patrum Graecorum* I-V, editada por M. Geerard, Turnhout 1974-87.

[4] Brock, *The Recensions,* 186-88.

2 Sam 12, 4: Ἦλθε *δὲ ὁδοιπόρος πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν πλούσιον,* καὶ ἐφείσατο καὶ ἔλαβε τὴν ἀμνάδα...

2 Sam 17, 28-29: Καὶ κύαμον *καὶ φάκον* καὶ μέλι καὶ βούτυρον καὶ πρόβατα *καὶ γαλαθηνὰ μοσχάρια.*

En estas cuatro citas, las frases o unidades variantes en cursiva constituyen lecturas específicamente antioquenas cuando Ant y LXX difieren. Aunque en algún otro caso pudiera discutirse si se trata de alusiones bíblicas o pasajes adaptados al contexto dentro de un texto seguido de comentario, la presencia de estas lecturas que afectan a sintagmas enteros es un testimonio inconfundible de que Asterio disponía de un texto bíblico virtualmente igual al texto antioqueno de los manuscritos que editamos. Además en otros 17 casos de menor importancia sigue también al texto antioqueno frente al de LXX. Tan sólo en una ocasión tiene una lectura de LXX que omiten los manuscritos antioquenos a excepción del 93. Se trata del pronombre ἐγώ en el pasaje Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγερῶ ἐπὶ σὲ κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου σου de 2 Sam 12, 11[1].

Juan Crisóstomo (Chr)

En el caso de Juan Crisóstomo persiste el problema de las ediciones insatisfactorias. Por eso hemos reducido nuestra consulta de las citas bíblicas a las obras que tratan directamente de 1-2 Samuel, a modo de sondeo. Nos limitamos pues a los cinco sermones sobre Ana (PG 54, 631-676) y las tres homilías sobre David y Saúl (PG 54, 676-708)[2]. Aparte de la falta de ediciones críticas los datos sobre el texto bíblico de Crisóstomo son más ambiguos por el género literario de las obras de donde proceden, sermones y homilías, donde abundan las citas de memoria, adaptaciones al contexto, actualizaciones, etc. Por eso aparecen buen número de casos en que Chr se separa tanto del texto de LXX como del Ant. He aquí algunos de ellos:

1 Sam 17, 45: Σὺ ἔρχῃ πρός με *ἐν τοῖς θεοῖς σου* y la omisión en el mismo verso de παρατάξεως Ἰσραήλ.

1 Sam 24, 7: Μηδαμῶς μοι παρὰ Κυρίου *ποιῆσαι* que alterna con *Μή μοὶ γένοιτο* παρὰ Κυρίου.

1 Sam 24, 8: Ἀναστῆναι *καὶ ἀποκτεῖναι τὸν Σαούλ.*

1 Sam 24, 12: Omite ἀσέβεια καί.

[1] Para la comparación del texto antioqueno con el de LXX allí donde difieren es imprescindible recurrir por el momento a la edición de Brooke-McLean-Thackeray con su aparato crítico.

[2] Cf. Brock, *The Recensions,* 189-92. Brock afirma que cuando los mss. antioquenos se dividen, el texto impreso de Chr a quien más se acerca es al del ms. *o.*

1 Sam 24, 20: Καὶ Κύριος *ἀνταποδῷ* αὐτῷ ἀγαθά.

2 Sam 1, 23: οὐ *κεχορισμένοι* ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν[1].

En algunas ocasiones sigue el texto de LXX mayoritaria o de alguno de sus manuscritos en contra de la lectura antioquena:

1 Sam 1, 8: Omite el verbo εἰμί de Ant.

1 Sam 1, 9: ἐκάθητο ἐπὶ *τοῦ* δίφρου.

1 Sam 1, 11: ηὔξατο εὐχὴν *τῷ* Κυρίῳ ... Οὐ *μὴ* πίεται.

1 Sam 1, 24: Ἀνέβη μετ' αὐτοῦ εἰς *Σηλώμ*.

1 Sam 24, 12: Καὶ σὺ *δεσμεύεις* τὴν ψυχήν μου.

1 Sam 24, 19: Καὶ *ἀπήγγειλάς* μοι σήμερον[2].

Sin embargo estas matizaciones no deben hacernos perder la perspectiva de conjunto que se resuelve en un apoyo mayoritario, abrumador, de Chr a Ant en casi todos los casos en que LXX y Ant siguen caminos distintos. A estas consideraciones basadas en la estadística añadimos ahora un puñado de lecturas típicamente antioquenas que completan la imagen obtenida poniendo el énfasis en el valor cualitativo de estas coincidencias:

1 Sam 1, 7: Ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν *ἀπὸ ἱκανοῦ*.

1 Sam 18, 23: *Εἰ κοῦφόν ἐστιν* ἐν ὀφθαλμοῖς... *ἐγὼ δὲ* ἀνὴρ ταπεινός, καὶ *οὐκ ἔντιμος*.

1 Sam 18, 25: Οὐ γὰρ βούλεται ὁ βασιλεὺς *ἕδνα*.

1 Sam 24, 21: Καὶ στήσεται *ἡ βασιλεία Ἰσραὴλ ἐν χειρί σου*.

1 Sam 24, 22: Καὶ νῦν ὅμοσόν μοι *κατὰ τοῦ Κυρίου ἵνα μὴ ἐξολοθρεύσῃς* τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου, καὶ *μὴ ἀφανίσῃς* τὸ ὄνομά μου ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου.

2 Sam 1, 21: *Μὴ πέσοι ἐφ' ὑμᾶς μήτε* δρόσος *μήτε* ὑετός. *ὄρη θανάτου*, ὅτι ἐκεῖ *ἐξήρθη σκέπη* δυνατῶν[3].

Cuando el texto es diferente la balanza se inclina, salvo escasas excepciones, del lado antioqueno. Naturalmente pasamos por alto los múltiples casos que no servirían como criterio distintivo ya que coinciden LXX y Ant. Este material pertenece al fondo común de ambas tradiciones y en consecuencia lo comparten también los Padres antioquenos.

Diodoro de Tarso (Diod)

Las citas que poseemos en 1-2 Samuel son escasas, las recuperadas por Devreesse en los fragmentos extraídos de las *catenae* o algunas de su

[1] La cursiva de este apartado señala las lecturas exclusivas de Chr sin apoyo en la tradición textual griega.

[2] La cursiva de este apartado señala aquellas lecturas en que Chr sigue a LXX o alguno de sus manuscritos frente a Ant.

[3] La cursiva de este apartado representa los apoyos explícitos a Ant.

Comentario a los Salmos parcialmente editado en el *Corpus Christianorum*[1]. En este último caso se trata con frecuencia de alusiones a la circunstancia histórica en que se escribió el salmo o son citas tan breves que apenas permiten sacar conclusiones sobre el texto bíblico empleado por Diodoro. Sin embargo las citas de las *catenae* son suficientes para constatar la regularidad con la que este autor sigue al texto antioqueno[2]:

1 Sam 3, 3: Καὶ ὁ λύχνος τοῦ θεοῦ πρὶν ἢ *κατασκευασθῆναι*.

1 Sam 20, 41: Τὸ δὲ *«ἀργόβ»* κοῖλον δηλοῖ τόπον καὶ ὅλως βαθύν.

1 Sam 28, 12: *Ἐβόησεν* φωνῇ μεγάλῃ *ἡ γύνη*.

1 Sam 28, 13: Θεοὺς *εἶδον ἐγώ*, φησίν, ἀναβαίνοντας ἐκ τῆς γῆς.

1 Sam 28, 14: Ἄνδρα ὄρθιον ἀναβαίνοντα ὁρῶ *ἀπὸ* τῆς γῆς, *ἀναβεβλημένον διπλοΐδα*.

2 Sam 12, 13: Ἀκούσας ὅτι «καὶ Κύριος *ἀφεῖλε* τὸ ἁμάρτημά σου» (*In Psalmos* XII, 9).

2 Sam 20, 18: Λόγον *ἐλαλήθη* ἐν πρώτοις *λεγόντων Ἐρωτώμενος* ἠρωτήθη[3].

Eustacio (Eust)

Las citas de Eustacio de Antioquía han sido estudiadas por Spanneut[4]. Mientras que para el Pentateuco llegó a la conclusión de que Eustacio usó un texto bíblico estrechamente emparentado con Luciano, para los libros de Reyes sus resultados fueron negativos[5]. En cambio Brock analizando las citas de este autor en 1 Samuel llega a conclusiones contrarias a las de Spanneut, manteniendo que en este libro se sirve de un texto bíblico muy semejante, aunque no idéntico, al antioqueno[6].

Para nuestro estudio hemos colacionado de nuevo todas las citas bíblicas de su homilía sobre el episodio de la Pitonisa de Endor[7]. Por

[1] R. Devreesse, *Les anciens commentateurs grecs de l'Octateuque et des Rois (Fragments tirés des chaînes)*. ST 201, Vaticano 1959, 159-67; y J.-M. Olivier, *Diodori Tarsensis Commentarii in Psalmos I Commentarii in Psalmos I-L*. CCSG 6, Turnhout/Lovaina 1980.

[2] Brock, *The Recensions*, 188-89, llegó a las mismas conclusiones.

[3] La cursiva señala los apoyos específicos a Ant.

[4] M. Spanneut, «La Bible d'Eustathe d'Antioche. Contribution à l'histoire de la 'version lucianique'». En *Studia Patristica*, Vol. IV/II, editado por F. L. Cross = TU 79, Berlín 1961, 171-190.

[5] Resulta sospechosa su afirmación relativa al texto del Pentateuco, pues como es sabido, después de que el texto de la LXX ha sido fijado mediante ediciones críticas no se ha detectado recensión luciánica alguna en el Pentateuco. Por el contrario de Reyes afirma: «Pour les Livres des Rois il apparait qu'Eustathe ne suivait pas le 'texte antiochien'» (p. 183).

[6] Brock, *The Recensions*, 183.

[7] *Origenes, Eustathius von Antiochien und Gregor von Nyssa über die Hexe von Endor*, ed. E. Klostermann. KT 83, Bonn 1912, 16-62.

tratarse de un pasaje muy concreto, prácticamente todas las citas se concentran en el capítulo 28 de 1 Samuel. Una dificultad adicional nace de la inserción de las citas en un texto narrativo seguido y que afecta a los cambios de tiempo, contexto, circunstancias de la acción, etc. Por todo ello se hace más difícil la evaluación de los datos. Hay una serie de casos en que Eustacio sigue a la LXX frente a Ant, a veces claramente, otras al parecer:

1 Sam 28, 9: *Ὅσα* πεποιήκει... ὁ Σαούλ.

1 Sam 28, 13: Θεοὺς *ἑόρακα* ἀναβαίνοντας ἐκ τῆς γῆς.

1 Sam 28, 14: ἔκυψεν ἐπὶ πρόσωπον *αὐτοῦ*.

1 Sam 28, 15: Omite οὔτε ἐν δήλοις de Ant.

1 Sam 28, 17: Καὶ *πεποίηκέν* σοι Κύριος.

1 Sam 28, 18: Διότι οὐκ *ἤκουσας* τῆς φωνῆς Κυρίου... ἐποίησεν *Κύριος τοῦτό σοι*.

1 Sam 28, 19: Omite καὶ σέ de Ant.

1 Sam 28, 20: Καὶ ἔσπευσε Σαοὺλ καὶ ἔπεσεν *ἑστηκὼς* ἐπὶ τὴν γῆν[1].

Pero nuestros resultados se acercan más a los de Brock que a los de Spanneut. En efecto, no sólo predominan los casos en que Eustacio sigue un texto antioqueno sino que apoya a dicho texto claramente en unos pocos pasajes de enorme valor distintivo por tratarse de lecturas específicamente antioquenas:

1 Sam 22, 18: Τοὺς ἱερεῖς ἀποσφάττει τοῦ Κυρίου *τριακοσίους* ὄντας πρὸς τοῖς *πεντήκοντα* τὸν ἀριθμόν.

1 Sam 28, 14: Καὶ οὗτος *ἀναβεβλημένος διπλοΐδα*.

1 Sam 28, 15: Καὶ ὁ Θεὸς ἀφέστηκε καὶ οὐκ ἀκήκοέν μου ἔτι *οὔτ'* ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν *οὔτε* ἐν ἐνυπνίοις.

1 Sam 28, 24: Τὸ δὲ *μοσχάριον* ὅπερ εἶχε *γαλαθηνόν*...[2].

Severo de Antioquía (Sev)

En los fragmentos editados por Devreesse[3] tan sólo se encuentra una cita a 2 Sam 23, 18, testigo inconfundible de Ant: Ὁ Ἀβεσσὰ ἄρχων ἦν — ἦν *ὀνομαστὸς* ἐν τοῖς τριστάταις.

En el nuevo material publicado por Dorival y extraído de las *catenae* a los Salmos tan sólo he encontrado una cita de 1-2 Samuel correspondiente a 1 Sam 2, 5 y que refleja un texto común no diferenciado: ὅτι στεῖρα ἔτεκεν ἑπτὰ καὶ ἡ πολλὴ ἐν τέκνοις ἠσθένησεν[4].

[1] La cursiva indica coincidencias distintivas con LXX.

[2] La cursiva de este apartado indica coincidencias específicas con Ant.

[3] Devreesse, *Les anciens commentateurs*, 186-201. Se trata de extractos de homilías y cartas.

[4] G. Dorival, «Nouveaux fragments grecs de Sévère d'Antioche». En *Antidôron. Mélanges M. Geerard* I, Turnhout/Lovaina 1984, 101-21, p. 115. Ver también J.-M. Sauget, «Une décou-

Teodoro de Mopsuestia (Th)

Frente a la edición de 1-2 Samuel de Brooke-McLean para las citas de Teodoro hemos tenido en cuenta tres nuevas ediciones. En primer lugar los fragmentos de 1-2 Samuel editados por Devreesse a partir de las *catenae*[1], el comentario de Teodoro a los Salmos editado también por Devreesse y conservado hasta el salmo 31 inclusive sólo en latín[2] y, por fin, el comentario a los Doce Profetas recientemente editado por Sprenger[3]. Aunque las citas rescatadas para 1-2 Samuel constituyan un material reducido, sirven para encuadrar a Teodoro como seguidor de un texto antioqueno plenamente desarrollado. Ninguna de las citas conservadas sigue a la LXX en contra del Ant. En cambio basta acercarse a dos citas, una conservada en el comentario a los Salmos[4] y otra en el comentario a los Doce Profetas[5] para percatarse de que el texto bíblico por él usado es virtualmente idéntico al texto antioqueno:

1 Sam 2, 14: Καὶ *καθιεῖ* αὐτὴν εἰς τὸν λέβητα ἢ εἰς *τὴν χύτραν* ἢ εἰς *τὸ χάλκιον*· καὶ πᾶν ὃ *ἀνέβαινεν* ἐν τῇ κρεάγρᾳ ἐλάμβανεν ἑαυτῷ ὁ ἱερεύς.

2 Sam 16, 11-12: Ἰδοὺ ὁ υἱός μου ὁ ἐξελθὼν ἐκ τῆς κοιλίας μου ζητεῖ τὴν ψυχήν μου, *ἔτι καὶ νῦν* ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεμενεί· *ἄφες* αὐτὸν καταρᾶσθαι, *ὅτι Κύριος εἴρηκεν αὐτῷ ὅπως ἴδῃ τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ ἀνταποδώσει* μοι *Κύριος* ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρας αὐτοῦ *τῆς* ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ[6].

verte inesperée: l'homélie 2 de Sévère d'Antioche sur l'Annonciation de la Théotokos». En *A Tribute to Arthur Vööbus,* Chicago 1977, 55-62, aunque no afecta al texto griego del libro de los Reyes sino al del Génesis.

[1] Devreesse, *Les anciens commentateurs,* 176-177. En los manuscritos *Coisl. 8* de París, Σ.*II.19* de El Escorial y *Gr. 16* de la Bibl. Marciana de Venecia se hallan fragmentos complementarios a las *Quaestiones* de Teodoreto precedidos de la sigla θεοδ$^{\omega}$. Como ya señalamos en QRP, XLI n. 2 muchos de estos suplementos reflejan respuestas alternativas a la cuestión planteada por Teodoreto. Y es muy posible que algunos pertenezcan a Teodoro de Mopsuestia.

[2] R. Devreesse, *Le Commentaire de Théodore de Mopsueste sur les Psaumes (I-LXXX).* ST 93, Vaticano 1939. Son fragmentos conservados en las *Catenae* y Devreesse no pudo ir más allá del salmo ochenta en la recuperación del texto. A excepción del comentario a Doce Profetas todas las obras exegéticas de Teodoro de Mopsuestia perecieron. El anatema del II Concilio de Constantinopla fue verdaderamente eficaz.

[3] H. N. Sprenger, *Theodori Mopsuesteni Commentarius in XII Prophetas. Einleitung und Ausgabe,* Wiesbaden 1977.

[4] Devreesse, *Le Commentaire de Théodore,* 221, líneas 14-21.

[5] Sprenger, *Theodori Mopsuesteni,* 399, líneas 26-30.

[6] La cursiva indica los apoyos específicos a Ant.

Conclusiones

Al tratar de los manuscritos antioquenos incorporamos el testimonio de Teodoreto por la extraordinaria importancia de su obra QRP, críticamente fijada, como control del texto bíblico que transmiten los manuscritos. En este apartado hemos podido comprobar, pese a la fragmentariedad de los testimonios, cómo los Padres antioquenos desde la primera mitad del s. IV apoyan regulamente este tipo de texto. Incluso en el caso de Eustacio y Crisóstomo en donde los datos parecen más ambiguos, hay que atribuir estas divergencias y contactos esporádicos con LXX frente a Ant o incluso algunas lecturas exclusivas al género literario de la homilía, menos apropiado para la fidelidad de la çita que las *Quaestiones* o el comentario seguido del texto. Y aun en estos casos el análisis cuantitativo por un lado y por otro la atención a las lecturas específicamente antioquenas inclinan la balanza claramente a favor de este texto.

El resultado principal de esta investigación es claro: teniendo en cuenta que el manuscrito más antiguo portador del texto antioqueno es de comienzos del s. X, las citas de los Padres confirman que dicho texto estaba en circulación en el área geográfica de Antioquía ya en los siglos IV-V de nuestra era.

d) La *Vetus Latina*

Tal vez sea esta área de la *Vetus Latina* donde nuestra edición presenta más novedades frente a las ediciones anteriores sobre todo en lo que toca a la recuperación de nuevos materiales[1]. Por primera vez para las glosas *Vetus Latina* en las Vulgatas españolas nos basamos en un cotejo exhaustivo de toda la familia de manuscritos 91-95. Hemos tenido también la oportunidad de utilizar las recientes ediciones del Palimpsesto Vindobonense y del texto de Lucifer, por señalar algunas de las aportaciones más importantes, pues estos tres testimonios constituyen los principales componentes de la *Vetus Latina* en los libros de Samuel-Reyes.

De la *Vetus Latina* en Reyes trató Rahlfs en el citado estudio[2] bajo la perspectiva de su relación con el texto luciánico. Su análisis adolece de las mismas deficiencias que afectan a su tratamiento del Protoluciánico. Al poner en duda la vigencia de este último texto, cuestiona también en sus conclusiones la antigüedad y prioridad de la *Vetus Latina*[3]. Brock insiste

[1] Para una crítica del uso de la *Vetus Latina* en la edición de Brooke-McLean cf. P. Walters, *The Text of the Septuagint*, 9.

[2] Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 139-61.

[3] Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 161: «Hieraus folgt, dass L stark auf das Abendland eingewirkt hat, aber nicht, dass diese Einwirkung schon in der Zeit vor Lucian erfolgt sein muss».

asimismo en la dificultad de evaluar la *Vetus Latina* de 1 Samuel, versión que además de ser plural estuvo expuesta desde sus mismos comienzos al influjo del texto griego[1]. Siguiendo en este punto a Rahlfs, duda de la validez del uso de la *Vetus Latina* para solucionar el problema del Protoluciánico[2]. Por su parte Ulrich estudió la *Vetus Latina* de 1-2 Samuel en relación con el texto hebreo de Qumrán[3]. Pero falta todavía la edición de Beuron a estos libros y un estudio completo de la *Vetus Latina,* pese a que, no hace mucho, Trebolle ha puesto de relieve su importancia incluso para la historia literaria de estos libros[4].

Conviene advertir desde un principio que, por tratarse de un aparato crítico de apoyo al texto antioqueno, cuando recogemos el testimonio de la *Vetus Latina* significa que esta versión apoya expresamente a Ant en una lectura o frase específicas de dicho texto y distinta por tanto de LXX-rell. No se señalan obviamente los múltiples casos en que, por tratarse de material común a ambas tradiciones (i.e. LXX-rell y Ant), no servirían para esclarecer cuál de los dos textos constituye la base de la *Vetus Latina.*

No necesitamos insistir en el hecho de que no podemos suplir la falta de una edición crítica de la *Vetus Latina* en estos libros. Por eso hemos tenido en cuenta todos los fragmentos de *Vetus Latina* que se conservan en los manuscritos así como las glosas *Vetus Latina* en las Biblias Vulgatas. En los Padres latinos hemos atendido con mayor exhaustividad a aquellos que apoyan mayoritariamente el texto antioqueno y aquellos que por la cronología se puede esperar que reflejen textos de la *Vetus Latina* antes de que éste fuera desplazado y marginado ante la difusión de la Vulgata. En todo caso hemos tenido la oportunidad de consultar los ficheros de Beuron para los libros de 1-2 Samuel. Tampoco queremos insistir en las dificultades reales para valorar los datos de la *Vetus Latina* con fines textuales pese a su gran literalidad. Para ello remitimos a los trabajos de Fischer y Ulrich[5].

[1] Brock, *The Recensions,* 221-24.

[2] Brock, *The Recensions,* 221.

[3] E. Ulrich, «The Old Latin Translation of the LXX and the Hebrew Scrolls from Qumran». En *The Greek and Hebrew Texts of Samuel,* ed. E. Tov, Jerusalén 1980, 121-65.

[4] Cf. en especial J. Trebolle, *Salomón y Jeroboán. Historia de la recensión y redacción de 1 Reyes 2-12; 14,* Salamanca/Jerusalén 1980; y —, *Jehú y Joás. Texto y composición literaria de 2 Reyes 9-11,* Valencia 1984.

[5] Cf. B. Fischer, *Vetus Latina. Die Reste der altlateinischen Bibel. 2 Genesis,* Friburgo Br. 1951, 22*-28* y E. Ulrich, «Characteristics and Limitations of the Old Latin Translation of the Septuagint». En *La Septuaginta en la investigación contemporánea (V Congreso de la IOSCS),* ed. N. Fernández Marcos, Madrid, C.S.I.C. 1985, 67-80. Su literalidad es tan extrema que el calco del texto griego le lleva al traductor a violar en ocasiones el hipérbaton latino, cf. J. Ziegler, *Randno-*

Al estudiar los testimonios particulares procuraremos ofrecer un breve análisis del texto bíblico de cada uno de ellos, con el fin de valorar en su justa medida el apoyo que presta globalmente al texto antioqueno. Con todo, pese a todas las matizaciones que haremos en cada caso y a ese margen de originalidad que mantiene la *Vetus Latina* de Samuel-Reyes frente a cualquiera de los textos bíblicos hoy conocidos, no se puede disimular el apoyo mayoritario que prestan sus principales testigos (en especial los mss. 91-95) al texto antioqueno. En este punto, como veremos al estudiar estas glosas, nuestras conclusiones son más positivas que las de Rahlfs y Brock y, queremos pensar, que más fundadas.

Para las siglas de la *Vetus Latina,* seguimos las adoptadas por la edición de Beuron[1], con dos ligeras modificaciones para adaptarlas a nuestro aparato: Los números de los distintos manuscritos van precedidos de la letra L (p.e. L_{91}) y las siglas de los Padres latinos irán en minúscula y no en mayúscula.

1. *Los manuscritos*

$L_{91\text{-}95}$: *Notas marginales de Vetus Latina en las Vulgatas españolas*

Para su estudio seguimos las colaciones de la nueva edición que prepara C. Morano[2]. Hemos colacionado con el texto griego y recogido todas las variantes de los mss. 91, 94 y 95, menos las estrictamente ortográficas o las abreviaturas[3]. En 1-2 Samuel casi todas las glosas van precedidas de la sigla GR o INGR[4]. En los contados casos en que la lectura vaya precedida de la sigla Al (= *alias, aliter*) lo haremos constar expresamente. En el estado actual de nuestro conocimiento no está esclarecida la diferencia entre ambas siglas, ni si hacen referencia a textos distintos, pues, al parecer, glosas que pertenecen al mismo texto figuran con sigla diferente[5].

ten aus der Vetus Latina des Buches Iob in spanischen Vulgatabibel, Munich 1980, 31-34 y W. Thiele, *Vetus Latina. 11/1 Sapientia Salomonis. Lieferung 3,* Friburgo Br. 1979, 220-21.

[1] Cf. B. Fischer, *Vetus Latina. Die Reste der altlateinischen Bibel. I Verzeichnis und Sigel,* Friburgo Br. 1949 y H. J. Frede, *Kirchenschriftsteller. Verzeichnis und Sigel,* Friburgo Br. 1981[3] y el *Aktualisierungsheft 1984,* Friburgo Br. 1984 (con las *Ergänzungen* de diciembre 1985).

[2] Cf. C. Morano, *Glosas Marginales de Vetus Latina en Biblias Vulgatas Españolas: 1-2 Samuel,* Madrid, C.S.I.C. 1989.

[3] Para la restauración del texto quedan descartados los mss. 92 (copia en parte del 91) y el 93 (copia del 91 enviada por el obispo de León Trujillo al Cardenal Carafa y que carece de valor), cf. J. Ziegler, *Randnoten aus der Vetus Latina,* 7 y T. Ayuso Marazuela, *La Vetus Latina Hispana. II El Octateuco,* Madrid, C.S.I.C. 1967, 3.

[4] Menos los siguientes pasajes que también tienen notas marginales precedidas de la sigla Al: 1 Sam 3, 21; 6, 4.5; 14, 4(bis).15.21; 19, 13 y 2 Sam 11, 4.8; 13, 5.19; 17, 8; 20, 23.24; 21, 6.16 y 1 Re 1, 38.

[5] Cf. T. Ayuso Marazuela, «Una importante colección de notas marginales de la Vetus Latina Hispana». *EstBib* 9 (1950) 329-76, pp. 356-59 y B. Fischer, *Vetus Latina. 2 Genesis,* 20*-21*.

Una primera aproximación estadística ofrece los siguientes resultados:

*Sección no-*καίγε *(= 1 Sam - 2 Sam 9):*

De un total de 368 variantes recogidas

49	=	LXX-rell	=	13,3 %
184	=	Ant	=	50 %
135	≠	LXX-rell y Ant	=	36,6 %

Sección καίγε *(= 2 Sam 10 - 1 Re 2, 11):*

De un total de 176 variantes recogidas

19	=	LXX-rell	=	10,8 %
125	=	Ant	=	71 %
32	≠	LXX-rell y Ant	=	18,2 %

De estas cifras se deduce en primer lugar la escasa afinidad entre el texto de las notas marginales y la LXX-rell tanto en sección καίγε como en sección no-καίγε. Pues quiero señalar que entre los casos computados de apoyo a LXX-rell suelen predominar las variantes puntuales, de escasa incidencia, mientras que entre los apoyos a Ant con frecuencia se trata de frases enteras que engloban más de una unidad variante. En segundo lugar, parece claro que si en la sección no-καίγε hay un porcentaje notable de casos en que las notas marginales siguen su propio camino sin base en el texto griego, en la sección καίγε el texto de estas notas es predominantemente antioqueno. Sin duda que esta coincidencia abrumadora con Ant, que aparecerá más clara al analizar cualitativamente las variantes, fue lo que indujo a Vercellone a detectar, precisamente al toparse con el cap. 23 de 2 Samuel, la gran afinidad entre estas notas y el texto de los mss. 19 82 93 108 y la Complutense[1].

Un ejemplo extremo en el que las notas marginales tienen un texto propio que no se encuentra en ninguno de los textos conocidos aparece en 1 Sam 17, 49: frente al griego ἐσφενδόνησεν en dichas notas se lee: «et misit in fundibalo circumducens in giro (girum 91) manum suam, invocavit nomen Domini: Domine dimitte (dis mitte 91) nuntium tuum, qui praecedat lapidem (+ habentem hec 95) fundibali» L_{91-95}.

Es sintomático que algunos de los casos en que coinciden con LXX-rell sean precisamente cuando Septuaginta carece de los añadidos de Ant, como en 1 Sam 30, 12: «fragmentum ficus» L_{91-95}, en donde Ant añade καὶ δύο σταφίδας. Pues, si se comprueba, como en el caso que comentamos, donde el añadido procede de Áquila, que se apartan de Ant cuando dicho texto incorpora material tardío de procedencia hexa-

[1] C. Vercellone, *Variae lectiones Vulgatae Latinae Bibliorum editionis* II, Roma 1864, 436.

plar, la *Vetus Latina* reflejaría un estadio del texto muy afín al Antioqueno y menos recensionado que éste.

Pero, como decimos, si por algo sobresalen estas notas marginales es por su apoyo mayoritario y múltiple al texto antioqueno como puede verse regularmente en el segundo aparato crítico, al que remitimos, en especial a los siguientes pasajes de 1 Samuel 6, 4.7; 7, 4; 12, 23; 13, 4; 14, 5.23; 16, 14; 16, 20; 22, 18; 23, 9; 27, 8.

En 2 Samuel merece destacarse la lectura antioquena en 6, 12: «Et dixit David: Revocabo benedictionem in domum meam» L_{91-95} que falta en LXX-rell y dentro de la sección καίγε una serie de pasajes en los que estas glosas apoyan de forma inconfundible el texto de Ant. He aquí algunos de los ejemplos más significativos:

2 Sam 11, 24: Et *mittebantur graviter sagitte* (-ttae 94) *super servos de* muro et mortui sunt *de servis regis quasi viri XVIII* (decem et octo 94) L_{91-95}.

2 Sam 14, 11: In mente habeat *dominus meus*... si *multi congruerint* (congregaverint 94) *propinqui ulciscentes sanguinem in lanceis suis, ut non auferas filium meum* L_{91-95}.

2 Sam 14, 14: *Quoniam occisus est filius tuus* et quasi aqua *quae effunditur in terra* et non colligitur (colligatur 95) et *non esperat in ea anima excogitavit rex cogitationem ut expelleret ad se expulsum.* L_{91-95}. Aunque no se puede leer en el ms. 91, sí aparece en el ms. 92 coincidiendo con el 94-95. Interesa tanto más cuanto que pertenece todo el versículo al fondo de lecturas nuevas rescatadas que no figuran en Vercellone.

2 Sam 14, 26: *Et erat centum siclorum in pondere regali* L_{91-95}.

2 Sam 17, 16: *Noli* (nolite 95) *ire* noctu *contra occasum* in heremum, *sed transiens transi aquam* L_{91-95}.

2 Sam 17, 22: *priusquam denudaretur verbum sic transierunt* (91 vid) Iordanem L_{91-95}.

2 Sam 18, 29: *Audivi sonitum magnum post me* cum mitteret (-ere 94-95) me puer tuus Ioab L_{91-95}. Nueva lectura recuperada.

2 Sam 20, 8: et gladium *bidentem* (videntem 91: rudentem 95) L_{91-95}. Nueva lectura recuperada.

En 2 Sam 21, 11 tienen el mismo orden del versículo que el texto antioqueno, es decir, invirtiendo las dos partes del versículo al revés que LXX-rell como puede comprobarse: *Et defecerunt et sustulit eos Dan Filius Ioaz, qui fuit ex genere gigantum // Et renuntiata sunt David* L_{91-95}.

2 Sam 23, 5: *quoniam omnem adversantem mihi non vult, quoniam omnes qui oriuntur* (oruntur 95) L_{91-95}.

2 Sam 23, 6: sicut spinae (pine 91) *et reliqui* (reliquum 94) *quasi quod emungitur de lucerna* L_{91-95}.

2 Sam 23, 7: *et vir deficiet* (-cient 95) in ipsis *nisi ferrum et* (mss. ut) *ligna conciderit eos* L_{91-95}.

2 Sam 23, 8: Haec sunt nomina *principum potentium* David: *Iesbael* filius *Thegemani primus de tribus* L_{91-95}.

2 Sam 23, 8: Hic *adornavit* (adoravit 95) *adornationem suam* super *nongentos vulneratos* in semel L_{91-95}.

2 Sam 23, 18: Hic tunc elevavit hastam suam super *sexcentos* (DC 91 95) vulneratos, *hic erat nominatus* inter tres L_{91-95}.

1 Re 2, 5: Et occidit eos *et vindicavit sanginem* belli *in pace et dedit sanguinem innocentium in vita mea et in zona mea quae erat circa lumbos meos* et in calceamento *meo* (>95) quod erat in pede (pedem 95) *meo* (>95) L_{91-95} [1].

L_{115}: *Palimpsesto Vindobonense*

Seguimos la edición de Bonifatius Fischer with the collaboration of Eugene Ulrich and Judith E. Sanderson, «Palimpsestus Vindobonensis: A Revised Edition of L_{115} for Samuel-Kings». *BIOSCS* 16 (1983), 13-87.

Contenido: 1 Sam 1, 14-2, 15; 3, 10-4, 18; 6, 3-17; 9, 21-10, 7; 10, 16-11, 13; 14, 12-34. 2 Sam 4, 10-5, 25; 10, 13-11, 19; 13, 13-14, 3; 17, 12-18, 9.

Para evaluar correctamente el texto bíblico seguido por el Palimpsesto de Viena es preciso adelantar algunas observaciones previas:

Hemos colacionado de nuevo el texto del palimpsesto comparándolo con los textos de Septuaginta y anotando por separado: a) aquellas lecturas que concuerdan con Ant frente a la Septuaginta mayoritaria, b) lecturas que siguen a la Septuaginta mayoritaria en contra del Ant y c) por fin, aquellas lecturas o pasajes en que el palimpsesto sigue su propio camino distanciándose tanto de Ant como del resto de Septuaginta. Esta primera aproximación cuantitativa o estadística permitirá ya, como veremos enseguida, constatar datos importantes.

Al advertir que en el libro segundo de Samuel los fragmentos latinos conservados seguían más regularmente al texto antioqueno que en el libro primero, sometimos los resultados a un nuevo análisis dividiendo los libros según pertenezcan o no a la sección καίγε. Hemos considerado sección καίγε desde 2 Samuel 10 hasta el final del libro [2]. Estos son los resultados:

[1] En cursiva en este apartado van señalados todos los acuerdos específicos de las notas marginales con el texto antioqueno.

[2] J. D. Shenkel, *Chronology and Recensional Development in the Greek Text of Kings*, Cambridge Mass. 1968, 117-20. Según Nysse también el Lamento de David (2 Sam 1, 19-27) ex-

Sección no-καίγε
De un total de 251 variantes recogidas:

105 concuerdan con LXX-rell	= 41,8 %
81 concuerdan con Ant	= 32,2 %
65 discrepan de Ant y LXX-rell	= 25,8 %

Sección καίγε
De un total de 180 variantes recogidas:

45 concuerdan con LXX-rell	= 25 %
103 concuerdan con Ant	= 57,2 %
32 discrepan de Ant y LXX-rell	= 17,7 %

Pese a que este tipo de cómputos prescinde de la calidad de las variantes que en todo caso *non sunt numerandae sed ponderandae,* sin embargo estas cifras y porcentajes conservan su valor y confirman resultados obtenidos en otras áreas de investigación textual relacionadas con la transmisión de los libros de Samuel-Reyes[1]. En efecto, en la sección καίγε el porcentaje de coincidencias del Palimpsesto de Viena con el texto antioqueno es bastante más elevado que en la sección no-καίγε. Por el contrario en esa misma sección disminuyen notablemente los acuerdos con la Septuaginta mayoritaria y los casos en que dicho Palimpsesto sigue su propio camino frente a Ant y la Septuaginta mayoritaria. Por estar recensionada la Septuaginta mayoritaria en esta sección aumentan las coincidencias con Ant que se sustrajo a la recensión καίγε. En cambio, el mayor grado de coincidencias del Palimpsesto de Viena con la Septuaginta mayoritaria en sección no-καίγε es un exponente de que dicho códice refleja un estadio de la tradición septuagintal no tan evolucionado como el que representa el texto antioqueno plenamente desarrollado que incorpora buena parte de las correcciones hexaplares[2].

Por fin una buena parte del texto del Palimpsesto se opone tanto a la Septuaginta mayoritaria como a Ant. Algunas de esas variantes pueden ser

perimentó la revisión καίγε, cf. R. W. Nysse, *A Study of Relationships Between Greek and Hebrew Witnesses to the Text of 2 Samuel 1-9,* U.M.I Ann Arbor Mi. 1987.

[1] Cf. D. Barthélemy, *Les Devanciers d'Aquila,* VTS X, Leiden 1963 y E. Ch. Ulrich, *The Qumran Text of Samuel and Josephus,* Missoula 1978.

[2] «It has long been recognized that the OL sub-version is a translation of a text very similar to that of Lucian with the hexaplaric plusses omitted» dice J. W. Wevers en el artículo *Septuagint* publicado en el IDB, 275-76. En efecto, buena parte de estas lecturas están constituidas por *omisiones* de palabras explicativas (nombres propios, sujetos, pronombres, etc.), propias del texto antioqueno (cf. 1 Sam 2, 11; 3, 10.17; 4, 3.5.10; 6, 4.5.7-13, etc.). Es decir, gran parte de los dobletes de Ant, muchos de ellos tardíos, faltan en el Palimpsesto de Viena. Es un texto más sobrio, menos desarrollado, que el texto antioqueno que editamos (cf. 1 Sam 11, 4.5.9.11; 14, 13.16.23.33; 2 Sam 5, 20.21.25; 10, 15.18; 11, 10.13.19; 13, 20.25 y 17, 16).

el resultado de las técnicas de traducción empleadas por el autor[1], pero dado el literalismo de las traducciones *Vetus Latina* en general pueden también interpretarse como un índice del pluralismo textual en que se nos han transmitido algunos libros de la Biblia, pluralismo superior sin duda al que reflejan los manuscritos que han llegado hasta nosotros[2].

Si pasamos ahora a un análisis cualitativo de las variantes, hay que prestar atención a las técnicas de traducción que se observan a lo largo de estos libros para valorarlas en su justa medida. Ya que si se constata, como afirma Fischer[3], que el Palimpsesto de Viena traduce siempre con el perfecto latino el presente histórico griego, no podrán aducirse las coincidencias con Ant en este punto como un indicador de que sigue a dicho texto. Lo mismo se diga de la costumbre del traductor de adjuntar un nombre común en aposición, p. e. *populus* Israel de 1 Sam 3, 20, a los nombres propios indeclinables[4].

Téngase en cuenta además que variantes estilísticas del tipo ἐγένετο / ἐγενήθη o el mismo artículo no pueden ser reproducidas en latín. Y que hay una serie de casos en que, debido a las peculiares características de las dos lenguas, es muy difícil determinar qué texto sigue la traducción si el Ant o el de Septuaginta mayoritaria[5]. En general todos estos casos donde no es fácil precisar si el Palimpsesto de Viena apoya a alguno de los testigos griegos o la variante se debe más bien a las limitaciones del latín para reproducir el griego o a técnica de traducción propia del autor, quedan excluidos de nuestros cómputos.

Por otro lado el conocimiento de las técnicas de traducción puede llevarnos también a conclusiones positivas: p. e. con gran probabilidad la traducción *homines* de 1 Sam 11, 12 sigue al antioqueno ἀνθρώπους

[1] Por ejemplo, «omnis *populus* Israel» para πᾶς Ἰσραήλ en 1 Sam 3, 20.21; 14, 18; 2 Sam 5, 2.17. Tal vez el «ab dan *regione*» de 1 Sam 3, 20. En otros casos pueden explicarse por accidentes en la transmisión como omisiones por *homoioteleuton* en su *Vorlage* (cf. la omisión de καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος πλὴν σοῦ de 1 Sam 2, 2 y probablemente la larga omisión de 2 Sam 5, 4-5: Ἰσραήλ[4] ....[5] .... Ἱερουσαλήμ[6] (algunos manuscritos leen Ἰσραήλ).

[2] Aunque este caso siempre es difícil de decidir: por ejemplo, *villae* en 1 Sam 14, 25 ¿refleja una *Vorlage* distinta frente al ἀγροῦ de LXX-rell y el λαοῦ de Ant?

[3] «Zum Beispiel wird das griechische historische Präsens in 115 immer mit dem lateinischen Perfekt wiedergegeben, auch wo keine griechische Handschrift den Aorist hat», B. Fischer, «Lukian-Lesarten in der Vetus Latina der Vier Königsbücher».. En *Beiträge zur Geschichte der Lateinischen Bibeltexte,* Friburgo Br. 1986, 9-17, p. 10.

[4] Fischer, «Lukian-Lesarten», 11.

[5] Por ejemplo en 1 Sam 1, 14 el *discede* de L115 ¿traduce el πορεύου de LXX-rell o el ἄπελθε de Ant? Para decisiones de este tipo se requiere un estudio previo de las técnicas de traducción del Palimpsesto así como del vocabulario empleado. Cf. E. Ch. Ulrich, «Characteristics and Limitations of the Old Latin Translation of the Septuagint».

puesto que el ἄνδρας de la Septuaginta mayoritaria lo traduce regularmente el Palimpsesto por *viros*. Asimismo, dada la gran literalidad de la *Vetus Latina*, incluso el orden de palabras puede ser decisivo en la evaluación de un pasaje concreto, o la traducción de una transcripción[1], o la utilización de una forma concreta peculiar en los nombres propios como *Ela* en 2 Sam 11, 3 = Ἠλά de Ant frente al Ἐλιάβ de Septuaginta mayoritaria.

A pesar de todas estas matizaciones y a que en algunos casos presentados en apoyo de Ant no pueda obtenerse una certeza absoluta[2], en otros muchos sobre todo de 2 Samuel y en sección καίγε el acuerdo entre el Palimpsesto de Viena y Ant es cualitativamente tan señalado en la confluencia de variantes y rasgos específicos que el parentesco entre ambos textos no puede ponerse seriamente en cuestión. He aquí algunos de los ejemplos más significativos:

2 Sam 5, 14-16: Los nombres de los hijos de David están más próximos a Ant que a la Septuaginta mayoritaria. Además de coincidir con Ant en el número trece de hijos frente a los 24 de LXX-rell, coincide también con Ant en el orden de los mismos. Igualmente la fonética de la mayoría de ellos está más cercana a la forma antioquena que a la septuagintal mayoritaria.

2 Sam 10, 15: *et viderunt fili ammon quoniam syrus*. Toda la frase reproduce el texto antioqueno frente al εἶδεν Συρία ὅτι de LXX-rell.

2 Sam 10, 16: *eduxit syrum qui*. Todo el sintagma es igual a Ant.

2 Sam 10, 17: *composuit aciem syrus adversus david* = Ant.

2 Sam 17, 16: *festinantes nuntiate* regi david dicentes *nolite proficisci* per noctem ad *occidentem* deserti *et transiens transi ut non absorveatur rex et omnis populus qui cum eo est*. Todo el texto en cursiva equivale al texto antioqueno literalmente junto a algunas variantes que dejamos en redonda.

2 Sam 17, 20: *pertransie[ru]nt properantes*. Sintagma que traduce la peculiar interpretación de Ant a este pasaje διεληλύθασιν σπεύδοντες frente al παρῆλθαν μικρὸν τοῦ ὕδατος de LXX-rell.

2 Sam 17, 22: *nondum manifestato verbo pertransierunt iordanem*, que corresponde al Ant ἕως τοῦ μὴ ἀποκαλυφθῆναι τὸν λόγον, οὕτως διέβησαν τὸν Ἰορδάνην frente a la interpretación de LXX-rell: ἕως ἑνὸς οὐκ ἔλαθεν ὃς οὐ διῆλθεν τὸν Ἰορδάνην.

[1] Por ejemplo, en 1 Sam 10, 26 la traducción *in collem* de L_{115} = εἰς τὸν βουνόν de Ant frente a εἰς Γαβαά de LXX-rell.

[2] Y así lo haremos constar añadiendo a la sigla del Palimpsesto un *vid* o un signo de interrogación.

2 Sam 18, 3: *non stabit in nobis cor nostrum* = Ant.

2 Sam 18, 6: *et exi[vit] omnis populus in campum obviam* Israel = Ant.

Primero las estadísticas y luego el análisis cualitativo de las variantes han puesto de manifiesto que el texto del Palimpsesto de Viena ha sido traducido de un texto griego muy próximo, aunque no idéntico, al texto antioqueno. Esto se advierte de una manera más clara en la sección καίγε de 2 Samuel.

L_{116}

Seguimos la edición de I. Levin, *The Quedlinburg Itala. The Oldest Illustrated Biblical Manuscript*, Leiden 1985.

Contenido: 1 Sam 9, 1-8; 15, 10-17; 2 Sam 2, 29-3, 5.

Los datos que ofrecen estos fragmentos además de escasos son ambiguos como ya advirtió Brock[1]. En nueve ocasiones sigue claramente el texto de LXX-rell, en seis el texto antioqueno y en otros cuatro se aparta de ambos. Los dos casos más representativos en que sigue a Ant son:

1 Sam 15, 11: *paenitet* me quoniam con[st]itui saul regem quoniam *aversus es[t] a me et verba mea non statuit.*

2 Sam 2, 29: et venerunt *in castra madiam.*

En cambio en 1 Sam 9, 6 sigue a la Septuaginta mayoritaria omitiendo tres variantes características de Ant: αὐτοῦ, μέγας καὶ y δὴ πρὸς αὐτόν. Y en 2 Sam 2, 31: «percusserunt de filiis beniaminin CCCLX viros ab illo», también sigue a LXX-rell ya que la última expresión *ab illo* es omitida por Ant. Por consiguiente este texto por sí solo, tanto por la fragmentariedad de los datos como por la ambigüedad de los mismos, no permite sacar conclusiones sobre el tipo de texto griego que traduce en Samuel.

L_{117}

Seguimos la edición de M. Haupt, *Veteris antehieronymianae versionis libri II Regum sive Samuelis fragmenta Vindobonensia,* Viena 1877, 9-12.

Contenido: 2 Sam 10, 18-11, 17; 14, 17-30.

El rasgo más distintivo de estos fragmentos, junto a coincidencias ocasionales con lecturas específicas de Ant, es el elevado número de lecturas singulares —a veces frases enteras— que no se encuentran en nin-

[1] Brock, *The Recensions,* 222-24. El hecho de haber escogido estos fragmentos a modo de ejemplo para evaluar la relación de la *Vetus Latina* con el texto luciánico en 1 Samuel puede haber influido en el juicio, en mi opinión excesivamente crítico, que hace Brock de esta versión en relación con el problema del Protoluciánico.

guno de los manuscritos griegos hoy conocidos y que nos hacen vislumbrar un pluralismo textual mucho mayor del que transmiten los documentos conservados. Abundan los ejemplos de este comportamiento que ponen de manifiesto una vez más la pluralidad de textos de la *Vetus Latina*.

2 Sam 14, 17: «hoc verbum in Dominum Domini... velut in sacrificium misericordiae».

2 Sam 14, 19: «quoniam nec in modico dextra aut sinistra declinasti a verbo in omnibus quibus locutus es ad me».

2 Sam 14, 22: «quia secundum ve[rbum] servi tui fecisti misericordiam».

2 Sam 14, 27: «quae postmodum iuncta matrimonio Roboam filio Salomonis peperit».

2 Sam 14, 28: «Et cum biennium esset quod sederet Abessalon in Hierusalem faciem regis non videns». Remodelación de la frase que afecta a toda la construcción subordinada.

2 Sam 14, 30: «Et illi obaudienter praeceptis domini sui congregaverunt segetem Joab posita in confinio agri illorum. Et cum vidissent servi Joab ablatam fuisse spem frugum scissis». Que representa una versión del pasaje distinta a la de todos los textos conocidos.

Junto a estas grandes desviaciones que probablemente afectan no sólo a la crítica textual sino también a la literaria y en las que no podemos entrar aquí[1], hay también contactos importantes con Ant. Pero hemos recogido las desviaciones precisamente para valorar en su exacta medida las coincidencias con Ant en una visión global del conjunto del texto.

Pues bien, frente a 22 pasajes en que L_{117} sigue su propio camino, hay que destacar otras 22 ocasiones en que apoya claramente a Ant frente a 10 en que sigue a LXX-rell. He aquí algunas de las lecturas más características en apoyo de Ant:

2 Sam 11, 1: *habitabat* = κατῴκει de Ant frente a ἐκάθισεν de LXX-rell.

2 Sam 11, 3: *Hela* = Ἠλά de Ant frente al Ἐλιάβ de LXX-rell.

2 Sam 11, 11: *per vi[tam]* = μὰ τὴν ζωήν de Ant frente al ζῇ ἡ ψυχή μου de LXX-rell.

2 Sam 14, 19: *Si manus Joab tecum est in omnibus his?*, traducción literal de Εἰ δὴ ἡ χεὶρ Ἰωὰβ μετὰ σοῦ ἐν πᾶσι τούτοις; de Ant frente al Μὴ ἡ χεὶρ Ἰωὰβ ἐν παντὶ τούτῳ μετὰ σοῦ; de LXX-rell.

[1] Están rondando cuestiones sobre el origen de la *Vetus Latina*, pluralidad de sus versiones, relación con los textos hebreo, griego y Vulgata, problemas todos muy interesantes pero que desbordan el marco de nuestros planteamientos que en modo alguno pueden ni pretenden suplir la necesidad de una edición de la *Vetus Latina* en estos libros.

2 Sam 14, 26: et erant *centum* [pond]erum in pondere = καὶ ἦν ἑκατὸν σικλῶν ἐν τῷ σταθμῷ de Ant frente a διακοσίους σίκλους ἐν τῷ σίκλῳ de LXX-rell.

L_{253}

Seguimos la edición de P. A. H. de Boer, «Confirmatum est cor meum. Remarks on the Old Latin text of the Song of Hannah 1 Samuel II, 1-10». OS XIII (1963), 173-192 (la edición propiamente en pp. 182-189).

Como dice el autor de esta nueva edición del Cántico de Ana la afinidad del texto de *Vetus Latina* con la recensión de Luciano no está del todo clara[1]. A la brevedad de los fragmentos (10 versos) se une la dificultad de que este Cántico está representado en numerosos testigos de la *Vetus Latina* y es citado además en el Nuevo Testamento (cf. Lc 1, 46-55). En efecto, en cinco casos su texto no coincide ni con LXX-rell ni con Ant. Tan sólo en una ocasión sigue a LXX-rell y en dos a Ant. Estas últimas son:

1 Sam 2, 3: quia deus *scientiae* dominus est, donde es seguido por otros testigos (L_{300}: quoniam deus scientiae dominus L_{400}: quoniam deus scientiae dominus est L_{410}).

1 Sam 2, 10a: *sapiens ... in sapientia sua,* seguido también por $L_{300.400.410}$, si bien esta lectura puede estar influida por Jer 9, 23.

En 1 Sam 2, 1 junto con otros testimonios *Vetus Latina* apoya también la lectura del texto antioqueno pero no es una lectura específica suya sino que va acompañado esta vez por la recensión hexaplar: *Dilatatum est os meum super inimicos meos* $L_{250.400.410}$.

L_{300}

Colacionado según los ficheros del Vetus-Latina Institut de Beuron que siguen la edición de J. Blanchinus, *Vindiciae Canonicarum Scripturarum Vulgatae Latinae editionis,* Roma 1740.

Como en otras ocasiones y pese a la brevedad de los fragmentos hay varios casos en que éstos siguen el texto de LXX-rell, pero también en un número considerable de pasajes apoyan inconfundiblemente lecturas específicamente antioquenas. He aquí algunos ejemplos significativos:

[1] De Boer, «Confirmatum est cor meum», 190: «The affinity of L to the Lucian recension is not evident in Canticum Annae» y en p. 192: «Such a study reveals a number of witnesses to the Old Latin text of Hannah's Song leading to the supposition that the position of this text to Lucian's recension, and in general to the preserved Greek readings, is still far from clear, even though one need not doubt the secondary character of the Old Latin translation dependant as it is on the Greek».

1 Sam 18, 28: *Michol autem filia Saul diligebat eum.*
1 Sam 18, 29: Et Saul magis coepit *timere* David.
1 Sam 19, 9: *Sedebat autem in domo sua.*
1 Sam 19, 10: et *declinavit* David a facie Saul.
1 Sam 19, 15: Rursumque *Saul misit nuntios* ut *viderent* David.
1 Sam 19, 20: Et *prophetare coeperunt etiam ipsi.*
1 Sam 20, 5: et ego ex more *sedere soleo* juxta regem vescendum.
1 Sam 20, 11: veni *egrediamur* in agrum.
1 Sam 20, 17: *eo quod diligeret eum*[1].

Llama la atención sin embargo el hecho de que, salvo en algunas correcciones estilísticas en donde se emplea distinto verbo o construcción (1 Sam 18, 29; 19, 9.10), todas las coincidencias específicas con Ant ocurran en aquellos pasajes en que dicho texto se aproxima más al texto hebreo que LXX-rell.

De Bruyne: Fragmentos de un glosario bíblico

D. de Bruyne, «Fragments d'anciennes versions latines tirés d'un glossaire biblique». *Archivum Latinitatis Medii Aevi* 3, París 1927, 1-8.

De las pocas glosas conservadas (ocho en total para 1-2 Samuel) cinco de ellas siguen a Ant en algunos casos inequívocamente y en tres ocasiones presentan un texto peculiar que se separa tanto de Ant como de LXX-rell. Apoyan el texto antioqueno:

1 Sam 2, 36: Et erit qui *superaverit in domo tua,* veniet adorare eum *cum obolo argenti* et *pane uno* dicens: proice me in uno sacrificio tuo manducare panem *domini.*

1 Sam 20, 34: et recessit ionathas a mensa in iracundia et non manducavit *in secundo die mensis panem, quoniam sauciatus est pro davit.*

2 Sam 8, 2: percussit moab et mensus est eos *in funiculo,* perimens eos in terram et facti sunt duo funiculi ut interficerent et *multitudinem funiculi* vivificaret[2].

Sabatier[3]

Esta colección de testimonios *Vetus Latina* está compuesta por lecturas de manuscritos y otras procedentes de las citas de los Padres. Los

[1] El texto en cursiva indica las coincidencias con lecturas específicamente antioquenas.

[2] En cursiva las coincidencias específicas con Ant. En cambio sigue su propio camino en 1 Sam 21, 5: et facti sunt omnes pueri purificati *et haec via confirmata est* (LXX: καὶ αὐτὴ ἡ ὁδὸς βέβηλος. ¿Leyó el traductor βεβαιοῦται por βέβηλος?) et quia hodie sanctificabitur propter vasa mea; y en 1 Sam 23, 5: et *indagavit* iumenta eorum (LXX-rell ἀπήγαγεν τὰ κτήνη: Ant ἀπήλασεν τὰ κτένη).

[3] P. Sabatier, *Bibliorum sacrorum latinae versionis antiquae seu vetus italica et ceterae quaecumque in codicibus manuscriptis et antiquorum libris reperiri potuerunt,* Reims 1739-49; París 1751.

manuscritos de donde proceden son: el *Codex Corbeiensis* 1, 2 y 3 y el *Sangermanensis* 3, 7, 8, 9, 11 y 15[1]. Las lecturas de los manuscritos colacionados por Sabatier tienen todavía un valor complementario. En 20 ocasiones siguen un texto que se aparta tanto de Ant como de la Septuaginta mayoritaria. En 6 ocasiones siguen a LXX-rell y en 13 ocasiones apoyan a Ant.

Entre los primeros ejemplos sin duda hay algunas lecturas particulares que se pueden explicar por contaminación con la Vulgata: por ejemplo 1 Sam 20, 15: «auferat Jonathan de domo sua, et requirat Dominus de manu inimicorum David» y 2 Sam 10, 19: «expaverunt et fugerunt *quinquaginta et octo millia* coram Israel».

Otras veces sus lecturas no tienen paralelo en los textos antiguos conocidos y en algún caso es posible que se remonten al original como en 1 Sam 18, 6: «et ferret caput ejus in Jerusalem», que falta en el hebreo, y en el pasaje de 2 Sam 5, 6: «Tanta est, inquiunt, civitas ... et exeat inde proverbium» que figura también en las interpolaciones de Weber y allí discutiremos[2]. Entre las coincidencias con Ant algunas son lecturas sueltas aunque específicas de Ant, y otras afectan a frases enteras, por lo que su filiación con el texto antioqueno queda fuera de toda duda. Algunos de estos ejemplos, que aparecen preferentemente en 2 Samuel, son:

2 Sam 6, 12: Dixitque David: Ibo et *reducam arcam cum benedictione in domum meam*.

2 Sam 10, 15: *filii Amon quia syrus* expavit.

2 Sam 15, 21: *et vivit anima tua domine mi rex*.

2 Sam 17, 22: *et antequam denudaretur verbum*[3].

Weber: Interpolaciones en manuscritos de la Vulgata

R. Weber, «Les interpolations du livre de Samuel dans les manuscrits de la Vulgate». *Miscellanea G. Mercati 1*, ST 121, Vaticano 1946, 19-39.

Esta colección de interpolaciones *Vetus Latina* en los manuscritos de la Vulgata están al mismo nivel que las glosas *Vetus Latina* en las Vulgatas españolas. Forman parte de los restos de la *Vetus Latina* conservados en los manuscritos y es éste el lugar de tratarlos antes de pasar a las citas de los Padres.

[1] Para la identificación y descripción de estos manuscritos y su equivalencia en las siglas de la *Vetus Latina* de Beuron cf. B. Fischer, *Vetus Latina. Die reste der altlateinischen Bibel. 1 Verzeichnis der Sigel*, Friburgo 1949, 40-42.

[2] Cf. *infra*, p. LX.

[3] La cursiva en este último apartado indica las coincidencias con lecturas específicas de Ant.

Hemos colacionado de nuevo esta colección de interpolaciones con los textos griegos de 1-2 Samuel[1]. Weber se dio perfecta cuenta del problema que planteaban estas interpolaciones, como en general la pluralidad de los textos *Vetus Latina*, para la restauración del texto de la Biblia y no sólo de la tradición griega de la que proceden salvo raras excepciones[2].

El número de coincidencias de estas interpolaciones con LXX-rell es muy escaso (8 veces). Frente a ellas en 29 ocasiones coinciden con Ant, en algunos casos, como veremos enseguida, en lecturas o frases específicamente antioquenas en especial en la sección καίγε. Finalmente en 33 ocasiones presentan un texto singular que discrepa tanto de Ant como de LXX-rell, con la particularidad de que la mayoría de estas lecturas (25 sobre 33) se encuentran en sección no-καίγε. Estos resultados apuntan en la misma dirección de los obtenidos en el análisis de L_{91-95} o del Palimpsesto Vindobonense, a saber, que en la sección καίγε el porcentaje de coincidencias entre *Vetus Latina* y Ant es notablemente superior al porcentaje de coincidencias en sección no-καίγε[3].

a) Estas interpolaciones siguen a LXX-rell en los siguientes casos:

2 Sam 1, 19: *pro* his qui mortui sunt *super excelsa* (puesto que el ἐπὶ τὰ ὕψη de LXX-rell lo omite Ant).

2 Sam 22, 19: *et tribulationis* (= θλίψεως de LXX-rell frente a ἀπώλειας de Ant).

2 Sam 24, 14: *undique* (= πάντοθεν de LXX-rell que omite Ant).

[1] Weber presenta 113 interpolaciones. En ellas hemos advertido los siguientes errores que deben subsanarse:

El n.° 19 corresponde a 1 Sam 14, 23
El n.° 22 corresponde a 1 Sam 15, 13
El n.° 26 corresponde a 1 Sam 17, 54
El n.° 29 corresponde a 1 Sam 19, 22
El n.° 46 corresponde a 1 Sam 26, 10-11 (¡no 24, 7!)
El n.° 71 corresponde a 2 Sam 7, 18
El n.° 72 corresponde a 2 Sam 8, 7-8

Obviamente esta publicación no está considerada en la edición de Brooke-McLean. De ahí que falten en su aparato crítico estos testimonios cuando no coinciden con otros fragmentos de la *Vetus Latina* allí colacionados (cf. 2 Sam 6, 21; 12, 1; 20, 8; 21, 2, etc.).

[2] Weber, «Les interpolations du livre de Samuel», 33: «Il va sans dire qu'on n'est nullement obligé de penser que l'auteur de ce travail (es decir, el interpolador) se soit rendu compte du problème fondamental qui se cache derrière ces divergences des textes latins, problème qui n'est autre que celui de la reconstitution critique du texte original hébreu, dont la Vulgate d'une part, et, de l'autre, la traduction des Septante et, découlant d'elle, les anciennes versions latines, représentent deux états très différents».

[3] Situación similar a la obtenida por Ulrich sobre la relación de LXX y en concreto del texto antioqueno con el texto hebreo de Qumrân, cf. Ulrich, *The Qumran Text for Samuel and Josephus*, 117.

b) He aquí algunas de las lecturas singulares de las interpolaciones sin apoyo en los manuscritos griegos de Septuaginta:

1 Sam 5, 9: *inieruntque Getthei consilium* et fecerunt sibi sedes.

1 Sam 13, 15: *Obviam populo qui expugnabant eos venientes.*

1 Sam 14, 41: *aut si ita est in populo tuo haec iniquitas.*

1 Sam 20, 16: *auferat Ionathan de domo sua.*

2 Sam 5, 6-8: *Tanta est inquiunt civitas ut a debilibus arcearis, ad quos David respondit: facite, inquiens, et ego iubeam ut parva sublimia tangant et exeat inde proverbium.*

Casi todos estos casos de lecturas singulares van acompañados de algún otro testimonio de la *Vetus Latina.* Por ejemplo, esta última interpolación de 2 Sam 5, 6-8 figura también en el *Sangermanensis* 11 de la edición de Sabatier. Dicha interpolación no sólo falta en los manuscritos de LXX sino que está ausente también del texto hebreo y del de la Vulgata y es posible que se remonte al original. En efecto, conserva mejor el sentido y puede haberse perdido por *homoioteleuton* en las otras tradiciones el pasaje en cuestión[1].

2 Sam 17, 14: ut *videretur consilium Husai bonum coram Absalon.*

2 Sam 20, 18: *dixit:* rogantes rogant *qui sunt* in Abela et *in* Dan *dicentes*[2].

c) En cambio no se pueden pasar por alto una serie de unidades variantes o sintagmas que apoyan inconfundiblemente a Ant. He aquí algunas de las más significativas:

1 Sam 20, 16: et requirat Dominus *de manu inimicorum* David.

2 Sam 1, 19: *Considera* Israhel.

2 Sam 6, 12: *dixitque David: ibo et reducam arcam cum benedictione in domum meam.* Es un añadido de Ant que completa el sentido. Falta en LXX-rell y en el hebreo. Figura también en el *Sangermanensis* 7 de Sabatier.

2 Sam 6, 21: *vivit* Dominus quia ludam (= ζῇ de Ant frente al εὐλογητός de LXX-rell).

[1] Cf. BHS, ad locum: לאמר .... לאמר. Pese a esta serie de discrepancias entre las interpolaciones y los textos bíblicos conocidos, Weber («Les interpolations du livre de Samuel», 32) mantiene que «l'impression d'ensemble que donnent nos interpolations, et nous la croyons sérieusement fondée, est que bien peu d'entre elles, une demi-douzaine au plus, ne tirent pas leur origine des anciennes versions latines et, à travers elles, de traductions grecques de la Bible». Esto, aunque es verdad teóricamente, no elude el problema de las relativamente frecuentes lecturas y frases de *Vetus Latina* que no se encuentran apoyadas por ninguno de los manuscritos de Septuaginta hoy conocidos.

[2] La cursiva en este apartado b) señala aquellos pasajes en que, a pesar de ir apoyados ocasionalmente por algún otro testimonio de *Vetus Latina,* sin embargo no se encuentran en ninguno de los textos griegos que se nos han transmitido.

2 Sam 10, 15: *filii Ammon quoniam Syrus expavit.*
2 Sam 12, 1: *responde mihi iudicium.* Sólo en Ant.
2 Sam 17, 20: *festinanter* (= σπεύδοντες de Ant).
2 Sam 17, 22: *antequam denudaretur verbum.* Sólo en Ant.
2 Sam 20, 8: *ad faciem illorum* (= κατὰ πρόσωπον αὐτῶν de Ant frente al ἔμπροσθεν αὐτῶν de LXX-rell).
2 Sam 21, 2: *ne perimerent illos.* Sólo en Ant[1].

2. *Padres latinos*

Para los problemas que la utilización de las citas de los Padres plantea a la restauración del texto de la *Vetus latina* remitimos al artículo ponderado de Frede[2].

Lucifer de Cagliari (Luc)

Nos servimos de la reciente edición de G. F. Diercks, *Luciferi Calaritani Opera quae supersunt,* CCSL VIII, Turnholti/Brepols 1978 que mejora notablemente la de Hartel (1886) seguida por Brooke-McLean[3].

Las citas bíblicas de este autor, tan importante para la *Vetus Latina,* no han sido estudiadas aún sistemáticamente[4]. Hemos colacionado con los textos griegos todas las citas de Lucifer a 1-2 Samuel según la edición de Diercks, pero no las alusiones bíblicas, pues si ya en las citas es difícil establecer la filiación textual, en el caso de las alusiones sería aún más problemático y dudoso. No damos la página y línea de la edición de Diercks por aligerar el aparato y por ser fácil de identificar el pasaje con ayuda de los índices de citas bíblicas de dicha edición. Llama la atención que de 2 Samuel sólo haya una cita. El resto pertenecen a 1 Samuel. Para 2 Samuel prácticamente son el Palimpsesto Vindobonense y $L_{91\text{-}95}$ los únicos testigos de la *Vetus latina.*

El texto bíblico de Lucifer en 1-2 Samuel

Siguiendo el método antes empleado de analizar las coincidencias con Ant por un lado, con LXX-rell por otro, y las lecturas peculiares de

1 La cursiva en este apartado c) indica las coincidencias con lecturas específicas antioquenas.

2 H.-J. Frede, «Bibelzitate bei Kirchenvätern. Beobachtungen bei der Herausgabe der *Vetus Latina*». *La Bible et les Pères,* Coloque de Strasbourg, 1-3 Octobre 1969, París 1971, 79-96.

3 Cf. la reseña de J. Doignon en *Bull. de Littér. Eccl.* 82/1 (1981), 73-75, p. 75: «En tout cas, la richesse de l'apparat scripturaire de G.F.D., étendu aux allusions bibliques les plus menues, ainsi que le progrès réalisé dans l'exactitude des citations devraient servir à une meilleure approche des *Vieilles latines*».

4 Diercks, *Luciferi Calaritani,* CIX: «Pour autant que j'ai pu le vérifier, le texte des livres suivants cités par Lucifer: 1/2 Reg., 2 Esdras, Tob., Iudith, Iob, Ps., Prov., Ecclésiaste, Is., Hier., Ézech., Dan. ...n'a pas été étudié *ex professo*».

Luc que discrepan tanto de Ant como de LXX-rell hemos llegado a los siguientes resultados:

Luc = LXX-rell		en 47 casos
Luc = Ant		en 64 casos
Luc ≠ Ant y LXX-rell		en 61 casos

Lo primero que llama la atención es el alto grado de discrepancias de Luc frente a Ant y LXX-rell, pues hay que advertir que algunas de estas discrepancias afectan a sintagmas o incluso a versos enteros. Esto hace que insistamos una vez más en el pluralismo textual al que remite la *Vetus Latina* en último término y en segundo lugar a la falta de unidad de los mismos textos que transmiten la *Vetus Latina* entre sí. La cita de 1 Sam 22, 18 puede ser un ejemplo representativo del texto complejo utilizado por Luc: junto a una lectura exclusiva suya, «*ad* Doeg», figura otra, «sacerdotibus *domini*», escasamente apoyada por la tradición (sólo el ms. 93 y la versión armenia añaden el genitivo en cuestión).

Al lado de coincidencias parciales con Ant encontramos pasajes en que Luc apoya claramente a LXX-rell, y otros en que se aparta de ambos. Al evaluar la elevada proporción de lecturas singulares no hay que perder de vista que se trata de citas bíblicas en las que pueden influir los factores de adaptación al contexto y el recurso a la cita de memoria. Por eso para decidir si representan a la *Vetus Latina* genuina en principio deberían ir corroboradas por otros testimonios manuscritos de la *Vetus Latina*. A continuación señalamos algunas de estas lecturas singulares de Luc que pueden ser más significativas:

a)

1 Sam 4, 18: *cum audisset arca dei capta est.*

1 Sam 5, 4: *per partes centum* (probablemente corrupción de ἑκατον en lugar del ἕκαστοι/ἕκαστον de LXX. Ant lo omite).

1 Sam 5, 9: *et ebullivit illis mures in sedibus, et fecerunt sibi Gethaei sedes pellicias* (está en L_{91-95} cum variantibus).

Omisiones como las de καὶ ἐκδικήσαι με Κύριος ἐκ σοῦ 1 Sam 24, 13 y καὶ νῦν — βασιλεῦ τοῦ Ἰσραήλ 1 Sam 24, 15.

1 Sam 15, 5: *et accessit et obsedit Amalec* (LXX lee ἐνήδρευσεν).

1 Sam 15, 9: *sed* et omne opus *pretiosum reservaverunt* et *supervacua disperdiderunt.*

1 Sam 15, 23: *abominatio* est, dolores et *gemitus ad te adduxisti.*

1 Sam 26, 19: *in meum dolorem et victimam immolationis*[1].

[1] En cursiva se indican las lecturas o frases que se apartan tanto de Ant como de LXX-rell.

b) Entre los pasajes que más claramente apoyan a LXX-rell destacan los siguientes:

1 Sam 4, 16: Et *vir properans accessit ad Heli dixitque ei* (= καὶ ὁ ἀνὴρ σπεύσας προσῆλθεν Ἠλεὶ καὶ εἶπεν αὐτῷ de LXX-rell frente a καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ ἐληλυθὼς καὶ εἶπεν de Ant).

1 Sam 16, 1: Omite καὶ εἶπεν Κύριος πρὸς Σαμουήλ de Ant.

1 Sam 18, 28: Omite καὶ Μελχὸλ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ de Ant.

1 Sam 19, 8: Omite ἔτι πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους de Ant.

1 Sam 22, 18: *conversus* est Doeg *syrus* (Ant lee ἰδουμαῖος).

1 Sam 24, 17: Omite καὶ εἶπε Δαυὶδ — Βασιλεῦ de Ant.

Tanto estas omisiones como otras más breves de nombres o pronombres inducen a pensar que Luc es testigo de un texto más sobrio y no tan recensionado como el Ant, puesto que prescinde de gran parte de los añadidos aclaratorios de éste.

c) Por fin una proporción considerable de lecturas coincide con Ant. Algunas de ellas no dejan lugar a duda de que el texto conocido por Luc compartía muchos de los rasgos del texto antioqueno, aun sin identificarse con él:

1 Sam 2, 10a: *sapiens in sapientia sua.*

1 Sam 5, 10: *misistis* (= ἀπεστάλκατε de Ant frente a ἀπεστρέψατε de LXX-rell).

1 Sam 15, 1: audi vocem *verbi* Domini (= φωνὴν τοῦ ῥήματος Κυρίου de Ant. El resto de LXX omite ῥήματος).

1 Sam 15, 2: dicit dominus *omnipotens* (= εἶπε Κύριος παντοκράτωρ de Ant, mientras que LXX-rell omite παντοκράτωρ).

1 Sam 18, 29: *timere a facie* David (= φοβεῖσθαι ἀπὸ προσώπου Δαυίδ de Ant frente a εὐλαβεῖσθαι ἀπὸ Δαυίδ de LXX-rell).

1 Sam 19, 10: *lancea ... et percussit ... et declinavit.*

1 Sam 24, 3: *ante* faciem *venationis cervorum* (= κατὰ πρόσωπον τῆς θήρας τῶν ἐλάφων de Ant frente a ἐπὶ πρόσωπον τῶν Ἐδδαιέμ [cum variantibus] de LXX-rell).

1 Sam 24, 5: *quae placita sunt* (= τὸ ἀρεστόν de Ant frente a ὡς ἀγαθόν de LXX-rell).

1 Sam 26, 11: *mihi autem non sit* (= ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο de Ant frente a μηδαμῶς μοι de LXX-rell).

1 Sam 26, 16: qui *non* custodistis ... nunc vide *ubi* est (= οἱ μὴ φυλάσσοντες ... νῦν ἰδὲ ποῦ ἐστί de Ant frente a οἱ φυλάσσοντες, ... νῦν ἴδε δή de LXX-rell)[1].

[1] En cursiva en este apartado c) las coincidencias con Ant.

Pseudo-Filón (Ps-Pho)

Para el *Liber Antiquitatum Biblicarum* del Pseudo-Filón seguimos la edición más reciente de Daniel J. Harrington, *Pseudo-Philon. Les Antiquités bibliques* I. SC 229, París 1976, 322-386.

El texto bíblico de las Antigüedades ha sido estudiado sistemáticamente por el editor en un artículo publicado en 1971 [1]. En este artículo concluye Harrington: «The biblical texts in the Jos-Jgs-1 Sam sections of LAB are related to the Lucianic or proto-Lucianic manuscripts» [2].

Sin embargo hay que advertir una vez más la dificultad de analizar y sacar conclusiones del texto bíblico empleado por Ps-Pho. El autor de este tratado va reescribiendo la historia bíblica desde el Génesis hasta la muerte de Saúl al final de 1 Samuel. En consecuencia abundan las alusiones pero son muy pocas las citas formales. A esto hay que añadir que en 1 Samuel el texto antioqueno no destaca con tantos perfiles como en 2 Samuel, debido a la recensión καίγε que afecta a la mayor parte de este último libro, y que el número de citas es escaso. Todo ello dificulta aún más la valoración del texto bíblico seguido por Ps-Pho.

Harrington divide en tres apartados las lecturas del Ps-Pho en 1 Samuel. En el primero presenta 9 ejemplos de coincidencias con el texto luciánico. De estos retendríamos 2 como seguros (1 Sam 4, 16; 16, 12) y 3 como probables (1 Sam 4, 12; 4, 21 y 28, 7). En cambio los otros cuatro no pueden utilizarse como testimonio del texto luciánico porque no son lecturas exclusivas de este grupo de manuscritos sino que van apoyadas también por otra gran parte de la tradición septuagintal.

El segundo apartado, más numeroso (15 casos) recoge las coincidencias de Ps-Pho con el texto luciánico cuando éste a su vez coincide con la Septuaginta mayoritaria. No valen para nuestro propósito por tratarse de lecturas que no son distintivas. Pertenecen a ese gran fondo de tradición común a LXX y al texto antioqueno. Pueden no obstante interesar como exponente indicador de que el autor de las Antigüedades Bíblicas utilizó preferentemente un texto griego frente al texto hebreo de Samuel.

El tercer apartado lo integran aquellos casos en que Ps-Pho coincide con el texto luciánico y con el texto hebreo masorético en contra de LXX. De los 8 casos recogidos por Harrington tan sólo uno (1 Sam 28, 19) apoya la lectura luciánica. En los otros siete casos no se trata de lecturas específicamente luciánicas sino que los manuscritos de este grupo van

[1] Daniel J. Harrington, «The Biblical Text of Pseudo-Philo's, *Liber Antiquitatum Biblicarum*». *CBQ* XXXIII, 1 (1971) 1-17. Lo referente a 1 Sam en pp. 13-16.

[2] Harrington, «The Biblical Text», 16.

acompañados de otros muchos generalmente de la recensión hexaplar, como es obvio por coincidir también con el texto masorético.

Con frecuencia el texto del Ps-Pho no coincide ni con la LXX mayoritaria ni con Ant ni con el resto de la *Vetus Latina,* tal vez como consecuencia del uso regular de la paráfrasis. Y éste es el rasgo más característico de su texto bíblico. Otras veces utiliza claramente la lectura de LXX-rell frente a Ant. He aquí algunos ejemplos: 1 Sam 16, 13: «et unxit eum Samuel *in medio* fratrum suorum», Ps-Pho 364, 14 (= ἐν μέσῳ de LXX-rell frente a ἐνώπιον de Ant); 1 Sam 22, 9: «Dohec *Syrus* qui super mulas erat Saul», Ps-Pho 378, 5-6 (= ὁ Σύρος LXX-rell. Ant lee ὁ ἰδουμαῖος); 1 Sam 31, 4: «tolle *rompheam* tuam», Ps-Pho 386, 6 (= ῥομφαίαν de LXX frente a μάχαιραν de Ant).

Con todo, pese a estas puntualizaciones hay un puñado de lecturas que claramente apoyan al texto antioqueno y otras pocas que con gran probabilidad lo siguen. Por el interés y antigüedad de dicho texto[1] las recogemos en el aparato. Algunas de éstas en las que coincidimos con Harrington tras una nueva colación de las citas son:

1 Sam 4, 16: Et dixit *ad eum Heli: renuntia mihi,* qui evenit, Ps-Pho 348, 21.

1 Sam 4, 21: Et vocavit *nomen* ... Ubi est Gloria, dicens, Ps-Pho 350, 3-4.

1 Sam 16, 12: *Hunc* unge ... Et misit *Iesse* et adduxit David, Ps-Pho 364, 13.

1 Sam 28, 19: crastino tu et filii tui *mecum* eritis, Ps-Pho 384, 53-54[2].

Cipriano (Cy)

Las citas de Cipriano en Samuel-Reyes han sido estudiadas por B. Fischer, «Lukian-Lesarten in der Vetus Latina der vier Königsbücher». *Studia Anselmiana* 27-28 (1951), 169-177[3]. Allí remitimos para el estudio y valoración de las citas de Cipriano. Fischer en contra de Rahlfs[4] está convencido de que Cy cita un texto muy próximo, aunque no idéndico, al texto antioqueno. Incluso llega a afirmar que la *Vetus Latina* es en parte más luciánica que el propio texto antioqueno, aunque por otra parte sólo contenga aproximadamente la mitad de las lecturas específi-

[1] Cf. Ch. Perrot y P.-M. Bogaert con la colaboración de Daniel J. Harrington, *Pseudo-Philon. Les Antiquités bibliques,* II. SC 230, París 1976, 78.

[2] En cursiva las coincidencias específicas con Ant.

[3] Reimpreso en B. Fischer, *Beiträge zur Geschichte der lateinischen Bibeltexte,* Friburgo 1986, 1-17.

[4] Cf. Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3,* 141-143.

camente antioquenas[1]. De los 23 casos analizados en 1-2 Samuel y 1-2 Reyes 7 siguen LXX-rell frente a 12 que siguen Ant, con la particularidad de que Cy se separa de Ant cuando este último incorpora a su texto añadidos hexaplares[2]. De esos 12 casos en que sigue a Ant todos menos uno ocurren en 1-2 Samuel. Brock piensa que tal vez Fischer exagera un poco el carácter luciánico de las citas de Cy pero en general acepta la imagen obtenida del estudio del sabio alemán[3].

Hipólito (Hipp)

Un breve tratado sobre David y Goliat se ha conservado en georgiano y ha sido editado hace algunos años[4]. Al parecer es una traducción del armenio del que se conservan también varios fragmentos catenáceos[5], que a su vez serían traducción del griego. Implica por tanto varias mediaciones pero no carece de interés textual por tratarse del comentario más antiguo que conocemos a 1 Sam 17-18, 8. Lo más característico de su texto sería que al igual que el Vaticano y la Septuaginta primitiva omitiría las secciones de 1 Sam 17, 11-31.55-58 y 1 Sam 18, 1-5 (a excepción de 18, 1b.4)[6]. El texto antioqueno, al igual que el texto masorético, tiene estos apartados que provendrían con gran probabilidad de influjo hexaplar. Al texto de Hipólito que figura en los fragmentos conservados en armenio dedicó Brock un estudio exhaustivo[7]. A sus conclusiones remitimos, según las cuales si exceptuamos una o dos

[1] Fischer, «Lukian-Lesarten», 176: «die VL ist teilweise 'lukianischer' als L, auch wenn sie andererseits nur etwas über die Hälfte der Sonderlesarten von L enthält».

[2] Fischer, «Lukian-Lesarten», 173.

[3] Brock, *The Recensions*, 198: «Fischer perhaps over exaggerates the 'Lucianic'character of Cyprian's text: after all, the quotations available for this book are extremely scanty. But in general it may be said that Cyprian bears out the impression gained elsewhere that many distinctive readings of *L* were already in existence before the end of the third century (and some may represent the original LXX)».

[4] G. Garitte, *Traités d'Hippolyte sur David et Goliath, sur le Cantique des cantiques et sur l'Antéchrist. Version géorgienne*. CSCO 263. Scriptores Iberici 15, Lovaina 1965; G. Garitte, *Traités d'Hippolyte ... Version géorgienne traduite*. CSCO 264. Scriptores Iberici 15, Lovaina 1965. Hipólito propiamente no es un testigo de la *Vetus Latina* pues escribió en griego, aunque la mayoría de sus obras sólo se conserven en traducciones. Si lo aducimos aquí es por su gran antigüedad como exponente de un texto de comienzos del s. III († 235).

[5] Editados por G. Garitte, «Fragments arméniens du traité d'Hippolyte sur David et Goliath». *Le Muséon* 76 (1963), 277-318.

[6] Cf. J. Lust en D. Barthélemy - D. W. Gooding - J. Lust - E. Tov, *The Story of David and Goliath*, Friburgo/Gotinga 1986, 7. Brock sugiere para explicar este hecho curioso que Hipólito conocería el pacto entre David y Jonatán por tradición oral y no a través de una LXX revisada. Cf. *The Recensions*, 200.

[7] Brock, *The Recensions*, 199-204.

lecturas luciánicas distintivas, en la gran mayoría de casos Hipólito sigue la corriente mayoritaria de LXX frente al texto antioqueno[1]. La nueva edición de la versión georgiana del tratado no altera estas conclusiones, una vez colacionadas las secciones que no están representadas en el armenio[2].

Ireneo (Ir)

Para el puñado de citas *Vetus Latina* que recogemos en los Padres que siguen a continuación utilizamos la edición de Sabatier[3] completada con una consulta a los ficheros del *Vetus-Latina* Institut de Beuron para los libros de 1-2 Samuel. Es cierto que las citas de los Padres en Sabatier están condicionadas por las ediciones antiguas que usó y hay que someterlas a mayor cautela[4]. Sin embargo, mientras no dispongamos de ediciones críticas adaptadas a las necesidades científicas del momento, tanto Sabatier como la documentación de Beuron suministran una información complementaria muy útil y básicamente fiable. Pues hemos de advertir una vez más que pretendemos incorporar lo más correctamente posible los datos de la *Vetus Latina* para 1-2 Samuel. Pero no podemos suplir los estudios y análisis propios de una edición crítica de la *Vetus Latina.*

El texto bíblico de Ireneo fue analizado por Brock para 1 Samuel[5] con toda la problemática que encierra y la escasez de las citas. Concluye como en el caso de Hipólito que Ireneo sólo puede aducirse como un testigo muy parcial del texto antioqueno. En efecto, cuando apoya a Ant hay razones poderosas para pensar que Ant conserva la lectura ori-

[1] Brock, *The Recension,* 204: «In the above it will be seen that Hipp-Arm only provides one or two distintive *L* readings, whereas in the vast majority of cases he follows the main LXX tradition against *L.* Hipp-Arm support of *L* at xvii 5 is important, showing that the approximation is pre-hexaplaric (thought the asterisk suggest it was subsequently adopted by Origen)».

[2] Cf. Garitte, «Fragmentes arméniens», 282-83, donde se da una lista de los fragmentos de la obra que derivan del tratado de Hipólito. La mayoría de las secciones de la traducción georgiana tienen correspondencia en el comentario armenio. Tan sólo faltan en el armenio las siguientes secciones del georgiano: I; II, 2; III, 2; IV, 4; V, 3; VII, 13; IX, 2; XI, 1b; XVI, 3b-4.

[3] P. Sabatier, *Bibliorum sacrorum latinae versionis antiquae seu vetus italica et ceterae quaecumque in codicibus manuscriptis et antiquorum libris reperiri potuerunt.* La colección de Sabatier está formada por lecturas sacadas de los manuscritos (cf. *supra* p. LVIII) y citas de los Padres especialmente Lucifer, Ireneo, Ambrosio, Agustín y Jerónimo. Sin embargo como ya indicamos antes (p. LXI) para las citas de Lucifer hemos seguido y colacionado de nuevo el texto de la nueva edición de Diercks.

[4] Cf. E. Ulrich, «The Old Latin Translation of the LXX and the Hebrew Scrolls from Qumran». En E. Tov (ed.), *The Hebrew and Greek Texts of Samuel,* Jerusalén 1980, 121-66, p. 147.

[5] Brock, *The Recensions,* 204-06. No hemos podido consultar la tesis doctoral de Henry Voogd, *A Critical and Comparative Study of the Old Latin Texts of the First Book of Samuel,* Princeton Theological Seminary 1947.

ginal y cuando se separa de Ant, este último presenta añadidos y amplificaciones claramente secundarias[1]. Extendiendo este análisis al material de 2 Samuel la imagen se modifica ligeramente en favor de un apoyo más consistente a Ant. He aquí estos dos casos que parecen claros:

2 Sam 12, 5: Et dixit ad Nathan (omite con Ant el Δαυεὶδ 2.° de LXX-rell).

2 Sam 12, 6: et oviculum reddet *quadruplum* (= Ant frente al ἑπταπλασίονα de LXX-rell)[2].

Tertuliano (Te)

Por la escasez de las citas y la ambigüedad de las mismas hemos de concluir con Brock[3] que Tertuliano sólo en parte apoya a Ant. En efecto, en tres ocasiones se aparta tanto de LXX-rell como de Ant. En una ocasión (1 Sam 15, 29 sigue a LXX-rell en cuanto que no registra el añadido de Ant ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ). Y en dos ocasiones ciertamente sigue a Ant. Éstas son:

1 Sam 15, 29: et *scindetur* Israhel in duas partes.

1 Sam 16, 14: et concutiebat eum spiritus nequam a domino et *suffocabat eum*. La cursiva indica lecturas específicamente antioquenas.

Orígenes (Ori)

Nos referimos a Orígenes latino, en concreto a la homilía sobre el comienzo de 1 Samuel según la traducción de Rufino editada por Baehrens[4].

Las pocas citas que se conservan del comienzo de 1 Samuel apoyan variantes expecíficas de Ant que señalamos en cursiva:

1 Sam 1, 3: Et adscendebat vir *ille* de civitate sua.

1 Sam 1, 10: Et oravit *Anna* et dixit.

1 Sam 2, 1: Dilatatum est *os meum super inimicos meos*.

Ambrosio (Am)

Incluimos también las pocas citas del Pseudo-Ambrosio (Ps-Am), probable autor del *De Paenitentia*[5].

[1] Brock, *The Recensions*, 206.

[2] Además de dos variantes específicamente antioquenas en 1 Samuel: 1 Sam 12, 3: «cuius *vestrum* vitulum accepi... *dicite* adversus me et reddam vobis» y 1 Sam 12, 2: «Ego *conversatus sum* in conspectu vestro». Aunque Brock (*The Recensions*, 205) da este último ejemplo de Ireneo-latino como incierto porque existe un doblete para este mismo pasaje en Ir-armenio.

[3] Brock, *The Recensions*, 199.

[4] W. A. Baehrens, *Origenes Werke 8: Homilien zu Samuel I, zum Hohelied und zu den Propheten. Kommentar zum Hohelied in Rufinus und Hieronimus Übersetzung*, Leipzig 1925.

[5] Cf. H.-J. Frede, *Vetus latina 1/1. Kirchenschriftsteller. Verzeichnis und Sigel*, Friburgo Br. 1981³, sub Victor, obispo de Cartenna en el Norte de África, de mediados del s. V.

Ambrosio se manifiesta decidido seguidor de Ant. En 6 ocasiones apoya a la LXX-rell en lecturas sueltas. En 9 ocasiones se aparta tanto de LXX como de Ant. Pero en cambio en otros 30 casos apoya a Ant, algunas veces en pequeñas variantes, otras en unidades mayores de inconfundible sello antioqueno. He aquí algunos de estos ejemplos más significativos:

1 Sam 25, 35: *in pace*... et *reveritus sum* faciem tuam.

2 Sam 1, 21: *neque* ros *neque* pluvia *cadat super vos, montes mortis*, quoniam ibi *sublata est protectio* potentium, *protectio* Saul: non est unctus in oleo.

2 Sam 1, 26: *speciosus* mihi valde. *Ceciderat amor* tuus *in me, sicut amor* mulierum.

2 Sam 1, 27: et perierunt arma *concupiscenda*.

2 Sam 12, 9: Et quare *pro nihilo duxisti Dominum* ut faceres nequiter in *conspectu* ejus.

2 Sam 24, 13: Et *venit* Gat ad David et nuntiavit ei *dicens... sive famem triennio super terram... Et nunc*, Ps-Am[1].

Pseudo-Agustín. Speculum (Ps-Au Spe)

El *Liber de divinis scripturis sive Speculum* procede probablemente de un autor de comienzos del s. V en Italia[2]. Su texto presenta bastantes alusiones bíblicas y libertad en las citas. Pese a esta dificultad en la evaluación de su texto bíblico, hay una serie de pasajes en que *Speculum* parece apoyar a Ant (1 Sam 7, 3.4; 11, 15; 15, 22.23)[3], y un grupo de citas en donde claramente sigue lecturas específicamente antioquenas. Éstas son:

1 Sam 2, 10ab: Non glorietur *sapiens* in *sua sapientia*, neque glorietur *fortis* in *fortitudine* sua.

1 Sam 12, 2: et quoniam *conversatus sum* coram vos.

1 Sam 12, 3: *dicite* adversum me et reddam vobis.

1 Sam 12, 4: Omite con Ant οὐκ ἠδίκησας ἡμᾶς καὶ οὐ κατεδυνάστευσας.

1 Sam 16, 7: Non quomodo videt homo, *sic* videbit Deus. Así como la omisión de ὄψεται 3.°.

1 Sam 16, 14: et spiritus Domini recessit ab Saule et *compraehendit* eum spiritus malus a Domino et *subfocabat* eum[4].

[1] En cursiva las coincidencias específicas de Ambrosio con Ant.
[2] Cf. Frede, *Kirchenschriftsteller. Verzeichnis und Sigel*, 189.
[3] Cf. el segundo aparato de la edición en los lugares mencionados.
[4] En cursiva las coincidencias con lecturas específicamente antioquenas.

Quodvultdeus (Qu)

Obispo de Cartago de la primera mitad del s. V[1]. De las dos citas que apoyan a Ant, una procede del *Liber promissionum et praedictorum Dei,* 2, 1 y corresponde a 2 Sam 12, 6: «de furto in *quadruplum* restituendo»; y la otra del *De accedentibus ad gratiam sermones 2,* 1, 19, 4-7 y corresponde a 2 Sam 6, 16: «viditque David regem virum suum *ludentem atque saltantem*».

Agustín (Au)

En el caso de otros Padres como Agustín aumentan las dificultades para evaluar su texto bíblico por la coexistencia temporal entre *Vetus Latina* y Vulgata, la posible contaminación entre ambas y el uso de la cita libre. Por eso es significativo que las citas de Agustín recogidas por Sabatier y los ficheros de Beuron como testimonio de la *Vetus Latina* siguen con preferencia la Septuaginta mayoritaria (ca. 16 casos), en 7 ocasiones se apartan de LXX-rell y en Ant, y tan sólo en 6 casos apoyan el texto antioqueno. Estos últimos son:

1 Sam 16, 14: et *comprehendit* eum spiritus malignus a Domino *et suffocabat eum,* Ad Simplic 2, t. 6, 107a.

1 Sam 22, 9: Doech iste *Idumaeus,* Ps 51, 12.14.

2 Sam 7, 4: factum est verbum Domini ad *Natham prophetam,* ci 17, 8.

2 Sam 7, 13: *Hic* aedificabit mihi domum, ci 17, 8.

2 Sam 12, 6: et ovem reddendam *in quadruplum,* Ps 50, 8.14.

2 Sam 16, 12: *ut videat* Dominus *humilitatem meam,* et *retribuat* mihi bona, de gra. et lib. arb. 10, 740a[2].

Jerónimo (Hi)

Sólo contamos con tres apoyos a Ant frente a cuatro en que sigue a LXX-rell y otras siete ocasiones en que se opone a ambos. Entre estas últimas hay algunos acercamientos al texto masorético pero que no coinciden con la Vulgata. Hay que contar con un elemento de indeterminación propio de las citas y que nace de la adaptación al contexto, citación de memoria, etc., y que no permite, dada la escasez de las citas, sacar demasiadas conclusiones.

Julián, arzobispo de Toledo (Jul-T)

Este autor del s. VII conserva varias citas de 2 Sam 24, 11-16 en su obra *Antikeimenon, Interrogatio XXXIV*[3]. Las hemos colacionado de

[1] Cf. Frede, *Kirchenschriftsteller. Verzeichnis und Sigel,* 522-24.

[2] En cursiva las coincidencias con lecturas específicamente antioquenas.

[3] Cf. Frede, *Kirchenschriftsteller. Verzeichnis und Siegel,* 416-17.

nuevo según el texto impreso por Vercellone[1]. Se reproduce el mismo esquema que hemos encontrado en otros textos de *Vetus Latina.* En 7 ocasiones se aparta por igual de Septuaginta mayoritaria y de Ant. En 4 ocasiones sigue a LXX-rell y en otras 4 a Ant, pasajes que recogemos en el aparato pero que no permiten sacar conclusiones más precisas. Coincide casi siempre con Orígenes latino.

e) *La versión armenia*

The Armenian version *(Arm)* was produced in the first half of the fifth century and the text of Kingdoms is extant in some hundred manuscripts dating from the thirteenth to the seventeenth centuries. Until recently research has concentrated on the Zohrapean edition of 1805[2] *(Arm Z)* utilizing MS no. 1508 of the Mkhitarist collection of Venice (1319 A.D.) as base text with selected variants from eight other witnesses appearing in the apparatus *(Arm Z^{ap})*. However, within the last few years a number of studies has demonstrated the secondary nature of Zohrapean's base text and the limitations of his manuscript range which does not represent the tradition as a whole[3].

The present collation depends on six witnesses *viz.* nos. 7, 13, 65, 70, 95 and 229 of the standard inventory[4]. Most were selected as a result of the high quality of their text in Ruth[5]. They evince an important series of early readings here as well as Johnson's sample collations of 1 Kingdoms[6] and this performance has usually been borne out in other books too[7]. Ms. no. 7 was included as being the oldest representative of Kingdoms (1230 A.D.).

[1] C. Vercellone, *Variae lectiones Vulgatae Latinae Bibliorum editionis* II, Roma 1964, 441.

[2] Zohrapean, Y. (ed.), *Astuacašunč^c Matean Hin ew Nor Ktakaranac^c* [Sacred Scriptures of the Old and New Testaments] (Venice 1805). This has been reprinted with an introduction by C. E. Cox through Caravan Books (Delmar, New York 1984).

[3] See *inter alia* Cowe, S. P., «The Armenian Version of Daniel: Diplomatic Edition and Investigation of its Textual Affinities», unpublished Ph. D. dissertation, Hebrew University of Jerusalem, 1983, pp. 400 ff.

[4] See Zeyt^{c}unyan, A., «Astuacašnč^{c}i hayeren t^{c}argmanut^{c}yan jeřagrakan miavorneri dasakargman masin» [Concerning the Classification of the Manuscripts of the Armenian Version of the Bible] *Banber Matenadarani* 12 (1977), pp. 295-304.

[5] Most of them fall within the A1 group listed in Cowe, S. P., «The Armenian Version of Ruth and its Textual Affinities», *La Septuaginta en la Investigación Contemporánea,* N. Fernández Marcos (ed.), Madrid 1985, p. 190. A critical edition of the Armenian version of Ruth is under preparation.

[6] Johnson, Bo, «Fünf armenische Bibelhandschriften aus Erevan», in *Wort, Lied und Gottesspruch,* J. Schreiner (ed.), Würzburg 1972, pp. 67-73.

[7] See Cox, C. E., *The Armenian translation of Deuteronomy,* University of Pennsylvania, Armenian Texts and Studies, Chico 1981, p. 45 and *op. cit.* n. 2, pp. 19-25.

In consequence, we find ourselves closer to the original Armenian text at many points not accessible to the collators for the Cambridge LXX. In general their work is conscientious and accurate, though not completely error free. To the instances Johnson has already tabulated[1] the following may be added by way of illustration:

1 Kingd. 7:9 γαλαθηνόν] ἀγαθήν v *Arm* codd.

In fact *Arm* Z^{ap} reading *diac^c ik* is but an orthographical variant of *diec^c ik* (lactens) in the text, not the substantive variant *gelec^c ik* (pulcher).

2 Kingd. 15:4 καταστήσει] καταστήσει (-σῃ e_2) με b o c_2 e_2 *Arm.*

Arm Z attests the pronoun object plus over Ms. B yet the verbal form *kac^c uc^c anēr* is past imperfect (= constituebat).

2 Kingd. 19:11 ἔσχατοι] + vos *Arm.*

Arm Z does not evince a plus.

2 Kindg. 1:23 Σαοὺλ καὶ Ἰωναθάν, οἱ ἠγαπημένοι καὶ ὡραῖοι, οὐ διακεχωρισμένοι· εὐπρεπεῖς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν...

ὡραῖοι] pulchri et decori *Arm*

εὐπρεπεῖς B A c v x y a_2 Co] om M N rell *Arm B* Chr.

This misrepresents *Arm Z* by suggesting a doublet for the first equivalent and non-representation of the second. This false impression arises from Armenian inversion of εὐπρεπεῖς and οὐ διακεχωρισμένοι.

Even when we can plausibly determine the original text there are of course other limitations to Arm's testimony which should be discussed briefly. Of these naturally linguistic differences between Greek and Armenian must head the list[2]. A few examples of some of the most common issues are given here.

1. verbal a) future tense

2 Kingd. 13:28 εἴπω] ἐρῶ b o c_2 e_2 Syh vid.

It is difficult to identify *Arm* affinity between the variants because the conjunctive mood is regularly employed with future reference.

b) Imperative

1 Kingd. 8:22 ἄκουε] ἄκουσον b c f o s w x a_2 c_2 e_2

[1] Johnson, Bo, *Die armenische Bibelübersetzung als hexaplarischer Zeuge im 1 Samuelbuch,* Lund 1968, pp. 161 ff.

[2] For fuller treatment of this subject see Rhodes, E. F., «Limitations of Armenian in Representing Greek», *The Early Versions of the New Testament,* B. M. Metzger (ed.), Oxford 1977, pp. 171-81 and Cox, C. E., «The Use of the Armenian Version for the Textual Criticism of the Septuagint, *La Septuaginta en la Investigación Contemporánea,* N. Fernández Marcos (ed.), Madrid 1985, pp. 25-35.

Armenian has only one imperative and therefore cannot directly render the distinction between present and aorist forms in Greek.

c) Infinitive

2 Kingd. 3:11 φοβεῖσθαι] φοβηθῆναι b o c_2 e_2

Armenian has no aorist infinitive.

d) Cohortative

1 Kingd. 12:12 βασιλεύσει] βασιλευσάτω b h o c_2 e_2

Armenian possesses no separate cohortative and therefore performs this function by means of the conjunctive which, as indicated above, is also used of future action.

e) Compounds

2 Kingd. 17:27 ἦλθεν B A c h n r x *Arm Aeth La* vid] κατῆλθεν a_2; εἰσῆλθεν M N rell.

Although preverbs were later instituted on the Greek model, they did not exist at the time of the translation. Granted that *Arm* could not directly render the above variants, it should not therefore be represented as witnessing to the simple form.

2. Nominal a) gender

1 Kingd. 7:4 τάς] τούς f n^b s w: τά b i o $z^{a?}$ c_2 e_2.

Armenian does not possess grammatical gender.

b) Case

2 Kingd. 14:3 ἐν τῷ στόματι] εἰς τὸ στόμα A x *Arm.*

In o-type nouns the locative case (with some exceptions) shares the accusative termination. Furthermore, the preposition *i* renders both motion and state. Consequently, *Arm* reading *i beran* is compatible with both Greek formulations.

c) Synonyms

2 Kingd. 2:6 τὸ ῥῆμα τοῦτο] τὸν λόγον τοῦτον b o z^{mg} c_2 e_2.

Frequently *Arm* does not discriminate between close synonyms in Greek. In addition to the 'given' morphological data one must also bear in mind the effect of Armenian idiom on translation technique.

d) syntax

2 Kingd. 2:4 λέγοντες ὅτι] om ὅτι b o v c_2 e_2 *Aeth.*

Armenian idiom is more demanding about the presence of the conjunction than Greek with the result that *Arm* not infrequently adduces it though unrepresented in the Greek evidence cited.

2 Kingd. 11:22 πρός 2°] ἐπί b o c_2 e_2 *Arm Aeth.*

Following the verb *barkanal* (irasci) the regular construction is *i veray* (super) with the result that this does not necessarily reflect a reading ἐπί in its *Vorlage*.

2 Kingd. 11:24 τῶν παίδων] ἀπὸ τῶν δούλων b i o c_2 e_2 *La:* pr ἀπό M N $a^{b?}$ rell.

The partitive construction in Armenian normally employs the ablative, hence it is impossible to be categoric about what form it translates in a case like this.

2 Kingd. 13:17 εἶπεν] λέγει b o c_2 e_2.

It is standard Armenian idiom to introduce direct speech by the present tense of the verb «to say» even when the Greek equivalent stands in the past tense, hence no firm conclusion can be drawn concerning its *Vorlage*.

The most significant linguistic aspect of the Lucianic recension is undoubtedly the substitution of Attic for Koinē forms. Since this distinction is particular to Greek literary tradition, it cannot be reproduced in translation. Thus *Arm*'s testimony is of little service in deciding between variants like the following:

2 Kingd. 3:29 ἐλασσούμενος] ἐλαττούμενος o v c_2 e_2 Tht.

Clearly as a translation *Arm*'s witness is soundest in regard to substantive variation and its early date ensures the absence of many secondary readings (accidental or intentional) which crept into later Greek manuscripts in the course of copying. Nevertheless, the version has its own transmission history gradually transforming the original textual complexion by an overlay of accretions, corruptions, omissions through *parablepsis* etc. which require to be set aside in order to approximate to the original text. The new collations permit us to consign many of *Arm*'s unique readings cited by Brooke-McLean to this category and thereby to re-evaluate the translator's fidelity in a positive light e.g.

1. Corrections

1 Kingd. 5:11 θανατώσῃ = *spancᶜē* (interficiat) *Arm* MSS: *sparescᶜē* (consumat) *Arm Z*.

1 Kingd. 24:14 ἐξ ἀνόμων = *yanōrinacᶜ* (ab iniquis) *Arm* MSS: *yanōrēn jeracᶜ* (ab iniquorum manibus) *Arm Z*.

2 Kingd. 13:23 εἰς διετηρίδα = *yet erkemoy awurcᶜ* (post biennium) *Arm* MSS: *yet eremoy awurcᶜ* (post triennium) *Arm Z*.

2. Additions

1 Kingd. 23:15 Δαυείδ = *Arm* MSS
+ *nstēr yanapatin* (sedebat in deserto) *Arm Z*
+ *nstēr iantarin* (sedebat in silva) *Arm* Z^{ap}

Arm Z variant clearly influenced by the preceding verse. The variant in the apparatus seems to be a secondary corruption.

2 Kingd. 17:2 ἐπ' αὐτόν = *Arm* MSS: + *c^c aig* (noctu) Arm Z

3. Omissions (these are on the whole less significant)

1 Kingd. 7:12 αὐτόν = *zna* (eum) *Arm* MSS: om *Arm Z.*

2 Kingd. 13:36 ἐγένετο = *elew* (factum est) *Arm* MSS: om *Arm Z.*

Having isolated issues of language and idiom and inner-Armenian variants we are now in a position to investigate the version's textual relations with the Greek tradition. As in some other books[1], there are many instances where Armenian testimony is bifurcated, both readings finding Greek support e.g.

1 Kingd. 13:7 ἐξέστη Z^{ap}] ἐξέστησαν b o c_2 e_2 *Arm Z Aeth* vid.

2 Kingd. 17:25 ναάς B A h* x a_2 *Arm* MSS *Co La*] ἰεσσαί M N a h^b rell *Arm Z.*

Since such cases are too numerous to discount as a freak occurrence, we are led to deduce the existence of two strata in the version's textual composition which in turn suggests two phases in the translation process *viz.* an initial rendering (*Arm* 1) and ensuing revision (*Arm* 2), each with its distinct *Vorlage.* The corollary of this last point is obviously that it may not now be possible to reconstruct the earlier stratum *in toto* after the reviser's activity. Nevertheless, many of its readings have been preserved in various manuscripts. In addition, there seem to be a few doublet translations[2] where the reviser or an early scribe decided to retain both strata in juxtaposition e.g.

2 Kingd. 18:28 odientes te] qui sustulerunt (manus suas)* *Arm:* μισοῦντας B M^{mg} c h x a_2 *Aeth*] ἐπαραμένους M^{txt} e g^b i m n o w $y^{a?}$ b_2 c_2 e_2: ἐπηρμένους f: ἐπαρμένους N g* y* rell.

τὴν χεῖρα] τὰς χεῖρας* b o c_2 e_2 *Aeth.*

2 Kingd. 19:8 Ἰσραὴλ ἔφυγεν ἀνήρ... Israyēl fuxit vir / unusquisque *Arm.*

ἀνήρ] pr ἕκαστος z: ἕκαστος b o c_2 e_2 *Arm Syh.*

As the above examples imply, we should identify one stratum as deriving from Lucianic provenance and the other from hexaplaric[3]. Johnson has already demonstrated that in addition to a revision towards the

[1] For Daniel see *op. cit.*, p. LXXI n. 3, pp. 227-309 and Ruth, *op. cit.*, p. LXXI n. 5, p. 190. For Chronicles where in fact two independent translations exist see Cowe, S. P., «The Double Armenian Translation of Chronicles», *Revue des études arméniennes* (forthcoming). See also Johnson's treatment of the issue in 1 Kingdoms *op. cit.*, p. LXXI n. 1, pp. 120-22.

[2] For examples in 1 Kingdoms see Johnson, *op. cit.*, p. 122.

[3] *Ibid.*, pp. 158 ff.

Massoretic Text the Origenic witnesses A c x also exhibit an affinity with certain readings of B which is interpreted as being closely related to the text type Origen selected to work on[1]. Nor is it a difficult process to determine the sequence of strata. Johnson's findings that reveal *Arm* as offering prime textual support to the hexaplaric recension in the first book of Kingdoms are now corroborated in the second. Supplementary confirmation is also forthcoming from Cox's study of the hexaplaric signs from which it emerges as far and away the most valuable source in these books[2]. The weight of evidence thus points overwhelmingly to the priority of the Lucianic stratum for which some of the most important evidence is culled from a small group of manuscripts, having been revised out of the majority text[3].

At the same time it must be noted that *Arm* evinces a significant number of non-hexaplaric agreements with *c x* which must be traced to those manuscripts' primitive text type previous to undergoing an Origenic revision e.g.

2 Kingd. 16:6 ἦν — δυνατοί] καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ ἦσαν c x *Arm Co.*

2 Kingd. 19:24 τὰ — ἀπέπλυνεν] οὐκ ἔπλυνε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ c x *Arm Aeth*[4].

Within this class of agreements a number is shared by Lucianic manuscripts, suggesting the possibility that the unrevised text of *c x* was influenced by Lucian's recension e.g.[5].

2 Kingd. 3:25 τὴν ἔξοδόν σου καὶ τὴν εἴσοδον] τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξοδον a b c g o v x y c_2 e_2 *Arm* (≠ *MT*).

2 Kingd. 19:32 ὀγδοήκοντα ἐτῶν] tr b c o x c_2 e_2 *Arm* (≠ *MT*).

Moreover, since Lucian availed himself of the Hexapla to produce his recension, there are a number of hexaplaric readings *Arm* contains which may well have already been present in *Arm* 1 as in the following cases with Lucianic support.

1 Kingd. 24:12 κακίαν] post μου 2° A b c o x c_2 e_2 *Arm* Chr Tht Luc = בידי רעה *MT.*

[1] Johnson, Bo, *Die hexaplarische Rezension des 1 Samuelbuches der Septuaginta,* Lund 1963, p. 104.

[2] Cox, C. E., *Hexaplaric Materials Preserved in the Armenian Version.* Septuagint and Cognate Studies 21, Atlanta 1986, pp. 119-33.

[3] A similar textual progression has been demonstrated for Daniel (p. LXXI n. 3, pp. 386-96) and it is tempting to extend this to Isaiah, Ezekiel, Esther and 3-4 Kingdoms where vacillation in the Armenian witness between Lucianic and other Greek standards has been discovered.

[4] For further examples in 1 Kingdoms consult p. LXXII n. 1, pp. 116-19.

[5] See further *ibid.*, pp. 116-19.

1 Kingd. 24:12 ἀσέβεια καὶ ἀθέτησις] ἀθέτησις (-σεις A c e_2: -σης x) οὐδὲ ἀσέβεια A b c o x c_2 e_2 *Arm* Tht = פשע ולא חטאתי *MT*.

2 Kingd. 2:8 om εἰς μανάεμ A N b c o x c_2 e_2 *Arm* = *MT*.

There are also several instances where the hexaplaric data of A c x are lacking in *Arm*, whether this is attributable to a corresponding absence from the *Arm* 2 *Vorlage* or to the reviser's lassitude and inattention[1].

If these factors explain the survival of a sizable portion of *Arm* 1 within the majority text, significant further gains can be obtained from select manuscripts known to preserve early readings e.g.

2 Kingd. 18:3 φυγῇ] φυγόντες b o c_2 e_2 *La* = *Arm* MSS 65 vid 70 95 (i.e. *Arm* 1): om c x *Co* vid *Aeth* = *Arm Z* (i.e. *Arm* 2).

2 Kingd. 19:41 πρὸς τὸν βασιλέα 2°] τῷ βασιλεῖ b o c_2 e_2 = *Arm* MSS 65 70 95 229 (i.e. *Arm* 1): πρὸς αὐτόν d e f l m p-t w y z = *Arm Z* (i.e. *Arm* 2).

Pride of place within the present sample of these select manuscripts is MS no. 95 which on several occasions offers sole support for this sort of reading[2] e.g.

1 Kingd. 12:15 Κυρίου 2°] αὐτοῦ b f h o a_2 c_2 e_2 *Aeth* = *Arm* MS 95.

1 Kingd. 24:5 ὡς ἀγαθόν] τὸν ἀρεστόν b g o c_2 e_2 Chr = *Arm* MS 95.

2 Kingd. 13:18 τοῦ βασιλέως = *Arm* MS 95] τῶν βασιλέων c x *Arm Z*[3].

2 Kingd. 15:36 χειρί] ταῖς χερσίν b o c_2 e_2 = *Arm* MS 95.

2 Kingd. 16:2 τοῖς ἐκλελυμένοις] τῷ ἐκλελυμένῳ b o c_2 (εγλ-) e_2 = *Arm* MS 95.

The Armenian collations in this edition constitute a conservative representation of *Arm*'s affinities with the Lucianic text confining itself to substantive variants where their combined witness is pitted against the rest of the tradition. However, having established by that means the *Vorlage* of *Arm* 1 was affiliated to the Lucianic recension[4] it is now possible to corroborate this by other types of evidence.

[1] See *ibid.*, pp. 109-11.

[2] This manuscript has been found an exceptional witness in Deuteronomy, Daniel and Ruth as well.

[3] The support *Arm* MS 95 receives here from *Z* suggests that in other such cases its text should not be classed a unique reading resulting from scribal caprice but a rare datum originating from the translation process.

[4] Johnson (*op. cit.*, p. LXXII n. 1, pp. 69-73) has argued for a tripartite stratification of *Arm*, proposing an initial translation from Syriac then revised to a Lucianic standard before undergoing the hexaplaric transformation described above. In order to substantiate the thesis he misinterprets Armenian traditions about the translation process and relies too heavilly on references to Syriac influences on the Armenian translation of other books. In this connection it should be pointed out that Marr's parallel thesis about the *Vorlage* of *Arm* 1 of Chronicles [see Ter Petrosyan, L. H., «La plus ancienne

1. Shared minuses from MS B

It would be inappropriate to utilize this sort of material to prove textual affinity, since it is always open to the charge of *argumentum ex silentio*. However, now it deserves serious consideration to elucidate another aspect of the relationship already established. Often minor syntactical phenomena are involved such as pronouns and the copula where it could easily be argued that agreement is accidental, yet other variation is of greater moment e.g.

1 Kingd. 2:24 om μὴ 2° — ἀκούω 2° b o c_2 e_2 *Arm Aeth* Chr.
1 Kingd. 12:5 om σήμερον a b o a_2—e_2 Iren = *Arm* 1.
1 Kingd. 20:28 om πορευθῆναι b o c_2 e_2 *Arm Co Aeth Syh.*
2 Kingd. 2:31 om παρ' αὐτοῦ b o z c_2 e_2 *Arm.*
2 Kingd. 5:25 om τῆς γῆς b h o u c_2 e_2 *Arm.*
2 Kingd. 13:37 om δαυείδ b d e c_2 e_2 *Aeth La* = *Arm* MS 95.

2. Arm agreements with Lucianic and other manuscripts

As Johnson shows, outside the core group b o c_2 e_2 a number of other witnesses reflect sporadic Lucianic influence[1] e.g.

2 Kingd. 2:26 ἡμῶν] αὐτῶν b g o a_2 c_2 e_2 *Arm Co Aeth* Tht.
2 Kingd. 14:10 αὐτοῦ] σου M^{mg} b o v z^{mg} c_2 e_2 *Arm Co.*

3. Pre-Lucianic agreements

On several occasions the joint witness of Josephus or the Old Latin indicates a given reading belongs to the text type of the exemplar on which Lucian based his redaction e.g.

1 Kingd. 5:6 αὐτῆς] αὐτῶν N b c o b_2 c_2 e_2 *Arm La.*

1 Kingd. 10:2 ἐπορεύθητε] ἐπορεύθης c d o x c_2 e_2 *Arm* La^v: et ieras La^b.

2 Kingd. 3:4 ὀρνείλ B] Adonia *Arm:* Adonias *Co:* hab ἀδωνίαν Jos.

2 Kingd. 11:7 αὐτόν] δᾶδ a b c o x c_2 e_2 *Arm* La^b.

2 Kingd. 19:32 μανάειμ] παρεμβολαῖς M^{mg} b i^{mg} o (εμ ex corr o^a) z^{mg} c_2 e_2 *Arm* Jos vid.

2 Kingd. 23:11 εἰς θηρία] ἐπὶ σιαγόνα M^{mg} b i^{mg} o c_2 e_2 *Arm:* hab σιαγόνα Jos.

2 Kingd. 25:40 ἐρράγη] ἤχησεν b g o x c_2 e_2 *Arm Syh* vid: resonabat *La:* hab περιηχεῖσθαι Jos

traduction arménienne des Chroniques. Étude préliminaire», *Revue des études arméniennes*, N.S. xviii (1984), pp. 215-25] is also largely inaccurate. Johnson's main evidence for a Syriac *Vorlage* was agreements in word order which, in the absence of significant uniquely shared plusses is not very convincing proof on which to found the theory of a whole new substratum.

[1] Cf. p. LXXVI n. 1, p. 88.

4. Agreements in proper names

This final category of evidence has to be handled with care since even in the parent text it is readily liable to disfigurement especially if the form is unusual and the corruption is simply compounded in translation. That said, it is noticeable that *Arm* often follows the Lucianic text[1] e.g.

1 Kingd. 10:21 ματταρεί] ἀματταρεί Amattareay *Arm*[2].

1 Kingd. 15:6 ἀμαληκείτου 1°] ἀμαλήκ Amalekay *Arm*.

2 Kingd. 3:4 φεγγείθ] ἀγγείθ Aggit^c^ay *Arm*.

2 Kingd. 3:26 σεειράμ] σεειρά Sēiray *Arm* 1 (Sēirmay *Arm Z*).

Although in cases of Greek iotacism the translator's pronunciation may have been arbiter and not the precise form in the exemplar before him, where the difference between the reading of Ms B and that of Lucianic Manuscripts is between the older diphthong orthography ει and its monophthong rationalization *Arm* always supports the latter e.g.

Δαυείδ] Δαυίδ Dawit^c^.

Ἰαβείς] Ἰαβίς Yabis.

Βενιαμείν] Βενιαμίν Beniamin.

Ἀβειγαίας] Ἀβιγαίας Abigeay.

Ἀμειναδάβ] Ἀμιναδάβ Aminadab.

By way of overall assessment of *Arm*'s testimony to the Lucianic recension one may say that no translation however excellent can be a primary witness, since the contrast between Attic and Koinē which played such a role in the redaction is a purely Greek phenomenon. *Arm*'s integrity is also impaired by the activity of the reviser(s) who produced *Arm* 2. Conversely, we have observed that the revision was not exhaustive with the result that much of *Arm* 1 can be reconstructed. Therefore it is justifiable to view it as a good secondary representative of the recension which has also preserved features of the pre-recensional Syrian text.

5. Las ediciones anteriores

El texto antioqueno de 1-2 Samuel ha sido impreso con anterioridad en dos ocasiones: en la Políglota de Alcalá, como consecuencia más bien del azar[3] y expresamente publicado por P. de Lagarde.

[1] Cf. p. LXXII n., 1, p. 160.

[2] Armenian proper names have been transliterated according to the Hübschmann-Benveniste-Meillet system.

[3] Sobre el texto griego de la Complutense cf. N. Fernández Marcos, «El texto griego». En *Anejo a la edición facsímile de la Biblia Políglota Complutense*, Valencia 1987, 33-42, con la bi-

a) *La Complutense*

Es sabido que para la edición de los libros de Samuel los eruditos complutenses dispusieron del manuscrito *Vat. Gr. 330*, 108 de nuestra edición y de la de Holmes-Parsons[1].

Por nuestra parte hemos colacionado íntegramente el texto de la Políglota Complutense en estos libros. Dicha colación completa demuestra que los editores complutenses siguieron habitualmente el texto del mencionado manuscrito. De tal manera que el texto editado en la obra patrocinada por el Cardenal Ciscenos bien puede ser calificado de «luciánico» o antioqueno.

Sin embargo, no todo el texto impreso en estos libros es, sin más, fiel reflejo del manuscrito 108. Rahlfs mantiene para los libros de los Reyes que las variantes del texto complutense respecto al manuscrito 108 se pueden explicar por el interés de los editores en acomodar su texto griego al texto hebreo masorético[2].

Algo semejante podemos decir respecto a los libros de Samuel. Entre las lecturas del texto complutense que discrepan del ms. 108 destacan el conjunto de omisiones. Estas omisiones pueden entenderse como resultado del interés de los editores por acomodar su texto al hebreo masorético, ya que, en general, el texto omitido por los complutenses falta también en el hebreo.

bliografía más importante. La edición de un texto de carácter luciánico en la Políglota de Alcalá fue por tanto casual, fruto de la utilización del ms. *Vat. Gr. 330* enviado por León X. Y no es verdad que Fray Luis de León fuera consciente de que la Complutense había editado un texto luciánico como quiere Revilla [cf. M. Revilla, «Fr. Luis de León y los estudios bíblicos en el siglo XVI». REEB III/28-29 (1928), 27-81, p. 46: «Pero también aquí la crítica moderna ha dado plena razón a Fray Luis, el cual acertó no sólo en la tesis fundamental, sino en otras conclusiones secundarias, que no dudo en calificar de atisbos geniales, como cuando dice que la versión griega del AT que se halla en la ed. Complutense no es la pura y genuina versión de los 70, sino la recensión de Luciano, lo cual ha sido demostrado con pruebas fehacientes en el siglo pasado por los prolijos y profundos estudios de P. de Lagarde»]. El problema del texto luciánico estaba lejos de haberse planteado en tiempos de Fray Luis y no podemos imaginar cómo Revilla pudo deducir tales «atisbos» del informe de Fray Luis sobre la corrección de la Vulgata que edita como apéndice a su trabajo, ya que en dicho informe dice Fray Luis exactamente: «El texto griego que se imprimió en las Biblias *Complutense* y *Regia* por el de los Setenta, está mezclado en muchas partes con el de Símaco, y Áquila y Theodotion» (cf. *Fray Luis de León. Obras Completas Castellanas*, ed. F. García, Madrid, BAC, 1959³, 1365).

[1] Dicho manuscrito junto con el *Vat. Gr. 346* (= 248 de Holmes y Parsons) fue enviado a España en el primer año de León X con el compromiso del Cardenal Cisneros de devolverlos en el término de un año. No fueron devueltos, sin embargo, hasta el 9 de julio de 1519. Cf. M. Revilla, *La Políglota de Alcalá*, Madrid 1917, 98.

[2] Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 18, 23, y F. Delitzsch, *Forgesetzte Studien zur Entstehungsgeschichte der Complutensischen Polyglotte*, Leipzig 1886, 4-28.

El resto de las lecturas variantes, de importancia relativa por número y entidad, parecen buscar también la asimilación del texto griego al hebreo. La inmensa mayoría de estas variantes se encuentran atestiguadas en manuscritos griegos, y especialmente en los mss. *d* (= 107), *p* (= 106), *q* (= 120), *t* (= 134) de los colacionados por Brooke-McLean. Es decir, los filólogos complutenses conocieron otros manuscritos griegos además del 108.

Pero hay también algunas variantes de poca entidad que no aparecen en ninguno de los manuscritos colacionados en la mencionada obra (véase p.e. 1 Sam 3, 21 y 4, 1). Variantes como éstas quizá fueran retraducidas por los editores complutenses al griego sobre la base del testimonio hebreo y de la Vulgata.

Sabemos, sin embargo, que para estos libros los editores dispusieron de una copia de un manuscrito que había pertenecido al Cardenal Besarión[1]. Este manuscrito es, con toda probabilidad, el ms. 68 de Holmes-Parsons (= *Gr.* 5 de la *Bibl. Marc.* de Venecia), mencionado en esta edición pero no colacionado. La copia, que debía encontrarse en la Biblioteca de la Universidad de Madrid, desapareció, al parecer incendiada durante la guerra civil española. Esto nos ha impedido consultar ese manuscrito y poder determinar así en qué medida los editores complutenses nos dan un texto con variantes no atestiguadas por manuscritos griegos sino obtenidas a partir de retraducción del texto hebreo o latino.

Por otra parte, como testimonio del texto antioqueno, el texto de la Complutense no es relevante para una edición moderna, habida cuenta que se basa asiduamente en el ms. 108 y que hemos colacionado de nuevo este manuscrito para nuestra edición.

b) *La edición de Lagarde*

Lagarde editó en 1883 una supuesta reconstrucción de la recensión luciánica de la Septuaginta desde Génesis a Ester, como primer paso para recuperar el *Urtext* de la Biblia Griega[2]. Como es sabido el principal error de su edición consistió en pensar que los manuscritos por él utilizados eran textualmente homogéneos, cuando sólo empezaban a ser luciánicos en Rut 4, 11. En consecuencia, el valor de esta edición es

[1] Cf. Revilla, *La Políglota de Alcalá*, 96 y 98.

[2] P. de Lagarde, *Librorum Veteris Testamenti Canonicorum Pars Prior Graece*, Gotinga 1883.

limitado[1], e incluso en los libros que nos ocupan adolece de una serie de deficiencias que no la hacen apta para un uso científico. El propio Lagarde era consciente del carácter provisional de su edición[2]. Quien mejor ha señalado las limitaciones de esta edición ha sido su discípulo Rahlfs[3]: colaciones precipitadas, escasa valoración de la relación de los diversos manuscritos entre sí, pasar de un testigo del grupo luciánico a otro sin criterio fijo, incorporación al texto de una serie de lecturas del ms. 82 aunque contenga un texto septuagintal y no luciánico por el carácter mixto de dicho manuscrito, etc. Con frecuencia se aparta de toda la tradición manuscrita e introduce cambios intencionados; prescinde, con excepción de Ester, de todo aparato crítico, con lo cual es imposible formarse un juicio propio sobre el texto y las variantes.

Para 1-2 Samuel y después de la colación íntegra de todos los manuscritos luciánicos utilizando como *lemma* el texto de Lagarde, estamos en condiciones de confirmar para estos libros los resultados de Rahlfs en 1-2 Reyes. En efecto, la primera constatación es la enorme frecuencia con que Lagarde sigue la lectura del ms. 82, generalmente secundaria dentro del grupo antioqueno, o la lectura de este manuscrito cuando va acompañado de la Septuaginta mayoritaria en contra del grupo antioqueno. Se dejó guiar por este manuscrito sin otros criterios de restauración textual como lo prueban buen número de casos en que sigue la lectura u omisión singular de este manuscrito[4]. A estos ejemplos hay que sumar otros en que probablemente le sigue aunque no vaya sólo el 82 sino acompañado por otros testigos no antioquenos.

Esporádicamente y en menor escala sigue alguna lectura exclusiva del ms. 19 o del 93. Y no podemos eludir aquellos casos en que restauró una lectura que no se encuentra en ninguno de los manuscritos conocidos[5].

Pero insistimos, lo que más destaca es la frecuencia con que sigue en su edición al ms. 82, que es precisamente el que más se aparta del gru-

[1] Cf. P. L. Hedley en HTR 26 (1933) 59: «It should be clearly understood that Lagarde's text of the Octateuch should not be quoted in any circumstances whatever, and that it is perilous to cite it for Samuel, Kings, or Chronicles without first verifying the readings in the Cambridge apparatus. The remaining (and diminishing) value of the book is in its introduction, its texts of Esdras A and B, and especially the important edition of the double text of Esther on its last thirty eight pages».

[2] Cf. *supra*, p. XXV n. 6.

[3] Rahlfs, *Septuaginta-Studien 3*, 23-30.

[4] Cf. en el primer aparato crítico 1 Sam 4, 14; 22, 23; 23, 4.22; 2 Sam 1, 10; 6, 4; 19, 43. 20, 21; 22, 37; 23, 8; 24, 12 y 25, 52.

[5] Cf. 1 Sam 6, 11: ἀπέθηκαν (sic); 17, 1: Αφεσ[δα]μειν; 19, 16: ἐξέρχονται; 19, 21: τρίτος; 31, 2: Ἀβιναδάβ; 2 Sam 2, 21: σοι (sic); 8, 13: Γαιμελαχ; 13, 9: προσέλαβε; 21, 14: ἐξηλιασμένων.

po antioqueno no sólo por contener un texto mixto, sino por el número de lecturas singulares dentro del grupo, muchas de ellas de carácter secundario.

6. La presente edición

Nuestra edición pretende ser un fiel reflejo del texto antioqueno de la Septuaginta tal como se leía en el área geográfica de Antioquía en torno al s. IV d.C. Un texto que se separó del resto de la tradición septuagintal probablemente en el s. I d.C., que contiene por tanto elementos muy antiguos de la propia LXX, pero que sólo podemos fijar críticamente en su estadio más desarrollado.

Es un texto uniforme a lo largo de Samuel-Reyes, que ha escapado a la revisión καίγε en las secciones βγ y γδ de estos libros. Pero no por ello pretendemos que represente a la antigua Septuaginta. Tampoco lo haría el texto luciánico en su estrato más antiguo. Se trata de un texto ya recensionado y corresponderá a la edición crítica previsible del *Septuaginta-Unternehmen* de Gotinga el decidir en cada caso y editar en su día el texto que más se acerca a la Septuaginta primitiva, una vez conocido y suficientemente estratificado todo el material textual de estos libros.

Gracias al segundo aparato, en especial los testimonios de Josefo y de la *Vetus Latina*, el lector podrá contar con los elementos necesarios para separar el material protoluciánico del texto antioqueno plenamente desarrollado.

Nuestra edición no puede ni pretende dar una solución al complejo problema del pluralismo textual en los libros de Samuel-Reyes, y menos entrar en juicios de valor sobre la prioridad textual desde el punto de vista cualitativo o cronológico. Tampoco pretende dar una respuesta al problema del Protoluciánico, uno de los más arduos, en palabras de Wevers[1], en la actual investigación sobre la Septuaginta, aunque hemos tenido en cuenta obviamente a la hora de restaurar el texto, todas las consideraciones derivadas de esta polémica en relación con la revisión καίγε y la relación del texto antioqueno con la Septuaginta prehexaplar.

[1] Cf. J. W. Wevers, «Proto-Septuagint Studies». En *The Seed of Wisdom. Fs. T. J. Meek*, Toronto 1964, 58-77, p. 69; y —, «Septuagint». En *IDB*, 275-76: «Any revision done by Lucian was effected, not on the LXX in any pre-Hexaplaric sense, but on an Antiochian or pre-Lucianic text. It has long been recognized that the OL sub-version is a translation of a text very similar to that of Lucian with the Hexaplaric plusses omitted».

Nuestra edición se basa en la nueva colación y análisis de los manuscritos antioquenos para 1-2 Samuel. En la restauración del texto nos hemos servido en primer lugar de una serie de criterios internos. Además de los criterios habituales en la crítica textual para el estudio de las variantes, los hemos completado con un estudio del estilo y características de este texto a lo largo de Samuel-Reyes, así como con un estudio del comportamiento de los diversos manuscritos en esos mismos libros.

Junto a estos criterios internos hemos utilizado también los criterios externos. En primer lugar y de forma privilegiada hemos incorporado el texto bíblico de Teodoreto de Ciro como control para la restauración textual, tanto por sus numerosas citas formales como por disponer en estos momentos de una edición crítica fiable de sus *Quaestiones* a estos libros. En segundo lutar y en aparato distinto nos servimos de otros testimonios indirectos: Qumrán, Josefo, el resto de los Padres antioquenos menos Teodoreto, *Vetus Latina* y Versión armenia.

Aunque no es nuestra intención restaurar la LXX primitiva, proyecto ambicioso que viene llevando a cabo con rigor y excelencia la empresa de Gotinga, pensamos que nuestra edición del texto antioqueno de 1-2 Samuel tiene un valor importante. En efecto, en Samuel-Reyes este grupo de manuscritos antioquenos, por haberse substraído a la revisión καίγε, hablando de forma general está más cerca de la Septuaginta primitiva que el resto de la tradición septuagintal en las secciones καίγε [1].

Por otro lado la constatación de un pluralismo textual real en los libros de Samuel-Reyes, sobre todo a raíz de los descubrimientos de Qumrán, nos ha llevado a respetar más las diversas tradiciones bíblicas valorándolas por sí mismas y no sólo como medio para la restauración de un hipotético griego antiguo [2]. Pues algunos de estos textos —y éste

[1] Cf. Barthélemy, *Études d'histoire du texte,* 273; S. Pisano, *Additions or omissions in the Books of Samuel,* Friburgo/Gotinga 1984, 144 y 146 y E. Tov, «Die griechischen Bibelübersetzungen». En *ANRW,* II, 20.1, Berlín/Nueva York 1987, 121-89, p. 183: «Manche sehen in der Grundlage der lukianischen Tradition zu den Büchern Sam und Reg ein Zeugnis für den Urtext der LXX». Ya en 1907 pronosticaba Thackeray algunas de las reformas en la edición del texto griego de Samuel-Reyes que ahora adoptamos [cf. H. St. J. Thackeray, «The Greek Translators of the Four Books of Kings». *JTS* VIII (1907), 262-78, p. 266: «It will probably not fall within the scope of the larger Cambridge Septuagint to depart from the arrangement of books in the Codex Vaticanus, but I venture to think that in the Septuagint of the future the second of the four Kingdom Books should and will end with the death of David»].

[2] Cf. D. Barthélemy, «L'enchevêtrement de l'histoire textuelle et de l'histoire littéraire dans les relations entre la Septante et le Texte Massorétique». En *De Septuaginta. Studies in honour of John William Wevers on his sixty-fifth birthday,* ed. A. Pietersma y C. Cox, Toronto/Brandon 1984, 19-40, pp. 39-40.

es el caso del texto antioqueno— han circulado como ediciones oficiales en alguno de los antiguos patriarcados y merecen ser restaurados[1], pues se ha comprobado que la historia textual de LXX en determinados libros es mucho más rica y plural de lo que se suponía cuando Lagarde inició los estudios críticos apoyándose en las noticias antiguas sobre la *trifaria varietas*. Tampoco hay que olvidar que no han faltado voces recientes cualificadas en demanda de una edición de este estilo[2].

El primer aparato es negativo y no precisa mayor explicación. Señalamos todas las variantes de los manuscritos antioquenos menos las estrictamente fonéticas (también éstas en los nombres propios y cuando pueden afectar a un cambio de significado) o la *nun* eufónica. Teodoreto, en aquellas secciones en que cita el texto bíblico cuyos *incipit* y *desinit* se advierten en el cuerpo de la edición, está recogido a la manera de un manuscrito más. Incluso señalamos Tht^{ap} (= aparato crítico de la edición de Teodoreto) cuando dicha lectura puede ser de interés para la evaluación del propio texto antioqueno.

En cambio el segundo aparato recoge los testimonios indirectos de apoyo al texto antioqueno. Por lo tanto sólo refleja las lecturas de los testimonios indirectos que secundan el texto antioqueno presentadas obviamente dentro del contexto mínimo que las haga inteligibles dejando de lado las demás. Por eso para la justa evaluación de este segundo aparato han de tenerse en cuenta todas las consideraciones de la introducción donde se valora el texto del testimonio en cuestión en su conjunto, teniendo en cuenta a la vez sus coincidencias con la Septuaginta mayoritaria y sus lecturas singulares que se oponen tanto al texto antioqueno como al de LXX-rell, y que quedan excluidas del aparato.

El orden de cita es el de los versículos bíblicos y dentro de cada versículo: Qumrán, Josefo, Padres antioquenos, *Vetus Latina* (primero

[1] Barthélemy, *Études d'histoire du texte*, 126 y 368 y Dörrie, «Zur Geschichte der LXX im Jahrhundert Konstantins», 110.

[2] Cf. S. P. Brock, «Origen's aims as a Textual Critic of the Old Testament». En *Studia Patristica X*, ed. F. L. Cross = TU 107, Berlín 1970, 215-18, p. 218: «Indeed I should like to end by pointing out that Origen has something to teach the modern textual critic of the LXX: such a scholar, influenced by classical scholarship, exerts all his energy on recovering the original texts of the translators, forgetting that the LXX was a living and ever changing entity, and forgetting too that many scholars outside his own field —and here I have in mind the patristic scholar in particular— would like to see an edition of the LXX as current, say, in fourth century Antioch —to give but one example that might actually be feasible—». Ver también W. Adams, *The Text of the Greek Bible*, Londres 1975[3], p. 212: «The work of textual scholarship is not now seen as simple the attempt to arrive at the closest possible approximation to the original text, but also to study and as far as possible to clarify the whole process of textual history in relation to time and place».

manuscritos y después Padres latinos), versión armenia. Hay ocasiones en que este orden de los distintos testimonios dentro de cada verso entra en conflicto con el orden temático del mismo versículo figurando en primer lugar datos de la segunda parte del verso. En general hemos preferido mantener dicho orden como punto de referencia. Y sólo en los casos en que puede haber ambigüedad en la referencia, señalamos el lema en este segundo aparato. Por tratarse de texto bíblico y teniendo en cuenta los manuscritos o ediciones que se mencionan en la introducción para cada caso, no damos las referencias completas por ser fáciles de identificar en las fuentes empleadas. Tan sólo en el caso de Josefo nos ha parecido oportuno dar la referencia completa según la edición de Niese, por su carácter parafrástico que dificulta la localización de la cita y porque no están todas las referencias bíblicas que incorporamos recogidas en la mencionada edición. Con Josefo, dada la importancia de su testimonio, hemos sido especialmente generosos en la presentación de los acuerdos y su contexto más próximo. Naturalmente que no todos los contactos suponen sin más dependencia. Algunos pueden deberse a coincidencias estilísticas o estar mediatizados por el hebreo. Con todo preferimos recoger también estos casos dudosos para que el lector pueda formarse su propia opinión.

No se nos ocultan las limitaciones de esta presentación de los datos. A veces pueden, sacados de su contexto más amplio, desfigurar la imagen del texto bíblico seguido por tal o cual testimonio. Con todo, pensamos que prestarán una ayuda valiosa para tener una visión de conjunto del texto antioqueno seguido con sus principales testimonios indirectos y que por ende esas limitaciones pueden quedar sobradamente compensadas. Por ejemplo, nuestra edición no es ni pretende ser una edición crítica de la *Vetus Latina* y sin embargo pensamos que la imagen que se transmite de dicha versión es básicamente fiable.

Por otro lado es bien sabido que en ocasiones la *Vetus Latina* puede preservar mejor el texto Protoluciánico o incluso la antigua Septuaginta que el texto antioqueno que editamos. Pero este paso ulterior pertenecería ya a la crítica literaria, además de que no se puede restaurar un texto antioqueno a partir de elementos heterogéneos como los que se transmiten en otra lengua distinta. Por eso insistimos para evitar confusiones: nuestro propósito no es restaurar el texto griego más antiguo, ni siquiera dentro del grupo antioqueno (digamos el Protoluciánico, por poner un ejemplo), sino el texto antioqueno tal como se leía en el área de Antioquía en los siglos IV-V d.C. Con todo somos conscientes de que dicho texto es portador de elementos recensionales mucho más antiguos y en ocasiones también de la antigua Septuaginta.

7. Cuadro sinóptico de los manuscritos en las diversas ediciones

Lagarde	Brooke-McLean		Nuestra edición = Holmes-Parsons y Catálogo de Rahlfs
h	b'	} = b	19
d	*b*	}	108
f	o		82
m	e_2		93
	c_2		127

8. Siglas y abreviaturas

19	*Roma, Bibl. Vaticana, Chis. Gr. 30, ss. XI-XII.*
108	*Roma, Bibl. Vaticana, Vat. Gr. 330, ss. XIII-XIV.*
82	*París, Bibl. Nacional, Coisl. 3, s. XII.*
93	*Londres, Museo Británico, Royal 1 D. II, s. XIII.*
127	*Moscú, Bibl. Sinodal, Gr. 31, s. X primera mitad (hoy en el Museo Histórico).*
cod	omnes codices
Tht, Tht^{ap}	Teodoreto, Teodoreto (aparato) en la edición QRP.
4QSam^{a-c}	Fragmentos hebreos de Samuel en Qumrán. Cf. Introducción, XXXII-XXXV.
Jos	Josefo.
Jos^{txt}	Josefo. Texto de la edición de B. Niese.
Jos^{ap}	Josefo. Aparato de la edición de B. Niese.
Jos-lat	Traducción latina de Josefo (cf. *Flavii Iosephi Opera,* ed. B. Niese, I, XXVII y LIII-LIX).
Ast	Asterio Sofista.
Chr	Juan Crisóstomo.
Diod	Diodoro de Tarso.
Eust	Eustacio de Antioquía.
Sev	Severo de Antioquía.
Th	Teodoro de Mopsuestia.

Vetus Latina

L_{91-95}	Glosas *Vetus Latina* en las Vulgatas Españolas. Cf. Introducción.
L_{115}	Palimpsesto Vindobonense. Contenido: 1 Sam 1, 14-2, 15; 3, 10-4, 18; 6, 3-17; 9, 21-10, 7; 10, 16-11, 13; 14, 12-34; 2 Sam 4, 10-5, 25; 10, 13-11, 19; 13, 13-14, 3; 17, 12-18, 9.
L_{116}	*The Quedlinburg Itala.* Contenido: 1 Sam 9, 1-8; 15, 10-17; 2 Sam 2, 29-3, 5.
L_{117}	*Fragmenta Vindobonensia.* Contenido: 2 Sam 10, 18-11, 17; 14, 17-30.
L_{253}	Canto de Ana. Contenido: 1 Sam 2, 1-10.
L_{300}	Psalterio greco-latino cum Cant.
De Bruyne	Fragmentos de un glosario bíblico. Cf. Introducción.
Sabatier	Manuscritos colacionados por Sabatier. Cf. Introducción.
Weber	Interpolaciones *Vetus Latina* en manuscritos de la Vulgata. Cf. Introducción.
Am	Ambrosio.
Au	Agustín.
Cy	Cipriano.
Hi	Jerónimo.
Hipp	Hipólito.
Ir	Ireneo.
Jul-T	Julián de Toledo.
Lac	Lactancio.
Luc	Lucifer de Cagliari.
Ori	Orígenes.
Pau-N	Paulino de Nola.
Ps-Au Spe	Pseudo-Agustín. *Speculum.*
Ps-Pho	Pseudo-Filón. *Antigüedades Bíblicas.*
Qu	Quodvultdeus.
Te	Tertuliano.
Tyc	Ticonio.
Arm	Versión armenia.
Arm vid	Probable acuerdo de la versión armenia con Ant.
Arm Z^{ap}	Lectura del aparato de la edición de Zohrab (Venecia 1805).
Arm Z^{mg}	Lectura del margen de la edición de Zohrab (Venecia 1805).
Arm1	Lectura del estrato original de la versión armenia anterior a la revisión hexaplar.
Arm ms 95	Lectura de *Venecia Mekh. ms. 280* del año 1420 cuando es el único testimonio de Arm1.

19^{*}	Lectura original del ms.
19^{c}	Lectura corregida del ms.
19^{mg}	Lectura del margen del ms.
19^{txt}	Lectura en el texto por oposición al margen.
+	addit.
>	omittit.
sub ※	La lectura en cuestión va precedida de asterisco en el ms.
sub ÷, —, ⨪	La lectura en cuestión va precedida de óbelo en el ms.
vid	videtur.
bis scr	bis scriptum.
ed	edición de P. de Lagarde, *Librorum Veteris Testamenti Canonicorum Pars Prior Graece*, Gotinga 1883.
leg	legendum.
inc	incipit.
des	desinit.
tr	transponit.
pr	praemittit.
post	
ante	
⌈	Comienzo de cita de Teodoreto.
⌋	Final de cita de Teodoreto.
[ ] < >	Letras o palabras restauradas por el editor.
ו̇	Letra hebrea dudosa, pero probable.
ו̊	Letra hebrea muy incierta.
α̣ ạ	Letra griega o latina dudosa.
Fischer	edición del Palimpsesto Vindobonense en *BIOSCS* 16 (1983), 40-87.
Vercellone	edición de C. Vercellone, *Variae lectiones Vulgatae Latinae Bibliorum editionis*, II, Roma 1964.

EDICIÓN

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Α

1, [1] Καὶ ἄνθρωπος ἦν ἐξ Ἁρμαθάιμ Σιφά, ἐξ ὄρους Ἐφράιμ,
καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἐλκανά, υἱὸς Ἰερεμιὴλ υἱοῦ Ἠλὶ υἱοῦ Θώε υἱοῦ
Σὼφ ἐξ ὄρους Ἐφράιμ. [2] καὶ τούτῳ δύο γυναῖκες, ὄνομα τῇ μιᾷ
Ἄννα, καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ Φεννάνα· καὶ ἦν τῇ Φεννάνᾳ παιδία,
τῇ δὲ Ἄννᾳ οὐκ ἦν παιδίον. [3] καὶ ἀνέβαινεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος
ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἐκ πόλεως αὐτοῦ ἐξ Ἁρμαθάιμ προσκυνεῖν
καὶ θύειν τῷ Κυρίῳ Σαβαὼθ Θεῷ παντοκράτορι ἐν Σηλώ. καὶ ἐκεῖ
ἦν Ἠλὶ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ Ὀφνὶ καὶ Φινεὲς ἱερεῖς τοῦ Κυρίου. [4]
καὶ ἐγένετο ἡμέρα, καὶ ἔθυσεν Ἐλκανά, καὶ ἔδωκε τῇ Φεννάνᾳ γυ-
ναικὶ αὐτοῦ καὶ πᾶσι τοῖς υἱοῖς αὐτῆς καὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς
μερίδας, [5] τῇ δὲ Ἄννᾳ ἔδωκε μερίδα μίαν κατὰ πρόσωπον, ὅτι
οὐκ ἦν αὐτῇ παιδίον, πλὴν ὅτι ἠγάπα ὁ Ἐλκανὰ τὴν Ἄνναν ὑπὲρ
τὴν Φεννάνα, καὶ ⸂Κύριος ἀπέκλεισε τὰ περὶ τὴν μήτραν αὐτῆς.⸃ [6] ⸀⸃
καὶ παρώργιζεν αὐτὴν ἡ ἀντίζηλος αὐτῆς καί γε παροργισμῷ διὰ

Inscriptio βασιλειῶν πρῶτος 93 **1,** 1 ἄνθρωπος ἦν tr 19 Ἁρμαθέμ 127* Σιφά] pr ἐκ 127: Σειφά 93 Ἰερεμειὴλ 82: Ἰερεμὴλ 93 >υἱοῦ Ἠλὶ — Θώε 82 Ἠλὶ] scripsi: Ἠλεὶ 19 108: Εἰλὶ 93: Ἡλίου 127 >Θώε — ἐξ ὄρους 127 Σὼφ] Ὤφ 82: Σεὶφ 93 **2** Φεννάνα 1°] Φενάννα 127 Φεννάνᾳ 2°] Φενάννα 82 127 τῇ δὲ] καὶ τῇ 127 Ἄννᾳ] Ἄννῃ 19 108 82 **3** ἐκεῖνος] > 127: ἐκεῖ 82 προσκυνῆσαι 127 Σαβαὼθ post παντοκράτορι 127 Σηλώ] Σηλώμ 82: Σιλώμ 127: Σινάιν 93 >ἦν 82 127 Ἠλεὶ 19 108 82 127 Ὀφνεὶ 82 93 Κυρίου] Θεοῦ 19 108 **4** ἐγένετο] ἐγενήθη 127 γυναικὶ] pr τῇ 127 >πᾶσι 127 αὐτῆς] αὐτοῖς 19 **5** τῇ δὲ] καὶ τῇ 127 Ἄννῃ 19 108 μερίδαν 127 >ὅτι 1° 127 >ὁ 127 Ἐλκανὰ ante ἠγάπα 127 >ὑπὲρ τὴν Φεννάνα 127 Φεννάνα] Φεννάναν 108: Φενάνναν 82 Κύριος ἀπέκλεισε tr Tht **6** >καί γε 127 διὰ τὸ ἐξουθενεῖν] ἐξουδενοῦσα 127

1, 1 ἐξ ὄρους Ἐφράιμ 2°] *De monte Ephraim* Am Καὶ ἄνθρωπος] *Et vir* Arm Ἰερεμιήλ] *Yeremiel* Arm **2** ἡ Φενάννα Diod **3** *Et ascendebat homo ille ex diebus* $L_{91\text{-}95}$: *Et adscendebat vir ille de civitate sua* Ori *Sacrificare Deo omnipotenti Sabaoth* Sabatier ἐκεῖ ἦν] *Ibi erat* Arm Z^{ap} **5** ἠγάπα γὰρ ὁ Ἐλκανὰ τὴν Ἄνναν ὑπὲρ τὴν Φενάνναν Chr

τὸ ἐξουθενεῖν αὐτήν. καὶ οὐκ ἔδωκε Κύριος αὐτῇ παιδίον κατὰ τὴν
θλίψιν αὐτῆς καὶ κατὰ τὴν ἀθυμίαν τῆς ψυχῆς αὐτῆς, καὶ ἠθύμει
διὰ τοῦτο, ὅτι συνέκλεισε Κύριος τὰ περὶ τὴν μήτραν αὐτῆς, τοῦ
μὴ δοῦναι αὐτῇ παιδίον. 7 οὕτως ἐποίει ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν
ἀπὸ ἱκανοῦ ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτὴν εἰς οἶκον Κυρίου. καὶ ἠθύμει
καὶ ἔκλαιε καὶ οὐκ ἤσθιεν. 8 καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἐλκανὰ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς
Ἄννα. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. καὶ εἶπεν αὐτῇ Τί ἐστί σοι,
ὅτι κλαίεις; καὶ ἵνα τί οὐκ ἐσθίεις; καὶ ἵνα τί τύπτει σε ἡ καρδία
⌜⌟ σου; ⌜οὐκ ἀγαθὸς ἐγώ σοι ὑπὲρ δέκα τέκνα⌟ εἰμί; 9 καὶ ἀνέστη
Ἄννα μετὰ τὸ φαγεῖν αὐτοὺς ἐν Σηλὼ καὶ μετὰ τὸ πιεῖν, καὶ κα-
τέστη ἐνώπιον Κυρίου· καὶ Ἠλὶ ὁ ἱερεὺς ἐκάθητο ἐπὶ δίφρου ἐπὶ
τῶν φλιῶν ναοῦ Κυρίου. 10 καὶ αὐτὴ κατώδυνος ψυχῇ, καὶ προσ-
ηύξατο Ἄννα πρὸς Κύριον καὶ κλαίουσα ἔκλαυσεν· 11 καὶ ηὔξατο
εὐχὴν τῷ Κυρίῳ τῶν δυνάμεων λέγουσα Ἀδωναὶ Κύριε Ἐλωὲ Σα-
βαώθ, ἐὰν ἐπιβλέπων ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης
σου καὶ μνησθῇς μου καὶ μὴ ἐπιλάθῃ τῆς δούλης σου καὶ δῷς τῇ
δούλῃ σου σπέρμα ἀνδρῶν, καὶ δώσω αὐτὸν ἐνώπιόν σου δοτὸν
ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ· καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα οὐ πίεται, καὶ
σίδηρος οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 12 καὶ ἐγένετο ὅ-
τε ἐπλήθυνε προσευχομένη ἐνώπιον Κυρίου, καὶ Ἠλὶ ὁ ἱερεὺς ἐφύ-
λασσε τὸ στόμα αὐτῆς. 13 καὶ αὐτὴ ἐλάλει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, τὰ
δὲ χείλη αὐτῆς ἐκινεῖτο καὶ φωνὴ αὐτῆς οὐκ ἠκούετο· καὶ εἰσήκου-
σεν αὐτῆς ὁ Κύριος, καὶ ἐλογίσατο αὐτὴν Ἠλὶ εἰς μεθύουσαν· 14
καὶ εἶπεν αὐτῇ τὸ παιδάριον Ἠλὶ Ἕως πότε μεθυσθήσει; περι-

καὶ 3°] ὅτι 127 Κύριος ante οὐκ 93 Κύριος αὐτῇ tr 82 θλίψιν] μέμψιν 127 ψυχῆς] θλίψεως 127 τοῦτο + καὶ ἔκλαιεν 19 108 **7** >ἀπὸ ἱκανοῦ 127 Κυρίου + οὕτως παροργίζον αὐτήν 127 **8** >αὐτῷ 127 >κύριε 127 >αὐτῇ 127 >ἐστί σοι 127 ἵνα τί] > 127: + ἐστίν σοι, ὅτι 93 ἐγώ σοι tr Tht **9** κατέστη] ἀνέστη 19 108 Ἠλὶ] scripsi: Ἠλεὶ 19 108 82 127: Εἰλὶ 93 δίφρου] pr τοῦ 82 ναοῦ] ναῶν 19 **10** προσεύξατο 82 127 **11** ηὔξατο] εὔξατο 127: προσηύξατο 93 Ἐλωὲ] Ἐλωὶ 19 108: Ἐλωαὶ 82 127 ἐπιβλέπων] ἐπιβλέψων 93 ἐπιβλέψῃς] > 108^{txt} sed habet 108^{mg}: ἐπιβλέπης 93 μνησθήτο 93 ἀνδρῶν] ἀνδρός 19 108 82 >καὶ 5° 82 αὐτὸν] αὐτὸ 82 μέθυσμα] σίκερα 82 **12** Ἠλεὶ 19 108 82 127 **13** αὐτὴ pr Ἄννα 127 φωνὴ pr ἡ 127 εἰσηκούσατο 19 >ὁ 82 Ἠλεὶ 19 108 82 127 **14** Ἠλεὶ 19 108 82 127 περίελε 82

6 κατὰ τὴν ἀθυμίαν τῆς ψυχῆς αὐτῆς Chr *Et subsannabat eam subsanatione quia ad nihilum reputabat eam* L_{91-95} *Et secundum tristitiam animae eius* L_{91-94} ψυχῆς] *Animae* Arm **7** ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ ἱκανοῦ Chr **8** εἰμί] *Sum* Arm vid **9** καὶ μετὰ τὸ πιεῖν Chr **10** *Et oravit Anna* L_{91-95} Ori **11** καὶ μνησθῇς μου, μὴ ἐπιλάθῃς τῆς δούλης σου Chr *Et vinum et siceram non bibet* L_{91-95} **12** καὶ ἐγένετο ὅτε ... ὁ ἱερεὺς ἐφύλασσε τὸ στόμα αὐτῆς Chr ἐφύλασσε] *Animadvertebat* Arm **13** *Et exaudivit eam Dominus* Cy **14** περιελοῦσα τὸν οἶνόν σου ἀπὸ σοῦ ἄπελθε ἐκ προσώπου

ελοῦ τὸν οἶνόν σου ἀπὸ σοῦ καὶ ἄπελθε ἐκ προσώπου Κυρίου. 15
καὶ ἀπεκρίθη Ἄννα καὶ εἶπεν Οὐχί, κύριε· γυνὴ ἐν σκληρᾷ ἡμέρᾳ
ἐγώ εἰμι, καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα οὐ πέπωκα, καὶ ἐκχέω τὴν ψυχήν
μου ἐνώπιον Κυρίου. 16 μὴ δὴ δῷς τὴν δούλην σου εἰς πρόσωπον
εἰς θυγατέρα λοιμήν, ὅτι ἐκ πλήθους ἀδολεσχίας μου καὶ ἐκ
πλήθους ἀθυμίας μου ἐκτέτακα ἕως τοῦ νῦν. 17 καὶ ἀπεκρίθη Ἠλὶ
καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν ⌜Πορεύου ἐν εἰρήνῃ· Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ ⌜
δῴη σοι πᾶν αἴτημά σου ὃ ᾐτήσω παρ' αὐτοῦ.⌟ 18 ἡ δὲ εἶπεν ⌟
Εὕροι ἡ δούλη σου χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. καὶ ἐπορεύθη ἡ γυνὴ
τὴν ὁδὸν αὐτῆς· καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κατάλυμα καὶ ἔφαγε μετὰ τοῦ
ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ ἔπιεν, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς οὐ συνέπεσεν ἔτι.
19 ὀρθρίσαντες δὲ τὸ πρωὶ προσεκύνησαν τῷ Κυρίῳ καὶ
ἐπορεύθησαν τὴν ὁδὸν αὐτῶν. καὶ εἰσῆλθεν Ἐλκανὰ εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ εἰς Ἁρμαθάιμ, καὶ ἔγνω Ἄνναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ
ἐμνήσθη αὐτῆς Κύριος, καὶ συνέλαβεν. 20 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ
τῶν ἡμερῶν καὶ ἔτεκεν Ἄννα υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ
Σαμουὴλ λέγουσα Παρὰ Κυρίου Σαβαὼθ Θεοῦ παντοκράτορος
ᾐτησάμην αὐτόν. 21 καὶ ἀνέβη ὁ ἄνθρωπος Ἐλκανὰ καὶ πᾶς ὁ
οἶκος αὐτοῦ θῦσαι ἐν Σηλὼ τὴν θυσίαν τῶν ἡμερῶν καὶ ἀποδοῦναι
πάσας τὰς εὐχὰς αὐτοῦ καὶ πάσας τὰς δεκάτας τῆς γῆς αὐτοῦ· 22
καὶ Ἄννα οὐκ ἀνέβη μετ' αὐτοῦ, ὅτι εἶπε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Οὐκ
ἀναβήσομαι ἕως τοῦ ἀναβῆναι τὸ παιδάριον μετ' ἐμοῦ· ὅταν δὲ

>σου 19 108 **16** δὴ δῷς] διδῶς 93 λύμην 108 **17** Ἠλεὶ 19 108 82 127 >Ἰσραὴλ — σοι 82 αὐτοῦ] αὐτόν 19 108 **18** >καὶ ἔπιεν 93 ἔπιεν] εἶπεν 127 ἔτι] ἔτη 108 **19** ὀρθρίσαντος 82 ἐπορεύθησαν] ἐπορεύθησαν καὶ ἦλθον 127 (sub ※) **20** >τῷ 82 127 **21** >ὁ 1° 93 **22** αὐτοῦ] αὐτῶν 19

Κυρίου Chr *Circuncide vinum tuum a te et discede a facie Domini* L_{91-95} **16** μὴ δῷς τὴν δούλην σου εἰς πρόσωπον εἰς θυγατέρα λοιμήν Chr **17** πορεύου ἐν εἰρήνῃ· δῴη σοι Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ πᾶν αἴτημα... Chr *Et dixit ad illam vade in pace* L_{115} **18** εὕροι ἡ δούλη σου χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου Chr *Inveniat ancilla tua gratiam... et intravit in hospitium* L_{115} **19** *Et ante lucem surrexerunt et adoraverunt dominum et abierunt... et intravit helcana in domum suam in armathe* L_{115} *Et surrexerunt... adoraverunt... ierunt* Arm vid **20** *Dicens a Domino Deo Sabaoth Deo omnipotente* L_{91-95}: *Dicens quoniam a domino Deo Sabaoth omnipotente* L_{115} **21** θῦσαι ἐν Σηλώ] εἰς Σιλὼ πόλιν θῦσαι Jos V 343 *Sacrificium dierum et reddere vota sua et omnes decimas terrae* L_{91-95} **22** εἶπε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς· Οὐκ ἀναβήσομαι ἕως τοῦ ἀναβῆναι... ὅταν δὲ ἀπογαλακτήσω αὐτό... Chr *Non ibo donec ascendit puer mecum; et cum perlactavero*

ἀπογαλακτίσω αὐτό, καὶ ὀφθησέται τῷ προσώπῳ Κυρίου, καὶ
καθήσεται ἐκεῖ ἕως αἰῶνος. 23 καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἐλκανὰ ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς Ποίει τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου, κάθου ἕως ἂν ἀπογαλα-
κτίσῃς αὐτό, πλὴν στήσαι Κύριος πᾶν τὸ ἐξελθὸν ἐκ τοῦ στόματός
σου· καὶ ἐκάθισεν ἡ γυνὴ καὶ ἐθήλασε τὸν υἱὸν αὐτῆς ἕως οὗ ἀπε-
γαλάκτισεν αὐτόν. 24 καὶ ἀνέβη μετ' αὐτοῦ εἰς Σηλὼ ἐν μόσχῳ
τριετίζοντι καὶ ἄρτοις καὶ οἰφὶ σεμιδάλεως καὶ νέβελ οἴνου. καὶ
εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον Κυρίου ἐν Σηλώ, καὶ τὸ παιδάριον μετ'
αὐτῶν· 25 καὶ προσήγαγον αὐτὸν ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἔσφαξεν ὁ
πατὴρ αὐτοῦ τὴν θυσίαν τῶν ἡμερῶν ἣν ἐποίει ἐξ ἡμερῶν εἰς
ἡμέρας τῷ Κυρίῳ. καὶ προσήγαγον τὸ παιδάριον καὶ ἔσφαξαν τὸν
μόσχον καὶ προσῆλθεν Ἅννα ἡ μήτηρ τοῦ παιδαρίου πρὸς Ἠλί.
26 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἐν ἐμοί, κύριε· ζῇ ἡ ψυχή σου, ἐγὼ ἡ γυνὴ ἡ
καταστᾶσα ἐνώπιόν σου ἐν τούτῳ προσεύξασθαι πρὸς Κύριον. 27
ὑπὲρ τοῦ παιδαρίου τούτου προσηυξάμην πρὸς Κύριον, καὶ ἔδωκέ
μοι Κύριος τὸ αἴτημά μου ὃ ᾐτησάμην παρ' αὐτοῦ. 28 καὶ ἐγὼ
κίχρημι αὐτὸν τῷ Κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ζῇ αὐτός, χρῆσιν
τῷ Κυρίῳ. καὶ προσεκύνησαν τῷ Κυρίῳ.

2, 1 Καὶ προσηύξατο Ἅννα καὶ εἶπεν
Ἐστερεώθη ἡ καρδία μου ἐν Κυρίῳ,
ὑψώθη κέρας μου ἐν Θεῷ μου·
ἐπλατύνθη στόμα μου ἐπ' ἐχθρούς μου,
εὐφράνθην ἐν σωτηρίᾳ σου.
2 ὅτι οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς ὁ Κύριος,
καὶ οὐκ ἔστιν δίκαιος ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν,
καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος πλὴν σοῦ.

23 αὐτό] αὐτῶ 19 ἡ γυνὴ] Ἅννα 127 **24** εἰς 1°] ἐν 19 93 οἰφεὶ 127 νέβαλ 82 εἰσῆλθεν 82 **25** ἡμερῶν + αὐτοῦ 93 Ἠλεί 19 108 82 127 **26** σου 1° + κύριέ μου 127 (sub ※) τούτῳ] τῶ 82 **27** προσευξάμην 127 >πρὸς Κύριον 82

2, 1 προσεύξατο 82 127 σωτηρίω 19

eum et retraham eum a lacte L_{91-95}: *Cum perlactavero eum* L_{115} **23** *Tantum statuat Dominus omne verbum quod exivit ab ore tuo* L_{91-95} **25** προσελθοῦσα τῷ ἱερεῖ εἶπεν αὐτῷ Chr *Et adduxerunt eum... et immolavit pater eius hostiam dierum* L_{115} **26** *Quae astiti tecum hic ut orarem* L_{115} **27** προσηυξάμην πρὸς Κύριον Chr *Dedit mihi Dominus petitionem meam* L_{115} **28** προσεκύνησαν τῷ Κυρίῳ] *Adoraverunt... Dominum* Arm

2, 1 *Et dixit Anna* L_{115}: *Et oravit Anna et dixit* Ori Ps-Pho (>*et* 1°) ἐπλατύνθη τὸ στόμα μου ἐπ' ἐχθρούς μου Chr (>τὸ) Diod *Dilatatum est os meum super inimicos meos* $L_{250.400.410}$ Ori

3 μὴ καυχᾶσθε καὶ μὴ λαλεῖτε ὑψηλὰ εἰς ὑπεροχήν,
καὶ μὴ ἐξελθέτω μεγαλορρημοσύνη ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν,
ὅτι Θεὸς γνώσεως Κύριος,
καὶ Θεὸς ἑτοιμάζων ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ.
4 τόξον δυνατῶν ἠσθένησεν,
καὶ οἱ ἀσθενοῦντες περιεζώσαντο δύναμιν·
5 πλήρεις ἄρτων ἠλαττώθησαν,
καὶ οἱ πεινῶντες παρῆκαν γῆν,
⌜ ὅτι ⌜στεῖρα ἔτεκεν ἑπτά,
⌟ καὶ ἡ πολλὴ ἐν τέκνοις ἠσθένησεν.⌟
6 Κύριος θανατοῖ καὶ ζωογονεῖ,
κατάγει εἰς ᾅδου καὶ ἀνάγει·
7 Κύριος πτωχίζει καὶ πλουτίζει,
ταπεινοῖ καὶ ἀνυψοῖ
8 ἀνιστᾷ ἀπὸ γῆς πένητα,
καὶ ἀπὸ κοπρίας ἐγείρει πτωχόν,
τοῦ καθίσαι αὐτὸν μετὰ δυναστῶν λαοῦ,
καὶ θρόνον δόξης κατακληρονομῶν αὐτοῖς.
διδοὺς εὐχὴν τῷ εὐχομένῳ,
καὶ εὐλόγησεν ἔτη δικαίου
9 ὅτι οὐκ ἐνισχύει ἀνὴρ δυνατὸς ἐν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ.
⌜⌟ 10 ⌜Κύριος ἀσθενῆ ποιήσει τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ,⌟
Κύριος ἅγιος,
μὴ καυχάσθω ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ,
καὶ μὴ καυχάσθω ὁ ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ,
καὶ μὴ καυχάσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ·
ἀλλ᾽ ἢ ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμενος,
ἐν τῷ συνίειν καὶ γινώσκειν τὸν Κύριον,
καὶ ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς.

3 καὶ μὴ 2°] μηδὲ 82 >τοῦ 127 ὑμῶν] ἡμῶν 93 γνώσεων 19 108 **4** >οἱ 108 **7** καὶ ἀνυψοῖ tr 19 **8** ἔτη] ἔτι 93 **9** ἐνισχύει] ἐν ἰσχύι 108 82 93 127 ἀνὴρ δυνατὸς tr 127 **10** ποιῆσαι 19 >τὸν 108 93 γινώσκει 82 ἐπὶ τῆς γῆς] ἐν μέσῳ αὐτοῦ 19

3 καὶ μὴ] *Et non* Cy *Quia Deus scientiae Dominus est* $L_{91\text{-}95.253.300.400.410}$ Sabatier (*quia] quoniam* 300.400.410) **9** *Quia non sua vi valescit vir validus* Arm vid **10** *Non glorietur sapiens in sapientia sua et non glorietur fortis in virtute sua* $L_{91\text{-}95}$: *Non glorietur sapiens in sua sapientia nec fortis in sua fortidudine* L_{115}: *Non glorietur sapiens in sapientia sua* $L_{253.300.400.410}$ *(in sua sapientia)* Luc Ps-Au Spe *(in sua sapientia)* *Neque glorietur fortis in fortitudine sua* L_{410} Ps-Au Spe *Facere iudicium et iustitiam super terram* L_{400}

⌈Κύριος ἀνέβη εἰς οὐρανούς, καὶ ἐβρόντησεν·
αὐτὸς κρινεῖ ἄκρα γῆς, δίκαιος ὤν,
καὶ δώσει ἰσχὺν τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν,
καὶ ὑψώσει κέρας χριστοῦ αὐτοῦ.⌋

11 Καὶ κατέλιπον αὐτὸν ἐνώπιον Κυρίου ἐκεῖ, καὶ προσεκύνησαν τῷ Κυρίῳ καὶ ἀπῆλθον εἰς Ἁρμαθάιμ εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν. καὶ τὸ παιδάριον Σαμουὴλ ἦν λειτουργῶν τῷ Κυρίῳ πρὸ προσώπου Ἠλὶ τοῦ ἱερέως.

12 Καὶ οἱ υἱοὶ Ἠλὶ τοῦ ἱερέως υἱοὶ λοιμοί, καὶ οὐκ εἰδότες τὸν
Κύριον, 13 καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἱερέως παρὰ παντὸς τοῦ λαοῦ τοῦ
θύοντος ἦν. καὶ ἤρχετο τὸ παιδάριον τοῦ ἱερέως ὡς ἂν ἡψήθη τὸ
κρέας, καὶ κρεάγρα τριόδους ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ· 14 καὶ καθίει
αὐτὴν εἰς τὸν λέβητα τὸν μέγαν ἢ εἰς τὴν χύτραν ἢ εἰς τὸ
χαλκεῖον, καὶ πᾶν ὃ ἐὰν ἀνέβαινεν ἐν τῇ κρεάγρᾳ ἐλάμβανεν
ἑαυτῷ ὁ ἱερεύς· κατὰ τάδε ἐποίουν παντὶ Ἰσραὴλ ἐν Σηλώ, τοῖς
ἐρχομένοις θῦσαι τῷ Κυρίῳ. 15 καὶ πρὶν θυμιαθῆναι τὸ στέαρ
ἐνώπιον Κυρίου ἤρχετο τὸ παιδάριον τοῦ ἱερέως καὶ ἔλεγε τῷ ἀνδρὶ
τῷ θύοντι Δὸς κρέας ὀπτῆσαι τῷ ἱερεῖ, καὶ οὐ μὴ λάβω κρέας παρὰ σοῦ ἑφθὸν ἐκ τοῦ λέβητος. 16 καὶ ἔλεγεν ὁ ἀνὴρ ὁ θύων Θυμιαθήτω πρότερον τὸ στέαρ ὡς καθήκει, καὶ τότε λήψει σεαυτῷ
ἐκ πάντων ὧν ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου. καὶ ἔλεγεν Οὐχί, ἀλλ' ἢ νῦν
δώσεις· εἰ δὲ μὴ λήψομαι κραταιῶς. 17 καὶ ἦν ἡ ἁμαρτία τῶν
παιδαρίων μεγάλη ἐνώπιον Κυρίου σφόδρα, ὅτι ἠθέτουν τὴν θυσίαν Κυρίου. 18 καὶ Σαμουὴλ ἦν λειτουργῶν ἐνώπιον Κυρίου,

11 κατέλειπον 82 93 προσεκύνησεν 82 αὐτῶν] αὐτοῦ 93 127 (sub ※) καὶ τὸ παιδάριον sub ※ 127 λειτουργοῦν 127 Ἠλεὶ 19 108 82 127 **12** Ἠλεὶ 19 108 82 127 **13** λαοῦ] ναοῦ 82 **14** αὐτὴν + εἰς τὸν λουτῆρα ἢ 127 εἰς τὸν λέβητα τὸν μέγαν] ἐν τῷ λουτῆρι 19 108 χύθραν 82 ἑαυτῷ] αὐτὸ 19 **15** λέβητος] λέυιτος 19 **16** ἐπεθύμει 127 ἀλλ' ἢ] ἀλλὰ 93 **17** >μεγάλη 127 ἐνώπιον] κατενώπιον 127: ἐναντίον 93 Κυρίου 1°] τοῦ Θεοῦ 93 **18** >ἦν 82

11 *Et puer erat serviens Domino ante faciem heli sacerdotis* L_{115} παιδάριον Σαμουὴλ] *Puer Samuel* Arm **12** οἱ υἱοὶ Ἠλεὶ υἱοὶ λοιμοί, καὶ οὐκ εἰδότες τὸν Κύριον Ast *Et fili heli erant fili pestilentiae et nescientes dominum* L_{115} καὶ οὐκ] *Et non* Arm **14** καὶ καθιεῖ αὐτὴν εἰς τὸν λέβητα ἢ εἰς τὴν χύτραν ἢ εἰς τὸ χάλκιον· καὶ πᾶν ὁ ἀνέβαινεν ἐν τῇ κρεάγρᾳ ἐλάμβανεν ἑαυτῷ ὁ ἱερεύς Th *Et mittebat eum in caccabum magnum* L_{115} *Et carnem quaecumque ascendebat in arpagonem* $L_{91\text{-}95}$ καθιεῖ] *Mittebat* Arm καὶ πᾶν] *Et omne* Arm ἀνέβαινεν] *Veniebat* Arm **16** τὸ στέαρ ὡς καθήκει] *Adeps sicut mos est* Arm λήψει] *Capies* Arm ἔλεγεν 2°] *Dicebat* Arm ἀλλ' ἢ νῦν] *Sed nunc* Arm **18** ἔνδυμα ἱερατικὸν περικείμενος (τοῦτο γὰρ λέγει τὸ ἐφοὺδ...) Th *Succinctus ephod* $L_{91\text{-}95}$

παιδάριον περιεζωσμένον ἐφούδ. [19] καὶ διπλοΐδα μικρὰν ἐποίησεν
αὐτῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἀνέφερεν αὐτῷ ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἐν
τῷ ἀναβαίνειν αὐτὴν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς θῦσαι τὴν θυσίαν τῶν
ἡμερῶν. [20] καὶ εὐλόγησεν Ἠλὶ τὸν Ἐλκανὰ καὶ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ λέγων Ἀνταποδῷ σοι Κύριος σπέρμα ἕτερον ἐκ τῆς γυ-
ναικὸς ταύτης ἀντὶ τοῦ χρέους οὗ ἔχρησας τῷ Κυρίῳ· καὶ ἀπῆλθεν
ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. [21] καὶ ἐπεσκέψατο Κύριος τὴν
Ἅνναν, καὶ συνέλαβεν ἔτι καὶ ἔτεκε τρεῖς υἱοὺς καὶ δύο θυγατέ-
ρας· καὶ ἐμεγαλύνθη τὸ παιδάριον Σαμουὴλ ἐνώπιον Κυρίου. [22]
καὶ Ἠλὶ πρεσβύτης σφόδρα, καὶ ἤκουσεν ἃ ἐποίουν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ πάντα, καὶ ὅτι συνεκοιμῶντο οἱ υἱοὶ αὐτοῦ μετὰ
τῶν γυναικῶν τῶν παρεστηκυιῶν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ
μαρτυρίου. [23] καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἵνα τί ποιεῖτε κατὰ τὰ ῥήματα
ταῦτα ἃ ἐγὼ ἀκούω καταλαλούμενα καθ᾽ ὑμῶν ἐκ στόματος τοῦ
λαοῦ Κυρίου; [24] μή, τέκνα, μὴ ποιεῖτε οὕτως, ὅτι οὐκ ἀγαθὴ ἡ
ἀκοὴ ἣν ἐγὼ ἀκούω περὶ ὑμῶν, τοῦ ποιεῖν τὸν λαὸν μὴ λατρεύειν
τῷ Κυρίῳ. [25] ἐὰν ἁμαρτὼν ἁμάρτῃ ἀνὴρ εἰς ἄνδρα, καὶ προσεύξον-
ται περὶ αὐτοῦ πρὸς Κύριον· ἐὰν δὲ τῷ Κυρίῳ ἁμάρτῃ ἄνθρωπος,
τίς προσεύξεται περὶ αὐτοῦ; καὶ οὐκ ἤκουον τῆς φωνῆς τοῦ πατρὸς
αὐτῶν, βουλόμενος γὰρ ἐβούλετο Κύριος διαφθεῖραι αὐτούς. [26] καὶ
τὸ παιδάριον Σαμουὴλ ἐπορεύετο, καὶ ἐμεγαλύνετο, καὶ ἦν ἀγαθὸν
μετὰ Κυρίου καὶ ἀνθρώπων. [27] καὶ ἦλθεν ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ πρὸς
Ἠλὶ καὶ εἶπεν αὐτῷ Τάδε λέγει Κύριος Ἀποκαλυφθεὶς
ἀπεκαλύφθην πρὸς τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου, ὄντων αὐτῶν ἐν γῇ
Αἰγύπτου δούλων τῷ οἴκῳ Φαραώ· [28] καὶ ἐξελεξάμην τὸν οἶκον τοῦ
πατρός σου ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ ἱερατεύειν ἐμοί, τοῦ
ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου καὶ θυμιᾶν θυμίαμα καὶ αἴρειν
ἐφοὺδ ἐνώπιόν μου. καὶ ἔδωκα τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός σου τὰ πάντα
τοῦ πυρὸς τῶν θυσιῶν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ εἰς βρῶσιν. [29] καὶ ⌜ἵνα τί ⌜

19 αὐτῷ 2°] αὐτὸν 19 **20** Ἠλεὶ 19 108 82 127 Ἀνταποδῷ σοι] Ἀνταποδώσει ed >σοι 19 108 82 χρέως 93 127 τόπον] οἶκον 19 108 **22** Ἠλεὶ 19 108 82 127 πάντα, καὶ ὅτι — τοῦ μαρτυρίου sub ※ 127 συνεκοιμοῦντο 82 >οἱ 2° 108 **23** >ἀκούω 19 **24** >τῷ 127 **25** ἀνὴρ] ἄνθρωπος 19 108 περὶ 2°] ὑπὲρ 108 127ᶜ ἐβούλετο Κύριος] ὁ Κύριος ἐβούλετο 93 **27** Ἠλεὶ 19 108 82 127 Αἰγύπτω 19 108 **28** >τοῦ 2° 19 ἱερατεύειν] pr τοῦ 93 ἐμοί] μοι 127 ἔδωκα τῷ — τὰ πάντα sub ※ 127 τοῦ οἴκου 93 τὰ πάντα tr 19 108 πυροῦ 93

20 Ἀνταποδῷ σοι Κύριος σπέρμα ἕτερον ἀπὸ τῆς γυναικὸς ταύτης Chr **23** *Quare facitis verba haec* Hi **25** Ἐὰν γὰρ ἁμάρτῃ ἀνὴρ εἰς ἄνδρα καὶ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ πρὸς Κύριον Ast *Si peccando peccaverit homo in hominem... si autem in Deum...* $L_{91\text{-}95}$ *Si autem in Deum peccet homo* Cy **28** ἱερατεύειν ἐμοί] *Sacerdotio fungi mihi* Arm

ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸ θυμίαμά μου καὶ ἐπὶ τὴν θυσίαν μου ἀναιδεῖ
ὀφθαλμῷ; καὶ ἐδόξασας τοὺς υἱούς σου ὑπὲρ ἐμὲ ἐνευλογεῖσθαι
ἀπαρχὴν πάσης θυσίας Ἰσραὴλ ἔμπροσθέν μου; 30 διὰ τοῦτο τάδε
λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ Εἶπον Ὁ οἶκός σου καὶ ὁ οἶκος τοῦ
πατρός σου διελεύσονται ἐνώπιον ἐμοῦ ἕως αἰῶνος. καὶ νῦν οὐχ
οὕτως, φησὶ Κύριος· Μηδαμῶς ἐμοί, ὅτι ἀλλ' ἢ τοὺς δοξάζοντάς
με δοξάσω, καὶ οἱ ἐξουθενοῦντές με ἐξουθενωθήσονται. 31 καὶ ἰδοὺ
ἡμέραι ἔρχονται καὶ ἐξολοθρεύσω τὸ σπέρμα σου καὶ τὸ σπέρμα
τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου. 32 καὶ ἐπιβλέψει κραταίωμα μαῶν ἐν
πᾶσιν οἷς ἀγαθύνει τὸν Ἰσραήλ· καὶ οὐκ ἔσται πρεσβύτης ἐν τῷ
οἴκῳ σου, καὶ οὐκ ἔσται σοι πρεσβύτης ἐν τῷ οἴκῳ μου πάσας τὰς
⌋ ἡμέρας.⌋ 33 καὶ ἄνδρα ὃν οὐκ ἐξολοθρεύσω σοι ἀπὸ τοῦ θυσιαστη-
ρίου μου, ποιήσω ἐκλειπεῖν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ καταρρεῖν
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· καὶ πᾶν τὸ περισσεῦον πλῆθος τοῦ οἴκου σου
πεσεῖται ἐν ῥομφαίᾳ ἀνδρῶν. 34 καὶ τοῦτό σοι τὸ σημεῖον ὃ ἥξει ἐπὶ
τοὺς δύο υἱούς σου τούτους, Ὀφνὶ καὶ Φινεές, ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ
⌈ ἀποθανοῦνται ἀμφότεροι ἐν ῥομφαίᾳ ἀνδρῶν· 35 καὶ ⌈ἀναστήσω
ἐμαυτῷ ἱερέα πιστόν, ὃς πάντα τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ μου καὶ τὰ ἐν τῇ
ψυχῇ μου ποιήσει, καὶ οἰκοδομήσω αὐτῷ οἶκον πιστόν, καὶ διελεύ-
⌋ σεται ἐνώπιον τῶν χριστῶν μου πάσας τὰς ἡμέρας.⌋ 36 καὶ ἔσται
πᾶς ὁ ὑπολελειμμένος ἐν τῷ οἴκῳ σου ἥξει προσκυνῆσαι αὐτῷ ἐν

29 >καὶ ἐπὶ τὴν θυσίαν μου 82 **30** ὁ Θεὸς] > 19 108: [ὁ θεὸς] ed ἐμοῦ] μου 127 Tht >ὅτι Tht ἐξουδενοῦντες 127 ἐξουδενωθήσονται 82 127 **32** μαῶν] ναῶν 19 108: ὧν 82 Tht: λαῶν 127 καὶ οὐκ ἔσται πρεσβύτης ἐν τῷ οἴκῳ σου] > 82: sub ※ 127 >καὶ οὐκ ἔσται σοι πρεσβύτης ἐν τῷ οἴκῳ μου ed **33** ἐξολοθρεύσω σοι] ἐξολοθρεύσωσιν 19 πλῆθους 82 >σου 93 **34** τούτους — Φινεές sub ※ 127 Ὀφνεὶ 82 93 127 Φεινεές 127 **35** >τὰ 2° 82 **36** αὐτῷ] ἐν τῶ 19 >ἐν 3° 82

30 οὐχ οὕτως] *Nequaquam* Au *Et qui pro nihilo habent* (*habebant* 95) *me ad nihilum redigentur* $L_{91\text{-}95}$ **31** *Et ecce dies veniunt*... $L_{91\text{-}95}$ Luc **32** καὶ ἐπιβλέψει κραταίωμα αὐτῶν (ὧν Th) ἐν πᾶσιν οἷς ἀγαθύνει τὸν Ἰσραήλ Diod Th *Et attendit fideliter manens in omnibus (omnem* 95) *quibus benefacit (bene fecit* 95) *Israel* $L_{91\text{-}95}$ *Et non erit (erat* 91) *senex in domo tua* $L_{91\text{-}95}$ *Et non erit tibi senior in domo tua omnibus diebus* Jul-T **33** *Et faciam ut deficiant oculi eius* $L_{91\text{-}95}$ *Et omnis qui supererit de domo tua decidat in gladio virorum* $L_{91\text{-}95}$: *Omnis quae superaverit multitudo... decidet*... Luc **34** ἐν ῥομφαίᾳ ἀνδρῶν] *Gladio virorum* Luc **35** *Et transibit in conspectu christorum meorum omnibus diebus* Cy **36** προσκυνῆσαι αὐτῷ ἐν ὀβολῷ ἀργυρίου καὶ ἐν ἄρτῳ ἑνί Diod *Et erit qui superaverit in domo tua veniet adorare eum cum obolo argenti* (*argenteo* 95) *et pane uno dicens Proice me in uno sacrario tuo* (> *in*

ὀβολῷ ἀργυρίου καὶ ἐν ἄρτῳ ἑνὶ λέγων Παράρριψόν με ἐπὶ μίαν
τῶν ἱερατειῶν σου, τοῦ φαγεῖν ἄρτον Κυρίου.

3, [1] Καὶ τὸ παιδάριον Σαμουὴλ ἦν λειτουργῶν τῷ Κυρίῳ ἐνώ-
πιον Ἠλὶ τοῦ ἱερέως· καὶ ῥῆμα Κυρίου ἦν τίμιον ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐκείναις, οὐκ ἦν ὅρασις διαστέλλουσα. [2] καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ καὶ Ἠλὶ ἐκάθευδεν ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ
αὐτοῦ ἤρξαντο βαρύνεσθαι καὶ οὐκ ἠδύνατο βλέπειν· [3] καὶ ⌜ὁ λύ- ⌜
χνος τοῦ Θεοῦ πρὶν ἢ κατασκευασθῆναι,⌟ καὶ Σαμουὴλ ἐκάθευδεν ⌟
ἐν τῷ ναῷ Κυρίου, οὗ ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ καὶ κατέστη. [4] καὶ
ἐκάλεσε Κύριος Σαμουὴλ Σαμουήλ· καὶ εἶπεν Ἰδοὺ ἐγώ. [5] καὶ ἔ-
δραμε πρὸς Ἠλὶ καὶ εἶπεν Ἰδοὺ ἐγώ, ὅτι κέκληκάς με· ὁ δὲ εἶπεν
Οὐ κέκληκά σε· ἀνάστρεφε καὶ κάθευδε, τέκνον. καὶ ἀνέστρεψε
καὶ ἐκάθευδεν. [6] καὶ προσέθετο Κύριος ἔτι καλέσαι τὸν Σαμουήλ,
καὶ ἐκάλεσε Σαμουὴλ Σαμουήλ· καὶ ἐπορεύθη πρὸς Ἠλὶ ἐκ δευτέ-
ρου καὶ εἶπεν Ἰδοὺ ἐγώ, ὅτι κέκληκάς με· καὶ εἶπεν Οὐ κέκληκά
σε, τέκνον· ἀνάστρεφε καὶ κάθευδε. [7] καὶ Σαμουὴλ πρὶν ἢ γνῶναι
τὸν Θεὸν καὶ πρὶν ἢ ἀποκαλυφθῆναι ῥῆμα Κυρίου πρὸς αὐτόν. [8]
καὶ προσέθετο Κύριος καλέσαι Σαμουὴλ Σαμουὴλ ἐν τρίτῳ· καὶ
ἀνέστη Σαμουὴλ καὶ ἐπορεύθη πρὸς Ἠλὶ καὶ εἶπεν Ἰδοὺ ἐγώ, ὅτι
κέκληκάς με. Καὶ ἐσοφίσατο Ἠλὶ ὅτι Κύριος κέκληκε τὸ παιδά-
ριον. [9] καὶ εἶπεν Ἠλὶ τῷ Σαμουὴλ Ἀνάστρεφε καὶ κάθευδε, τέ-
κνον· καὶ ἔσται ⌜ἐὰν καλέσῃ σε ὁ καλῶν, καὶ ἐρεῖς Λάλει, Κύριε, ὅ- ⌜
τι ἀκούει ὁ δοῦλός σου.⌟ καὶ ἐπορεύθη Σαμουὴλ καὶ ἐκοιμήθη ἐν ⌟
τῷ τόπῳ αὐτοῦ. [10] καὶ ἦλθε Κύριος καὶ κατέστη, καὶ ἐκάλεσεν αὐ-
τὸν ὡς ἅπαξ καὶ δὶς Σαμουὴλ Σαμουήλ· καὶ εἶπε Σαμουὴλ Λάλει,
Κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου. [11] καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Σαμουὴλ
Ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ τὰ ῥήματά μου ἐν Ἰσραήλ, ὥστε παντὸς ἀκούον-

παράριψον˙19 108 82 127 με] μοι 19 με ἐπὶ μίαν] ἐναντίον 93 >τοῦ 82

3, 1 λειτουργοῦν 108 93 127 Ἠλεὶ 19 108 82 127 2 Ἠλεὶ 19 108 82 127 βαρύνεσθαι] ἀμαυροῦσθαι 19 108 ἠδύνατο] ἠδύναντο 82 3 κατασκευασθῆναι] κατασβεσθῆναι ed 5 Ἠλεὶ 19 108 82 127 ὁ δὲ] καὶ 127 6 Σαμουήλ 3° + καὶ ἀνέστη Σαμουὴλ 127 Ἠλεὶ 19 108 82 127 >καὶ εἶπεν 127* sed habet 127^mg 7 Σαμουὴλ + ἐδούλευε 19 108 8 Ἠλεὶ 19 108 82 127 ἐσοφίσατο] συνῆκεν 19 108 Ἠλεὶ 19 108 82 127 9 Ἠλεὶ 19 108 82 127 ἐὰν] ἂν 82 >καὶ 4° Tht Κύριε + μου Tht 10 ἅπαξ — Σαμουήλ 2° sub ※ 127 >Κύριε 82 11 ἠχήσει 19 108 82

uno sacrario tuo 95: *in uno sacrificio* De Bruyne) *manducare panem Domini* $L_{91\text{-}95}$ De Bruyne *Qui superaverit in domo tua* Au *In obolo et in pane uno* Cy

3, 3 καὶ ὁ λύχνος τοῦ Θεοῦ πρὶν ἢ κατασκευασθῆναι Diod *Et Samuel erat dormiens in templo Domini* Ps-Pho ἐν τῷ ναῷ — ἦν] *In templo Domini ubi erat* Arm 6 ἔτι καλέσαι] *Iterum vocare* Arm 7 *Et Samuel serviebat* (*sedebat* 95) *antequam scire* (*sciret* 95) *Deum* $L_{91\text{-}95}$ 10 καὶ δὶς Σαμουὴλ Σαμουήλ] *Et iterum Samuēl Samuēl* Arm

τος αὐτά, ἠχῆσαι ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ. 12 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
ἐπεγερῶ ἐπὶ Ἠλὶ πάντα ὅσα ἐλάλησα καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἄρ-
ξομαι καὶ συντελέσω. 13 καὶ ἀνήγγειλα αὐτῷ ὅτι ἐκδικῶ ἐγὼ ἐπὶ
τὸν οἶκον αὐτοῦ ἕως αἰῶνος ἐν ἀδικίαις υἱῶν αὐτοῦ αἷς ἔγνω, ὅτι
κακολογοῦντες Θεὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐνουθέτει αὐτούς. 14
καὶ οὐχ οὕτως ὤμοσα τῷ οἴκῳ Ἠλί Εἰ ἐξιλασθήσεται ἁμαρτία οἴ-
κου Ἠλὶ ἐν θυμιάματι ἢ ἐν θυσίαις ἕως τοῦ αἰῶνος; 15 καὶ
κοιμᾶται Σαμουὴλ ἕως πρωΐ, καὶ ὤρθρισε τὸ πρωῒ καὶ ἤνοιξε τὰς
θύρας τοῦ οἴκου Κυρίου. καὶ ἐφοβήθη ἀναγγεῖλαι τὴν ὅρασιν τῷ
Ἠλὶ Σαμουήλ. 16 καὶ εἶπεν Ἠλὶ πρὸς Σαμουήλ Τέκνον· καὶ εἶπεν
Ἰδοὺ ἐγώ. 17 καὶ εἶπε Τί τὸ ῥῆμα Κυρίου τὸ λαληθὲν πρὸς σὲ τὴν
νύκτα, τέκνον; μὴ δὴ κρύψῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ ἐκ πάντων τῶν λόγων τῶν
λαληθέντων ἐν τοῖς ὠσί σου. τάδε ποιήσαι σοι ὁ Θεὸς καὶ τάδε
προσθείη ἐὰν κρύψῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ ῥῆμα. 18 καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ Σα-
μουὴλ πάντας τοὺς λόγους, καὶ οὐκ ἔκρυψεν ἀπ᾽ αὐτοῦ ῥῆμα· καὶ
⌜⌟ εἶπεν Ἠλὶ ⌜Κύριος αὐτός· τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ποιήσει.⌟ 19
Καὶ ἐμεγαλύνθη Σαμουήλ, καὶ ἦν ὁ Κύριος μετ᾽ αὐτοῦ. οὐκ ἔπεσεν
ἀπὸ πάντων τῶν λόγων αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν οὐδὲ ἓν ῥῆμα. 20 καὶ
ἔγνωσαν πᾶς Ἰσραὴλ ἀπὸ Δὰν καὶ ἕως Βηρσάβεε ὅτι πιστὸς
Σαμουὴλ εἰς προφήτην τῷ Κυρίῳ. 21 καὶ προσέθετο Κύριος τοῦ
δηλωθῆναι αὐτῷ ἐν Σηλώ, καὶ ἀπεκαλύφθη Κύριος πρὸς Σαμουήλ·
καὶ ἐπιστεύθη τοῦ γενέσθαι εἰς προφήτην Κυρίου εἰς πάντα
Ἰσραὴλ ἀπὸ ἄκρων ὁρίων τῆς γῆς καὶ ἕως ἄκρων. καὶ Ἠλὶ
πρεσβύτης σφόδρα, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πορευόμενοι ἐπορεύοντο, καὶ
πονηρὰ ἡ ὁδὸς αὐτῶν ἐνώπιον Κυρίου.

12 Ἠλεὶ 19 108 82 127 >καὶ 2° 19 108 **13** ἐκδικήσω 19 108 αἷς] pr ἐν 82: ἃς 19 ἔγνω] ἐγὼ 127* >οἱ 93 127 **14** Ἠλὶ 1°] Ἠλεί 19 108 82 127 Ἠλὶ 2°] Ἠλεὶ 19 108 82 127 **15** Ἠλεὶ 19 108 82 127 **16** Ἠλεὶ 19 108 82 127 **17** >τῶν λόγων 93 ποιήσει 82 **18** λόγους + τούτους 19 Ἠλεὶ 19 108 82 127 >αὐτός Tht **20** Βηρσάβεαι 108 82 93 127 **21** ἐπιστεύθη] ἐπίστευον 19 108 ἄκρων 1°] ακκαρων 93* ἄκρων 2° + τῆς γῆς 93 καὶ 4° + ἦν 93 Ἠλεὶ 19 108 82 127 αὐτῶν] αὐτοῦ 82

12 ἐπὶ τὸν οἶκον] *Super domum* Arm **13** *Pro iniquitatibus filiorum eius quas ego scio* $L_{91\text{-}95}$: *Propter iniustitias filiorum eius quas ipse scivit* L_{115}: *Quas ego scio* Luc **14** ἢ] *Aut* Luc **17** *Verbum ex omnibus verbis quas dicta sunt ad aures tuas / haec faciat tibi Deus si absconderis a me* L_{115} **18** οὐκ... ῥῆμα] *Nihil* L_{115} τὸ ἀρεστόν] *Quod placuerit* L_{115} **19** οὐδὲ ἓν ῥῆμα] *Nihil* L_{115} **21** *Et adiecit Dominus ostendere* (+ *allofily* 95) *ei* (*se* 92: 91 vid) *in Silo* $L_{91\text{-}95}$ (omnes sub sigla *al*) εἰς προφήτην] *In prophetam* Arm

4, 1 Καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συναθροίζονται
οἱ ἀλλόφυλοι εἰς πόλεμον ἐπὶ Ἰσραήλ· καὶ ἐξῆλθεν Ἰσραὴλ εἰς
ἀπάντησιν αὐτοῖς εἰς πόλεμον, καὶ παρεμβάλλουσιν ἐπὶ Ἀβεν-
νέζερ, καὶ παρεμβάλλουσιν οἱ ἀλλόφυλοι ἐπὶ Ἀφέκ. 2 καὶ παρα-
τάσσονται οἱ ἀλλόφυλοι εἰς πόλεμον ἐπὶ Ἰσραήλ. καὶ συνέβαλον,
καὶ ἔκλινεν ὁ πόλεμος, καὶ ἔπταισεν ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν
ἀλλοφύλων, καὶ ἐπλήγησαν ἐν τῇ παρατάξει ἐν τῷ πεδίῳ τέσσαρες
χιλιάδες ἀνδρῶν. 3 καὶ ἦλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ
εἶπον οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ Διὰ τί ἄρα ἔθραυσεν ἡμᾶς Κύριος
σήμερον ἐνώπιον τῶν ἀλλοφύλων; λάβωμεν πρὸς ἡμᾶς τὴν κιβω-
τὸν τῆς διαθήκης Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐκ Σηλώ, καὶ ἐξελθέτω ἐν
μέσῳ ἡμῶν καὶ σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. 4 καὶ
ἀπέστειλεν ὁ λαὸς ἐν Σηλώ, καὶ ἦραν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν διαθή-
κης Κυρίου τῶν δυνάμεων, οὗ ἐπεκάθητο τὰ χερουβίμ. καὶ
ἀμφότεροι οἱ υἱοὶ Ἠλὶ μετὰ τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης τοῦ Θεοῦ,
Ὀφνὶ καὶ Φινεές. 5 καὶ ἐγένετο ὡς ἦλθεν ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης
τοῦ Κυρίου εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ ἀνέκραξε πᾶς Ἰσραὴλ φωνῇ
μεγάλῃ, καὶ ἤχησεν ἡ γῆ. 6 καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι τὴν φωνὴν
τῆς κραυγῆς καὶ εἶπον Τίς ἡ φωνὴ τοῦ ἀλαλάγματος ἡ μεγάλη αὕ-
τη ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἑβραίων; καὶ ἔγνωσαν ὅτι ἡ κιβωτὸς τοῦ
Κυρίου ἥκει εἰς τὴν παρεμβολήν. 7 καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἀλλόφυλοι
σφόδρα καὶ εἶπον Οὗτος ὁ Θεὸς αὐτῶν ἥκει πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν
παρεμβολήν· οὐαὶ ἡμῖν· ἐξελοῦ ἡμᾶς, Κύριε, σήμερον, ὅτι οὐκ
ἐγενήθη οὕτως ἐχθὲς καὶ τρίτης. 8 ⌈οὐαὶ ἡμῖν· τίς ἐξελεῖται ἡμᾶς ⌈
ἐκ χειρὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ στερεοῦ τούτου; οὗτος ὁ Θεὸς ὁ πατάξας

4, 1 >ἐκείναις 127* sed habet 127^{mg} >καὶ παρεμβάλλουσιν ἐπὶ Ἀβεννέζερ 82 Αβενεζερ ed **2** ἔπταισεν] ἔπαισεν 19 108 παιδίω 82 93 **3** λάβωμεν — διαθήκης Κυρίου sub ※ 127 >τὴν κιβωτὸν 93* sed habet 93^{mg} >τοῦ Θεοῦ 19 108 ἐκ 1°] ἐν 19 108 93 ἐν μέσῳ] ἐνώπιον 19 >χειρὸς 19 **4** ἐν] εἰς 127 διαθήκης] pr τῆς 19 διαθήκης Κυρίου — δυνάμεων sub ※ 127 χερουβείμ ed: χερουβήμ 19 108 Ἠλεὶ 19 108 82 127 μετὰ τῆς — διαθήκης sub ※ 127 Θεοῦ] Κυρίου 19 Ὀφνεὶ 82 127 93 Φεινεές 127 **5** ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης sub ※ 127 **6** τοῦ ἀλαλάγματος — αὕτη sub ※ 127 τοῦ ἀλαλάγματος] > 82 93: τοῦ ἀλαλαγμοῦ 127 ἡ μεγάλη αὕτη] τοῦ μεγάλου 19 **7** Οὗτος] οὕτως 93 >οὐκ 19 108 οὕτως ἐχθὲς tr 93 **8** >ἡμῖν· τίς ἐξελεῖται 127

4, **2** καὶ συνέλαβον] *Et commiserunt* L_{115} **3** *Arcam domini dei nostri* Luc: *Levemus arcam testamenti Domini* Ps-Pho Διὰ τί ἄρα] *Quare equidem* Arm πρὸς ἡμᾶς] *Ad nos* Arm **4** *Et tulerunt inde arcam Domini ubi sedebat cerubin* L_{115}: *Sustulerunt… ubi sedebat cherubin* Luc ἦραν] *Ceperunt* Arm **6** ἡ φωνὴ — μεγάλη] *Vox magna clamoris* Arm1 vid **7** *Quia non est sic factum heri et nudustertius* L_{115}

τὴν Αἴγυπτον ἐν πάσῃ πληγῇ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ. 9 κραταιοῦσθε καὶ
γίνεσθε εἰς ἄνδρας, ἀλλόφυλοι, ὅπως μὴ δουλεύσητε τοῖς ἑβραίοις
καθὼς ἐδούλευσαν ὑμῖν, καὶ ἔσεσθε εἰς ἄνδρας, καὶ πολεμήσετε
αὐτούς. 10 καὶ ἐπολέμησαν οἱ ἀλλόφυλοι πρὸς αὐτούς, καὶ πταίει
ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἔφυγεν ἕκαστος εἰς τὸ
σκήνωμα αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο πληγὴ μεγάλη σφόδρα, καὶ ἔπεσον ἐξ
Ἰσραὴλ τριάκοντα χιλιάδες ταγμάτων. 11 καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ
ἐλήφθη, καὶ ἀμφότεροι οἱ υἱοὶ Ἠλί, Ὀφνὶ καὶ Φινεές, ἀπέθανον.
12 καὶ ἔφυγεν ἀνὴρ Ἰεμιναῖος ἐκ τῆς παρατάξεως τοῦ πολέμου,
καὶ εἰσῆλθεν εἰς Σηλὼ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
διερρηγμένα, καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. 13 καὶ ὅτε ἦλθεν, ἰδοὺ
Ἠλὶ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ δίφρου αὐτοῦ παρὰ τὴν πύλην σκοπεύων τὴν
ὁδόν, ὅτι ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ ἀγωνιῶσα ὑπὲρ τῆς κιβωτοῦ τοῦ
Θεοῦ. καὶ ὁ ἄνθρωπος εἰσῆλθεν ἀναγγεῖλαι εἰς τὴν πόλιν, καὶ
ἀνεβόησεν ὅλη ἡ πόλις. 14 καὶ ἤκουσεν Ἠλὶ τὴν φωνὴν τῆς βωῆς
καὶ εἶπε Τίς ἡ φωνὴ τῆς βοῆς ταύτης; καὶ ὁ ἄνθρωπος σπεύσας
εἰσῆλθε καὶ ἀπήγγειλε τῷ Ἠλί. 15 καὶ Ἠλὶ υἱὸς ἐνενήκοντα καὶ
ὀκτὼ ἐτῶν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐβαρύνθησαν, καὶ οὐκ ἔβλεπεν.
καὶ εἶπεν Ἠλὶ τοῖς ἀνδράσι τοῖς παρεστηκόσιν αὐτῷ Τίς ἡ φωνὴ
τοῦ ἤχου τούτου; 16 καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ ἐληλυθὼς καὶ εἶπεν
Ἐγώ ειμι ὁ ἥκων ἐκ τῆς παρεμβολῆς· ἐγὼ πέφευγα ἐκ τῆς παρα-
τάξεως σήμερον. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἠλὶ Τί τὸ γεγονὸς ῥῆμα, τέκνον;
ἀπάγγειλόν μοι. 17 καὶ ἀπεκρίθη τὸ παιδάριον καὶ εἶπεν αὐτῷ Πέ-
φευγεν ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων, καὶ πληγὴ
μεγάλη γέγονεν ἐν τῷ λαῷ, καὶ ἀμφότεροι οἱ υἱοί σου τεθνήκασιν,
καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐλήφθη. 18 καὶ ἐγένετο ὡς ἐμνήσθη τῆς

9 εἰς ἄνδρας] ἄνδρες 19 δουλεύσηται 19 108 82 93 ὑμῖν] ἡμῖν 93 127 πολεμήσατε 19 108: πολεμήσεται 82 **10** >καὶ ἐπολέμησαν — πρὸς αὐτούς 82 >καὶ ἔφυγεν 82 **11** >οἱ 19 Ἠλεί 19 108 82 127 Ὀφνεὶ 82 93 127 Φεινεές 127 **12** Ἰεμειναῖος 93 127 **13** Ἠλεὶ 19 108 82 127 >αὐτοῦ 82 ἀγωνιῶσα] ἐξεστηκυῖα 19 108 τοῦ 2° bis scr 82 **14** Ἠλεὶ 19 108 82 127 φωνὴν] βοὴν 82 βωῆς 1°] φωνῆς 82 βοῆς 2°] ἀκοῆς 82 ταύτης] αὕτη 19 Ἠλεὶ 19 108 82 127 **15** καὶ 1°] τὴν 19 108 Ἠλεὶ 19 108 82 127 >καὶ 2° 19 Ἠλὶ] scripsi: Ἠλεὶ 19 108 82 127: Εἰλὶ 93 ἀνδράσι τοῖς — ἀπεκρίθη sub ÷ 127 **16** Ἠλεὶ 19 108 82 127 >Τί 19 108* ῥῆμα] > 93: + ἀπάγγειλόν μοι 82 μοι + τέκνον ed **17** >οἱ 93

12 *Saul autem quia levis pedibus erat fugit* Ps-Pho **13** *Eli sedebat in sellam suam... et homo intravit nuntiare in civitatem* L_{115} **15** ἐβαρύνθησαν] *Obtusi erant* Arm **16** *Et dixit eli* L_{115}: *Et dixit ad eum Heli Renuntia mihi quid evenit* Ps-Pho ἀπάγγειλόν μοι] *Narra mihi* Arm **18** *Quoniam senex erat et gravis homo et honorificus* $L_{91\text{-}95}$: *Erat* Luc ἦν] *Erat* Arm

κιβωτοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ δίφρου εἰς τὰ ὄπισθεν ἐχόμενα τῆς πύλης, καὶ συνετρίβη ὁ νῶτος αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν, ὅτι πρεσβύτης ἦν ὁ ἄνθρωπος καὶ βαρὺς καὶ ἔνδοξος. καὶ αὐτὸς ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ εἴκοσι ἔτη. [19] καὶ ἡ νύμφη αὐτοῦ, γυνὴ Φινεές, συνειληφυῖα τοῦ τεκεῖν, καὶ ἤκουσε τὴν ἀγγελίαν ὅτι ἐλήφθη ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι τέθνηκεν ὁ πενθερὸς αὐτῆς καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ἐστέναξε καὶ ἔτεκεν, ὅτι ἐστράφησαν ἐπ᾽ αὐτὴν αἱ ὠδῖνες αὐτῆς. [20] καὶ ἐν τῷ καιρῷ αὐτῆς ἀποθνήσκει. καὶ εἶπον αὐτῇ αἱ γυναῖκες αἱ παρεστηκυῖαι αὐτῇ Μὴ φοβοῦ, ὅτι υἱὸν τέτοκας· καὶ αὐτὴ οὐκ ἀπεκρίθη, καὶ οὐκ ἐνόησεν ἡ καρδία αὐτῆς. [21] καὶ ἐκάλεσεν ὄνομα τῷ παιδαρίῳ Οὐαὶ Βὰρ Ἰωχαβὴλ ὑπὲρ τῆς κιβωτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πενθεροῦ αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ὅτι ἀπέθανεν. [22] καὶ εἶπεν Ἀπῴκισται δόξα ἀπὸ Ἰσραήλ, διότι ἐλήφθη ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ.

5, [1] Καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἔλαβον τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰσήνεγκαν αὐτὴν ἐξ Ἀβεννέζερ εἰς Ἄζωτον. [2] καὶ ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἀλλόφυλοι καὶ εἰσήνεγκαν αὐτὴν τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν οἶκον Δαγών, καὶ παρέστησαν αὐτὴν παρὰ Δαγών. [3] καὶ ὤρθρισαν οἱ ἀζώτιοι καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον Δαγὼν τῇ ἐπαύριον καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ Δαγὼν πεπτωκὼς ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ ἤγειραν τὸν Δαγὼν καὶ ἔστησαν αὐτὸν ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ. [4] καὶ ἐγένετο, ὡς ὤρθρισαν τῇ ἐπαύριον τῷ πρωῒ οἱ ἀζώτιοι, καὶ ἰδοὺ Δαγὼν πεπτωκὼς ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ τοῦ Κυρίου, καὶ ἡ κεφαλὴ Δαγὼν καὶ ἀμφότερα τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἀφῃρημένα ἐπὶ τὰ ἐμπρόσθια τῶν σταθμῶν, καὶ ἀμφότεροι οἱ καρποὶ τῶν χειρῶν αὐτοῦ πεπτωκότες ἐπὶ τὸ πρόθυρον, πλὴν ἡ ῥάχις Δαγὼν ὑπελείφθη. [5] διὰ τοῦτο οὐκ ἐπιβαίνουσιν οἱ ἱερεῖς Δαγὼν καὶ πᾶς ὁ

18 ἀπὸ] ἐπὶ 19 νότος 93 εἴκοσι ἔτη] ἔτη τεσσαράκοντα 93 **19** Φεινεές 127 **21** ἐκάλεσεν + τῶ 82 Ιωχαβηδ ed: Ὠϊχαβὴλ 82 ὑπὲρ τῆς — πενθεροῦ αὐτῆς sub ÷ 127 ἀπέθαναν 108 **22** ἀπὸ Ἰσραήλ sub ※ 127 διότι] ὅτι 19

5, 1 Αβενεζερ ed **2** ἔλαχον 19 αὐτὴν] αὐτῶν 82 >τοῦ Θεοῦ 82 93 >καὶ παρέστησαν — Δαγών 19 **3** >Δαγὼν πεπτωκὼς — ἐπὶ τὴν 82* sed habet 82mg **4** τῷ πρωῒ] > 93: ante τῇ ἐπαύριον 82 αὐτοῦ 1° + ἐπὶ τὴν γῆν 127 κιβωτοῦ + διαθήκης 127 Κυρίου] Θεοῦ 19 108 Δαγὼν 3°] Δεγὼν 82

19 *Ploravit et suspiravit et peperit, quoniam reversi sunt ad eam dolores eius* L_{91-95} **21** Ἰωχαβὴλ] Ἰαχώβην Jos^{txt} V 360: ἰοχάβην Jos^{ap} *Et vocavit nomen... Ubi Est Gloria dicens* Ps-Pho

5, 3 ἔστησαν αὐτόν] *Constituerunt eum* Arm vid 4 ποδῶν] *Pedum* Arm

εἰσπορευόμενος εἰς οἶκον Δαγὼν ἐπὶ τὸν σταθμὸν οἴκου Δαγὼν ἐν
Ἀζώτῳ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ἀλλ' ὑπερβαίνοντες ὑπερβαίνου-
σιν. [6] καὶ ἐβαρύνθη ἡ χεὶρ Κυρίου ἐπὶ Ἄζωτον καὶ ἐβασάνιζε τοὺς
ἀζωτίους καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἕδρας αὐτῶν, τὴν Ἄζωτον
καὶ τὸ ὅριον αὐτῆς. καὶ ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς μύας, καὶ ἐξέβρασαν
εἰς τὰς ναῦς αὐτῶν, καὶ εἰς μέσον τῆς χώρας αὐτῶν ἀνεφύησαν
μύες. καὶ ἐγένετο σύγχυσις θανάτου μεγάλη ἐν τῇ πόλει. [7] καὶ
εἶδον οἱ ἄνδρες Ἀζώτου ὅτι οὕτως γέγονεν αὐτοῖς, καὶ λέγουσιν
Οὐ καθήσεται ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ μεθ' ἡμῶν, ὅτι
σκληρὰ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ Δαγὼν τὸν θεὸν ἡμῶν. [8] καὶ
ἀποστέλλουσι καὶ συνάγουσι τοὺς σατράπας τῶν ἀλλοφύλων οἱ
ἀζώτιοι πρὸς ἑαυτούς. καὶ λέγουσιν οἱ ἀζώτιοι Τί ποιήσωμεν τῇ
κιβωτῷ τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ; καὶ λέγουσιν οἱ γεθθαῖοι Μετελθέτω δὴ
ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ πρὸς ἡμᾶς εἰς Γέθ. καὶ μετῆλθεν ἡ
κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ εἰς Γέθ. [9] καὶ ἐγένετο ἐν τῷ μετελθεῖν
τὴν κιβωτὸν πρὸς τοὺς γεθθαίους, καὶ γίνεται χεὶρ Κυρίου ἐν τῇ
πόλει ἐν πληγῇ μεγάλῃ σφόδρα, καὶ ἐπάταξε τοὺς ἄνδρας τῆς πό-
λεως ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου εἰς τὰς ἕδρας. [10] καὶ ⌜ἐποίησαν οἱ
γεθθαῖοι ἑαυτοῖς ἕδρας χρυσᾶς,⌟ καὶ ἐξέβρασαν ἐν αὐτοῖς μύες,
καὶ ἐξαποστέλλουσιν οἱ γεθθαῖοι τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ
εἰς Ἀσκάλωνα, καὶ ἐγένετο, ὡς εἰσῆλθεν ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ εἰς
Ἀσκάλωνα, καὶ ἀνεβόησαν οἱ ἀσκαλωνῖται λέγοντες Τί ἀπεστάλ-
κατε τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ πρὸς ἡμᾶς θανατῶσαι ἡμᾶς
καὶ τὸν λαὸν ἡμῶν; [11] καὶ ἀποστέλλουσι καὶ συνάγουσι πάντας
τοὺς σατράπας τῶν ἀλλοφύλων καὶ λέγουσιν Ἐξαποστείλατε τὴν
κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ, καὶ ἀποκαταστήτω εἰς τὸν τόπον
αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ θανατώσῃ ἡμᾶς καὶ τὸν λαὸν ἡμῶν, ὅτι ἐγένετο
σύγχυσις θανάτου ἐν ὅλῃ τῇ πόλει βαρεῖα σφόδρα, ὡς εἰσῆλθεν ἡ

6 τὸ] τὸν 19 ἐπ' αὐτοὺς] αὐτοῖς 19 108 ἐξέβρασεν 82 μύες. καὶ ἐγένετο — γέγονεν αὐτοῖς sub ÷ 127 **8** ἑαυτούς] αὐτούς 93 >Θεοῦ 1° 93 >Ἰσραήλ 1° 19 108 >καὶ μετῆλθεν — εἰς Γέθ 82 **9** τοὺς γεθθαίους] Γέθ 19 μικροῦ + καὶ 93 127 **10** γετθαῖοι 127 ἑαυτοῖς] > 19 108 82: ante οἱ γεθθαῖοι Tht αὐτοῖς] αὐταῖς 19 >καὶ ἐγένετο — Ἀσκάλωνα 19 108 ἦλθεν 82 ἀσκαλωνῆται 82: ἀσκαλωνεῖται 93

6 *Et adduxit super eos mures et ebullierunt in navibus eorum* $L_{91\text{-}95}$: *Et induxit illis mures* Luc: *Et ebullierunt* Weber *Et in medio regionum ipsorum nati sunt mures, et facta est confussio* (*confessio* 94.95) *mortis magna in civitate* $L_{91\text{-}95}$ (> *ipsorum nati sunt* 95) **9** ἐν τῷ μετελθεῖν — γεθθαίους] א[חרי] סבו גתה 4QSam[a] **10** *Et fecerunt ipsi sibi Gethaei cathedras aureas et ebullierunt in illis mures* $L_{91\text{-}95}$ (*fecerunt ipsi sibi*] *fuerunt ipsisi in* 95) ἀπεστάλκατε] *Misistis* Luc 11 ἀποκαταστήτω] *Reducatur* Luc λέγουσιν] *Dicunt* Arm vid

κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ. 12 καὶ οἱ ζῶντες καὶ οἱ ἀποθανόντες
⌜ἐπλήγησαν ἐν ταῖς ἕδραις,⌟ καὶ ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς πόλεως ἕως ⌜⌟
τοῦ οὐρανοῦ.
6, 1 Καὶ ⌜ἐγένετο ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ πεδίῳ τῶν ⌜
ἀλλοφύλων μῆνας ἑπτά,⌟ καὶ ἐξέβρασεν ἡ γῆ αὐτῶν μύας. 2 καὶ ⌟
καλοῦσιν οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς μάντεις καὶ τοὺς
ἐπαοιδοὺς αὐτῶν καὶ λέγουσιν αὐτοῖς Τί ποιήσωμεν τῇ κιβωτῷ
τοῦ Θεοῦ; γνωρίσατε ἡμῖν ἐν τίνι ἐξαποστείλωμεν αὐτὴν εἰς τὸν
τόπον αὐτῆς. 3 καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι Εἰ ἐξαποστέλλετε ὑμεῖς
τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης Κυρίου τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ, μὴ
ἐξαποστείλητε αὐτὴν κενήν, ἀλλ' ἢ ἀποδιδόντες ἀπόδοτε αὐτῇ
ὑπὲρ τῆς βασάνου δῶρα, καὶ τότε ἰαθήσεσθε, καὶ ἐξιλασθήσεται
ὑμῖν· μὴ οὐ μὴ ἀποστῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν; 4 καὶ λέγουσι Τί τὸ
ὑπὲρ τῆς βασάνου ὃ ἀποδώσομεν αὐτῇ; καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι
Κατὰ ἀριθμὸν τῶν σατραπῶν τῶν ἀλλοφύλων ποιήσατε πέντε
ἕδρας χρυσᾶς ὁμοίωμα τῶν ἑδρῶν ὑμῶν, ὅτι πταῖσμα ἐν ὑμῖν καὶ
τοῖς ἄρχουσιν ὑμῶν καὶ ἐν τῷ λαῷ. 5 καὶ πέντε μύας χρυσοῦς
ποιήσατε ὁμοίωμα τῶν μυῶν ὑμῶν τῶν διαφθειρόντων τὴν γῆν
ὑμῶν, καὶ δώσετε τῷ Κυρίῳ Θεῷ Ἰσραὴλ δόξαν, ⌜ὅπως κουφίσῃ ⌜
τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν ὑμῶν καὶ ἀπὸ τῆς γῆς
ὑμῶν. 6 καὶ ἵνα τί βαρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐβάρυνεν Αἴγυ-
πτος καὶ Φαραὼ τὴν καρδίαν αὐτῶν; οὐχὶ ὅτε ἐνέπαιξεν αὐτοῖς
ἐξαπέστειλε τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθον;⌟ 7 καὶ νῦν λάβετε καὶ ⌟

12 ἀποθανοῦντες 127: ἀποθνήσκοντες 19 108 ἐπλήγησαν — ἕδραις] εἰς τὰς ἕδρας ἐπλήγησαν Tht ἐν] ἐπὶ 19 108
6, 1 ἐγένετο] ἦν 19 108 πεδίῳ] παιδίω 93*: ἀγρῶ 19 108 ἔβρασεν 19 108 μυΐας 82 2 τοὺς ἐπαοιδοὺς αὐτῶν sub ÷ 127 >αὐτοῖς 82 ἐξαποστείλομεν 108 3 κενήν] καινήν 19 ἀλλ' ἢ] ἀλλὰ 82 αὐτῇ] αὐτήν 93 ὑμῶν] ἡμῶν 93 4 σατραπειῶν 19 108 ὑμῶν 2°] ὑμῖν 19 127 >ἐν 2° 82 5 Θεῷ] pr τῷ 127: > 82* sed habet 82^{mg} κουφίσῃ + Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ Tht >τῶν 2° 19 6 τὰς καρδίας Tht (τὴν καρδίαν Tht^{ap}) ἐνέπαιξαν 19 108 ἐξαπέστειλαν 19 108 >αὐτοῦ 82 ἀπελθεν 82: ἀπῆλθαν ed

12 ἕως τοῦ οὐρανοῦ] *Usque ad caelum* Luc
6, 1 *Et ebullit terra eorum mures* L_{91-95}: *Et ebullivit terra illorum* Weber 2 καὶ λέγουσιν] *Et dicunt* Arm vid τοῦ Θεοῦ] *Dei* Arm1 3 *Reddite ei honorem pro tormento* L_{91-95}: *Pro tormento donum* L_{115} 4 *Quid pro tormento plagae huius reddemus ei* L_{115} *Quinque sedes aureas facite similes sedibus vestris, quoniam offensio in vobis est et in principibus vestris et in populo vestro* L_{91-95} ἐν τῷ λαῷ] *In populo* Arm 5 *Et quinque mures aureos facite similes muribus qui corrumpunt terram vestram* L_{91-95} (omnes sub sigla *al*) τὴν γῆν ὑμῶν] *terram vestram* Arm1 7 *Et nunc* (+ *illos* 95) *su-*

ποιήσατε μίαν ἅμαξαν καινήν, καὶ λάβετε δύο βόας πρωτοτοκού-
σας ἄνευ τῶν τετεγμένων, ἐφ' ἃς οὐκ ἐπετέθη ζυγός, καὶ ζεύξατε
αὐτὰς ἐν τῇ ἁμάξῃ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπαγάγετε ἀπὸ ὄπισθεν
αὐτῶν εἰς οἶκον. [8] καὶ λήψεσθε τὴν κιβωτὸν Κυρίου καὶ θήσετε
αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἅμαξαν, καὶ τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ ἀπόδοτε αὐτῇ ὑπὲρ
τῆς βασάνου, καὶ θήσετε αὐτὰ ἐν θέματι βαεργὰζ ἐκ πλαγίων μέ-
ρους αὐτῆς καὶ ἐξαποστελεῖτε αὐτήν, καὶ ἀπελεύσεται. [9] καὶ
ἀπελεύσεσθε καὶ ὄψεσθε· εἰ εἰς ὁδὸν ὁρίου αὐτῆς πορεύσεται κατὰ
Βαιθσάμυς, αὐτὸς πεποίηκεν ἡμῖν τὴν κακίαν τὴν μεγάλην
ταύτην· καὶ ἐὰν μή, γνωσόμεθα ὅτι οὐχὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἧπται ἡμῶν,
ἀλλὰ σύμπτωμα τοῦτο γέγονεν ἡμῖν. [10] καὶ ἐποίησαν οἱ
ἀλλόφυλοι οὕτως. καὶ ἔλαβον δύο βόας πρωτοτοκούσας, καὶ ἔζευ-
ξαν αὐτὰς ἐν τῇ ἁμάξῃ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπέκλεισαν εἰς οἶκον.
[11] καὶ ἐπέθηκαν τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὴν ἅμαξαν, καὶ τοὺς
μύας τοὺς χρυσοῦς καὶ τὰς ἕδρας τὰς χρυσᾶς ἔθηκαν ἐν θέματι
βαεργὰζ ἐκ πλαγίων αὐτῆς. [12] καὶ κατεύθυναν αἱ βόες ἐν τῇ ὁδῷ
εἰς τὴν ὁδὸν Βαιθσάμυς, ἐν τρίβῳ μιᾷ ἐπορεύοντο· ἐκοπίων καὶ οὐκ
ἐξέκλινον δεξιὰν οὐδὲ ἀριστεράν· ἐν ὁδῷ μιᾷ ἐπορεύοντο πορευό-
μεναι καὶ βοῶσαι, καὶ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων ἐπορεύοντο
ὀπίσω αὐτῶν ἕως ὁρίων Βαιθσάμυς. [13] καὶ οἱ ἐν Βαιθσάμυς
ἐθέριζον θερισμὸν πυρῶν ἐν τῇ κοιλάδι, καὶ ἦραν τοὺς ὀφθαλμοὺς
αὐτῶν, καὶ εἶδον τὴν κιβωτὸν τοῦ Κυρίου καὶ ἐχάρησαν καὶ ἐπο-
ρεύθησαν εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς. [14] καὶ ἡ ἅμαξα εἰσῆλθεν εἰς ἀγρὸν
Ἰωσῆε τοῦ ἐκ Βαιθσάμυς, καὶ ἔστη ἐκεῖ παρὰ λίθον μέγαν. καὶ ἔ-
σχισαν τὰ ξύλα τῆς ἁμάξης, καὶ τὰς βόας ἀνήνεγκαν ὁλοκαύτωσιν
τῷ Κυρίῳ. [15] καὶ οἱ λευῖται ἀνήνεγκαν τὴν κιβωτὸν τοῦ Κυρίου καὶ

7 καινήν] κενήν 82 τεταγμένων 19 108 82 8 λήμψεσθε 82: λέψεται 19 θήσετε] καθίσατε 19 αὐτὰ] αὐτὴν 19 108 βοεργὰζ Tht 9 εἰ] > 19: ἡ 82 ἡμῖν 1°] ὑμῖν 82 93 οὐχὶ ἡ] ἡ 93: οὐ 82 ἡμῖν 2°] pr ἐν 82 11 ἀπέθηκαν ed 12 μιᾷ] ἐν ᾧ 19: ἐν ἡ 108: εὐθεῖα 82 ἐξέκλιναν 19 108 82 οὐδὲ + ἐπορεύοντο 82 αὐτῶν] αὐτῆς 82 127 ὁρίων] ὁρίου 127: ὁδόν 82 13 >τοῦ 19 108 127 14 ἡ ἅμαξα/εἰσῆλθεν tr 93 >ἐκ 82 μέγα 82 93 ἀνήνεγκαν + εἰς 82

mite et facite unum currum (*carrum* 94) *novum, et sumite duas vaccas, quae primum pepererunt vitulum, super quas non iacuit iugum* L_{91-95} μίαν ἅμαξαν] *Plaustrum unum* Arm 8 *Accipite archam Domini, et imponite illam in currum* (*carrum* 95) *et vasa aurea reddite in honorem pro tormento* L_{91-95}: *Et vasa aurea reddite ei pro tormento* L_{115} *Et remittite* (*mittite* 95) *illam et ibit* L_{91-95} 11 *Et imposuerunt impositionem baergas, et mures aureos* (*aureis* 95) *et cathedras aureas posuerunt in positionem* L_{91-95} 12 *Et non declinabant neque ad dexteram neque ad sinistram* L_{91-95}: *Et non declinabant nec ad dextram nec ad sinistram* L_{115} 14 ἔσχισαν] *Conciderunt* Arm

τὸ θέμα βαεργὰζ τὸ μετ' αὐτῆς καὶ τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ, καὶ ἔθεντο
αὐτὰ ἐπὶ τῷ λίθῳ τῷ μεγάλῳ. καὶ οἱ ἄνδρες οἱ ἐν Βαιθσάμυς
ἀνήνεγκαν ὁλοκαυτώσεις καὶ ἔθυσαν θυσίας τῷ Κυρίῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ. [16] καὶ οἱ πέντε σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων ἑώρων, καὶ ἀνέ-
στρεψαν εἰς Ἀσκάλωνα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. [17] καὶ αὗται αἱ ἕδραι
αἱ χρυσαῖ ἃς ἀπέδωκαν οἱ ἀλλόφυλοι ὑπὲρ τῆς βασάνου τῷ Κυρίῳ,
τῆς Ἀζώτου μίαν, καὶ τῆς Γάζης μίαν, καὶ τῆς Ἀσκάλωνος μίαν,
καὶ τῆς Γέθ μίαν, καὶ τῆς Ἀκκαρὼν μίαν, [18] καὶ μύες χρυσοῖ κα-
τὰ ἀριθμὸν πασῶν τῶν πόλεων τῶν ἀλλοφύλων, τῶν πέντε σατρα-
πειῶν ἐκ πόλεως ἐστερεωμένης καὶ ἕως κώμης τοῦ Φερεζαίου καὶ
ἕως τοῦ λίθου τοῦ μεγάλου οὗ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτοῦ τὴν κιβωτὸν
τῆς διαθήκης Κυρίου τοῦ ἐν ἀγρῷ Ἰωσῆε τοῦ Βαιθσαμυσίτου ἕως
τῆς ἡμέρας ταύτης. [19] καὶ ⌈οὐκ ἠσμένισαν οἱ υἱοὶ Ἰεχονίου ἐν ⌈
τοῖς ἀνδράσι Βαιθσάμυς, ὅτι εἶδον τὴν κιβωτὸν τοῦ Κυρίου, καὶ
ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἄνδρας καὶ πεντήκοντα χιλιάδας
ἀνδρῶν ἐκ τοῦ λαοῦ.⌋ καὶ ἐπένθησεν ὁ λαὸς, ὅτι ἐπάταξε Κύριος ⌋
ἐν τῷ λαῷ πληγὴν μεγάλην σφόδρα. [20] καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν
Βαιθσάμυς ⌈Τίς δυνήσεται παραστῆναι ἐνώπιον Κυρίου τοῦ ἁγίου ⌈
τούτου;⌋ καὶ πρὸς τίνα ἀναβήσεται ἡ κιβωτὸς τοῦ Κυρίου ἀφ' ⌋
ἡμῶν; [21] καὶ ἀποστέλλουσιν ἀγγέλους πρὸς τοὺς κατοικοῦντας
Καριαθιαρεὶμ λέγοντες Ἀπέστρεψαν οἱ ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν
τοῦ Κυρίου· κατάβητε καὶ ἀναγάγετε αὐτὴν πρὸς ὑμᾶς.

7, [1] Καὶ ἔρχονται οἱ ἄνδρες Καριαθιαρεὶμ καὶ ἀνάγουσι τὴν
κιβωτὸν διαθήκης Κυρίου καὶ εἰσάγουσιν αὐτὴν εἰς οἶκον Ἀμινα-
δὰβ τοῦ ἐν τῷ βουνῷ. καὶ ἡγίασε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἐλεαζὰρ φυλάσ-
σειν τὴν κιβωτὸν διαθήκης Κυρίου. [2] καὶ ἐγένετο ἀφ' ἧς ἡμέρας ἦν

15 >τὸ 82 ἔθετο 19 **16** ἀπέστρεψαν 127 **17** Ἀζώτου + τῶ Κυρίω 19 μίαν 1° + καὶ τῆς Γὲθ μίαν 108 >καὶ τῆς Γάζης μίαν 19 >καὶ τῆς Γέθ μίαν 19 108 τῆς 4°] γῆς 127 τῆς 5°] γῆς 127 **18** χρυσαῖ 93 >τῶν ἀλλοφύλων 19 108 σατραπῶν 127 ἐκ] εἰς 93 ἀπέθηκαν 19 >ἀγρῷ 93 Βαιθσαμυσίτου] Βαιθσαμυσείτου 93: Βαθσάμι 82: Βαιθσάμυς τοῦ 127 **19** >οἱ 82 Tht sed habet Tht^{ap} Βεθσάμοις Tht (Βεθσάμυς Tht^{ap}) εἶδον] εἶλον 127 χιλιάδας ἀνδρῶν tr 19 **20** Καιθσάμυς 82 Κυρίου 1° + τοῦ Θεοῦ 127 **21** Καριαθιρεὶμ 19 λέγοντας 19 Κυρίου + καὶ 19 108

7, **1** Καριαθιρεὶμ 19 ἀναγάγουσι 82 διαθήκης 1° pr τῆς 19 108 εἰσάγουσιν] εἰσήγαγον 19 108 Αμιναδαμ 19: Ἀμειναδὰβ 93 127: Αβιναδαβ ed τοῦ] τῶ 19 108 διαθήκης 2° pr τῆς 19 108

17 *Quas reddiderunt allophili pro tormento Domino* $L_{91\text{-}95}$: *quae reddiderunt alienigenae pro tormento donum Domino* L_{115} καὶ 2° 3° 4° 5°] *Et* Arm **18** *Qui est in agro Ioseph* $L_{91\text{-}95}$ Ἰωσῆε] *Yovsiay* Arm ms 95 vid **20** Κυρίου τοῦ ἁγίου] יהוה הקדוש $4QSam^{a}$ **21** ὑμᾶς] *Vos* Arm vid **21** ss. Καριαθιαρείμ Jos VI 17 ss.

7, **2** *Ire post Dominum in pace* $L_{91\text{-}95}$

ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐν Καριαθιαρείμ, ἐπληθύνθησαν αἱ ἡμέραι, καὶ
ἐγένετο εἴκοσι ἔτη. καὶ ἐπέστρεψε πᾶς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ ὀπίσω
Κυρίου ἐν εἰρήνῃ. 3 καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς πάντα οἶκον Ἰσραὴλ
λέγων Εἰ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν ὑμεῖς ἐπεστρέψατε πρὸς Κύριον,
ἐξάρατε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους ἐκ μέσου ὑμῶν καὶ τὰ ἄλση,
καὶ ἑτοιμάσατε τὰς καρδίας ὑμῶν πρὸς Κύριον καὶ δουλεύσατε
αὐτῷ μόνῳ, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. 4 καὶ
ἐξῆραν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὰ Βααλεὶμ καὶ τὰ ἄλση Ἀσταρώθ, καὶ
ἐδούλευσαν τῷ Κυρίῳ μόνῳ, καὶ εὐηρέστουν αὐτῷ. 5 καὶ εἶπε Σα-
μουὴλ Συναθροίσατε τὸν πάντα Ἰσραὴλ εἰς Μασσηφά, καὶ προ-
σεύξομαι πρὸς Κύριον ὑπὲρ ὑμῶν. 6 καὶ συνήχθη ὁ λαὸς εἰς
Μασσηφά, καὶ ὑδρεύονται ὕδωρ, καὶ ἐκχέουσιν ἐνώπιον Κυρίου ἐπὶ
τὴν γῆν. καὶ ἐνήστευσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ εἶπον Ἡμάρτομεν
τῷ Κυρίῳ. καὶ ἐδίκαζε Σαμουὴλ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς Μασσηφά.
7 καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι πάντες ὅτι συνήχθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ
εἰς Μασσηφὰ πάντες. καὶ ἀνέβησαν οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων
ἐπὶ Ἰσραήλ. καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, καὶ ἐφοβήθησαν ἀπὸ
προσώπου τῶν ἀλλοφύλων. 8 καὶ εἶπον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς Σα-
μουήλ Μὴ παρασιωπήσῃς ἀφ' ἡμῶν τοῦ βοᾶν πρὸς Κύριον τὸν Θε-
όν σου ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. 9 καὶ
ἔλαβε Σαμουὴλ ἄρνα γαλαθηνὸν ἕνα, καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὸν
ὁλοκαύτωσιν τῷ Κυρίῳ σὺν πάντι τῷ λαῷ. καὶ ἐβόησε Σαμουὴλ
πρὸς Κύριον ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ Κύριος. 10 καὶ
ἦν Σαμουὴλ ἀναφέρων τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ οἱ ἀλλόφυλοι
προσῆγον εἰς πόλεμον ἐπὶ Ἰσραήλ. καὶ ἐβρόντησε Κύριος ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ φωνῇ μεγάλῃ ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ συνεχύθησαν
καὶ ἔπταισαν ἐνώπιον Ἰσραήλ. 11 καὶ ἐξῆλθον ἄνδρες Ἰσραὴλ ἐκ

2 ἐπέστρεψε] ἔπεψε 19 πᾶς + ὁ λαὸς 19 >ὁ 127 **3** ἐστρέψατε 82 ἐξάρατε] περιέλεσθε 19 108 ὑμᾶς] ἡμᾶς 82 **4** >οἱ 82 Βαλλεὶμ 82 αὐτῷ + μόνω 93 **5** πρόσευξον 19 ὑμῶν] ἡμῶν 82 93 **6** >ἐπὶ 82 ἐδίκαζε] ἐδίδαξεν 82 **8** >οἱ 82 βοᾶν pr μὴ 82 127 **9** ἀνεβόησεν 82 127 Κύριος pr ὁ 19 108 **10** φέρων 82 >ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ 82 ἔπταισαν] ἔπεσαν 19 **11** ἄνδρες Ἰσραὴλ] οἱ ἄνδρες 127 ἐκ] εἰς 93

3 *Et locutus est Samuhel ad omnem domum Israhel dicens Si in toto corde vestro vos convertitis ad dominum auferte deos alienos de medio vestrum et excidite lucos eorum et praeparate corda vestra ad dominum, et ipsi servite soli, et liberabit vos de manu alienigenarum* Ps-Au Spe ἐπεστρέψατε] *Reversi estis* Arm **4** *Et servierunt Domino Deo tantum et beneplacebant* (*bene placebunt* 94: 91 vid) *ei* $L_{91\text{-}95}$ *Et his auditis abstulerunt fili israhel bahalim et averterunt lucos astaroth et servierunt domino soli* Ps-Au Spe **5-6** Μασσηφά] *Masep^cay* Arm ms 95 vid **7** συνάγει δ' αὐτοὺς ὁ Σαμουῆλος εἴς τινα πόλιν λεγομένην μασφάτην Jos VI 22 ἤκουσαν] *Audierunt* Arm **8** σου ὑπὲρ ἡμῶν] *Tui pro nobis* Arm ms 95 **9** τῷ Κυρίῳ — λαῷ] *Domino cum omni populo* Arm **8-9** ὑπὲρ τῶν ὄχλων θύει καὶ παρακαλεῖ Jos VI 25

Μασσηφά, καὶ κατεδίωξαν τοὺς ἀλλοφύλους καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς
ἕως ὑποκάτω Βαιθχόρ. 12 καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ λίθον ἕνα καὶ ἔστη-
σεν αὐτὸν ἀνὰ μέσον Μασσηφὰ καὶ ἀνὰ μέσον τῆς παλαιᾶς, καὶ
ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἀβεννέζερ, λίθος τοῦ βοηθοῦ μου. καὶ
εἶπεν Ἕως ἐνταῦθα ἐβοήθησεν ἡμῖν ὁ Κύριος. 13 καὶ ἐταπείνωσε
Κύριος τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ οὐ προσέθεντο ἔτι τοῦ ἐπελθεῖν εἰς
τὸ ὅριον Ἰσραήλ. καὶ ἐγένετο χεὶρ Κυρίου ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους
πάσας τὰς ἡμέρας Σαμουήλ. 14 καὶ ἀπεδόθησαν αἱ πόλεις ἃς ἔλα-
βον οἱ ἀλλόφυλοι παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἀπέδωκαν αὐτὰς
τῷ Ἰσραὴλ ἀπὸ Ἀκκαρὼν ἕως Γέθ. καὶ ἀφείλατο τὸ ὅριον αὐτοῦ
Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἦν εἰρήνη ἀνὰ μέσον Ἰσ-
ραὴλ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ἀμορραίου. 15 καὶ ἔκρινε Σαμουὴλ τὸν
Ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. 16 καὶ ἐπορεύετο ἐφ'
ἱκανοῦ ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν, καὶ ἐκύκλου Βαιθὴλ καὶ τὴν Γαλ-
γὰλ καὶ τὴν Μασσηφά, καὶ ἐδίκαζε τὸν Ἰσραὴλ ἐν πᾶσι τοῖς
ἡγιασμένοις τούτοις. 17 ἡ δὲ ἀποστροφὴ αὐτοῦ ἦν ἐν Ἁρμαθάιμ,
καὶ ἐκεῖ ἦν ὁ οἶκος αὐτοῦ. καὶ ἐδίκαζεν ἐκεῖ τὸν Ἰσραήλ, καὶ ᾠκο-
δόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ.

8, 1 Καὶ ἐγένετο, ὡς ἐγήρασε Σαμουήλ, καὶ κατέστησε τοὺς
υἱοὺς αὐτοῦ δικαστὰς τῷ Ἰσραήλ. 2 καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν
υἱῶν αὐτοῦ· ὁ πρωτότοκος Ἰωήλ, καὶ ὁ δεύτερος Ἀβιρά, δικα-
σταὶ ἐν Βηρσάβεε. 3 καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ
αὐτοῦ, καὶ ἐξέκλιναν ὀπίσω τῆς πλεονεξίας, καὶ ἐλάμβανον δῶρα
καὶ ἐξέκλινον δικαιώματα. 4 καὶ συναθροίζονται πάντες ἄνδρες
Ἰσραήλ, καὶ παραγίνονται πρὸς Σαμουὴλ εἰς Ἁρμαθάιμ. 5 καὶ
λέγουσιν αὐτῷ Ἰδοὺ σὺ γεγήρακας, καὶ οἱ υἱοί σου οὐ πορεύονται
ἐν τῇ ὁδῷ σου· καὶ νῦν κατάστησον ἐφ' ἡμᾶς βασιλέα, δικάζειν
ἡμᾶς καθὼς πάντα τὰ ἔθνη. 6 καὶ ἦν πονηρὸν τὸ ῥῆμα ἐνώπιον

12 >Μασσηφὰ καὶ ἀνὰ μέσον 82 Αβενεζερ ed >ὁ 19 **13** ἔτι] ἐπὶ 82 **14** ἀφείλαντο 19 108 >ἀνὰ μέσον 2° 82 **16** ἐφ'] ἀφ' 93 ὑγιασμένοις 108 **17** >ἦν 19 καὶ 1°] ὅτι 127 ᾠκοδόμησαν 93

8, 1 ἐγείρασε 93 **2** Ἀβιρά] scripsi: Ἀβειρά 82 93 127: Ἀβηρά 19 108 Βερσάβεαι 108 82 93 127 **3** πλεονεξίας] συντελείας 19 108* sed πλεονεξίας 108^mg ἐξέκλιναν 19 **4** >ἄνδρες 19 Ἀρμαθέμ Tht (Ἀρμαθάιμ Tht^ap): Σαρμαθάιμ 82 **6** καὶ ἦν πονηρὸν — πάντα τὰ ἔθνη tr 82 post αὐτοὺς ἑαυτῷ (v. 12)

14 αὕτη δ' ἦν μέχρι πόλεως Ἀκάρων ἀπὸ τῶν τῆς Γίττης ὅρων ἐκτεταμένη Jos VI 30 **15** ἔκρινε] *Iudicavit* Arm **15-16** ὁ δὲ προφήτης Σαμουῆλος διακοσμήσας... ἐκέλευσε... κρίνεσθαι διαφορῶν... αὐτὸς δὲ... ἐπερχόμενος τὰς πόλεις ἐδίκαζεν αὐτοῖς Jos VI 31.

8, 2 ἀβίρα Jos^ap VI 32 *Et nomen secundi Abira* $L_{91\text{-}95}$ **3** ὀπίσω τῆς πλεονεξίας] *Post divitias* (*divites* 95: 91 vid) $L_{91\text{-}95}$: *Post avaritiam* Arm **5** λέγουσιν] *Dicunt* Arm vid

Σαμουήλ, ὡς εἶπον Δὸς ἡμῖν βασιλέα τοῦ δικάζειν ἡμᾶς καθὼς
πάντα τὰ ἔθνη. καὶ προσηύξατο Σαμουὴλ πρὸς Κύριον. [7] καὶ εἶπε
Κύριος πρὸς Σαμουήλ ⌈Ἄκουε τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ κατὰ πάντα
ὅσα ἂν λαλήσωσι πρὸς σέ, διότι οὐ σὲ ἐξουθενώκασιν, ἀλλ' ἢ ἐμὲ
ἐξουθένωσαν τοῦ μὴ βασιλεύειν ἐπ' αὐτῶν. [8] κατὰ πάντα τὰ ἔργα
αὐτῶν ἃ ἐποίησάν μοι ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνήγαγον αὐτοὺς ἐξ
Αἰγύπτου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης,⌋ καὶ ἐγκατέλιπόν με καὶ
ἐδούλευσαν θεοῖς ἑτέροις οὓς αὐτοὶ ποιοῦσιν, καί γε ἐλάτρευσαν
αὐτοῖς· οὕτως αὐτοὶ ποιοῦσι καὶ σοί. [9] καὶ νῦν ἄκουε τῆς φωνῆς
αὐτῶν, πλὴν ὅτι διαμαρτυρόμενος διαμαρτυρεῖ αὐτοῖς καὶ ἀπαγγε-
λεῖς αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως ὃς βασιλεύσει ἐπ' αὐτοῖς.
[10] καὶ εἶπε Σαμουὴλ πάντας τοὺς λόγους Κυρίου πρὸς πάντα τὸν
λαόν, τοὺς αἰτήσαντας παρ' αὐτοῦ βασιλέα. [11] καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Τοῦτο ἔσται τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως τοῦ βασιλεύοντος ἐφ'
ὑμᾶς. τοὺς υἱοὺς ὑμῶν λήψεται καὶ θήσει αὐτοὺς ἁρματηλάτας
αὐτοῦ καὶ ἐν ἱππεῦσιν αὐτοῦ καὶ προτρέχοντας τῶν ἁρμάτων
αὐτοῦ, [12] καὶ θήσει αὐτοὺς ἑαυτῷ χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους,
καὶ ἀροτριᾶν τὴν ἀροτρίασιν αὐτοῦ καὶ θερίζειν θερισμὸν αὐτοῦ
καὶ τρυγᾶν τρυγητὸν αὐτοῦ καὶ ποιεῖν σκεύη αὐτοῦ πολεμικὰ καὶ
σκεύη ἁρμάτων αὐτοῦ. [13] καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν λήψεται εἰς
μυρεψοὺς καὶ μαγειρίσσας καὶ πεσσούσας. [14] καὶ τοὺς ἀγροὺς
ὑμῶν καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ὑμῶν τοὺς
ἀγαθοὺς λήψεται καὶ δώσει τοῖς δούλοις αὐτοῦ. [15] καὶ τὰ σπέρ-
ματα ὑμῶν ἀποδεκατώσει καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν, καὶ δώσει
τοῖς εὐνούχοις αὐτοῦ καὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ. [16] καὶ τοὺς δούλους
ὑμῶν καὶ τὰς δούλας ὑμῶν καὶ τὰ βουκόλια ὑμῶν τὰ ἀγαθὰ καὶ
τοὺς ὄνους ὑμῶν λήψεται καὶ ἀποδεκατώσει εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ. [17]
καὶ τὰ ποίμνια ὑμῶν ἀποδεκατώσει. καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε αὐτῷ εἰς
δούλους. [18] καὶ βοήσετε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ προσώπου τοῦ βα-

7 >κατὰ πάντα — πρὸς σέ Tht ἐξουδενώκασιν 19 108: ἐξουθενήκασιν 93 Tht >ἢ Tht ἐξουθένησαν 19: ἐξουδένωσαν Tht **8** ἃ] ὅσα 19 ἐξήγαγον 19 108 ἐγκατέλειπον 19 82 93 **9** καὶ νῦν — τῆς φωνῆς sub ※ 127 **11** ἔσται] ἐστί 19 108 θήσεται 82 >αὐτοὺς 82 ἁρματηλάτας — καὶ ἐν sub ※ 127 **12** θερισμὸν] pr τὸν 82 >αὐτοῦ 3° 82 **13** πεσούσας 82 **15** τὸ σπέρμα 82 **16** τοῖς δούλοις 82 **17** αὐτῷ] αὐτοῦ 82

7 οὐ σὲ ἐξουδενώκασιν ἀλλ' ἢ ἐμέ Th *Non te spernunt sed me ne regnem super illos* Ps-Au Spe **8** τὰ ἔργα αὐτῶν ἃ ἐποίησαν] μηχανᾶσθαι τὰ ἔργα Jos VI 38 **10** τοὺς αἰτήσαντας] *Qui petiverunt* Arm vid **11** τὰ μὲν αὐτῶν ἁρματηλάτας εἶναι Jos VI 40 ἁρματηλάτας] *Aurigas* Arm **12** θήσει] *Constituet* Arm **13** καὶ πεσσούσας] *Et panicoquas* (*paniquoquas* 91: *pani coquas* 95) $L_{91\text{-}95}$ **18** ὅτι ὑμεῖς — βασιλέα] *Quia petistis vobis regem* Sabatier Weber ὑμῶν Κύριος] *Vos Dominus* Arm

σιλέως ὑμῶν οὗ ᾑρετίσασθε ἑαυτοῖς, καὶ οὐκ ἐπακούσεται ὑμῶν Κύριος ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ὅτι ὑμεῖς ᾐτήσασθε ἑαυτοῖς βασιλέα. 19 καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ λαὸς ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τοῦ Σαμουήλ, καὶ εἶπον αὐτῷ Οὐχί, ἀλλ' ἢ βασιλεὺς ἔσται ἐφ' ἡμάς. 20 καὶ ἐσόμεθα καὶ ἡμεῖς καθὼς πάντα τὰ ἔθνη, καὶ δικάσει ἡμᾶς ὁ βασιλεὺς ἡμῶν, καὶ ἐξελεύσεται ἔμπροσθεν ἡμῶν καὶ πολεμήσει τὸν πόλεμον ἡμῶν. 21 καὶ ἤκουσε Σαμουὴλ πάντας τοὺς λόγους τοῦ λαοῦ, καὶ ἐλάλησεν αὐτοὺς εἰς τὰ ὦτα Κυρίου. 22 καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Σαμουήλ Ἄκουσον τῆς φωνῆς αὐτῶν, καὶ βασίλευσον αὐτοῖς βασιλέα. καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς τοὺς ἄνδρας Ἰσραὴλ Ἀποτρέχετε ἕκαστος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.

9, 1 Καὶ ἦν ἀνὴρ ἐκ τῶν υἱῶν Βενιαμίν, καὶ ὄνομα αὐτῷ Κίς, υἱὸς Ἀβιὴλ υἱοῦ Σαρὰ υἱοῦ Μαχεὶρ υἱοῦ Ἀφὲκ ἀνδρὸς Ἰεμιναίου, ἀνὴρ δυνατὸς ἰσχύι. 2 καὶ τούτῳ υἱός, καὶ ὄνομα αὐτῷ Σαούλ, εὐμεγέθης ἀνήρ, ⌜οὐκ ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς οὐθεὶς ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ ὑπὲρ αὐτόν, ὑπερωμίαν καὶ ἐπάνω ὑψηλὸς ὑπὲρ πᾶσαν τὴν γῆν.⌟ 3 καὶ ἀπώλοντο αἱ ὄνοι Κὶς τοῦ πατρὸς Σαούλ. καὶ εἶπε Κὶς πρὸς Σαοὺλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λαβὲ μετὰ σεαυτοῦ ἓν τῶν παιδαρίων, καὶ ἀνάστητε καὶ πορεύθητε καὶ ζητήσατε τὰς ὄνους. καὶ ἀνέστη Σαούλ, καὶ παρέλαβεν ἓν τῶν παιδαρίων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθη ζητεῖν τὰς ὄνους Κὶς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. 4 καὶ διῆλθον δι' ὄρους Ἐφράιμ, καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς Σελχά, καὶ οὐχ εὗρον· καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς Γαδδὶ τῆς πόλεως Σεγαλείμ, καὶ οὐχ εὗρον· καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς Ἰαβίν, καὶ οὐχ εὗρον. 5 καὶ αὐτοὶ ἦλθον εἰς τὴν γῆν Σιφά. καὶ εἶπε Σαοὺλ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ τῷ μετ' αὐτοῦ Δεῦρο καὶ ἀναστρέψωμεν, μὴ ἀνεὶς ὁ πατήρ μου τὰς περὶ τὰς ὄνους φροντίδας, φροντίζῃ περὶ ἡμῶν. 6 καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸ παιδάριον αὐτοῦ Ἰδοὺ δὴ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ πόλει

18 ὑμῶν 2°] ὑμῖν 82 ὅτι ὑμεῖς — βασιλέα sub ÷ 127 ἑαυτοῖς] ἐν αὐτοῖς 82 **19** βασιλεὺς ἔσται] βασιλεύσεται 19 108 **22** ἀπότρεχε 127

9, **1** Κείς 82 93 127 Σαβιὴλ 93 Ἰεμεναίου 19 108: Ἰεμηναίου 82: Ἰεμειναίου 127 **2** ἀνήρ + ἀγαθός 19 108 >οὐθεὶς 19 108 **3** αἱ] οἱ 127 Κὶς 1°] Κεὶς 82 93 127 Σαούλ] αὐτοῦ 19 82 Κὶς 2°] Κεὶς 82 93 127 Κὶς 3°] Κεὶς 82 93 127 **4** διῆλθον 1°] ἀπῆλθον 19 108: ἦλθον 127 διῆλθον 2°] ἦλθον 127 Ἐλχά 19 108 93 Γαδδεὶ 82 93 127 Ἐγαλείμ 93 Ἰαβείν 82 93 127 **5** Σειφά 82 127 ἀνεὶς] ἀφεὶς 82 **6** >τοῦ 108 127

9, 1 υἱοῦ Σαρὰ — Ἀφέκ] *Fili sararae fili Bachir fili aret* L_{116} **2** *Non erat vir nemo melior super hunc in filiis istrahel neque longior super humeros eius super totam terram* L_{116} **5** *Cum autem venissent in terram Suph et non invenissent* Sabatier εἶπε Σαοὺλ] *Dixit Sawut* Arm **6** καὶ πᾶν] *Et omne* Arm πορευθῶμεν] *Eamus* Arm1

ταύτῃ, καὶ ὁ ἄνθρωπος μέγας καὶ ἔνδοξος, καὶ πᾶν ὃ ἐὰν λαλήσῃ,
παραγινόμενον παρέσται. καὶ νῦν πορευθῶμεν δὴ πρὸς αὐτόν,
ὅπως ἀναγγείλῃ ἡμῖν τὴν ὁδὸν ἡμῶν ἐφ' ἣν πορευθῶμεν ἐπ' αὐτήν.
⌈ 7 καὶ εἶπε Σαοὺλ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ τῷ μετ' αὐτοῦ Καὶ ⌈ἰδοὺ πο-
ρευσόμεθα, καὶ τί ἀποίσομεν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ Θεοῦ; ὅτι ἄρτοι
⌋ ἐκλελοίπασιν⌋ ἐκ τῶν ἀγγείων ἡμῶν, καὶ πλεῖον οὐκ ἔστι μεθ'
ἡμῶν τοῦ εἰσενεγκεῖν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦτο τὸ ὑπάρχον
ἡμῖν. 8 καὶ προσέθετο τὸ παιδάριον τοῦ ἀποκριθῆναι τῷ Σαοὺλ καὶ
εἶπεν Ἰδοὺ εὕρηται ἐν τῇ χειρί μου τέταρτον σίκλου ἀργυρίου, καὶ
δώσεις τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπαγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν ἡμῶν.
9 καὶ ἔμπροσθεν ἐν Ἰσραὴλ τάδε ἔλεγον ἕκαστος Θεοῦ ἀνὴρ ἐν τῷ
πορεύεσθαι ἐπερωτᾶν τὸν Θεὸν Δεῦτε καὶ πορευθῶμεν πρὸς τὸν
βλέποντα, ὅτι τὸν προφήτην ἐκάλει ὁ λαὸς ἔμπροσθεν Ὁ βλέπων.
10 καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς τὸ παιδάριον αὐτοῦ Ἀγαθὸν τὸ ῥῆμά σου·
δεῦρο καὶ πορευθῶμεν. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν πόλιν οὗ ἦν ὁ ἄν-
θρωπος τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ. 11 αὐτῶν δὲ ἀναβαινόντων εἰς τὴν ἀνάβα-
σιν τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ εὑρίσκουσι κοράσια ἐξεληλυθότα
ὑδρεύσασθαι ὕδωρ. καὶ λέγουσιν αὐταῖς Εἰ ἔστιν ἐνταῦθα ὁ
βλέπων; 12 καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς τὰ κοράσια καὶ εἶπον Ἔστιν·
ἰδοὺ πρὸ προσώπου ὑμῶν· ταχύνον, ὅτι νῦν ἥκει εἰς τὴν πόλιν διὰ
τὴν ἡμέραν, ὅτι θυσία σήμερον τῷ λαῷ ἐν Βαμά. 13 ὡς ἂν
εἰσέλθητε εἰς τὴν πόλιν, οὕτως εὑρήσετε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, πρὶν
ἀναβῆναι αὐτὸν εἰς Βαμὰ τοῦ φαγεῖν· ὅτι οὐ μὴ φάγῃ ὁ λαὸς ἕως
τοῦ παραγενέσθαι αὐτόν, ἐπειδὴ αὐτὸς εὐλογεῖ τὴν θυσίαν, καὶ με-
τὰ ταῦτα ἐσθίουσιν οἱ ξένοι. καὶ νῦν ἀνάβητε, ὅτι διὰ τὴν ἡμέραν
εὑρήσετε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. 14 καὶ ἀναβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν·
αὐτῶν εἰσπορευομένων εἰς μέσην τὴν πόλιν, καὶ ἰδοὺ Σαμουὴλ
ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτῶν, τοῦ ἀναβῆναι εἰς Βαμά. 15 καὶ
Κύριος ἀπεκάλυψε τὸ ὠτίον Σαμουὴλ ἡμέραν μίαν ἔμπροσθεν τοῦ
ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν τὸν Σαοὺλ λέγων 16 Ὡς ὁ καιρὸς οὗτος
αὔριον ἀποστελῶ πρὸς σὲ ἄνδρα ἐκ γῆς Βενιαμίν, καὶ χρίσεις

>ταύτῃ 19 ἐὰν] ἂν 82 λαλήσει 19 108 >δὴ 93 ὅπως] εἴ πως 127 πορευθῶμεν ἐπ'] πορευσόμεθα πρὸς 93 **7** ἀποίσομεν] ἀποίσωμεν 19 108: ἃ ποιήσωμεν 82: ἂν ποιήθομεν 93: ἂν ποιήσωμεν ed ἄρτοι] pr οἱ Tht: + ἐκ τῶν ἀγγείων ὑμῶν Tht sed > Tht^ap ἐκλελοίπασιν + ἡμῖν 93 **9** ἐν 1°] pr καὶ 19: > 93 **11** εἰ] μὴ 19 82 **12** ταχύνατε 19 108 >νῦν 82 ὅτι νῦν tr 19 σήμερον + ἐν 19 93 **13** ἐν τῇ πόλει] εἰς τὴν πόλιν 19 93 ὅτι] ὄντι 82 **14** αὐτῶν 1° + δὲ 19 108 **16** πρὸς σὲ] > 93: post ἄνδρα 19 Βενιαμείν 127 >εἰς 82 σώσεις 93 Ἰσραὴλ 2°] pr τὸν 127

10 τὸ ῥῆμά σου] *Sermo tuus* Arm **14** συναντᾷ δὲ τῷ Σαούλῳ Jos VI 50

αὐτὸν εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραήλ. καὶ σώσει τὸν λαόν
μου Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων, ὅτι ἐπέβλεψα ἐπὶ τὴν ταπείνω-
σιν τοῦ λαοῦ μου, διότι ἦλθεν ἡ βοὴ αὐτῶν πρός μέ. 17 καὶ Σα-
μουὴλ εἶδε τὸν Σαούλ, καὶ Κύριος ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων Ἰδοὺ ὁ
ἄνθρωπος ὅν εἶπόν σοι· οὗτος κατάρξει ἐπὶ τὸν λαόν μου. 18 καὶ
προσῆλθε Σαοὺλ πρὸς Σαμουὴλ εἰς μέσον τῆς πόλεως καὶ εἶπεν
Ἀπάγγειλον δή μοι ποῖος ὁ οἶκος τοῦ βλέποντος. 19 καὶ ἀπεκρίθη
Σαμουὴλ τῷ Σαοὺλ καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἐγώ εἰμι αὐτός· ἀνάβηθι
ἔμπροσθέν μου εἰς Βαμά, καὶ φάγε μετ' ἐμοῦ σήμερον, καὶ
ἐξαποστελῶ σε πρωΐ. καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀπαγγελῶ
σοι. 20 καὶ περὶ τῶν ὄνων τῶν ἀπολωλυιῶν σοι σήμερον τριταίων,
μὴ θῇς τι εἰς τὴν καρδίαν σου περὶ αὐτῶν, ὅτι εὕρηνται. καὶ τίνι τὰ
ὡραῖα τοῦ Ἰσραήλ; οὐχὶ σοὶ καὶ τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός σου;
ἀνάβηθι ἔμπροσθέν μου. 21 καὶ ἀπεκρίθη Σαοὺλ καὶ εἶπεν ⌜Οὐχὶ ⌜
υἱὸς ἀνδρὸς Ἰεμιναίου ἐγώ εἰμι, τοῦ μικροτέρου σκήπτρου ἐκ τῶν
φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ; καὶ ἡ πατριά μου ὀλιγοστὴ παρὰ πάσας
πατριὰς τοῦ Βενιαμίν,⌟ καὶ ἵνα τί ἐλάλησας πρός μὲ κατὰ τὸ ῥῆμα ⌟
τοῦτο; 22 καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τὸν Σαοὺλ καὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ,
καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ κατάλυμα αὐτοῦ. καὶ ἔταξεν αὐτοῖς
τόπον ἐν πρώτοις τῶν κεκλημένων, ὡσεὶ ἑβδομήκοντα ἀνδρῶν. 23
καὶ εἶπε Σαμουὴλ τῷ μαγείρῳ Δός μοι τὴν μερίδα ἣν ἔδωκά σοι
καὶ εἶπόν σοι θεῖναι αὐτὴν παρὰ σοί. 24 καὶ ἦρεν ὁ μάγειρος τὴν
κωλέαν καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς, καὶ παρέθηκεν αὐτὴν ἐνώπιον Σαούλ.
καὶ εἶπε Σαμουὴλ τῷ Σαούλ ⌜Ἰδοὺ μαρτύριον· παράθες αὐτὸ ⌜
ἐνώπιόν σου καὶ φάγε, ὅτι εἰς μαρτύριον τέθειταί σοι παρὰ τοῦ
λαοῦ·⌟ ἀπόκνιζε. καὶ ἔφαγε Σαοὺλ μετὰ Σαμουὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ⌟

ἀλλοφύλων pr τῶν 19 **18** Σαοὺλ] Σαμουὴλ 93 Σαμουὴλ] Σαοὺλ 93 εἶπεν + αὐτῷ Σαοὺλ 93 ποῖος] ποῦ 19 **19** >αὐτῷ 82 **20** ἀπολωλότων 93 μὴ θῇς τι] μνήσθητι 19 108 **21** οὐχ Tht (οὐχὶ Tht^{ap}) Ἰεμειναίου 93 127 σμικροτέρου Tht (μικροτέρου Tht^{ap}) παρὰ] ὑπὲρ 82 πάσας + τὰς 82 Tht Βενιαμείν 82 127: Βαινιαμίν 93 **22** >τὸν 19 >αὐτοὺς 82 τόπον / ἐν πρώτοις tr 19 **24** κωλαίαν cod κωλέαν — ἐπ' αὐτῆς sub ※ 127 > αὐτὴν 82 Σαούλ 1°] Σαμουήλ 19 108 αὐτὸ] αὐτῷ 82 τέθειται] παρατέθηκα 19: τέθηκα 108: παρατέθεικα ed ἀποκνίζει 108 93

20 μὴ θῇς τι εἰς τὴν καρδίαν] *Noli agere quid in mentem* Arm **21** καὶ φυλῆς μικροτέρας ἢ βασιλέας... καὶ πατριᾶς ταπεινοτέρας τῶν ἄλλων πατριῶν Jos VI 51 *Et patria mea minima est prae* (*post* 94.95) *omnibus civitatibus Beniamin* L$_{91\text{-}95}$ *Non filius hominis iemnei ego suum* L$_{115}$ *Et cognatio mea minor est omnibus cognationibus cognatio beniamin* L$_{115}$ **22** *Et constituit illis locum* L$_{115}$ τὸ κατάλυμα αὐτοῦ] *Hospitium suum* Arm **23** *Et dixi ut poneres eam aput te* L$_{115}$ **24** *Et tulit colephium cocus* L$_{115}$ *Et quoniam in testimonium posita est tibi apud populum manduca* De Bruyne

ἐκείνῃ. [25] καὶ κατέβη ἐκ τῆς Βαμὰ εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἔστρωσαν τῷ
Σαοὺλ ἐπὶ τῷ δώματι, καὶ ἐκοιμήθη. [26] καὶ ἐγένετο, ὡς ἀνέβαινεν ὁ
ὄρθρος, καὶ ἐκάλεσε Σαμουὴλ τὸν Σαοὺλ ἐπὶ τῷ δώματι λέγων
Ἀνάστα, καὶ ἐξαποστελῶ σε. καὶ ἀνέστη Σαούλ, καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς
καὶ Σαμουὴλ ἕως ἔξω. [27] αὐτῶν καταβαινόντων εἰς ἄκρον τῆς πό-
λεως, καὶ εἶπε Σαμουὴλ τῷ Σαούλ Εἰπὸν τῷ νεανίσκῳ, καὶ διελθέτω
ἔμπροσθεν ἡμῶν· σὺ δὲ στῆθι ὡς σήμερον καὶ ἄκουσον ῥῆμα Θεοῦ.
καὶ εἶπε Σαοὺλ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, καὶ διῆλθεν ἔμπροσθεν αὐτῶν.

10, [1] Καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου καὶ κατέχεεν
ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ἐφίλησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ ὅτι
Κέχρικέ σε Κύριος εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, τὸν Ἰσραήλ,
καὶ σὺ ἄρξεις ἐν τῷ λαῷ Κυρίου καὶ σώσεις αὐτὸν ἐκ χειρὸς τῶν
ἐχθρῶν αὐτοῦ κυκλόθεν. [2] καὶ τοῦτό σοι τὸ σημεῖον ὅτι κέχρικέ σε
Κύριος εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ· ὡς ἐὰν ἀπέλθῃς
σήμερον ἀπ' ἐμοῦ, εὑρήσεις δύο ἄνδρας πρὸς τοῖς τάφοις Ῥαχὴλ
ἐν τοῖς ὁρίοις Βενιαμὶν μεσημβρίας ἀλλομένους μεγάλα, καὶ
ἐροῦσί σοι Εὕρηνται αἱ ὄνοι ἃς ἐπορεύθης ζητεῖν· καὶ ἰδοὺ ὁ πατήρ
σου ἀποτετίνακται τὴν φροντίδα τῶν ὄνων, καὶ μεριμνᾷ περὶ ὑμῶν
λέγων Τί ποιήσω περὶ τοῦ υἱοῦ μου; [3] καὶ ἀπελεύσει ἐκεῖθεν καὶ
ἐπέκεινα, καὶ ἥξεις ἕως τῆς δρυὸς τῆς ἐκλεκτῆς, καὶ εὑρήσεις ἐκεῖ
τρεῖς ἄνδρας ἀναβαίνοντας πρὸς τὸν Θεὸν εἰς Βαιθήλ, ἕνα αἴρον-
τα τρεῖς ἐρίφους καὶ ἕνα αἴροντα ἀσκὸν οἴνου καὶ ἕνα αἴροντα
⌜ τρία ἀγγεῖα ἄρτων, [4] καὶ ⌜ἐρωτήσουσί σε τὰ εἰς εἰρήνην, καὶ δώ-

25 δομάτιον 19 **26** ἀναβαινεν 19 >καὶ 2° 93 ἐκάλεσε] ἐλάλησε 19 108 τὸν] τῶ 19 108 ἐξαποστελῶ σε] ἐξαποστελωσαι 19 108 **27** αὐτῶν 1°] pr καὶ 19 108 εἶπε 1°] ἐξεῖπε 19 108 >τῷ Σαοὺλ 82 ὡς] ὧδε 19 108

10, 1 φακκὸν 19 108 ἐλαίου] λαοῦ 19 κατεφίλησε Tht Κέχρικε — εἰς ἄρχοντα (v. 2) sub — 127 **2** ἕως ἂν 19 >τοῖς 127 ἐπορεύθητε 19 108 ἀποτετίνακται + ἀπὸ 19 **3** ἀπέκεινα 127 τρεῖς ἄνδρας] ἄνδρας τρῖς 19 **4** >σε 93

25 *Et straverunt* (*servaverunt* 95) *Saul in domum et dormivit* L$_{91-95}$ **27** *Et descendentibus eis de summo civitatis* L$_{115}$ εἰς ἄκρον] *In extremum* Arm εἶπε Σαμουὴλ] *Dixit Samuēl* Arm

10, 1 λαβὼν δ' ὁ προφήτης τὸ ἅγιον ἔλαιον καταχεῖ τῆς τοῦ νεανίσκου κεφαλῆς καὶ κατασπασάμενος... Jos VI 54 *Unxit te dominus in principem super populum suum israel* L$_{115}$ **2** *Quia unxit te Dominus in principem* Weber *In monte beniamin et in Selom in Bacallat salientes magnas fossas et dicent tibi Inventae sunt asinae quas isti quaerere* L$_{91-95}$: *In finibus beniamin in Selom in bachallat salientem magna stadina et dicent tibi Inventae sunt asinae quas abieras quaerere* L$_{115}$ *Et ecce pater tus dimisit sollicitudinem asinarum* L$_{115}$ μεριμνᾷ περὶ ὑμῶν] *Sollicitus est propter vos* Arm **3** τὸν δὲ δεύτερον ἔριφον Jos VI 55 *Et* (>94) *venies* (*veniresque* 95) *usque ad arborem glandis electae* L$_{91-95.115}$ **4** *Et dabunt tibi primitias* (>95) *panum* (>95) L$_{91-95}$

σουσί σοι ἀπαρχὰς ἄρτων· καὶ λήψῃ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.⌟ 5 καὶ
μετὰ ταῦτα εἰσελεύσῃ εἰς τὸν βουνὸν τοῦ Θεοῦ οὗ ἐστὶν ἐκεῖ τὸ
ἀνάστεμα τῶν ἀλλοφύλων· ἐκεῖ Νασὶβ ὁ ἀλλόφυλος. καὶ ἔσται ὡς
ἂν εἰσέλθῃς ἐκεῖ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσεις χορῷ προφητῶν
καταβαινόντων ἐκ τῆς Βαμά, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν νάβλαι καὶ
τύμπανα καὶ αὐλὸς καὶ κινύρα, καὶ αὐτοὶ προφητεύοντες. 6 καὶ
ἐφαλεῖται ἐπὶ σὲ πνεῦμα Κυρίου, καὶ προφητεύσεις μετ' αὐτῶν, καὶ
στραφήσῃ εἰς ἄνδρα ἄλλον. 7 καὶ ἔσται ὅταν ἔλθῃ τὰ σημεῖα
ταῦτα ἐπὶ σέ, ποίει πάντα ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου, ὅτι ὁ Θεὸς μετὰ
σοῦ. 8 καὶ κατάβηθι ἔμπροσθέν μου εἰς Γάλγαλα, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κα-
ταβαίνω πρὸς σὲ τοῦ ἀνενεγκεῖν ὁλοκαύτωσιν καὶ θῦσαι εἰρηνικὰς
θυσίας. ἑπτὰ ἡμέρας διαλείψεις ἕως τοῦ ἐλθεῖν με πρὸς σὲ καὶ
γνωρίσαι σοι ἃ ποιήσεις. 9 καὶ ἐγένετο, ὥστε ἐπιστραφῆναι τὸν Σα-
οὺλ τῷ ὤμῳ αὐτοῦ ἀπελθεῖν ἀπὸ Σαμουήλ, καὶ ⌜μετέστρεψεν
αὐτῷ ὁ Θεὸς καρδίαν ἑτέραν.⌟ καὶ ἦλθε πάντα τὰ σημεῖα ταῦτα ἐν
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 10 καὶ ἔρχεται ἐκεῖθεν εἰς τὸν Βαμὰ βουνόν, καὶ
ἰδοὺ χορὸς προφητῶν ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ. καὶ ἐφήλατο ἐπ' αὐτὸν
πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, καὶ προεφήτευσεν ἐν μέσῳ αὐτῶν. 11 καὶ
ἐγένετο, ὡς εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ εἰδότες αὐτὸν ἐχθὲς καὶ τρίτης,
καὶ εἶδον, καὶ αὐτὸς ἦν ἐν μέσῳ τῶν προφητῶν προφητεύων. καὶ
εἶπον ὁ λαός, ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, Τί τοῦτο τὸ γεγο-
νὸς τῷ υἱῷ Κίς; ⌜ἦ καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις;⌟ 12 καὶ ἀπεκρίθη τις
ἐξ αὐτῶν καὶ εἶπεν Καὶ τίς ὁ πατὴρ αὐτοῦ; διὰ τοῦτο ἐγένετο εἰς
παραβολὴν Ἦ καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις; 13 καὶ ⌜συνετέλεσε
προφητεύων,⌟ καὶ ἔρχεται εἰς τὸν βουνόν. 14 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ
οἰκεῖος αὐτοῦ καὶ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ Ποῦ ἐπορεύθητε; καὶ εἶπον
Ζητεῖν τὰς ὄνους· καὶ εἴδομεν ὅτι οὐκ ἦσαν, καὶ εἰσήλθομεν πρὸς
Σαμουήλ. 15 καὶ εἶπεν ὁ οἰκεῖος τοῦ Σαοὺλ Ἀπάγγειλον δή μοι τί
εἶπέ σοι Σαμουήλ. 16 καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ

ἄρτων] αὐτῶν 19 108 λήψει ed **5** εἰσελεύσει ed >ἐκεῖ 93 ἀνάστημα 19 108 Νασὶβ] scripsi: Νασσὶβ 19 108: Νασεὶφ 82: Νασεὶβ 93 127 ὡς ἂν] ὃς ἄν 19: ὡσὰν ed χορῶν 93 νάβλαι] αὖλαι 19: ναβαιαι 93 **6** ἀφελεῖται 19 στραφήσει 82 **7** μετὰ σοῦ] ἐπὶ σέ 19 **8** >με 127 **9** τὸν] τῶ 93 αὐτῷ] αὐτὸν 19 108 Tht (αὐτῷ Tht^{ap}): tr post Θεὸς 93 Θεὸς + εἰς 19 108 Tht sed > Tht^{ap} **10** ἐφήλλετο 19* 108: ἐφηλάετο 19^{c}: ἐφήλετο ed >τοῦ 93 **11** ἰδόντες 93 χθὲς 19 108 >καὶ 3° 19 τῶν προφητῶν] αὐτῶν 19 εἶπεν 19 Κείς 82 93 127 ἦ] εἰ 19 108 Tht **12** Ἦ] εἰ 19 108 **13** βουνόν + Βαμά 19 108 **14** οἰκεῖος] πατράδελφος 19 108 >καὶ 2° 19 108 εἶπεν 19 108 **15** τοῦ] τῶ 19 82

8 ἥξεις δὲ μετάπεμπτος εἰς Γάλγαλα ὑπ' ἐμοῦ Jos VI 57 ἔμπροσθέν μου εἰς Γάλγαλα] *Ante me in Galgala* Arm 11 καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον] *Et factum est ut cognoverunt* Arm vid ἦν... προφητεύων] *Prophetabat* Arm

Ἀπήγγειλέ μοι ὅτι εὕρηνται αἱ ὄνοι. τὸ δὲ ῥῆμα τῆς βασιλείας οὐκ
ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὃ εἶπε Σαμουήλ. [17] καὶ συνήγαγε Σαμουὴλ πάντα
τὸν λαὸν πρὸς Κύριον εἰς Μασσηφά, [18] καὶ εἶπε πρὸς τοὺς υἱοὺς
Ἰσραήλ Τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ λέγων Ἐγὼ ἀνήγαγον
τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἐξειλόμην ὑμᾶς ἐκ χειρὸς Φα-
ραὼ βασιλέως Αἰγύπτου καὶ ἐκ χειρῶν πασῶν βασιλειῶν τῶν
ἐκθλιβουσῶν ὑμᾶς. [19] καὶ ὑμεῖς σήμερον ἐξουθενώσατε τὸν Θεὸν
ὑμῶν ὃς αὐτός ἐστιν ὑμῶν σωτὴρ ἐκ πάντων τῶν κακῶν ὑμῶν καὶ
τῶν θλίψεων ὑμῶν, καὶ εἴπατε Οὐχί, ἀλλ' ἢ βασιλέα καταστήσεις
ἐφ' ἡμᾶς. καὶ νῦν κατάστητε ἐνώπιον Κυρίου κατὰ φυλὰς ὑμῶν καὶ
κατὰ χιλιάδας ὑμῶν. [20] καὶ προσήγαγε Σαμουὴλ πάσας τὰς φυλὰς
τοῦ Ἰσραήλ. καὶ κατακληροῦται φυλὴ Βενιαμίν. [21] καὶ προσήγαγε
τὴν φυλὴν Βενιαμὶν κατὰ πατριάς. καὶ κατακληροῦται πατριὰ
Ἀματταρί. καὶ προσήγαγε τὴν πατριὰν Ἀματταρὶ κατὰ ἄνδρα ἕ-
να. καὶ κατακληροῦται Σαοὺλ υἱὸς Κίς. καὶ ἐζήτει αὐτόν, καὶ οὐχ
εὑρίσκετο. [22] καὶ ἐπηρώτησεν ἔτι Σαμουὴλ ἐν Κυρίῳ καὶ εἶπεν Εἰ ἔρ-
χεται ἔτι ἐνταῦθα ὁ ἀνήρ; καὶ εἶπε Κύριος Ἰδοὺ αὐτὸς κέκρυπται
ἐνθάδε ἐν τοῖς σκεύεσιν. [23] καὶ ἔδραμε Σαμουὴλ καὶ ἔλαβεν αὐτὸν
ἐκεῖθεν. καὶ κατέστη Σαοὺλ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ, καὶ ὑψώθη ὑπὲρ πάν-
τα τὸν λαὸν ὑπερωμίαν καὶ ἐπάνω. [24] καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς πάντα
τὸν λαόν Εἰ ἑωράκατε ὃν ἐκλέλεκται ἑαυτῷ Κύριος, ὅτι οὐκ ἔστιν ὅ-
μοιος αὐτῷ ἐν πᾶσιν ὑμῖν; καὶ ἔγνω πᾶς ὁ λαός, καὶ εἶπον Ζήτω ὁ βα-
σιλεύς. [25] καὶ ἐλάλησε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν τὸ δικαίωμα τῆς βα-
σιλείας καὶ ἔγραψεν εἰς βιβλίον καὶ ἔθηκεν ἐνώπιον Κυρίου. καὶ

16 Ἀπήγγειλε pr ἀπαγγέλλων 19 108 μοι + ἀπαγγέλλων μοι ed ὃ εἶπε — καὶ συνήγαγε sub ※ 127 **17** >πρὸς 19 **18** >ὁ Θεὸς 19 108 >λέγων 19 χειρῶν] χειρὸς 19 108 82 βασιλέων 127 **19** ἐξουδενώσατε 19 108 ὑμῶν 1°] ἡμῶν 19 82 **20** Βενιαμείν 82 127 **21** τῇ φυλῇ 93 Βενιαμεὶν 127 πατριάν 19 108 Ἀματταρί 1°] Ἀματταρεί 82 93 127 Ἀματταρὶ 2°] Ἀματταρεὶ 82 93 127 Κείς 82 93 127 **22** εἶπειν 82 Εἰ ἔρχεται — ὁ ἀνήρ sub ※ 127 >ἔτι 82 >αὐτὸς 19 **24** >τὸν λαὸν 82 ἑοράκατε 93 127 ἑαυτῷ Κύριος tr 93 ὅμοιος αὐτῷ tr 82 εἶπεν 19 108 **25** πρὸς + πάντα 19 108 ἀπῆλθον 19 108: ἦλθεν 82

17 συνήγαγε — λαὸν] *Concitavit... omnem populum* Arm **18** ἐκ χειρῶν] *De manibus* Arm vid **19** *Et nunc state ante dominum secundum trib. vestras* L_{115} **21** ἡ Ματρὶς καλουμένη πατριά, ἧς κατ' ἄνδρα κληρωθείσης Jos VI 62 *Et accessit tribus beniamin secundum cognationes et exiit sors cognationis mattharin et adduxit cognationem mattharin...* L_{115} Ἀματταρί] *Amattareay* (casus gen.) Arm **22** *Ecce absconsus est hic inter vasa* L_{115} ἔτι Σαμουὴλ] *Iterum Samuēl* Arm ἐνταῦθα ὁ ἀνήρ] *Huc vir* Arm **23** *Et* (>95) *cucurrit* (*cucurrerit* 91) *Samuel et accepit illum inde* L_{91-95}: *Et cucurrit samuel et accepit eum inde* L_{115} ἔλαβεν] *Cepit* Arm vid **24** καὶ ἔγνω πᾶς ὁ λαός] *Et cognovit* (*cognovi* 95) *omnis populus* $L_{91-95.115}$ **25** τὸ δικαίωμα τῆς βασιλείας] *Iustitiam* (*iusticiam* 95) *regni* L_{91-95}

ἐξαπέστειλε Σαμουὴλ πάντα τὸν λαόν, καὶ ἦλθον ἕκαστος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. [26] καὶ Σαοὺλ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς τὸν βουνόν. καὶ ἐπορεύθησαν υἱοὶ δυνάμεων, ὧν ἥψατο Κύριος καρδίας αὐτῶν, μετὰ Σαούλ. [27] καὶ οἱ υἱοὶ λοιμοὶ εἶπον Τίς σώσει ἡμᾶς; οὗτος; καὶ ἠτίμωσαν αὐτόν, καὶ οὐκ ἤνεγκαν αὐτῷ δῶρα· καὶ ἐγενήθη ὡς κωφεύων.

11, [1] Καὶ ἐγένετο μετὰ μῆνα ἡμερῶν, καὶ ἀνέβη Ναὰς ὁ Ἀμμανίτης καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ Ἰαβὶς Γαλαάδ· καὶ εἶπον πάντες οἱ ἄνδρες Ἰαβὶς πρὸς Ναὰς τὸν Ἀμμανίτην Διάθου ἡμῖν διαθήκην, καὶ δουλεύσομέν σοι. [2] καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς Ναὰς ὁ Ἀμμανίτης Ἐν τούτῳ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην, ἐν τῷ ἐξορύξαι ὑμῶν πάντα ὀφθαλμὸν δεξιόν, καὶ θήσομαι αὐτὸ εἰς ὄνειδος ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ πάντα. [3] καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἄνδρες Ἰαβίς Ἄνες ἡμᾶς ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ ἀποστελοῦμεν ἀγγέλους εἰς πᾶν ὅριον Ἰσραήλ. καὶ ἐὰν μὴ ᾖ ὁ σῴζων ἡμᾶς, ἐξελευσόμεθα πρὸς ὑμᾶς. καὶ ἀπέστειλαν ἀγγέλους οἱ ἄνδρες Ἰαβὶς τῆς Γαλααδίτιδος. [4] καὶ ἦλθον οἱ ἄγγελοι Ἰαβὶς εἰς τὸν βουνὸν πρὸς Σαούλ, καὶ ἐλάλησαν τοὺς λόγους τούτους εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, καὶ ἦραν πᾶς ὁ λαὸς τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσαν. [5] καὶ ἰδοὺ Σαοὺλ ἤρχετο πρωῒ πατόπισθεν τῶν βοῶν ἐξ ἀγροῦ. καὶ εἶπε Σαούλ Τί ἔστι τῷ λαῷ ὅτι κλαίουσιν; καὶ διηγήσαντο αὐτῷ τὰ ῥήματα τῶν ἀνδρῶν Ἰαβίς. [6] καὶ ἐφήλατο πνεῦμα Κυρίου ἐπὶ Σαούλ, ὡς ἤκουσε τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἐθυμώθη ἐπ' αὐτοὺς ὀργῇ σφόδρα. [7] καὶ ἔλαβε δύο βόας καὶ ἐμέλισεν αὐτάς, καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶν ὅριον Ἰσραὴλ ἐν χειρὶ τῶν ἀγγέλων

26 υἱοὶ pr οἱ 19 108 δυνάμεως 93 27 >οἱ 19 108 127 ἠτίμωσαν] ἠτίμασαν 19: ἠτοίμασαν 108 82 κωφεύγων 82

11, 1 Ἀμμανείτης 93 127 Ἰαβὶς 1°] Ἰαβεὶς 82 93 127 Ἰαβὶς 2°] Ἰαβεὶς 82 93 127 Ἀμμανείτην 82 93 127 δουλεύσωμεν 82 127 2 Ἀμμανείτης 82 93 127 ὀφθαλμὸν δεξιόν tr 19 αὐτῶ 82 3 οἱ 1°] pr πάντες 82 Ἰαβίς 1°] Ἰαβείς cod πᾶν pr τὸ 82 ᾖ] εἰ 19 Ἰαβὶς 2°] Ἰαβεὶς 19 93 127: οἱ ἀβεῖς 82 Γαλααδείτιδος 93 4 Ἰαβεὶς 19 82 93 127 >τὸν 82 βουνὸν] γαβαὰ Tht vid ἦρεν 82: ἦρον 93 5 Ἰαβείς 19 82 127 6 ἐφίλλετο 19 108: ἐφήλετο ed 7 ἀπέστειλεν + αὐτὰς 19

26 εἰς τὸν βουνόν] *In collem* L_{115}

11, 1 *Et ascendit nassa manites et castra posuit et iabis galaditen* L_{115} cf. v. 3 μετὰ μῆνα ἡμερῶν] *Post mensem unum dierum* Arm παρενέβαλεν] *Castra metatus est* Arm vid 4 *Et venerunt nuntii in collem ad saul et locuti sunt* L_{115} ἦλθον] *Venerunt* Arm vid ἐλάλησαν] *Locuti sunt* Arm vid 5 *Et ecce Saul ibat (ibit 95) mane post boves in agro* $L_{91\text{-}95}$ πρωῒ] *Mane* Weber *Et dixit saul quid est huic* (+ <*populo*> Fischer) *quod plorant* L_{115} *Et locuti sunt ei verba virorum iabis* L_{115} διηγήσαντο] *Narraverunt* Arm vid 7 *Et decidit pavor domini in populum israel* L_{115}

λέγων Ὃς οὐκ ἔσται ἐκπορευόμενος ὀπίσω Σαοὺλ καὶ ὀπίσω Σαμουήλ, κατὰ τάδε ποιήσουσι ταῖς βουσὶν αὐτοῦ. καὶ ἐπέπεσεν ἔκστασις Κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ, καὶ ἐβόησαν ὡς ἀνὴρ εἷς. [8] καὶ ἐπισκέπτεται αὐτοὺς Σαοὺλ ἐν Ῥαμά, πάντα ἄνδρα Ἰσραήλ, ἑξακοσίας χιλιάδας, καὶ ἄνδρας Ἰούδα, ἑβδομήκοντα χιλιάδας. [9] καὶ εἶπε Σαοὺλ τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐλθοῦσι Τάδε ἐρεῖτε τοῖς ἀνδράσιν Ἰαβίς Αὔριον ὑμῖν ἔσται ἡ σωτηρία, διαθερμάναντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἦλθον οἱ ἄγγελοι εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀνήγγειλαν τοῖς ἀνδράσιν Ἰαβίς, καὶ εὐφράνθησαν. [10] καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες Ἰαβὶς πρὸς Ναὰς τὸν Ἀμμανίτην Αὔριον ἐξελευσόμεθα πρὸς ὑμᾶς, καὶ ποιήσετε ἡμῖν πᾶν τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον ὑμῶν. [11] καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν αὔριον, καὶ διέταξε Σαοὺλ τὸν λαὸν εἰς τρεῖς ἀρχάς, καὶ εἰσπορεύονται εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς τῶν υἱῶν Ἀμμὼν ἐν τῇ πρωϊνῇ φυλακῇ καὶ τύπτουσι τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν ἕως οὗ διεθερμάνθη ἡ ἡμέρα. καὶ ἐγένοντο οἱ ὑπολελειμμένοι διεσπαρμένοι· οὐχ ὑπελείφθησαν ἐν αὐτοῖς δύο ἐπὶ τὸ αὐτό. [12] καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαμουήλ Τίς ὁ εἰπὼν Σαοὺλ οὐ βασιλεύσει ἐφ' ἡμᾶς; παράδος τοὺς ἀνθρώπους, καὶ θανατώσομεν αὐτούς. [13] καὶ εἶπε Σαούλ Οὐκ ἀποθανεῖται οὐδεὶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ὅτι σήμερον ἐποίησε Κύριος σωτηρίαν ἐν Ἰσραήλ. [14] καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν λέγων Δεῦτε, πορευθῶμεν εἰς Γάλγαλα, καὶ ἐγκαινίσωμεν ἐκεῖ τὴν βασιλείαν. [15] καὶ ἐπορεύθη πᾶς ὁ λαὸς εἰς Γάλγαλα, καὶ ἔχρισεν ἐκεῖ Σαμουὴλ τὸν Σαοὺλ εἰς βασιλέα ἐνώπιον Κυρίου ἐν Γαλγά-

>καὶ ὀπίσω Σαμουήλ 82 ποιήσωσι 93 ἔπεσεν 19 108 ἔκστασις — Ἰσραήλ, καὶ sub ※ 127 Ἰσραὴλ pr λαὸν 127 ἐβόησεν 82 **8** ἐπισκέπτεται αὐτοὺς] ἐπισκέπται αὐτοῦ 82 Ῥαμά] Βαμά 19 108 **9** Ἰαβίς 1°] Ἰαβείς 19 82 127: + Γαλαὰδ 127 >Αὔριον ὑμῖν — ἀνδράσιν Ἰαβίς 19 ἔσται — διαθερμάναντος sub ※ 127 Ἰαβίς 2°] Ἰαβείς 82 93 127 **10** Ἰαβείς 19 82 93 127 Ἀμμανείτην 82 93 127 ὑμᾶς] ἡμᾶς 82 ποιήσεται 108: ποιήσατε 93 ἡμῖν] ὑμῖν 108 127 >πᾶν 19 **11** εἰσπορεύται 108 >ἡ 93 ὑπολελιμμένοι 82: ὑπολειμμένοι 93: ὑπολελημμένοι 127 **12** εἰπὼν + ὅτι 19 108 βασιλεύσῃ 19 108 θανατώσωμεν 19 108 82 **13** Ἰσραὴλ pr τῷ 19 **14** Σαμουὴλ] Σαοὺλ 19 >Δεῦτε 82 127

ἐπέπεσεν] *Concidit* Arm vid **8** *Et inspexit Saul in Bama omnes viros Israel sexcenta millia virorum, et viros Iuda septuaginta millia* $L_{91.95}$ **9** *Cras vobis erit salus calescente sole* L_{115} *Et renuntiaverunt viris iabis et exhilarati sunt* L_{115} τοῖς ἐλθοῦσι] *Progressis* Arm vid ἀνήγγειλαν] *Narraverunt* Arm vid **10** πᾶν τὸ ἀρεστὸν] *Quicquid gratum sit* Arm **11** διέταξε] *Distribuit* Arm ἐν τῇ πρωινῇ φυλακῇ] *In matutina vigilia* Arm διεσπαρμένοι] *Dispersi* Arm **12** παράδος τοὺς ἀνθρώπους] *Trade nobis homines* L_{115}

λοις. καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ θυσίας εἰρηνικὰς ἐνώπιον Κυρίου· καὶ εὐφράν-
θη Σαμουὴλ καὶ πάντες ἄνδρες Ἰσραὴλ ἕως σφόδρα.
12, 1 Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς πάντα ἄνδρα Ἰσραὴλ Ἰδοὺ ἤ-
κουσα τῆς φωνῆς ὑμῶν κατὰ πάντα ὅσα εἴπατέ μοι, καὶ ἐβασίλευ-
σα ἐφ' ὑμᾶς βασιλέα. 2 καὶ νῦν ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς διαπορεύεται
ἐνώπιον ὑμῶν, καὶ ἐγὼ γεγήρακα καὶ πεπολίωμαι, καὶ καθήσομαι
ἐκ τοῦ νῦν· καὶ ἰδοὺ οἱ υἱοί μου ἐν ὑμῖν εἰσίν. καὶ ἐγὼ ἰδοὺ
ἀνέστραμμαι ἐνώπιον ὑμῶν ἐκ νεότητός μου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας
ταύτης. 3 ἰδοὺ ἐγώ, ἀποκρίθητε κατ' ἐμοῦ ἐνώπιον Κυρίου καὶ
ἐνώπιον τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· ⌜μόσχον τίνος ὑμῶν εἴληφα; ἢ ὄνον ⌜
τίνος εἴληφα; ἢ τίνα ὑμῶν καταδεδυνάστευκα; ἢ τίνα ἐξεπίασα
ὑμῶν; ἢ ἐκ χειρὸς τίνος ὑμῶν εἴληφα ἐξίλασμα ἢ ὑπόδημα, καὶ
ἀπέκρυψα τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐν αὐτῷ; εἴπατε κατ' ἐμοῦ, καὶ
ἀποδώσω ὑμῖν.⌟ 4 καὶ εἶπον πρὸς Σαμουὴλ Οὐ κατεδυνάστευσας ⌟
ἡμᾶς οὐδὲ ἐκπεπίακας ἡμᾶς, καὶ οὐκ εἴληφας ἐκ χειρὸς οὐδενὸς
ἡμῶν οὐδέν. 5 καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαόν Μάρτυς Κύριος ἐν
ὑμῖν καὶ μάρτυς ὁ χριστὸς αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ὅτι οὐχ εὑρή-
κατε ἐν τῇ χειρί μου οὐδέν. καὶ εἶπεν ὁ λαός Μάρτυς. 6 καὶ εἶπε
Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν λέγων Μάρτυς Κύριος ὁ Θεός, ὁ ποιήσας
τὸν Μωσῆν καὶ τὸν Ἀαρών, ὁ ἀναγαγὼν τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐξ
Αἰγύπτου· αὐτὸς μάρτυς. 7 καὶ νῦν κατάστητε, καὶ δικάσω ὑμᾶς
ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἀπαγγελῶ ὑμῖν πᾶσαν τὴν δικαιοσύνην
Κυρίου ἣν ἐποίησεν ἡμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν. 8 ὡς εἰσῆλθεν

15 Σαμουὴλ 2°] Σαοὺλ 93 πάντες ἄνδρες] πᾶς 19 ἄνδρες pr οἱ 93 ἕως] μετ' αὐτοῦ 19

12, 1 >ἄνδρα 19 2 >οἱ 19 ὑμῖν] ἡμῖν 82 ἐγὼ ἰδοὺ tr 19 3 μόσχον pr ἢ 19 108 >ἢ ὄνον — εἴληφα Tht κατεδυνάστευσα 19 108 82 ἐξεπίεσα Tht (ἐξεπίασα Tht^{ap}) >καὶ ἀπέκρυψα — ἐν αὐτῷ 19 108 ὑμῖν] αὐτό 19 4 εἴληφας] ἤλειφας 82 >οὐδενὸς 19 108 6 >ὁ Θεός 127 Μωϋσέν 19: Μωσῆ 93 ὑμῶν] ἡμῶν 82 7 ἡμῶν] ὑμῶν 19 108

15 καὶ εὐφράνθη — σφόδρα] *Et epulatus est Samuel et omnes viri Israel usque valde* L_{91-95}: *Et cum epulatus fuisset samuhel cum omnibus viris israhel usque ad satietatem* Ps-Au Spe

12, 2 καὶ ἐγὼ γεγήρακα — τοῦ νῦν] *Et ego senni et sedebo ex hoc nunc* L_{91-95} *Ego conversatus sum in conspectu vestro a prima aetate mea usque nunc* Ir: *Et quoniam conversatus sum coram vos* Ps-Au Spe ἐν ὑμῖν εἰσίν] *Sunt in medio vestrum* Arm1 vid 3 *Cujus vestrum vitulum accepi* Ir *Aut quem vestrum per potentiam nocui aut quem vestrum depressi* L_{91-95} *Et abscondam oculos meos in quo dicitis adversus me et reddam vobis* L_{91-95}: *Dicite adversus me* Ir: *Dicite adversus me et reddam vobis* Ps-Au Spe 4 *Nec pressisti nos nec accepisti quicquam de manu cuiusquam* Ps-Au Spe κατεδυνάστευσας ἡμᾶς] *Oppressisti nos* Arm 5 *Et testis Christus ejus in die hac* Ir ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ] *In die hac* Arm 7 *Et iudicabo vos coram Domino in omni iustitia quam fecit in nobis* (*vobis* 94.95) *et patribus nostris* L_{91-95}

Ἰακὼβ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐταπείνωσεν αὐτοὺς
Αἴγυπτος. καὶ ἐβόησαν οἱ πατέρες ἡμῶν πρὸς Κύριον, καὶ ἀπέ-
στειλε Κύριος τὸν Μωσῆν καὶ τὸν Ἀαρών, καὶ ἐξήγαγε τοὺς πατέ-
ρας ἡμῶν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.
9 καὶ ἐπελάθοντο Κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς εἰς
χεῖρας Σισαρά, ἀρχιστρατήγου Ἰαβίν, βασιλέως Ἁσώρ, καὶ εἰς
χεῖρας ἀλλοφύλων καὶ εἰς χεῖρας βασιλέως Μωάβ, καὶ ἐπολέμη-
σαν ἐν αὐτοῖς. 10 καὶ ἐβόησαν πρὸς Κύριον καὶ εἶπον Ἡμάρτομεν
ὅτι ἐγκατελίπομεν τὸν Κύριον, καὶ ἐδουλεύσαμεν τοῖς Βααλεὶμ καὶ
τοῖς ἄλσεσιν· καὶ νῦν ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν,
καὶ δουλεύσομέν σοι. 11 καὶ ἐξαπέστειλε Κύριος τὸν Ἱεροβαὰλ
καὶ τὸν Βαρὰκ καὶ τὸν Ἰεφθάε καὶ τὸν Σαμουήλ, καὶ ἐξείλατο
ὑμᾶς Κύριος κυκλόθεν ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, καὶ κατῳκεῖτε
πεποιθότες. 12 καὶ εἴδατε ὅτι Ναὰς βασιλεὺς υἱῶν Ἀμμὼν ἦλθεν
ἐφ' ὑμᾶς, καὶ εἴπατέ μοι Οὐχί, ὅτι ἀλλ' ἢ βασιλεὺς βασιλευσάτω
ἐφ' ἡμᾶς. καὶ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν βασιλεὺς ἡμῶν. 13 καὶ νῦν ἰδοὺ
ὁ βασιλεὺς ὃν ᾑρετίσασθε καὶ ὃν ᾐτήσασθε. καὶ ἰδοὺ δέδωκε
Κύριος ἐφ' ὑμᾶς βασιλέα, 14 ὅπως ἂν φοβῆσθε τὸν Κύριον καὶ
δουλεύητε αὐτῷ καὶ ἀκούητε τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ μὴ ἐρίζητε τῷ
στόματι Κυρίου, καὶ ἦτε καὶ ὑμεῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ βασιλεύων ἐφ'
ὑμᾶς πορευόμενοι ὀπίσω Κυρίου Θεοῦ ὑμῶν, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς.
15 ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσητε τῆς φωνῆς Κυρίου, καὶ ἐρίσητε τῷ στόματι
αὐτοῦ, καὶ ἔσται χεὶρ Κυρίου ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑμῶν,
ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς. 16 καὶ νῦν ἔτι κατάστητε καὶ ἴδετε τὸ ῥῆμα τὸ

8 ἡμῶν 1°] ὑμῶν ed ἐξαπέστειλεν 127 Μωϋσῆν 19 108: Μωσῆ 93 ἡμῶν 2°] ὑμῶν 108 κατώκησεν 82 93 127 9 Σεισαρά 93 127 ἀρχιστρατήγου pr τοῦ 19 Ἰαβείν 82 93 127 10 ἐγκατελίπομεν] ἐγκατελείπομεν 82 93: + σε 19 108 >χειρὸς 19 108 δουλεύσωμεν 82 93 11 Ἱεροβοὰλ 19 108: Ἱερόβολα 82 Σαμουήλ] Σαμψών 19 108 ἐξείλετο 108 ὑμᾶς] ἡμᾶς 82 >Κύριος 82 κυκλώθεν 19 82 93 κατῳκεῖτε] κατωκίσατε 19: κατωκήκατε 108 πεποιθῶτες 19 108 82 12 εἴδατε] ἴδετε 19 108: οἴδατε 93 >ὅτι 1°] 19 108 >υἱῶν 19 >βασιλεὺς 19 108 ἡμᾶς] ὑμᾶς 93 ἡμῶν 1°] > 19: ὑμῶν ed ἡμῶν 2°] ὑμῶν ed 13 ἡρετήσασθε 19 82 93 14 ἂν] ἐὰν 108 127 φοβεῖσθε 19 82 δουλεύσητε 108 93 ἀκούσητε 93 ἐρίζετε 82 τῷ] τὸ 19 108 ὑμῶν] ἡμῶν 19 93 >καὶ 7° 127 ἐξελεῖτε 19 127 15 ἀκούητε 82 >Κυρίου 82 ἐρήσητε 19: ἐρείσητε 127 ὑμᾶς 1°] ἡμᾶς 93 ὑμᾶς 2°] ἡμᾶς 82

14 *Et non contemnatis* (*contennabis* 95) *adversus os Domini* $L_{91\text{-}95}$ πορευόμενοι ὀπίσω Κυρίου] *Ire post Dominum* Arm 15 τῷ στόματι αὐτοῦ] *Ori eius* Arm ms 95 16 ποιή-σει Κύριος] *Faciet Dominus* Arm

μέγα τοῦτο ὃ ποιήσει Κύριος ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν. [17] οὐχὶ θερισμὸς
πυρῶν σήμερον; καὶ ἐπικαλέσομαι Κύριον καὶ δώσει φωνὰς καὶ
ὑετόν, καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε ὅτι μεγάλη ἡ κακία ὑμῶν ἣν ἐποίησατε
ἐνώπιον Κυρίου, αἰτήσαντες ἑαυτοῖς βασιλέα. [18] καὶ ἐπεκαλέσατο
Σαμουὴλ τὸν Κύριον, καὶ ἔδωκε Κύριος φωνὰς καὶ ὑετὸν ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ἐφοβήθη πᾶς ὁ λαὸς τὸν Κύριον σφόδρα καὶ τὸν
Σαμουήλ, [19] καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαὸς πρὸς Σαμουὴλ Πρόσευξαι ὑπὲρ
τῶν δούλων σου πρὸς Κύριον τὸν Θεόν σου, ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν·
ὅτι προστεθείκαμεν ἐπὶ πάσας τὰς ἁμαρτίας καὶ κακίας ἡμῶν,
αἰτήσαντες ἑαυτοῖς βασιλέα. [20] καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαόν
Μὴ φοβεῖσθε· ὑμεῖς πεποιήκατε πᾶσαν τὴν κακίαν ταύτην· πλὴν
μὴ ἐκκλίνητε ἀπὸ ὄπισθεν τοῦ Κυρίου, καὶ δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ
ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν· [21] καὶ μὴ ἐκκλίνητε ὀπίσω τῶν μηθὲν ὄν-
των, οἳ οὐ περανοῦσιν οὐδὲν καὶ οὐκ ἐξελοῦνται, ὅτι οὐδέν εἰσιν.
[22] διότι οὐκ ἀπώσεται Κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ
τὸ μέγα, ὅτι προσελάβετο Κύριος ὑμᾶς ποιῆσαι εἰς λαὸν αὐτῷ. [23]
ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο τοῦ ἁμαρτεῖν τῷ Κυρίῳ, τοῦ διαλιπεῖν προσευ-
χόμενον ὑπὲρ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. καὶ δουλεύσωμεν τῷ Κυρίῳ, καὶ
δηλώσω ὑμῖν τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθὴν καὶ τὴν εὐθεῖαν. [24] πλὴν
φοβεῖσθε τὸν Κύριον καὶ δουλεύσατε αὐτῷ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν ὅλῃ
καρδίᾳ ὑμῶν, ὅτι εἴδετε ὅσα ἐμεγάλυνε Κύριος μεθ' ὑμῶν. [25] καὶ
ἐὰν κακοποιοῦντες κακοποιήσητε, καὶ ὑμεῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ὑμῶν
ἀπολεῖσθε.
13, [1] ⸢Υἱὸς ἐνιαυτοῦ Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ δύο
ἔτη ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραήλ.⸣ [2] καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ Σαοὺλ τρεῖς
χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἦσαν μετὰ Σαούλ, δισ-

16 ποιήσῃ 93 ὑμῶν] ἡμῶν 93 **19** εὖξαι 19 108 προστεθήκαμεν 19 108 82 **20** >πᾶσαν 82 ἐκκλίνατε 93 >τῷ Κυρίῳ 93 >τῇ 127 **21** ἐκκλινεῖτε 93 οὐδὲν] οὐθὲν 82 93: οὐθενὶ 127 **22** αὐτῷ] ἑαυτῶ 19 108 **23** διαλείπειν 19 109 82 ὑμῶν] ἡμῶν 82 τῷ Κυρίῳ 2°] τὸν Κύριον 19 >καὶ δουλεύσωμεν τῷ Κυρίῳ 19 108 ὁδὸν] γῆν 93 **24** φοβεῖσθαι 93

13, 1 ἐνιαυτοῦ] τριάκοντα ἐτῶν 108^{mg} 82 93 ἐπὶ] ἐν 19 108 82 **2** ἑαυτῷ] αὐτῶ 93

17 μεγάλη ἡ κακία ὑμῶν] *Magna est malitia vestra* Arm **18** ἐφοβήθη] *Timuit* Arm **19** ἵνα μή] *Ne* Arm1 καὶ κακίας] *Et ad mala* Arm1 **23** Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο ἁμαρτεῖν τὸ διαλιπεῖν προσευχόμενον ὑπὲρ ὑμῶν Ast *Mihi autem non contingat peccare Domino ut non deficiens orem pro vobis* (*nobis* 95) *ad Dominum* $L_{91\text{-}95}$ μὴ γένοιτο] *Absit* Arm vid **25** *Et si maleficientes malefeceritis et vos et rex vester apponemini in plaga* $L_{91\text{-}95}$ ἀπολεῖσθε] *Peribitis* Arm

13, 1 *Filius unius anni fuit Saul in quo regnavit in Israel* $L_{91\text{-}95}$ ἐπὶ Ἰσραήλ] *Super Israēl* Arm vid **2** ἐξελέξατο] *Elegit* Arm vid

χίλιοι ἐν Μαχμάς, καὶ ἐν τῷ ὄρει Βαιθήλ, καὶ χίλιοι ἦσαν μετὰ
Ἰωναθὰν ἐν τῷ βουνῷ ἐπὶ Γαβαὰ τοῦ Βενιαμίν. καὶ τὸ κατάλοιπον
τοῦ λαοῦ ἐξαπέστειλεν, ἕκαστον εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ. 3 καὶ
⌈ ⌈ἐπάταξεν Ἰωναθὰν τὸ ὑπόστεμα τῶν ἀλλοφύλων τὸ ἐν τῷ βου-
⌋ νῷ.⌋ καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ Σαοὺλ ἐσάλπισε σάλπιγγι εἰς
⌈⌋ πᾶσαν τὴν γῆν λέγων ⌈Ἠθετήκασιν οἱ δοῦλοι.⌋ 4 καὶ πᾶς Ἰσ-
ραὴλ ἤκουσε λεγόντων ὅτι Ἔκοψε Σαοὺλ τὸ ὑπόστεμα τῶν
ἀλλοφύλων. καὶ ἐξουδένωσεν Ἰσραὴλ τοὺς ἀλλοφύλους. καὶ ἀνέβη
ὁ λαὸς ὀπίσω Σαοὺλ εἰς Γάλγαλα. 5 καὶ οἱ ἀλλόφυλοι συνάγονται
εἰς πόλεμον πρὸς τὸν Ἰσραήλ. καὶ ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ
τρεῖς χιλιάδες ἁρμάτων καὶ ἓξ χιλιάδες ἱππέων καὶ λαὸς ὡς ἡ ἄμ-
μος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης τῷ πλήθει. καὶ ἀναβαίνουσι,
καὶ παρεμβάλλουσιν ἐν Μαχμὰς ἐξ ἐναντίας, κατὰ νώτου Βαιθω-
ρών. 6 καὶ ἀνὴρ Ἰσραὴλ εἶδεν ὅτι ἐκθλίβονται. καὶ ἀνεχώρησεν ὁ
λαός, καὶ ἐκρύβη ἐν τοῖς σπηλαίοις καὶ ἐν ταῖς μάνδραις καὶ ἐν
ταῖς πέτραις καὶ ἐν τοῖς βόθροις καὶ ἐν τοῖς λάκκοις, 7 καὶ οἱ
διαβαίνοντες διέβησαν τὸν Ἰορδάνην εἰς γῆν Γὰδ καὶ Γαλαάδ.
καὶ Σαοὺλ ἔτι ἦν ἐν Γαλγάλοις, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐξέστησαν ἀπὸ ὄ-
⌈ πισθεν αὐτοῦ. 8 ⌈καὶ διέλιπεν ἑπτὰ ἡμέρας τῷ μαρτυρίῳ, ὡς εἶπε
⌋ Σαμουήλ.⌋ καὶ οὐ παρεγένετο Σαμουὴλ εἰς Γάλγαλα. καὶ εἶπε Σα-
οὺλ Οὐκ ἦλθε Σαμουὴλ εἰς Γάλγαλα· καὶ διεσπάρη ὁ λαὸς αὐτοῦ
ἀπ᾽ αὐτοῦ. 9 καὶ εἶπε Σαοὺλ Προσαγάγετε, ὅπως ποιήσω
ὁλοκαύτωσιν καὶ εἰρηνικάς. καὶ ἀνήνεγκε τὴν ὁλοκαύτωσιν. 10 καὶ
ἐγένετο, ὡς συνετέλεσεν ἀναφέρων τὴν ὁλοκαύτωσιν, καὶ ἰδοὺ Σα-
μουὴλ παρεγένετο. καὶ ἐξῆλθε Σαοὺλ εἰς ἀπάντησιν τοῦ Σαμουήλ,
εὐλογῆσαι αὐτόν. 11 καὶ εἶπε Σαμουήλ Τί ἐποίησας; καὶ εἶπε Σα-

>καὶ 3° 19 108 βουνῷ + ὅπου ὁ οἶκος Σαοὺλ 19 108 Γαβαὰ] pr τῶ 19 108 82 Βενιαμείν 127 καταλείπον 82 **3** ὑπόστεμμα 82 93: ὑπόστημα Tht >τὸ 2° 19 93 ἠθετήκασαν 19 108 **4** ἤκουσαν 19 108 ὑπόστεμμα 82 **5** πρὸς] ἐπὶ 19 ὡς ἡ] ὡσεὶ 19 108 νώτου] νότου 93: νότον ed **6** >ἐν 2° 127 **7** Γαργάλοις 82 **8** διέλειπεν 19 108 82 93 ὡς] ᾧ 82 127 >καὶ εἶπε Σαοὺλ οὐκ ἦλθε Σαμουὴλ εἰς Γάλγαλα 82 **10** τοῦ] τῶ 82 **11** ἐποίησας + ἡμῖν 19 108

3 *Et percussit Ionatha substantiam* (>94) *allophilorum qui erant in colle et audierunt allophili* $L_{91\text{-}95}$ ἤκουσαν] *Audiverunt* Arm vid **4** Τοῦτο Σαοῦλος ὁ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς μαθὼν εἰς Γάλγαλα καταβαίνει πόλιν Jos VI 98 *Et omnis Israel audivit dicens quoniam percussit Saul substantiam allophilorum et ad nihilum redegit Israel allophilos et ascendit populus post Saul in Galgala* $L_{91\text{-}95}$ **5** ἐξ ἐναντίας — Βαιθωρών] *Ex diverso contra austrum in Bethoron* $L_{91\text{-}95}$ **6** *Et populus abscondit se in speluncis et cavis et foveis et lacis* (*lucis* 91.95) $L_{91\text{-}95}$ **7** ἐξέστησαν] *Amoti sunt* Arm1 **8** *Et distulit septem dies pro testimonio quo* (*quod* 94) *dixit Samuel* $L_{91\text{-}95}$ **11ss.** Μαχμά Jos VI 98-103

οὐλ Διότι εἶδον ὅτι διεσπάρη ὁ λαὸς ἀπ' ἐμοῦ, καὶ σὺ οὐ παρεγέ-
νου ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῶν ἡμερῶν ὡς διέταξας, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι
συνήχθησαν εἰς Μαχμάς, [12] καὶ εἶπον Νῦν καταβήσονται οἱ
ἀλλόφυλοι ἐπ' ἐμὲ εἰς Γάλγαλα, καὶ τοῦ προσώπου Κυρίου οὐκ
ἐδεήθην, ἀλλὰ ἐνεκρατευσάμην, καὶ ἀνήνεγκα τὴν ὁλοκαύτωσιν.
[13] καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ Μεματαίωταί σοι, ὅτι οὐκ
ἐφύλαξας τὴν ἐντολήν μου ἣν ἐνετείλατό σοι Κύριος, ὡς νῦν
ἡτοίμασεν ἂν Κύριος τὴν βασιλείαν σου ἐπὶ Ἰσραὴλ ἕως αἰῶνος.
[14] καὶ νῦν ἡ βασιλεία σου οὐ στήσεται, καὶ ⌜ζητήσει Κύριος ἑαυτῷ ⌜
ἄνθρωπον κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ ἐντελεῖται αὐτῷ Κύριος
εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἐφύλαξας ὅσα ἐνετείλατό
σοι Κύριος.⌟ [15] καὶ ἀνέστη Σαμουὴλ καὶ ἀπῆλθεν ἐκ Γαλγάλων ⌟
εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ κατάλειμμα τοῦ λαοῦ ἀνέβη ὀπίσω
Σαοὺλ εἰς ἀπάντησιν ὀπίσω τοῦ λαοῦ τοῦ πολεμιστοῦ. αὐτῶν δὲ
παραγενομένων εἰς Γαβαὰ βουνὸν Βενιαμὶν ἐκ Γαλγάλων, καὶ
ἐπεσκέψατο Σαοὺλ τὸν λαὸν τὸν εὑρεθέντα μετ' αὐτοῦ, ὡς
ἑξακοσίους ἄνδρας. [16] καὶ Σαοὺλ καὶ Ἰωναθὰν ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ
λαὸς οἱ εὑρεθέντες μετ' αὐτῶν ἐν Γαβαὰ τῆς Βενιαμὶν ἐκάθισαν
καὶ ἔκλαιον. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι παρεμβεβλήκεισαν ἐν Μαχμάς. [17]
καὶ ἐξῆλθε διαφθείρων ἐξ ἀγροῦ ἀλλοφύλων ἐν τρισὶν ἀρχαῖς· ἡ
ἀρχὴ ἡ μία ἐπιβλέπουσα ὁδὸν Γοφερὰ ἐπὶ τὴν γῆν Σωγάλ, [18] καὶ ἡ
ἀρχὴ ἡ δευτέρα ἐπιβλέπουσα ὁδὸν Βαιθωρών, καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ τρίτη
ἐπιβλέπουσα ἐπὶ τὴν Γαβαὰ τὴν ἐκκύπτουσαν ἐπὶ Γαῖαν τὴν Σα-
βαίν. [19] καὶ τέκτων σιδήρου οὐχ εὑρίσκετο ἐν πάσῃ τῇ γῇ Ἰσραήλ,
ὅτι εἶπον οἱ ἀλλόφυλοι Μήποτε ποιήσωσιν οἱ ἑβραῖοι ῥομφαίαν καὶ

διεσπάρη / ὁ λαὸς tr 93 >ἐν 93 **12** ἐπ' ἐμὲ] πρὸς μὲ 19 108 ἀλλὰ] ἀλλ' 19 108 **13** >Κύριος 19 108 **15** ἀπῆλθεν] ἐπορεύθη 19 ἐκ Γαλγάλων 1° — ἐκ Γαλγάλων 2° sub ÷ 127 Βενιαμεὶν 82 127 **16** >ὁ 1° 19 108 τῆς] τοῖς 19 108 Βενιαμεὶν 82 127 ἐκάθησαν 82 παρεμβεβήκασιν 19 108 **17** ἐξ ἀγροῦ ἀλλοφύλων] ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν ἀλλοφύλων 93 τὴν γῆν] πηγὴν 82 93 127[c] sed τὴν γῆν 127* **18** Καιθωρών 82 ἐκκύπτουσα 19 Γαῖαν] Γαὰν 93 127 Σαβαίν] Σαβαείν 82 93 127: + τὴν ἔρημον sub ※ 127 **19** καὶ τέκτων σιδήρου sub ※ 127

12 καὶ ἀκοῆς τῆς ἐπ' αὐτὸν εἰς Γάλγαλα καταβάσεως ἐπειχθῆναι πρὸς τὴν θυσίαν Jos VI 103 ἐπ' ἐμέ] *Super me* Arm **14** καὶ ἐντελεῖται αὐτῷ Κύριος] *Et mandabit* (*mundabit* 95) *illi Dominus* L_{91-95}: *Et mandabit ei dominus* Au **15** βουνὸν Βενιαμὶν] *In colle Beniamin* L_{91-95} Sabatier Weber αὐτῶν δὲ παραγενομένων] *Et in adveniendo eorum* Arm **17** *Et exivit exterminans ex agro allophilorum* (*allophiliorum* 95) *in tribus agminibus* L_{91-95} ἐν τρισὶν ἀρχαῖς] *In tribus cuneis* Arm **18** ἐπὶ τὴν Γαβαὰ] *Ad Gabayē* Arm1

δόρυ. [20] καὶ κατέβαινε πᾶς Ἰσραὴλ εἰς γῆν ἀλλοφύλων χαλκεύειν
ἕκαστος τὸ θεριστήριον αὐτοῦ καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ καὶ ἕκαστος
τὴν ἀξίνην αὐτοῦ καὶ τὸ δρέπανον αὐτοῦ. [21] καὶ ἦν ὁ τρυγητὸς ἕ-
τοιμος τοῦ θερίζειν. εἰς δὲ τὰ σκεύη ἦσαν τρεῖς σίκλοι εἰς τὸν
ὀδόντα, καὶ τῇ ἀξίνῃ καὶ τῷ δρεπάνῳ καὶ τοῦ κατορθῶσαι τὸ βού-
κεντρον ὑπόστασις ἦν ἡ αὐτή. [22] καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ
πολέμου Μαχμάς, καὶ οὐχ εὑρέθη ῥομφαία καὶ δόρυ ἐν χειρὶ παν-
τὸς τοῦ λαοῦ τοῦ μετὰ Σαοὺλ καὶ Ἰωναθάν, καὶ εὑρέθη τῷ Σαοὺλ
καὶ τῷ Ἰωναθὰν υἱῷ αὐτοῦ. [23] καὶ ἐξῆλθεν ἐξ ὑποστάσεως τῶν
ἀλλοφύλων ἐν τῷ πέραν Μαχμάς.

14, [1] Καὶ γίνεται ἡμέρα καὶ λέγει Ἰωναθὰν υἱὸς Σαοὺλ τῷ παι-
δαρίῳ τῷ αἴροντι τὰ σκεύη αὐτοῦ Δεῦρο καὶ διαβῶμεν εἰς τὴν ὑπό-
στασιν τῶν ἀλλοφύλων τῶν ἐν τῷ πέραν ἐκείνῳ. καὶ τῷ πατρὶ
αὐτοῦ οὐκ εἶπεν. [2] καὶ Σαοὺλ ἐκάθητο ἐπάνω τοῦ βουνοῦ ὑπὸ τὴν
ῥόαν τὴν ἐν Μαγεδδώ, καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ὡς ἑξακόσιοι
ἄνδρες. [3] καὶ Ἀχιὰ υἱὸς Ἀχιτὼβ ἀδελφοῦ Ἰωχαβὲ υἱοῦ Φινεὲς
υἱοῦ Ἡλὶ ἱερέως τοῦ Κυρίου ἐν Σηλὼ αἴρων ἐφούδ· καὶ ὁ λαὸς οὐκ
ᾔδει ὅτι πεπόρευται Ἰωναθάν. [4] καὶ ἦν ἀνὰ μέσον τῆς ἀναβάσεως
δι' ἧς ἐζήτει Ἰωναθὰν διαβῆναι εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύ-
λων, ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν καὶ ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦ-
θεν· ὄνομα τῷ ἑνὶ Βαζέθ, καὶ ὄνομα τῷ ἄλλῳ Σενναάρ· [5] τὸ

21 >ἡ 82 **22** >λαοῦ τοῦ μετὰ 93 ηὑρέθη 2° 19 108 >τῷ 1° 19 108 >τῷ 2° 19 108 υἱῷ pr τῶ 19 108

14, 1 Μαχμάς. Καὶ γίνεται sub ※ 127 >τῷ παιδαρίῳ 93 >εἰς 19 τῶν] τῶ 19 **2** ὡς] ὡσεὶ 82 **3** Ἀχειὰ 93 127 Ἀχειτὼβ 93 127 Φεινεὲς 93 127 Ἡλὶ] scripsi: Ἡλεὶ cod Σιλὼ 82 ᾔδει] ἤδη 19: ἤδι 108 Ἰωναθάν] Νάθαν 19 **4** ἀκρωτήριον 1°] ἀκροτήριον ed >καὶ 2° — ἐντεῦθεν 2° 19 82 ἀκρωτήριον 2°] ἀκροτήριον 127 ἐντεῦθεν + καὶ ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν 93 Βαζέθ] Ζὲθ 19 108: Βλήσθ 127

20 *Et descendebat omnis Israel in terram allophilorum fabricare unusquisque messoriam suam* L91-95 **21** εἰς δὲ τὰ σκεύη ἦσαν] *Vasa autem erant* Weber

14, 1 *In substantiam allophilorum quae est in transitu illo* (*illorum* 91.95) L91-95 λέγει] *Dicit* Arm vid **2** *Et Saul sedebat in colle supra.cacumen collis subtus arborem malae granati* (*malegranatati* 95: 91 vid) *quae est in Magdo* L91-95 **3** ἱερέως] *Sacerdotis* Arm 4 *Et proprium petrae illuc* (*illinc* 94) *nomen erat uni Bazes et nomen erat altero Sednaar* (*Sednaas* 91) L91-95: *Et nomen erat uni Bazed* (*Bezed* 91) *et aliae nomen erat Senaar* L91-95 (sub sigla *al*) δι' ἧς] *Per quem* Arm **5** *Proprium unum est ab aquilone quod habet magmas* (*magnus* 91: *magnas* 95), *et proprium aliud est ab austro quod habet collem* L91-95: *Proprium unum est ab aquilone quod est iuxta Magmas* (*magnas* 91:

ἀκρωτήριον τὸ ἓν ἀπὸ βορρᾶ ἐχόμενον τῆς Μαχμάς, καὶ τὸ
ἀκρωτήριον τὸ ἄλλο ἀπὸ νότου ἐχόμενον τῆς Γαβαά. 6 καὶ εἶπεν
Ἰωναθὰν πρὸς τὸ παιδάριον, τὸ αἶρον τὰ σκεύη αὐτοῦ ⌜Δεῦρο, ⌜
διαβῶμεν εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀπεριτμήτων τούτων, εἴ πως
ποιήσει τι Κύριος ἡμῖν, ὅτι οὐκ ἔστι τῷ Κυρίῳ συνεχόμενον σῴζειν
ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις.⌟ 7 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ⌟
Ποίει ὃ ἐὰν ἡ καρδία σου θελήσῃ. ἰδοὺ ἐγὼ μετὰ σοῦ εἰμί· ὡς ἡ
καρδία σου ἡ καρδία μου· ἔκκλινον σεαυτόν. 8 καὶ εἶπεν Ἰωναθάν
Ἰδοὺ ἡμεῖς διαβαίνομεν πρὸς τοὺς ἄνδρας καὶ κατακυλισθησό-
μεθα πρὸς αὐτούς. 9 ⌜ἐὰν τάδε εἴπωσι πρὸς ἡμᾶς Ἀπόστητε ἐκεῖ ⌜
ἕως ἂν ἀπαγγείλωμεν ὑμῖν, καὶ στησόμεθα καθ' ἑαυτοὺς καὶ οὐ μὴ
ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτούς.⌟ 10 καὶ ἐὰν τάδε εἴπωσι πρὸς ἡμᾶς Ἀνά- ⌟
βητε πρὸς ἡμᾶς, ⌜καὶ ἀναβησόμεθα, ὅτι παρέδωκεν αὐτοὺς Κύριος ⌜
εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν. τοῦτο ἡμῖν τὸ σημεῖον.⌟ 11 καὶ εἰσῆλθον ⌟
ἀμφότεροι εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων. καὶ εἶπον οἱ ἀλλό-
φυλοι Ἰδοὺ ἐκπορεύονται οἱ ἑβραῖοι ἐκ τῶν τρωγλῶν αὐτῶν οὗ
ἐκρύβησαν ἐκεῖ. 12 καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἄνδρες τῆς ὑποστάσεως
τῶν ἀλλοφύλων πρὸς Ἰωναθὰν καὶ πρὸς τὸν αἴροντα τὰ σκεύη
αὐτοῦ καὶ λέγουσιν Ἀνάβητε πρὸς ἡμᾶς, καὶ γνωριοῦμεν ὑμῖν
ῥῆμα. καὶ εἶπεν Ἰωναθὰν πρὸς τὸν αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ
Ἀνάβηθι ὀπίσω μου, ὅτι παρέδωκεν αὐτοὺς Κύριος εἰς τὰς χεῖρας
Ἰσραήλ. 13 καὶ ἀνέβη Ἰωναθὰν ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς
πόδας αὐτοῦ, καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ὀπίσω αὐτοῦ. καὶ
ἐπέβλεψαν οἱ ἀλλόφυλοι κατὰ πρόσωπον Ἰωναθάν. καὶ ἐπάταξεν
ἐν αὐτοῖς, καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐπεδίδου ὀπίσω αὐτοῦ. 14
καὶ ἐγένετο πληγὴ ἡ πρώτη ἣν ἐπάταξεν Ἰωναθὰν καὶ ὁ αἴρων τὰ
σκεύη αὐτοῦ ὡς εἴκοσι ἄνδρες, ἐν βολίσι καὶ ἐν πετροβόλοις καὶ

5 ἀκρωτήριον 1°] ἀκροτήριον 19 108 127 >ἓν 19 108 ἐχόμενον] ἐρχόμενον 19 Μαχμάς] Μαχμά 19 ἀκρωτήριον 2°] ἀκροτήριον 19 108 82 νώτου 19 **6** τὸ αἶρον] τῷ αἴροντι 19 108 Δεύρω 108 διαβῶμεν] λάβομεν 93 >ἐν 2° 19 108 ὀλίγοις] ολογοις 19 **7** Ποίει + πᾶν 19 108 θελήσει 19 82 **9** >τάδε Tht πρὸς ἡμᾶς] ἡμῖν Tht ἕως ἂν — ἀναβῶμεν] οὐκ ἀναβησόμεθα Tht ἐπ'] πρὸς 82 **10** >Ἀνάβητε πρὸς ἡμᾶς 82 αὐτοὺς] αὐτὸν 93 **11** οὗ] οὐκ 127 **12** γνωρίσωμεν 127 αὐτοὺς] αὐτὸν 93 **13** >αὐτοῦ 2° 93 >ἐν 19 93 αὐτοῖς] αὐτοὺς 19 **14** ὡς] ὡσεὶ 93 ἄνδρας 19 108 93 πεδίου] παιδίου 82

magna 95), *et proprium aliud est ab austro, quod est* (>91) *iuxta colle Gabee* $L_{91\text{-}95}$ (sub sigla *al*) τὸ ἀκρωτήριον τὸ ἕν] *Scopulus unus* Arm τὸ ἀκρωτήριον τὸ ἄλλο] *Scopulus alter* Arm **12** *Et dixerunt viri substantiae ad Ionatham* $L_{91\text{-}95}$ **13** *Et qui portabat arma eius post eum* L_{115}

ἐν κόχλαξι τοῦ πεδίου. 15 καὶ ἐγένετο ἔκστασις ἐν τῇ παρεμβολῇ
καὶ ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ ἐν τῇ ὑποστάσει καὶ οἱ
διαφθείροντες ἐξέστησαν καὶ αὐτοί, καὶ οὐκ ἤθελον πονεῖν. καὶ
ἐθαμβήθη ἡ γῆ, καὶ ἐγένετο ἔκστασις παρὰ Κυρίου. 16 καὶ εἶδον οἱ
σκοποὶ τοῦ Σαοὺλ ἐν Γαβαὰ Βενιαμίν, καὶ ἰδοὺ ἡ παρεμβολὴ τῶν
ἀλλοφύλων τεταραγμένη ἔνθεν καὶ ἔνθεν. 17 καὶ εἶπε Σαοὺλ τῷ
λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ Ἐπισκέψασθε δὴ καὶ ἴδετε τίς πεπόρευται ἐξ
ἡμῶν. καὶ ἐπεσκέψαντο, καὶ ἰδοὺ οὐχ εὑρίσκετο Ἰωναθὰν καὶ ὁ
αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ. 18 καὶ εἶπε Σαοὺλ τῷ Ἀχιά ⌜Προσάγαγε
τὸ ἐφούδ·⌟ ὅτι αὐτὸς ἦρε τὸ ἐφοὺδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον
Ἰσραήλ. 19 καὶ ἐγένετο ὡς ἐλάλει Σαοὺλ πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ ὁ
ἦχος τῆς παρεμβολῆς τῶν ἀλλοφύλων πορευόμενος ἐπορεύετο καὶ
ἐπληθύνετο. 20 καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς τὸν ἱερέα ⌜Συνάγαγε τὰς χεῖ-
ράς⌟ σου. καὶ ἀνέβη Σαοὺλ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔρ-
χονται ἕως τοῦ πολέμου. καὶ ἰδοὺ ἐγένετο ῥομφαία ἀνδρὸς ἐπὶ τὸν
πλησίον αὐτοῦ, σύγχυσις μεγάλη σφόδρα. 21 καὶ οἱ δοῦλοι οἱ ὄν-
τες ἐχθὲς καὶ τρίτης μετὰ τῶν ἀλλοφύλων, οἱ ἀναβάντες εἰς τὴν
παρεμβολήν, ἐπεστράφησαν καὶ αὐτοὶ εἶναι μετὰ Ἰσραήλ, τῶν με-
τὰ Σαοὺλ καὶ Ἰωναθάν. 22 καὶ πᾶς Ἰσραὴλ οἱ κρυπτόμενοι ἐν
τῷ ὄρει Ἐφράιμ, ἤκουσαν ὅτι πεφεύγασιν οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ συν-
άπτουσιν καὶ αὐτοὶ ὀπίσω αὐτῶν εἰς πόλεμον. 23 καὶ ἔσωσε Κύ-
ριος τὸν Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων. καὶ ὁ
πόλεμος διῆλθε Βαιθωρών. 24 καὶ Ἰσραὴλ ἦν μετὰ Σαοὺλ ὡσεὶ
δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν· καὶ ἦν ὁ πόλεμος διεσπαρμένος εἰς ὅλην
τὴν πόλιν ἐν τῷ ὄρει Ἐφράιμ. καὶ Σαοὺλ ἠγνόησεν ἄγνοιαν με-
γάλην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἀρᾶται τῷ λαῷ λέγων Ἐπικατά-
ρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς φάγεται ἄρτον ἕως ἑσπέρας, καὶ ἐκδικήσω
εἰς τὸν ἐχθρόν μου. καὶ οὐκ ἐγεύσατο πᾶς ὁ λαὸς ἄρτου, καὶ πᾶσα
ἡ γῆ ἠρίστα. 25 καὶ δρυμὸς ἦν μελισσῶνος κατὰ πρόσωπον τοῦ

15 πεδίῳ] παιδίω 82 >ὁ 2° 82 93 **16** Βενιαμείν 82 127 >τεταραγμένη 19 108 **17** >δὴ 93 ἡμῶν] ὑμῶν 19 ἐπεσκέψατο 93 **18** Ἀχειά 93 127 **21** χθὲς 19 108 τῶν μετὰ — καὶ Ἰωναθάν sub ※ 127 **22** Ἐφράιμ + καὶ 127 **24** Ἰσραὴλ pr πᾶς 127 ἦν 2°] ἤδη 82 >ὁ 2° 82 93 >ἄρτον 82

15 *Et omnis populus qui in substantia erat in Massabeth* L_{91-95}: *Et omnis populus qui in exercitu erant in messabe* L_{115} *Et ipsi nolebant esse in doloribus* L_{91-95} **19** πορευόμενος — ἐπληθύνετο] *Et ibat iens et repletus est* L_{91-95} πορευόμενος ἐπορεύετο] *Iens ibat* Arm **23** *Et praelium transit Bethoron* L_{91-95} **24** *Et ex Israel erat cum Saul quasi duodecim millia virorum* L_{91-95}: *Et israel erat cum saul fere decem millia virorum* L_{115}: *Quasi decem milia* Weber **25** *Et erat examen apium* L_{91-95}

λαοῦ, [26] καὶ εἰσῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸν μελισσῶνα. καὶ ἰδοὺ διεπο-
ρεύετο λαλῶν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιστρέφων τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ
στόμα αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβήθη ὁ λαὸς τὸν ὅρκον Κυρίου. [27] καὶ
Ἰωναθὰν οὐκ ἀκηκόει ἐν τῷ ὁρκίζειν τὸν πατέρα αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς
Ἰσραήλ, καὶ ἐξέτεινε τὸ ἄκρον τοῦ σκήπτρου αὐτοῦ τοῦ ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ καὶ ἐνέβαψεν αὐτὸ εἰς τὸ κηρίον τοῦ μέλιτος καὶ ἐπέστρεψε
τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοὶ
αὐτοῦ. [28] καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ εἶπεν Ὁρκίσας ὥρκι-
σεν ὁ πατήρ σου τὸν λαὸν λέγων Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς
φάγεται ἄρτον σήμερον. καὶ ἐξελύθη ὁ λαός. [29] καὶ ἔγνω Ἰωναθὰν
καὶ εἶπεν Ἀπήλλαχεν ὁ πατήρ μου τὴν γῆν· ἰδέ, διότι ἐγευσάμην
βραχὺ τοῦ μέλιτος τούτου, εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου. [30] ἀλλ' ὅτι εἰ
καὶ ἔφαγεν ὁ λαὸς σήμερον, ἐσθίων τῶν σκύλων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ
ὧν εὗρε, νῦν ἂν μείζων ἐγεγόνει ἡ πληγὴ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις, [31]
καὶ ἐπάταξεν ἂν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τῶν ἀλλοφύλων πλείους
ἢ ἐν Μαχμάς. καὶ ἐκοπίασεν ὁ λαὸς σφόδρα. [32] καὶ ὥρμησεν ὁ
λαὸς ἐπὶ τὰ σκῦλα. καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς ποίμνια καὶ βουκόλια καὶ
τέκνα βοῶν καὶ ἔσφαζον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἤσθιεν ὁ λαὸς σὺν τῷ αἵ-
ματι. [33] καὶ ἀπήγγειλαν τῷ Σαοὺλ λέγοντες Ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς
τῷ Κυρίῳ τοῦ φαγεῖν σὺν τῷ αἵματι. καὶ εἶπε Σαοὺλ ἐν Γεθθάιμ
Ἡμάρτετε· κυλίσατε δή μοι ἐνταῦθα λίθον μέγαν. [34] καὶ εἶπε
Σαοὺλ Διασπάρητε ἐν τῷ λαῷ καὶ εἴπατε αὐτοῖς Προσαγάγετε
ἐνταῦθα ἕκαστος τὸν μόσχον αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸ πρόβατον
αὐτοῦ, καὶ σφάζετε ἐπὶ τοῦ λίθου τούτου καὶ φάγετε, καὶ οὐ μὴ
ἁμάρτητε τῷ Κυρίῳ τοῦ ἐσθίειν σὺν τῷ αἵματι. Καὶ προσήγαγε πᾶς
ὁ λαός, ἕκαστος τὸ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσφαζεν ἐκεῖ τὴν νύκτα.
[35] καὶ ᾠκοδόμησε Σαοὺλ θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ. τοῦτο ἤρξατο
Σαοὺλ οἰκοδομῆσαι θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ. [36] καὶ εἶπε Σαοὺλ

26 >αὐτοῦ 19 108 **27** ἠκούει 93: ἠκηκόει 127 >αὐτοῦ 2° 19 ἔβαψεν 82 >αὐτὸ 19 >καὶ ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ 93 **28** >ὁ 2° 82 **29** ἰδέ] εἰδέ 82 **31** >ἄν 19 93 ἐκόπασεν 19 108 **33** σὺν] ἐν 19 108 Γεθέμ 19: Γεθθέμ 93 >δή 93 **34** φάγετε — ἁμάρτητε sub ※ 127 >ἕκαστος 3° 19 τὴν νύκτα — ᾠκοδόμησε sub ※ 127 **35** >Σαοὺλ 1° 127 >θυσιαστήριον — οἰκοδομῆσαι 82 θυσιαστήριον / τῷ Κυρίῳ tr 19 108

30 *Sed et si manducasset populus hodie* L_{115} **32** ἐπί 1°] על 4QSam[a] ἔσφαζον] *Occiderunt* L_{115} ὥρμησεν] *Irruit* Arm **33** *Et nuntiaverunt saul dicentes* L_{115} Ἡμάρτετε] *Transgressi estis* Arm **34** *Adducite hoc unusquisque vitulum suum... et occidite super lapidem hunc* L_{115} σφάζετε] *Mactate* Arm **36** τὸ ἀρεστὸν] *Gratum* Arm

Καταβῶμεν ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων τὴν νύκτα καὶ διαρπάσωμεν
αὐτοὺς ἕως διαφωτίσῃ τὸ πρωΐ, καὶ μὴ ὑπολείπωμεν αὐτοῖς ἄνδρα.
καὶ εἶπον Πᾶν τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου ποίει. καὶ εἶπεν ὁ ἱερεύς
Προσέλθωμεν ἐνταῦθα πρὸς τὸν Θεόν. [37] καὶ ἐπηρώτησε Σαοὺλ
τὸν Θεόν Εἰ καταβῶ ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων; καὶ εἰ παραδώσεις
αὐτοὺς εἰς χεῖρας Ἰσραήλ; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ Κύριος. [38] καὶ εἶπε Σαούλ Προσαγάγετε ἐνταῦθα πάσας τὰς
φυλὰς τοῦ λαοῦ, καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία αὔ-
τη σήμερον. [39] ὅτι ζῇ Κύριος ὁ σώσας τὸν Ἰσραήλ, ὅτι ἐὰν
ἀποκριθῇ κατὰ Ἰωναθὰν τοῦ υἱοῦ μου, θανάτῳ ἀποθανεῖται. καὶ
οὐκ ἦν ὁ ἀποκρινόμενος ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ. [40] καὶ εἶπε Σαοὺλ
παντὶ ἀνδρὶ Ἰσραήλ Ὑμεῖς ἔσεσθε εἰς δουλείαν, καὶ ἐγὼ καὶ
Ἰωναθὰν ὁ υἱός μου ἐσόμεθα εἰς δουλείαν. καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς
Σαούλ Τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου ποίει. καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς τὸν
λαόν Ὑμεῖς ἔσεσθε εἰς ἓν μέρος, καὶ ἐγὼ καὶ Ἰωναθὰν ἐσόμεθα εἰς
ἓν μέρος. [41] καὶ εἶπε Σαούλ Κύριε ὁ Θεὸς Ἰσραήλ, τί ὅτι οὐκ ἀπε-
κρίθης τῷ δούλῳ σου σήμερον; εἰ ἐν ἐμοὶ ἢ ἐν Ἰωναθὰν τῷ υἱῷ μου
ἡ ἀδικία, Κύριε ὁ Θεὸς Ἰσραήλ, δὸς δήλους. καὶ εἰ τάδε εἴποις Ἐν
τῷ λαῷ ἡ ἀδικία, δὸς ὁσιότητα. καὶ κατακληροῦται Σαοὺλ καὶ
Ἰωναθάν, καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαός. [42] καὶ εἶπε Σαοὺλ Βάλετε κλῆρον
ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον Ἰωναθὰν τοῦ υἱοῦ μου, καὶ ὃν ἐὰν
κατακληρώσηται Κύριος, ἀποθανέτω, καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς
Σαούλ Οὐκ ἔσται κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ κατεκράτησε Σαοὺλ
τοῦ λαοῦ, καὶ βάλλουσι κλήρους ἀνὰ μέσον αὐτοῦ καὶ ἀνὰ μέσον
Ἰωναθάν. καὶ κατακληροῦται Ἰωναθάν. [43] καὶ εἶπε Σαοὺλ

36 ὀπίσω + τοῦ θυσιαστηρίου 19 τῶν ἀλλοφύλων] εἰς τοὺς ἀλλοφύλους 19 διαφωτίσει 19 108 αὐτοῖς] ἑαυτοῖς 19 **40** >ἀνδρὶ 93 >καὶ 3° 82 καὶ εἶπε Σαοὺλ 2° bis scr 19 >καὶ ἐγὼ 2° — ἓν μέρος 127* sed habet 127^mg **41** καὶ εἶπε Σαούλ — δὸς ὁσιότητα sub ÷ 127 Κύριε] Κύριος 82 δήλους] δηδους 127 εἴπης 93 >ἡ ἀδικία 82 **42** Βάλε 19 108 Ἰωναθὰν — κατὰ τὸ ῥῆμα sub ÷ 127 κληρώσηται 82* βαλοῦσι 93 κλῆρον 82

38 τὰς φυλὰς] *tribus* Arm **40** καὶ εἶπε Σαοὺλ 1°] εἶπεν ὁ Σαοῦλος Jos VI 123 καὶ εἶπε Σαοὺλ 2° — ἓν μέρος] τοῦ δὲ πλήθους τοῦτο ποιεῖν ἐπιβοήσαντος παραχρῆμα πάντας ἵστησιν εἰς ἕνα τόπον, ἵσταται δὲ καὶ αὐτὸς σὺν τῷ παιδὶ κατ' ἄλλο μέρος καὶ κλήρῳ τὸν ἡμαρτηκότα μαθεῖν ἐπεζήτει Jos VI 125 (deest in LXX rell) *Et dixit Saul omnibus viris Israel* $L_{91\text{-}95}$ Τὸ ἀρεστὸν] *Gratum* Arm **41** *Si in me aut in Jonathan* Weber ἐξῆλθεν ὁ λαός] *Egressus est populus ad extra* Arm **42** *Mittite inter me et Ionatham filium meum sortem* $L_{91\text{-}95}$ καὶ ὃν] *Et cui* Arm ἔσται] *Sit* Arm vid

πρὸς Ἰωναθάν Ἀπάγγειλον δή μοι τί πεποίηκας. καὶ ἀπήγγειλεν
αὐτῷ Ἰωναθὰν λέγων Γευσάμενος ἐγευσάμην ἐν ἄκρῳ τοῦ σκή-
πτρου τοῦ ἐν τῇ χειρί μου μικρὸν μέλιτος, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποθνήσκω.
44 καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαούλ Τάδε ποιήσαι μοι ὁ Θεὸς καὶ τάδε προ-
σθείη, ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ σήμερον, Ἰωναθάν. 45 καὶ εἶπεν ὁ
λαὸς πρὸς Σαούλ Εἰ σήμερον θανατωθήσεται ὁ ποιήσας τὴν σωτη-
ρίαν τὴν μεγάλην ταύτην ἐν τῷ Ἰσραήλ; ἵλεως, ζῇ Κύριος, εἰ
πεσεῖται τῆς τριχὸς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, ὅτι ἔλεον
Θεοῦ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. καὶ προσηύξατο ὁ λαὸς περὶ
Ἰωναθὰν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἀπέθανεν. 46 καὶ ἀνέβη
Σαοὺλ κατόπισθεν τῶν ἀλλοφύλων, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἀπῆλθον εἰς
τὸν τόπον αὐτῶν. 47 καὶ Σαοὺλ κατακληροῦται τὸ ἔργον τοῦ βασι-
λεύειν ἐπὶ Ἰσραήλ, καὶ ἐπολέμει κύκλῳ πάντας τοὺς ἐχθροὺς
αὐτοῦ εἰς τὴν Μωὰβ καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς
Ἐδὼμ καὶ εἰς τὸν Βαιθροωβὶ καὶ εἰς τὸν βασιλέα Σουβὰ καὶ εἰς
τοὺς ἀλλοφύλους· οὗ ἂν ἐπέβλεψεν, ἐσῴζετο. 48 καὶ ἐποίησε δύ-
ναμιν. καὶ ἐπάταξε τὸν Ἀμαλήκ, καὶ ἐξείλατο τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χει-
ρὸς τῶν καταπατούντων αὐτόν. 49 καὶ ἦσαν οἱ υἱοὶ Σαοὺλ
Ἰωναθὰν καὶ Ἰεσσιοὺ καὶ Μελχισέδδε καὶ Εἰσβαάλ· καὶ τὰ ὀνόμα-
τα τῶν δύο θυγατέρων αὐτοῦ, ὄνομα τῆς πρεσβυτέρας Μερόβ, καὶ
ὄνομα τῆς νεωτέρας Μελχόλ. 50 καὶ ὄνομα τῆς γυναικὸς Σαοὺλ
Ἀχινάαμ θυγάτηρ Ἀχιμάας· καὶ ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου αὐτοῦ
Ἀβεννὴρ υἱὸς Νὴρ οἰκείου Σαούλ. 51 Καὶ Κὶς πατὴρ Σαούλ, καὶ
Νὴρ πατὴρ Ἀβεννὴρ υἱὸς Ἰαβὶν υἱοῦ Ἀβιήλ. 52 καὶ ἦν πόλεμος
κραταιὸς σφόδρα ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους πάσας τὰς ἡμέρας Σαούλ.
καὶ ἰδὼν Σαοὺλ πάντα ἄνδρα δυνατὸν καὶ πάντα ἄνδρα υἱὸν δυνά-
μεως, συνήθροισεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτόν.

43 ἀπάγγελον 108 **44** αὐτῷ Σαούλ] ὁ λαὸς πρὸς Σαμουήλ 19 **45** >τῷ 93 τριχὸς + αὐτοῦ 19 **46** >τὸν 127 **47** >καὶ εἰς — Ἐδὼμ 82 127 Αἰδὼμ 93 Βαιθροωβεὶ 93: Βαὶθ ῥοωβεῖ 82 127 >εἰς 5° 19 ἂν] ἐὰν 19 93 **48** ἐξείλετο 19 108 **49** >οἱ 82 Ἰεσσηοὺ 82: Ἰεσσειοὺ 93 127 Μελχισέδδε] scripsi: Μελχισέδδι 19 108: Μελχισέδεχ 82: Μελχεισέδδε 93 127 Ἰσβαάλ 82 93 νεωτέρας] δευτέρας 19 108: νευτερας 82 **50** Ἀχεινάαμ 93 127 Ἀχειμάας 93 127 Ἀβενὴρ 19 **51** Κεὶς 82 93 127 Νὴρ] Νὶς 93 Ἀβεννὴρ] Βενὴρ 19: Βεννὴρ 108: Ἀβενὴρ 82 Ἰαβὶν] Ἀβὶν 19: Ἀαβεὶν 82: Ἰαβεὶν 93 127: Ἰαμεὶν ed Ἀβιήλ] Ἰαβιήλ 19 108: Ἀβιεὶλ 82: Ἀβειήλ 127 **52** πόλεμος] pr ὁ 19 108 ἅπαντα 19 108

43 μικρὸν μέλιτος] *Parum mellis* Hi **47** οὗ ἂν — ἐσῴζετο] *Et ubicumque respexerat* (91 vid) *conservabatur* L$_{91-95}$ **52** συνήθροισεν] *Congregavit* Arm vid

15, 1 Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ Ἐμὲ ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς
τοῦ χρῖσαί σε εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ νῦν ἄ-
κουε τῆς φωνῆς τοῦ ῥήματος Κυρίου· 2 τάδε εἶπε Κύριος παντο-
κράτωρ Νῦν ἐγὼ ἐκδικῶ ἃ ἐποίησεν Ἀμαλὴκ τῷ Ἰσραήλ, ὡς
ἀπήντησεν αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντι ἐξ Αἰγύπτου. 3 καὶ νῦν πο-
ρεύου, καὶ πατάξεις τὸν Ἀμαλὴκ καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, καὶ οὐ πε-
ριποιήσει ἐξ αὐτοῦ οὐθέν, καὶ ἐξολοθρεύσεις αὐτὸν καὶ πάντα τὰ
αὐτοῦ, καὶ ἀναθεματιεῖς αὐτὸν καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ
φείσῃ αὐτοῦ, καὶ ἀποκτενεῖς ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικὸς καὶ ἀπὸ
νηπίου καὶ ἕως θηλάζοντος καὶ ἀπὸ μόσχου ἕως προβάτου καὶ ἀπὸ
καμήλου ἕως ὄνου. 4 καὶ παρήγγειλε Σαοὺλ τῷ λαῷ, καὶ ἐπεσκέ-
ψατο αὐτοὺς ἐν Γαλγάλοις, τετρακοσίας χιλιάδας ταγμάτων, καὶ
τὸν Ἰούδαν τριάκοντα χιλιάδας ταγμάτων. 5 καὶ ἦλθε Σαοὺλ ἕως
τῶν πόλεων Ἀμαλήκ, καὶ ἐνήδρευσεν ἐν τῷ χειμάρρῳ. 6 καὶ εἶπε
Σαοὺλ πρὸς τὸν Κιναῖον Ἄπελθε καὶ ἔκκλινον ἐκ μέσου τοῦ
Ἀμαλήκ, καὶ οὐ προστεθήσῃ μετ᾽ αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἐποίησας ἔλεον
μετὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου. καὶ
ἐξέκλινεν ὁ Κιναῖος ἐκ μέσου τοῦ Ἀμαλήκ. 7 καὶ ἐπάταξε Σαοὺλ
τὸν Ἀμαλήκ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἀπὸ Εὐιλὰτ ἕως Σοὺρ τῆς ἐπὶ
προσώπου Αἰγύπτου. 8 καὶ συνέλαβε τὸν Ἀγὰγ βασιλέα τοῦ
Ἀμαλὴκ ζῶντα, καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐξωλόθρευσεν ἐν στό-
ματι ῥομφαίας. 9 καὶ περιεποιήσατο Σαοὺλ καὶ πᾶς ὁ λαὸς τὸν
Ἀγὰγ καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν ποιμνίων καὶ τῶν βουκολίων καὶ τῶν
ἐδεσμάτων καὶ τῶν ἀμπελώνων καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ οὐκ
ἐβούλοντο αὐτὰ ἐξολοθρεῦσαι. πᾶν δὲ ἔργον ἠτιμωμένον καὶ

15, 1 >Ἰσραὴλ 82 ἄκουσον 82 **2** ἀπάντησεν 19 **3** περιποιήσῃ 108 127 οὐθέν, καὶ — φείσῃ αὐτοῦ sub ÷ 127 >καὶ ἀναθεματιεῖς — τὰ αὐτοῦ 82 φείσει ed αὐτοῦ 4°] αὐτὸν 93 >καὶ 11° 82 >καὶ 13° 82 **4** >καὶ τὸν Ἰούδαν τριάκοντα χιλιάδας ταγμάτων 19 108 82 **5** χειμάρῳ 108 **6** Κινναῖον 19 108: Κειναῖον 93 127 προστεθήσει 19 Κινναῖος 19 108: Κειναῖος 82 93 127 **7** Εὐειλὰτ 82 127 Σοὺδ 19 108: Σοὺρδ 93 **8** ἐξολόθρευσεν 108 82 93 **9** βουκολίων ... ἐδεσμάτων tr 82

15, 1 *Audi vocem verbi Domini* Luc **2** *Haec dicit Dominus omnipotens* $L_{91\text{-}95}$: *Dicit Dominus omnipotens* Luc **3** *Non concupisces ex illius aliquid sed exterminabis illum* $L_{91\text{-}95}$: *Non concupisces ex illis aliquid* Luc **4** ἐπεσκέψατο] *Recensuit* Arm vid **6** καὶ οὐ προστεθήσῃ] *Et noli adponere te* Luc Ἀμαλήκ 1°] *Amalekay* (casus gen.) Arm **8** καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ] *Omnem populum eius* Luc ἐξωλόθρευσεν] *Concidit* Arm1

ἀπεγνωσμένον, αὐτὸ ἐξωλόθρευσαν. [10] καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου
πρὸς Σαμουὴλ λέγων [11] ⌜Μεταμεμέλημαι ὅτι ἐβασίλευσα τὸν Σα-
οὺλ εἰς βασιλέα,⌟ διότι ἀπεστράφη ἀπὸ ὄπισθέν μου καὶ οὐκ ἔστη-
σε τοὺς λόγους μου. καὶ ἠθύμησε Σαμουήλ, καὶ ἐβόησε πρὸς
Κύριον ὅλην τὴν νύκτα. [12] καὶ ὤρθρισε Σαμουὴλ καὶ ἐπορεύθη εἰς
ἀπάντησιν τῷ Ἰσραὴλ πρωΐ. ἀπηγγέλη τῷ Σαμουὴλ λεγόντων
Ἥκει Σαοὺλ εἰς τὸν Κάρμηλον καὶ ἰδοὺ ἀνέστακεν ἑαυτῷ χεῖρα.
καὶ ἀπέστρεψε τὸ ἅρμα αὐτοῦ, καὶ κατέβη εἰς Γάλγαλα. [13] καὶ
ἦλθε Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἀνέφερεν ὁλοκαύτωμα
τῷ Κυρίῳ, τὰς ἀπαρχὰς τῶν σκύλων ὧν ἤνεγκεν ἐξ Ἀμαλήκ. καὶ
παρεγένετο Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαούλ Εὐλογη-
μένος σὺ τῷ Κυρίῳ· ἔστησα πάντα ὅσα ἐλάλησε Κύριος. [14] καὶ
εἶπε Σαμουήλ Καὶ τίς ἡ φωνὴ αὕτη τοῦ ποιμνίου τούτου ἐν τοῖς ὠσί
μου καὶ ἡ φωνὴ τῶν βοῶν ὧν ἐγὼ ἀκούω; [15] καὶ εἶπε Σαούλ Ἐξ
Ἀμαλὴκ ἤνεγκα αὐτά, ἃ περιεποιήσατο ὁ λαός, τὰ κράτιστα τῶν
ποιμνίων καὶ τῶν βουκολίων, ὅπως τυθῇ Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου· τὰ δὲ
λοιπὰ ἐξωλόθρευσα. [16] καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ Ἄνες, καὶ
ἀπαγγελῶ σοι ὅσα ἐλάλησε Κύριος πρὸς μὲ τὴν νύκτα. καὶ εἶπεν
αὐτῷ Λάλησον. [17] καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ ⌜Οὐχὶ μικρὸς σὺ
ἐνώπιον σεαυτοῦ εἰς ἡγούμενον ἐκ σκήπτρου Βενιαμίν, τῆς ἐλαχι-
στοτέρας φυλῆς τοῦ Ἰσραήλ; καὶ ἔχρισέ σε Κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ
πάντα Ἰσραήλ, [18] καὶ ἀπέστειλέ σε ἐν ὁδῷ Κύριος⌟ καὶ εἶπέ σοι
Πορεύθητι καὶ ἐξολόθρευσον τὸν Ἀμαλήκ, τοὺς ἡμαρτηκότας εἰς
ἐμέ, καὶ πολεμήσεις αὐτοὺς ἕως ἂν συντελέσῃς αὐτούς. [19] καὶ ἵνα
τί οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς Κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐλάλησέ σοι,

αὐτὸ] αὐτῷ 82 ἐξολόθρευσαν 108: ἐξωλέθρευσαν 127 **11** ἐβασίλευσα] ἔχρισα Tht sed κέχρικα Tht QO 49, 5 et 51, 2 **12** ἀπηγγέλη] ἀνήγγειλαν 19 108: ἀπηγγέλλει 82 ἐπέστρεψε 93 **13** ὁλοκαύτωμα — ἐξ Ἀμαλήκ sub ÷ 127 ὁλοκαυτώματα 108 ἅπαντα 19 108 **15** ἐξολόθρευσα 19 108 **17** μικρὸν 127: σμικρὸς Tht sed μικρὸς Tht^{ap} ἐκ] ἐν 19 108 σκήπτρω 19 Βενιαμείν 82 127 ἐπὶ] εἰς 19 108 Ἰσραϊήλ 127 **18** αὐτοὺς] αὐτοῖς 82 >ἂν 93 συντελέσεις 19

11 ὡς οὖν ἀπεῖπεν ὁ θεὸς τῇ τοῦ προφήτου δεήσει καὶ δῆλος ἦν μεταμελόμενος Jos VI 145 *Paenitet me quoniam con[st]itui saul regem quoniam aversus es[t] a me et verba mea non statuit* L_{116}: *Quoniam aversus est et verba mea non statuit* Luc Μεταμεμέλημαι] *Me paenituerat* Arm **12** *Et ecce Samuel adduxit ad se manu et circum* (>95) *egit* (*exit* 95) *currum suum et descendit in Galgala* L_{94-95} **13** *Ecce saul offereb[at h]olocaustum dn[o.in]itia praedarum* L_{116}: *De initiis praedarum* Weber: *Initia praedarum* Luc καὶ ἦλθε Σαμουὴλ] *Et venit Samuēl* Arm **15** τῶν ποιμνίων] *Pecorum* Arm **17** *Nonne minimus eras in cospectu tuo dux sceptrorum Beniamin* (>95) *de minima tribu Israel* L_{91-95}

ἀλλὰ ὥρμησας ἐπὶ τὰ σκῦλα καὶ ἐποίησας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον
⌈ Κυρίου; [20] καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Σαμουήλ ⌈Διὰ τὸ ἀκοῦσαί με τῆς
⌋ φωνῆς τοῦ λαοῦ·⌋ καὶ ἐπορεύθην ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ᾗ ἀπέστειλέ με Κύ-
ριος, καὶ ἤγαγον τὸν Ἀγὰγ βασιλέα Ἀμαλὴκ ζῶντα, καὶ τὸν
Ἀμαλὴκ ἐξωλόθρευσα. [21] καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς τῶν σκύλων ποίμνια
καὶ βουκόλια, τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἀναθέματος, τοῦ θῦσαι ἐνώπιον
Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐν Γαλγάλοις. [22] καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς
Σαούλ

⌈ ⌈Ἰδοὺ οὐ θέλει Κύριος ὁλοκαυτώσεις καὶ θυσίας
ὡς τὸ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ.
ἰδοὺ γὰρ ἀκοὴ ἀγαθὴ ὑπὲρ θυσίαν,
καὶ ἀκρόασις ὑπὲρ στέαρ κριῶν,
[23] ὅτι οἰώνισμα ἁμαρτία ἐστί, παραπικρασμὸς ἀδικία,
καὶ θεραφὶν ὀδύνην καὶ πόνους ἐπάγουσιν.
ἀνθ' ὧν ἐξουδένωσας τὸ ῥῆμα Κυρίου,
⌋ ἐξουδενώσει σε Κύριος τοῦ μὴ βασιλεύειν ἐπὶ Ἰσραήλ.⌋

[24] καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Σαμουήλ Ἡμάρτηκα ἐνώπιον Κυρίου,
ὅτι παρέβην τὸ ῥῆμα Κυρίου καὶ τὸ ῥῆμα σου, ὅτι ἐφοβήθην τὸν
λαὸν καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς αὐτῶν. [25] καὶ νῦν ἆρον δὴ τὸ
ἁμάρτημά μου, καὶ ἀνάστρεψον μετ' ἐμοῦ, καὶ προσκυνήσω Κυ-
ρίῳ τῷ Θεῷ σου. [26] καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ Οὐκ ἀναστρέ-
φω μετὰ σοῦ, ὅτι ἐξουδένωσας τὸ ῥῆμα Κυρίου, καὶ ἐξουδενώσει
σε Κύριος τοῦ μὴ εἶναι βασιλέα ἐπὶ Ἰσραήλ. [27] καὶ ἀπέστρεψε
Σαμουὴλ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ ἀπελθεῖν. καὶ ἐπελάβετο Σαοὺλ

20 Σαοὺλ ... Σαμουήλ tr 93 λαοῦ] Κυρίου 127^{mg} ἐπορεύθη 108 ἐξολόθρευσα 19 108: ἐξωλόθρευσαν 93 **22** >πρὸς Σαούλ 82 **23** θεραφειν 82 93 127: θεραφὶμ Tht (θεραφὶν Tht^{ap}) **25** σου] μου 127 **26** ἀναστρέψω 93 ἐξουθενώσει 82 **27** ἀπελάβετο 82 93*

19 ὥρμησας ἐπὶ τὰ σκῦλα] *Impetuisti ad praedam* Luc **21** τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἀναθέματος] *Primaria illorum* $L_{91\text{-}95}$ **22** *Et ecce dictoaudientia melior est quam sacrificium* $L_{91\text{-}95}$ *Non vult Deus holocausta et sacrificia sed vult exaudire vocem suam* Ir: *Numquid vult deus holocausta et sacrificia magis quam exaudire vocem suam? quia dictoaudientia melior est quam sacrificium et audientia mandatorum quam adeps arietum* Ps-Au Spe **23** ἀνθ' ὧν — Ἰσραήλ] *Pro quibus nullius momenti fecisti verbum Domini* (+ *et* 91 vid) *et nullius momenti te* (>91) *faciet Dominus ne regnes in Israel* $L_{91\text{-}95}$: *Pro quibus nullius momenti... ne regnes* Luc *Quoniam peccatum improperium est, dolor et gemitus ad te adducentur. Pro quibus sprevisti verbum domini spernet te dominus ne regnes in Israhel* Ps-Au Spe οἰώνισμα ἁμαρτία ἐστί] *Hariolatio peccatum est* Arm **27** Σαοῦλος δὲ κατασχεῖν βουλόμενος τὸν Σαμουῆλον ἐλλαμβάνεται τῆς διπλοΐδος καὶ βιαίας τῆς ὁλκῆς διὰ τὸ μεθ' ὁρμῆς ἀπιέναι τὸν Σαμουῆλον γενομένης

τοῦ πτερυγίου τῆς διπλοΐδος αὐτοῦ καὶ ἐπέσχεν, καὶ διέρρηξεν
αὐτό. [28] καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Σαμουὴλ Διέρρηξε Κύριος τὴν βασι-
λείαν σου ἀπὸ Ἰσραὴλ ἐκ χειρός σου σήμερον, καὶ δώσει αὐτὴν
τῷ πλησίον σου τῷ ἀγαθῷ ὑπὲρ σέ, [29] καὶ σχισθήσεται Ἰσραὴλ
εἰς δύο· καὶ ⌈οὐκ ἐπιστρέψει οὐδὲ μετανοήσει ὁ ἅγιος τοῦ ⌈
Ἰσραήλ, ὅτι οὐχ ὡς ἄνθρωπός ἐστι τοῦ μετανοῆσαι.⌋ [30] καὶ εἶπε ⌋
Σαούλ Ἡμάρτηκα, ἀλλὰ δόξασόν με ἐνώπιον τῶν πρεσβυτέρων
τοῦ λαοῦ μου καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ἀνάστρεψον μετ'
ἐμοῦ, καὶ προσκυνήσω Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου. [31] καὶ ἀνέστρεψε Σα-
μουὴλ ὀπίσω Σαούλ, καὶ προσεκύνησε τῷ Κυρίῳ. [32] καὶ εἶπε Σα-
μουήλ Προσαγάγετέ μοι τὸν Ἀγὰγ βασιλέα Ἀμαλήκ, καὶ προσῆλ-
θε πρὸς αὐτὸν Ἀγὰγ ἐξ Ἀναθὼθ τρέμων. καὶ εἶπεν ὁ Ἀγάγ Εἰ
οὕτως πικρὸς ὁ θάνατος; [33] καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Ἀγάγ Καθὼς
ἠτέκνωσε γυναῖκας ἡ ῥομφαία σου, οὕτως ἀτεκνωθήσεται ἐκ
γυναικῶν ἡ μήτηρ σου υἱοῦ Σασέρ. καὶ ἔσφαξε Σαμουὴλ τὸν Ἀγὰγ
ἐνώπιον Κυρίου ἐν Γαλγάλοις. [34] καὶ ἀπῆλθε Σαμουὴλ εἰς
Ἀρμαθάιμ· καὶ Σαοὺλ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς τὸν βου-
νόν. [35] καὶ οὐ προσέθετο Σαμουὴλ ἰδεῖν τὸν Σαοὺλ ἕως ἡμέρας
θανάτου αὐτοῦ, ὅτι ἐπένθει Σαμουὴλ ἐπὶ Σαούλ, καὶ Κύριος μετε-
μελήθη ὅτι ἐβασίλευσε τὸν Σαοὺλ ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.

16, [1] Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Σαμουήλ Ἕως πότε πενθεῖς σὺ ἐπὶ
Σαούλ; κἀγὼ ἄπωσμαι αὐτὸν τοῦ μὴ βασιλεύειν ἐπὶ Ἰσραήλ. καὶ
εἶπε Κύριος πρὸς Σαμουήλ Πλῆσον τὸ κέρας σου ἐλαίου, καὶ δεῦ-
ρο, ἀποστείλω σε ἕως Βηθλέεμ πρὸς Ἰεσσαί, ὅτι ἑώρακα ἐν τοῖς
υἱοῖς Ἰεσσαὶ ἐμοὶ εἰς βασιλέα. [2] καὶ εἶπε Σαμουήλ Πῶς πορευθῶ;

διέρριξεν 82 **32** προσάγαγε 19 93 Γὰγ 82 πικρῶς 108 **33** >υἱοῦ Σασέρ 82 Σασέρ] Ἀσήρ 19 108 **35** ἐπένθη 19 108 82 93 >τὸν 3° 19 108

16, 1 Κύριος — Σαμουήλ sub ÷ 127 πενθῆς 19 82 βασιλεύειν + αὐτὸν 82 δεύρω ἀποστελῶ 93 Βεθλέεμ 19 108 ἑόρακα 127

διασχίζεται τὸ ἱμάτιον Jos VI 152 ὁπότε καὶ τὸ τοῦ διπλοϊδίου πτερύγιον ἐπιλαβόμενος ὁ δυνάστης ἐδίχασε Eust **29** Τοῦ δὲ προφήτου τὴν βασιλείαν οὕτως [αὐτοῦ] διασχισθῆναι φήσαντος Jos VI 153 ἔδει τὸν Ἰσραὴλ ἕνεκα τούτου διασχισθήσεσθαι καὶ μηκέτι ἐπιστρέψαι Eust *Et scindetur Israel in duas partes et non poenitebit neque convertetur* L_{91-95}: *Et scindetur Israhel in duas partes et non convertetur neque poenitentiam aget* Te **33** καὶ κελεύει παραχρῆμα αὐτὸν ἐν Γαλγάλοις ἀποθανεῖν Jos VI 155 ἐκ γυναικῶν — Σασέρ] *Ex mulieribus mater tua filius doloris* (*doloribus* 95) L_{91-95}

16, 1 εἰς Βηθλέμην ἀπελθεῖν πόλιν πρὸς Ἰεσσαῖον παῖδα Ὠβήδου Jos VI 157 Ἕως πότε πενθεῖς σύ] *Quousque luges tu* Luc ἄπωσμαι] *Expello* Luc ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰεσσαί] *In filiis Iesse* Luc

⸢ καὶ ἀκούσεται Σαούλ, καὶ ἀποκτενεῖ με. καὶ εἶπε Κύριος ⸢Λαβὲ εἰς
⸣ τὴν χεῖρά σου δάμαλιν βοῶν, καὶ ἐρεῖς Θῦσαι τῷ Κυρίῳ ἥκω.⸣ 3
καὶ καλέσεις τὸν Ἰεσσαὶ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εἰς τὴν θυσίαν καὶ
γνωριῶ σοι ἃ ποιήσεις, καὶ χρίσεις μοι ὃν ἂν εἴπω πρὸς σέ. 4 καὶ
ἐποίησε Σαμουὴλ πάντα ὅσα ἐλάλησε Κύριος. καὶ ἦλθεν εἰς Βηθ-
λέεμ, καὶ ἐξέστησαν οἱ πρεσβύτεροι τῆς πόλεως τῇ ἀπαντήσει
αὐτοῦ καὶ εἶπον Εἰρήνη ἡ εἴσοδός σου, ὁ βλέπων; 5 καὶ εἶπεν
Εἰρήνη· θῦσαι τῷ Θεῷ ἥκω· ἁγιάσθητε καὶ ἀνακλίθητε μετ' ἐμοῦ
σήμερον εἰς τὴν θυσίαν. καὶ ἡγίασε τὸν Ἰεσσαὶ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐ-
τοῦ, καὶ ἐκάλεσεν αὐτοὺς εἰς τὴν θυσίαν. 6 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλ-
θεῖν αὐτούς, καὶ εἶδε τὸν Ἐλιάβ, καὶ εἶπεν Ἀλλ' ἢ ἐνώπιον
Κυρίου ὁ χριστὸς αὐτοῦ; 7 καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Σαμουήλ Μὴ
προσχῇς εἰς τὴν ὄψιν αὐτοῦ μηδὲ εἰς τὴν ἕξιν τοῦ μεγέθους αὐτοῦ,
ὅτι ἐξουδένωκα αὐτόν. ὅτι οὐχ ὡς ἂν ἴδῃ ἄνθρωπος, οὕτως ὄψεται
ὁ Θεός· ὅτι ἄνθρωπος ὄψεται εἰς πρόσωπον, ὁ δὲ Θεὸς ὄψεται εἰς
καρδίαν. 8 καὶ ἐκάλεσεν Ἰεσσαὶ τὸν Ἀμιναδάβ, καὶ παρῆλθε κα-
τὰ πρόσωπον Σαμουήλ. καὶ εἶπεν Οὐδὲ τοῦτον ἐξελέξατο ὁ
Κύριος. 9 καὶ παρήγαγεν Ἰεσσαὶ τὸν Σαμαά. καὶ εἶπεν Οὐδὲ ἐν
τούτῳ ἐξελέξατο ὁ Κύριος. 10 καὶ παρήγαγεν Ἰεσσαὶ τοὺς ἑπτὰ
υἱοὺς αὐτοῦ ἐνώπιον Σαμουήλ. καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Ἰεσσαί
Οὐκ ἐξελέξατο Κύριος ἐν τούτοις. 11 καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς
Ἰεσσαί Εἰ ἐκλέλοιπε τὰ παιδάρια; καὶ εἶπεν Ἰεσσαί Ἔτι ἐστὶν ὁ
μικρός, καὶ ἰδοὺ ποιμαίνει ἐν τῷ ποιμνίῳ. καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς
Ἰεσσαί Ἀπόστειλον καὶ λαβὲ αὐτόν, ὅτι οὐ μὴ ἀνακλιθῶμεν ἕως
τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν ἐνταῦθα. 12 καὶ ἀπέστειλεν Ἰεσσαί, καὶ εἰσήγα-

2 >ἥκω 93 **3** καλέσης 82 **4** Βεθλέεμ 108 127 **5** Θεῷ] Κυρίω 108 93 ἁγιάσθητε καὶ ἀνακλίθητε] καὶ ἁγιάσθητε 82 ἀνακλήθητε 19 93 127 >σήμερον 93 **6** >ἐν τῷ 93 χρηστὸς 93 **7** προσέχης 82: προσ[σ]χῇς ed ἕξιν] αξιν 127 ἄνθρωπος 1°] pr ὁ 82 οὗτος 93 >ὁ 1° 93 ἄνθρωπος 2°] pr ὁ 19 108 δὲ Θεὸς tr 19 108 ὄψεται 2° 19 108 **8** Ἀμειναδάβ 93 127: Ἀβιναδάβ ed τοῦτο 93 >ὁ 19 **9** >tot. vers. 82 ἐν τούτῳ] τοῦτο 93 **10-11** >Οὐκ ἐξελέξατο — πρὸς Ἰεσσαί 19 Εἰ] > 82: Μὴ 19 108 παιδάρια + σου 19 108 >ὁ 82 μικρός] σμικρός 82: μικρότερος 19 108 Ἰεσσαί pr τὸν 82 **12** ἤγαγεν 82: εἰσήγαγον 127

2 εἰς — βοῶν] *Cape tu mihi vitulam unam ex bubus* Arm vid **7** *Non quomodo videt homo sic videbit deus, quoniam homo videt in facie deus autem in corde* Ps-Au Spe **9** *Nec hunc elegit Dominus* L_{91-95} Οὐδὲ] *Et non* Arm **11** ἐστὶν] *Est* Arm vid **12** *Et ipse erat rubeus cum specie oculorum et bonus in aspectu Domini* L_{91-95} *Et misit Iesse et adduxit David* Ps-Pho

γεν αὐτὸν ἐνώπιον Σαμουήλ. καὶ αὐτὸς ἦν πυρράκης μετὰ
κάλλους ὀφθαλμῶν καὶ ἀγαθὸς τῇ ὁράσει Κυρίου. καὶ εἶπε Κύριος
πρὸς Σαμουὴλ Ἀνάστηθι καὶ χρῖσον αὐτόν, ὅτι οὗτός ἐστιν. 13
καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου καὶ ἔχρισεν αὐτὸν ἐνώ-
πιον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. καὶ ἐφήλλατο πνεῦμα Κυρίου ἐπὶ Δαυὶδ
ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα. καὶ ἀνέστη Σαμουὴλ καὶ
ἀπῆλθεν εἰς Ἀρμαθάιμ. 14 καὶ πνεῦμα Κυρίου ἀπέστη ἀπὸ Σα-
ούλ, καὶ συνεῖχεν αὐτὸν ⌜πνεῦμα πονηρὸν παρὰ Κυρίου, καὶ ἔπνι- ⌜
γεν αὐτόν.⌟ 15 καὶ εἶπον οἱ παῖδες Σαοὺλ πρὸς αὐτόν Ἰδοὺ ⌟
πνεῦμα πονηρὸν παρὰ Κυρίου πνίγει σε· 16 εἰπάτωσαν δή, κύριε,
οἱ δοῦλοί σου ἐνώπιόν σου καὶ ζητησάτωσαν τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἄν-
δρα εἰδότα ψάλλειν τῷ κυρίῳ ἐν κινύρᾳ. καὶ ἔσται ἐν τῷ εἶναι τὸ
πνεῦμα τὸ πονηρὸν ἐπὶ σοὶ παρὰ Θεοῦ, καὶ ψαλεῖ ἐν τῇ κινύρᾳ
αὐτοῦ, καὶ ἀγαθόν σοι ἔσται καὶ ἀναπαύσει σε. 17 καὶ εἶπε Σαοὺλ
πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ Ἴδετε δή μοι ἄνδρα ἀγαθῶς ψάλλοντα,
καὶ εἰσαγάγετε αὐτὸν πρὸς μέ. 18 καὶ ἀπεκρίθη εἷς τῶν παίδων
αὐτοῦ καὶ εἶπεν Ἰδοὺ ἑώρακα υἱὸν τῷ Ἰεσσαὶ ἐν Βηθλέεμ ἐπιστά-
μενον ψάλλειν, καὶ ὁ ἀνὴρ συνετός, καὶ ὁ ἄνθρωπος πολεμιστής,
καὶ σοφὸς ἐν λόγῳ καὶ ἀγαθὸς τῷ εἴδει, καὶ Κύριος μετ' αὐτοῦ. 19
καὶ ἀπέστειλε Σαοὺλ ἀγγέλους πρὸς Ἰεσσαὶ λέγων Ἐξαπόστειλον
πρὸς μὲ Δαυὶδ τὸν υἱόν σου τὸν ἐν τῷ ποιμνίῳ. 20 καὶ ἔλαβεν
Ἰεσσαὶ ὄνον, καὶ ἐπέθηκεν αὐτῷ γόμορ ἄρτων καὶ ἀσκὸν οἴνου
καὶ ἔριφον αἰγῶν, καὶ ἐξαπέστειλεν ἐν χειρὶ Δαυὶδ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
πρὸς Σαούλ. 21 καὶ εἰσῆλθε Δαυὶδ πρὸς Σαοὺλ καὶ ἔστη ἐνώπιον
αὐτοῦ. καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν Σαοὺλ σφόδρα, καὶ ἐγένετο αὐτῷ

πυρράκης] scripsi: πυράκις 19 108: πυρραχὴς 82 93 127 **13** ἐφήλλετο 19 108 **14** συνῆχεν 82 >καὶ 3° Tht αὐτὸν] τὸν Σαοὺλ Tht **15** >παρὰ Κυρίου 82 **16** δούλοις 82 >ἄνδρα 19 κινύρᾳ] κιθάρα 19 108 ψάλλει 93 **17** εἴδετε 82 εἰσάγαγε 82 93 **18** ἑόρακα 127 Βηθλέεμ] pr τῇ 19 108 πολεμιστής + δυνατὸς ἰσχύι 19 108 ἤδει 82 **20** γόμον 19 82

χρῖσον αὐτόν] *Hunc unge* Ps-Pho αὐτὸς ἦν] *Is erat* Arm **14** *Et comprehendit illum* (*eum* Au) *spiritus malignus a Domino et suffocabat* (*suffocabit* 91.95) *eum* $L_{91\text{-}95}$ Au: *Et spiritus domini recessit ab saule et compraehendit eum spiritus malus a domino et subfocabat eum* Ps-Au Spe: *Et abscessit, inquit, spiritus domini a saule et concutiebat eum spiritus nequam a domino et suffocabat eum* Te **15** *Ecce spiritus Domini malus suffocat te* $L_{91\text{-}95}$ **16** *Virum scientem psallere Deo in cythara* $L_{91\text{-}95}$ **17** ἀγαθῶς] *Bene* Arm **18** ἐν Βηθλέεμ] ἐν Βηθλεέμῃ πόλει Jos VI 167 **20** *Et accepit Iesse asinum et imposuit super gomor* (91 vid) *panis* $L_{91\text{-}95}$

Δαυὶδ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ. [22] καὶ ἀπέστειλε Σαοὺλ πρὸς Ἰεσ-
σαὶ λέγων Παριστάσθω δὴ Δαυὶδ ἐνώπιόν μου, ὅτι εὗρε χάριν ἐν
ὀφθαλμοῖς μου. [23] καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι παρὰ Θεοῦ πονηρὸν
πνεῦμα ἐπὶ Σαούλ, καὶ ἐλάμβανε Δαυὶδ τὴν κινύραν καὶ ἔψαλλεν
ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνέψυχε Σαούλ, καὶ ἀγαθὸν ἦν αὐτῷ, καὶ
ἀφίστατο ἀπ' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν.

17, [1] Καὶ συνάγουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν εἰς
πόλεμον καὶ συνάγονται εἰς Σοκχὼθ τῆς Ἰουδαίας καὶ παρεμβάλ-
λουσιν ἀνὰ μέσον Σοκχὼθ καὶ ἀνὰ μέσον Ἀζηκὰ ἐν Σαφερμίν. [2]
καὶ Σαοὺλ καὶ οἱ ἄνδρες Ἰσραὴλ συνήχθησαν καὶ παρενέβαλον ἐν
τῇ κοιλάδι τῆς δρυὸς οὗτοι καὶ οὗτοι. καὶ παρατάσσονται εἰς πό-
λεμον ἐξ ἐναντίας τῶν ἀλλοφύλων. [3] καὶ οἱ ἀλλόφυλοι παρατάσ-
σονται καὶ ἵστανται ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐντεῦθεν, καὶ Ἰσραὴλ ἵσταται
ἐκ τοῦ ὄρους ἐντεῦθεν, καὶ ὁ αὐλὼν ἀνὰ μέσον αὐτῶν. [4] καὶ ἐξῆλ-
θεν ἀνὴρ δυνατὸς ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ τῆς παρατάξεως τῶν ἀλλο-
⌈ φύλων, Γολιὰθ ἦν ὄνομα αὐτῷ, ἐκ Γέθ· ὕψος αὐτοῦ ⌈τεσσάρων
⌋ πήχων καὶ σπιθαμῆς,⌋ [5] καὶ περικεφαλαία χαλκῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
αὐτοῦ, καὶ θώρακα ἁλυσιδωτὸν αὐτὸς ἐνδεδυκώς. καὶ ἦν ὁ σταθ-
μὸς τοῦ θώρακος αὐτοῦ πέντε χιλιάδες σίκλων χαλκοῦ καὶ σιδή-
ρου. [6] καὶ αἱ κνημῖδες αὐτοῦ χαλκαῖ αἱ ἐπὶ τῶν σκελῶν αὐτοῦ, καὶ
ἀσπὶς χαλκῆ ἀνὰ μέσον τῶν ὤμων αὐτοῦ, [7] καὶ τὸ ξύλον τοῦ δό-
ρατος αὐτοῦ ὡς ἀντίον ὑφαινόντων, καὶ ἡ λόγχη ἡ ἐπ' αὐτῷ
ἑξακοσίων σίκλων σιδήρου. καὶ ὁ αἴρων τὰ ὅπλα αὐτοῦ προεπο-
ρεύετο αὐτοῦ ἔμπροσθεν. [8] καὶ ἔστη καὶ ἐβόησεν εἰς τὴν παράταξιν
Ἰσραὴλ καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἵνα τί ἐκπορεύεσθε παρατάξασθαι εἰς
πόλεμον ἐξ ἐναντίας ἡμῶν; οὐκ ἐγώ εἰμι ἀλλόφυλος καὶ ὑμεῖς
ἑβραῖοι τοῦ Σαούλ; ἐκλέξασθε ἑαυτοῖς ἄνδρα, καὶ καταβήτω πρὸς
μέ. [9] καὶ ἐὰν δύνηται πολεμῆσαι μετ' ἐμοῦ καὶ πατάξῃ με, ἐσό-

22 εὗρον 93 **23** ἀνέψυξε 82
17, 1 Σοκὼχ 82 ἀνὰ μέσον] ἀνὰ 19 108 Σαφερμείν 82 93 127: Ἀφερμίν 19: Αφεσ[δα]μειν ed **2** >καὶ οὗτοι 82 παρετάσσοντε 93 **4** >ἦν 82 αὐτοῦ] αὐτῶ 19 108 πήχεων 19 108 **6** κνημῖδες] κνήμαις 19: κνιμες 108 >αἱ 2° 19 **7** λόγχη] ὁλκὴ 82 ὅπλα] σκεύη 19 108 αὐτοῦ ἔμπροσθεν tr 19 >αὐτοῦ 3° 82

17, 2 συνήχθησαν] *Collecti sunt* Arm **4** *Altitudo eius quattuor cubita et palmus* Hipp-georg. **5** *Cassis aerea in capite* Hipp-arm.: *Et cassis aeris super caput* Hipp-georg. **7** καὶ τὸ ξύλον — ὑφαινόντων] *Et hasta lanceae eius erat tanquam scaphum* (*scapum* 91) *textorum* L_{91-95} **8** Ἵνα τί] *Propter quid* Arm εἰς πόλεμον] *In bellum* Arm **9** πολεμῆσαι μετ' ἐμοῦ] *Pugnare mecum* Arm

μεθα ὑμῖν εἰς δούλους· ἐὰν δὲ ἐγὼ καταδυναστεύσω αὐτοῦ καὶ πα-
τάξω αὐτόν, ἔσεσθε ἡμῖν εἰς δούλους καὶ δουλεύσετε ἡμῖν. [10] καὶ
εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος Ἰδοὺ ἐγὼ ὠνείδισα τὴν παράταξιν Ἰσραὴλ ἐν
τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ· δότε οὖν μοι ἄνδρα, καὶ μονομαχήσωμεν ἀμφότε-
ροι. [11] καὶ ἤκουσε Σαοὺλ καὶ πᾶς Ἰσραὴλ τὰ ῥήματα τοῦ ἀλλοφύ-
λου ταῦτα, καὶ ἐξέστησαν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. [12] καὶ Δαυὶδ
υἱὸς ἀνδρὸς ἐφραθαίου. οὗτος ἐκ Βηθλέεμ Ἰούδα, καὶ ὄνομα αὐ-
τῷ Ἰεσσαί, καὶ αὐτῷ ὀκτὼ υἱοί, καὶ ὁ ἀνὴρ πρεσβύτερος ἐν
ἡμέραις Σαούλ, ἐληλυθὼς ἐν ἔτεσιν. [13] καὶ ἐπορεύθησαν οἱ τρεῖς
υἱοὶ Ἰεσσαὶ οἱ μείζονες ὀπίσω Σαοὺλ εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ταῦτα
τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν πορευθέντων εἰς τὸν πόλε-
μον· Ἐλιὰβ ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ ὁ δεύτερος Ἀμιναδάβ, καὶ ὁ
τρίτος Σαμάα. [14] καὶ Δαυὶδ αὐτὸς ὁ νεώτατος. καὶ οἱ τρεῖς οἱ μεί-
ζονες ἐπορεύθησαν ὀπίσω Σαούλ. [15] καὶ Δαυὶδ ἀπῆλθε καὶ
ἀνέστρεψεν ἀπὸ Σαούλ, ποιμαίνειν τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
ἐν Βηθλέεμ. [16] καὶ προσῆγεν ὁ ἀλλόφυλος ὀρθρίζων καὶ ὀψίζων,
καὶ ἐστηλώθη ἐναντίον Ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἡμέρας. [17] καὶ
εἶπεν Ἰεσσαὶ Δαυὶδ τῷ υἱῷ αὐτοῦ Λαβὲ δὴ τοῖς ἀδελφοῖς σου τὸ
οἰφὶ τοῦ ἀλφίτου τούτου καὶ τοὺς δέκα ἄρτους τούτους, καὶ δράμε
εἰς τὴν παρεμβολὴν πρὸς τοὺς ἀδελφούς σου. [18] καὶ τὰς δέκα
τρυφαλίδας τοῦ γάλακτος ταύτας εἰσοίσεις τῷ χιλιάρχῳ, καὶ τοὺς
ἀδελφούς σου ἐπισκέψῃ εἰς εἰρήνην, καὶ τὸ ⌜ἐρσουβὰ αὐτῶν ⌜
λήψῃ,⌟ καὶ εἰσοίσεις μοι τὴν ἀγγελίαν αὐτῶν. [19] καὶ Σαοὺλ καὶ ⌟
αὐτοὶ καὶ πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυὸς πολεμοῦντες
μετὰ τῶν ἀλλοφύλων. [20] καὶ ὤρθρισε Δαυὶδ τὸ πρωΐ, καὶ ἀφῆκε
τὰ πρόβατα ἐπὶ φύλακι, καὶ ἔλαβε καὶ ἀπῆλθε καθὰ ἐνετείλατο
αὐτῷ Ἰεσσαί. καὶ ἦλθεν εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ εἰς τὴν δύναμιν
τὴν ἐκπορευομένην εἰς τὸν πόλεμον. καὶ ἠλάλαξαν ἐν τῷ πολέμῳ.

10 >οὖν 93 μονομαχήσομεν 19 108 **12** οὗτος] pr καὶ 82 Βαθλέεμ 19 καὶ 3° bis scr 127 **13** υἱοὶ] pr οἱ 93 >οἱ 2° 127 >τῶν πορευθέντων 19 Ἀμειναδάβ 93 127: Αβιναδαβ ed **14** νεώτατος] νεώτερος 19 **16** προσήγαγεν 93 καὶ ἐστηλώθη ἐναντίον sub ※ 127 **17** τὸ] τῶ 19 οἰφεὶ 127 **18** τρυφαλλίδας 127 ἐπισκέψει 19 108 ἐρουβὰ 19 127: ἐσουβὰ 82 λήψει 82 **19** πολεμοῦνται 127 **20** ὄρθρισε 19 τὸ] τῶ 82 φυλακῇ 19 108: φυλακήν 93 ἤλλαξαν 93

12 ἀνδρός] *Viri* Arm **13** Ἐλιὰβ — Σαμάα] ὁ μὲν πρεσβύτερος Ταλίαβος, ὁ δεύτερος Ἀμινάδαβος, Σάμαλος ὁ τρίτος Jos VI 161 (deest in LXX rell) τὰ ὀνόματα] *Nomina* Arm vid Σαμάα] *Samaa* Arm **15** ποιμαίνειν] *Pascere* Arm **16** *Et stetit sicut columna in conspectu Israel diebus XL* L_{91-95} **17** τὸ οἰφὶ] *Gomer* Arm vid

21 καὶ παρετάξαντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ παράταξιν καὶ οἱ ἀλλόφυλοι
παράταξιν ἐξ ἐναντίας παρατάξεως. 22 καὶ ἀπέθετο Δαυὶδ τὰ
σκεύη αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπὶ χεῖρα τοῦ σκευοφύλακος καὶ ἔδραμεν
εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ εἰς τὴν παράταξιν τοῦ πολέμου καὶ
ἠρώτησε τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τὰ εἰς εἰρήνην. 23 αὐτοῦ λαλοῦντος
μετ' αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ ὁ ἀμεσσαῖος ἀνέβαινεν, ὄνομα αὐτῷ
Γολιάθ, ὁ Φυλιστιαῖος ἐκ Γέθ, ἐκ τῆς παρατάξεως τῶν ἀλλοφύ-
λων, καὶ ἐλάλησε κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἤκουσε Δαυίδ, 24
καὶ πᾶς ἀνὴρ Ἰσραήλ, καὶ ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτοὺς τὸν ἄνδρα ἐφοβήθη-
σαν σφόδρα καὶ ἔφυγον ἐκ προσώπου αὐτοῦ. 25 καὶ εἶπεν ἀνὴρ ἐξ
Ἰσραὴλ Εἰ ἑωράκατε τὸν ἄνδρα τὸν ἀναβαίνοντα τοῦτον ὅτι εἰς
ὀνειδίσαι τὸν Ἰσραὴλ ἀνέβη; καὶ ἔσται ὁ ἀνὴρ ὃς ἂν πατάξῃ αὐ-
τόν, πλουτιεῖ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς πλούτῳ μεγάλῳ, καὶ τὴν θυγατέρα
αὐτοῦ δώσει αὐτῷ, καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ποιήσει ἐλεύ-
θερον ἐν τῷ Ἰσραήλ. 26 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς
παρεστῶτας αὐτῷ λέγων Τί ποιηθήσεται τῷ ἀνδρὶ ὃς ἂν πατάξῃ
τὸν ἀλλόφυλον ἐκεῖνον καὶ ἀφέλῃ ὄνειδος ἀπὸ Ἰσραήλ; ὅτι τίς ἐ-
στιν ὁ ἀλλόφυλος ὁ ἀπερίτμητος οὗτος ὃς ὠνείδισε παράταξιν
Θεοῦ ζῶντος; 27 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ λαὸς κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο λέγων
Οὕτως ποιηθήσεται τῷ ἀνδρὶ ὃς ἐὰν πατάξῃ αὐτόν. 28 καὶ ἤκουσεν
Ἐλιὰβ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ μείζων ἐν τῷ λαλεῖν αὐτὸν πρὸς τοὺς
ἄνδρας, καὶ ὠργίσθη θυμῷ Ἐλιὰβ ἐν τῷ Δαυὶδ καὶ εἶπεν Ἵνα τί
τοῦτο κατέβης; καὶ ἐπὶ τίνα ἀφῆκας τὰ μικρὰ προβάτια ἐκεῖνα ἐν
τῇ ἐρήμῳ; ἐγὼ οἶδα τὴν ὑπερηφανίαν σου καὶ τὴν κακίαν τῆς καρ-
δίας σου, ὅτι ἕνεκεν τοῦ ἰδεῖν τὸν πόλεμον κατέβης. 29 καὶ εἶπε
Δαυίδ Τί ἐποίησα νῦν; οὐχὶ ῥῆμά ἐστιν; 30 καὶ ἀπέστρεψεν ἀπ'
αὐτοῦ εἰς μέρος ἕτερον, καὶ εἶπεν οὕτως. καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ

21 >παράταξιν 1° 19 108 παράταξιν 2°] παραξιν 19 **22** ἐπέθετο 82 **23** >ὁ 1° 19 108 μεσσαῖος 19 108: ἀμασσαῖος 82 Φυλισταῖος 19 ἤκουε 19 93 Δαυίδ] Σαούλ 93 **24** >ἀνὴρ 19 **25** ἑοράκατε 127 εἰς] > 19 108: + τὸ 127 ἂν] ἐὰν 93 **26** παρεστηκότας 127 ποιήσεται 93 ἀφέλει 19 82 >ὁ ἀλλόφυλος 19 **27** ἐὰν] ἂν 82 **28** ὀργίσθη 19 ἀφῆκες 93 127 προβάτια ἐκεῖνα tr 93 πρόβατα 19 108

22 τοῦ σκευοφύλακος] *Custos armorum* Arm **30** εἰς μέρος ἕτερον] *In alterum latus* Arm

κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ πρότερον. 31 καὶ ἠκούσθησαν οἱ λόγοι Δαυὶδ οὓς
ἐλάλησεν, καὶ ἀνηγγέλησαν ἐνώπιον Σαούλ. καὶ παρέλαβον αὐτὸν
καὶ εἰσήγαγον πρὸς Σαούλ. 32 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Σαούλ Μὴ
συμπεσέτω ἡ καρδία τοῦ κυρίου μου ἐπ᾿ αὐτόν, ὅτι ὁ δοῦλός σου
πορεύσεται καὶ πολεμήσει μετὰ τοῦ ἀλλοφύλου τούτου. 33 καὶ
εἶπε Σαοὺλ πρὸς Δαυίδ Οὐ μὴ δυνήσῃ πορευθῆναι πρὸς τὸν
ἀλλόφυλον τοῦτον τοῦ πολεμῆσαι πρὸς αὐτόν, ὅτι σὺ παιδάριον
εἶ, αὐτὸς δὲ ἀνήρ ἐστι πολεμιστὴς ἐκ νεότητος αὐτοῦ. 34 καὶ εἶπε
Δαυὶδ πρὸς Σαούλ Ποιμαίνων ἦν ὁ δοῦλός σου ἐν τῷ ποιμνίῳ τῷ
πατρὶ αὐτοῦ, καὶ ὅταν ἤρχετο λέων ἢ ἄρκος καὶ ἐλάμβανε πρόβα-
τον ἐκ τῆς ἀγέλης, 35 καὶ ἐξηρχόμην κατόπισθεν αὐτοῦ καὶ ἐπά-
τασσον αὐτὸν καὶ ἐξέσπων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ εἰ ἐπανί-
στατο ἐπ᾿ ἐμέ, ἐκράτουν τοῦ φάρυγγος αὐτοῦ καὶ ἐπάτασσον αὐτὸν
καὶ ἐθανάτουν αὐτόν. 36 καὶ τὸν λέοντα καὶ τὴν ἄρκον ἔτυπτεν ὁ
δοῦλός σου, καὶ ⌈ἔσται ὁ ἀλλόφυλος οὗτος ὁ ἀπερίτμητος ὡς ἓν ⌈
τούτων· οὐχὶ πορεύσομαι καὶ πατάξω αὐτὸν καὶ ἀφέλω σήμερον ὄ-
νειδος ἀπὸ Ἰσραήλ; διότι τίς ἐστιν ὁ ἀπερίτμητος οὗτος ὅτι ὠνεί-
δισε παράταξιν Θεοῦ ζῶντος;⌋ 37 καὶ εἶπε Δαυίδ ⌈Κύριος ὃς ἐξεί-⌋ ⌈
λατό με ἐκ στόματος τοῦ λέοντος καὶ ἐκ χειρὸς τῆς ἄρκου, αὐτὸς
ἐξελεῖταί με ἐκ χειρὸς τοῦ ἀλλοφύλου τοῦ ἀπεριτμήτου τούτου.⌋ ⌋
καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Δαυίδ Πορεύου, καὶ ἔσται ὁ Κύριος μετὰ σοῦ.
38 καὶ ἐνέδυσε Σαοὺλ τὸν Δαυὶδ τὸν μανδύαν αὐτοῦ, καὶ περικε-
φαλαίαν χαλκῆν ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐνέδυσεν
αὐτὸν θώρακα, 39 καὶ ἐζώσατο Δαυὶδ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐπάνω
τοῦ θώρακος αὐτοῦ. καὶ ἐχώλαινε Δαυὶδ ἐν τῷ βαδίζειν ἐν αὐτοῖς

31 ἐλάλησαν 93 >καὶ παρέλαβον — πρὸς Σαούλ 19 108 εἰσήγαγον + αὐτὸν 93 **33** δυνήσει 19 108: δυνήθῃ 127 >πορευθῆναι 19 >ἐστι 82 **34** τοῦ πατρὸς 19 **35** καὶ 1° + ἐγὼ 82 αὐτοῦ 1°] αὐτῶν 82 >καὶ ἐπάτασσον — στόματος αὐτοῦ 19 **36** οὗτος / ὁ ἀπερίτμητος tr Tht διότι] καὶ ὅτι 19 108: ὅτι 93 Tht οὗτος 2°] ὃς 19 108 **37** Κύριος 1° + ὁ Θεὸς 19 108 >ὃς 108 ἐξείλετο 19 108 >τοῦ 1° 82 ἄρκτου Tht (ἄρκου Tht^{ap}) >τοῦ ἀπεριτμήτου 19 >ὁ 93 127 **38** >τὸν 93 **39** ἐχώλευεν 82 αὐτοῖς + καὶ 19

32 Μὴ συμπεσέτω ἡ καρδία... ὅτι ὁ δοῦλός σου πορεύσεται Chr *Non concidat cor domini mei ad illum* $L_{91\text{-}94}$ **33** Οὐ δυνήσῃ πορευθῆναι ὅτι σὺ παιδάριον εἶ, αὐτὸς δὲ ἀνὴρ πολεμιστὴς ἐκ νεότητος αὐτοῦ Chr (> σὺ Chr 1/2) *Quoniam tu puer es... vir bellator est* Am σὺ παιδάριον εἶ] *Tu puer es* Arm **35** ὁ Δαυὶδ ἐξήρχετο κατόπισθεν Ast ἐπάτασσον 1° et 2°] *Percutiebam* Arm ἐξέσπων] *Eruebam* Arm ἐκράτουν] *Apprehendebam* Arm ἐθανάτουν] *Interficiebam* Arm **36** ἀλλόφυλος οὗτος] *Philistius hic* Arm1 **38** καὶ περιθεὶς αὐτῷ τὸν αὐτοῦ θώρακα Jos VI 184 ἐνέδυσεν αὐτὸν θώρακα] *Vestivit eum lorica* Arm **39** *Et claudicare coepit* (*excepit* 91) *ambulans sub armis* $L_{91\text{-}94}$

ἅπαξ καὶ δίς, ὅτι ἄπειρος ἦν. καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Σαοὺλ Οὐ μὴ
δύνωμαι πορευθῆναι ἐν τούτοις, ὅτι οὐ πεπείραμαι αὐτῶν. καὶ πε-
ριείλατο αὐτὰ ἀπ᾽ αὐτοῦ. 40 καὶ ἔλαβε Δαυὶδ τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἐν
τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ πέντε λίθους λείους ἐκ τοῦ
χειμάρρου, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῷ καδίῳ τῷ ποιμενικῷ τῷ ὄντι
αὐτῷ εἰς συλλογήν, καὶ ἡ σφενδόνη αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ
προσῆλθε πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἀλλόφυλον. 41 καὶ ἐπορεύθη ὁ
ἀλλόφυλος πορευόμενος καὶ ἐγγίζων πρὸς Δαυίδ, καὶ ὁ ἀνὴρ ὁ
αἴρων τὸν θυρεὸν αὐτοῦ ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 42 καὶ ἐπέβλεψεν ὁ
⌜ ἀλλόφυλος, καὶ ⌜εἶδε Γολιὰθ τὸν Δαυὶδ καὶ ἐξουδένωσεν αὐτόν, ὅ-
⌟ τι ἦν παιδάριον, καὶ αὐτὸς πυρράκης μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν.⌟
43 καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος πρὸς Δαυίδ Μὴ κύων εἰμὶ ἐγώ, ὅτι
ἐξῆλθες ἐν ῥάβδῳ καὶ λίθοις ἐπ᾽ ἐμέ; καὶ κατηράσατο ὁ ἀλλόφυ-
λος τὸν Δαυὶδ ἐν τοῖς θεοῖς αὐτοῦ. 44 καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος πρὸς
Δαυίδ Δεῦρο πρὸς μέ, καὶ δώσω τὰς σάρκας σου τοῖς πετεινοῖς
τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θερίοις τῆς γῆς. 45 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τὸν
ἀλλόφυλον Σὺ ἔρχῃ πρὸς μὲ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν δόρατι καὶ ἐν ἀσπί-
⌜ δι, ⌜ἐγὼ δὲ ἔρχομαι πρὸς σὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Σαβαώθ, Θεοῦ πα-
ρατάξεως Ἰσραήλ, ἣν ὠνείδισας σήμερον. 46 καὶ συγκλείσει σε
Κύριος σήμερον εἰς τὰς χεῖράς μου, καὶ ἀποκτενῶ σε καὶ ἀφελῶ
τὴν κεφαλήν σου ἀπὸ σοῦ καὶ δώσω τὰ κῶλά σου καὶ τὰ κῶλα τῆς
παρεμβολῆς τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τοῖς πετεινοῖς τοῦ
οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς. καὶ γνώσεται πᾶσα ἡ γῆ ὅτι ἔστι
Θεὸς ἐν Ἰσραήλ. 47 καὶ γνώσεται πᾶσα ἡ ἐκκλησία αὕτη ὅτι οὐκ
ἐν δόρατι οὐδὲ ἐν μαχαίρᾳ σῴζει Κύριος· ὅτι τοῦ Κυρίου ὁ πόλε-
⌟ μος, καὶ παραδώσει ὑμᾶς εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν.⌟ 48 καὶ ἀνέστη ὁ
ἀλλόφυλος καὶ ἐπορεύθη καὶ ἤγγισεν εἰς συνάντησιν τῷ Δαυίδ. καὶ
Δαυὶδ ἐτάχυνε καὶ ἐξῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν παράταξιν εἰς συνάν-
τησιν τοῦ ἀλλοφύλου. 49 καὶ ἐξέτεινε Δαυὶδ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς

πεπείρομαι 127 περιείλετο 19 108 **40** ἑαυτῷ] ἑαυτοὺς 19 λιους 82 93 **41** καὶ ἐπορεύθη sub ※ 127 θυραιὸν 19 82 **42** >τὸν Δαυὶδ Tht πυρράκης] scripsi cum Tht: πυράκις 19 108: πυρραχὴς 82 93 127 **43** εἰμὶ ἐγὼ tr 19 108 **44** δεύρω 19 **45** ἔρχει ed >ἐν 2° 19 82 >δὲ Tht ἣν] ὃν Tht **46** οὐρανοῦ] ουνοι 127 >Θεὸς 93 ἐν] ἐξ 93 **47** >τὰς Tht **48** καὶ ἤγγισεν — τοῦ ἀλλοφύλου sub ※ 127 συνάντησιν] συναντιν 19

40 *Quinque lapides lenes de torrente et posuit illos in saciperio pastorali* L_{94} **43** *Numquid canis ego sum quoniam existi cum virga et lapidibus ad me? Et dixit David Non, sed peior cane es* $L_{91\text{-}94}$ εἰμὶ ἐγώ] *Sum ego* Arm **45** ἐγὼ δὲ ἔρχομαι πρός σε ἐν ὀνόματι κυρίου παρατάξεως Ast: ἐγὼ δὲ ἔρχομαι πρός σε ἐν ὀνόματι Κυρίου Σαβαώθ, ὃν ὠνείδισας σήμερον Chr **46** εἰς τὰς χεῖρας] *In manus* Arm

τὸ καδίον καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν λίθον ἕνα καὶ ἐσφενδόνησε καὶ ἐπά-
ταξε τὸν ἀλλόφυλον εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ. καὶ διέδυ ὁ λίθος διὰ
τῆς περικεφαλαίας αὐτοῦ εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ
πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν. 50 καὶ ἐκραταιώθη Δαυὶδ ὑπὲρ τὸν
ἀλλόφυλον τῇ σφενδόνῃ καὶ τῷ λίθῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ἐπά-
ταξε τὸν ἀλλόφυλον καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν. καὶ ῥομφαία οὐκ ἦν
ἐν τῇ χειρὶ Δαυίδ, 51 καὶ ἔδραμε Δαυὶδ καὶ ἐπέστη ἐπ' αὐτὸν καὶ
ἔλαβε τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ καὶ ἐξέσπασεν αὐτὴν ἐκ τοῦ κολεοῦ
αὐτῆς καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν καὶ ἀφεῖλεν ἐν αὐτῇ τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ. καὶ εἶδον οἱ ἀλλόφυλοι ὅτι τέθνηκεν ὁ δυνατὸς αὐτῶν, καὶ
ἔφυγον. 52 καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα καὶ
ἠλάλαξαν καὶ κατεδίωκον ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων ἕως τῆς εἰσόδου
Γὲθ καὶ ἕως τῆς πύλης Ἀσκάλωνος. καὶ ἔπεσον τραυματίαι τῶν
ἀλλοφύλων ἐν τῇ ὁδῷ τῶν πυλῶν καὶ ἕως Γὲθ καὶ ἕως Ἀκκαρών.
53 καὶ ἀνέστρεψαν ἄνδρες Ἰσραὴλ ἐκκαίοντες ὀπίσω τῶν
ἀλλοφύλων καὶ προενόμευσαν τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν. 54 καὶ ἔλα-
βε Δαυὶδ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀλλοφύλου καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὴν εἰς
Ἰερουσαλήμ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἔθετο ἐν τῷ σκηνώματι αὐτοῦ. 55
καὶ ἐγένετο, ὡς εἶδε Σαοὺλ τὸν Δαυὶδ ἐκπορευόμενον εἰς ἀπάν-
τησιν τοῦ ἀλλοφύλου, εἶπε πρὸς Ἀβεννὴρ τὸν ἄρχοντα τῆς δυνά-
μεως αὐτοῦ Υἱὸς τίνος ὁ νεανίας, Ἀβεννήρ; καὶ ἀπεκρίθη Ἀβεν-
νὴρ καὶ εἶπεν Ζῇ ἡ ψυχή σου, κύριε μου βασιλεῦ, οὐκ οἶδα. 56 καὶ
εἶπεν ὁ βασιλεύς Ἐπερώτησον σὺ υἱὸς τίνος ὁ νεανίας οὗτος. 57
καὶ ὡς ἐπέστρεψε Δαυὶδ πατάξας τὸν ἀλλόφυλον, παρέλαβεν
αὐτὸν Ἀβεννὴρ καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ἐνώπιον Σαούλ, καὶ ἡ κε-
φαλὴ τοῦ ἀλλοφύλου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 58 καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Σα-
ούλ Υἱὸς τίνος εἶ, νεανία; καὶ εἶπε Δαυίδ Υἱὸς τοῦ δούλου σου
Ἰεσσαὶ τοῦ Βηθλεεμίτου.

50 καὶ ἐκραταιώθη — ἐθανάτωσεν αὐτόν sub ※ 127 **51** ἐπέστη] ἔπεσεν 93 καὶ ἐξέσπασεν — κολεοῦ αὐτῆς sub ※127 ἀφῆλεν 82 >οἱ 93 **52** >καὶ Ἰούδα 19 108 >ἕως τῆς εἰσόδου Γὲθ καὶ 82 ἔπεσε 93 **53** ἀνέστρεψεν 93 ἐκκαίοντες] coniecit Skehan ex L_{91-95} (CBQ 38 [1976] 193): ἐκκλίνοντες cod et ed **54** >Δαυὶδ 127 **17, 55 — 18,** 5 sub ※ 127 **55** >μου 19 **56** >υἱὸς 82 **58** Βιθλεεμμίτου 108: Βηθλεεμείτου 82 127: Βιθλεεμίτου 93

49 βάλλει ἐπὶ τὸν Γολίαθον εἰς τὸ μέτωπον Jos VI 189 **52** ἀνέστησαν] *Consurrexerunt* Arm **53** *Et reversi sunt viri Israel comburentes post alienigenas et conculcantes* (*sculcantes* 95) *castra eorum* L_{91-95}

18, [1] Καὶ ἐγένετο, ὡς εἰσῆλθε Δαυὶδ πρὸς Σαοὺλ καὶ συνετέλε-
σε λαλῶν αὐτῷ, εἶδεν αὐτὸν Ἰωναθάν, καὶ συνεδέθη ἡ ψυχὴ
αὐτοῦ τῇ ψυχῇ Δαυίδ. καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν Ἰωναθὰν κατὰ τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ. [2] καὶ ἔλαβεν αὐτὸν Σαοὺλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ
οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐπιστρέψαι εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. [3]
καὶ διέθετο Ἰωναθὰν καὶ Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς διαθήκην, ὅτι ἠγάπησεν
αὐτὸν ψυχὴν ἀγαπῶντος αὐτόν. [4] καὶ ἐξεδύσατο Ἰωναθὰν τὸν
ἐπενδύτην τὸν ἐπ' αὐτὸν καὶ ἔδωκε τῷ Δαυίδ, καὶ τὸν μανδύαν
αὐτοῦ καὶ ἕως τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ καὶ τοῦ τόξου καὶ τῆς ζώνης
αὐτοῦ. καὶ κατέστησεν αὐτὸν Σαοὺλ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τοῦ πολέ-
μου. [5] καὶ ἐξεπορεύετο Δαυὶδ καὶ εἰσεπορεύετο συνιῶν ἐν πᾶσιν
οἷς ἂν ἀπέστελλεν αὐτὸν Σαούλ. καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ
λαοῦ καί γε καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν δούλων Σαούλ. [6] καὶ ἐγένετο ἐν
τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτούς, ὅτε ἐπέστρεψε Δαυὶδ πατάξας τὸν
ἀλλόφυλον, καὶ ἐξῆλθον αἱ χορεύουσαι καὶ αἱ ᾄδουσαι εἰς
ἀπάντησιν Σαοὺλ τοῦ βασιλέως ἐκ πασῶν τῶν πόλεων Ἰσραὴλ ἐν
τυμπάνοις καὶ ἐν νάβλαις καὶ ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν κινύραις καὶ
ἐν χαρμονῇ. [7] καὶ ἐξῆρχον αἱ γυναῖκες αἱ χορεύουσαι καὶ ἔλεγον

Ἐπάταξε Σαοὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ
καὶ Δαυὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ.

[8] καὶ ὠργίσθη Σαούλ, καὶ ἐφάνη πονηρὸν τὸ ῥῆμα σφόδρα
ἐνώπιον Σαοὺλ περὶ τοῦ λόγου τούτου. καὶ εἶπε Σαούλ Ἔδωκαν
τῷ Δαυὶδ τὰς μυριάδας, καὶ ἐμοὶ ἔδωκαν τὰς χιλιάδας, καὶ τί
αὐτῷ πλὴν ἡ βασιλεία; [9] καὶ ἦν Σαοὺλ ὑποβλεπόμενος τὸν Δαυὶδ

18, 1 ἡ ψυχὴ ... τῇ ψυχῇ tr 19   **3** >ὅτι ἠγάπησεν αὐτὸν 93   **4** >τὸν 1° 82   τῷ] τὸν 93   **5** λαοῦ] Σαοὺλ 93   >καὶ 5° 82 127   >τῶν δούλων 127   **6** >αἱ 2° 19 108 93 127   εἰς + συνάντησιν Δαυὶδ καὶ εἰς 127   Ἰσραὴλ + ᾄδειν καὶ χορεύειν 127   νάβλαις] αυλοις 19 108: αβλαις 93   κιννύραις 19   **7** ἐξήρχοντο 19 108   **8** ὀργίσθη 19   >τῷ 19

18, **2** εἰς τὸν οἶκον] *In domum* Arm   **4** *Et expoliavit se Ionatha tunicam quae erat super ipsum* L_{91-95} **5** ἀπέστελλεν] *Mittebat* Arm   **6** *Porro cum reverteretur, percusso Phylisteo, David, egressae sunt mulieres de universis urbibus Istrahel cantantes chorosque ducentes in occursum Saul regis in tympanis laetitiae et in sistris* L_{300} **8** καὶ ὠργίσθη Σαούλ, καὶ ἦν ὑποβλεπόμενος τὸν Δαυὶδ... Chr   καὶ ὠργίσθη Σαούλ] *Et iratus est Sawul* Arm

ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα. [10] καὶ ἐγενήθη ἀπὸ τῆς
ἐπαύριον, καὶ ⌜ἔπεσε πνεῦμα παρὰ Θεοῦ πονηρὸν ἐπὶ Σαούλ, καὶ ⌜
προεφήτευσεν ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ.⌟ καὶ Δαυὶδ ἔψαλλεν ἐν τῇ ⌟
χειρὶ αὐτοῦ ὡς καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ Σα-
ούλ. [11] καὶ ἦρε Σαοὺλ τὸ δόρυ καὶ εἶπεν Πατάξω ἐν Δαυὶδ καὶ ἐν
τῷ τοίχῳ. καὶ ἐξέκλινε Δαυὶδ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ δίς. [12] καὶ
ἐφοβήθη Σαοὺλ ἀπὸ προσώπου Δαυίδ, ὅτι ἦν Κύριος μετ᾽ αὐτοῦ
καὶ ἀπὸ Σαοὺλ ἀπέστη. [13] καὶ μετέστησεν αὐτὸν Σαοὺλ ἀφ᾽ ἑαυ-
τοῦ. καὶ κατέστησεν αὐτὸν χιλίαρχον ἑαυτῷ. καὶ ἐξεπορεύετο Δα-
υὶδ καὶ εἰσεπορεύετο ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ. [14] καὶ ⌜ἦν Δαυὶδ συ- ⌜
νίων ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ Κύριος παντοκράτωρ μετ᾽
αὐτοῦ.⌟ [15] καὶ εἶδε Σαοὺλ ὡς αὐτὸς συνιεῖ σφόδρα, καὶ εὐλαβεῖτο ⌟
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. [16] καὶ πᾶς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδας ἠγάπων
τὸν Δαυίδ, ὅτι αὐτὸς ἐξεπορεύετο καὶ εἰσεπορεύετο πρὸ προσώπου
τοῦ λαοῦ. [17] καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Δαυίδ Ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ μου ἡ
μείζων Μερόβ, καὶ δώσω σοι αὐτὴν εἰς γυναῖκα, πλὴν γενοῦ μοι εἰς
υἱὸν δυνάμεως καὶ πολέμει τοὺς πολέμους Κυρίου, καὶ ⌜Σαοὺλ εἶπε ⌜
Μὴ ἔστω ἡ χείρ μου ἐπ᾽ αὐτῷ, ἀλλ᾽ ἔστω ἐν αὐτῷ ἡ χεὶρ τῶν
ἀλλοφύλων.⌟ [18] καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Σαοὺλ Τίς εἰμι ἐγώ, καὶ τίς ἡ ⌟
συγγένεια τοῦ πατρός μου ἐν Ἰσραήλ, ὅτι ἔσομαι γαμβρὸς τοῦ βα-
σιλέως; [19] καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καιρῷ τοῦ δοθῆναι τὴν Μερὸβ θυγα-
τέρα Σαοὺλ τῷ Δαυὶδ εἰς γυναῖκα, καὶ αὐτὴ ἐφοβήθη τὸν Δαυίδ, καὶ
ἐδόθη τῷ Ἐχριὴλ τοῦ Μαολλαίου εἰς γυναῖκα. [20] καὶ ἠγάπησε
Μελχὸλ ἡ θυγάτηρ Σαοὺλ τὸν Δαυίδ. καὶ ἀπηγγέλη τῷ Σαούλ, καὶ
ἤρεσεν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ τὸ ῥῆμα. [21] καὶ εἶπε Σαοὺλ ⌜Δώσω ⌜

9 ἀπὸ] ὑπὸ 82 **10—11** sub ※ 127 ἔπεσε — ἐπὶ] πνεῦμα πονηρὸν ἔπαισε τὸν Tht >παρὰ 93 >τῇ 82 **11** >καὶ ἦρε — δόρυ 19 108 τύχω 93 **12** καὶ ἀπὸ — ἀπέστη sub ※ 127 **13** ἀπέστησεν 19 108 >Δαυὶδ καὶ εἰσεπορεύετο 82 **15** συνιεῖς 82 αὐτοῦ] Δαυὶδ 19 108 **17—19** sub ※ 127 **17** Μερόβ] Μελχόλ 19 108 γίνου 93 αὐτῷ] αὐτὸν Tht ἔστω] ἔσται 93 ἐν] ἐπ᾽ 127 **18** >τοῦ πατρὸς 127 **19** καιρῷ] κλήρω 127 Μερὸβ] Μελχόλ 19 108 >εἰς 19 108 αὐτὴ] ἔτι 82 Ἀχριὴλ 82: Εδριηλ ed Μαολέου 19: Μαολλέου 108: Μαθλλαίου 82: Μαθαλαίου 93 **20** >ἀπηγγέλη τῷ Σαούλ 82

10 παρὰ Θεοῦ] *de Deo* Arm **13** *Dimisit eum ab se et constituit illum* (*unum* 95) *tribunum suum* $L_{91\text{-}95}$ **14** ἦν Δαυὶδ συνιὼν ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ Κύριος παντοκράτωρ μετ᾽ αὐτοῦ Chr συνίων — αὐτοῦ 1°] *Prudens in omnibus viis suis* Arm **16** *Et omnis Israel et Iuda diligebant David* $L_{91\text{-}95}$ **17** *Tantummodo esto vir fortis... Non sit manus mea in eo sed sit super eum manus Phylistinorum* L_{300} ἀλλ᾽ ἔστω ἐν αὐτῷ] *Sed esto in eam* Arm **18** εἰμι ἐγώ] *Sum ego* Arm **20** ἤρεσεν] *Gratum visum est* Arm

αὐτὴν αὐτῷ, καὶ ἔσται αὐτῷ εἰς σκάνδαλον, καὶ ἔσται ἐπ' αὐτὸν
χεὶρ ἀλλοφύλων.⌋ καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Δαυίδ Ἐν ταῖς δυνάμεσιν
ἐπιγαμβρεύσεις μοι σήμερον. [22] καὶ ἐνετείλατο Σαοὺλ τοῖς
παισὶν αὐτοῦ λέγων Λαλήσατε ὑμεῖς λάθρα τῷ Δαυὶδ λέγοντες
Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς θέλει ἐν σοί, καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ
ἀγαπῶσί σε· καὶ σὺ ἐπιγάμβρευσον τῷ βασιλεῖ. [23] καὶ ἐλάλησαν
οἱ παῖδες Σαοὺλ τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς τὰ ὦτα Δαυίδ. καὶ εἶπε Δα-
υίδ Εἰ κοῦφόν ἐστιν ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ἐπιγαμβρεῦσαι τῷ βασιλεῖ;
ἐγὼ δὲ ἀνὴρ ταπεινὸς καὶ οὐκ ἔντιμος. [24] καὶ ἀνήγγειλαν τῷ Σαοὺλ
οἱ παῖδες αὐτοῦ κατὰ πάντα τὰ ῥήματα ἃ ἐλάλησε Δαυίδ. [25]
καὶ εἶπε Σαούλ Εἴπατε τῷ Δαυίδ Οὐ βούλεται ὁ βασιλεὺς ἕδνα, ὅτι
ἀλλ' ἢ ἑκατὸν ἀκροβυστίας ἀλλοφύλων, ἐκδικῆσαι εἰς ἐχθροὺς
τοῦ βασιλέως. καὶ Σαοὺλ ἐλογίσατο ἐμβαλεῖν αὐτὸν τὸν Δαυὶδ εἰς
τὰς χεῖρας τῶν ἀλλοφύλων. [26] καὶ ἀπήγγειλαν οἱ παῖδες Σαοὺλ τῷ
Δαυὶδ τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ εὐθύνθη ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς Δαυὶδ
ἐπιγαμβρεῦσαι τῷ βασιλεῖ. καὶ οὐκ ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι, [27] καὶ
ἀνέστη Δαυὶδ καὶ ἐπορεύθη, αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ. καὶ ἐπά-
ταξεν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις ἑκατὸν ἄνδρας, καὶ ἤνεγκε τὰς ἀκροβυ-
στίας αὐτῶν, καὶ ἐπλήρωσεν αὐτὰς τῷ βασιλεῖ. καὶ ἐπιγαμβρεύε-
ται τῷ βασιλεῖ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ ὁ Σαοὺλ τὴν Μελχόλ, θυγατέρα
αὐτοῦ, εἰς γυναῖκα. [28] καὶ εἶδε Σαοὺλ ὅτι Κύριος μετὰ Δαυίδ. καὶ
Μελχὸλ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἠγάπα αὐτόν. [29] καὶ
προσέθετο Σαοὺλ φοβεῖσθαι ἀπὸ προσώπου Δαυὶδ ἔτι, καὶ ἐγένετο

21 αὐτῷ 1° + εἰς γυναῖκα 93 >αὐτῷ 2° 93 αὐτὸν] αὐτῶ 19 108 χεὶρ] pr ἡ Tht ἀλλοφύλων] pr τῶν Tht Σαοὺλ πρὸς — μοι σήμερον sub ※ 127 **22** θέλη 19 108 93 **23** εἰς] pr τὰ 93 ὑμῶν] ἡμῶν 93 **24** ἀπήγγειλαν 19 108 93 **25** >αὐτὸν 19 108 **26** ἐπιγαμβρεῦσαι τῷ βασιλεῖ sub ※ 127 **27** καὶ ἐπλήρωσεν — τῷ βασιλεῖ sub ※ 127 >καὶ ἐπιγαμβρεύεται τῷ βασιλεῖ 19 >ὁ 82 **28** Σαοὺλ — Κύριος sub ※ 127 Σαοὺλ + καὶ ἔγνω sub ※ 127 **29** καὶ ἐγένετο — αὐτοῦ σφόδρα (v. 30) sub ※ 127

21 Ἐν ταῖς δυνάμεσιν — σήμερον] *In virtute eris mihi gener hodie* L_{91-95} *Et sit super eum manus Phylistinorum. Dixit autem Saul ad David* L_{300} **23** Εἰ κοῦφόν ἐστιν ἐν ὀφθαλμοῖς... ἐγὼ δὲ ἀνὴρ ταπεινός, καὶ οὐκ ἔντιμος Chr *Si leve est oculis vestris esse me generum regis, ego autem vir humilis et sine honore* L_{91-95} **24** τῷ Σαοὺλ οἱ παῖδες αὐτοῦ] *Sawłay* (casus dat.) *servi sui* Arm1 **25** πολὺ τῶν νενομισμένων ἕδνων ζηλωτότερον τὸ συνοικεῖν Jos VI 202 οὐ γὰρ βούλεται ὁ βασιλεὺς ἕδνα ἀλλ' ἢ ἑκατὸν ἀκροβυστίας Chr ἕδνα] *Sponsalia* Arm ἑκατὸν ἀκροβυστίας] *Centum praeputia* Arm **26** ἀπήγγειλαν] *Narraverunt* Arm vid **28** *Et vidit Saul et intellexit quia Dominus est cum David. Michol autem filia Saul diligebat eum* L_{300} **29** *Et Saul magis coepit timere David factusque est Saul inimicus David cunctis diebus* L_{300} Σαοὺλ 1° — Δαυὶδ] *Saul timere a facie David* Luc

Σαοὺλ ἐχθραίνων τῷ Δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας. 30 καὶ ἐξῆλθον οἱ
ἄρχοντες τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐγένετο ἀφ' ἱκανοῦ τῆς ἐξόδου
αὐτῶν, καὶ Δαυὶδ συνῆκε παρὰ πάντας τοὺς δούλους Σαούλ, καὶ
ἐτιμήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ σφόδρα.
19, 1 Καὶ ἐλάλησε Σαοὺλ πρὸς Ἰωναθὰν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ
πρὸς πάντας τοὺς παῖδας αὐτοῦ τοῦ θανατῶσαι τὸν Δαυίδ. καὶ
Ἰωναθὰν υἱὸς Σαοὺλ ἠγάπα τὸν Δαυὶδ σφόδρα. 2 καὶ ἀπήγγειλεν
Ἰωναθὰν τῷ Δαυὶδ λέγων Σαοὺλ ὁ πατήρ μου ζητεῖ θανατῶσαί
σε· καὶ νῦν φύλαξαι αὔριον πρωῒ καὶ κρύβηθι καὶ κάθισον κρυφῇ, 3
καὶ ἐγὼ ἐξελεύσομαι καὶ στήσομαι ἐχόμενος τοῦ πατρός μου ἐν
ἀγρῷ οὗ ἐὰν ᾖς σὺ ἐκεῖ. καὶ ἐγὼ λαλήσω περὶ σοῦ πρὸς τὸν πατέ-
ρα μου, καὶ ὄψομαι ὅτι ἂν ᾖ, καὶ ἀπαγγελῶ σοι. 4 καὶ ἐλάλησεν
Ἰωναθὰν περὶ Δαυὶδ ἀγαθὰ πρὸς Σαοὺλ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ
εἶπε πρὸς αὐτόν Μὴ δὴ ἁμάρτῃ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν δοῦλον αὐτοῦ
τὸν Δαυίδ, ὅτι οὐχ ἥμαρτεν εἰς σέ, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ καλὰ σφό-
δρα. 5 καὶ ἔθετο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ καὶ
ἐπάταξε τὸν ἀλλόφυλον, καὶ ἐποίησε Κύριος δι' αὐτοῦ σωτηρίαν
μεγάλην, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ εἶδε καὶ ἐχάρησαν. καὶ ἵνα τί ἁμαρτά-
νεις εἰς αἷμα ἀθῷον, θανατῶσαι τὸν Δαυὶδ δωρεάν; 6 καὶ ἤκουσε
Σαοὺλ τῆς φωνῆς Ἰωναθάν, καὶ ⌜ὤμοσε Σαοὺλ λέγων Ζῇ Κύριος, ⌜
εἰ ἀποθανεῖται.⌟ 7 καὶ ἐκάλεσεν Ἰωναθὰν τὸν Δαυὶδ καὶ ἀπήγ- ⌟
γειλεν αὐτῷ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ εἰσήγαγεν Ἰωναθὰν τὸν
Δαυὶδ πρὸς Σαούλ, καὶ ἦν ἐνώπιον αὐτοῦ καθὼς ἐχθὲς καὶ τρίτης
ἡμέρας. 8 καὶ προσετέθη γενέσθαι πόλεμος ἔτι πρὸς τοὺς
ἀλλοφύλους, καὶ κατίσχυσε Δαυὶδ καὶ ἐπολέμησε τοὺς ἀλλοφύ-

30 αὐτοῦ + ἔτι 82

19, 2 ἀνήγγειλεν 19 108 φύλαξον 93 **3** ἐχόμενος] ἐνώπιον 93 ἐὰν] ἂν 82 >πρὸς 82* ὅτι] ὅ, τι ed **4** >καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν 82 **5** τῇ ψυχῇ 93 εἶδον 93 ἁμαρτάνης 93 127 **6** Σαοὺλ 2° + Νάθαν 19 **7** καθὼς] ὡς 93 ἐχθὲς] > 127: ἐκχθὲς 19 108: χθὲς 93 **8** >ἔτι 19 108 πρὸς] ἐπὶ 19 108 82

30 καὶ συνῆκε παρ' ἅπαντας τοὺς δούλους Σαούλ Chr

19, 1 καὶ τὸν νεανίσκον ἀγαπῶν Jos VI 206 καὶ Ἰωνάθαν υἱὸς Σαοὺλ ἠγάπα τὸν Δαυὶδ σφόδρα Chr *Jonathan filius Saul diligebat* Luc **2** *Quaerit Saul pater meus occidere te, quapropter observa te quaeso...* L_{300} **3** οὗ ἐὰν ᾖς σὺ] *Ubicumque tu fueris* $L_{91\text{-}95}$ ᾖς σὺ] *Sis tu* Arm **5** ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ] *In manibus suis* Luc **8** καὶ προσετέθη] *Et adiectum est* Luc

λους καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς πληγὴν σφόδρα μεγάλην, καὶ ἔφυγον ἐκ
προσώπου αὐτοῦ. [9] καὶ ἐγένετο πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ Σαοὺλ παρὰ
Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐκάθητο, καὶ τὸ δόρυ ἐν τῇ
χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ Δαυὶδ ἔψαλλεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. [10] καὶ
ἐζήτει Σαοὺλ τοῦ πατάξαι ἐν τῷ δόρατι τὸν Δαυίδ, καὶ ἐπάταξε
καὶ ἐξέκλινε Δαυὶδ ἐκ προσώπου Σαούλ, καὶ ἐπάταξε τὸ δόρυ εἰς
τὸν τοῖχον, καὶ Δαυὶδ ἀνεχώρησε καὶ διεσώθη. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ
νυκτὶ ἐκείνῃ, [11] καὶ ἀπέστειλε Σαοὺλ ἀγγέλους εἰς τὸν οἶκον Δα-
υὶδ φυλάξαι αὐτόν, τοῦ θανατῶσαι αὐτὸν εἰς τὸ πρωΐ. καὶ ἀπήγγει-
λε Μελχὸλ τῷ Δαυὶδ ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα Ἐὰν μὴ σὺ σώσῃς τὴν
ψυχήν σου τὴν νύκτα ταύτην, αὔριον σὺ θανατωθήσῃ. [12] καὶ κα-
τάγει Μελχὸλ τὸν Δαυὶδ διὰ τῆς θυρίδος, καὶ ἀπῆλθε καὶ ἔφυγε
καὶ σῴζεται. [13] καὶ ἔλαβε Μελχὸλ τὰ κενοτάφια καὶ ἔθηκεν ἐπὶ
τὴν κλίνην, καὶ ἧπαρ αἰγῶν ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκά-
λυψεν αὐτὰ ἱματίῳ. [14] καὶ ἀπέστειλε Σαοὺλ ἀγγέλους τοῦ λαβεῖν
τὸν Δαυίδ, καὶ εἶπε Μελχὸλ ἐνοχλεῖσθαι αὐτόν. [15] καὶ ἀπέστειλε
Σαοὺλ ἀγγέλους ἰδεῖν τὸν Δαυὶδ λέγων Ἀγάγετε αὐτὸν ἐπὶ τῆς
κλίνης πρὸς μὲ τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. [16] καὶ ἔρχονται οἱ ἄγγελοι,
καὶ ἰδοὺ τὰ κενοτάφια ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ ἧπαρ τῶν αἰγῶν πρὸς
κεφαλῆς αὐτοῦ. καὶ ἀνήγγειλαν τῷ Σαούλ. [17] καὶ εἶπε Σαοὺλ τῇ
Μελχόλ Ἵνα τί οὕτως παρελογίσω με, καὶ ἐξαπέστειλας τὸν
ἐχθρόν μου, καὶ διεσώθη; καὶ εἶπε Μελχὸλ πρὸς Σαούλ Αὐτὸς εἶπε
πρὸς μέ Ἐξαπόστειλόν με· εἰ δὲ μή, θανατώσω σε. [18] καὶ Δαυὶδ
ἔφυγε καὶ διεσώθη. καὶ παραγίνεται πρὸς Σαμουὴλ εἰς Ἀρμαθάιμ
καὶ ἀπαγγέλλει αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ Σαούλ. καὶ

σφόδρα μεγάλην tr 19 127 **9** >τὸ 19 108 **10** >τῷ 19 108 >καὶ ἐπάταξε 82 τύχον 93 **11** σώσεις 19 82 θανατωθήσει 19 **12** κατάγη 93 σώσεται 19 108 **13** Μελχῶλ 127 καινοτάφια 19 108 82 **14** >τοῦ 19 108 **15** ἰδεῖν] τοῦ λαβεῖν 93 **16** ἐξέρχονται ed καινοτάφια 19 108 82 ἧπαρ] pr τὸ 82 >τῶν 93 **17** >καὶ εἶπε 2° — καὶ διεσώθη (v. 18) 19 **18** ἀπαγγελεῖ 19 127: ἀπαγγελῇ 82

ἐπάταξεν αὐτούς] *Percussit illos* Luc γενέσθαι πόλεμος] *Esse bellum* Arm **9** *Et ecce David citharizabat in manibus suis* L$_{91-95}$ *Et factus est Spiritus Dei malus in Saul. Sedebat autem in domo sua...* L$_{300}$ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ] *In domo sua* Luc ἐκάθητο] *Sedebat* Arm **10** καὶ τὸ μὲν προιδόμενος ὁ Δαυίδης ἐξέκλινε Jos VI 214 ἐζήτει Σαοὺλ τοῦ πατάξαι αὐτὸν ἐν τῷ δόρατι καὶ ἐπάταξε καὶ ἐξέκλινεν ὁ Δαυίδ Chr ἐν τῷ δόρατι] *Lancea* Luc καὶ ἐπάταξε 1°] *Et percussit* Luc *Et declinavit David a facie Saul* L$_{300}$: *Et declinavit* Luc **15** *Rursumque Saul misit nuntios ut viderent David* L$_{300}$

ἐπορεύθησαν Δαυὶδ καὶ Σαμουὴλ καὶ ἐκάθισαν ἐν Ἀυὰθ ἐν
Ῥαμά. [19] καὶ ἀπηγγέλη τῷ Σαοὺλ λεγόντων Ἰδοὺ Δαυὶδ ἐν
Ἀυὰθ ἐν Ῥαμά. [20] καὶ ἀπέστειλε Σαοὺλ ἀγγέλους λαβεῖν τὸν
Δαυίδ· καὶ ἐλθόντες εἶδον τὴν ἐκκλησίαν τῶν προφητῶν προφητευ-
όντων, καὶ Σαμουὴλ εἱστήκει καθεστηκὼς ἐπ' αὐτῶν. καὶ ἐγένετο
ἐπὶ τοὺς ἀγγέλους Σαοὺλ πνεῦμα Θεοῦ, καὶ προεφήτευσαν καὶ
αὐτοί. [21] καὶ ἀπηγγέλη τῷ Σαούλ, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους
ἑτέρους. καὶ προεφήτευσαν καὶ αὐτοί. καὶ προσέθετο Σαοὺλ ἀπο-
στεῖλαι ἀγγέλους τρίτους. καὶ προεφήτευσαν καὶ αὐτοί. καὶ
ἐθυμώθη Σαοὺλ ὀργῇ. [22] καὶ ἐπορεύθη καὶ αὐτὸς εἰς Ἀρμαθάιμ.
καὶ ἔρχεται ἕως φρέατος τῆς ἅλω τῆς ἐν Σεφί, καὶ ἠρώτησε Σαοὺλ
καὶ εἶπε Ποῦ Σαμουὴλ καὶ Δαυίδ; καὶ εἶπον Ἰδοὺ ἐν Ἀυὰθ ἐν
Ῥαμά. [23] καὶ ἐπορεύθη εἰς Ἀυὰθ εἰς Ῥαμά. καὶ ἐγένετο ἐπ'
αὐτὸν πνεῦμα Θεοῦ, καὶ ἐπορεύετο πορευόμενος καὶ προφητεύων
ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Ἀυὰθ ἐν Ῥαμά. [24] καὶ ἐξεδύσατο τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ προεφήτευσεν ἐνώπιον Σαμουήλ, καὶ ἔπεσε γυ-
μνὸς ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην. διὰ
τοῦτο ἔλεγον Εἰ καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις;

20, [1] Καὶ ἀνεχώρησε Δαυὶδ ἐξ Ἀυὰθ ἐκ Ῥαμά, καὶ ἔρχεται
εἰς πρόσωπον Ἰωναθὰν καὶ λέγει Τί πεποίηκα, ἢ τί τὸ ἀδίκημά
μου, ἢ τί ἥμαρτον ἐνώπιον τοῦ πατρός σου ὅτι ζητεῖ τὴν ψυχήν
μου; [2] καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰωναθάν Μηδαμῶς σοι· οὐ μὴ ἀποθάνῃς.

>Δαυὶδ 2° — ἐκάθισαν 19 108 Ἀβὰθ 19 108 82: Ἀβαθὰ 93 **19** ἀπηγγέλει 19 Ἀβὰθ 19 108 82: Ἀβαθὰ 93 **20** ἴδον 82 προφητευόντων] pr τῶν 19 108 ἱστήκει 82 93 ἐπροεφήτευσαν 82 **21** ἀπηγγέλει 19: ἀπήγγειλαν 93: ἀνηγγέλη ed >τῷ 19 >ἑτέρους 19 προεφήτευσαν 1°] ἐπροεφήτευσαν 82 Σαοὺλ 2°] pr ὁ 82 ἀποστεῖλαι + Σαοὺλ 19 τρίτους] τρεῖς 127 προεφήτευσαν 2°] ἐπροεφήτευσαν 82 **22** Σεφεί 82 93 127 Ἀβὰθ 19 108 82: Ἀβαθὰ 93 **23** εἰς 1°] Σαοὺλ 93 Ἀυὰθ] > 93: Ἀβὰθ 19 108 82 ἐπ' αὐτὸν / πνεῦμα Θεοῦ tr 19 ἐπορεύθη 19 108 προεφήτευεν 19 108 Ἀβὰθ 19 82: Ἀβαθὰ 93 **24** ἐξεδύσατο + καί γε αὐτὸς 127 προεφήτευσεν] ἐπροεφήτευσεν 82: + καί γε καὶ αὐτὸς sub ※ 127 ἔπεσε] εἶπε 82 >καὶ ὅλην — ἐκείνην 93

20, 1 ἐξ] ἐκ 19 Ἀυὰθ] Σαβὰθ 19: Ἀβὰθ 82: Ἀβαθὰ 93 ἐκ] ἐν ed σου] μου 108 ἐζήτει 19 108 **2** >αὐτῷ 19 σοι] σὺ 19 93

20 καὶ προεφήτευσαν καὶ αὐτοί] *Et prophetare caeperunt etiam ipsi* L_{300} προφητευόντων] *Prophetantium* Arm προεφήτευσαν καὶ αὐτοί] *Prophetaverunt et ipsi* Arm **21** καὶ ἐθυμώθη — ὀργῇ] *Et iratus factus est iracundia Saul* $L_{91\text{-}95}$ **23** *Abiit in Nachioth in Rama* L_{300} *Et ambulabat ingrediens et prophetabat* Au **24** *Et prophetabit cum ceteris coram Samuhel* L_{300}

20, 1 λέγει] *Dicit* Arm vid **2** ἰδοὺ γάρ] *Quia ecce* Arm ὅ] *Quod* Arm

ἰδοὺ γὰρ οὐ μὴ ποίησει ὁ πατήρ μου ῥῆμα μέγα ἢ μικρὸν ὃ οὐκ
ἀποκαλύψει τὸ ὠτίον μου. καὶ τί ὅτι ἀποκρύψει ὁ πατήρ μου ἀπ'
ἐμοῦ τὸ ῥῆμα τοῦτο; οὐκ ἔστι τοῦτο. [3] καὶ ἀπεκρίθη Δαυὶδ τῷ Ἰω-
ναθὰν καὶ εἶπεν Γινώσκων οἶδεν ὁ πατήρ σου ὅτι εὗρον χάριν ἐν
ὀφθαλμοῖς σου, καὶ εἶπεν ὁ πατήρ σου Μὴ γνώτω ταῦτα Ἰωνα-
θάν, ὅπως μὴ ἀναγγείλῃ τῷ Δαυίδ· πλὴν ζῇ Κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή
σου ὅτι πεπλήρωται ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ πατρός
σου ἕως θανάτου. [4] καὶ εἶπεν Ἰωναθὰν πρὸς Δαυίδ Τί ἐπιθυμεῖ ἡ
ψυχή σου; καὶ ποιήσω σοι. [5] καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἰωναθάν Ἰδοὺ
δὴ νουμηνία αὔριον, καὶ ἐγὼ καθίσας καθίσομαι μετὰ τοῦ βασι-
λέως φαγεῖν, καὶ ἐξαποστελεῖς με, καὶ κρυβήσομαι ἐν τῷ πεδίῳ
ἕως δείλης. [6] ἐὰν ἐπισκεπτόμενος ἐπισκέψηταί με ὁ πατήρ σου,
ἐρεῖς Παραιτούμενος παρήτηται παρ' ἐμοῦ Δαυὶδ δραμεῖν ἕως
Βηθλέεμ τῆς πόλεως αὐτοῦ, ὅτι θυσία τῶν ἡμερῶν ἐκεῖ ὅλῃ τῇ
φυλῇ. [7] καὶ ἐὰν εἴπῃ ὁ πατήρ σου Ἀγαθῶς, εἰρήνη τῷ δούλῳ σου.
ἐὰν δὲ σκληρὰ ἀποκριθῇ σοι, γνῶθι ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία
παρ' αὐτοῦ, [8] καὶ ποιήσεις ἔλεον μετὰ τοῦ δούλου σου, ὅτι εἰς
διαθήκην Κυρίου εἰσήγαγες τὸν δοῦλόν σου μετὰ σεαυτοῦ· καὶ εἰ
ἔστιν ἀδικία ἐν τῷ δούλῳ σου, θανάτωσόν με σύ, καὶ ἵνα τί τοῦτο
εἰσάγεις με οὕτως ἕως τοῦ πατρός σου; [9] καὶ εἶπεν Ἰωναθάν
Μηδαμῶς σοι, ὅτι ἐὰν γινώσκων γνῶ ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία
παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ σὲ καὶ ἐὰν μή, ἀπαγγελῶ σοι
εἰς τὰς πόλεις σου. [10] καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἰωναθάν Τίς
ἀπαγγελεῖ μοι, ἐὰν ἀποκριθῇ ὁ πατήρ σου σκληρά; [11] καὶ εἶπεν
Ἰωναθὰν πρὸς Δαυίδ Πορεύου, καὶ ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρόν. καὶ
ἐκπορεύονται ἀμφότεροι εἰς ἀγρόν. [12] καὶ εἶπεν Ἰωναθὰν πρὸς
Δαυίδ Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ οἶδεν ὅτι ἐὰν ἀνακρίνω τὸν πατέρα
μου κατὰ καιρὸν τρισσῶς, καὶ ἰδοὺ ἀγαθὸν ᾖ ὑπὲρ Δαυίδ, καὶ

ποίηση 93 127 ῥῆμα μέγα tr 19 108 ἀποκρύψει] ἀποκαλύψει 82 ἔστι] ἔστη 82 **3** ὅτι 2° + καθὼς εἶπον 127 **6** ἐπισκέψεται 82 παραίτειται 82 >Δαυὶδ 93 ὅλῃ] pr ἐν 127 **7** ἀγαθός 82 παρ'] ἀπ' 93 **8** ἔλεον] ἔλαιον 82 εἰσαγάγεις 19 108: εἰσάγης 93 **9** σοι] σὺ 82 γινώσκω 93 μή, ἀπαγγελῶ] μοι ἀπεγγελω 19 **11** >πρὸς Δαυίδ — ἀγρόν καὶ 82 **12** >Κύριος 19 ἰδοὺ + ἐὰν 19: + ἂν 108 ᾖ] ἦν 93 >καὶ 3° 82

3 *Nesciat* (*nescebat* 95) *haec Ionathan ne forte renuntiet David* $L_{91\text{-}95}$ **5** *Ecce Kalendae crastino sunt et ego ex more sedere soleo juxta regem vescendum* L_{300} 7 ἐὰν δὲ] *Sed si* Arm **11** *Ait Jonathan ad David Veni, egrediamur in agrum* L_{300} **12** *Quoniam si exquisiero patrem meum secundum tempus, optimum erit super David* $L_{91\text{-}95}$

ἀποστελῶ πρὸς σὲ εἰς τὸ πεδίον. 13 καὶ ἐὰν κακὸν ᾖ, τάδε ποιή-
σαι ὁ Θεὸς τῷ Ἰωναθὰν καὶ τάδε προσθείη, ἐὰν μὴ ἀνοίσω τὰ κα-
κὰ ἐπὶ σὲ καὶ ἀποκαλύψω τὸ ὠτίον σου καὶ ἀποστελῶ σε, καὶ
ἀπελεύσῃ εἰς εἰρήνην, καὶ ἔσται Κύριος μετά σου καθὼς ἦν μετὰ
τοῦ πατρός μου. 14 καὶ ἐάν, ἔτι ἐμοῦ ζῶντος, ποιήσῃς μετ᾽ ἐμοῦ ἔ-
λεον Κυρίου· καὶ ἐὰν θανάτῳ ἀποθάνω, 15 εἰ ἐξαρεῖς ἔλεόν σου
ἀπὸ τοῦ οἴκου μου ἕως αἰῶνος· καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν Κύριον τοὺς ἐχ-
θροὺς Δαυίδ, ἕκαστον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, 16 εἰ ἐξαρθήσεται
τῷ Ἰωναθὰν μετὰ τοῦ οἴκου Σαούλ, ἐκζητῆσαι Κύριος ἐκ χειρὸς
ἐχθρῶν Δαυίδ. 17 καὶ προσέθετο Ἰωναθὰν ὀμόσαι τῷ Δαυὶδ διὰ
τὸ ἀγαπᾶν αὐτόν, ὅτι ⌈ἠγάπησε ψυχὴν ἀγαπῶντος αὐτόν.⌋ 18 καὶ ⌈⌋
εἶπεν αὐτῷ Ἰωναθάν Αὔριον νουμηνία, καὶ ἐπισκοπῇ ἐπισκεφθή-
σεται ἡ καθέδρα σου, 19 καὶ τρισσεύσεις καὶ ἐπισκέψῃ καὶ ἥξεις
εἰς τὸν τόπον οὗ ἐκρύβης ἐκεῖ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐργασίας, καὶ καθίσῃ
παρὰ τῷ λίθῳ ἐκείνῳ. 20 καὶ ἐγὼ τρισσεύσω ἐν ταῖς σχίζαις
ἀκοντίζων καὶ ἐκπέμπων εἰς τὴν ἁματτάραν. 21 καὶ ἰδοὺ ἀποστε-
λῶ τὸ παιδάριον λέγων Βαδίσας ἀνελοῦ μοι τὰς σχίζας. καὶ ἐὰν
εἴπω τῷ παιδαρίῳ Ἰδοὺ ἡ σχίζα ἀπὸ σοῦ καὶ ὧδε, λαβὼν αὐτὴν
παραγίνου· γίνωσκε ὅτι εἰρήνη σοι, καὶ οὐκ ἔστι λόγος πονηρός·
ζῇ Κύριος. 22 ἐὰν δὲ τάδε εἴπω τῷ νεανίᾳ Ἐκεῖ ἡ σχίζα ἀπὸ σοῦ
καὶ ἐπέκεινα· πορεύου, ὅτι ἐξαπέσταλκέ σε Κύριος. 23 καὶ περὶ
τοῦ ῥήματος οὗ λελαλήκαμεν ἐγὼ καὶ σύ, ἰδοὺ Κύριος μάρτυς ἀνὰ
μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός μου καὶ τοῦ
σπέρματός σου ἕως αἰῶνος. 24 καὶ κρύπτεται Δαυὶδ ἐν τῷ πεδίῳ.

πεδίον] παιδίον 82 **13** ἀπελεύσει 82 93 **14** ποιήσεις 19 82 127 **15** ἐξάρης 108 μου] σου 19 αἰῶνος] pr τοῦ 19 **17** ὀμόσαι — ἀγαπᾶν αὐτόν sub ※ 127 ὠμόσαι 19 82 ἠγάπησε + αὐτὸν Tht ἀγαπώντων 108 **19** ἐπισκέψει ed καθήσῃ 93 127: καθίσει ed **20** ἀκοντίζων καὶ] θήρα ἀκοντίζων καὶ sub ※ 127 ἐκπέμπων] ἐκ πεμριων 93 **21** τῷ παιδαρίῳ] τὸ παιδάριον 19 108 93 ἔστι] ἔστη 82 **22** ἀπέσταλκε 82 **23** ῥήματος] κρίματος 82 ἐλαλήκαμεν 82 σύ] σοι 19 108 >καὶ σοῦ 127 >μου καὶ τοῦ σπέρματος 127 μου] σου 93 σου 2°] μου 93 **24** κέκρυπται 19 108

ἀποστελῶ] *Mittam* Arm **13** ἐὰν μή] *Nisi* Arm **16** *Auferat Ionatha cum domo Saul et exquirat Dominus de manu inimici David* $L_{91\text{-}95}$ *Et requirat Dominus de manu inimicorum David* Weber ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν] *E manu inimicorum* Arm **17** *Et addidit Jonathan dejerare David, eo quod diligeret eum* L_{300} διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτόν] *In amorem eius* Arm **19** *Iuxta lapidem Argabelitu* (*argabel tu* 91) $L_{91\text{-}95}$ τῆς ἐργασίας] *Operis* Arm vid **20** καὶ ἐκπέμπων] *Et emittere* Arm ἁματτάραν] *Amattarayn* Arm **21** *Et* (>91) *mittam puerum dicens Ambula, collige mihi scizam. Et si* (>95) *dixero puero* (>95) *Ecce sciza ad te est, accipe illam et veni quoniam pax est tibi* $L_{91\text{-}95}$ Βαδίσας] *I* Arm vid

καὶ ἐγένετο νουμηνία, καὶ εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν τράπεζαν
τοῦ φαγεῖν. 25 καὶ ἐκάθισεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν καθέδραν αὐτοῦ
καθὼς εἰώθει, παρὰ τὸν τοῖχον. καὶ προέφθασεν αὐτὸν Ἰωναθάν.
καὶ ἐκάθισεν Ἀβεννὴρ ἐκ πλαγίων τοῦ Σαούλ. καὶ ἐπεσκέπη ὁ τό-
⌜ πος τοῦ Δαυίδ. 26 καὶ ⌜οὐκ ἐλάλησε Σαοὺλ οὐδὲν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ ὅτι εἶπον Σύμπτωμά τι φαίνεται μὴ καθαρὸς εἶναι, διότι οὐ
⌟ κεκάθαρται.⌟ 27 καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον, τοῦ μηνὸς τῇ ἡμέρᾳ τῇ
δευτέρᾳ, ἐπεσκέπη ὁ τόπος Δαυίδ. καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Ἰωναθὰν
⌜ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ⌜Τί ὅτι οὐ παραγέγονεν ὁ υἱὸς Ἰεσσαὶ καὶ ἐχθὲς
⌟ καὶ σήμερον ἐπὶ τὴν τράπεζαν;⌟ 28 καὶ ἀπεκρίθη Ἰωναθὰν τῷ Σα-
οὺλ καὶ εἶπε Παρῄτηται παρ' ἐμοῦ δραμεῖν ἕως Βηθλέεμ τῆς πό-
λεως αὐτοῦ, 29 καὶ εἶπέ μοι Ἐξαπόστειλον δή με, ὅτι θυσία τῆς
φυλῆς ἡμῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐνετείλαντο πρὸς μὲ οἱ ἀδελφοί μου·
καὶ νῦν, εἰ εὗρον χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, ἀπελεύσομαι δὴ καὶ ὄ-
ψομαι τοὺς ἀδελφούς μου. διὰ τοῦτο οὐ παραγέγονεν ἐπὶ τὴν τρά-
πεζαν τοῦ βασιλέως. 30 καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ Σαοὺλ ἐπὶ Ἰωναθὰν
σφόδρα, καὶ εἶπεν αὐτῷ Υἱὲ κορασίων αὐτομολούσων γυναικοτρα-
φῆ· οὐ γὰρ οἶδα ὅτι μέτοχος εἶ σὺ τῷ υἱῷ Ἰεσσαὶ εἰς αἰσχύνην σου
καὶ εἰς αἰσχύνην ἀποκαλύψεως μητρός σου; 31 διότι πάσας τὰς
ἡμέρας ἃς ὁ υἱὸς Ἰεσσαὶ ζῇ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐχ ἑτοιμασθήσῃ σὺ
οὐδὲ ἡ βασιλεία σου. νῦν οὖν ἀπόστειλον καὶ λάβε τὸν νεανίαν, ὅ-
τι υἱὸς θανάτου ἐστίν. 32 καὶ ἀπεκρίθη Ἰωναθὰν τῷ πατρὶ αὐτοῦ
καὶ εἶπεν Ἵνα τί ἀποθνήσκει; τί πεποίηκεν; 33 καὶ ἐπήρατο Σαοὺλ
τὸ δόρυ ἐπὶ Ἰωναθὰν τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. καὶ ἔγνω Ἰωναθὰν ὅ-
τι συντετέλεσται ἡ κακία αὕτη παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ

25 εἰώθη 19 108 τύχον 93 ἐκάθησεν 82 **26** εἶπεν 19 108 Σύμπτωμά τι] Συμπτώματι ed **27** παρεγένετο Tht >ὁ 19 108 χθὲς Tht (ἐχθὲς Tht^{ap}) **29** ἡμῶν] μου 93 πόλει + ἡμῶν 93 δὴ 2° post ὄψομαι 93 ἀδελφούς] ὀφθαλμούς 93 **30** >ὀργῇ 19 108 82 αὐτομολούντων 19 108 μέτοχος] μετος 93 σὺ ante μέτοχος 19 108 **31** ἑτοιμασθήσει ed ἀπόστειλε 19 >ὅτι υἱός — ἐστίν 19 **32** Ἰωθὰν 93* **33** ἐπείρατο 19 108 Ἰωνὰθ 82

24 νεομηνία δ' ἦν Jos VI 235 ἐγένετο — εἰσῆλθεν] *Venerunt kalendae et intravit* Arm **25** ἁγνεύσας ὡς ἔθος εἶχεν ὁ βασιλεὺς ἧκεν ἐπὶ τὸ δεῖπνον... ἰδὼν τὴν τοῦ Δαβίδου καθέδραν Jos VI 235 *Et praecessit* (*predisit* 95) *eum Ionatha et sedit et Abenner* (*Abner* 91.95) *erat ad latus Saul* $L_{91\text{-}95}$ **26** Σύμπτωμά τι] *Casus aliquis* Arm **28** παρ' ἐμοῦ δραμεῖν] *A me ire* Arm vid **29** ἀπελεύσομαι] *Ibo* Arm vid **30** *Filius puellarum vagantium qui* (*quae* 94) *se passum* (*passim* 91) *quoinquinant esca mulierum* $L_{91\text{-}95}$ **31** ἀπόστειλον] *Mitte* Luc ὅτι υἱὸς θανάτου ἐστίν] *Quoniam filius mortis est* Luc ἀπόστειλον] *Mitte* Arm

θανατῶσαι τὸν Δαυίδ, [34] καὶ ἀνεπήδησεν Ἰωναθὰν ἀπὸ τῆς τρα-
πέζης ἐν ὀργῇ θυμοῦ, καὶ οὐκ ἔφαγεν ἄρτον ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ
τοῦ μηνός, ὅτι ἐθραύσθη ἐπὶ τὸν Δαυὶδ ὅτι ἐβουλεύσατο ὁ πατὴρ
αὐτοῦ συντελέσαι αὐτόν. [35] καὶ ἐγένετο πρωΐ, καὶ ἐξῆλθεν Ἰωναθὰν
εἰς τὸ πεδίον εἰς τὸ μαρτύριον καθὼς ἐτάξατο τῷ Δαυίδ, καὶ παιδά-
ριον μικρὸν μετ' αὐτοῦ. [36] καὶ εἶπεν Ἰωναθὰν τῷ παιδαρίῳ Δράμε
σὺ καὶ εὑρέ μοι τὰς σχίζας ἃς ἐγὼ ἀκοντίζω. καὶ τὸ παιδάριον ἔ-
δραμεν, καὶ αὐτὸς ἠκόντισε τὰ βέλη, καὶ παρήγαγεν αὐτόν. [37] καὶ
ἦλθε τὸ παιδάριον ἕως τοῦ τόπου τῶν βελῶν ὧν ἠκόντισεν
Ἰωναθάν, καὶ ἀνεβόησεν Ἰωναθὰν ὀπίσω τοῦ παιδαρίου αὐτοῦ
λέγων Ταχύνας πορεύου καὶ μὴ στῇς, διότι ἐκεῖ ἡ σχίζα ἀπὸ σοῦ καὶ
ἐπέκεινα. [38] καὶ ἀνέλεξε τὸ παιδάριον Ἰωναθὰν τὰς σχίζας καὶ ἤ-
νεγκε πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ. [39] Καὶ τὸ παιδάριον οὐκ ἔγνω οὐδέν,
πλὴν Ἰωναθὰν καὶ Δαυὶδ ᾔδεισαν τὸ ῥῆμα. [40] καὶ ἐπέθηκεν
Ἰωναθὰν τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐπὶ τὸ παιδάριον ἑαυτοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ
Πορεύου εἰς τὴν πόλιν. [41] καὶ εἰσῆλθε τὸ παιδάριον εἰς τὴν πόλιν, ⌜
⌜καὶ Δαυὶδ ἀνέστη ἀπὸ τοῦ Ἀργὸβ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
ἐπὶ τὴν γῆν⌟ καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ τρίτον. καὶ ἐφίλησεν ἕκαστος ⌟
τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσεν ἕκαστος ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ
ἕως συντελείας μεγάλης. [42] καὶ εἶπεν Ἰωναθὰν πρὸς Δαυὶδ Πορεύου
εἰς εἰρήνην, καὶ ὡς ὀμωμόκαμεν ἡμεῖς ἀμφότεροι ἐν ὀνόματι Κυ-
ρίου λέγοντες Κύριος ἔσται μάρτυς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ καὶ ἀνὰ
μέσον τοῦ σπέρματός μου καὶ τοῦ σπέρματός σου ἕως αἰῶνος.

21, [1] Καὶ ἀνέστη Δαυὶδ καὶ ἀπῆλθε, καὶ Ἰωναθὰν εἰσῆλθεν εἰς
τὴν πόλιν. [2] καὶ ἔρχεται Δαυὶδ εἰς Νόμβα πρὸς Ἀχιμέλεχ τὸν
ἱερέα. καὶ ἐξέστη ὁ Ἀχιμέλεχ τῇ ἀπαντήσει Δαυὶδ καὶ εἶπε Τί ὅτι
μόνος σύ, καὶ οὐδεὶς μετὰ σοῦ; [3] καὶ εἶπε Δαυὶδ τῷ ἱερεῖ

34 αὐτοῦ] τοῦ 82* **35** >εἰς τὸ πεδίον 93 >τὸ 2° 82 127 **36** αὐτόν] αὐτό 93 **37** λέγων] καὶ εἶπεν 19 108 διότι] ὅτι 82 **38** ἀνέλεξε] ἀνέδειξε 19 108 **40** ἑαυτοῦ] αὐτοῦ 19 108 **41** ἐπὶ πρόσωπον / αὐτοῦ tr 93 >ἐπὶ 3° 82 **42** ὠμωμόκαμεν 19: ὠμόκαμεν 82 >μου καὶ τοῦ σπέρματος 127

21, **2** Νόμα 19 Ἀχιμέλεχ 1°] Ἀχειμέλεχ 93 127 >ὁ 19 108 Ἀχιμέλεχ 2°] Ἀχειμέλεχ 93 127

34 *Et recessit ionathas a mensa in iracundia et non manducavit in secundo die mensis panem, quoniam sauciatus est pro david quia vulneravit eum pater suus* De Bruyne **40** *Et posuit Ionatha vasa sua* (>95) *super puerum suum* L_{91-95} **41** ἀπολύει εἰς τὴν πόλιν παῖδα Jos VI 240 Τὸ δὲ «ἀργὸβ» κοῖλον δηλοῖ τόπον καὶ ὅλως βαθύν Diod *Et ploravit unusquisque ad proximum suum usque ad consummationem magnam* L_{91-95} ἐπὶ τὸν πλησίον] *Super socium* Arm **42** πρὸς Δαυίδ] *Ad Dawit*^{c} Arm

21, **2** πρὸς ἀχιμέλεχον τὸν ἀρχιερέα Jos^{ap} et Jos-lat, sed πρὸς Ἀβιμέλεχον τὸν ἀρχιερέα Jos^{txt}

Ἀχιμέλεχ Ὁ βασιλεὺς ἐντέταλταί μοι ῥῆμα σήμερον, καὶ εἶπε
πρός μέ Μηδεὶς γνώτω μηδὲν περὶ τοῦ ῥήματος οὗ ἐγὼ ἐξαπέστει-
λά σε καὶ περὶ οὗ ἐντέταλμαί σοι. καὶ τοῖς παιδαρίοις διαμεμαρ-
τύρημαι ἐν τόπῳ λεγομένῳ Θεοῦ πίστις. [4] καὶ νῦν εἰ εἰσὶν ὑπὸ τὴν
χεῖρά σου πέντε ἄρτοι, δὸς εἰς τὴν χεῖρα μου ἢ ὃ ἐὰν εὕρῃς. [5] καὶ
ἀπεκρίθη ὁ ἱερεὺς τῷ Δαυὶδ καὶ εἶπεν Οὐκ εἰσὶν ἄρτοι βέβηλοι ὑπὸ
τὴν χεῖρά μου, εἰ μὴ ὁ ἄρτος ὁ ἅγιος; εἰ ἔστι τὰ παιδάρια πεφυλαγ-
μένα ἀπὸ γυναικός, καὶ φάγονται. [6] καὶ ἀπεκρίθη Δαυὶδ τῷ ἱερεῖ
καὶ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Πλὴν ἀπὸ γυναικὸς ἀπεσχήμεθα ἀπὸ τῆς ἐχθὲς
καὶ τρίτης ἡμέρας· ἐν τῷ γὰρ ἐξελθεῖν με εἰς τὴν ὁδὸν γέγονε τὰ
παιδάρια ἡγνισμένα, καὶ ὅτι ⌜εἰ βέβηλος ἡ ὁδὸς αὕτη, σήμερον
ἁγιασθήσεται διὰ τὰ σκεύη μου.⌟ [7] καὶ ἔδωκεν αὐτῷ Ἀχιμέλεχ ὁ
ἱερεὺς ἄρτον προσώπου, ὅτι οὐκ ἦν ἐκεῖ ἄρτος ἕτερος, ἀλλ' ἢ οἱ
ἄρτοι τοῦ προσώπου οἱ ἀφῃρημένοι ἐκ προσώπου Κυρίου τοῦ
παρατεθῆναι ἄρτους θερμοὺς ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἔλαβεν αὐτούς. [8] καὶ ἦν
τις ἐκεῖ τῶν δούλων Σαοὺλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ⌜συνεχόμενος
Νεεσσὰρ ἐνώπιον Κυρίου.⌟ ὄνομα αὐτοῦ Δωὴκ ὁ Ἰδουμαῖος,
νέμων τὰς ἡμιόνους Σαούλ. [9] καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀχιμέλεχ Ἴδε
εἰ ἔστιν ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν χεῖρά σου δόρυ ἢ μάχαιρα, ὅτι τὴν μά-
χαιράν μου καὶ τὰ σκεύη μου οὐκ εἴληφα ἐν τῇ χειρί μου, διότι τὸ
ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἦν κατὰ σπουδήν. [10] καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς Ἰδοὺ
ἡ ῥομφαία Γολιὰθ τοῦ ἀλλοφύλου, ὃν ἐπάταξας ἐν τῇ κοιλάδι
Ἠλά· καὶ αὐτὴ εἰλημένη ἐν ἱματίῳ ὀπίσω τῆς ἐπωμίδος. εἰ ταύτην
λήψῃ σεαυτῷ, λαβὲ δὴ αὐτήν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἑτέρα πάρεξ αὐτῆς
ὧδε. καὶ εἶπε Δαυίδ Οὐκ ἔστιν ὥσπερ αὕτη· δός μοι αὐτήν. καὶ
ἔδωκεν αὐτὴν αὐτῷ. [11] καὶ ἀνέστη Δαυίδ, καὶ ἔφυγεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ ἐκ προσώπου Σαούλ. καὶ ἀπῆλθε Δαυὶδ πρὸς Ἀκχοὺς βα-

3 Ἀβιμέλεχ 82: Ἀχειμέλεχ 93 127 ἐντέταλμαι 19 ῥῆμα σήμερον tr 19 108 >ῥῆμα 93 οὗ 2° + ἐγὼ 82 **4** >εἰ 82* >μου 82 **5** τῷ Δαυὶδ / καὶ εἶπεν tr 93 εἰ μὴ] εἰμὶ 82 >καὶ 3° 93 **6** ἐκθὲς 93 παιδάρια] παιρια 127* ὅτι 2°] ἔτι 82 εἰ] ἢ 82 127 **7** αὐτῷ + καὶ ἔδωκεν αὐτῷ 19 Ἀχειμέλεχ 93 127 >ὁ ἱερεὺς 82 προσώπου 1°] ἀπὸ προσώπου Κυρίου 82 ἄρτους] αὐτοὺς 127 θερμοὺς] ὠμοὺς 93 **8** Νεεσὰρ 93: Νεσσὰρ Tht αὐτοῦ] αὐτῷ 108 127 ἡμιόνους] ὄνους 19 **9** Ἀχειμέλεχ 93 127 εἶδε 82 93 127 **10** ἐπάταξεν 127 >ἐν 1° 127 τῆς ἐπωμίδος — λήψῃ sub ※ 127 λήψει 82 σεαυτῷ] ἑαυτῷ 82 >ἑτέρα 93 αὐτὴν 3°] αὐτὴ 93 **11** Ἀγὲθ 82

3 ἐξαπέστειλα] *Misi* Arm vid **5** καὶ φάγονται] ואכלתם ממנו 4QSam[b] Εἰ εἰσὶ τὰ παιδάρια πεφυλαγμένα ἀπὸ γυναικός, καὶ φάγονται Ast *Non sunt panes communes sub manu mea, nisi panis* (*panes* 91) *sanctus* (*sanctis* 95) L_{91-95}: *Nisi panis sanctus unus* Cy **6** ἀπὸ τῆς ἐχθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας] *Ab heri et nudius tertius* Arm σήμερον ἁγιασθήσεται] *Hodie sanctificabitur* Arm

σιλέα Γέθ. 12 καὶ εἶπον οἱ παῖδες Ἀκχοὺς πρὸς αὐτόν Οὐχ οὗτός
ἐστι Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς τῆς γῆς; οὐχὶ τούτῳ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν
αἱ χορεύουσαι καὶ ἐξῆρχον λέγουσαι

Ἐπάταξε Σαοὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ
καὶ Δαυὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ;

13 καὶ ἔθετο Δαυὶδ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ
ἐφοβήθη σφόδρα ἀπὸ προσώπου Ἀκχοὺς βασιλέως Γέθ. 14 καὶ
ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ προσεποιήσατο
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐτυμπάνιζεν ἐπὶ ταῖς θύραις τῆς πόλεως,
καὶ παρεφέρετο ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἔπιπτεν ἐπὶ ταῖς θύραις
τῆς πόλεως, καὶ τὰ σιαλὰ αὐτοῦ κατέρρει ἐπὶ τὸν πώγωνα αὐτοῦ.
15 καὶ εἶπεν Ἀκχοὺς πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ Ἰδοὺ ἴδετε ἄνδρα
ἐπίληπτον, καὶ ἵνα τί εἰσηγάγετε αὐτὸν πρὸς μέ; 16 ἢ προσδέομαι
ἐπιλήπτων ἐγώ, ὅτι εἰσηνέγκατε αὐτὸν ἐπιληπτεύεσθαι ἐπ᾽ ἐμέ; εἰ
οὗτος εἰσελεύσεται εἰς τὴν οἰκίαν μου.

22, 1 Καὶ ἀπῆλθε Δαυὶδ ἐκεῖθεν καὶ διεσώθη. καὶ ἔρχεται εἰς
τὸ σπήλαιον τὸ Ὀδολλάμ. καὶ ἀκούουσιν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ
πᾶς ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ καταβαίνουσι πρὸς αὐτὸν ἐκεῖ.
2 καὶ συνηθροίζοντο πρὸς αὐτὸν πᾶς ἐν ἀνάγκῃ ὢν καὶ πᾶς
ὑπόχρεως καὶ πᾶς κατώδυνος ψυχῇ, καὶ ἦν ἐπ᾽ αὐτῶν ἡγούμενος.
καὶ ἐγένοντο μετ᾽ αὐτοῦ ὡσεὶ τετρακόσιοι ἄνδρες. 3 καὶ ἀπῆλθεν
ἐκεῖθεν εἰς Μασσηφὰ τῆς Μωάβ. καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τὸν βασιλέα
Μωάβ Γινέσθωσαν δὴ ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου μετὰ σοῦ ἕως
ὅτου γνῶ τί ποιήσει μοι ὁ Θεός. 4 καὶ παρεκάλεσε τὸ πρόσωπον
τοῦ βασιλέως Μωάβ, καὶ κατῴκουν μετ᾽ αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέ-
ρας, ὄντος τοῦ Δαυὶδ ἐν τῇ περιοχῇ. 5 καὶ εἶπε Γὰδ ὁ προφήτης
πρὸς Δαυίδ Μὴ καθέζου ἐν τῇ περιοχῇ· πορεύου καὶ ἄπελθε εἰς
γῆν Ἰούδα. καὶ ἐπορεύθη Δαυὶδ καὶ ἦλθε καὶ κατῴκει ἐν πόλει
Σαρίχ. 6 καὶ ἤκουσε Σαοὺλ ὅτι ἔγνωσται Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ

12 Δαυὶδ post γῆς 82 τούτῳ] τοῦτο 93 14 καὶ παρεφέρετο — τῆς πόλεως sub ÷ 127 ἔπιμπτεν 93 πόγωνα 19 15 εἴδετε 127 ἐπιλημπτικόν 127 16 ἐπιλήμπτων 127 αὐτὸν + πρὸς μέ 82 ἐπιλήπτεσθε 19: ἐπιλήπτεσθαι 108: ἐπιλημπτεύεσθαι 82 127 οὕτως 82

22, 1 >τὸ 2° 19 2 πᾶς + ὁ 82 4 παρεκάλεσα 82 ὄντως 19 5 Γὰγ 82 πρὸς] τῷ 82 ἄπελθε] απεθε 19 ἦλθε] ἀπῆλθε 93 Σαρείχ 82 93 127

12 ἐστι] *Est* Arm vid 14 ἐνώπιον αὐτῶν] *Coram ipsis* Au 15 καὶ ἵνα] *Et ut* Arm 16 *Aut desidero ephilenticos* Weber

22, 2 Ἐγένοντο δε οἱ πάντες ὡσει (ὡς Jos[ap]) τετρακόσιοι Jos VI 247

μετ' αὐτοῦ. καὶ Σαοὺλ ἐκάθητο ἐν τῷ βουνῷ ὑπὸ τὴν ἄρουραν τὴν
ἐν Βαμά, καὶ τὸ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ πάντες οἱ παῖδες
αὐτοῦ παρειστήκεισαν αὐτῷ. [7] καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς τοὺς παῖδας
αὐτοῦ τοὺς παρεστηκότας αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς Σαούλ Ἀκούετε
δή, υἱοὶ Βενιαμίν, εἰ ἀληθῶς πᾶσιν ὑμῖν δώσει ὁ υἱὸς Ἰεσσαὶ
ἀγροὺς καὶ ἀμπελῶνας, ἢ πάντας ὑμᾶς τάξει χιλιάρχους καὶ ἑκα-
τοντάρχους, [8] ὅτι σύγκεισθε πάντες ὑμεῖς ἐπ' ἐμέ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ
ἀποκαλύπτων τὸ ὠτίον μου ἐν τῷ διατίθεσθαι τὸν υἱόν μου
διαθήκην μετὰ τοῦ υἱοῦ Ἰεσσαί, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ πονῶν περὶ ἐμοῦ
ἐξ ὑμῶν καὶ ἀποκαλύπτων τὸ ὠτίον μου ὅτι ἐπήγειρεν ὁ υἱός μου
τὸν δοῦλόν μου ἐπ' ἐμὲ εἰς ἐχθρὸν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. [9] καὶ
ἀποκρίνεται Δωὴκ ὁ Ἰδουμαῖος ὁ καθεστάμενος ἐπὶ τὰς ἡμιόνους
Σαοὺλ καὶ λέγει Ἑώρακα τὸν υἱὸν Ἰεσσαὶ παραγενόμενον εἰς
Νόμβα πρὸς Ἀχιμέλεχ υἱὸν Ἀχιτὼβ τὸν ἱερέα, [10] καὶ ἐπηρώτα
αὐτὸν διὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπισιτισμὸν ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ τὴν
ῥομφαίαν Γολιὰθ τοῦ ἀλλοφύλου ἔδωκεν αὐτῷ. [11] καὶ ἀπέστειλεν
ὁ βασιλεὺς καλέσαι τὸν Ἀχιμέλεχ υἱὸν Ἀχιτὼβ τὸν ἱερέα καὶ
πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐν Νόμβα.
καὶ παρεγένοντο πάντες πρὸς τὸν βασιλέα. [12] καὶ εἶπε Σαούλ
Ἄκουε δή, υἱὲ Ἀχιτώβ. καὶ εἶπεν Ἰδοὺ ἐγώ· λάλει, κύριε. [13] καὶ
εἶπεν αὐτῷ Σαοὺλ Ἵνα τί συνέθου κατ' ἐμοῦ σὺ καὶ ὁ υἱὸς
Ἰεσσαί, τοῦ δοῦναί σεαυτῷ ἄρτον καὶ ῥομφαίαν καὶ ἐρωτᾶν
σεαυτῷ διὰ τοῦ Θεοῦ, τοῦ θέσθαι αὐτὸν ἐπ' ἐμὲ εἰς ἐχθρὸν ὡς ἡ
ἡμέρα αὕτη; [14] καὶ ἀπεκρίθη Ἀχιμέλεχ τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν Καὶ
τίς ἐν πᾶσι τοῖς δούλοις σου πιστὸς ὡς Δαυὶδ καὶ γαμβρὸς τοῦ βα-
σιλέως καὶ ἄρχων παντὸς παραγγέλματός σου καὶ ἔνδοξος ἐν τῷ
οἴκῳ σου; [15] ἢ σήμερον ἦργμαι ἐρωτᾶν αὐτῷ διὰ τοῦ Θεοῦ;
μηδαμῶς. μὴ δότω ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ δούλου σου λόγον καὶ ἐφ'
ὅλον τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, ὅτι οὐκ ᾔδει ὁ δοῦλός σου ἐν πᾶσι

6 παριστήκησαν 19 108: παριστήκεισαν 93 127 **7** τοὺς 1° bis scr 19 >αὐτοῦ 93 >καὶ εἶπεν — Σαούλ 93 υἱοὶ pr οἱ 19 108 Βενιαμείν 82 127 >καὶ ἑκατοντάρχους 82 **8** >υἱοῦ 19 108 πονῶν bis scr 108 >εἰς ἐχθρὸν 82* **9** ἀπεκρίνατο 19: ἀπεκρίνετο 108 Δοὴκ 93 καθιστάμενος 19 ἑόρακα 127 Ἀχειμέλεχ 82 93 127 Ἀχειτὼβ 93 127 **11** Ἀχειμέλεχ 93 127 Ἀχειτὼβ 82 93 127 ἱερεῖς + τοῦ Κυρίου 127 Νόμα 19 108 **12** >υἱὲ 19 Ἀχειτώβ 82 93 127 **13** >ὁ 82 σεαυτῷ 1°] αὐτῶ 19 **14** Ἀχειμέλεχ 93 127 παραγγέλματος pr τοῦ 19 **15** ἐφ' ὅλον] ἔφοδον 19 108 ᾔδει] οἶδε 82: εἴδη 127

9 *Doech iste Idumaeus* Au ὁ Ἰδουμαῖος] *Edomayec'i* Arm Z^ap λέγει] *Dicit* Arm vid **14** πιστὸς ὡς Δαυὶδ] *Fidelis sicut Dawit'* Arm **15** *Omnino. Noli dare, rex, adversus servum tuum verbum* L_{91-94}

τούτοις ῥῆμα μικρὸν ἢ μέγα. 16 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Σαούλ
Θανάτῳ ἀποθανῇ, Ἀχιμέλεχ, σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου.
17 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς παρατρέχουσι τοῖς ἐφεστηκόσιν ἐπ'
αὐτόν Προσαγάγετε καὶ θανατώσατε τοὺς ἱερεῖς Κυρίου, ὅτι ἡ χεὶρ
αὐτῶν μετὰ Δαυίδ, διότι ἔγνωσαν ὅτι φεύγει αὐτὸς καὶ οὐκ
ἀπεκάλυψαν τὸ ὠτίον μου. καὶ οὐκ ἠβουλήθησαν οἱ παῖδες τοῦ βα-
σιλέως ἐπενεγκεῖν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἀπαντῆσαι εἰς τοὺς ἱερεῖς
Κυρίου. 18 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Δώηκ Ἐπίστρεφε σὺ καὶ
ἀπάντα εἰς τοὺς ἱερεῖς. καὶ ἐπέστρεψε Δώηκ ὁ Ἰδουμαῖος καὶ
ἐθανάτωσεν αὐτὸς τοὺς ἱερεῖς Κυρίου, καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ τριακοσίους πεντήκοντα ἄνδρας, ⌜πάντας αἴροντας ⌜
ἐφούδ.⌟ 19 καὶ τὴν Νόμβα, τὴν πόλιν τῶν ἱερέων, ἐπάταξεν ἐν ⌟
στόματι ῥομφαίας ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικός, ἀπὸ νηπίου καὶ
ἕως θηλάζοντος καὶ ἀπὸ μόσχου καὶ ὄνου καὶ προβάτου ἐπάταξεν
ἐν στόματι ῥομφαίας. 20 καὶ διασῴζεται υἱὸς εἷς τοῦ Ἀχιμέλεχ
υἱοῦ Ἀχιτώβ, ὄνομα αὐτῷ Ἀβιαθάρ, καὶ ἔφυγεν ὀπίσω Δαυίδ, 21
καὶ ἀπήγγειλεν Ἀβιαθὰρ τῷ Δαυὶδ ὅτι ἐθανάτωσε Σαοὺλ πάντας
τοὺς ἱερεῖς Κυρίου. 22 καὶ εἶπε Δαυὶδ τῷ Ἀβιαθάρ Ἤδειν ἐγὼ ἐν
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὅτι ἐκεῖ ἦν Δώηκ ὁ Ἰδουμαῖος καὶ ἀπαγγέλλων
ἀπαγγελεῖ τῷ Σαούλ. ἐγώ εἰμι ὁ αἴτιος τῶν ψυχῶν ὅλου τοῦ οἴκου
τοῦ πατρός σου. 23 κάθισον μετ' ἐμοῦ καὶ μὴ φοβοῦ, ὅτι οὗ ἐὰν
ζητῶ τῇ ψυχῇ μου, ζητήσω καὶ τῇ ψυχῇ σου τόπον, ὅτι πεφύλαξαι
σὺ παρ' ἐμοί.

16 >tot vers 82 ἀποθανεῖ 127 Ἀχειμέλεχ 93 127 **17** θανατώσετε 19 Κυρίου 1°] pr τοῦ 82 >οὐκ 1° 93 ἐβουλήθησαν 93 127 ἀπαντῆσαι pr τοῦ 82[c] Κυρίου 2°] pr τοῦ 82 127 **18** Ἐπίστρεφε] ἐπέστρεφε 82 ἱερεῖς + Κυρίου 93 ἐπέστρεψε] ἀπέστρεψεν 82 αὐτὸς] αὐτοὺς 19 108 τοὺς 2°] τοῦ 127 ἱερεῖς + τοῦ 19 108 καὶ ἀπέκτεινεν — τριακοσίους sub ※ 127 πεντήκοντα ἄνδρας] ἄνδρας καὶ πεντήκοντα 19 **19** Νόμαν 19: Νόμβαν 108 >ἕως 2° 19 >ἐπάταξεν 2° 93 **20** τοῦ] τῶ 82 Ἀχειμέλεχ 93 127 Ἀχειτώβ 93 127 **21** >καὶ ἀπήγγειλεν — Δαυὶδ 82 >Κυρίου 19 108 **22** ἀπαγγελεῖ] ἀπηγγέλει 19 ὁ αἴτιος] μεταίτιος 127 >ὁ 2° 93 >τῶν ψυχῶν 82 **23** κάθησο 108 93: κάθησον 82 127 τῇ ψυχῇ 1°] τὴν ψυχὴν 19 108 ζητῶ 82 τῇ ψυχῇ 2°] τὴν ψυχὴν 93 >τόπον 82 σὺ] σοι 19

18 Πάντας τε αὐτοὺς ἀπέκτεινεν... Jos VI 260 Τοὺς ἱερεῖς ἀποσφάττει τοῦ κυρίου τριακοσίους ὄντας πρὸς τοῖς πεντήκοντα τὸν ἀριθμόν Eust *Trecentos quinquaginta viros, omnes portantes ephod* $L_{91\text{-}94}$ ἐθανάτωσεν αὐτός] *Mortificavit ipse* Luc καὶ ἀπέκτεινεν] *Et interfecit* Arm **19** ἀπὸ μόσχου] *A bove* Arm **20** ἀχιμελέχου Jos[ap] et Jos-lat **23** καὶ μὴ] *Et ne* Arm

23, [1] Καὶ ἀπήγγειλαν τῷ Δαυὶδ λέγοντες Ἰδοὺ οἱ ἀλλόφυλοι
πολεμοῦσιν ἐν τῇ Κειλά, καὶ αὐτοὶ διαρπάζουσι τὰς ἅλωνας καὶ
καταπατοῦσιν. [2] καὶ ἐπηρώτησε Δαυὶδ διὰ τοῦ Κυρίου λέγων Εἰ
πορευθῶ καὶ πατάζω τοὺς ἀλλοφύλους τούτους; καὶ εἶπε Κύριος
πρὸς Δαυίδ Πορεύου καὶ πατάξεις τοὺς ἀλλοφύλους καὶ σώσεις
τὴν Κειλά. [3] καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες τοῦ Δαυὶδ πρὸς αὐτόν Ἰδοὺ
ἡμεῖς ἐνταῦθα ὄντες ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φοβούμεθα, καὶ πῶς ἔσται,
ἐὰν πορευθῶμεν εἰς τὴν Κειλὰ εἰς τὰς κοιλάδας τῶν ἀλλοφύλων; [4]
καὶ προσέθετο ἔτι Δαυὶδ ἐπερωτῆσαι διὰ τοῦ Κυρίου. καὶ ἀπεκρίθη
αὐτῷ Κύριος καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν Ἀνάστηθι καὶ κατάβηθι εἰς
Κειλά, ὅτι ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς ἀλλοφύλους εἰς τὰς χεῖράς σου. [5]
καὶ ἐπορεύθη Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ εἰς Κειλά, καὶ
ἐπολέμησε τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἔφυγον ἐκ προσώπου αὐτοῦ, καὶ
ἐπάταξεν αὐτοὺς πληγὴν μεγάλην, καὶ ἀπήλασε τὰ κτήνη αὐτῶν.
καὶ ἔσωσε Δαυὶδ τοὺς κατοικοῦντας ἐν Κειλά. [6] καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
φεύγειν Ἀβιαθὰρ τὸν υἱὸν Ἀχιμέλεχ πρὸς Δαυὶδ εἰς Κειλά, κα-
τέβη ἔχων ἐφοὺδ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. [7] καὶ ἀπήγγειλαν τῷ Σαοὺλ λέ-
γοντες ὅτι Ἥκει Δαυὶδ εἰς Κειλά. καὶ εἶπε Σαοὺλ Πέπρακεν αὐτὸν
ὁ Θεὸς εἰς τὰς χεῖράς μου, ὅτι ἀποκέκλεισται εἰσελθὼν εἰς πόλιν
θυρῶν καὶ μόχλων. [8] καὶ παραγγέλλει Σαοὺλ παντὶ τῷ λαῷ εἰς πό-
λεμον, καταβῆναι ἐπὶ Κειλά, τοῦ συνέχειν τὸν Δαυὶδ καὶ τοὺς
ἄνδρας τοὺς μετ' αὐτοῦ. [9] καὶ ἔγνω Δαυὶδ ὅτι Σαοὺλ περὶ αὐτὸν
γίνεται καὶ οὐ παρεσιώπα ὁ Σαοὺλ περὶ αὐτοῦ τὴν κακίαν. καὶ εἶπε
Δαυὶδ πρὸς Ἀβιαθὰρ τὸν ἱερέα Προσάγαγε τὸ ἐφοὺδ Κυρίου. [10]
καὶ εἶπε Δαυίδ Κύριε ὁ Θεὸς Ἰσραήλ, ἀκούων ἀκήκοεν ὁ δοῦλός
σου ὅτι ζητεῖ Σαοὺλ ἐλθεῖν ἐπ' ἐμὲ εἰς Κειλά, διαφθεῖραι τὴν πόλιν
δι' ἐμέ. [11] εἰ ἀποκλεισθήσεται; καὶ νῦν, εἰ καταβήσεται Σαούλ,
καθὼς ἤκουσεν ὁ δοῦλός σου; Κύριε ὁ Θεὸς Ἰσραήλ, ἀπάγγειλον

23, **1** Κεειλά 82 93 127   τὰς] τοὺς 19   **2** Εἰ + καὶ 19 108   Κεειλά 82 93 127   **3** Κεειλὰ 82 93 127   **4** ἔθετο 82*   Κειλά] pr τὴν 82: Κεειλά 82 93 127   **5** Κειλά 1°] pr τὴν 19 108: Κεειλά 82 93 127   αὐτοῦ 2°] αὐτῶν 93   μεγάλην + σφόδρα 19 108   ἀπήλασαν 93   κατοικοῦντα 19   >ἐν 19 108 82 93   Κειλά 2°] Κεειλά 82 93 127   **6** φυγεῖν 127   Ἀχειμέλεχ 93 127   Κεειλά 82 93 127   **7** Κεειλά 82 93 127 >ὁ 19 108   **8** παραγγελεῖ 19 82   Κεειλά 82 93 127   **9** >οὐ 82   παρασιωπᾶ 93 127 >ὁ 93   τὸ] τῷ 108   **10** Κύριε] Κύριος 19 108 127   ἀκήκοα 93   >Σαοὺλ 82   Κειλά] Κεειλά 82 93 127: + καὶ 127

23, **2** τοὺς ἀλλοφύλους 2°] *Philistheos* Arm   **9** *Et scivit David quoniam Saul praeparat malitiam suam et non tacuit Saul de eo malitiam suam* $L_{91\text{-}94}$

τῷ δούλῳ σου. καὶ εἶπε Κύριος Ἀποκλεισθήσεται. 12 καὶ εἶπε Δα-
υίδ Εἰ παραδώσουσιν οἱ ἀπὸ τῆς Κειλὰ ἐμὲ καὶ τοὺς ἄνδρας μου
εἰς χεῖρας Σαούλ; καὶ εἶπε Κύριος Παραδώσουσιν. 13 καὶ ἀνέστη
Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ὡς τετρακόσιοι καὶ ἐξῆλθον ἐκ Κειλὰ
καὶ ⌜ἐπορεύοντο οὗ ἂν ἐπορεύοντο.⌟ καὶ ἀπηγγέλη τῷ Σαοὺλ ὅτι ⌜⌟
διασέσωσται Δαυὶδ ἐκ Κειλά, καὶ ἀνῆκεν ἐξελθεῖν. 14 καὶ ⌜ἐκά- ⌜
θισε Δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν Μεσσεράμ,⌟ ἐν τοῖς στενοῖς, καὶ ⌟
ἐκάθητο ἐν τῷ ὄρει ἐν τῇ ἐρήμῳ Ζίφ, ἐν τῇ Καινῇ, εἰς τὸ ὄρος τὸ
αὐχμῶδες. καὶ ἐζήτει Σαοὺλ πάσας τὰς ἡμέρας τὸν Δαυίδ, καὶ οὐ
παρέδωκεν αὐτὸν Κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. 15 καὶ εἶδε Δαυὶδ
ὅτι ἐξέρχεται αὐτοῦ Σαοὺλ τοῦ ζητεῖν αὐτόν, καὶ Δαυὶδ ἦν ἐν τῇ
ἐρήμῳ τῇ αὐχμώδει ἐν τῇ Καινῇ. 16 καὶ ἀνέστη Ἰωναθὰν υἱὸς Σα-
οὺλ καὶ ἐπορεύθη πρὸς Δαυὶδ εἰς τὴν Καινὴν καὶ ἐκραταίωσε τὰς
χεῖρας αὐτοῦ ἐν Κυρίῳ. 17 καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν Μὴ φοβοῦ, ὅτι οὐ
μή σε εὕρῃ ἡ χεὶρ Σαοὺλ τοῦ πατρός μου· καὶ σὺ βασιλεύσεις ἐπὶ
τὸν Ἰσραήλ, καὶ ἐγὼ ἔσομαί σοι εἰς δεύτερον· καὶ Σαοὺλ ὁ πατήρ
μου ἔγνω οὕτως. 18 καὶ διέθεντο ἀμφότεροι διαθήκην ἐνώπιον
Κυρίου καὶ ἐκάθητο Δαυὶδ ἐν τῇ Καινῇ, καὶ Ἰωναθὰν ἀπῆλθεν εἰς
τὸν οἶκον αὐτοῦ. 19 καὶ ἀνέβησαν οἱ ζιφαῖοι ἐκ τῆς αὐχμώδους
πρὸς Σαοὺλ ἐπὶ τὸν βουνὸν λέγοντες Οὐκ ἰδοὺ Δαυὶδ κέκρυπται ἐν
Μεσσερὰμ παρ' ἡμῖν, ἐν τοῖς στενοῖς, ἐν τῇ Καινῇ, ἐν τῷ βουνῷ
τῷ Ἑχελὰ τῷ ἐκ δεξιῶν τοῦ Ἰεσσεμούν; 20 καὶ νῦν πᾶν τὸ πρὸς
τὴν ψυχὴν τοῦ βασιλέως εἰς κατάβασιν καταβαινέτω πρὸς ἡμᾶς·
ἀποκεκλεισμένοι γὰρ εἰσὶν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ βασιλέως. 21 καὶ
εἶπεν αὐτοῖς Σαοὺλ Εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ Κυρίῳ ὅτι ἐπονέσατε πε-
ρὶ ἐμοῦ. 22 πορεύθητε δὴ καὶ ἑτοιμάσατε ἔτι, καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε

11 σου 2° + καὶ εἶπε Κύριος καταβήσεται 19 108 Ἀποκλεισθήσεται] καταβήσεται 108^{mg}: + καὶ εἶπε Κύριος καταβήσεται 93: sub ※ 127 **12** καὶ εἶπε 1° — Σαούλ sub ※ 127 Κεειλὰ 82 93 127 **13** ὡσεὶ 93 ἐξῆλθεν 82 Κειλὰ 1°] Κεειλὰ 82 93 127 ἂν] ἐὰν 19 108 Tht (ἂν Tht^{ap}) ἀπηγγέλλει 19 108 Κειλά 2°] Κεειλά 82 93 127 **14** ἐκάθησε 82 Μεσεράμ Tht Ζήφ 83: Ζείφ 93 127 τὸ 2°] τῶ 19 αχμωδες 108 82 ἐζήτη 19 108 82 >Σαοὺλ 127* sed habet 127^{mg} **15** εἶδε] εἶπε 82 ἐξέχεται 127 >αὐτοῦ 19 82 αχμωδη 19: αχμωδει 108 **16** Δαυὶδ pr τὸν 127 τὰς pr εἰς 127 **17** >ὅτι 82 >Σαοὺλ 1° 93 **18** ἔθεντο 19 108 Καινῇ + τῇ αὐχμώδη 19 108: + τῇ αὐχμώδει ed **19** ζηφαῖοι 82: ζειφαῖοι 93 127 ἐκ pr οἱ ed αχμωδους 19 82 ἐπὶ] εἰς 82 >Οὐκ 19 κρύπτεται 82 Μεσσαράμ 19 108 παρ' ἡμῖν ante ἐν Μεσσερὰμ 19 >ἐκ δεξιῶν τοῦ 93 **20** >ταῖς 93

13 *Et surrexit David et viri eius quadringenti* L_{91-94} ἀπηγγέλη τῷ Σαοὺλ] *Nuntius factus est Sawulay* Arm **14** *Et sedit in deserto in montem Ziph, in monte timido autmodi in subsidiis* L_{91-94}

τὸν τόπον αὐτοῦ οὗ ἐστὶν ὁ ποῦς αὐτοῦ, ἐν τάχει ἐκεῖ οὗ εἴπατε. ὅ-
τι εἶπε ὁ Σαοὺλ Μήποτε πανουργευσάμενος οὗτος πανουργεύση-
ται. [23] καὶ ἴδετε καὶ γνῶτε ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅπου αὐτὸς
κρύπτεται ἐκεῖ, καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς μὲ εἰς ἕτοιμον, καὶ πορεύσο-
μαι μεθ᾽ ὑμῶν, καὶ ἔσται, εἰ ἔστιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐξερευνήσω αὐτὸν
ἐν πάσαις χιλιάσιν Ἰούδα. [24] καὶ ἀνέστησαν οἱ ζιφαῖοι ἐκ τῆς
αὐχμώδους, καὶ ἐπορεύθησαν ἔμπροσθεν Σαοὺλ. καὶ Δαυὶδ καὶ οἱ
⌜⌟ ἄνδρες αὐτοῦ ⌜ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Ἐπηκόῳ⌟ καθ᾽ ἑσπέραν ἐκ δεξιῶν
τοῦ Ἰεσσεμούν. [25] καὶ ἐπορεύθη Σαοὺλ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ τοῦ
ζητεῖν τὸν Δαυίδ. καὶ ἀπηγγέλη τῷ Δαυίδ, καὶ κατέβη εἰς τὴν
πέτραν τὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ Ἐπηκόῳ. καὶ ἤκουσε Σαούλ, καὶ κατε-
δίωξεν εἰς τὴν ἔρημον τὴν Ἐπήκοον ὀπίσω Δαυίδ. [26] καὶ πορεύεται
Σαοὺλ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ ὄρους τούτου, καὶ Δαυὶδ
καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ ὄρους τοῦ ἑτέρου. καὶ Δαυὶδ ἦν
σκεπαζόμενος πορεύεσθαι ἀπὸ προσώπου Σαούλ, καὶ Σαοὺλ καὶ
οἱ ἄνδρες αὐτοῦ παρεπλαγίαζον ἐπὶ Δαυὶδ καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ
τοῦ συλλαβεῖν αὐτόν. [27] καὶ ἄγγελος παρεγένετο πρὸς Σαοὺλ
λέγων Σπεῦδε καὶ ἧκε, ὅτι ἐπέθεντο οἱ ἀλλόφυλοι ἐπὶ τὴν γῆν. [28]
καὶ ἀνέστρεψε Σαοὺλ τοῦ μὴ καταδιώκειν ὀπίσω Δαυίδ, καὶ ἐπορεύ-
θη εἰς συνάντησιν τῶν ἀλλοφύλων. διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ τόπος
ἐκεῖνος Πέτρα ἡ μερισθεῖσα.

24, [1] Καὶ ἀνέβη Δαυὶδ ἐκεῖθεν καὶ ἐκάθισεν ἐν τοῖς στενοῖς
Γαδδί. [2] καὶ ἐγένετο, ὡς ἀνέστρεψε Σαοὺλ ἀπὸ ὄπισθεν τῶν
ἀλλοφύλων, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ λέγοντες Ἰδοὺ Δαυὶδ ἐν τῇ ἐρή-
μῳ Γαδδί. [3] καὶ ἔλαβε μεθ᾽ ἑαυτοῦ τρεῖς χιλιάδας ἀνδρῶν
ἐκλεκτῶν ἐκ παντὸς τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ἐπορεύθη ζητεῖν τὸν Δαυὶδ
καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον τῆς θήρας τῶν ἐλάφων. [4]

22 οὗ 1°] ὅς 19 108 αὐτοῦ 2°] αὐτῶν 82 >ἐκεῖ 93 οὗ 2°] καὶ 19 >ὁ 2° 82 >οὗτος 127 **23** πάσαις] πᾶσι 19 108 93 **24** ζειφαῖοι 93 127 ἐκ] pr οἱ ed αχμωδους 19 82 τῇ 2°] τῆς 93 Ἰεσσαιμούν 82 93 **25** >τοῦ 82 ἀπηγγέλλη 82 >τὴν 2°] 19 108 **26** >τοῦ ὄρους 1° 19 108 93 >τοῦ ὄρους 2° 19 τοῦ ἑτέρου] τούτου 127

24, 1 >tot vers 19 Γαδδεί 82 93 127 **2** ἀνήγγειλαν 82 αὐτῷ] Δαυὶδ 93 **3** Δαυὶδ] pr δὴ 82: >93 Γαδδεί 82 93 127

22 ὅτι εἶπε — πανουργεύσηται] *Quoniam dixit: ne forte versute* (*versate* 95) *tergiversetur ibi* L_{91-95} **26** πορεύεται] *Ibat* Arm vid αὐτόν] *Eum* Arm ms 95

24, 1 Γαδδί] *Gadday* Arm vid **2** Ἰδοὺ — Γαδδί] *Ecce David in deserto Gaddi est* Luc **3** *Et abiit quaerere David et viros eius secundum faciem bestiae cervorum* L_{91-95} *Virorum secum electorum* Luc *Ante faciem venationis cervorum* Luc ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν] *Virorum electorum* Arm

καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὰς ἀγέλας τῶν ποιμνίων τῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. καὶ ἦν
ἐκεῖ σπήλαιον, καὶ ⌈εἰσῆλθε Σαοὺλ παρασκευάσασθαι.⌋ καὶ Δαυὶδ ⌈⌋
καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐσώτεροι ἐκάθηντο ἐν αὐτῷ. 5
καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες Δαυὶδ πρὸς αὐτόν Ἰδοὺ ἡ ἡμέρα αὕτη ἣν εἶπε
Κύριος πρὸς σέ Ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὸν ἐχθρόν σου εἰς τὰς χεῖράς
σου, καὶ ποιήσεις αὐτῷ τὸ ἀρεστὸν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, καὶ
ἀνέστη Δαυίδ, καὶ ἀφεῖλε τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος Σαοὺλ λα-
θραίως. 6 καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ⌈ἐπάταξε τὸν Δαυὶδ ἡ καρ- ⌈
δία αὐτοῦ, ὅτι ἀφεῖλε τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος⌋ αὐτοῦ. 7 καὶ ⌋
εἶπε Δαυὶδ πρὸς τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ ⌈Μηδαμῶς ἐμοὶ παρὰ Κυρίου, ⌈
εἰ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο τῷ κυρίῳ μου τῷ χριστῷ Κυρίου,
ἐπενεγκεῖν χεῖρά μου ἐπ' αὐτόν, ὅτι χριστὸς Κυρίου ἐστίν.⌋ 8 καὶ ⌋
ἔπεισε Δαυὶδ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ ἐν λόγοις, καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτοῖς
ἀναστῆναι καὶ θανατῶσαι τὸν Σαούλ. καὶ ἀνέστη Σαοὺλ καὶ
ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν ἐκ τοῦ σπηλαίου. 9 καὶ ἐξῆλθε Δαυὶδ ὀπίσω
Σαοὺλ ἐκ τοῦ σπηλαίου καὶ ἐβόησεν ὁ Δαυὶδ ὀπίσω Σαοὺλ λέγων
Κύριε βασιλεῦ. καὶ ἐπέβλεψε Σαοὺλ ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ ἔκυψε Δαυὶδ
ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. 10 καὶ
εἶπε Δαυὶδ πρὸς Σαούλ ⌈Ἵνα τί ἀκούεις τῶν λόγων τοῦ λαοῦ λε- ⌈
γόντων ἰδοὺ Δαυὶδ ζητεῖ τὴν ψυχήν σου; 11 καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ταύτῃ ἑωράκασιν οἱ ὀφθαλμοί σου ὡς παρέδωκέ σε Κύριος σήμε-
ρον εἰς τὰς χεῖράς μου ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ οὐκ ἐβουλήθην
ἀποκτεῖναί σε καὶ ἐφεισάμην σου καὶ εἶπον Οὐκ ἐποίσω χεῖρά μου
ἐπὶ τὸν κύριόν μου, ὅτι χριστὸς Κυρίου οὗτός ἐστι, 12 καὶ πατήρ
μου·⌋ καὶ ἰδοὺ τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος ἐν τῇ χειρί μου· ἐγὼ ⌋

4 παρασκευάσασθαι + εἰς τὸ σπήλαιον Tht ἐσώτεροι] ante ἐν 1° 93: ἐσώτερον 19 108 ἐκάθητο 19 5 >ἡ 19 108 >τοῖς 82 93 6 ἀφείλετο 108 7 Κυρίου 2°] Κυρίῳ 108 82 93 Κυρίου 3° + οὗτος 19 108 9 ἐξῆλθε] ἐβόησε 19 ὀπίσω Σαοὺλ ἐκ τοῦ σπηλαίου καὶ ἐβόησεν ὁ Δαυὶδ] > 19: ἐκ τοῦ σπηλαίου 82 ἔκυψε] ἔπεσε 82 11 ἑοράκασιν 127 Κύριος σήμερον tr 93 >ἐν τῷ σπηλαίῳ Tht χεῖρα] pr τὴν Tht χρηστὸς 93 12 μου 1°] ἐμοῦ 93: + ἰδὲ 127^mg καὶ ἰδοὺ τὸ πτερύγιον sub ※ 127

4 καὶ εἰσῆλθε Σαούλ... ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ ἐσωτέρῳ ἐκάθηντο Chr *Et erat ibi spelunca; et introiit Saul praeparare se* L_{91-95} 5 Δίδωμι τὸν ἐχθρόν σου... καὶ ποιήσεις τὸ ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου Chr τὸ ἀρεστὸν] *Quae placita sunt* Luc: *Quicquid gratum videatur* Arm ms 95 6 Ἐπάταξε τὸν Δαυὶδ ἡ καρδία αὐτοῦ, ὅτι ἀφεῖλε τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος Chr τὸν Δαυὶδ ἡ καρδία αὐτοῦ] *Dawit^c cor suum* Arm1 7 Μηδαμῶς ἐμοὶ παρὰ Κυρίου... ὅτι χριστὸς Κυρίου ἐστίν Chr 8 Οὐκ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀναστῆναι καὶ... Chr ἀναστῆναι καὶ] *Consurgere et* Arm 9 Καὶ ἐξῆλθε Δαυὶδ ἐκ τοῦ σπηλαίου ὀπίσω Σαούλ Chr ὀπίσω Σαοὺλ] *Post Saul* Luc 11 Καὶ ἐφεισάμην σου καὶ εἶπον Οὐκ ἐποίσω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τὸν κύριόν μου Chr 12 Ἰδοὺ τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος ἐν τῇ χειρί μου ὃ ἐγὼ ἀφεῖλον, καὶ οὐκ ἀπέκτεινά σε... ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ χειρί μου κακία οὐδὲ

ἀφεῖλον τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος σου, καὶ οὐκ ἀπέκτεινά σε.
⌈καὶ γνῶθι καὶ ἰδὲ σήμερον ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ χειρί μου κακία οὐ-
δὲ ἀθέτησις οὐδὲ ἀσέβεια, καὶ οὐχ ἥμαρτον εἰς σέ.⌋ καὶ σὺ συν-
δεσμεύεις τὴν ψυχήν μου τοῦ λαβεῖν αὐτήν. 13 ⌈κρίναι Κύριος ἀνὰ
μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον σοῦ, καὶ ἐκδικήσαι μοι Κύριος ἐκ σοῦ, ἡ
δὲ χείρ μου οὐκ ἔσται ἐπὶ σέ,⌋ 14 καθὼς λέγεται ἐν παραβολῇ
ἀρχαίᾳ ⌈Ἐξ ἀνόμων ἐξελεύσεται πλημμέλεια, καὶ ἡ χείρ μου οὐκ
ἔσται ἐπὶ σέ.⌋ 15 καὶ νῦν ὀπίσω τίνος σὺ καταδιώκεις, βασιλεῦ τοῦ
Ἰσραήλ; ὀπίσω τίνος ἐκπορεύῃ; ὀπίσω κυνὸς τεθνηκότος καὶ
ὀπίσω ψύλλου ἑνός. 16 γένοιτο Κύριος εἰς κριτὴν καὶ δικαστὴν
ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, καὶ ἴδοι Κύριος καὶ κρίναι τὴν δίκην μου
καὶ δικάσαι μοι ἐκ χειρός σου. 17 καὶ ἐγένετο, ὡς συνετέλεσε Δαυὶδ
λαλῶν τὰ ῥήματα ταῦτα πρὸς Σαούλ, καὶ εἶπε Σαούλ Ἡ φωνή
σου αὕτη, τέκνον Δαυίδ; καὶ εἶπε Δαυίδ Δοῦλος σός, κύριέ μου
βασιλεῦ. καὶ ἐπῆρε Σαοὺλ τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἔκλαυσεν. 18 καὶ
⌈εἶπε πρὸς Δαυίδ Δίκαιος σὺ ὑπὲρ ἐμέ, ὅτι σὺ μὲν ἀνταπέδωκάς
μοι ἀγαθά, ἐγὼ δὲ ἀνταπέδωκά σοι κακά.⌋ 19 καὶ σὺ ἀπήγγελκας
σήμερον ἃ ἐποίησάς μοι ἀγαθά, ὡς ἀπέκλεισέ με Κύριος σήμερον
εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ οὐκ ἀπέκτεινάς με. 20 καὶ ὅτι εἰ εὕροι τις
τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ ἐν θλίψει καὶ ἐκπέμψει αὐτὸν ἐν ὁδῷ ἀγαθῇ, καὶ
Κύριος ἀνταποδώσει αὐτῷ ἀγαθά, καθὼς πεποίηκας σὺ σήμερον.
21 καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ ⌈γινώσκω ὅτι βασιλεύων βασιλεύσεις, καὶ στή-
σεται ἡ βασιλεία Ἰσραὴλ ἐν χειρί σου.⌋ 22 καὶ νῦν ⌈ὅμοσόν μοι
κατὰ τοῦ Κυρίου ἵνα μὴ ἐξολοθρεύσῃς τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου
καὶ μὴ ἀφανίσῃς τὸ ὄνομά μου ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου. 23

διπλοΐδος 1° + σου 93 **13** >ἀνὰ μέσον 2° Tht >καὶ ἐκδικήσαι — ἐκ σοῦ Tht **15** >σὺ 93 καταδιώκεις] ἐκπορεύεις 93 ἐκπορεύῃ] ἐκπορεύει ed: καταδιώκεις 93 **16** >καὶ 4° 127 μοι] σοι 127 **17** συνετελεσαι 93 αὕτη] ταύτη 82 >καὶ εἶπε Δαυίδ 19 Δοῦλος] pr ὁ 19 108 σός] σου 19 93 **18** >μοι Tht sed habet Tht^{ap} **19** >σήμερον 93 >καὶ οὐκ — με 82 **20** >εἰ 82 **22** ὤμοσον 19 82 ἐξολοθρεύσεις 19 108 μου 2°] σου 93

ἀθέτησις... δεσμεύεις τὴν ψυχήν μου τοῦ λαβεῖν αὐτήν Chr ἐν τῇ χειρί μου κακία] *In manu mea malitia* Luc **13** Κρίναι Κύριος ἀνὰ μέσον ἐμοῦ και σοῦ Chr *Iudicet dominus* Luc καὶ ἀνὰ μέσον σοῦ] *Et inter te* Arm1 **16** *Et iudicet inter me et te, videat Dominus et iudicet causam meam* L_{91-95} **17** ὦ βασιλεῦ Jos VI 285 (deest in LXX rell) **18** Δίκαιος σὺ ὑπὲρ ἐμέ, ὅτι σὺ μὲν ἀνταπέδωκάς μοι ἀγαθά, ἐγὼ δὲ... Chr καὶ εἶπε] *Et dixit* Luc (+ Σαουλ LXX rell) **19** ὡς ἀπέκλεισέ με Κύριος σήμερον εἰς τὰς χεῖράς σου Chr **20** καθὼς πεποίηκας σὺ σήμερον Chr **21** Καὶ στήσεται ἡ βασιλεία Ἰσραὴλ ἐν χειρί σου Chr **22** Καὶ νῦν ὅμοσόν μοι κατὰ τοῦ Κυρίου ἵνα μὴ ἐξολοθρεύσῃς τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου, καὶ μὴ ἀφανίσῃς τὸ ὄνομά μου ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου Chr

καὶ ὤμοσε Δαυὶδ τῷ Σαούλ.⌋ καὶ ἀπῆλθε Σαοὺλ εἰς τὸν οἶκον ⌋
αὐτοῦ, καὶ Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἀνέβησαν εἰς Μεσσαρὰ τὴν
στενήν.
25, 1 Καὶ Σαμουὴλ ἀπέθανε, καὶ συναθροίζεται πᾶς Ἰσραὴλ
καὶ κόπτονται αὐτὸν καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐν
Ἀρμαθάιμ. καὶ ἀνέστη Δαυὶδ καὶ κατέβη εἰς τὴν ἔρημον τὴν Ἐπή-
κοον. 2 καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἡ ἐργασία αὐτοῦ ἐν τῷ
Καρμήλῳ, καὶ ὁ ἄνθρωπος μέγας σφόδρα. καὶ τούτῳ πρόβατα τρισ-
χίλια καὶ αἶγες χίλιαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κείρειν αὐτοὺς τὰ ποί-
μνια αὐτοῦ ἐν τῷ Καρμήλῳ. 3 καὶ ὄνομα τῷ ἀνθρώπῳ Ναβάλ, καὶ
τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ὄνομα Ἀβιγαία. καὶ ἦν ἡ γυνὴ ἀγαθὴ συνέσει καὶ
καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα, ὁ δὲ ἄνθρωπος σκληρὸς καὶ πονηρὸς ἐν
ἐπιτηδεύμασι καὶ ἄνθρωπος κυνικός. 4 καὶ ἤκουσε Δαυὶδ ἐν τῇ
ἐρήμῳ ὅτι κείρει Ναβὰλ ὁ Καρμήλιος τὰ ποίμνια αὐτοῦ, 5 καὶ
ἀπέστειλε Δαυὶδ δέκα παιδάρια. καὶ εἶπε πρὸς τὰ παιδάρια
Ἀνάβητε εἰς τὸν Κάρμηλον καὶ ἥκετε πρὸς Ναβάλ, καὶ ἀσπάσα-
σθε αὐτὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐν εἰρήνῃ, 6 καὶ ἐρεῖτε αὐτῷ τάδε
Εἰς ὥρας· καὶ σὺ ὑγιαίνων καὶ πάντα τὰ σὰ ὑγιαίνοντα καὶ ὁ οἶκός
σου. 7 καὶ νῦν ἰδοὺ ἀκήκοα ὅτι κείρουσί σοι νῦν οἱ ποιμένες σου,
οἳ ἦσαν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ οὐκ ἀπεκωλύσαμεν αὐτοὺς οὐ-
δὲ ἐνετειλάμεθα αὐτοῖς οὐδὲν πάσας τὰς ἡμέρας, ὄντων αὐτῶν ἐν
τῷ Καρμήλῳ. 8 ἐρώτησον τὰ παιδάριά σου, καὶ ἀπαγγελοῦσί σοι.
καὶ ⌈εὑρέτω τὰ παιδάρια χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, ὅτι ἐφ' ἡμέραν ⌈
ἀγαθὴν ἥκομεν. δὸς δὴ ὃ ἐὰν εὕρῃ ἡ χείρ σου τοῖς παισί, τῷ υἱῷ
σου Δαυίδ.⌋ 9 καὶ ἔρχεται τὰ παιδάρια Δαυὶδ καὶ λαλεῖ πρὸς Να- ⌋
βὰλ κατὰ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπὶ τῷ ὀνόματι Δαυίδ. καὶ ἀν-
επήδησε Ναβάλ, 10 καὶ ἀπεκρίθη τοῖς παισὶ Δαυὶδ καὶ εἶπε ⌈Τίς ⌈
Δαυὶδ καὶ τίς υἱὸς Ἰεσσαί; σήμερον πεπληθυμμένοι εἰσὶν οἱ δοῦλοι
οἱ ἀποδιδράσκοντες ἕκαστος ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ,⌋ ⌋
11 καὶ λήψομαι τοὺς ἄρτους μου καὶ τὸν οἶνόν μου καὶ τὰ θύματά

23 Μεσσερὰ 127
25, 2 αὐτοὺς] αὐτὸν 19 >αὐτοῦ 127* sed habet 127^{mg} 3 >ὄνομα 2° 82 Ἀβειγαία 93 127 >ἐν 82 5 ἀνέβητε 82 ἥκατε 19 Ναβάλ] pr τὸν 19 108 6 >ὑγιαίνων — τὰ σὰ 93 >σὰ 108 καὶ 4° + πᾶς 93 8 >καὶ 2° 82 ἥκομεν] pr ἡμεῖς Tht τῷ υἱῷ] τοῦ υἱοῦ Tht 9 λαλοῦσι 19 108 10 πεπληθυμένοι 19 108 Tht (πεπληθυμμένοι Tht^{ap}) >οἱ 2° 82 ἀπὸ] ἐκ 19

25, 4 τὰ ποίμνια] *Pecora* Arm

μου ἃ τέθυκα τοῖς κείρουσί μου τὰ πρόβατα, καὶ δώσω αὐτὰ ἀν-
δράσιν οὓς οὐκ οἶδα πόθεν εἰσίν; 12 καὶ ἀπεστράφη τὰ παιδάρια
Δαυὶδ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν, καὶ ἀνέστρεψαν καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν,
καὶ ἀπήγγειλαν τῷ Δαυὶδ κατὰ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. 13 καὶ
εἶπε Δαυὶδ τοῖς ἀνδράσιν αὐτοῦ Ζώσασθε ἕκαστος τὴν μάχαιραν
αὐτοῦ. καὶ περιεζώσαντο τὰς μαχαίρας αὐτῶν. καὶ Δαυὶδ καὶ αὐ-
τὸς ἐζώσατο τὴν μάχαιραν αὐτοῦ. καὶ ἀνέβησαν ὀπίσω Δαυὶδ τε-
τρακόσιοι ἄνδρες, καὶ διακόσιοι ἐκάθισαν ἐπὶ τῶν σκευῶν, 14 καὶ
τῇ Ἀβιγαίᾳ γυναικὶ Ναβὰλ ἀπήγγειλεν ἓν τῶν παιδαρίων ἀπὸ τῶν
παίδων λέγων Ἰδοὺ ἀπέσταλκε Δαυὶδ ἀγγέλους ἐκ τῆς ἐρήμου
εὐλογῆσαι τὸν κύριον ἡμῶν, καὶ ἐξέκλινεν ἀπ᾿ αὐτῶν. 15 καὶ ⌜οἱ
ἄνδρες ἀγαθοὶ ἡμῖν σφόδρα, καὶ οὐκ ἀπεκώλυσαν ἡμᾶς οὐδὲ ἐπι-
τετάχασιν ἡμῖν οὐδὲν πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἦμεν παρ᾿ αὐτοῖς· καὶ
ἐν τῷ εἶναι ἡμᾶς ἐν ἀγρῷ 16 ὡσεὶ τεῖχος ἦσαν περὶ ἡμᾶς καὶ τὴν
ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα πάσας τὰς ἡμέρας, ὄντων ἡμῶν μετ᾿ αὐτῶν
καὶ ποιμαινόντων τὰ ποίμνια ἡμῶν.⌟ 17 καὶ νῦν γνῶθι καὶ ἰδὲ τί
ποιήσεις, ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία ἐπὶ τὸν κύριον ἡμῶν καὶ ἐπὶ
τὸν οἶκον αὐτοῦ πάντα· καὶ αὐτὸς υἱὸς λοιμός, καὶ οὐκ ἔστι
λαλῆσαι πρὸς αὐτόν. 18 καὶ ἔσπευσεν Ἀβιγαία καὶ ἔλαβε διακο-
σίους ἄρτους καὶ δύο ἀγγεῖα οἴνου καὶ πέντε πρόβατα πεποιημένα
καὶ πέντε οἰφὶ ἀλφίτου καὶ γόμορ ἓν σταφίδων καὶ διακοσίας πα-
λάθας, καὶ ἔθετο ἐπὶ τοὺς ὄνους. 19 καὶ εἶπε τοῖς παιδαρίοις αὐτῆς
Πορεύεσθε ἔμπροσθέν μου, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ὀπίσω ὑμῶν παραγίνομαι.
τῷ δὲ ἀνδρὶ αὐτῆς Ναβὰλ οὐκ ἀπήγγειλεν. 20 καὶ ἐγένετο αὐτῆς
ἐπιβεβηκυίας ἐπὶ τὴν ὄνον καὶ καταβαινούσης ἐν σκέπῃ τοῦ ὄρους,
καὶ ἰδοὺ Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἀνέβαινον εἰς συνάντησιν
αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ἀπήντησεν αὐτοῖς. 21 καὶ Δαυὶδ εἶπεν Ἴσως εἰς ἄ-
δικον ἐφύλαξα πάντα τὰ τοῦ Ναβὰλ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ οὐκ ᾐτησά-
μην λαβεῖν ἐκ πάντων τῶν αὐτοῦ οὐδέν, καὶ ἀνταπέδωκέ μοι πονη-
ρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν. 22 τάδε ποιῆσαι ὁ Θεὸς τοῖς ἐχθροῖς Δαυὶδ καὶ

11 τέθυκα] τέθηκα 82 ἀνδράσιν] pr τοῖς 19 οὓς] οἷς 19 108 **12** >Δαυὶδ 1° 19 **13** περιεζώσαντο — τὴν μάχαιραν sub ※ 127 τερακόσιοι 127 **14** Ἀβειαία 93: Ἀβειγαία 127 ἀπέστειλε 19 108 ἡμῶν] μου 93 **15** οἱ ἄνδρες / ἀγαθοὶ ἡμῖν tr Tht ἀπεκώλυσαν — οὐδὲν πάσας sub ※ 127 >οὐδὲν 82 Tht **16** νύκτα] νύκταν καὶ 93 **17** συντετέλεσθαι 82 ἐπὶ τὸν κύριον] τοῦ κυρίου 19 **18** Ἀβειγαία 93 127 ἀλφίτων 19 108 σταφίλων 82 93 διακοσίους 19 108 **19** ὑμῶν] ἡμῶν 93 **20** ἐπιβεβηκυίας + αὐτῆς 93 ἀνάβαινον 82 >αὐτὴ 82 ὑπήντησεν 93 **21** ἐφύλαξας 19

15 καὶ οὐκ] *Et non* Arm **17** ἐπὶ 1° et 2°] *Super* Arm αὐτὸς] *Is* Arm

τάδε προσθείη, εἰ ὑπολείψομαι ἐκ πάντων τῶν τοῦ Ναβὰλ ἕως
πρωὶ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον. [23] καὶ εἶδεν Ἀβιγαία τὸν Δαυίδ, καὶ
σπεύσασα κατέβη ἀπὸ τῆς ὄνου, καὶ ἔπεσεν ἐνώπιον Δαυὶδ ἐπὶ
πρόσωπον αὐτῆς καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν. [24] καὶ ἐπὶ
τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔπεσε καὶ εἶπεν Ἐν ἐμοί, κύριέ μου, ἡ ἀδικία·
λαλησάτω δὴ ἡ δούλη σου εἰς τὰ ὦτά σου, καὶ ἄκουσον τὸν λό-
γον τῆς δούλης σου. [25] μὴ δὴ θέσθω ὁ κύριός μου τὴν καρδίαν
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τὸν λοιμὸν τοῦτον, ἐπὶ Ναβάλ, ὅτι κατὰ τὸ ὄ-
νομα αὐτοῦ οὕτως ἐστίν· αὐτός, Ναβὰλ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἀφροσύ-
νη μετ' αὐτοῦ. καὶ ἐγὼ ἡ δούλη σου οὐκ εἶδον τὰ παιδάρια τοῦ κυ-
ρίου μου ἃ ἀπέστειλας. [26] καὶ νῦν, κύριέ μου, ζῇ Κύριος καὶ ζῇ ἡ
ψυχή σου, ⌈καθὼς ἐκώλυσέ σε Κύριος τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς αἷμα ⌈
ἀθῷον καὶ σῴζειν τὴν χεῖρά σού σοι,⌋ καὶ νῦν γένοιντο ὡς Ναβὰλ οἱ ⌋
ἐχθροί σου καὶ ὁ ζητῶν τῷ κυρίῳ μου κακά. [27] καὶ νῦν λαβὲ τὴν
εὐλογίαν ταύτην ἣν ἐνήνοχεν ἡ δούλη σου τῷ κυρίῳ μου, καὶ δώ-
σεις τοῖς παιδαρίοις σου τοῖς παρεστηκόσι τῷ κυρίῳ μου. [28] ἆρον
δὴ τὸ ἀνόμημα τῆς δούλης σου, ὅτι ποιῶν ποιήσει ὁ Κύριος τῷ κυ-
ρίῳ μου οἶκον πιστόν, καὶ τὸν πόλεμον τοῦ κυρίου μου ὁ Κύριος
πολεμήσει, καὶ κακία οὐχ εὑρεθήσεται ἐν σοὶ πώποτε. [29] καὶ ἐὰν
ἀναστῇ ἄνθρωπος καταδιώκων σε καὶ ζητῶν τὴν ψυχήν σου, καὶ
ἔσται ἡ ψυχὴ τοῦ κυρίου μου ἐνδεδεμένη ἐν δεσμῷ τῆς ζωῆς παρὰ
Κυρίου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν ἐχθρῶν σου σφενδονήσει ἐν
μέσῳ τῆς σφενδόνης. [30] καὶ ἔσται ὅταν ποιήσῃ ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ
μου κατὰ πάντα ἃ ἐλάλησεν ἀγαθὰ ἐπὶ σέ, καὶ ἐντελεῖταί σοι Κύ-
ριος εἰς ἡγούμενον ἐπὶ Ἰσραήλ, [31] καὶ ⌈οὐκ ἔσται σοι τοῦτο ⌈
βδελυγμὸς καὶ σκάνδαλον καρδίας τῷ κυρίῳ μου⌋ ἐκχέαι αἷμα ⌋
ἀθῷον δωρεὰν καὶ σῶσαι χεῖρα κυρίου μου ἑαυτῷ, καὶ ἀγαθυνεῖ
Κύριος τῷ κυρίῳ μου, καὶ μνησθήσῃ τῆς δούλης σου, τοῦ καλῶς

22 ὑπολήψομαι 108 82 93 >ἐκ 82 >τῶν τοῦ Ναβὰλ 127* sed habet 127^mg οὐροῦντα] οὐρὰν τὰ 19 108 τοῖχον] pr τόν 93 **23** Ἀβειγαία 93 127 σπεύσας 93 >καὶ ἔπεσεν — πρόσωπον αὐτῆς 19 >αὐτῷ 19 **24** >μου 93 >δὴ 93 >τὸν 19 **25** >αὐτοῦ 1° 19 108 οὕτως] οὗτος 93 ἀπέστειλε 127 **26** καθὼς] καὶ ὡς 82 ἐλθεῖν] εἰσελθεῖν 19 Tht (ἐλθεῖν Tht^ap): + σε 82 σῴζειν pr μὴ 19 108 93 γένοιτο 108 **28** >μου 2° 127* >καὶ 2° 82 **29** >μου 127 δεδεμένη 19 σφενδονήσεις 19 108 **30** ποιήσει 19 108 82 93 >ὁ 19 108 82 >ἀγαθὰ 82 **31** >τοῦτο Tht βδελλυγμὸς 82 93 μνησθήσει 19

23 σπεύσασα κατέβη] *Festinavit descendit* Arm1 vid **25** ἄνδρα] *Virum* Arm ὄνομα αὐτοῦ] *Nomen eius* Arm **27** τοῖς παιδαρίοις σου] *Pueris tuis* Arm **29** καὶ τὴν ψυχὴν — τῆς σφενδόνης] *Et anima inimicorum tuorum fundibalavit* (*fundibulavit* 95) *in medio fundibalo* (*fundibulo* 95) L_{91-95} **31** τοῦ καλῶς ποιῆσαι αὐτῇ] *Et tu benefacies ei* Sabatier Weber

ποιῆσαι αὐτῇ. 32 καὶ εἶπε Δαυὶδ τῇ Ἀβιγαίᾳ Βαροὺχ Κύριος ὁ
Θεὸς Ἰσραὴλ ὅς ἀπέστειλέ σε σήμερον ἐν ταύτῃ εἰς ἀπάντησίν
μοι. 33 καὶ εὐλογητὸς ὁ τρόπος σου, καὶ ⌜εὐλογημένη σὺ ἡ ἀπο-
κωλύσασά με σήμερον ἐν ταύτῃ, μὴ ἐλθεῖν με εἰς αἵματα καὶ μὴ
σῶσαι χεῖρά μου ἐμοί.⌟ 34 πλὴν ζῇ Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ ὅς
ἀπεκώλυσέ με σήμερον τοῦ κακοποιῆσαί σε, ὅτι εἰ μὴ ἔσπευσας
καὶ παρεγένου εἰς ἀπάντησίν μου, οὐκ ἂν ὑπελείφθη τῷ Ναβὰλ ἕως
φωτὸς τοῦ πρωῒ οὐρῶν πρὸς τοῖχον. 35 καὶ ἔλαβε Δαυὶδ πάντα τὰ
ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς ἃ ἤνεγκεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῇ Δαυίδ Ἀνά-
βηθι ἐν εἰρήνῃ εἰς τὸν οἶκόν σου· βλέπε δὴ ὅτι ἤκουσα τῆς φωνῆς
σου καὶ ἐνετράπην τὸ πρόσωπόν σου. 36 καὶ παρεγένετο Ἀβιγαία
πρὸς Ναβάλ, καὶ ἰδοὺ ἦν αὐτῷ ποτὸς ὡς ὁ ποτὸς τῶν βασιλέων ἐν
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία Ναβὰλ ἀγαθὴ ἐπ' αὐτῷ, καὶ αὐτὸς
μεθύων σφόδρα. καὶ οὐκ ἀνήγγειλεν Ἀβιγαία τῷ Ναβὰλ ῥῆμα μέγα
ἢ μικρὸν ἕως φωτὸς τοῦ πρωΐ. 37 καὶ ἐγένετο πρωΐ, καὶ ὡς ἐξένη-
ψεν ἀπὸ τοῦ οἴνου Ναβάλ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ πάντα
τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ ἐναπέθανεν αὐτῷ ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς
γίνεται ὡς λίθος. 38 καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ δέκα ἡμέραι, καὶ ἐπάταξε
Κύριος τὸν Ναβάλ, καὶ ἀπέθανεν. 39 καὶ ἤκουσε Δαυὶδ ὅτι ἀπέθα-
νεν, καὶ εἶπε Βαροὺχ Κύριος ὁ Θεὸς ὅς ἔκρινε τὴν κρίσιν τοῦ ὀνει-
δισμοῦ μου ἐκ χειρὸς Ναβάλ, καὶ τὸν δοῦλον αὐτοῦ περιεποιήσατο
ἐκ χειρὸς κακῶν, καὶ τὴν κακίαν Ναβὰλ ἐπέστρεψε Κύριος εἰς τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ καὶ ἐλάλησε περὶ Ἀβιγαίας,
λαβεῖν αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα. 40 καὶ ἦλθον οἱ παῖδες Δαυὶδ
πρὸς Ἀβιγαίαν εἰς τὸν Κάρμηλον καὶ ἐλάλησαν αὐτῇ λέγοντες
Δαυὶδ ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λαβεῖν σε αὐτῷ εἰς γυναῖκα. 41
καὶ ἀναστᾶσα προσεκύνησεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν καὶ εἶπεν
Ἰδοὺ ἡ δούλη σου εἰς παιδίσκην, νίπτειν τοὺς πόδας τῶν παίδων

32 Ἀβειγαία 93 127 μοι] μου 93 **33** εὐλογημένος 82 ταύτῃ + τοῦ Tht >μὴ 2° Tht χεῖρα] pr τὴν 127 Tht ἐμοί] pr ἐν 19 108 **34** σε] σοι 19 108: με 82 οὐρῶντος 19 108 **36** Ἀβειγαία 93 127 ὡσεὶ 82 >ὁ 82 ἀπήγγειλεν 19 108 Ἀβειγαία 93 127 **38** τὸν] τῶ 19 108 **39** καὶ ἤκουσε — ὅτι sub ※ 127 ἀπέθανεν + Ναβὰλ 127 >ὁ Θεὸς 82 127 τὴν κρίσιν] ἐν τῇ κρίσει 93 τῶν δούλων 19 ἀπέστρεψε 82 Ἀβειγαίας 93 127 αὐτὴν ἑαυτῷ] αὐτῶ αὐτὴν 19 **40** >tot vers 93 Ἀβειγαίαν 127 **41** >Ἰδοὺ 82 πόδας + σου καὶ 92

32 Ἀλλά σε, φησίν, ὦ γύναι, θεὸς εὐμενὴς ἤγαγε πρὸς ἡμᾶς τήμερον Jos VI 305 *Ad Abigeam baruch* $L_{91\cdot95}$ **34** οὐκ ἂν ὑπελείφθη] *Non remansisset* Arm **35** *In pace... et reveritus sum faciem tuam* Am ἤνεγκεν] *Tulit* Arm ὅτι] *Quia* Arm **36** ἦν αὐτῷ] *Erat ei* Arm vid μέγα ἢ μικρόν] *Magnum aut parvum* Arm **38** ἐγένοντο] *Factae sunt* Arm1 **39** Κύριος ὁ Θεὸς] *Dominus Deus* Arm1 **41** ἀναστᾶσα προσεκύνησεν] *Consurrexit adoravit* Arm vid νίπτειν] *Lavare* Arm

σου τοῦ κυρίου μου. [42] καὶ ἐτάχυνε καὶ ἀνέστη ᾿Αβιγαία καὶ ἐπέβη
ἐπὶ τὴν ὄνον, καὶ πέντε κοράσια αὐτῆς ἠκολούθησαν αὐτῇ. καὶ
ἐπορεύθη ὀπίσω τῶν ἀγγέλων Δαυίδ, καὶ γίνεται αὐτῷ εἰς γυναῖκα.
[43] καὶ τὴν ᾿Αχινάαμ ἔλαβεν ἑαυτῷ Δαυὶδ ἐξ ᾿Ιεζραήλ. καὶ ἦσαν
αὐτῷ ἀμφότεραι εἰς γυναῖκας. [44] καὶ Σαοὺλ ἔδωκε Μελχὸλ τὴν
θυγατέρα αὐτοῦ τὴν γυναῖκα Δαυὶδ τῷ Φαλτὶ υἱῷ ᾿Ιωὰς τῷ ἐκ Γο-
λιάθ.

26, [1] Καὶ ἔρχονται οἱ ζιφαῖοι εἰς τὸν βουνὸν ἐκ τῆς αὐχμώδους
πρὸς Σαοὺλ λέγοντες ᾿Ιδοὺ Δαυὶδ κρύπτεται παρ᾿ ἡμῖν ἐν τῷ
βουνῷ τῷ ῾Εχελὰ τῷ κατὰ πρόσωπον ᾿Ιεσσεμούν. [2] καὶ ἀνέστη
Σαοὺλ καὶ κατέβη εἰς τὴν ἔρημον τὴν αὐχμώδη, καὶ μετ᾿ αὐτοῦ
τρεῖς χιλιάδες ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν ἐξ ᾿Ισραήλ, τοῦ ζητεῖν τὸν Δαυὶδ
ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ αὐχμώδει. [3] καὶ παρενέβαλε Σαοὺλ ἐν τῷ βουνῷ
τῷ ῾Εχελὰ ἐπὶ πρόσωπον ᾿Ιεσσεμοὺν τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ ὁ Δαυὶδ
ἐκάθητο ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ εἶδε Δαυὶδ ὅτι ἥκει Σαοὺλ ὀπίσω αὐτοῦ
εἰς τὴν ἔρημον, [4] καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ κατασκόπους. καὶ ἔγνω ὅτι
ἥκει Σαοὺλ ὀπίσω αὐτοῦ εἰς Σεκελάγ. [5] καὶ ἀνέστη Δαυὶδ λα-
θραίως καὶ ἐπορεύθη εἰς τὸν τόπον ὃν ἐκάθευδε Σαούλ. καὶ εἶδε
Δαυὶδ τὸν τόπον οὗ ἐκοιμήθη ἐκεῖ Σαούλ, καὶ ᾿Αβεννὴρ υἱὸς Νὴρ
ἀρχιστράτηγος αὐτοῦ ἐκεῖ. καὶ ⌜Σαοὺλ ἐκάθευδεν ἐν λαμπήνῃ,⌟ καὶ ⌜⌟
ὁ λαὸς παρεμβεβληκὼς κύκλῳ αὐτοῦ. [6] καὶ ἀπεκρίθη ⌜Δαυὶδ καὶ ⌜
εἶπε πρὸς ᾿Αχιμέλεχ τὸν Χετταῖον καὶ πρὸς ᾿Αβεσσὰ υἱὸν Σαρουία
ἀδελφὸν ᾿Ιωὰβ λέγων Τίς εἰσελεύσεται μετ᾿ ἐμοῦ εἰς τὴν παρεμ-
βολὴν πρὸς Σαούλ;⌟ καὶ εἶπεν ᾿Αβεσσά ᾿Εγὼ εἰσελεύσομαι μετὰ ⌟
σοῦ. [7] καὶ εἰσπορεύονται Δαυὶδ καὶ ᾿Αβεσσὰ εἰς τὸν λαὸν τὴν νύ-
κτα. καὶ ἰδοὺ Σαοὺλ καθεύδων ὕπνωσεν ἐν λαμπήνῃ, καὶ τὸ δόρυ

>σου 93 **42** καὶ ἐτάχυνε καὶ sub ※ 127 καὶ ἀνέστη / ᾿Αβιγαία tr 93 ᾿Αβειγαία 93 127 >αὐτῆς 82 **43** ᾿Αχεινάαμ 93 127 ᾿Ιεζραήλ] ᾿Ισραήλ 19 108 93: ᾿Ιεζδραήλ 82 **44** Φαλτεὶ 82 93 127

26, **1** ζηφαῖοι 82: ζειφαῖοι 127 αχμωδους 82 κέκρυπται 19 108 >τῷ 2° 82 127 τῷ 3°] τὸ 19 108 82 **2** αὐχμώδη] αχμωδη 82 αὐχμώδει] αὐχμώδη 19 108 82: αχμωδει 82 **3** ῾Εχελὰν 93 ᾿Ιεσσεμοὺν] τοῦ ᾿Εσσεμοὺν 19 >ὁ 19 **4** Σεκελάγ] τὴν ἔρημον 93 **5** ὃν] οὗ ed καὶ εἶδε — Σαούλ sub ※ 127 >ἐκεῖ 93 υἱὸς Νὴρ] ἀνὴρ 19 λαπήνῃ 108 **6** >καὶ εἶπε 82 ᾿Αχειμέλεχ 93 127 Σαρουία] ᾿Αρουία 93: Σαουιλ 127 **7** ὕπνωσεν] γυμνὸς 93 λαμπίνῃ 108 >τὸ 127

43 ἦσαν αὐτῷ ἀμφότεραι] *Erant ei utraque* Arm **44** τῷ ἐκ Γολιάθ] ἐκ πόλεως ὄντι Γεθλᾶς Jos VI 309: *goliath* Jos-lat *Filio Ioas qui erat ex Golath* (*Goliath* 95) L_{91-95}

26, **2** εἰς τὴν ἔρημον τὴν αὐχμώδη] *In heremum auchmode* L_{91-95}: *In desertum opacum* Luc **3** ἐκάθητο] *Sedebat* Arm **5** ὃν ἐκάθευδε Σαούλ] Luc (ἐκάθευδε + ἐκεῖ LXX rell) ἐπορεύθη] *Venit* Arm vid **6** εἰς τὴν παρεμβολὴν πρὸς Σαούλ] *In castris ad Saul* Luc: *In castra ad Sawul* Arm1

ἐμπεπηγὸς εἰς τὴν γῆν πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ Ἀβεννὴρ καὶ ὁ
λαὸς ἐκάθευδε κύκλῳ αὐτοῦ. 8 καὶ εἶπεν Ἀβεσσὰ πρὸς Δαυίδ
Ἀπέκλεισε Κύριος σήμερον τὸν ἐχθρόν σου εἰς χεῖράς σου, καὶ
νῦν πατάξω δὴ αὐτὸν τῷ δόρατι ἅπαξ καὶ εἰς τὴν γῆν, καὶ οὐ δευ-
τερώσω αὐτόν. 9 καὶ ⌈εἶπε Δαυὶδ πρὸς αυτόν Μὴ διαφθείρῃς
αὐτόν, ὅτι τίς ἐποίσει χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ χριστὸν Κυρίου καὶ
⌈ἀθῳωθήσεται;⌋ 10 καὶ εἶπε Δαυίδ Ζῇ Κύριος ὅτι ⌈ἐὰν μὴ Κύριος
παίσῃ αὐτόν, ἢ ἡ ἡμέρα αὐτοῦ ἔλθῃ καὶ ἀποθάνῃ,⌋ ἢ εἰς πόλεμον
καταβῇ καὶ προστεθῇ. 11 ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο παρὰ Κυρίου,
ἐπενεγκεῖν χεῖρά μου ἐπὶ χριστὸν Κυρίου. καὶ νῦν λαβὲ δὴ τὸ δόρυ
τὸ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος ἀπὸ τοῦ πρὸς
κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἀπέλθωμεν ἡμεῖς. 12 καὶ ἔλαβε Δαυὶδ τὸ δόρυ
καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος ἀπὸ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθον
αὐτοί, καὶ οὐκ ἦν ὁ βλέπων καὶ οὐκ ἦν ὁ γινώσκων καὶ οὐκ ἦν ὁ
ἐξεγειρόμενος· πάντες ὑπνοῦντες, ὅτι ⌈θάμβος Κυρίου ἐπέπεσεν
ἐπ' αὐτούς.⌋ 13 καὶ διέβη Δαυὶδ εἰς τὸ πέραν καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς
κορυφῆς τοῦ ὄρους μακρόθεν, καὶ πολλὴ ἡ ὁδὸς ἀνὰ μέσον
αὐτῶν. 14 καὶ προσεκαλέσατο Δαυὶδ τὸν λαόν, καὶ τῷ Ἀβεννὴρ
ἐλάλησε λέγων Οὐκ ἀποκριθήσῃ, Ἀβεννήρ; καὶ ἀπεκρίθη
Ἀβεννὴρ καὶ εἶπε Τίς εἶ, ὁ καλῶν με; τίς εἶ σύ; 15 καὶ εἶπε Δαυὶδ
πρὸς Ἀβεννήρ Οὐχὶ ἀνὴρ σύ; καὶ τίς ὡς σὺ ἐν Ἰσραήλ; καὶ ἵνα τί
οὐ φυλάσσεις τὸν κύριόν σου τὸν βασιλέα; ὅτι ⌈εἰσῆλθεν εἷς τοῦ
λαοῦ διαφθεῖραι τὸν κύριόν σου τὸν βασιλέα.⌋ 16 οὐκ ἀγαθὸν τὸ
ῥῆμα τοῦτο ὃ πεποίηκας. ⌈ζῇ Κύριος ὅτι υἱοὶ θανάτου ὑμεῖς οἱ μὴ
φυλάσσοντες τὸν κύριον ὑμῶν τὸν βασιλέα τὸν χριστὸν Κυρίου.⌋
καὶ νῦν ἰδὲ ποῦ ἐστὶ τὸ δόρυ τοῦ βασιλέως καὶ ὁ φακὸς τοῦ ὕδατος

καὶ Ἀβεννὴρ post λαὸς 82 Ἀβενὴρ 127 ἐκάθευδον 108 αὐτοῦ 2°] αὐτῶν 19 108 **8** σήμερον post σου 1° 19 108 χεῖρας pr τὰς 93 >δή 19 82 >καὶ 3° 19 108ᶜ δευτερῶ 82 αὐτὸν 2°] αὐτῶ 82 127 **9** διαφθήρης 19 108 αὐτὸν 2°] αὐτῶν 82 χρηστὸν 93 **10** >μὴ 19 Κύριος post αὐτόν 19 >ἢ 19 **11** χρηστὸν 93 >καὶ τὸν φακόν — κεφαλῆς αὐτοῦ 82 **14** ἀποκριθήσει 19 >καὶ ἀπεκρίθη 19 82 >Ἀβεννὴρ 3° 82 εἶ 1° + σύ 82 93 **15** ὡς σὺ post Ἰσραήλ 19 108 φυλάσσῃς 19 108 127 εἷς] τις Tht: + ἐκ 19 108 διαφθεῖραι] ἀποκτεῖναι Tht σου 2°] μου Tht **16** >τοῦτο 127 >ὅτι Tht χρηστὸν 93

8 ἅπαξ καὶ εἰς τὴν γῆν] *Semel in terram* Luc **10** *Quia nisi Dominus percusserit* Weber **11** ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο] *Mihi autem non sit* Luc *Lanceam quae est ad caput illius* Luc **12** καὶ ἀπῆλθον αὐτοί] *Abierunt et ipsi* Luc **14** *Qui vocas me? Quid est?* Luc **16** οὐκ ἀγαθὸν] Luc (pr καί LXX rell) οἱ μὴ φυλάσσοντες] *Qui non custodistis* Luc νῦν ἰδὲ ποῦ ἐστὶ] *Nunc vide ubi est* Luc τὸν κύριον — βασιλέα] *Dominum vestrum regem* Arm1

τὰ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ. [17] καὶ ἐπέγνω Σαοὺλ τὴν φωνὴν Δαυὶδ
καὶ εἶπεν ⌜Ἡ φωνή σου αὕτη, τέκνον Δαυίδ;⌟ καὶ εἶπε Δαυίδ ⌜⌟
⌜Φωνή μου, κύριέ μου, δοῦλος σός, κύριε βασιλεῦ.⌟ [18] καὶ εἶπε ⌜⌟
Δαυίδ ⌜Ἵνα τί τοῦτο καταδιώκει ὁ κυριός μου ὁ βασιλεὺς ὀπίσω ⌜
τοῦ δούλου αὐτοῦ; τί ἥμαρτον; ἢ τίς ἐν ἐμοί κακία εὑρέθη; [19] καὶ
νῦν ἀκουσάτω δὴ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὰ ῥήματα τοῦ δούλου
αὐτοῦ. εἰ ὁ Θεὸς ἐπισείει σε ἐπ' ἐμέ, ὀσφρανθείη ἡ θυσία σου· εἰ
δὲ υἱοὶ ἀνθρώπων, ἐπικατάρατοι οὗτοι ἐνώπιον Κυρίου, ὅτι
ἐξέβαλόν με σήμερον μὴ ἐστηρίχθαι ἐν κληρονομίᾳ Κυρίου, λέγον-
τες Πορεύου καὶ δούλευε θεοῖς ἑτέροις.⌟ [20] καὶ νῦν μὴ πέσοι τὸ ⌟
αἷμά μου ἐπὶ τὴν γῆν ἐξ ἐναντίας προσώπου Κυρίου, ὅτι
ἐξελήλυθεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ζητεῖν ψύλλον ἕνα καθὼς κατα-
διώκει ὁ νυκτικόραξ ἐν τοῖς ὄρεσιν. [21] καὶ εἶπε Σαούλ Ἥμαρτον·
ἐπίστρεφε, τέκνον Δαυίδ, ὅτι οὐ κακοποιήσω σε ἔτι ἀνθ' ὧν ἔντι-
μος γεγένηται ἡ ψυχή μου ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.
μεματαίωμαι καὶ ἠγνόηκα πολλὰ σφόδρα. [22] καὶ ἀπεκρίθη Δαυὶδ
καὶ εἶπεν Ἰδοὺ τὸ δόρυ τοῦ βασιλέως. διελθέτω ἓν τῶν παιδαρίων
καὶ λαβέτω αὐτό. [23] καὶ Κύριος ἐπιστρέψει ἑκάστῳ τὰς δικαιοσύ-
νας αὐτοῦ καὶ τὴν πίστιν αὐτοῦ, ὡς παρέδωκέ σε Κύριος σήμερον
εἰς χεῖράς μου, καὶ οὐκ ἠθέλησα ἐπενεγκεῖν χεῖρά μου ἐπὶ χριστὸν
Κυρίου. [24] καὶ νῦν καθὼς ἐμεγαλύνθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἡ ψυχή
σου ἐν ὀφθαλμοῖς μου, οὕτως μεγαλυνθείη ἡ ψυχή μου ἐναντίον
Κυρίου, καὶ ἐκσπάσαι με καὶ ἐξέλοιτό με ἐκ πάσης θλίψεως. [25]
καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Δαυίδ Εὐλογημένος σύ, τέκνον Δαυίδ, καὶ
ποιῶν ποιήσεις καὶ δυνάμενος δυνήσῃ. καὶ ἀπῆλθε Δαυὶδ εἰς τὴν
ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ Σαοὺλ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

17 σός] σου 93   κύριε + μου Tht   **19** ἐπισείεις 93   >σε 93   ὀσφράνθη 93   εἰ 2°] οἱ 19   υἱοὶ] pr οἱ 93   ἐστηρίσθαι 19 108   **20** >μὴ 93   >ἐπὶ τὴν γῆν 93   **21** ἔντιμος] ἕτοιμος 82   γεγέννηται 108   ἠγνόημαι 93   **22** διελθέτω + δὴ 19 108   αὐτό] αὐτῷ 82   **23** ἐπιστρέψη 82 127   **24** μεγαλυνθείη] μεγαλύνθη 93   σκεπάσαι 127   **25** δυνήσει 19

18 ἢ τίς — εὑρέθη] *Quae est a me malitia?* Luc   **20** ζητεῖν ψύλλον ἕνα] *Quaerere pulicem unum* Luc   **24** ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἡ ψυχή σου] *Anima tua in diem hunc* Luc

27, 1 Καὶ εἶπε Δαυὶδ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ λέγων Νῦν προστεθή-
σομαι ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ εἰς χεῖρας Σαούλ, καὶ οὐκ ἔσται μοι εἰς
ἀγαθόν, ἐὰν μὴ διασωθῶ εἰς γῆν ἀλλοφύλων, καὶ ἀνῇ ἀπ᾽ ἐμοῦ
Σαοὺλ τοῦ ζητεῖν με εἰς πᾶν ὅριον Ἰσραήλ, καὶ σωθήσομαι ἐκ
χειρὸς αὐτοῦ. 2 καὶ ἀνέστη Δαυὶδ καὶ διέβη αὐτὸς καὶ οἱ ἑξακόσιοι
ἄνδρες μετ᾽ αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη πρὸς Ἀκχοὺς υἱὸν Ἀχιμάαν βα-
σιλέα Γέθ. 3 καὶ ἐκάθισε Δαυὶδ πρὸς Ἀκχοὺς βασιλέα ἐν Γέθ,
αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, ἕκαστος καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ καὶ
Δαυὶδ καὶ ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες αὐτοῦ, Ἀχινάαμ ἡ Ἰεζραηλῖτις
καὶ Ἀβιγαία ἡ γυνὴ Ναβὰλ τοῦ Καρμηλίου. 4 καὶ ἀπηγγέλη τῷ
Σαοὺλ ὅτι πέφευγε Δαυὶδ εἰς Γέθ, καὶ οὐ προσέθετο ἔτι ζητεῖν
αὐτόν. 5 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀκχούς Εἰ δὴ εὕρηκε χάριν ὁ
δοῦλός σου ἐν ὀφθαλμοῖς σου, δότωσαν δή μοι τόπον ἐν μιᾷ τῶν
πόλεων τῶν κατ᾽ ἀγρόν, καὶ καθήσομαι ἐκεῖ· καὶ ἵνα τί κάθηται ὁ
δοῦλός σου ἐν πόλει βασιλευομένῃ μετὰ σοῦ; 6 καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
Ἀκχοὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὴν Σεκελάγ· διὰ τοῦτο ἐγένετο ἡ Σε-
κελὰγ τῷ βασιλεῖ τῆς Ἰουδαίας ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 7 καὶ
ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν ὧν ἐκάθισε Δαυὶδ ἐν ἀγρῷ τῶν
ἀλλοφύλων, μῆνες τέσσαρες. 8 καὶ ἀνέβαινε Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες
αὐτοῦ, καὶ ἐπετίθεντο ἐπὶ πάντα τὸν ἐγγίζοντα καὶ ἐξέτεινον ἐπὶ
τὸν γεσσουραῖον καὶ τὸν ἱεξραῖον καὶ ἐπὶ τὸν ἀμαληκίτην, ὅτι
κατῳκεῖτο ἡ γῆ ἀπὸ Γεσσοὺρ καὶ ἕως γῆς Αἰγύπτου. 9 καὶ ἔτυπτον
τὴν γῆν, καὶ οὐκ ἐζωογόνει ἄνδρα καὶ γυναῖκα, καὶ ἐλάμβανε ποί-
μνια καὶ βουκόλια καὶ ὄνους καὶ καμήλους καὶ ἱματισμόν, καὶ ἀνέ-
στρεφον καὶ ἤρχοντο πρὸς Ἀκχούς. 10 καὶ εἶπεν Ἀκχοὺς πρὸς
Δαυίδ Ἐπὶ τίνα ἐπέθεσθε σήμερον; καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀκχούς

27, 1 >λέγων 82 προσθήσομαι 127 γῆν] χεῖρας 82 **2** ἄνδρες + οἱ 127 Ἀγχοὺς 127 Tht Ἀχιμάα 19: Ἀχειμάαν 93 127 **3** Ἀχεινάαμ 82 93 127 >ἡ 82 Ἰεζραηλῖτις] scripsi: Ἡσραηλῖτις 19*: Ἰσραηλῖτις 19^{c}: Ἡσραηλῖτης 108: Ἡεζισραηλῖτης 82: Ἰεζραηλεῖτις 93: Ἰεζρεηλεῖτις 127: Ἰεζρεηλῖτις ed Ἀβειγαία 93 127 Καρμηλίτου 19 **4** Σαοὺλ] Δαυὶδ 19 **5** καθίσομαι 19 108 **6** ἐκείνῃ — διὰ sub ※ 127 Σεκελάγ 1°] Σεκελάκ 82 Σεκελὰγ 2°] Σεκελὰκ 82: Σελὰγ 93 **8** ἄνδρες + οἱ μετ᾽ 82 ἐπετίθοντο 19 108 γεσουραῖον 82 93 >καὶ τὸν ἱεξραῖον 19 ἱεξραῖον] ἱεζραῖον 127: γεζραῖον ed ἀμαληκείτην 82 93 κατωκεῖ 19 108 Γεσοὺρ 127 **9** ἔτυπτε 82 ἐζωογόνυ 19 ἐλάμβανον 19 >καὶ 7° 82 **10** >καὶ εἶπεν — πρὸς Ἀκχούς 19 Ἀγχοὺς 127

27, **2** υἱὸν — Γέθ] *Filium Achimana* (*Achimanahac* 91) *regem Geth* L_{91-95} **7** Ἐγέ-νετο μῆνες τέσσαρες Jos VI 322 **8** *Et apponebant se super omnem appropinquantem et extenderunt se super Gessur* (*Gesur* 91) *et super Gezreo et super Amalichitem, quoniam inhabitabatur terra a iuvenibus ordinariis* L_{91-95}

Κατὰ νότον τῆς Ἰουδαίας καὶ κατὰ νότον Ἀερμὼν καὶ κατὰ νότον
τοῦ Κενεζί. 11 καὶ πάντα ἄνδρα καὶ γυναῖκα οὐκ ἐζωογόνει Δαυὶδ
τοῦ εἰσαγαγεῖν εἰς Γὲθ λέγων Μήποτε ἀπαγγείλωσι καθ' ἡμῶν λέ-
γοντες Τάδε ποιεῖ Δαυίδ. καὶ τοῦτο τὸ δικαίωμα αὐτοῦ πάσας τὰς
ἡμέρας ἃς ἐκάθησε Δαυὶδ ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων. 12 καὶ ἐνεπι-
στεύθη Δαυὶδ ἐν τῷ Ἀκχοὺς σφόδρα. καὶ εἶπεν ὁ Ἀκχοὺς
Ἤσχυνται αἰσχυνόμενος ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ ἔσται
μου δοῦλος εἰς τὸν αἰῶνα.

28, 1 Καὶ ἐγένετο ⌈ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συναθροίζου- ⌈
σιν οἱ ἀλλόφυλοι τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν τοῦ ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον
ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.⌋ καὶ εἶπεν Ἀκχοὺς πρὸς τὸν Δαυίδ Γινώσκων ⌋
γνώσει ὅτι μετ' ἐμοῦ ἐξελεύσῃ εἰς τὸν πόλεμον σὺ καὶ οἱ ἄνδρες
σου. 2 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀκχούς Οὕτως νῦν γνώσῃ ἃ ποιήσει
ὁ δοῦλός σου. καὶ εἶπεν Ἀκχοὺς πρὸς Δαυίδ Οὕτως ἀρχισωματο-
φύλακα θήσομαί σε πάσας τὰς ἡμέρας. 3 ⌈καὶ Σαμουὴλ ἀπέθανεν, ⌈
καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς Ἰσραήλ, καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν Ἀρμα-
θάιμ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ.⌋ καὶ Σαοὺλ ἐξῆρε τοὺς ἐγγαστριμύθους ⌋
καὶ τοὺς γνώστας ἀπὸ τῆς γῆς. 4 καὶ συναθροίζονται οἱ ἀλλόφυλοι
⌈καὶ ἔρχονται καὶ παρεμβάλλουσιν εἰς Σωμάν· καὶ συναθροίζει ⌈
Σαοὺλ πάντα ἄνδρα Ἰσραήλ, καὶ παρεμβάλλουσιν εἰς Γελβοῦε. 5
καὶ εἶδε Σαοὺλ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐφοβήθη, καὶ
ἐξέστη ἡ καρδία αὐτοῦ σφόδρα. 6 καὶ ἐπηρώτησε Σαοὺλ διὰ τοῦ
Κυρίου, καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ Κύριος καὶ ἐν τοῖς ὕπνοις καὶ ἐν
τοῖς δήλοις καὶ ἐν τοῖς προφήταις. 7 καὶ εἶπε Σαοὺλ τοῖς παισὶν
αὐτοῦ Ζητήσατέ μοι γυναῖκα ἐγγαστρίμυθον,⌋ καὶ πορεύσομαι ⌋
πρὸς αὐτὴν καὶ ἐκζητήσω ἐν αὐτῇ. καὶ εἶπον οἱ παῖδες αὐτοῦ πρὸς
αὐτόν Ἰδοὺ γυνὴ ἐγγαστρίμυθος ἐν Ἀενδώρ. 8 καὶ ἠλλοιώθη
Σαοὺλ καὶ περιεβάλετο ἱμάτια ἕτερα, καὶ πορεύεται αὐτὸς καὶ δύο

νότον 1°] νώτον 19 νότον 2°] νώτον 19 νότον 3°] νώτον 19 Κενεζεί 82 93 127 **11** ἐζωογόνυ 19 ἐκάθητο 19 108 **12** ἐπιστεύθη 19 108 >ὁ 82 127 ἥσχυσται 127 μου] μοι 19

28, 1 >Καὶ 1° Tht ἡμέρας 19 συναθροίζονται Tht[ap] >τὸν Tht εἶπεν post Δαυίδ 82 ἐξελεύσει 93 **2** γνώσει 19 108 **3** >αὐτὸν 1° 19 108 πᾶς] πᾶσαι φυλαὶ 82 Ἀρμαθάμ 82: Ἀρμαθέμ Tht (Ἀρμαθάιμ Tht[ap]) ἐγγαστριμύθους] scripsi: ἐνγαστριμύθους cod **4** ἐξέρχονται Tht Σωνάμ Tht (Σωμάν Tht[ap]) συναθροίζῃ 19 108 Γελβούς 127 **5** σφόδρα 93 **6** ἐνυπνίοις 19 108 δειλοῖς 93 **7** >γυναῖκα 82 93 127 ἐνγαστρίμυθον 19 82 127: ἐγκαστρίμυθον 108 ἐνγαστρίμυθος 19 82 93 127 **8** περιεβάλλετο 108

11 ποιεῖ Δαυίδ] *Facit Dawit*[c] Arm ἐκάθησε] *Sedit* Arm

28, 6 Διὰ τοῦ Κυρίου Eust

ἄνδρες μετ' αὐτοῦ. καὶ ἦλθον πρὸς τὴν γυναῖκα νυκτός. καὶ εἶπεν
αὐτῇ Σαούλ Μάντευσαι δή μοι ἐν τῷ ἐγγαστριμύθῳ καὶ ἀνάγαγέ
μοι ὃν ἐὰν εἴπω σοι. 9 καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς αὐτόν Ἰδοὺ σὺ οἶδας
ἃ ἐποίησε Σαούλ, ὡς ἐξωλόθρευσε τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς
ἀποφθεγγομένους ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἵνα τί σὺ παγιδεύεις τὴν ψυχήν
μου θανατῶσαί με; 10 καὶ ὤμοσεν αὐτῇ Σαοὺλ κατὰ τοῦ Θεοῦ
λέγων Ζῇ Κύριος, εἰ ἀπαντήσει σοι ἀδικία ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. 11
καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ Σαούλ Τίνα ἀναγάγω σοι; καὶ εἶπε Σαούλ Τὸν
Σαμουὴλ ἀνάγαγέ μοι. 12 καὶ εἶδεν ἡ γυνὴ τὸν Σαμουήλ, καὶ ἐβόη-
σεν ἡ γυνὴ φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς Σαούλ Ἵνα τί πα-
ρελογίσω με; καὶ σὺ εἶ Σαούλ. 13 καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς Μὴ
φοβοῦ· τί ἑώρακας; εἰπέ. καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς Σαούλ Θεοὺς εἶδον
ἐγὼ ἀναβαίνοντας ἐκ τῆς γῆς. 14 καὶ εἶπεν αὐτῇ Σαούλ Τί ἔγνως;
καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἄνδρα ὄρθιον ἀναβαίνοντα ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνα-
βεβλημένον διπλοΐδα. καὶ ἔγνω Σαοὺλ ὅτι Σαμουὴλ ἐστὶν οὗτος,
καὶ ἔκυψεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. 15
καὶ εἶπε Σαμουήλ Ἵνα τί παρενώχλησάς μοι τοῦ ἀναβῆναί με; καὶ
εἶπε Σαούλ Θλίβομαι σφόδρα, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι πολεμοῦσιν ἐν
ἐμοί, καὶ ὁ Θεὸς ἀφέστηκεν ἀπ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἐπακήκοέ μου ἔτι
οὔτε ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν οὔτε ἐν ἐνυπνίοις οὔτε ἐν δήλοις. καὶ
νῦν κέκληκά σε τοῦ γνωρίσαι μοι τί ποιήσω. 16 καὶ εἶπε Σαμουήλ
Ἵνα τί ἐπερωτᾷς με; καὶ Κύριος ἀφέστηκεν ἀπὸ σοῦ, καὶ γέγονε
μετὰ τοῦ πλησίον σου, 17 καὶ ἐποίησεν αὐτῷ καθὼς ἐλάλησεν ἐν
χειρί μου, καὶ διαρρήξει Κύριος τὴν βασιλείαν ἐκ χειρός σου καὶ

καὶ 5°] bis scr 82   ἦλθε 19   μάντευσον 19 108   ἐνγαστριμύθω 19 82ᶜ 127   ἀνάγαγε] ἀνάγγειλον 19 108   ὃν] ὃ 19   **9** σὺ] σοι 82   >Σαούλ — ἐξωλόθρευσε 82   ἐνγαστριμύθους 19 82 93 127   ἀποφεγγομένους 108   **12** ἡ γυνὴ 2° post μεγάλῃ 19   >ἡ γυνὴ 3° 19   παρελογίσω με] παρελογίσωμαι 19   **13** τί] τίνα 19 108   ἑόρακας 127   **14** αὐτῇ] αὐτῷ 82   ὄρθιον ἀναβαίνοντα tr 19   ὄρθιον] ὄρθριον 108 93: θεῖον 127   ἀπὸ] ἐκ 82   **15** παρηνώχλησας 19 108   ἀναβῆναι] ἀναγαγεν 93   Σαούλ] Σαμουήλ 93*   τοῦ γνωρίσαι] ἵνα γνωρίσῃς 127   μοι 2°] με 19 108   **17** βασιλείαν + σου 82

9 ὡς ἐξωλόθρευσε τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς ἐκφωνοῦντας ἀπὸ τῆς γῆς Eust   *Eos qui habebant in ventre pythones et eos qui respondebant a terra* $L_{91\text{-}95}$ **11** Ὁ δὲ Σαοὺλ φησιν «Τὸν Σαμουήλ» Diod   **12** Ἐβόησεν φωνῇ μεγάλῃ ἡ γύνη Diod: καὶ ἐβόησεν φωνῇ μεγάλῃ Eust   **13** Μὴ φόβου καὶ τὸ τί ἑόρακας Eust   Θεοὺς εἶδον ἐγώ, φησίν, ἀναβαίνοντας ἐκ τῆς γῆς Diod   **14** Ἄνδρα ὄρθιον ἀναβαίνοντα ὁρῶ ἀπὸ τῆς γῆς, ἀναβεβλημένον διπλοΐδα Diod: καὶ οὗτος ἀναβεβλημένος διπλοΐδα Eust   καὶ ἔγνω Σαοὺλ ὅτι Σαμουήλ ἐστιν οὗτος Eust (>οὗτος Eust 1/2)   ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν Eust   ἐστὶν οὗτος] *Est is* Arm vid   **15** Ἵνα τί παρηνώχλησάς μοι τοῦ ἀναβῆναί με Diod   Καὶ ὁ θεὸς ἀφέστηκε ἀπ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἀκήκοέν μου ἔτι οὔτ' ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν οὔτε ἐν ἐνυπνίοις... Eust   οὔτε... οὔτε] *Non... et non* Arm vid

δώσει αὐτὴν τῷ πλησίον σου τῷ Δαυίδ, 18 διότι οὐχ ὑπήκουσας τῆς
φωνῆς Κυρίου καὶ οὐκ ἔπλησας θυμὸν ὀργῆς αὐτοῦ ἐν τῷ
Ἀμαλήκ, διὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐποίησέ σοι Κύριος οὕτως τῇ ἡμέρᾳ
ταύτῃ. 19 καὶ παραδώσει Κύριος τὸν Ἰσραὴλ μετὰ σοῦ εἰς χεῖρας
ἀλλοφύλων, καὶ ⌜αὔριον σὺ καὶ Ἰωναθὰν ὁ υἱός σου μετ' ἐμοῦ, καὶ ⌜
τὴν παρεμβολὴν Ἰσραὴλ καὶ σὲ δώσει Κύριος εἰς χεῖρας ἀλλοφύ-
λων.⌟ 20 καὶ ἔσπευσε Σαοὺλ καὶ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς στάσεως αὐτοῦ ⌟
ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐφοβήθη σφόδρα ἀπὸ τῶν λόγων Σαμουήλ, καὶ
οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ ἔτι ἰσχύς, ὅτι οὐκ ἔφαγεν ἄρτον ὅλην τὴν ἡμέραν
ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκτα. 21 καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ πρὸς Σαούλ,
καὶ εἶδεν ὅτι ἔσπευκε Σαοὺλ σφόδρα, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν Ἰδοὺ ἤ-
κουσεν ἡ δούλη σου τῆς φωνῆς σου, καὶ ἐθέμην τὴν ψυχήν μου ἐν
τῇ χειρί μου, καὶ ἤκουσα τοὺς λόγους σου οὓς ἐλάλησάς μοι. 22
καὶ νῦν ἄκουσον καὶ σὺ τῆς φωνῆς τῆς δούλης σου, καὶ παραθήσω
ἐνώπιόν σου ψωμὸν ἄρτου, καὶ φάγεσαι, καὶ ἔσται ἐν σοὶ ἰσχύς, ὅ-
τι πορεύῃ ἐν ὁδῷ. 23 καὶ ἠπείθησε καὶ οὐκ ἐβούλετο φαγεῖν. καὶ
παρεβιάσαντο αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἡ γυνή, καὶ ἤκουσε τῆς
φωνῆς αὐτῶν, καὶ ἀνέστη ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τὸν δί-
φρον. 24 τῇ δὲ γυναικὶ ἦν μοσχάριον γαλαθηνὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ
ἔσπευσε καὶ ἔθυσεν αὐτό. καὶ ἔλαβεν ἄλευρα καὶ ἐφύρασε καὶ ἔπε-
ψεν ἄζυμα. 25 ⌜καὶ προσήνεγκεν ἐνώπιον Σαοὺλ καὶ ἐνώπιον τῶν ⌜
παίδων αὐτοῦ, καὶ ἔφαγον. καὶ ἀναστάντες ἀπῆλθον τὴν νύκτα
ἐκείνην.⌟ ⌟

29, 1 Καὶ συναθροίζουσιν οἱ ἀλλόφυλοι πάσας τὰς παρεμβολὰς
αὐτῶν εἰς Ἀφέκ, καὶ Ἰσραὴλ παρενέβαλεν ἐν Ἄϊν τῇ ἐν Ἰεζραήλ.
2 καὶ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων παρεπορεύοντο εἰς ἑκατοντά-

18 ὑπέκουσε 82*: ὑπέκουσες 82[c] 93 127 >σοι 82 >οὕτως 82 **19** μετ' ἐμοῦ] > 82: μετὰ σοῦ Tht[ap] >καὶ σὲ Tht[ap] παραδώσει 82 ἀλλοφύλων 2°] pr τῶν Tht[ap] **21** >πρὸς 1° 127* sed habet 127[mg] ἔσπευσεν 127 μου 2°] σου 93 **22** πορεύσει 93: πορεύει ed **23** ἠπείθησε pr οὐκ 19 οὐ βούλετο 82 ἀπέστη 19 108 τὸν] τὸ 82 **24** αὐτὸ] αὐτῷ 108 εφυραις 82 ἔπεμψεν 82

29, 1 εἰς] ἐπὶ 93 >ἐν 1° 93 Ἄϊν] Ναΐν 19 108 Ἰεζραήλ] Ἰεζδραήλ 82: Ἰσραήλ 19 108

18 σοι Κύριος οὕτως] *Tibi Dominus sic* Arm **19** καὶ σαυτὸν μετὰ τῶν τέκνων αὔριον πεσόντα ἐπὶ τῆς μάχης μετ' ἐμοῦ γενησόμενον Jos VI 336 Αὔριον σὺ καὶ Ἰωνάθαν μετ' ἐμοῦ Diod Αὔριον ἔσῃ σὺ μετ' ἐμοῦ καὶ Ἰωνάθαν ὁ υἱός σου Eust (καὶ σύ, φησίν, αὔριον καὶ ὁ υἱός σου Ἰωνάθαν μετ' ἐμοῦ Eust 1/2) *Crastino tu et filii tui mecum eritis* Ps-Pho **22** καὶ σὺ] *Et tu* Arm1 φάγεσαι] *Comedes* Arm **24** Ἔχουσα δὲ μόσχον ἕνα συνήθη Jos VI 339 Τὸ δὲ μοσχάριον ὅπερ εἶχε γαλαθηνὸν ἀμελλητὶ λαβοῦσα σφάττει Eust *Vitulum lactantem... et coxit focazias* (*facaces* 95) L_{91-95} μοσχάριον γαλαθηνόν] *Nutrita est vitulum unum* Arm vid **25** ἀναστάντες ἀπῆλθον] *Surrexerunt ierunt* Arm

δας καὶ χιλιάδας, καὶ Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ παρεπορεύοντο
ἐπ' ἐσχάτων μετὰ 'Αγχούς. 3 καὶ εἶπον οἱ σατράπαι καὶ οἱ στρατη-
γοὶ τῶν ἀλλοφύλων Τίνες οἱ παραπορευόμενοι οὗτοι; καὶ εἶπεν
'Αγχοὺς πρὸς τοὺς σατράπας τῶν ἀλλοφύλων Οὗτός ἐστι Δαυὶδ ὁ
δοῦλος Σαοὺλ τοῦ βασιλέως 'Ισραήλ, ὃς γέγονε μετ' ἐμοῦ ἤδη δεύ-
τερον ἔτος ἡμερῶν, καὶ οὐχ εὗρον ἐν αὐτῷ οὐδὲν ἀφ' ἧς ἡμέρας
εἰσῆλθε πρός με ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 4 καὶ ἐθυμώθησαν ἐπ'
αὐτῷ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων καὶ λέγουσιν αὐτῷ 'Απόστρε-
ψον τὸν ἄνδρα, καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ οὗ κατέ-
στησας αὐτὸν ἐκεῖ, καὶ μὴ ἐρχέσθω μεθ' ἡμῶν εἰς τὸν πόλεμον,
καὶ μὴ γινέσθω ἐπίβουλος τῇ παρεμβολῇ. καὶ ἐν τίνι διαλλαγήσε-
ται οὗτος τῷ κυρίῳ αὐτοῦ; ἢ οὐχὶ ἐν ταῖς κεφαλαῖς τῶν ἀνδρῶν
ἐκείνων; 5 οὐχ οὗτός ἐστι Δαυὶδ ᾧ ἐξῆρχον αἱ χορεύουσαι λέγουσαι

'Επάταξε Σαοὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ
καὶ Δαυὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ;

6 καὶ ἐκάλεσεν 'Αγχοὺς τὸν Δαυὶδ καὶ εἶπεν αὐτῷ Ζῇ Κύριος
ὅτι εὐθὺς σὺ καὶ ἀγαθὸς ἐν ὀφθαλμοῖς μου, καὶ ἡ ἔξοδός σου καὶ ἡ
εἴσοδός σου μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ παρεμβολῇ, καὶ οὐχ εὗρον κατὰ σοῦ
κακίαν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἥκεις πρός με ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ
ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν σατραπῶν οὐκ ἀγαθὸς σύ. 7 καὶ νῦν ἀνάστρεφε
καὶ πορεύου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐ μὴ ποιήσῃς κακίαν ἐν ὀφθαλμοῖς
τῶν σατραπῶν τῶν ἀλλοφύλων. 8 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς 'Αγχούς Τί
ἐποίησά σοι ἢ τί εὗρες ἐν τῷ δούλῳ σου ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤμην ἐνώ-
πιόν σου καὶ ἕως ἡμέρας ταύτης, ὅτι οὐ μὴ ἔλθω πολεμῆσαι τοὺς
ἐχθροὺς τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως; 9 καὶ ἀπεκρίθη 'Αγχοὺς
καὶ εἶπε πρὸς Δαυίδ Οἶδα ὅτι ἀγαθὸς σὺ ἐν ὀφθαλμοῖς μου καθὼς
ἄγγελος Θεοῦ, ἀλλ' οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀλλοφύλων λέγουσιν Οὐχ ἥ-
ξει μεθ' ἡμῶν εἰς πόλεμον. 10 καὶ νῦν ὄρθρισον τὸ πρωῒ σὺ καὶ οἱ

3 τῶν ἀλλοφύλων ante καὶ 2° 19 108   Δαυὶδ] pr ὁ 82   ἡμερῶν] σήμερον 19 108   **4** ἐπ' αὐτῷ / οἱ σατράπαι tr 93   καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὸν sub ※ 127   ἡμῶν] ὑμῶν 82   οὕτως 127   >ἢ 82   **6** 'Αχχοὺς 82   εὐθὴς 19 82 127   **7** ἐν 1° bis scr 108   ποιήσεις 19 82   **8** 'Εκχοὺς 19   >ἡμέρας 1° 82   ἡμέρας 2°] pr τῆς 93   **9** ἀγαθὸς σὺ tr 19   ὀφθαλμοῖς — Θεοῦ sub ※ 127   >καθὼς — Θεοῦ 82 93   στρατηγοὶ] σατράπαι 127   **10** σὺ 1°] σοι 108

29, **3** Θεασάμενοι δὲ αὐτὸν οἱ στρατηγοὶ τῶν Παλαιστίνων... Jos VI 352   ὃς γέγονε — ἡμερῶν] *Qui fuit mecum nunc his diebus per biennio* $L_{91\text{-}95}$ **4** ἐθυμώθησαν] *Irati sunt* Arm   **10** *Et nunc ante lucem surge tu et pueri tui* $L_{91\text{-}95}$

παῖδές σου οἱ ἥκοντες μετὰ σοῦ, καὶ πορεύεσθε εἰς τὸν τόπον ὃν
κατέστησα ὑμᾶς ἐκεῖ, καὶ λόγον λοιμὸν μὴ θῇς ἐν τῇ καρδίᾳ σου,
ὅτι ἀγαθὸς σὺ ἐν ὀφθαλμοῖς μου ὡς ἄγγελος Θεοῦ. ἐν ὁδῷ ὀρθρί-
σατε. ἐν τῇ ὁδῷ φωτισάτω ὑμῖν, καὶ πορεύθητε. 11 καὶ ὤρθρισε
Δαυὶδ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ τοῦ ἀπελθεῖν τὸ πρωὶ καὶ φυλάσ-
σειν τὴν γῆν τῶν ἀλλοφύλων. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἀνέβησαν ἐπὶ
Ἰσραὴλ πολεμεῖν.
30, 1 Καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ παραγενέσθαι Δαυὶδ καὶ τοὺς ἄνδρας
αὐτοῦ εἰς Κειλὰ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ Ἀμαλὴκ ἐπέθετο ἐπὶ τὸν
νότον καὶ ἐπὶ Σεκελάγ, ἐξελθόντος Δαυὶδ καὶ τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ
ἐκ Σεκελὰγ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ. καὶ ἐπάταξαν τὴν Σεκελὰγ καὶ
ἐνεπύρισαν αὐτὴν ἐν πυρί, 2 τὰς δὲ γυναῖκας καὶ πάντας τοὺς ἐν
αὐτῇ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, οὐκ ἐθανάτωσαν ἄνδρα καὶ
γυναῖκα, καὶ ᾐχμαλώτευσαν αὐτούς. καὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν
αὐτῶν. 3 καὶ ἐγένετο εἰσελθόντος τοῦ Δαυὶδ καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν
μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Σεκελὰγ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ ἰδού,
ἐμπεπύριστο πυρί, αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν
καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ᾐχμαλωτευμένοι. 4 καὶ ἐπῆρε Δαυὶδ καὶ οἱ
ἄνδρες αὐτοῦ τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσαν ἕως ὅτου οὐκ ἦν
ἰσχὺς ἐν αὐτοῖς τοῦ κλαίειν ἔτι. 5 καὶ ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες Δαυὶδ
ᾐχμαλωτεύθησαν, Ἀχινάαμ ἡ Ἰεζραηλῖτις καὶ Ἀβιγαία ἡ γυνὴ
Ναβὰλ τοῦ Καρμηλίου. 6 καὶ ἐθλίβη Δαυὶδ σφόδρα, ὅτι εἶπεν ὁ
λαὸς λιθοβολῆσαι αὐτόν, διότι κατώδυνος ψυχὴ παντός τοῦ λαοῦ,
ἑκάστου ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτοῦ. καὶ
ἐκραταιώθη Δαυὶδ ἐν Κυρίῳ Θεῷ αὐτοῦ, 7 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς
Ἀβιαθὰρ τὸν ἱερέα, υἱὸν Ἀχιμέλεχ, Προσάγαγε τὸ ἐφούδ. καὶ
προσήγαγεν Ἀβιαθὰρ τὸ ἐφοὺδ πρὸς Δαυίδ, 8 καὶ ἐπηρώτησε Δα-
υὶδ διὰ τοῦ Κυρίου λέγων Εἰ καταδιώξω ὀπίσω τοῦ συστρέμματος

ἥκοντες] ὄντες 93 δν] οὗ ed θεῖς 19 82 ὑμῖν] ὑμῶν 82 **11** ὄρθρισε 19 82
30, 1 Κεειλὰ 82 93 127 νότον] νώτον 19 Σεκελάγ] Σικειλά 19: Σικελάγ 108 ἐπάταξε 82 **2** καὶ 3°] ἀλλ' 19 108 ἠμαλώτευσαν 19: αἰχμαλώτευσαν 82 93 127 **3** >τοῦ 19 108 >τῶν 2° ed ἐμπεπύρισται 19 ᾐχμαλωτευμένοι] scripsi: αἰχμαλωτεύμενοι 19 108 82^{c} 93 127: αἰχμαλωτευσάμενοι 82* **5** ᾐχμαλωτεύθησαν] scripsi: > 93: αἰχμαλωτεύθησαν 19 108 82 127 Ἀχινάαμ] Ἀχεινάαμ 127: Ναὺμ 93 Ἰεζραηλῖτις] scripsi: Ἰσραηλῖτης 19 108: Ἐζδραηλῖτης 82: Ἰεζραηλεῖτις 93 127 Ἀβειγαία 93 127 Καρμηλίτου 19 **6** Δαυὶδ] pr ὁ 93 >παντὸς 82* sed habet 82^{mg} >τοῦ 93 >ἐπὶ 82 Κυρίῳ] τῷ 82 **7** Ἀχειμέλεκ 82: Ἀχειμέλεχ 93 127 τὸ] τῷ 82 **8** συστρατεύματος 19: συστρεύματος 108

30, 1 ἐν τῷ παραγενέσθαι] *In intrando* Arm ms 95 vid **8** *Si persequar post praedones istos* L_{91-95}

τούτου, καὶ εἰ καταλήψομαι αὐτούς; καὶ εἶπεν αὐτῷ Κύριος Κατα-
δίωκε, ὅτι καταλαμβάνων καταλήψῃ αὐτοὺς καὶ ἐξαιρούμενος
ἐξαιρεῖ. 9 καὶ ἐπορεύθη Δαυὶδ αὐτὸς καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες οἱ
μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔρχεται ἕως τοῦ χειμάρρου τοῦ Βοσόρ, καὶ κατα-
λείπει ἐκεῖ διακοσίους ἄνδρας, 10 καὶ κατεδίωξεν ἐν τετρακοσίοις
ἀνδράσιν. ὑπέστησαν δὲ οἱ διακόσιοι ἄνδρες τοῦ φυλάσσειν, οἵτι-
νες ἐκάθισαν πέραν τοῦ χειμάρρου τοῦ Βοσόρ. 11 καὶ εὑρίσκουσιν
ἄνδρα αἰγύπτιον ἐν ἀγρῷ καὶ λαμβάνουσιν αὐτὸν καὶ ἄγουσιν
αὐτὸν πρὸς Δαυὶδ καὶ διδόασιν αὐτῷ ἄρτον, καὶ ἔφαγεν, καὶ ὕδωρ
ἐπότισαν αὐτόν. 12 καὶ ἔδωκαν αὐτῷ κλάσμα παλάθης καὶ δύο
σταφίδας, καὶ ἔφαγε, καὶ κατέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, διότι
οὐ βεβρώκει ἄρτον καὶ πεπώκει ὕδωρ τρισὶν ἡμέραις καὶ τρισὶ νυ-
ξίν. 13 καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαυίδ Πόθεν εἶ; καὶ τίνος εἶ σύ; καὶ εἶπε τὸ
παιδάριον τὸ αἰγύπτιον Δοῦλός εἰμι ἐγὼ ἀνδρὸς ἀμαληκίτου, καὶ
ἐγκατέλιπέ με ὁ κύριός μου, διότι ἠνωχλήθην ἐγὼ σήμερον
τριταῖος. 14 ἡμεῖς δὲ ἐπεθέμεθα ἐπὶ νότον τοῦ Χορρὶ καὶ ἐπὶ τὰ
τῆς Ἰουδαίας μέρη καὶ ἐπὶ νότον τοῦ Χελοὺβ, καὶ τὴν Σεκελὰγ
ἐνεπρήσαμεν ἐν πυρί. 15 καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Δαυίδ Εἰ κατάξεις με
ἐπὶ τὸ σύστρεμμα τοῦτο; καὶ εἶπεν Ὄμοσον δή μοι κατὰ τοῦ Θεοῦ
μὴ θανατῶσαί με καὶ μὴ παραδοῦναί με εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου μου,
καὶ κατάξω σε ἐπὶ τὸ σύστρεμμα τοῦτο. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ, 16 καὶ
κατήγαγεν αὐτούς. καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ διακεχυμένοι ἐπὶ πρόσωπον
πάσης τῆς γῆς, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες καὶ ἑορτάζοντες ἐπὶ πᾶσι
τοῖς σκύλοις τοῖς μεγάλοις οἷς ἔλαβον ἐκ γῆς ἀλλοφύλων καὶ ἐκ
γῆς Ἰούδα. 17 καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς Δαυὶδ καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς
ἀπὸ ἑωσφόρου καὶ ἕως ἑσπέρας καὶ τῆς ἐπαύριον, καὶ ἐθανά-
τωσεν. καὶ οὐ διεσώθη ἐξ αὐτῶν ἀνήρ, ἀλλ' ἢ τετρακόσια παιδά-
ρια ἃ ἐπέβη ἐπὶ καμήλων καὶ ἔφυγεν. 18 καὶ ἐκομίσατο Δαυὶδ πάν-
τα ὅσα ἔλαβεν ὁ Ἀμαλήκ, καὶ ἀμφοτέρας τὰς γυναῖκας αὐτοῦ

>εἰ 2° 82 καταλήψει 19 ἐξαιρεῖ] ἐξελῇ ed **10** ἐκάθησαν 108 82 **11** αὐτῷ] αὐτὸν 19 93 **12** κλάσματα 82 οὐκ ἐβρώκει 82 οὐκ ἐπεπώκει 93 >καὶ τρισὶ νυξίν 19 **13** >αὐτῷ 93 εἶ 1°] εἰς 127 ἀμαλεικίτου 93: ἀμαληκείτου 82 127 ἐνκατέλειπε 93: ἐνκατέλιπεν 127 διότι] καὶ 19: ὅτι 108 **14** >δὲ 82 νότον 1°] νώτου 19: νότου 108 Χορρεὶ 82 93 127 νότον 2°] νώτον 19 Σεκελὰγ] Σελὰγ 82 **15** ὤμοσον 19 82 93 αὐτῷ] αὐτὸν 93 **16** >τοῖς μεγάλοις 93 **17** ἑωσιφόρου 93 παιδάρια] παιδία 127 ἔφυγον 19

12 Τρισὶ γὰρ ἡμέραις Jos VI 360 *Et dederunt ei fragmentum ficus* L_{91-95} ἔδωκαν] *Dederunt* Arm vid καὶ δύο σταφίδας] *Et duas uvas passas* Arm **14** *Nos autem Chore* (>91) *et ad austrum partis Iudae* L_{91-95} **16** αὐτοὶ] *Ei* Arm **17** Ἕως ἑσπέρας Jos VI 364

ἐξείλατο. 19 καὶ οὐ διεφώνησεν αὐτοῖς ἀπὸ μικροῦ καὶ ἕως μεγά-
λου ἀπὸ τῶν σκύλων καὶ ἕως υἱῶν καὶ θυγατέρων καὶ ἀπὸ τῶν
σκύλων καὶ ἕως πάντων ὧν ἔλαβον αὐτῶν τὰ πάντα ἐπέστρεψε
Δαυίδ. 20 καὶ ἔλαβε Δαυὶδ πάντα τὰ ποίμνια αὐτῶν καὶ τὰ βουκό-
λια, καὶ ἀπήγαγεν ἔμπροσθεν τῶν σκύλων, καὶ τοῖς σκύλοις ἐκεί-
νοις ἐλέγετο Ταῦτα σκῦλα Δαυίδ. 21 καὶ παραγίνεται Δαυὶδ πρὸς
τοὺς διακοσίους ἄνδρας τοὺς ἀπολειφθέντας τοῦ πορευθῆναι
ὀπίσω Δαυίδ, οὓς ἐκάθισεν ἐν τῷ χειμάρρῳ Βοσόρ. καὶ ἐξῆλθον
εἰς ἀπάντησιν Δαυὶδ καὶ εἰς ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ τοῦ μετ᾽ αὐτοῦ.
καὶ προσῆλθε Δαυὶδ ἕως τοῦ λαοῦ, καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς τὰ εἰς
εἰρήνην. 22 καὶ ἀπεκρίθησαν πᾶς ἀνὴρ πονηρὸς καὶ λοιμὸς τῶν
ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν τῶν πορευθέντων μετὰ Δαυὶδ καὶ εἶπον
Διότι οὐ κατεδίωξαν μεθ᾽ ἡμῶν, οὐ δώσομεν αὐτοῖς ἐκ τῶν σκύ-
λων ὧν ἐξῃρήμεθα, ἀλλὰ ἕκαστος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα
αὐτοῦ ἀπαγέσθωσαν, καὶ ἀποστραφήτωσαν. 23 καὶ εἶπε Δαυίδ Οὐ
ποιήσετε, ἀδελφοί μου, οὕτως μετὰ τὸ παραδοῦναι Κύριον ἡμῖν
τοὺς ὑπεναντίους καὶ φυλάξαι ἡμᾶς καὶ παραδοῦναι τὸ σύστρεμμα
τὸ ἐπελθὸν ἐφ᾽ ἡμᾶς εἰς χεῖρας ἡμῶν. 24 καὶ τίς ἀκούσεται τῶν
λόγων ὑμῶν τούτων, ὅτι οὐχ ἥττους ἡμῶν εἰσίν; διὰ τοῦτο κατὰ
τὴν μερίδα τοῦ καταβάντος εἰς τὸν πόλεμον, οὕτως ἔσται καὶ ἡ
μερὶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τὰ σκεύη, καὶ μεριοῦνται κατὰ τὸ αὐτό.
25 καὶ ἐγένετο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα, ἐγένετο εἰς
πρόσταγμα καὶ εἰς δικαίωμα τῷ Ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
26 καὶ ἦλθε Δαυὶδ εἰς Σεκελάγ, καὶ ἀπέστειλε τοῖς πρεσβυτέροις
Ἰούδα καὶ τοῖς πλησίον αὐτοῦ τῶν σκύλων λέγων Ἰδοὺ εὐλογία
ὑμῖν ἐκ τῶν σκύλων τῶν ἐχθρῶν Κυρίου. 27 καὶ τοῖς ἐν Βαιθὴλ καὶ
τοῖς ἐν Ῥαμὰ νότου καὶ τοῖς ἐν Ἰεθὲρ 28 καὶ τοῖς ἐν Ἀρουὴλ
καὶ τοῖς ἐν Ἀρικάιν καὶ τοῖς ἐν Σεφειμὼθ καὶ τοῖς ἐν Νόθωμ,
29 καὶ τοῖς ἐν Καρμήλῳ καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσι τοῦ Ἰσραὴλ καὶ

18 ἐξείλετο 19 108 **19** >σκύλων 1° 82* >καὶ ἀπὸ τῶν σκύλων 19 αὐτῶν] αὐτοὶ 19 **20** σκῦλα] pr τὰ 93 **21** ὑπολειφθέντας 93 >τοῦ πορευθῆναι 19 ἐκάθησεν 82 **22** ἀπεκρίθη 19 108 οὐκ ἀπεδίωξαν 82 δώσωμεν 19 93 αὐτοῦ 1°] ἑαυτοῦ 82ᶜ 127 >αὐτοῦ 2° 82 ἀπαγαγέσθωσαν 19 108 **23** ποιήσεται 19 82 τὸ 1°] τοῦ 93 ἐναντίους 82 χεῖρας] pr τὰς 93 **24** >τὸν 19 **25** >εἰς 2° 82 **26** >καὶ 3° 93 **27** Βαιθὴλ] Βαιθοὺρ 82: Βεθοὺρ 93 Ῥαμὰ] Ραβὰθ 82: Ῥαμαὰθ 127 νότου] νώτου 19 **28** Ἀρουὴλ] Ῥαγουὴλ 19 108: Ῥουὴλ 82 Σεφεινμὼθ 82 93 127 Νόθωμ] Ὄνθομ 82 93 127 **29** Καρπήλω 82 >τοῦ Ἰσραὴλ — πόλεσι 19 108

19 καὶ ἀπὸ τῶν σκύλων] *Et de spolio* Arm **21** ἀπολειφθέντας] *Derelictos* Arm vid **22** *Et respondit omnis vir malus et pestilentiosus* L_{91-95} ἀπεκρίθησαν] *Responsum dederunt* Arm ἀλλὰ] *Sed* Arm **24** τῶν λόγων ὑμῶν] *Verbis vestris* Arm

τοῖς ἐν ταῖς πόλεσι τοῦ Κενεζὶ [30] καὶ τοῖς ἐν Ἑρμὰ καὶ τοῖς ἐν
Βηρσάβεε καὶ τοῖς ἐν Ναγὲβ [31] καὶ τοῖς ἐν Χεβρὼν καὶ εἰς πάντας
τοὺς τόπους οὓς διῆλθε Δαυὶδ ἐκεῖ, αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ.

31, [1] Καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἐπολέμουν ἐν Ἰσραήλ, καὶ ἔφυγον ἄν-
δρες Ἰσραὴλ ἐκ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων, καὶ πίπτουσι τραυμα-
τίαι ἐν τῷ ὄρει Γελβοῦε. [2] καὶ συνάπτουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ
Σαοὺλ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. καὶ τύπτουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τὸν
Ἰωναθὰν καὶ τὸν Ἀμιναδὰβ καὶ τὸν Μελχισοῦε, υἱοὺς Σαούλ. [3]
καὶ βαρύνεται ὁ πόλεμος ἐπὶ Σαούλ, καὶ εὑρίσκουσιν αὐτὸν οἱ
ἀκοντισταί, ἄνδρες τοξόται καὶ ἐτραυμάτισαν αὐτὸν εἰς τὰ ὑπο-
χόνδρια. [4] καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς τὸν αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ Σπά-
σαι τὴν μάχαιράν σου καὶ ἐκκέντησόν με ἐν αὐτῇ, μήποτε ἔλθωσιν
οἱ ἀπερίτμητοι οὗτοι καὶ ἀποκτείνωσί με καὶ ἐμπαίξωσιν ἐν ἐμοί.
καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, διότι ἐφοβήθη σφόδρα.
καὶ ἔλαβε Σαοὺλ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ καὶ ἔπεσεν ἐπ᾿ αὐτήν. [5] καὶ
εἶδεν ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ὅτι τέθνηκε Σαούλ, καὶ ἐπέπεσε καὶ
αὐτὸς ἐπὶ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ καὶ ἀπέθανε μετ᾿ αὐτοῦ. [6] καὶ
ἀπέθανε Σαοὺλ καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ
καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κατὰ τὸ αὐτό. [7]
καὶ εἶδον ἄνδρες Ἰσραὴλ οἱ ἐν τῷ πέραν τῆς κοιλάδος καὶ οἱ ἐν
τῷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου ὅτι ἔφυγον ἄνδρες Ἰσραὴλ καὶ ὅτι τέθνη-
κε Σαοὺλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ καταλείπουσι τὰς πόλεις αὐτῶν
καὶ φεύγουσιν. καὶ ἔρχονται οἱ ἀλλόφυλοι καὶ κατοικοῦσιν ἐν
αὐταῖς. [8] καὶ ἐγενήθη τῇ ἐπαύριον καὶ ἔρχονται οἱ ἀλλόφυλοι
ἐκδῦσαι τοὺς τραυματίας, καὶ εὑρίσκουσι τὸν Σαοὺλ καὶ τοὺς
τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ πεπτωκότας ἐν τῷ ὄρει Γελβοῦε, [9] καὶ

>ταῖς 2° 82 Κενεζεὶ 82 93 127 **30** Ἑρμὰ] Ῥαμὰ 82: Ἑρμαὶ 127 τοῖς 2°] pr ἐν 19 Βηρσάβεαι 108 82 93 127 **31** Χεβρὼ 93

31, 1 >τῷ 82 **2** συναπουσιν 19 Ἀμειναδὰβ 93 127: Αβιναδαβ ed Μελχεισοῦε 93 127 **3** >αὐτὸν 1° 93 ἐτραυμάτισαν αὐτὸν] ἐτραυματίσθη 82 **4** σπάσον 82 μάχαιραν 1°] ῥομφαίαν 82 σου] μου 19 ἀποκέντησον 82 μήποτε] μὴ 82 ἀποκτείνωσι] ἀποκεντήσωσιν 82 ἐμπαίζουσιν 127 μάχαιραν 2°] ῥομφαίαν 82 ἐπέπεσεν 127 **5** ἔπεσε 19 82 μάχαιραν] ῥομφαίαν 82 **6** υἱοὶ] pr οἱ 93 οἱ αἴροντες 19 108 >καὶ πάντες — αὐτοῦ 3° 82 **7** ἄνδρες 1°] pr οἱ 82 >οἱ 1° 82* >οἱ 3° 82 **8** ἐγενήθη] > 19 108: + καὶ 93 >καὶ 2° 19 108 ἐκδῦσαι] ἐκδιδίσκειν 82 τραυματίας] νεκροὺς 82 >τρεῖς 108* 127 ἐν τῷ ὄρει] ἐπὶ τὰ ὄρη 82

31, **3** ἐτραυμάτισαν — ὑποχόνδρια] *Sauciaverunt eum in praecordiis* $L_{91\text{-}95}$ (91 sub sigla *al*) ἐτραυμάτισαν αὐτόν] *Vulneraverunt eum* Arm ms 95 **8** ἐν τῷ ὄρει] *In monte* Arm

ἀποκεφαλίζουσιν αὐτὸν καὶ ἐκδιδύσκουσιν αὐτὸν τὰ σκεύη αὐτοῦ
καὶ ἀποστέλλουσιν εἰς γῆν ἀλλοφύλων κύκλῳ, εὐαγγελιζόμενοι
τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν καὶ τῷ λαῷ αὐτῶν. 10 καὶ ἀνέθηκαν τὰ σκεύη
τοῦ Σαοὺλ εἰς τὸ Ἀσταρτεῖον, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ κατέπηξαν ἐν
τῷ τείχει Βαιθσάν. 11 καὶ ἀκούουσι περὶ αὐτοῦ οἱ κατοικοῦντες
Ἰαβὶς τῆς Γαλααδίτιδος ὅσα ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ Σαούλ, 12
καὶ ἀνέστησαν πάντες ἄνδρες δυνάμεως, καὶ ἐπορεύθησαν ὅλην
τὴν νύκτα, καὶ ἔλαβον τὸ σῶμα Σαοὺλ καὶ τὸ σῶμα Ἰωναθὰν τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τείχους Βαιθσάν, καὶ ἤνεγκαν αὐτοὺς εἰς
Ἰαβίς, καὶ κατέκαυσαν αὐτοὺς ἐκεῖ. 13 καὶ ⌜ἔλαβον τὰ ὀστᾶ ⌜
αὐτῶν καὶ ἔθαψαν ὑπὸ τὴν ἄρουραν ἐν Ἰαβίς,⌟ καὶ ἐνήστευσαν ⌟
ἑπτὰ ἡμέρας.

9 ἀποκεφαλίζουσιν] ἀποστρέφουσιν 82   ἐκδιδύσκουσιν αὐτὸν] ἐξέδυσαν 82   αὐτοῦ + καὶ ἀποκόπτουσιν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ 82   ἐξαποστέλλουσιν 82   **10** τοῦ Σαοὺλ] αὐτοῦ 82   Σταρτεῖον 82 93   Βαιθσαμάν 82   **11** >περὶ αὐτοῦ 82   Ἰαβὶς 1°] Ἰαβεὶς 82 93 127   Γαλααδείτιδος 93   **12** ἄνδρες] pr οἱ 19 108   εἰς] ὡς 82   Ἰαβίς 2°] Ἰαβείς 82 93 127   κατέκλαυσαν 19 108   **13** αὐτῶν] αὐτοῦ Tht   ὑπὸ] ἐπὶ Tht   >ἐν 19 82   Ἰαβείς 82 93 127 Tht

10—12 τῆς Βηθσὰν πόλεως Jos VI 374.376   **11** ὅσα] *Quicquid* Arm   **12** πάντες ἄνδρες δυνάμεως] *Omnes viri potentiae* L_{91-95} ἤνεγκαν] *Tulerunt* Arm vid   κατέκαυσαν] *Accenderunt* Arm vid   **13** ἔλαβον] *Ceperunt* Arm vid   ἔθαψαν] *Sepelierunt* Arm vid   ἐνήστευσαν] *Ieiunaverunt* Arm vid

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Β΄

1, 1 ⌐Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Σαοὺλ καὶ Δαυὶδ ἀνέ- ⌐
στρεψε τύπτων τὸν Ἀμαλήκ· καὶ ἐκάθισε Δαυὶδ ἐν Σεκελὰγ
ἡμέρας δύο. 2 καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
ἦλθεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τοῦ λαοῦ τοῦ μετὰ Σαούλ, καὶ τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ διερρωγότα καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ·⌋ ἐγένετο δὲ ἐν ⌋
τῷ εἰσελθεῖν αὐτὸν πρὸς Δαυὶδ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν
γῆν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. 3 καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Δαυίδ Πόθεν
παρεγένου; καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν Ἐκ τῆς παρεμβολῆς Ἰσραὴλ δια-
σέσωσμαι. 4 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς αὐτόν Τίς ὁ λόγος οὗτος; ἀπάγ-
γειλόν μοι. καὶ εἶπε Πέφευγεν ὁ λαὸς ἐκ τοῦ πολέμου, ἐκ τῆς
παρεμβολῆς, καὶ ἔπεσον πολλοὶ ἐκ τοῦ λαοῦ· καὶ Σαοὺλ καὶ
Ἰωναθὰν ὁ υἱὸς αὐτοῦ τεθνήκασιν. 5 καὶ εἶπε Δαυὶδ τῷ παιδαρίῳ
τῷ ἀπαγγείλαντι αὐτῷ Πῶς οἶδας ὅτι τέθνηκε Σαοὺλ καὶ Ἰωναθὰν
ὁ υἱὸς αὐτοῦ; 6 καὶ εἶπε τὸ παιδάριον τὸ ἀπαγγεῖλαν αὐτῷ Περι-
πτώματι περιέπεσον ἐν τῷ ὄρει Γελβοῦε, καὶ ἰδοὺ Σαοὺλ ἐπεστήρι-
κτο ἐπὶ τὸ δόρυ αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ τὰ ἅρματα καὶ οἱ ἵππαρχοι
συνῆψαν αὐτῷ. 7 καὶ ἐπέβλεψεν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ εἶδέ με καὶ ἐκά-
λεσέ με, καὶ εἶπον Ἰδοὺ ἐγώ. 8 καὶ εἶπέ μοι Τίς εἶ σύ; καὶ εἶπον
πρὸς αὐτόν Ἀμαληκίτης ἐγώ εἰμι. 9 καὶ εἶπε πρός με Ἐπιστῆθι δὴ
ἐπ' ἐμὲ καὶ θανάτωσόν με, ὅτι κατέχει με σκότος δεινὸν καὶ ἔτι ἡ
ψυχή μου ἐστὶν ἐν ἐμοί. 10 καὶ ἐπέστην ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσα
αὐτόν, ὅτι ᾔδειν ὅτι οὐ ζήσεται μετὰ τὸ πέσειν αὐτόν· καὶ ἔλαβον

1, 1 Σεκελὰγ] Σεκελὰ Tht 2 >ἐν 1° 82 ἰδοὺ ἀνὴρ tr 19 108 πρόσωπον + αὐτῶν 93 5 >Πῶς οἶδας — ἀπαγγεῖλαν αὐτῷ (v. 6) 82 τέθνηκε] τεθνήκασιν 127 6 ἐπεστήρικτο + ἐν τῷ ὄρει Γελβοῦε 93 ἵππαρχοι] ὕπαρχοι 82 7 εἶδε] ιδε 93: ιδεν 82 8 ἀμαληκείτης 82 127: αμαλεικητις 93 >ἐγώ 82 127 10 ἐπέστην] ἐπέστησα 19 108 ὅτι] ὃν 82 ᾔδειν] ἰδεῖν 93

1, 5 ἀπαγγείλαντι] *Qui narravit* Arm 6 ἀπαγγεῖλαν] *Qui narravit* Arm

τὸ διάδημα τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ⌈καὶ τὸν χλίδωνα τὸν ἐπὶ
τοῦ βραχίονος αὐτοῦ,⌋ καὶ ἐνήνοχα αὐτὰ τῷ κυρίῳ μου ὧδε. 11
καὶ ἐκράτησε Δαυὶδ τῶν ἱματίων αὐτοῦ καὶ διέρρηξεν αὐτά, καὶ
πάντες οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ. 12 ⌈καὶ ἐκόψαντο καὶ ἔκλαυσαν
καὶ ἐνήστευσαν ἕως δείλης ἐπὶ Σαοὺλ καὶ ἐπὶ Ἰωναθὰν τὸν υἱὸν
αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν Ἰούδα καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ, ὅτι
ἐπλήγησαν ἐν ῥομφαίᾳ.⌋ 13 καὶ εἶπε Δαυὶδ τῷ παιδαρίῳ τῷ ἀπαγ-
γείλαντι αὐτῷ Πόθεν εἶ σύ; καὶ εἶπεν Υἱὸς ἀνδρὸς παροίκου
ἀμαληκίτου ἐγώ εἰμι. 14 καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαυίδ ⌈Πῶς οὐκ ἐφοβήθης
ἐπενεγκεῖν τὴν χεῖρά σου διαφθεῖραι τὸν χριστὸν Κυρίου;⌋ 15 καὶ
ἐκάλεσε Δαυὶδ ἓν τῶν παιδαρίων αὐτοῦ καὶ εἶπεν Προσαγάγετε
αὐτῷ καὶ ἅψασθε αὐτοῦ. καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν καὶ ἔβαλον αὐτὸν
ἐπὶ τὴν γῆν. 16 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς αὐτόν ⌈Τὸ αἷμά σου ἐπὶ τὴν
κεφαλήν σου, ὅτι τὸ στόμα σου ἀπεκρίθη κατὰ σοῦ λέγων Ἐγὼ
τεθανάτωκα τὸν χριστὸν Κυρίου.⌋ 17 Καὶ ἐθρήνησε Δαυὶδ τὸν
θρῆνον τοῦτον ἐπὶ Σαοὺλ καὶ ἐπὶ Ἰωναθὰν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, 18 καὶ
εἶπε τοῦ διδάξαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα· ⌈ἰδοὺ γέγραπται
ἐπὶ βιβλίου τοῦ εὐθοῦς,⌋ καὶ εἶπεν

19 ⌈Ἀκρίβασαι, Ἰσραήλ, περὶ τῶν τεθνηκότων σου τραυματιῶν·⌋
πῶς ἔπεσον δυνατοί.
20 ⌈μὴ ἀπαγγείλητε εἰς Γέθ,
μηδὲ εὐαγγελίσησθε ἐν ταῖς ὁδοῖς Ἀσκάλωνος,
ὅπως μὴ εὐφρανθῶσι θυγατέρες ἀλλοφύλων,
μηδὲ γαυριάσωσι θυγατέρες ἀπεριτμήτων.⌋
21 ὄρη τὰ Γελβοῦε,

11 αὐτοῦ 1°] ἑαυτοῦ 127 **12** >ἐπὶ 1° 93 υἱὸν] λαὸν 19 >τὸν 2° 93 **13** ἀμαληκείτου 82 93 127 **14** ἐπενεγκών 93 >τὴν 19 χρηστὸν 93 **16** λέγων] λέγον 127 χρηστὸν 93 **17** >ἐπὶ 1° 127 **18** >Ἰσραὴλ καὶ 82 βίβλου 127 εὐθοῦς] εὐθέως 19 108: εὐθοῦ 82: ἔχθους 127 **19** Ἀκρίβασαι] στήλωσον 82 περὶ] ὑπὲρ 19 108 82 σου] ἐπὶ τὰ ὕψη σου 82 ἔπεσον] ἔπεσαν 82 **20** ἀπαγγείλητε] ἀπέλθητε Tht εἰς] ἐν 82 μηδὲ 1°] καὶ μὴ 82 εὐαγγελίσησθε] ευαγγελησασθαι 93 ὁδοῖς] ἐξόδοις 82 ὅπως μὴ] μή ποτε 82 μηδὲ 2°] μή ποτε 82 γαυριάσωσι] ἀγαλλιάσονται 82 ἀπεριτμήτων] pr τῶν 82 **21** Γελβοῦε] pr ἐν 82

18 καὶ εἶπεν 2°] *Et ait* Sabatier **19** Ἀκρίβασαι] *Considera* Sabatier Weber **20** ὅπως μή] *Ne* Arm ms 95 μηδὲ] *Neque* Arm **21** Ὄρη τὰ Γελβοῦε, μὴ πέσοι ἐφ' ὑμᾶς μήτε δρόσος μήτε ὑετὸς ἐπὶ τὰ ὕψη σου, ὄρη θανάτου Ast: Ὄρη τὰ Γελβουέ, μὴ πέσοι ἐφ' ὑμᾶς μήτε δρόσος μήτε ὑετὸς ὄρη θανάτου, ὅτι ἐκεῖ ἐξήρθη σκέπη δυνατῶν Chr *Montes mortis, quoniam ibi* (>94.95) *ablatum est tegimen* (*tigmen* 94.95) *potentium, tegimen Saul non unctus est in* (>91) *oleo* $L_{91\text{-}95}$ *Neque ros neque pluvia cadat super vos, montes mortis, quoniam ibi sublata est protectio potentium, protectio Saul, non est unctus in oleo* Am

μὴ πέσοι ἐφ' ὑμᾶς μήτε δρόσος μήτε ὑετὸς ἐπὶ τὰ ὕψη σου·
ὄρη θανάτου,
ὅτι ἐκεῖ ἐξήρθη σκέπη δυνατῶν,
σκέπη Σαοὺλ οὐκ ἐχρίσθη ἐν ἐλαίῳ.
22 ἐξ αἵματος μαχητῶν καὶ ἐκ στέατος τραυματιῶν
τόξον Ἰωναθὰν οὐκ ἀνέστρεψε κενὸν εἰς τὰ ὀπίσω,
καὶ ῥομφαία Σαοὺλ οὐκ ἀνέστρεψε κενή.
23 Σαοὺλ καὶ Ἰωναθάν, οἱ ἠγαπημένοι καὶ ὡραῖοι,
οὐ διακεχωρισμένοι ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν,
καὶ ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν οὐ διεχωρίσθησαν.
ὑπὲρ ἀετοὺς κοῦφοι, ὑπὲρ λέοντας δυνατοί.
24 θυγατέρες Ἰσραήλ, κλαύσατε ἐπὶ Σαούλ,
τὸν ἐνδιδύσκοντα ὑμᾶς κόκκινα μετὰ κόσμου ὑμῶν,
τὸν ἀναφέροντα κόσμον καὶ χρυσίον ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν ὑμῶν.
25 πῶς ἔπεσον δυνατοὶ ἐν μέσῳ πολέμου·
Ἰωναθάν, εἰς θάνατον ἐτραυματίσθης ἐμοί.
26 ἀλγῶ ἐπὶ σοί, Ἰωναθάν, ἀδελφέ,
ὡραῖος ἐμοὶ σφόδρα
⌈ἐπέπεσε ἐπ' ἐμὲ ἡ ἀγάπησίς σου
ὡς ἡ ἀγάπησις τῶν γυναικῶν.⌋
27 πῶς ἔπεσον δυνατοί,
καὶ ἀπώλετο σκεύη ἐπιθυμητά.

πέσοι] καταβοι 82 ἐφ' ὑμᾶς — θανάτου] δρόσος καὶ μὴ ὑετὸς ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἀγροὶ ἀπαρχῶν 82 ἐξήρθη σκέπη] προσωχθίσθη θυρεὸς 19 108 82 δυνατῶν] δυναστῶν 82: + καὶ 19 108 σκέπη 2°] θυρεὸς 19 108 82 ἐχρίσθη] ἔχρισεν 127 **22** ἐξ] ἀφ' 19 108 82 >μαχητῶν καὶ ἐκ στέατος 19 108 82 τραυματιῶν + ἀπὸ στέατος δυνατῶν 82 τόξον] pr ὡς 82 ἀνέστρεψε 1°] ἐπεστράφη 82 >εἰς τὰ ὀπίσω 82 ἀνέστρεψε 2°] ἀνέκαμψεν 82 **23** Ἰωναθάν] Νάθαν 19 διακεχωρισμένοι] διεχωρισμένοι 82 κοῦφοι + καὶ 82 δυνατοί] ἐκραταιώθησαν 82 **24** Ἰσραήλ] Ἰηρουσαλήμ 82 κλαύσατε / ἐπὶ Σαούλ tr 82 >καὶ 82 χρυσίον] χρυσοῦν 82 τὸν ἱματισμὸν] τὰ ἐνδύματα 82 **25** ἔπεσον] ἔπεσαν 82 πολέμου] πολέμων 19 108: τοῦ πολέμου 82 ἐτραυματίσθης] -θη 19 108 >ἐμοί 82 **26** ἀλγῶ] ἀλλ' ἐγὼ 93 Ἰωναθάν ante ἐπὶ σοί 93 Ἰωναθάν, ἀδελφέ] ἀδελφέ μου Ἰωναθάν 82 ὡραῖος ἐμοὶ] ὡραιώθης μοι 19 108 82 ἐπέπεσε] ἐθαυμαστώθη 19 108 82 ἐπ' ἐμὲ] ἐπ' ἐμοὶ 127: > Tht ἀγάπησις 1°] ἀγάπη 19 108 σου] + ἐμοὶ 19 108 82: + ἐπ' ἐμὲ Tht ὡς ἡ ἀγάπησις] ὑπὲρ ἀγάπησιν 19 108 82 >τῶν 19 108 82 **27** ἔπεσον] ἔπεσαν 82 ἀπώλετο] ἀπώλοντο 19 108 82 ἐπιθυμητά] πολεμικά 82

22 *Sed ex sanguine vulneratorum, ex adipe pugnatorum* L91-95 **23** ὑπὲρ λέοντας δυνατοί] *super leones potentiores* Am **24** *Plorate super Saul* Am **26** ὡραῖος — γυναικῶν] *Speciosus mihi valde. Ceciderat amor tuus in me sicut amor mulierum* Am **27** *Et perierunt arma concupiscenda* Am

2, 1 Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπηρώτησε Δαυὶδ διὰ Κυρίου
λέγων Εἰ ἀναβῶ εἰς μίαν τῶν πόλεων τῆς Ἰουδαίας; καὶ εἶπε
Κύριος πρὸς αὐτόν Ἀνάβηθι. καὶ εἶπε Δαυίδ Ποῦ ἀναβῶ; καὶ
εἶπεν Εἰς Χεβρών. 2 καὶ ἀνέβη Δαυὶδ εἰς Χεβρών, καὶ ἀμφότεραι
αἱ γυναῖκες αὐτοῦ, Ἀχινάαμ ἡ Ἰεζραηλῖτις καὶ Ἀβιγαία ἡ γυνὴ
Ναβὰλ τοῦ Καρμηλίου, 3 καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ οἱ μετ' αὐτοῦ, ἕκα-
στος καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, ⌈καὶ κατοικοῦσιν ἐν ταῖς πόλεσι Χεβρών.
4 καὶ ἔρχονται οἱ ἄνδρες τῆς Ἰουδαίας καὶ χρίουσι τὸν Δαυὶδ ἐκεῖ
τοῦ βασιλεύειν ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα.⌋
Καὶ ἀπήγγειλαν τῷ Δαυὶδ λέγοντες Οἱ ἄνδρες Ἰαβὶς τῆς Γαλα-
αδίτιδος, αὐτοὶ ἔθαψαν τὸν Σαούλ. 5 καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ ἀγ-
γέλους πρὸς ἡγεμόνας Ἰαβὶς τῆς Γαλααδίτιδος, καὶ εἶπε πρὸς
αὐτούς Εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ ὅτι πεποιήκατε ἔλεον ἐπὶ τὸν
κύριον ὑμῶν, ἐπὶ τὸν Σαούλ, καὶ ἐθάψατε αὐτόν. 6 καὶ νῦν ποιήσαι
Κύριος μεθ' ὑμῶν ἔλεον καὶ ἀλήθειαν, καὶ ἐγὼ δὲ ποιήσω μεθ' ὑμῶν
τὰ ἀγαθὰ ταῦτα, ὅτι ἐποιήσατε τὸν λόγον τοῦτον. 7 καὶ νῦν κρα-
ταιούσθωσαν αἱ χεῖρες ὑμῶν καὶ γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυνατούς, ὅτι
τέθνηκε Σαοὺλ ὁ κύριος ὑμῶν καὶ ὅτι ἐμὲ κέχρικεν ὁ οἶκος Ἰούδα
ἐφ' ἑαυτοῖς εἰς βασιλέα. 8 καὶ Ἀβεννὴρ υἱὸς Νήρ, ἀρχιστράτηγος
Σαούλ, καὶ ἔλαβε τὸν Ἰσβάαλ υἱὸν τοῦ Σαοὺλ καὶ διεβίβασεν αὐ-
τὸν ἐκ τῆς παρεμβολῆς. 9 καὶ ἐβασίλευσεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν
Γαλααδῖτιν, καὶ ἐπὶ τὸν Ἐζρὶ καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν
Ἐφραὶμ καὶ ἐπὶ τὸν Βενιαμίν, καὶ ἐπὶ πάντα Ἰσραήλ. 10 τεσσαρά-
κοντα ἐτῶν ἦν Ἰσβάαλ, υἱὸς Σαούλ, ὅτε ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραήλ,
καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσε, πλὴν τοῦ οἴκου Ἰούδα οἳ ἦσαν ὀπίσω

2, **1** διὰ Κυρίου] ἐν Κυρίω 82 τῆς Ἰουδαίας] Ἰούδα 82 >πρὸς αὐτόν 19 **2** >καὶ ἀνέβη — Χεβρών 19 ἀνέβη + ἐκεῖ 82 Ἀχινάαμ] Ἀχεινάαμ 82 93 127 >ἡ 1° 82 Ἰεζραηλῖτις] scripsi cum ed: Ἰεζραηλεῖτις 93 127: Ἰεζδραηλίτης 82: Ἰσραηλῖτις 19 108 Ἀβειγαία 93 127 Καρμηλίου] Καρμηλίτου 19 108 **3** καὶ κατοικοῦσιν] ἀνῆλθον καὶ κατῴκησαν Tht **4** τῆς Ἰουδαίας] Ἰούδα Tht: τῆς Ἰούδας 82 Ἰούδα] pr τοῦ 82 Ἰαβὶς] Ἰαβεὶς 82 93 127 Γαλααδίτιδος] Γαλααδείτιδος 93 127: Γαλαειδείτιδος 82 **5** Ἰαβὶς] Ἰαβεὶς 82 93 127 Γαλααδίτιδος] Γαλααδείτιδος 82 93 127 ὑμῶν] ἡμῶν 82 **6** ὑμῶν 1°] ἡμῶν 82 ἔλεον] ἔλεος 19 108 ὑμῶν 2°] ἡμῶν 82 **7** ἑαυτοῖς] ἑαυτοὺς 127 **8** >καὶ 2° 19 108 Ἰσβάαλ] scripsi: Εἰσβάαλ 93: Μεμφιβόσθε 19 108 82 127 (-φει-) **9** Γαλααδῖτιν] scripsi: Γαλααδεῖτιν 93 127: Γαλααδίτην 19 108 82 Ἐζρὶ] Ἐζρεὶ 82 127: Ἐσρεὶ 93 Βενιαμείν 82 93 127 Ἰσραήλ] pr τὸν 82 **10** Ἰσβάαλ] scripsi: Εἰσβάαλ 93: Μεμφιβόσθε 19 108 82 127 (-φει-)

2, **2** Ἰεζραηλῖτις] *Yezrayelac'i* Arm **4** Ἰαβίς] *Yabisay* (gen.) Arm **8** διαβιβάζει πρὸς τοὺς πέραν τοῦ Ἰορδάνου Jos VII 9 τὸν Ἰσβάαλ] *Isbalem* L_{91-95} **10** ἦν] *Erat* Arm vid

Δαυίδ. 11 καὶ ἐγένετο ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν ὧν ἐβασίλευσε Δαυὶδ ἐν
Χεβρὼν ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα ἑπτὰ ἔτη καὶ μῆνας ἕξ.
12 Καὶ ἐξῆλθεν Ἀβεννὴρ υἱὸς Νὴρ καὶ οἱ παῖδες Ἰσβάαλ υἱοῦ
Σαοὺλ ἐκ παρεμβολῆς βουνοῦ· 13 καὶ Ἰωὰβ υἱὸς Σαρουία ἐξῆλθεν
ἐκ Χεβρὼν καὶ οἱ παῖδες Δαυὶδ καὶ συναντῶσιν ἀλλήλοις ἐπὶ τὴν
κρήνην Γαβαών, καὶ ἐκάθισαν οὗτοι ἐντεῦθεν καὶ οὗτοι ἐντεῦθεν
ἐπὶ τὴν κρήνην. 14 καὶ εἶπεν Ἀβεννὴρ πρὸς Ἰωάβ ⌜Ἀναστήτω ⌜
δὴ τὰ παιδάρια ἐνώπιον ἡμῶν καὶ παιξάτωσαν⌟ ἐνώπιον ἡμῶν· καὶ ⌟
εἶπεν Ἰωάβ Ἀναστήτω. 15 καὶ ἀνέστησαν καὶ παρῆλθον ἐν ἀριθ-
μῷ δώδεκα τῶν υἱῶν Βενιαμὶν τοῦ Ἰσβάαλ υἱοῦ Σαούλ, καὶ δώδε-
κα τῶν παίδων Δαυίδ. 16 καὶ ἐκράτησαν ἕκαστος τῇ χειρὶ τῆς
κεφαλῆς τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἡ μάχαιρα αὐτοῦ εἰς τὴν πλευρὰν
τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ πίπτουσι κατὰ τὸ αὐτό· καὶ ἐπεκλήθη τῷ
τόπῳ ἐκείνῳ Μερὶς τῶν ἐπιβούλων, ἥ ἐστιν ἐν Γαβαών. 17 καὶ
ἐγένετο ὁ πόλεμος σκλερὸς ὥστε λίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ ἔ-
πταισεν Ἀβεννὴρ καὶ οἱ ἄνδρες Ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν παίδων Δα-
υίδ. 18 καὶ ἐγένοντο ἐκεῖ τρεῖς υἱοὶ Σαρουιά, Ἰωὰβ καὶ Ἀβεσσὰ
καὶ Ἀσσαήλ· καὶ ὁ Ἀσσαὴλ κοῦφος τοῖς ποσὶν ὡσεὶ μία δορκὰς
τῶν ἐν ἀγρῷ. 19 καὶ κατεδίωξεν ὁ Ἀσσαὴλ ὀπίσω Ἀβεννὴρ καὶ
οὐκ ἐξέκλινε πορεύεσθαι εἰς τὰ δεξιὰ οὐδὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ ἀπὸ ὄ-
πισθεν Ἀβεννήρ. 20 καὶ ἐπέβλεψεν Ἀβεννὴρ ὀπίσω αὐτοῦ καὶ
εἶπεν Εἰ σὺ εἶ αὐτὸς Ἀσσαήλ; καὶ εἶπεν Ἐγώ εἰμι. 21 καὶ εἶπεν
αὐτῷ Ἀβεννήρ Ἔκκλινον σὺ εἰς τὰ δεξιὰ ἢ εἰς τὰ ἀριστερά, καὶ
κάτασχε σεαυτῷ ἓν τῶν παιδαρίων καὶ λάβε σεαυτῷ τὴν πανο-
πλίαν αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἠθέλησεν Ἀσσαὴλ ἐκκλῖναι ἀπὸ τῶν ὄπι-
σθεν αὐτοῦ. 22 καὶ προσέθετο Ἀβεννὴρ ἔτι εἰπεῖν τῷ Ἀσσαήλ

11 ἀριθμὸς] pr ὁ 127 Δαυὶδ post ἡμερῶν 82 **12** Ἀβενὴρ 82 Νὴρ bis scr 108 Ἰσβάαλ] scripsi: Εἰσβὰλ 93: Μεμφιβόσθε 19 108 82 127 (-φει-) **13** ἐντεῦθεν + ἐπὶ τὴν κρήνην 93 **14** >δή 93 >καὶ παιξάτωσαν ἐνώπιον ἡμῶν 19 108 **15** Βενιαμεὶν 93 127 Ἰσβάαλ] scripsi: Εἰσβάαλ 93: Μεμφιβόσθε 19 108 82 127 (-φει-) **16** ἐκράτησαν] -σεν 93 >τοῦ πλησίον 2° 93 ἐκείνῳ] -νη 82 Γαβαών] Γαβλων 93 **17** ὥστε λίαν] εἴς τε λίαν 19 λίαν] λείαν 93 127 ἔπταισεν] ἔπαισεν 19 **18** υἱοί] υἱοὺς 82 **19** >ὁ 93 127 **20** >Εἰ 19 108 Ἀσσαήλ] Ἀσσιήλ 19 **21** σὺ] σοὶ ed κάτασχε] κατάσχες 82[c] 127 >τῶν 2° 82 127 **22** Ἀβεννὴρ ἔτι tr 93

19 ἀπὸ ὄπισθεν] *A tergo* Arm **22** εἰπεῖν] *Dicere* Arm vid

⌈ ⌈᾿Απόστηθι σὺ ἀπ᾿ ἐμοῦ, ἵνα μὴ πατάξω σε εἰς τὴν γῆν· καὶ πῶς
⌋ ἀρῶ τὸ πρόσωπόν μου πρὸς ᾿Ιωὰβ τὸν ἀδελφόν σου;⌋ 23 καὶ ποῦ
ἐστι ταῦτα; ᾿Επίστρεφε πρὸς ᾿Ιωὰβ τὸν ἀδελφόν σου. καὶ οὐκ
ἐβούλετο ὁ ᾿Ασσαὴλ ἀποστῆναι. καὶ τύπτει αὐτὸν ὁ ᾿Αβεννὴρ ἐν
τῷ ὀπίσω τοῦ δόρατος ἐπὶ τὴν ψύαν, καὶ διεξῆλθε τὸ δόρυ ἐκ τῶν
ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ πίπτει ἐκεῖ καὶ ἀποθνήσκει ὑποκάτω αὐτοῦ. καὶ
ἐγένετο πᾶς ὁ ἐρχόμενος ἕως τοῦ τόπου οὗ ἔπεσεν ᾿Ασσαὴλ καὶ
ἀπέθανεν, καὶ ἐφίστατο. 24 καὶ κατεδίωξεν ᾿Ιωὰβ καὶ ᾿Αβεσσὰ
ὀπίσω ᾿Αβεννήρ· καὶ ἥλιος ἔδυνε, καὶ αὐτοὶ εἰσῆλθον ἕως τοῦ
βουνοῦ ᾿Εμμὰθ τοῦ κατὰ πρόσωπον Γιέζ, τῆς ὁδοῦ τοῦ σπηλαίου
τοῦ βουνοῦ. 25 καὶ συναθροίζονται οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν ὀπίσω ᾿Αβεν-
νήρ, καὶ ἐγένοντο εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ἔστησαν ἐπὶ κεφαλὴν
⌈ βουνοῦ ἑνός. 26 καὶ ἐκάλεσεν ᾿Αβεννήρ τὸν ᾿Ιωὰβ καὶ εἶπεν ⌈Μὴ
εἰς νῖκος καταφάγεται ἡ ῥομφαία; οὐκ οἶδας ὅτι πικρὰ ἔσται τὰ
ἔσχατα; καὶ ἕως πότε οὐ μὴ εἴπῃς τῷ λαῷ ἀποστρέφειν ἀπὸ ὄπι-
⌋ σθεν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν;⌋ 27 καὶ εἶπεν ᾿Ιωάβ Ζῇ Κύριος, ὅτι εἰ μὴ
ἐλάλησας, ὅτι ἔτι ἀνέβη ἂν ὁ λαὸς ἀπὸ πρωΐθεν ἕκαστος κατόπι-
σθεν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. 28 καὶ ἐσάλπισεν ᾿Ιωὰβ τῇ σάλπιγγι, καὶ
ἀπέστησε πᾶς ὁ λαὸς καὶ οὐ κατεδίωκεν οὐκέτι κατόπισθεν τοῦ
᾿Ισραήλ, καὶ οὐ προσέθεντο ἔτι πολεμεῖν. 29 καὶ ᾿Αβεννὴρ καὶ οἱ
ἄνδρες αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς δυσμὰς ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην, καὶ
διέβησαν τὸν ᾿Ιορδάνην καὶ ἐπορεύθησαν ὅλην τὴν παρατεί-
νουσαν, καὶ ἔρχονται εἰς παρεμβολὰς Μαδιάμ. 30 καὶ ᾿Ιωὰβ ἀνέ-
στρεψεν ἀπὸ τοῦ ᾿Αβεννὴρ καὶ συνήθροισε πάντα τὸν λαόν, καὶ
ἐπεσκέπησαν τῶν παίδων Δαυὶδ οἱ πεπτωκότες ἐννέα καὶ δέκα ἄν-
δρες καὶ ᾿Ασσαήλ. 31 καὶ οἱ παῖδες Δαυὶδ ἐπάταξαν τῶν υἱῶν Βε-

>σὺ Tht **23** >καὶ ποῦ — ἀδελφόν σου 19 82 >ὁ 1° 19 108 ἐφίστατο] ἠφίστατο 19 108: ἀφίστατο 93: ἐφίσταντο 82 **24** ᾿Ιωὰβ] ᾿Ιωβὰβ 82 ἥλιος pr ὁ 19 108 ᾿Εμμὰθ] ᾿Αμμὰθ 82 >τοῦ βουνοῦ 82 **25** >οἱ 82 93 Βενιαμεὶν 82 127 **26** >ἔσται Tht εἴπῃς τῷ] επιστω 93 **27** >ὅτι 19 108 ἀνέβη ἂν] ανανεβη 93 **28** ἀπέστησε] -σᾶν 93 127 οὐκέτι] ἔτι 19 προσέθεντο] προσέθετο 93 πολεμεῖν pr τοῦ 93 **30** συνήθροισε] συνοιθροισε 82 **31** Βενιαμεὶν 82 127

24 περὶ δυσμὰς ὄντος ἡλίου Jos VII 16 **26** αὐτῶν] *Eorum* Arm **29** Εἰς τὰς Παρεμβολὰς ᾿Ιέβωσθον Jos VII 18 *Et venerunt in castra Madian* L91-95.116 διέβησαν] *Transierunt* Arm παρεμβολὰς] *Castra* Arm **30** οἱ πεπτωκότες] *Qui decisi sunt* Arm vid

νιαμὶν ἐκ τοῦ λαοῦ Ἀβεννὴρ τριακοσίους καὶ ἑξήκοντα ἄνδρας. 32
καὶ αἴρουσι τὸν Ἀσσαὴλ καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ τῷ ἐν Βηθλεέμ· καὶ ἐπορεύθησαν ὅλην τὴν νύκτα Ἰωὰβ
καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ, καὶ διεφώσθη αὐτοῖς ἐν Χεβρών.
3, 1 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐπὶ πολὺ ἀνὰ μέσον τοῦ οἴκου Σαοὺλ
καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ οἴκου Δαυίδ· καὶ ὁ οἶκος Δαυὶδ ἐπορεύετο καὶ
ἐκραταιοῦτο, καὶ ὁ οἶκος Σαοὺλ ἐπορεύετο καὶ ἠσθένει. 2 καὶ
ἐτέχθησαν τῷ Δαυὶδ ἐν Χεβρὼν υἱοὶ ἕξ, καὶ ἦν ὁ πρωτότοκος
αὐτοῦ Ἀμνὼν τῆς Ἀχινάαμ τῆς Ἰεζραηλίτιδος. 3 καὶ ὁ δεύτερος
αὐτοῦ Δαλουιὰ τῆς Ἀβιγαίας τῆς Καρμηλίας· καὶ ὁ τρίτος Ἀβεσ-
σαλὼμ υἱὸς Μααχὰ θυγατρὸς Θολμὶ βασιλέως Γεσσίρ· 4 καὶ ὁ τέ-
ταρτος Ὀρνιὰ υἱὸς Ἀγγίθ, καὶ ὁ πέμπτος Σαφατίας τῆς
Ἀβιτάαλ· 5 καὶ ὁ ἕκτος Ἰεθρὰμ τῆς Ἀγλὰ γυναικὸς Δαυίδ. οὗτοι
ἐτέχθησαν αὐτῷ τῷ Δαυὶδ ἐν Χεβρών. 6 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι
τὸν πόλεμον ἀνὰ μέσον τοῦ οἴκου Σαοὺλ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ οἴκου
Δαυίδ, καὶ Ἀβεννὴρ ἦν κρατῶν τοῦ οἴκου Σαούλ. 7 καὶ τῷ Σαοὺλ
ἦν παλλακὴ καὶ ὄνομα αὐτῇ Ῥεσφὰ θυγάτηρ Σιβά· καὶ ἔλαβεν
αὐτὴν Ἀβεννὴρ καὶ εἶπε Μεμφιβόσθε υἱὸς Σαοὺλ πρὸς Ἀβεννήρ
Τί ὅτι εἰσῆλθες πρὸς τὴν παλλακὴν τοῦ πατρός μου; 8 καὶ
ἐθυμώθη Ἀβεννὴρ σφόδρα περὶ τοῦ λόγου τούτου τῷ Μεμφιβόσθε
καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀβεννήρ Κεφαλὴ κυνός εἰμι ἐγώ; ἐμαυτῷ σήμερον
ἐποίησα πάντα ταῦτα καὶ ἐποίησα ἔλεον μετὰ τοῦ οἴκου Σαοὺλ

32 Ασαὴλ 82 >αὐτὸν 127 >τῷ 1° 82 >τῷ 2° 93 διεφώσθη] διεφωτίσθη 19 108.

3, 1 >ὁ οἶκος 82 ἠσθένει] -νη 19 108 93 2 Ἀμνὼν] Ἀμμὼν 19 108 Ἀχει-νάαμ 82 93 127 Ἰεζραηλίτιδος] Ἰεζραηλείτιδος 127: Ἰεζδραηλείτιδος 82: Ἰσραιλίτι-δος 19 108 (ἰσραηλ.) 3 Ἀβειγαίας 93 127 Ἀβεσαλὼμ 108 Θολμὶ] Θολμεὶ 82: Θοαμεὶ 93: Θοβμεὶ 127 Γεσσίρ] Γεσσείρ 82: Γεεσείρ 127: Γεεσσήρ 19 108 4 Ὀρνεία 82 93 127 Ἀγγείθ 82 93 127 Σαφατείας 82 Ἀβιτάαλ] Ἀβειτάαλ 93: Αβεγγααλη 127 5 Ἀγλὰ] Ἀγὰλ 19 108 6 >καὶ Ἀβεννὴρ — Σαούλ 82 7 Σειβά 82 93 127 Μεμφιβόσθε] Μεμφειβόσθε 82 93 127: Μεμφισβόσθε 108 παλακὴν 82 8 Μεμ-φειβόσθε 82 93 127 πάντα ταῦτα tr 19 108 ἐπιζητεῖς] περιζητεῖς 19 σήμερον post σὺ 93

32 *Et abierunt tota nocte joab et viri illius* L_{116} ἐπορεύθησαν] *Ierunt* Arm

3, 2 Καὶ παῖδες Δαυίδη τὸν ἀριθμὸν ἕξ... Ἀχίνας Jos VII 21 Ἰεζραηλιτίδος] *Yezrayelac'woy* Arm 4 Σαφατίαν τῆς Ἀβιτάλης Jos VII 21 (Σαφατίας Jos^{ap}) Ἀγγίθ] *Aggit'ay* (gen.) Arm 5 Ἰεθράμ] *Yet'ram* Arm 7 Ῥαισφᾶ μὲν τοὔνομα Σιβάτου δὲ θυγατρί Jos VII 23 καὶ ὄνομα αὐτῇ ἦν] *Cui nomen erat* Arm vid 8 ἐμαυτῷ — ἔλεον] *Ipse mihi feci haec* (*hoc* 91) *omnia qui feci misericordiam* $L_{91\text{-}95}$ *Et inquiris a me tu de iniuria mulieris?* $L_{91\text{-}95}$ Ἀβεννὴρ σφόδρα] *Abenner valde* Arm αὐτῷ Ἀβεννήρ] *Ei Abenner* Arm εἰμι ἐγώ] *Sim ego* Arm

τοῦ πατρός σου, καὶ περὶ ἀδελφῶν καὶ περὶ γνωρίμων αὐτοῦ, καὶ
οὐκ ηὐτομόλησα εἰς τὸν οἶκον Δαυίδ· καὶ ἐπιζητεῖς σὺ περὶ ἀδικίας
γυναικὸς σήμερον; 9 τάδε ποιήσαί μοι ὁ Θεὸς καὶ τάδε προσθείη
ὅτι καθὼς ὤμοσε Κύριος τῷ Δαυὶδ οὕτως ποιήσω αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ ταύτῃ· 10 περιελεῖν τὴν βασιλείαν ἀπὸ τοῦ οἴκου Σαούλ, καὶ
ἀναστῆσαι τὸν θρόνον Δαυὶδ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν Ἰούδαν
ἀπὸ Δὰν καὶ ἕως Βηρσάβεε. 11 καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἔτι Μεμφιβόσθε
ἀνταποκριθῆναι τῷ Ἀβεννὴρ ῥῆμα ἀπὸ τοῦ φοβηθῆναι αὐτόν.
12 Καὶ ἀπέστειλεν Ἀβεννὴρ ἀγγέλους πρὸς Δαυὶδ εἰς Χεβρὼν
λέγων Διάθου διαθήκην μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ ἰδοὺ ἡ χείρ μου μετὰ σοῦ
τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς σὲ πάντα τὸν Ἰσραήλ. 13 καὶ εἶπε Δαυίδ
Καλῶς ἐγὼ διαθήσομαι πρὸς σὲ διαθήκην, πλὴν λόγον ἕνα ἐγὼ
αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ λέγων Οὐ μὴ ἴδῃς τὸ πρόσωπόν μου ἐὰν μὴ
ἀγάγῃς τὴν Μελχὸλ θυγατέρα Σαοὺλ μετὰ σοῦ, παραγινομένου
σοῦ ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου. 14 καὶ ἐξαπέστειλε Δαυὶδ ἀγγέλους
πρὸς Μεμφιβόσθε υἱὸν Σαοὺλ λέγων Ἀπόδος μοι τὴν γυναῖκά μου
τὴν Μελχόλ, ἣν ἔλαβον ἐν ἑκατὸν ἀκροβυστίαις ἀλλοφύλων. 15
καὶ ἀπέστειλε Μεμφιβόσθε καὶ ἔλαβεν αὐτὴν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς
αὐτῆς Φαλτίου υἱοῦ Σελλήμ. 16 καὶ ἐπορεύετο μετ᾽ αὐτῆς ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς, πορευόμενος καὶ κλαίων ὀπίσω αὐτῆς ἕως Βαρακείμ. καὶ
εἶπεν πρὸς αὐτὸν Ἀβεννήρ Πορεύου καὶ ἀνάστρεφε. καὶ ἀνέστρε-
ψεν. 17 καὶ λόγος Ἀβεννὴρ ἐγένετο πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους
Ἰσραὴλ καὶ εἶπεν Ἐχθὲς καὶ τρίτης ζητοῦντες ἦτε Δαυὶδ βασιλεῦ-
σαι ἐφ᾽ ὑμᾶς. 18 καὶ νῦν ποιήσατε, ὅτι Κύριος ἐλάλησε περὶ Δαυὶδ
λέγων Ἐν χειρὶ τοῦ δούλου μου Δαυὶδ σώσω τὸν λαόν μου Ισραὴλ
ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν
αὐτῶν. 19 καὶ ἐλάλησεν Ἀβεννὴρ καὶ εἰς τὰ ὦτα τῶν υἱῶν Βε-
νιαμίν, καὶ ἐπορεύθη Ἀβεννὴρ τοῦ λαλῆσαι εἰς τὰ ὦτα Δαυὶδ εἰς

9 Κύριος + ὁ Θεὸς 82 οὕτως] οὕτω 82 **10** περιελεῖν] περιελεν 127 Βηρσάβεε] -βεαι 108 93 127: Βησσαβεαι 82 **11** ἐδυνήθη 82 Μεμφειβόσθε 82 93 127 ἀνταποκριθῆναι] ἀποκριθῆναι 82 **12** >καὶ 2° 93 **13** αἰτοῦμαι] αιτου 93 vid τὸ] τὸν 19 ἀγάγῃς] -γεις 82 **14** Μεμφειβόσθε 82 93 127 ἔλαβον] ἔλαχον 19: + ἐμαυτῷ 127 >ἐν 108 93 **15** Μεμφειβόσθε 82 93 127 Σελλείμ 19 108 **16** μετ᾽ αὐτῆς ante πορευόμενος 93 Βαρακείμ] Βαρείκ 19 πρὸς αὐτὸν/Ἀβεννήρ tr 19 108 ἀνάστρεφε] ἀπόστρεφε 19 **17** Ἐχθὲς] χθὲς 19 108 τρίτης] τρίτην 127 ζητοῦντες ἦτε tr 82 93 **19** >καὶ 2° 19 Βενιαμείν 1° 82 127 εἰς 3°] ἐν 19 108

12 Πέμψας εἰς Γιβρῶνα Jos VII 24 **13** οὐ μὴ ἰδῇς] *Ne videas* Arm **15** Φαλτίου] Ὀφελτίου Jos VII 26 **17** καὶ εἶπεν] *Et dicit* Arm vid

Χεβρὼν πάντα ὅσα ἤρεσκεν ἐν ὀφθαλμοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐν ὀφθαλ-
μοῖς υἱῶν Βενιαμίν. [20] καὶ ἦλθεν Ἀβεννὴρ πρὸς Δαυὶδ εἰς Χε-
βρών, καὶ μετ' αὐτοῦ εἴκοσι ἄνδρες· καὶ ἐποίησε Δαυὶδ τῷ
Ἀβεννὴρ καὶ τοῖς ἀνδράσι τοῖς μετ' αὐτοῦ πότον. [21] καὶ εἶπεν
Ἀβεννὴρ πρὸς Δαυὶδ Ἀναστήσομαι δὴ καὶ πορεύσομαι, καὶ συ-
ναθροίσω πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα πάντα τὸν λαὸν
Ἰσραήλ, καὶ διαθήσομαι μετὰ σοῦ διαθήκην, καὶ βασιλεύσεις ἐν
πᾶσιν οἷς ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου. καὶ ἐξαπέστειλε Δαυὶδ τὸν
Ἀβεννὴρ καὶ ἐπορεύθη ἐν εἰρήνῃ. [22] καὶ ἰδοὺ οἱ παῖδες Δαυὶδ καὶ
Ἰωὰβ παρεγένοντο ἀπὸ τῆς ἐξοδίας, καὶ σκῦλα ἔφερον μετ'
αὐτῶν. καὶ Ἀβεννὴρ οὐκ ἦν μετὰ Δαυὶδ ἐν Χεβρών, ὅτι
ἀπεστάλκει αὐτὸν καὶ ἀπεληλύθει ἐν εἰρήνῃ. [23] καὶ Ἰωὰβ καὶ
πᾶσα ἡ στρατιὰ ἡ μετ' αὐτοῦ ἤκουσαν καὶ ἀπήγγειλαν τῷ Ἰωὰβ
λέγοντες Ἦλθεν Ἀβεννὴρ υἱὸς Νὴρ πρὸς Δαυίδ, καὶ ἀπέστειλεν
αὐτόν, καὶ ἀπῆλθεν ἐν εἰρήνῃ. [24] καὶ εἰσῆλθεν Ἰωὰβ πρὸς τὸν βα-
σιλέα καὶ εἶπεν αὐτῷ Τί τοῦτο ἐποίησας; ἰδοὺ ἦλθεν Ἀβεννὴρ υἱὸς
Νὴρ πρὸς σέ, καὶ ἵνα τί τοῦτο ἐξαπέστειλες αὐτὸν καὶ ἀπελήλυθεν
ἐν εἰρήνῃ; [25] ἢ οὐκ οἶδας τὴν κακίαν Ἀβεννὴρ υἱοῦ Νήρ, ὅτι
ἀπατῆσαί σε παρεγένετο καὶ γνῶναι τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξο-
δόν σου, καὶ γνῶναι ὅσα σὺ ποιεῖς; [26] καὶ ἐξῆλθεν Ἰωὰβ ἀπὸ Δα-
υίδ, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ὀπίσω Ἀβεννήρ, καὶ ἐπιστρέφουσιν
αὐτὸν ἀπὸ τοῦ φρέατος Σεειρά. καὶ Δαυὶδ οὐκ ᾔδει. [27] καὶ ἐπέ-
στρεψεν Ἀβεννὴρ εἰς Χεβρών, καὶ ἐξέκλινεν αὐτὸν Ἰωὰβ ἐκ πλα-
γίων τῆς πύλης λαλῆσαι πρὸς αὐτόν, ἐνεδρεύων ἐν παραλογισμῷ,
καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐκεῖ ἐπὶ τὴν ψύαν, καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ αἵματι
Ἀσσαὴλ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. [28] καὶ ἤκουσε Δαυὶδ μετὰ ταῦτα Γ
καὶ εἶπεν ⌈Ἀθῷος ἐγὼ καὶ ἡ βασιλεία μου ἀπὸ Κυρίου ἀπὸ τοῦ

>Ἰσραὴλ καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς 82 93 127 Βενιαμίν 2°] Βενιαμείν 82 127: pr υἱῶν 108 **20** πρὸς Δαυὶδ post Χεβρών 93 **22** μετ'] μεθ' 108: ἐφ' 19 αὐτῶν] ἑαυτῶν 19 108 ἀπεληλύθει] ἐπορεύθη 19 108 **23** στρατιὰ] στρατεία 82 127 >ἡ μετ' 93 υἱὸς pr ὁ 82 αὐτόν pr πρὸς 19 >καὶ 5° 93 ἀπῆλθεν] πορευθῆς 93 **24** τοῦτο 2°] τοῦτον 93 ἐξαπέστειλες] -λας 19 108 **25** ἢ] εἰ 19 >σε 19 108 παρεγένετο] παραγέγονε 93 σὺ] σοὶ 19 108 **26** Σεειρά] Σειρά 93 ᾔδει] εἴδει 82 **27** ἐπέστρεψεν] ἀπ. 82 93 ψύαν] ψόα 92 >ἐν 2° 93 **28** Ἀθῷος + εἰμι 19 108

26 Σεειρά] *Seiray* Arm1

νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος· 29 αἷμα Ἀβεννὴρ υἱοῦ Νὴρ εἰς κεφαλὴν
Ἰωὰβ καὶ ἐπὶ πάντα τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐκλείποι
ἐκ τοῦ οἴκου Ἰωὰβ γονορρυὴς καὶ λεπρὸς καὶ κρατῶν σκυτάλην
καὶ πίπτων ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐλαττούμενος ἄρτοις.⌋ 30 Ἰωὰβ δὲ καὶ
Ἀβεσσὰ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διαπαρετηροῦντο τὸν Ἀβεννὴρ ἀνθ'
ὧν ἐθανάτωσε τὸν Ἀσσαὴλ τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν ἐν Γαβαὼν ἐν τῷ
πολέμῳ.

31 Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἰωὰβ καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν
μετ' αὐτοῦ Διαρρήξατε τὰ ἱμάτια ὑμῶν καὶ περιζώσασθε σάκκους
καὶ κόπτεσθε ἔμπροσθεν Ἀβεννήρ. καὶ ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ ἐπο-
ρεύετο ἔμπροσθεν τῆς κλίνης. 32 καὶ θάπτουσι τὸν Ἀβεννὴρ ἐν
Χεβρών· καὶ ἐπῆρεν ὁ βασιλεὺς τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἔκλαυσεν ἐπὶ
τῷ τάφῳ Ἀβεννήρ, καὶ ἔκλαυσε πᾶς ὁ λαός. 33 καὶ ἐθρήνησεν ὁ
βασιλεὺς ἐπὶ Ἀβεννὴρ καὶ εἶπεν

⌈Εἰ κατὰ θάνατον Ναβὰλ ἀποθανεῖται Ἀβεννήρ;
34 αἱ χεῖρές σου οὐκ ἐδέθησαν,
οὐδὲ οἱ πόδες σου ἐν πέδαις·
οὐ προσήγαγες ὡς Ναβάλ·
ἐνώπιον υἱοῦ ἀδικίας ἔπεσες.⌋

Καὶ συνῆλθε πᾶς ὁ λαὸς τοῦ κλαῦσαι αὐτόν. 35 καὶ ἦλθεν ὁ λαὸς
πᾶς περιδειπνῆσαι τὸν Δαυὶδ ἄρτοις ἔτι οὔσης ἡμέρας, καὶ ὤμοσε
Δαυὶδ λέγων Τάδε ποιήσαι μοι ὁ Θεὸς καὶ τάδε προσθείη, ὅτι ἐὰν
μὴ δύνῃ ὁ ἥλιος, οὐ μὴ γεύσομαι ἄρτου οὐδὲ παντός τινος. 36
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐπέγνω, καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον αὐτῶν πάντα ὅσα
ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ. 37 καὶ ἔγνωσαν
πᾶς ὁ λαὸς καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι οὐκ ἐγένετο
παρὰ τοῦ βασιλέως θανατῶσαι τὸν Ἀβεννὴρ υἱὸν Νήρ. 38 καὶ
εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ Οὐκ οἴδατε ὅτι
ἡγούμενος καὶ μέγας πέπτωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῷ Ἰσραήλ,

29 εἰς] ἐπὶ Tht ἐπὶ πάντα] εἰς 19 >τοῦ πατρὸς Tht ἐκλείποι] ἐκλίποι 19 108 127 γονορρυὴς] γονορροιής 82 ἐλαττούμενος] ἐλαττονούμενος 19 108 ἄρτοις] ἄρτων Tht **30** ἀδελφὸς] υἱὸς 19 διαπαρετηροῦντο] διεπαρατηροῦντο 19 >τῷ 93 **31** >τὸν μετ' 19 ⸀ **34** οὐδὲ] οἱ δὲ 82 πέδαις] πεδες 82: παιδαις 108 93 >οὐ προσήγαγες ὡς Ναβάλ Tht ἔπεσες] ἔπεσεν 82: ἔπεσας Tht πᾶς / ὁ λαὸς tr 82 127 **35** ὁ λαὸς / πᾶς tr 19 περιδειπνῆσαι] δειπνισαι 19: pr τοῦ 19 93 >ἔτι οὔσης ἡμέρας 93 γεύσωμαι 127 **37** ἔγνωσαν] ἐπέγνωσαν 108 θανατῶσαι pr τοῦ 19 108

29 αἷμα] ודם 4QSam[a] **34** οὐδὲ] *Neque* Arm

39 καὶ ὅτι σήμερον συγγενὴς καὶ καθεσταμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως
πέπτωκε; καὶ ⌐οἱ ἄνδρες οὗτοι, υἱοὶ Σαρουία, σκληρότεροί μου ⌐
εἰσίν. ἀνταποδῷ Κύριος τῷ ποιοῦντι τὰ πονηρὰ κατὰ τὴν κακίαν
αὐτοῦ.⌋ ⌋
4, 1 Καὶ ἤκουσε Μεμφιβόσθε υἱὸς Σαούλ, ὅτι τέθνηκεν Ἀβεν-
νὴρ ἐν Χεβρών, καὶ ἐξελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ
ἄνδρες Ἰσραὴλ ἐταράχθησαν. 2 καὶ δύο ἄνδρες ἡγούμενοι συ-
στρεμμάτων τῷ Μεμφιβόσθε υἱῷ Σαούλ· ὄνομα τῷ ἑνὶ Βαναία, καὶ
τῷ δευτέρῳ ὄνομα Ῥηχάβ, υἱοὶ Ῥεμμὼν τοῦ Βηρωθαίου ἐκ τῶν
υἱῶν Βενιαμίν, ὅτι καὶ Βηρὼθ ἐλογίζετο τοῖς υἱοῖς Βενιαμίν. 3 καὶ
ἀπέδρασαν οἱ βηρωθαῖοι εἰς Γεθθάιμ, καὶ ἦσαν ἐκεῖ παροικοῦντες
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
4 Καὶ τῷ Ἰωναθὰν υἱῷ Σαοὺλ υἱὸς πεπληγὼς τοὺς πόδας, υἱὸς
ἐτῶν πέντε, καὶ οὗτος ἐν τῷ ἐλθεῖν τὴν ἀγγελίαν Σαοὺλ καὶ
Ἰωναθὰν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐξ Ἰσραήλ, καὶ ἦρεν αὐτὸν ἡ τιθηνὸς
αὐτοῦ καὶ ἔφυγεν· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεύδειν αὐτὴν καὶ ἀναχω-
ρεῖν, ἔπεσε καὶ ἐχώλανε. καὶ ὄνομα αὐτῷ Μεμφιβάαλ.
5 Καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ Ῥεμμὼν τοῦ Βηρωθαίου, Ῥηχὰβ
καὶ Βαναία ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθον ἐν τῷ καύματι τῆς
ἡμέρας εἰς τὸν οἶκον Μεμφιβόσθε, καὶ αὐτὸς ἐκάθευδε τὸ μεσημ-
βρινόν. 6 καὶ ἰδοὺ ἡ θυρωρὸς τοῦ οἴκου ἐκάθαιρε πυροὺς καὶ
ἐνύσταξε καὶ ὕπνωσε. καὶ Ῥηχὰβ καὶ Βαναία ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
διέλαθον. 7 καὶ εἰσεπορεύθησαν εἰς τὸν οἶκον, καὶ Μεμφιβόσθε
ἐκάθευδεν ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ τὸ μεσημβρι-
νόν, καὶ τύπτουσιν αὐτὸν καὶ θανατοῦσιν, καὶ ἀφαιροῦσι τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἔλαβον καὶ ἀπῆλθον τὴν ὁδὸν τὴν κατὰ δυσμὰς
ὅλην τὴν νύκτα. 8 καὶ ἤνεγκαν τὴν κεφαλὴν Μεμφιβόσθε τῷ
Δαυὶδ εἰς Χεβρών, καὶ εἶπον πρὸς τὸν βασιλέα Ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ

39 >καὶ 2° 19 108 καθιστάμενος 19 108 οἱ ἄνδρες / οὗτοι tr Tht υἱοὶ pr οἱ 19 108 >τὰ 82

4, 1 Μεμφειβόσθε 82 127: Μεμφοβ. 93 ἐξελύθησαν] εξεληθυσαν 93 2 συστρεμμάτων] ἀστρεμμάτων 19 108 Μεμφειβόσθε 82 93 127 Βαναία] Βανέα 19 108 υἱοὶ pr οἱ 19 108 Βηρωθαίου] Βηρωθέου 19: Βηροθέου 108 Βενιαμείν 1° 82 127 Βηρὼθ] Βηρὼρ 127 ἐλογίζετο] ἐλογίζοντο 108 Βενιαμείν 2° 82 127 3 βηρωθαῖοι] βηρωθεοι 19: βηροθεοι 108 4 αὐτὸν] αὐτῷ 19 σπεύδειν] φεύγειν 93 Μεμφειβάαλ 82 93 5 Βηρωθαίου] Βηροθέου 19 108 Βαναία] Βανέα 19 108: Βαναι 82 Μεμφειβόσθε 82 93 127 6 Βαναία] Βαναίας 82: Βανέα 19 108 7 εἰσεπορεύθησαν] εἰσῆλθον 82 Μεμφειβόσθε 82 93 127 τὴν ὁδὸν pr εἰς 19 8 Μεμφειβόσθε 1° et 2° 82 93 127

4, 2 καὶ Βηρὼθ] *Et Berovt'* Arm 6 ὕπνωσε] *In somnium intravit* Arm

Μεμφιβόσθε υἱοῦ Σαοὺλ τοῦ ἐχθροῦ σου, ὃς ἐζήτει τὴν ψυχήν σου·
καὶ ἔδωκε Κύριος τῷ κυρίῳ ἡμῶν τῷ βασιλεῖ ἐκδίκησιν ὡς ἡ ἡμέρα
αὕτη, ἐκ Σαοὺλ τοῦ ἐχθροῦ σου καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ. 9
καὶ ἀπεκρίθη Δαυὶδ τῷ Ῥηχὰβ καὶ τῷ Βαναία ἀδελφῷ αὐτοῦ υἱοῖς
Ῥεμμὼν τοῦ Βηρωθαίου καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ζῇ Κύριος ὃς ἐλυτρώ-
σατο τὴν ψυχήν μου ἐκ πάσης θλίψεως, 10 ὅτι ὁ ἀπαγγείλας μοι
λέγων ὅτι Τέθνηκε Σαοὺλ καὶ Ἰωναθάν, καὶ αὐτὸς ἦν ὡς εὐαγ-
γελιζόμενος ἐνώπιόν μου, καὶ κατέσχον αὐτὸν καὶ ἀπέκτεινα
αὐτὸν ἐν Σεκελάγ, ᾧ ἔδει με δοῦναι εὐαγγέλια. 11 ἀλλὰ καὶ νῦν
ἄνδρες πονηροὶ ἀπέκτειναν ἄνδρα δίκαιον ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ ἐν
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. καὶ νῦν ἐκζητήσω τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς
ὑμῶν, καὶ ἐξολοθρεύσω ὑμᾶς ἐκ τῆς γῆς. 12 καὶ ἐνετείλατο Δαυὶδ
τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ, καὶ ἀπέκτειναν αὐτούς. καὶ ἐκολόβωσαν
τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἐκρέμασαν αὐτοὺς
ἐπὶ τῆς κρήνης ἐν Χεβρών. καὶ τὴν κεφαλὴν Μεμφιβόσθε ἔθαψαν
ἐν τῷ τάφῳ Ἀβεννὴρ υἱοῦ Νὴρ ἐν Χεβρών.

5, 1 Καὶ παραγίνονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ Ἰσραὴλ πρὸς Δαυὶδ εἰς
Χεβρὼν καὶ λέγουσιν Ἰδοὺ ἡμεῖς ὀστᾶ σου καὶ σάρκες σου. 2 καὶ
ἐχθὲς καὶ τρίτης, ὄντος Σαοὺλ βασιλέως ἐφ' ἡμῖν, σὺ ἦσθα ὁ
ἐξάγων καὶ εἰσάγων τὸν Ἰσραήλ. καὶ σοὶ εἶπεν ὁ Κύριος Σὺ
ποιμανεῖς τὸν λαόν μου τὸν Ισραήλ. 3 καὶ ἔρχονται πάντες οἱ
πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ εἰς Χεβρὼν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ διέθετο

ἐκδίκησιν] pr τὴν 82: + τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ 19 108 **9** ἀπεκρίθη] ἀπεκρίνατο 19 Βαναία] Βανέα 19 108 ἀδελφῷ pr τῷ 127 Ῥεμμὼν] Ῥεμὼν 82 Βηρωθαίου] Βηροθέου 19 108 93 (-ρω-) **10** >ὁ 19 ἀπαγγείλας] ἀπέγγ. 127 ᾧ] ὡς 19 108 **11** εκζητησο 108 **12** ἀπέκτειναν] -νον 82 93 ἐκολόβωσαν] -λωβοσαν 82: -λωβωσαν 19 ἐκρέμμασαν 108 Μεμφειβόσθε 93 127.

5, 1 παραγίνονται] παραγινοντο 82 εἰς] ἐν 19 108 **2** ἐχθὲς] χθὲς 108 ὄντος] οντως 93 ἡμῖν] ὑμῖν 127 ἐξάγων] ἐξαγάγων 19 108 εἰσάγων] εἰσαγάγων 108 σοὶ] σὺ 93 >ὁ 2° 19 Σὺ] σοὶ 19

11 ἀλλὰ] *Set* L_{115} **12** ἀπέκτειναν] *Interfecerunt* Arm Ἀβεννὴρ — Χεβρών] [אבנר בן]נר בח[ברון] 4QSam[a] καὶ ἐκολόβωσαν τὰς χεῖρας αὐτῶν] *Et praeciderunt manus eorum* L_{115} ἐκολόβωσαν] *Sciderunt* Arm

5, **1** ἡμεῖς — σάρκες σου] *Nos ossa tua et carnes tuae* L_{115} *Ecce nos ossa tua et caro tua sumus* Am

αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ διαθήκην ἐν Χεβρὼν ἐνώπιον Κυρίου,
⌜καὶ χρίουσι τὸν Δαυὶδ εἰς βασιλέα ἐπὶ πάντα Ἰσραήλ. ⌜
4 Τριάκοντα ἐτῶν Δαυὶδ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ τεσσαρά-
κοντα ἔτη ἐβασίλευσεν· 5 καὶ ἐβασίλευσεν ἐν Χεβρὼν ἐπὶ Ἰούδαν
ἔτη ἑπτὰ καὶ μῆνας ἕξ, καὶ ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐβασίλευσε τριάκοντα
καὶ δύο ἔτη καὶ μῆνας ἓξ ἐπὶ πάντα Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδαν.⌟ ⌟
6 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς
Ἰερουσαλὴμ πρὸς τὸν ἰεβουσαῖον τὸν κατοικοῦντα τὴν γῆν, καὶ
ἐρρέθη τῷ Δαυὶδ ὅτι Οὐκ εἰσελεύσῃ ὧδε, διότι ἀπέστησαν οἱ
χωλοὶ καὶ οἱ τυφλοὶ λέγοντες Οὐκ εἰσελεύσεται Δαυὶδ ὧδε. 7 καὶ
κατελάβετο Δαυὶδ τὴν περιοχὴν Σιὼν λέγων Αὕτη ἡ πόλις Δαυίδ.
8 καὶ εἶπε Δαυὶδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ⌜Πᾶς τύπτων ἰεβουσαῖον ⌜
ἁπτέσθω ἐν παραξιφίδι⌟ καὶ τοὺς χολοὺς καὶ τοὺς τυφλοὺς τοὺς ⌟
μισοῦντας τὴν ψυχὴν Δαυίδ· διὰ τοῦτο ἐροῦσι Τυφλὸς καὶ χωλὸς
οὐκ εἰσελεύσεται εἰς οἶκον Κυρίου. 9 ⌜καὶ ἐκάθισε Δαυὶδ ἐν τῇ ⌜
περιοχῇ καὶ ἐκλήθη αὕτη ἡ πόλις Δαυίδ. καὶ ᾠκοδόμησε τὴν πόλιν
κύκλῳ ἀπὸ τῆς ἄκρας καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ. 10 καὶ ἐπορεύετο Δα-
υὶδ πορευόμενος καὶ μεγαλυνόμενος, καὶ Κύριος παντοκράτωρ
μετ' αὐτοῦ.⌟ 11 καὶ ἀπέστειλε Χειράμ, βασιλεὺς Τύρου, ἀγγέλους ⌟
πρὸς Δαυὶδ καὶ ξύλα κέδρινα καὶ τέκτονας ξύλων καὶ τέκτονας
τοίχου, καὶ ᾠκοδόμησαν οἶκον τῷ Δαυίδ. 12 καὶ ἔγνω Δαυὶδ ὅτι
ἡτοίμασεν αὐτὸν Κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραήλ, καὶ ὅτι ἐπῆρται
ἡ βασιλεία αὐτοῦ διὰ τὸν λαὸν αὐτοῦ Ἰσραήλ.
13 Καὶ ἔλαβε Δαυὶδ ἔτι γυναῖκας καὶ παλλακὰς ἐξ Ἰερουσαλὴμ
μετὰ τὸ ἐλθεῖν αὐτὸν ἐκ Χεβρών· καὶ ἐγένοντο τῷ Δαυὶδ ἔτι υἱοὶ
καὶ θυγατέρες. 14 καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν
γεννηθέντων αὐτῷ ἐν Ἰερουσαλήμ· τέκνα Δαυὶδ δέκα τρία

3 >αὐτοῖς 19 108 Ἰσραὴλ pr τὸν 19 108 93 **4** ἐτῶν + ἦν 19 108 τεσσεράκοντα 127 **5** >καὶ ἐβασίλευσεν Tht Ἰούδαν] Ἰούδα 19 108 >καὶ ἐν — μῆνας ἕξ 82 >ἐβασίλευσε Tht τριάκοντα pr ἔτη 93 >καὶ 4° 19 108 **6** ἀπῆλθεν] ἦλθεν 93 εἰς] ἐν 93 ἐρρέθη] ἐρέθη 19 108 εἰσελεύσῃ] -σει 19 93 ἀπέστησαν] ἀνέστησαν 19 108 χωλοὶ ... τυφλοὶ tr 82 **7** Σιὼν] Σειὼν 82 >τοὺς 2° 19 108 >καὶ 4° 19 **9** ᾠκοδόμησε + Δαυίδ 19 108 **11** ξύλα] ξυλίνα 93 τοίχου + λίθων 19 108 **12** >καὶ ὅτι — Ἰσραήλ 19 Ἰσραήλ 2° pr τὸν 93 **13** Ἰερουσαλὴμ + καὶ 19 **14** >αὐτῷ 93

7 *Et apprehendit regionem Syon dicens* $L_{91\text{-}95}$: *Et conprehendit davit fines syon dicens* L_{115} **8** *Caecus et clodus non intrabit in domum domini* L_{115} **11** καὶ τέκτονας τοίχου καὶ ᾠκοδόμησαν] וחרשי קיר [וי]בנו 4QSam[a] **12** ἐπῆρται ἡ βασιλεία] *Adauctum est regnum* $L_{91\text{-}95}$ **14** *Et haec nomina -XIII- filiorum eius qui nati sunt ei in hierusalem* L_{115} τῶν υἱῶν αὐτοῦ] *Filiorum eius* Arm **14—15** *Et natham et solomon et abear et elisuel et fadath et nageth et napheth* L_{115}

Σαμαά, Ἰεσσεβάν, Ναθάν, Σαλωμών. 15 Ἰεβαάρ, Ἐλισοῦε, Ἐλ-
φαδάτ, Ναγέθ, Ναφέθ· 16 Ἰανάθ, Σαμύς, Βααλιδάθ, Ἐλιφαλάθ.
17 Καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι ὅτι κέχρισται Δαυὶδ βασιλεὺς ἐπὶ
Ἰσραήλ, καὶ ἀνέβησαν οἱ ἀλλόφυλοι ζητεῖν τὸν Δαυίδ· καὶ ἤκουσε
Δαυίδ, καὶ κατέβη εἰς τὴν περιοχήν. 18 καὶ οἱ ἀλλόφυλοι παρεγέ-
νοντο καὶ συνέπεσαν εἰς τὴν κοιλάδα τῶν τιτάνων. 19 καὶ ἠρώτησε
Δαυὶδ τὸν Κύριον λέγων Εἰ ἀναβῶ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους καὶ εἰ
παραδώσεις αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς μου; καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Δα-
υίδ Ἀνάβαινε, ὅτι παραδιδοὺς παραδώσω αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς
σου. 20 καὶ ἦλθε Δαυὶδ ἐκ τῶν ἐπάνω διακοπῶν καὶ ἔκοψεν αὐτοὺς
ἐκεῖ Δαυίδ, καὶ εἶπε Δαυίδ Διέκοψε Κύριος τοὺς ἐχθρούς μου
ἐνώπιόν μου ὡς διακόπτεται τὰ ὕδατα· διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα
τοῦ τόπου ἐκείνου Ἐπάνω διακοπῶν. 21 καὶ καταλείπουσιν ἐκεῖ οἱ
ἀλλόφυλοι τοὺς θεοὺς αὐτῶν καὶ λαμβάνουσιν αὐτοὺς Δαυὶδ καὶ οἱ
ἄνδρες αὐτοῦ καὶ λέγει Δαυίδ Κατακαύσατε αὐτοὺς ἐν πυρί. 22 καὶ
προσέθεντο ἔτι οἱ ἀλλόφυλοι ἀναβῆναι, καὶ συνέπεσον ἐπὶ τὴν
κοιλάδα τῶν τιτάνων. 23 καὶ ἐπηρώτησε Δαυὶδ διὰ Κυρίου καὶ
εἶπεν αὐτῷ Κύριος Οὐκ ἀναβήσῃ εἰς συνάντησιν αὐτῶν, ἀποστρέ-
φου ἀπ' αὐτῶν καὶ παρέσῃ αὐτοῖς πλησίον τοῦ κλαυθμῶνος.
⌜ 24 ⌜καὶ ἔσται ἐν τῷ ἀκοῦσαί σε τὴν φωνὴν τοῦ συσσεισμοῦ τῶν
ἀλσῶν τοῦ κλαυθμῶνος, τότε καταβήσῃ εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι τότε
ἐξελεύσεται Κύριος ἔμπροσθέν σου τύπτειν ἐν τῷ πολέμῳ τῶν ἀλ-
⌟ λοφύλων.⌟ 25 καὶ ἐποίησε Δαυὶδ οὕτως, καθὼς ἐνετείλατο αὐτῷ
Κύριος, καὶ ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους ἀπὸ Γαβαὼν ἕως Γαζηρά.

Σαμαά] Σαμάλ 93 Σαλωμών] Σαλομών 19 108 **15** Ἰεβαάρ] Ἰεραάβ 19 Ἐλισοῦε] Ἐλεισοῦε 93 127: Ἐλισόνε 108 Ἐλφαδάτ] Ἐλφαλάτ 127 Ναγέθ] Ναγέβ 93 **16** Σαμύς] Συμύς 93: Σαμυέ 127: Ἰωβέγ supra lineam 108ᶜ vid Βααλιδάθ] scripsi: Βααλειδάθ 93: Βαλλειδάθ 82 127: Βααλιλάθ 19 108 Ἐλιφαλάθ] Ἐλειφαλάθ 93 127 **17** >βασιλεὺς ἐπὶ Ἰσραήλ 19 >ἐπὶ 108 **18** συνέπεσαν] συνέπεσον 19 108 **19** πρὸς] εἰς 19 **20** ἐκεῖ Δαυίδ tr 19 108 >τὰ 93 ἐπάνω] ἐπάνωδος 19 **22** >ἔτι 19 >οἱ 82 127 συνέπεσον] συνέπεσαν 93 ἐπὶ τὴν] ἐν τῇ 82 **23** Κυρίου] pr τοῦ 19 108: + λέγων 93 ἀναβήσῃ] -σει 19 82 παρέσῃ] παρέσει ed: πορεύσει 93 **24** καὶ ἔσται — καταβήσῃ] ὅταν ἴδῃς αὐτομάτως ἀνέμου δίχα τὰ ἄλση κινούμενα, τότε κατάβηθι Tht >σε 19 συσσεισμοῦ] συσεισμοῦ 19: σισμου 82 καταβήσῃ] καταβήσει 19 108.

16 Ἐλιφαλέ Jos VII 70 *Et elipat* L_{115} **18** *Et alienigenae venerunt*... L_{115} παρεγένοντο] *Venerunt advenerunt* Arm vid **20** *Et concidit eos ibi et dixit david* L_{115}: *Et percussit eos ibi* Sabatier **24** *Et erit cum audieris vocem sublatam de silva in ploratu, tunc descendes in pugnam* $L_{91\text{-}95}$ *Et cum audieris vocem motarum silvarum clauthonis tunc descendes in pugnam... percutere in bellum alienigenas* L_{115}

6, 1 Καὶ συνήγαγεν ἔτι Δαυὶδ πάντα νεανίαν ἐξ Ἰσραὴλ ἑβδομήκοντα χιλιάδας. 2 καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη Δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων Ἰούδα ἐν τῇ ἀναβάσει τοῦ βουνοῦ, τοῦ ἀναγαγεῖν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ, ἐφ' ἣν ἐπεκέκλητο τὸ ὄνομα Κυρίου Σαβαὼθ καθημένου ἐπὶ χερουβὶμ ἐπ' αὐτήν. 3 ⌜καὶ ἐπεβίβασαν τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἅμαξαν καινήν, 4 καὶ ἦρεν αὐτὴν ἐξ οἴκου Ἀμιναδὰβ τοῦ ἐν τῷ βουνῷ· καὶ Ὀζὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, υἱοὶ Ἀμιναδάβ, ἦγον τὴν ἅμαξαν σὺν τῇ κιβωτῷ τοῦ Θεου, καὶ Ὀζὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπορεύοντο ἔμπροσθεν καὶ ἐκ πλαγίων τῆς κιβωτοῦ.⌟ 5 καὶ Δαυὶδ καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ παίζοντες ἐνώπιον Κυρίου ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις ἐν ἰσχύι καὶ ἐν ᾠδαῖς καὶ ἐν κινύραις καὶ ἐν νάβλαις καὶ ἐν τυμπάνοις καὶ ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν αὐλοῖς, 6 καὶ παραγίνονται ἕως τῆς ἅλω Ὀρνὰ τοῦ Ἰεβουσαίου καὶ ἐξέτεινεν Ὀζὰ τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ κατασχεῖν αὐτήν· καὶ ἐκραταίωσεν αὐτήν, ὅτι περιέσπασεν αὐτὴν ὁ μόσχος. 7 καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ Κύριος ἐν τῷ Ὀζά, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐκεῖ ὁ Θεὸς ἐπὶ τῇ προπετείᾳ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ παρὰ τὴν κιβωτὸν τοῦ Κυρίου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. 8 καὶ ἠθύμησε Δαυὶδ ὑπὲρ οὗ διέκοψε Κύριος διακοπὴν ἐν τῷ Ὀζά, καὶ ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος Διακοπὴ Ὀζὰ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 9 καὶ ἐφοβήθη Δαυὶδ τὸν Κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων Πῶς εἰσελεύσεται πρὸς μὲ ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ; καὶ ἦλθεν ἡ κιβωτὸς τοῦ Κυρίου. 10 καὶ οὐκ ἐβούλετο Δαυὶδ τοῦ ἐκκλῖναι πρὸς αὐτὸν τὴν κιβωτὸν διαθήκης Κυρίου εἰς τὴν πόλιν Δαυίδ· καὶ ἐξέκλινεν αὐτὴν Δαυὶδ εἰς οἶκον Ἀβεδδαδὰν τοῦ Γεθθαίου μῆνας τρεῖς. 11 καὶ ἐκάθισεν ἡ κιβωτὸς τοῦ Κυρίου ἐν οἴκῳ Ἀβεδδαδὰν τοῦ Γεθθαίου μῆνας τρεῖς, καί εὐλόγησε Κύριος τὸν οἶκον Ἀβεδδαδὰν καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ.

6, **2** ἐπεκέκλητο] ἐπεκλήθη 19 108 93 χερουβὶμ] χερουβεὶμ 19: pr τῶν 19 108 αὐτήν] αὐτῆς 19 108: αὐτόν 82 **4** ἦρεν] ἦραν Tht Ἀμιναδὰβ 1°] Ἀμειναδὰβ 93 127: Ἀβειναδὰβ 82: Ἀβιναδὰβ 19 Ὀζὰ 1°] Ὀζὰν Tht υἱοὶ pr οἱ 93 127 Ἀμιναδάβ 2°] scripsi cum Tht: Ἀμειναδάβ 93 127: Ἀβειναδάβ 82: Ἀβιναδάβ 19 108 Ὀζὰ 2°] Ὀζὰν 19 108 Tht ἀδελφοὶ αὐτοῦ + υἱοὶ Ἀμιναδὰβ 82: + υἱοὶ Αβιναδαβ ed >καὶ 6° 19 108 **5** >οἱ 108 82 ἡρμωσμένοις 19 νάβλαις] ναύλαις 108 82 **6** Ὀρνὰ] Αρνα 19 περιέσπασεν] περέσπασεν 19 **7** >ὀργῇ 93 ἐκεῖ ὁ Θεὸς — ἀπέθανεν ἐκεῖ sub ※ 127 **9** Κυρίου] Θεοῦ 82 93 **10** ἐκκλῖναι] ἐκλῖναι 19 >καὶ ἐξέκλινεν αὐτὴν Δαυὶδ 93 >Δαυὶδ 127 Γεθθαίου — μῆνας τρεῖς (v. 11) sub ※ 127

6, 1 *Septuaginta milia* L_{91-95}

12 Καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ Δαυὶδ λέγοντες Εὐλόγησε Κύ-
ριος τὸν οἶκον Ἀβεδδαδὰν καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ ἕνεκεν τῆς κιβω-
τοῦ τοῦ Θεοῦ. καὶ εἶπε Δαυίδ Ἐπιστρέψω τὴν εὐλογίαν εἰς τὸν
οἶκόν μου. καὶ ἐπορεύθη Δαυὶδ καὶ ἀνήγαγε τὴν κιβωτὸν τοῦ
Κυρίου ἐκ τοῦ οἴκου Ἀβεδδαδὰν εἰς πόλιν Δαυὶδ ἐν εὐφροσύνῃ.
⌐ 13 καὶ ⌐ἦσαν μετ' αὐτῶν οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν Κυρίου ἑπτὰ χο-
ροί, καὶ θύμα μόσχου καὶ ἀρνός. 14 Καὶ Δαυὶδ ἀνεκρούετο ἐν
ὀργάνοις ἡρμοσμένοις ἐνώπιον Κυρίου, καὶ αὐτὸς ἐνδεδυμένος
⌋ στολὴν ἔξαλλον.⌋ 15 καὶ Δαυὶδ καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἀνήγαγον τὴν κι-
βωτὸν τοῦ Κυρίου μετὰ κραυγῆς καὶ φωνῆς σάλπιγγος. 16 καὶ
ἐγένετο, τῆς κιβωτοῦ Κυρίου παραγενομένης ἕως τῆς πόλεως Δα-
υίδ, καὶ Μελχόλ, θυγάτηρ Σαούλ, διέκυπτε διὰ τῆς θυρίδος καὶ
εἶδε τὸν βασιλέα Δαυὶδ παίζοντα καὶ ὀρχούμενον καὶ ἀνακρουόμε-
νον ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ἐξουδένωσεν αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.
17 καὶ εἰσφέρουσι τὴν κιβωτὸν τοῦ Κυρίου καὶ τιθέασιν αὐτὴν εἰς
τὸν τόπον αὐτῆς, ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς ἧς ἔπηξεν αὐτῇ Δαυίδ. καὶ
ἀνήνεγκε Δαυὶδ ὁλοκαυτώματα ἐνώπιον Κυρίου καὶ εἰρηνικάς. 18
καὶ συνετέλεσε Δαυὶδ ἀναφέρων τὰς ὁλοκαυτώσεις καὶ τὰς εἰρηνι-
κάς, καὶ εὐλόγησε τὸν λαὸν ἐν ὀνόματι Κυρίου Σαβαώθ. 19 καὶ
ἐμέρισε παντὶ τῷ λαῷ ἀπὸ Δὰν ἕως Βηρσάβεε εἰς πᾶσαν τὴν δύνα-
μιν τοῦ Ἰσραήλ, ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικὸς ἑκάστῳ κολλυρίδα
ἄρτου καὶ ἐσχαρίτην καὶ λάγανον ἀπὸ τηγάνου. καὶ ἀπῆλθε πᾶς ὁ
λαὸς ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

20 Καὶ ἀπέστρεψε Δαυὶδ εὐλογῆσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλ-
θε Μελχὸλ ἡ θυγάτηρ Σαοὺλ εἰς ἀπάντησιν Δαυὶδ καὶ εὐλόγησεν
αὐτὸν καὶ εἶπεν Τί δεδόξασται σήμερον ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ,
ὃς ἀπεκαλύφθη σήμερον ἐν ὀφθαλμοῖς παιδισκῶν τῶν δούλων

12 >Δαυὶδ 93 Ἐπιστρέψω + τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ καὶ 19 Κυρίου] Θεοῦ 19 τοῦ οἴκου] τὸν οἶκον 93 **13** αὐτῶν] αὐτὸν 19 108 Κυρίου pr τοῦ 19 108 127 **16** Κυρίου] τοῦ Θεοῦ 82 παραγινομένης 93 θυγάτηρ pr ἡ 93 **17** >τοῦ 93 **18** Σαβαώθ + τῶν δυνάμεων 19 108 **19** Δὰν + καὶ 93 Βηρσάβεαι 108 82 93 127 >καὶ 2° 19 108 ἑκάστῳ] ἑκάστου 93 ἐσχαρίτην] ἀσχαρίτην 82 **20** >Καὶ ἀπέστρεψε — οἶκον αὐτοῦ 19 Δαυὶδ] αὐτοῦ 19 108 ὅς] ὅτι 82 ἀπεκαλύφθη] αποκαλυφθει 93: αποκαλυφη 108 παιδισκῶν pr τῶν 82

12 *Et dixit David: Revocabo benedictionem in domum meam* L91-95 (deest in LXX rell): *Dixitque David: ibo et reducam arcam cum benedictione in domum meam* Sabatier Weber ἀπήγγειλαν] *Narraverunt* Arm 13 *Septem chori et victima vituli* Weber οἱ αἴροντες] *Qui portabant* Arm 16 *Et vituperavit eum et fecit eum nullius momenti in corde suo* L91-95 *Viditque David regem virum suum ante arcam ludentem atque saltantem eique displicuit humilitas saltantis* Qu 17 Εἰσκομίσαντες δὲ τὴν κιβωτὸν τιθέασιν... Jos VII 86

αὐτοῦ, καθὼς ἀποκαλύπτεται εἷς τῶν ὀρχουμένων ἀποκαλυφθείς.
21 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Μελχόλ ⌜Ἐνώπιον Κυρίου ὀρχήσομαι· ζῇ ⌜
Κύριος ὃς ἐξελέξατό με ὑπὲρ τὸν πατέρα σου, καὶ ὑπὲρ πάντα τὸν
οἶκον αὐτοῦ τοῦ καταστῆσαί με εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ
τὸν Ἰσραήλ,⌟ καὶ παίξομαι καὶ ὀρχήσομαι ἐνώπιον Κυρίου, 22 καὶ ⌟
ἀποκαλυφθήσομαι ἔτι οὕτως, καὶ ἔσομαι ἀχρεῖος ἐν ὀφθαλμοῖς
σου, καὶ μετὰ τῶν παιδισκῶν ὧν εἶπάς με δοξασθῆναι. 23 καὶ τῇ
Μελχὸλ θυγατρὶ Σαοὺλ οὐκ ἐγένετο παιδίον ἕως τῆς ἡμέρας τοῦ
ἀποθανεῖν αὐτήν.

7, 1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐκάθισεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ ἐν τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ, καὶ Κύριος κατέπαυσεν αὐτῷ κυκλόθεν ἀπὸ πάντων τῶν
ἐχθρῶν αὐτοῦ, 2 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ναθὰν τὸν προφήτην
Ἰδοὺ ἐγὼ κατοικῶ ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ, καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ καθή-
σεται ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς Κυρίου; 3 καὶ εἶπε Ναθὰν πρὸς τὸν βα-
σιλέα ⌜Πάντα ὅσα ἐν τῇ καρδίᾳ σου βάδιζε καὶ ποίει, ὅτι Θεὸς με- ⌜
τὰ σοῦ.⌟ ⌟

4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, ἐγένετο ῥῆμα Κυρίου πρὸς
Ναθὰν τὸν προφήτην λέγων 5 ⌜Πορεύθητι καὶ εἰπὲ πρὸς τὸν ⌜
δοῦλόν μου Δαυίδ Τάδε λέγει Κύριος Οὐ σὺ οἰκοδομήσεις μοι
οἶκον τοῦ κατοικῆσαί με. 6 ὅτι οὐ κατῴκηκα ἐν οἴκῳ ἀφ᾽ ἧς ἡμέ-
ρας ἀνήγαγον τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας
ταύτης· καὶ ἤμην ἐμπεριπατῶν ἐν καταλύματι ἐν σκηνῇ. 7 ἐν
πᾶσιν οἷς διῆλθον ἐν παντὶ τῷ Ἰσραὴλ εἰ λαλῶν ἐλάλησα πρὸς
μίαν φυλὴν τοῦ Ἰσραὴλ ᾧ ἐνετειλάμην ποιμαίνειν τὸν λαόν μου
τὸν Ἰσραὴλ λέγων Τί ὅτι οὐκ ᾠκοδομήκατέ μοι οἶκον κέδρινον;⌟ ⌟
8 καὶ νῦν τάδε ἐρεῖς τῷ δούλῳ μου Δαυίδ Τάδε λέγει Κύριος παν-
τοκράτωρ Ἔλαβόν σε ἐκ τῆς μάνδρας ἐξ ἑνὸς τῶν ποιμνίων τοῦ
εἶναί σε εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ· 9 καὶ ⌜ἤμην ⌜

ἀποκαλυφθείς] καλυφθείς 19 **21** >τοῦ Tht τὸν λαὸν pr πάντα Tht **22** ἀχρεῖος] αχριος 82 93 >με 93

7, 1 ἐκάθησεν 127 **2** καθίσεται 19 108 >τῆς 19 108 **3** ὅσα + ἂν ᾖ 19 108 ποίει] ποιη 82 **4** λέγων] λέγον ed **5** Πορεύθητι] πορεύου Tht πρὸς τὸν δοῦλον] τῷ δούλῳ 93 Tht σὺ] σοὶ 19 82 **7** τῷ] τόπῳ 93: > Tht εἰ] ἢ 19 108 λέγων] λέγον 82 ᾠκοδομήκατε] ᾠκοδομήσατε 19 Tht (-κατε Tht^ap): οἰκοδ. 82

21 *Vivit Dominus quia Iudam* Weber ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸν Ἰσραήλ] *Super plebem suam Israel* Am

7, **1** *Et Dominus tutavit eum* L_{91-95} κατέπαυσεν αὐτῷ] *Requiescere fecit ei* Arm **4** *Factum est verbum Domini ad Natham prophetam* Au ἐν τῇ νυκτὶ] *In nocte* Arm vid **8** Ἔλαβον — ποιμνίων] *Accepi* (*accipite* 91.95) *te de casa pastorali ex uno grege* L_{91-95} ποιμνίων] *E gregibus* Arm

μετὰ σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύου, καὶ ἐξωλόθρευσα πάντας τοὺς
ἐχθρούς σου ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ἐποίησά σοι ὄνομα μέγα
κατὰ τὸ ὄνομα τῶν μεγάλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. [10] καὶ θήσομαι τό-
πον τῷ λαῷ μου Ἰσραήλ, καὶ καταφυτεύσω αὐτόν, καὶ κατασκη-
⌋ ⌈νώσει καθ' ἑαυτόν,⌋ καὶ οὐ μεριμνήσει οὐκέτι, καὶ ⌈οὐ προσθήσει
υἱὸς ἀδικίας τοῦ ταπεινῶσαι αὐτὸν καθὼς ἀπ' ἀρχῆς, [11] καὶ ἀπὸ
⌋ τῶν ἡμερῶν ὧν ἔταξα κριτὰς ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ·⌋ καὶ
⌈ ἀναπαύσω σε ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν σου, ⌈καὶ ἀπαγγελεῖ σοι
Κύριος ὅτι οἶκον οἰκοδομήσει ἑαυτῷ. [12] καὶ ἔσται ἐὰν πληρωθῶσιν
αἱ ἡμέραι σου καὶ κοιμηθήσῃ μετὰ τῶν πατέρων σου, καὶ ἀναστή-
σω τὸ σπέρμα σου μετὰ σὲ ὃς ἔσται ἐκ τῆς κοιλίας σου, καὶ
ἑτοιμάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· [13] οὗτος οἰκοδομήσει μοι οἶκον τῷ
ὀνόματί μου, καὶ ἀνορθώσω τὸν θρόνον αὐτοῦ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα.
⌋ [14] καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν·⌋
καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἡ ἀδικία αὐτοῦ, καὶ ἐλέγξω αὐτὸν ἐν ῥάβδῳ ἀνδρῶν
⌈ καὶ ⌈ἐν ἀφαῖς υἱῶν ἀνθρώπων. [15] τὸν δὲ ἔλεόν μου οὐκ ἀποστήσω
⌋ ἀπ' αὐτοῦ καθὼς ἀπέστησα ἀφ' ὧν ἀπέστησα⌋ ἀπὸ προσώπου
⌈ μου. [16] καὶ ⌈πιστωθήσεται ὁ οἶκος αὐτοῦ καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἕως
αἰῶνος ἐνώπιόν μου, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἔσται ἀνωρθωμένος εἰς
⌋ τὸν αἰῶνα,⌋ [17] κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους καὶ κατὰ πᾶσαν
τὴν ὅρασιν ταύτην. οὕτως ἐλάλησε Ναθὰν πρὸς Δαυίδ.
[18] Καὶ εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ καὶ ἐκάθισεν ἐνώπιον Κυρίου
⌈ καὶ εἶπεν ⌈Τίς εἰμι ἐγώ, Κύριέ μου Κύριε, καὶ τίς ὁ οἶκός μου, ὅτι
ἠγάπησάς με ἕως τούτων; [19] καὶ κατεσμίκρυνται μικρὰ ταῦτα ἐνώ-
⌋ πιόν σου, Κύριέ· μου Κύριε,⌋ καὶ ἐλάλησας ὑπὲρ τοῦ οἴκου τοῦ
δούλου σου εἰς μακράν· οὗτος δὲ ὁ νόμος τοῦ ἀνθρώπου, Κύριέ
μου Κύριε, πρὸς σέ; [20] καὶ τί προσθήσει Δαυὶδ ἔτι τοῦ λαλῆσαι
πρὸς σέ; καὶ νῦν σὺ τὸν δοῦλόν σου οἶδας, Κύριέ μου Κύριε. [21] διὰ
τὸν λόγον σου καὶ διὰ τὸν δοῦλόν σου πεποίηκας· καὶ κατὰ τὴν

9 ἐξωλόθρευσα] ἐξωλέθρευσα 127: ἐξολ. 82 93 **10** καθ'] ἐφ' 82 **11** >τὸν Tht ἀπαγγελεῖ] ἀναγγελεῖ 19 108 ᾠκοδομήσει 19 **12** κοιμηθήσῃ] κοιμησει 19: κοιμηθῇς Tht (-θήσῃ Tht^{ap}): κοιμηθήσει ed **13** οὗτος] καὶ 19 >μοι Tht **14** >ἐγὼ 82 127 ἀδικία] κακία 19 108 ῥάβδῳ] ῥάβδοις 19 108 **15** τὸν δὲ ἔλεον pr ἁμαρτάνοντας ἐλέγξω μὲν καὶ παιδεύσω Tht καθὼς] καθ' ὧν 93 **16** βασιλεία] -λέα 108 ἀναρθωμένος 19 108 82 τὸν αἰῶνα + τοῦ αἰῶνος 19 108 **17** πᾶσαν] πᾶσιν 19 ταύτην] αὐτοῦ 19 108 **18** >ὁ 1° 19 108* >Δαυὶδ 82* οἶκος + τοῦ πατρὸς Tht τούτων] τούτου Tht (-των Tht^{ap}) **19** κατεσμίκρυνται] κατεσμικρυναι 127*: καταισμ. 19 108 μικρὰ] pr τὰ 93: σμικρὰ Tht **20** προσθήσῃ 82

13 *Hic aedificabit mihi domum* Au Cy Lac (*Hic fabricabit domum* Cy 1/2) 14 *Et ego ero ei in patrem* Cy: *Et ego ero ei in patre et ipse erit mihi in filio* Lac 19 *Et minorantur minima haec* L_{91-95}

καρδίαν σου πεποίηκας πᾶσαν τὴν μεγαλωσύνην σου ταύτην, γνω-
ρίσαι τῷ δούλῳ σου, [22] ἕνεκεν τοῦ μεγαλυνθῆναί σε, Κύριέ μου
Κύριε· ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς σὺ καὶ οὐκ ἔστι Θεὸς πλὴν σοῦ ἐν πᾶσιν
οἷς ἠκούσαμεν ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν. [23] καὶ τίς ὡς ὁ λαός σου
Ἰσραὴλ ἔθνος ἄλλο ἐν τῇ γῇ; ὡς ὡδήγησας αὐτόν, ὁ Θεός, τοῦ
λυτρώσασθαι σεαυτῷ λαόν, τοῦ θέσθαι σε ὄνομα, ποιῆσαι με-
γαλωσύνην καὶ ἐπιφάνειαν, τοῦ ἐκβαλεῖν σε ἐκ προσώπου τοῦ
λαοῦ σου, οὓς ἐλυτρώσω σεαυτῷ ἐξ Αἰγύπτου, ἔθνη καὶ σκηνώ-
ματα; [24] καὶ ἡτοίμασας σεαυτῷ τὸν λαόν σου Ἰσραὴλ εἰς λαὸν
ἕως αἰῶνος, καὶ σύ, Κύριε, ἐγένου αὐτοῖς εἰς Θεόν. [25] ⌈καὶ νῦν, ⌈
Κύριέ μου Κύριε, τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας ὑπὲρ τοῦ δούλου σου καὶ
ὑπὲρ τοῦ οἴκου αὐτοῦ πιστωθήτω ἕως αἰῶνος⌋ καὶ καθὼς ἐλάλη- ⌋
σας ποίησον· [26] καὶ νῦν μεγαλυνθείη τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶνος
λέγων Κύριος παντοκράτωρ, ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ· καὶ ὁ οἶκος
τοῦ δούλου σου Δαυὶδ ἔσται ἀνωρθωμένος ἐνώπιόν σου. [27] ⌈ὅτι ⌈
σύ, Κύριε παντοκράτωρ, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ἀπεκάλυψας τὸ ὠ-
τίον τοῦ δούλου σου λέγων Οἶκον οἰκοδομήσω σοι·⌋ διὰ τοῦτο εὗ- ⌋
ρεν ὁ δοῦλός σου τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ ἐν Θεῷ, τοῦ προσεύξασθαι
πρὸς σὲ τὴν προσευχὴν ταύτην. [28] καὶ νῦν, Κύριέ μου Κύριε, σὺ εἶ
ὁ Θεός, καὶ οἱ λόγοι σου ἔσονται ἀληθινοὶ καθὼς ἐλάλησας ὑπὲρ
τοῦ δούλου σου τὰ ἀγαθὰ ταῦτα. [29] καὶ νῦν ἄρξαι καὶ εὐλόγησον
τὸν οἶκον τοῦ δούλου σου τοῦ εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιόν σου· ὅτι
σύ, Κύριέ μου Κύριε, ἐλάλησας, καὶ ἀπὸ τῆς εὐλογίας σου εὐλογη-
θήσεται ὁ οἶκος τοῦ δούλου σου εἰς τὸν αἰῶνα.

8, [1] Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα ἐπάταξε Δαυὶδ τοὺς ἀλλοφύλους
καὶ ἐτροπώσατο αὐτούς· καὶ ἔλαβε Δαυὶδ τὴν ἀφωρισμένην ἐκ χει-
ρὸς τῶν ἀλλοφύλων. [2] καὶ ⌈ἐπάταξε Δαυὶδ τὴν Μωάβ, καὶ διεμέ- ⌈
τρησεν αὐτοὺς σχοινίῳ, κοιμίσας αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν·⌋ καὶ ἐγένετο ⌋

21 μεγαλωσύνην] δικαιοσύνην 93 >σου 19 108 **22** >Θεὸς 127 **23** >σου 19 108 Θεός + τοῦ Ἰσραὴλ 82 σεαυτῷ] σεαυτὸν 82 ἐπιφάνειαν] -νιαν 82 93 **25** >Κύριέ μου Tht πιστωθήτω] πιστωθήσεται 93 αἰῶνος — ἐλάλησας sub ※ 127 **26** αἰῶνος + κύριε 82 δούλου] δούλους 82 ἀνορθωμένος 19 **27** Κύριε] Κύριος 19 108 >τοῦ δούλου 93 ἑαυτοῦ] αὐτοῦ 19 82 προσευχὴν] εὐχὴν 19 **28** λόγοι] λόγοις 82 **29** ἐλάλησας] ἐλάλησες 93 127.

8, 1 ἀφορισμένην 19 108 82 93 **2** κοιμίσας] κοιμήσας 19 108 82 93 ἐγένετο] ενετο 19

25 *Et nunc Domine Deus... pro puero tuo* L91-95 **27** *Invenit servus tuus cor suum in Deum* L91-95 *Quoniam tu Dominus omnipotens* Au

8, 2 *Et mensus est eos in funiculo* L91-95

τὰ δύο σχοινίσματα τοῦ θανατῶσαι, καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ τρίτου
σχοινίσματος ἐζώγρησεν· καὶ ἐγένετο ἡ Μωὰβ τῷ Δαυὶδ εἰς δού-
λους φέροντας ξένια. 3 καὶ ἐπάταξε Δαυὶδ τὸν Ἁδραάζαρ υἱὸν
Ῥαὰφ βασιλέα Σουβά, πορευομένου αὐτοῦ ἐπιστῆσαι τὴν χεῖρα
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν. 4 καὶ προκατελάβετο Δαυὶδ
τῶν αὐτοῦ χίλια ἅρματα καὶ ἑπτακισχιλίους ἱππεῖς καὶ εἴκοσι χι-
λιάδας ἀνδρῶν πέζων· καὶ παρέλυσε Δαυὶδ πάντα τὰ ἅρματα,
καὶ ὑπελείπετο ἑαυτῷ ἐξ αὐτῶν ἕκατον ἅρματα. 5 καὶ παραγίνεται
ὁ σύρος ἐκ Δαμασκοῦ βοήθεια τῷ Ἁδραάζαρ βασιλεῖ Σουβά, καὶ
ἐπάταξε Δαυὶδ ἐν τῷ σύρῳ εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδας ἀνδρῶν. 6 καὶ
ἔθετο Δαυὶδ φρουρὰν ἐν τῇ Συρίᾳ τῇ κατὰ Δαμασκόν, καὶ ἐγένον-
το οἱ σύροι τῷ Δαυὶδ εἰς δούλους φέροντας ξένια· καὶ ἔσῳζε Κύ-
ριος τὸν Δαυὶδ ἐν πᾶσιν οὗ ἐὰν ἐπορεύετο. 7 καὶ ἔλαβε Δαυὶδ
⌜⌟ ⌜τοὺς χλίδωνας τοὺς χρυσοῦς,⌟ οἳ ἦσαν ἐπὶ τῶν παίδων Ἁδραά-
ζαρ τοῦ βασιλέως Σουβά, καὶ πάντα τὰ ὅπλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ δό-
ρατα, καὶ ἤνεγκεν αὐτὰ εἰς Ἰερουσαλήμ· καὶ ἔλαβεν αὐτὰ Σουσα-
κεὶμ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐν τῷ ἀναβῆναι αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐν
ἡμέραις Ῥοβοὰμ υἱοῦ Σολομῶντος. 8 καὶ ἐκ τῆς Ματεβὰκ καὶ ἐκ
τῶν ἐκλεκτῶν πόλεων τοῦ Ἁδραάζαρ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ
χαλκὸν πολὺν σφόδρα· ἐν αὐτῷ ἐποίησε Σολομῶν τὴν θάλασσαν
τὴν χαλκῆν καὶ τοὺς στύλους καὶ τοὺς λουτῆρας καὶ πάντα τὰ
σκεύη τὰ χαλκᾶ.

9 Καὶ ἤκουσε Ἐλιὰβ ὁ βασιλεὺς Ἡμὰθ ὅτι ἐπάταξε Δαυὶδ
πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ Ἁδραάζαρ, 10 καὶ ἀπέστειλε τὸν
Ἰεδδουρὰν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα Δαυὶδ ἐρωτῆσαι αὐτὸν τὰ
εἰς εἰρήνην καὶ εὐλογῆσαι αὐτὸν ὑπὲρ οὗ ἐπολέμησε τὸν Ἁδραά-

>τὰ 82 >ἡ 19 82 Μοὰβ 19 δούλους φέροντας] δούλου φέροντος 19 **3** Ἁδραάζαρ] Ἀνδραάζαρ 93 πορευομένου αὐτοῦ] πορευόμενον τοῦ 82 Εὐφράτην] εφρατην 82 **4** ὑπελίπετο 82 127 **5** Ἁδραάζαρ] Ἀνδραάζαρ 93 **6** τῇ 2°] τῆς 93 φέροντας] φέροντες 82 ἔσῳζε] ἔσωσε 19 108 82 **7** >τὰ 2° 19 108 ἤνεγκεν] ἤνεγκαν 19 108 93 ἔλαβεν — Ματεβὰκ (v. 8) sub ÷ 127 **8** >καὶ 1° 82 Ματαιβὰκ 82 Ἁδραάζαρ] Ἀνδραάζαρ 93: Ἁδράαζ 82 πολὺν σφόδρα — Καὶ ἤκουσε (v. 9) sub ÷ 127 πολὺν] πολὺ 19 θάλατταν 108 **9** Ἐλιὰβ] Ἐλειὰβ 127: Ἐλιάμ 19: Θαει 82 >ὁ 19 127 Ἡμὰθ] Σημὰθ 82 **10** Ἰεδδουρὰν] Ἰεουδδουρὰν 82 τὸν Ἁδραάζαρ] τὸ Ἀνδραάζαρ 93 ἀργυρᾶ ... χρυσᾶ tr 93

καὶ τὸ πλήρωμα — ἐζώγρησεν] *Et multitudinem funiculi tertii vivificaret* (*vivificare* 91) $L_{91\text{-}95}$ *Percussit moab et mensus est eos in funiculo, perimens eos in terram et facti sunt duo funiculi ut interficeret et multitudinem funiculi vivificaret et facta est moab in servitute david ut ferret ei munera* De Bruyne **3** Παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμόν Jos VII 99 **4** *Et septem milia* (*millia* 94) *equites* $L_{91\text{-}95}$ ὑπελείπετο] *Derelinquebat* Arm1 **6** ἐγένοντο οἱ σύροι] *Facti sunt syri* Arm οὗ ἐὰν] *Ubicumque* Arm

ζαρ καὶ ἐπάταξεν αὐτόν, ὅτι ἀνὴρ ἀντικείμενος ἦν τῷ ῾Αδραάζαρ·
καὶ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἦν σκεύη ἀργυρᾶ καὶ σκεύη χρυσᾶ καὶ
σκεύη χαλκᾶ. [11] καὶ ταῦτα ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ τῷ Κυρίῳ,
μετὰ τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσίου οὗ ἡγίασεν ἐκ πασῶν τῶν πό-
λεων ὧν κατεδυνάστευσε· [12] καὶ ἐκ τῆς ᾿Ιδουμαίας καὶ ἐκ Μωὰβ
καὶ ἐκ τῶν υἱῶν ᾿Αμμὼν καὶ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐξ ᾿Αμαλὴκ
καὶ ἐκ τῶν σκύλων ῾Αδραάζαρ υἱοῦ ῾Ραὰφ βασιλέως Σουβά. [13] καὶ
ἐποίησε Δαυὶδ ὄνομα· καὶ ἐν τῷ ἀνακάμπτειν αὐτὸν ἐπάταξε τὴν
᾿Ιδουμαίαν καὶ ἐν Γεμέλεχ εἰς ὀκτὼ καὶ δέκα χιλιάδας. [14] καὶ ἔθε-
το Δαυὶδ ἐν τῇ ᾿Ιδουμαίᾳ φρουράν, ⌜ἐν πάσῃ τῇ ᾿Ιδουμαίᾳ ἔθηκεν ⌜
ἐστηλωμένους· καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ ἐν τῇ ᾿Ιδουμαίᾳ δοῦλοι τῷ
Δαυίδ·⌟ καὶ ἔσῳζε Κύριος τὸν Δαυὶδ ἐν πᾶσιν οὗ ἐὰν ἐπορεύετο. ⌟
[15] Καὶ ἐβασίλευσε Δαυὶδ ἐπὶ ᾿Ισραήλ· καὶ ⌜ἦν Δαυὶδ ποιῶν κρί-
μα καὶ δικαιοσύνην εἰς πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ.⌟ [16] καὶ ᾿Ιωὰβ υἱὸς
Σαρουία ἐπὶ τῆς στρατηγίας, καὶ ᾿Ιωσαφὰτ υἱὸς ᾿Αχιναὰβ ἐπὶ τῶν
ὑπομνημάτων, [17] καὶ Σαδδοὺκ υἱὸς ᾿Αχιτὼβ καὶ ᾿Αχιμέλεχ υἱὸς
᾿Αβιαθὰρ ἱερεῖς, καὶ Σαραίας γραμματεύς, [18] καὶ Βαναίας υἱὸς
᾿Ιωὰδ σύμβουλος, καὶ ὁ Φελτὶ καὶ ὁ Χερεθὶ καὶ υἱοὶ Δαυὶδ αὐλάρ-
χαι ἦσαν.
9, [1] Καὶ εἶπε Δαυίδ ⌜Εἰ ἔστι τις ἔτι ὑπολελειμμένος τῷ οἴκῳ ⌜
Σαούλ, καὶ ποιήσω μετ᾿ αὐτοῦ ἔλεον ἕνεκεν ᾿Ιωναθάν;⌟ [2] καὶ ἐκ ⌟
τοῦ οἴκου Σαοὺλ ἦν παῖς, καὶ ὄνομα αὐτῷ Σιβά· καὶ καλοῦσιν αὐ-
τὸν πρὸς Δαυὶδ καὶ λέγει ὁ βασιλεὺς πρὸς αυτόν Εἰ σὺ εἶ Σιβὰ τὸ
παιδάριον; καὶ εἶπε Δοῦλος σός. [3] καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς Εἰ ὑπολέ-
λειπται ἔτι ἀνὴρ ἐκ τοῦ οἴκου Σαούλ, καὶ ποιήσω μετ᾿ αὐτοῦ ἔλεον
Θεοῦ; καὶ εἶπε Σιβὰ πρὸς τὸν βασιλέα Ἔστιν ἔτι τῷ ᾿Ιωναθὰν υἱὸς
πεπληγὼς τοὺς πόδας. [4] καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς Ποῦ οὗτος;

>καὶ σκεύη χαλκᾶ 127 **11** >Δαυὶδ 19 **12** ῾Αδραάζαρ] ῾Ανδραάζαρ 93 ῾Ραὰφ] ῾Ραὰβ 93 Σουβά] Σωβά 82: pr τοῦ 19 **13** >ὄνομα 82 Γεμέλεχ] Γελέμεχ 82: Γαιμελαχ ed **14** ἐν τῇ ᾿Ιδουμάιᾳ 2°] ἰδουμαῖοι Tht **15** ᾿Ισραήλ pr τὸν 19 **16** ᾿Αχιναὰβ] Σαχιναὰβ 82: Αχινααμ ed **17** Σαδδοὺκ] Σαδοὺκ 19 108 82 ᾿Αχιτὼβ] ᾿Αχειτὼβ 82 93 127 ᾿Αχιμέλεχ] ᾿Αχειμέλεχ 82 93 127 Σαραίας] Σαρέας 19 108: Σαράας 82 **18** ᾿Ιωὰδ] ᾿Ιωὰλ 19 108 Φελτὶ] Φελτεὶ 82 93 127 Χερεθὶ] Χερηθεὶ 93 127: Χερηθὴ 82 υἱοὶ pr οἱ 108 93 αὐλάρχαι] ατλαρχαι 82

9, 1 >ἔτι 82 127 ὑπολελιμμένος 82 τῷ οἴκῳ pr ἐν 19 **2** Σιβά 1°] Σειβά 82 93 127 αὐτὸν 1° bis scr 19 Σιβὰ 2°] Σειβὰ 93 127 **3** Σιβὰ] Σειβά 127 **4** >αὐτῷ 93

14 ἔθηκεν ἐστηλωμένους] *Posuit titulum ab* (*a* 95) *scriptionibus in terminum* L_{91-95} οὗ ἐὰν] *Ubicumque* Arm **17** ᾿Αχιτὼβ] *Ak'itovbay* (gen.) Arm ᾿Αχιμέλεχ] *Ak'imelek'* Arm **18** Βαναίᾳ δε τῷ ᾿Ιωάδου Jos VII 110 *Et Phelti et Cereti* L_{91-95}

9, 1 τις] *Quis* Arm vid **2** Σίβα] *Siba* Arm vid

καὶ εἶπε Σιβὰ πρὸς τὸν βασιλέα Ἰδοὺ ἐν οἴκῳ Μαχεὶρ υἱοῦ Ἀμμιὴλ
ἐκ τῆς Λαδαβάρ. 5 καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ καὶ ἔλαβεν
αὐτὸν ἐξ οἴκου Μαχεὶρ υἱοῦ Ἀμμιὴλ ἐκ τῆς Λαδαβάρ. 6 καὶ παρε-
γένετο Μεμφιβάαλ υἱὸς Ἰωναθὰν υἱοῦ Σαοὺλ πρὸς τὸν βασιλέα
Δαυὶδ καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ·
καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαυίδ Μεμφιβάαλ· καὶ εἶπεν Ἰδοὺ ὁ δοῦλός σου. 7
καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαυίδ Μὴ φοβοῦ, ὅτι ποιῶν ποιήσω ἔλεον μετὰ σοῦ
ἕνεκεν Ἰωναθὰν τοῦ πατρός σου, καὶ ἀποδώσω σοι πάντας τοὺς
ἀγροὺς Σαοὺλ τοῦ πατρός σου· καὶ συνέσθιε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου
διὰ παντός. 8 καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ εἶπεν Τίς εἰμι ὁ δοῦλός
σου, ὅτι ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸν κύνα τὸν τεθνηκότα τὸν ὅμοιον ἐμοί; 9
καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ τὸν Σιβὰ τὸν παῖδα Σαοὺλ καὶ εἶπε
πρὸς αὐτόν Πάντα ὅσα ὑπῆρχε τῷ Σαοὺλ καὶ πάντα τὸν οἶκον
αὐτοῦ δέδωκα τῷ υἱῷ τοῦ κυρίου σου· 10 καὶ ἐργᾷ αὐτῷ τὴν γῆν,
σὺ καὶ οἱ υἱοί σου καὶ οἱ δοῦλοί σου, καὶ εἰσοίσεις εἰς τὸν οἶκον
τοῦ κυρίου σου ἄρτους καὶ φάγονται· καὶ Μεμφιβάαλ υἱὸς τοῦ κυ-
ρίου σου φάγεται διὰ παντὸς ἄρτους ἐπὶ τῆς τραπέζης μου. καὶ τῷ
Σιβὰ ἦσαν πέντε καὶ δέκα υἱοὶ καὶ εἴκοσι δοῦλοι. 11 καὶ εἶπε Σιβὰ
πρὸς τὸν βασιλέα Πάντα ὅσα ἐντέταλται ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς
τῷ δούλῳ αὐτοῦ οὕτως ποιήσει ὁ δοῦλός σου. καὶ Μεμφιβάαλ ἤ-
σθιεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως ὡς εἷς τῶν υἱῶν τοῦ βασι-
λέως. 12 καὶ τῷ Μεμφιβάαλ ἦν υἱὸς μικρὸς καὶ ὄνομα αὐτῷ Μιχά.
καὶ πᾶσα ἡ κατοικία τοῦ οἴκου Σιβὰ δοῦλοι τῷ Μεμφιβάαλ. 13 καὶ
Μεμφιβάαλ κατῴκει ἐν Ἰερουσαλήμ, διότι ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ
βασιλέως ἤσθιε διὰ παντός· καὶ αὐτὸς ἦν χωλὸς ἀμφοτέρους τοὺς
πόδας αὐτοῦ.

Σιβὰ] Σειβὰ 82 93 127 οἴκῳ pr τῷ 82 Ἀμμιὴλ] Ἀμιὴλ 19 108 Λαδαβάρ] Λαβαδάρ 93: Δαδαβάρ 19 108 **5** Ἀμμιὴλ] Ἀμιὴλ 19 108 Λαδαβάρ] Δαδαβάρ 19 108: Λαδαβήρ 127 **6** Μεμφειβάαλ 82 93 127 αὐτῷ 1°] αὐτὸν 19 Μεμφειβάαλ 82 93 127 συνέσθιε] σὺ ἔσθιε 82 **8** ἐμοί pr ἐν 93 **9** Σιβὰ] Σειβὰ 82 93 127 **10** σὺ] σοὶ 19 Μεμφειβάαλ 82 93 127 υἱὸς pr ὁ 127 >φάγεται 19 Σιβὰ] Σειβὰ 82 93 127 **11** Σιβὰ] Σειβὰ 82 93 127 >Πάντα 19 >βασιλεὺς 93 Μεμφειβάαλ 82 93 127 >ὡς εἷς τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως 19 108 **12** Μεμφειβάαλ 1° 82 93 127 Μιχά] Μειχά 82 93 127 κατοικία] κατοικεία 82 Σιβὰ] Σειβὰ 82 93 127 Μεμφειβάαλ 2° 82 93 127 **13** Μεμφειβάαλ 82 93 127

6 *Memphibaal* $L_{91\text{-}95}$ (Μεμφιβόσθε LXX rell) παρεγένετο] *Venit* Arm **7** τοὺς ἀγροὺς] *Agros* Arm **10** εἰς τὸν οἶκον] *In domum* Arm **12** ἦν] *Erat* Arm vid Μιχά] *Mik'a* Arm

10, 1 Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς υἱῶν
Ἀμμών, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Ἁννὰν ὁ υἱὸς αὐτοῦ. 2 καὶ
εἶπε Δαυίδ Ποιήσω ἔλεον μετὰ Ἁννὰν υἱοῦ Ναάς, καθὼς ἐποίησεν
ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔλεον μετ' ἐμοῦ. καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ παρακαλέσαι
αὐτὸν ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ πα-
ρεγένοντο οἱ δοῦλοι Δαυὶδ εἰς γῆν υἱῶν Ἀμμών. 3 καὶ εἶπον οἱ ἄρ-
χοντες υἱῶν Ἀμμὼν πρὸς Ἁννὰν τὸν κύριον αὐτῶν Οὐχὶ δοξάζων
Δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐνώπιόν σου ἀπέσταλκέ σοι παρακαλοῦν-
τας ἀλλ' ὅπως ἐξερευνήσωσι τὴν πόλιν καὶ κατασκοπεύσωσι τὴν
πόλιν καὶ τοῦ κατασκέψασθαι αὐτὴν ἀπέσταλκε Δαυὶδ τοὺς δού-
λους αὐτοῦ πρὸς σέ. 4 καὶ ἔλαβεν Ἁννὰν τοὺς δούλους Δαυὶδ καὶ
ἐξύρησε τοὺς πώγωνας αὐτῶν, καὶ ἀφεῖλε τῶν μανδύων αὐτῶν τὸ
ἥμισυ καὶ ἕως τῆς ἀναβολῆς τῶν ἰσχίων αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλεν
αὐτούς. 5 καὶ ἀπηγγέλη τῷ Δαυὶδ περὶ τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀπέστει-
λεν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, ὅτι ἦσαν οἱ ἄνδρες ἠτιμωμένοι σφόδρα.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς Καθίσατε ἐν Ἰεριχὼ ἕως τοῦ ἀνατεῖλαι τοὺς
πώγωνας ὑμῶν, καὶ ἀνακάμψατε. 6 καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν ὅτι
ἠσχύνθησαν οἱ δοῦλοι Δαυίδ, καὶ ἀποστέλλουσιν οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν
καὶ μισθοῦνται τὸν σύρον καὶ Βαιθραὰμ καὶ τὸν σύρον Σουβά, εἴ-
κοσι χιλιάδας πεζῶν, καὶ τὸν βασιλέα Μααχά, χιλίους ἄνδρας, καὶ
τὸν Ἰστώβ, δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν. 7 καὶ ἤκουσε Δαυὶδ καὶ
ἀπέστειλε τὸν Ἰωὰβ καὶ πᾶσαν τὴν στρατιὰν τῶν δυνατῶν. 8 καὶ
ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν καὶ παρετάξαντο τὸν πόλεμον παρὰ τὸν
πυλῶνα τῆς πόλεως, καὶ ὁ σύρος Σουβὰ καὶ Βαιθραὰμ καὶ Ἰστὼβ
καὶ Μααχὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ. 9 καὶ εἶδεν αὐτοὺς Ἰωὰβ ὅτι
γεγόνασιν ἀντιπρόσωποι τοῦ πολέμου πρὸς αὐτὸν ἐξ ἐναντίας καὶ
ὄπισθεν, καὶ ἐξελέξατο ἐκ παντὸς νεανίου υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ παρε-

10, 1 >ὁ 2° 19 108 82 **2** Ἀμμών] Ἀμών 108 **3** >ἐνώπιόν σου 19 >σοι 93 παρακαλοῦντες 93 πόλιν + σου 19 108 κατασκοπεύσωσι] κατασκοπήσωσιν 19 108 τὴν πόλιν καὶ τοῦ] αὐτὴν ὅτι 19 108 **4** μανδύων] μανδείων 82 ἰσχίων] ἰσχύων 19 **5** απηγγελει 19 ἄνδρες] στρατιῶται 19 ἠτιμομένοι 19 108 Ἰερειχὼ 93 127 **6** >οἱ 1° 19 υἱοὶ] υἱῶν 127 ἰσχύνθησαν 19 108 >οἱ δοῦλοι Δαυίδ 19 Βαιθραὰμ] Βαιραὰμ 82*: Βεθραὰμ 19 108^c: Βεθραὰβ 108* vid Βαιθραὰμ — Σουβά sub ※ 127 τὸν σύρον] τὴν Συρίαν 127 Σουβά] Σιβά 19 108 **7** >τὸν 19 στρατιὰν] στρατείαν 82 93 **8** ἐξῆλθον] ἀπῆλθον 82 >οἱ 108 Βαιθραὰμ] Βεσραὰμ 19 108: Βαιθρααβ ed Μααχὰ] Μαλχὰ 127 **9** ἐναντίας] αναντιας 19 >καὶ ὄπισθεν — ἐναντίας 82 ἐξελέξατο] ἐπελέξατο ed

10, **3** ἐξερευνήσωσι] *Scrutinent* L_{91-95} **6** Πρὸς Σύρον τὸν τῶν Μεσοποταμιτῶν βασιλέα Jos VII 121 **7** Ἰώαβον τὸν ἀρχιστράτηγον δοὺς αὐτῷ τῆς στρατιᾶς τὸ ἀκμαιότατον ἐξ αὐτῆς ἔπεμψεν ἐπ' αὐτούς Jos VII 122 **9** γεγόνασιν] *Venerunt advenerunt* Arm vid

τάξαντο ἐξ ἐναντίας τοῦ σύρου. [10] τὸ δὲ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ
ἔδωκεν εἰς τὴν χεῖρα Ἀβεσσὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ παρ-
ετάξαντο ἐξ ἐναντίας τῶν υἱῶν Ἀμμών. [11] καὶ εἶπεν Ἰωὰβ πρὸς
Ἀβεσσά Ἐὰν κρατήσῃ σύρος ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἔσῃ μοι εἰς σωτηρίαν,
καὶ ἐὰν υἱοὶ Ἀμμὼν κρατήσωσιν ὑπὲρ σέ, καὶ πορεύσομαι τοῦ
σῶσαί σε. [12] ἀνδρίζου καὶ κραταιοῦ, καὶ πολεμήσωμεν ὑπὲρ τοῦ
λαοῦ ἡμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν πόλεων τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· καὶ ὁ Κύριος
ποιήσει τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. [13] καὶ προσή-
γαγεν Ἰωὰβ καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ εἰς πόλεμον ἐπὶ τὸν σύρον
καὶ ἔφυγεν ὁ σύρος ἐκ προσώπου αὐτοῦ. [14] καὶ οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν
εἶδον ὅτι πέφευγεν ὁ σύρος, καὶ φεύγουσιν ἐκ προσώπου Ἀβεσσὰ
καὶ εἰσπορεύονται εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀνέστρεψεν ἀπὸ τῶν υἱῶν
Ἀμμὼν ὁ Ἰωὰβ εἰς Ἰερουσαλήμ. [15] καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν ὅτι ὁ
σύρος ἔπταισεν ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ συνήχθησαν κατὰ
τὸ αὐτό. [16] καὶ ⌜ἀπέστειλεν Ἁδραάζαρ καὶ ἐξήγαγε τὸν σύρον
τὸν ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ Χαλααμά,⌟ καὶ παρεγένοντο Αἰλὰμ
καὶ Σωβά· καὶ Σαβεὲ ὁ ἀρχιστράτηγος τοῦ Ἁδραάζαρ ἔμπροσθεν
αὐτῶν. [17] καὶ ἀπηγγέλη τῷ Δαυίδ, καὶ συνάγει πάντα Ἰσραὴλ καὶ
διαβαίνει τὸν Ἰορδάνην καὶ ἔρχεται εἰς Χαλααμά· καὶ παρατάσσε-
ται ὁ σύρος ἐξ ἐναντίας Δαυὶδ καὶ πολεμοῦσι μετ' αὐτοῦ. [18] καὶ
ἔφυγεν ὁ σύρος ἐκ προσώπου Ἰσραήλ· καὶ ἀπέκτεινε Δαυὶδ ἐκ τῶν

10 >τὴν 127   παρετάξαντο] παρετάξατο 19 108 127   11 Ἀβεσσάν 93   κρατήσῃ] κρατήσει 19 82   σύρος pr ὁ 82 93   ἔσῃ] ἔσει ed   υἱοὶ] υἱῶν 19 108: pr οἱ 82   12 >ἀνδρίζου 127*   13 προσήγαγεν] προσῆγεν 82   14 εἶδον] ante οἱ υἱοὶ Ἀμμὼν 93: ιδον 82   εἰσπορεύονται] ειπορευονται 19   ἀνέστρεψεν + Ἰωὰβ 93   >ὁ Ἰωὰβ 93   15 ἔπταισεν] ἔπαισεν 19   >τῶν 93   16 Ἁδραάζαρ] Ἁνδραάζαρ 93   >τὸν 19   Χαλααμά] Χααλαμά 127: Χαλαμά Tht: pr τοῦ 93   παρεγένοντο] παρεγένετο 93   Αἰλὰμ] Ἐλὰμ 19 108   Σαβεὲ] Σαβεαὶ 108 82 127: Σεβεαὶ 93   >τοῦ 2° 82   17 Χαλααμά] Χααλαμά 82: Χαλαμά 93

τοῦ σύρου] *Syrorum* Arm vid   11 σύρος] *Syri* Arm vid   12 *Invalesce et viriliter age* L_{91-95} ὑπὲρ 2°] *Super* Arm   13 *Eius syrus* L_{115} ἐπὶ τὸν σύρον] *Contra syros* Arm vid   14 *Et fili ammon viderunt quoniam fugit syrus* L_{115} *Et reversus est ioab a filis ammon in hierusalem* L_{115} ὁ σύρος 1° et 2°] *Syri* Arm   15 *Et viderunt fili ammon quoniam syrus prostratus est* L_{115}: *Filii Amon quia Syrus expavit* Sabatier: *Filii Ammon quoniam Syrus expavit* Weber   16 Ἔχοντα μὲν ἀρχιστράτηγον Σέβεκον Jos VII 127   *Adduxit Syrum qui erat trans flumen Calarmam* (*casarnam* 94: *calarnam* 95) *et convenerunt in Helam* L_{91-95}: *Et misit ad adrazar et eduxit syrum qui erat trans flumen chalama* L_{115} τὸν σύρον] *Syros* Arm   17 *Et transivit iordannen et venit chalama et conposuit aciem syrus adversum davit* L_{115} ὁ σύρος — Δαυὶδ] *Syri contra Dawit'* Arm   18 Πεζῶν μὲν εἰς τέσσαρας μυριάδας ἱππέων δὲ εἰς ἑπτακισχιλίους Jos VII 123   *Et fugiit syrus a faciem davit et occidit davit de syriis septingentos equites et XL· milia peditum* L_{115} ὁ σύρος] *Syri* Arm   ἐκ τῶν σύρων] *A Syris* Arm

σύρων ἑπτακοσίους ἱππέας καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν
πεζῶν, καὶ τὸν Σαβεὲ τὸν ἀρχιστράτηγον αὐτοῦ ἐπάταξεν καὶ
ἀπέθανεν ἐκεῖ. 19 καὶ εἶδον πάντες οἱ βασιλεῖς οἱ συμπορευόμενοι
τῷ Ἁδραάζαρ ὅτι ἐπταίκασιν ἐνώπιον Ἰσραήλ, καὶ διέθεντο
διαθήκην μετὰ Ἰσραὴλ καὶ ἐδούλευον τῷ Ἰσραήλ. καὶ
ἐφοβήθησαν σύροι τοῦ διασῶσαι τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν ἔτι.
11, 1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπιόντι ἔτει ἐν καιρῷ τῆς ἐξόδου τῶν βα-
σιλέων, ἐξαπέστειλε Δαυὶδ τὸν Ἰωὰβ καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ μετ'
αὐτοῦ καὶ πάντα τὸν Ἰσραήλ, καὶ διέφθειρον τοὺς υἱοὺς Ἀμμών,
καὶ περιεκάθισαν ἐπὶ Ῥαββάθ. καὶ Δαυὶδ κατῴκει ἐν Ἰερουσαλήμ.
2 ⌈Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ τῆς δείλης, καὶ ἀνέστη Δαυὶδ ἀπὸ ⌈
τῆς κοίτης αὐτοῦ καὶ περιεπάτει ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου τῶν
βασιλειῶν, καὶ εἶδεν ἀπὸ τοῦ δώματος γυναῖκα λουομένην· καὶ ἡ
γυνὴ καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα.⌋ 3 καὶ ἐξαπέστειλε Δαυὶδ καὶ ἐξεζήτη- ⌋
σε τὴν γυναῖκα καὶ εἶπον Οὐχὶ αὕτη ἐστὶ Βηρσάβεε, θυγάτηρ Ἠλά,
γυνὴ Οὐρίου τοῦ Χετταίου; 4 καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ ἀγγέλους καὶ ἔ-
λαβεν αὐτήν. καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν καὶ κοιμᾶται μετ' αὐτῆς· καὶ
αὐτὴ ἦν λελουμένη ἐξ ἀφέδρου αὐτῆς. καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον

18 >ἑπτακοσίους ἱππέας καὶ 19   πεζῶν + καὶ ἑπτακοσίους ἱππέας 19   Σαβεὲ] Σαβεαὶ 82 93: Σαβαιὲ 127: Σαμεαὶ 108   **19** συμπορευόμενοι] συμπεπορευμένοι 127   διέθεντο] διέθετο 19   σύροι pr οἱ 82 93   διασῶσαι] σῶσαι 93: + τοὺς υἱοὺς 82 93 127   Ἀμμὼν pr τὸν 19 108

11, 1 ἐγένετο] ἐγένοντο 93   ἔτει] ἔτι 93   ἐξόδου] ἐξόδω 108   διέφθειρον] διέφθειραν 82: διέφθειρε 19 108   περιεκάθισαν] περιεκάθισεν 93: περιεκάθησαν 108   Ῥαββάθ] Ῥραβάθ 82   **2** >τῷ 108   περιεπάτει] περιεπάτη 108 82 93   δώματος + τοῦ οἴκου τῶν βασιλέων 127   **3** ἐξεζήτησε] ἐζήτησε 82   Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 108 82 93: βηρσάβαιε 127   Ἠλά] Ἐλιάβ 19 108   Οὐρίου] Οὐρείου 82 127: Ὀρείου 93   **4** >καὶ 1° 19 108

19 διέθεντο διαθήκεν] *Constituerunt testamentum* Arm vid   *Et viderunt omnes reges qui convenerant cum adrazar quia ceciderunt in conspectum israel et disposuerunt testamentum cum israel et servierunt israelitibus et timuerunt syri liberare filios ammon* L_{115}: *Qui convenerunt ad Adrazarem... disposuerunt testamentum... servierunt Israhel... et timuerunt* L_{117} ἐφοβήθησαν σύροι] *Timuerunt syri* Arm

11, 1 *Et factum est sequenti anno in tempore profectionis regum* L_{115}: *An*]*no ve*[*rtente* L_{117} *Et david habitabat in hierusalem* L_{115}: *Habitabat* L_{117} **2** θεασάμενος γὰρ δείλης ὀψίας Jos VII 130   *In eodem tempore ad vesperum* (*vesperam* 95) $L_{91-95.117}$ ἀπὸ 2° — λουομένην] *E solario mulierem unam se lavantem* Arm   **3** ἐξεζήτησε] *Inquesivit* L_{115}: *Inqui*]*sivit* L_{117} Ἠλά] *Ela* L_{115}: *Hela* L_{117} ἐστὶ] *Est* Arm   Οὐρίου] *Uriay* (gen.) Arm   **4** καὶ αὐτὴ ἦν λελουμένη] *Et haec* (*erat* 95) *erat dimissa* L_{91-95} (fortasse legit λελυμένη pro λελουμένη Vercellone): *Et haec erat abluta* (*ablata* 94) L_{91-95} (omnes sub sigla *al*)   ἐξ ἀφέδρου] *A mensibus* Arm   ἐξ ἀφέδρου] *Ex ecesso* (*execso* 95) *loco* L_{91-95} *Haec autem lota erat post purgationem* L_{115}

αὐτῆς. 5 καὶ συνέλαβεν ἡ γυνή. καὶ ἀπέστειλε καὶ ἀπήγγειλε τῷ
Δαυίδ, καὶ εἶπεν Συνείληφα ἐγώ. 6 καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ πρὸς
Ἰωὰβ καὶ εἶπεν Ἀπόστειλόν μοι τὸν Οὐρίαν τὸν Χετταῖον. καὶ
ἀπέστειλεν Ἰωὰβ τὸν Οὐρίαν πρὸς αὐτόν. 7 καὶ παραγίνεται Οὐ-
ρίας πρὸς Δαυίδ, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν Δαυὶδ εἰ ὑγιαίνει Ἰωὰβ
καὶ εἰ ὑγιαίνει ὁ λαὸς καὶ εἰ ὑγιαίνει ὁ πόλεμος. καὶ εἶπεν Ὑγιαίνει.
8 καὶ εἶπε Δαυὶδ τῷ Οὐρίᾳ Κατάβηθι εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ νίψαι
τοὺς πόδας σου. καὶ ἐξῆλθεν Οὐρίας ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως
καὶ ἐξῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ τῶν παρεστηκότων τῷ βασιλεῖ. 9 καὶ
κοιμᾶται Οὐρίας ἐν τῷ πυλῶνι τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως μετὰ πάν-
των τῶν παίδων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ οὐ κατέβη εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ. 10 καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ Δαυὶδ λέγοντες Οὐ κατέβη
Οὐρίας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τὸν Οὐρίαν Οὐκ
ἐξ ὁδοῦ παραγέγονας σύ; καὶ τί ὅτι οὐ καταβέβηκας εἰς τὸν οἶκόν
σου; 11 καὶ εἶπεν Οὐρίας πρὸς Δαυίδ Εἰ ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ καὶ
Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδας κατοικοῦσιν ἐν σκηναῖς, καὶ ὁ κύριός μου
Ἰωὰβ καὶ οἱ παῖδες τοῦ κυρίου μου ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου πα-
ρεμβεβληκότες, καὶ πῶς ἐγὼ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν μου
φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ κοιμηθῆναι μετὰ τῆς γυναικός μου; μὰ τὴν
ζωήν σου καὶ μὰ τὴν ζωὴν τῆς ψυχῆς σου, οὐ μὴ ποιήσω τὸ
πρᾶγμα τοῦτο. 12 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τὸν Οὐρίαν Κάθισον ὧδε
καὶ σήμερον, καὶ αὔριόν σε ἐξαποστελῶ. καὶ ἐκάθισεν Οὐρίας ἐν

5 ἀπέστειλε + ἡ γυνὴ 93 6 Οὐρίαν 1°] Οὐρείαν 127 >τὸν 3° 93 Οὐρίαν 2°] Οὐρείαν 127 7 Οὐρίας] Οὐρείας 127 >εἰ 1° 82* >εἰ 2° 82* >εἰ 3° 82* 8 τῷ Οὐρίᾳ] τὸν Οὐρείαν 93 Οὐρίᾳ] Οὐρείᾳ 127 Οὐρίας] Οὐρείας 82 127 ἐξῆλθεν] ἐξῆλθον 19 108 9 Οὐρίας] Οὐρείας 82 127 10 Οὐρίας] Οὐρείας 127 Οὐρίαν] Οὐρείαν 82 93 127 καταβέβηκας] κατέβηκας 19 108 11 Οὐρίας] Οὐρείας 82 127 >Εἰ 19 108 προσώπου] πρόσωπον 19 πεδίου] παιδίου 93 εἰσελεύσομαι post οἶκον 19 πιεῖν] ποιεῖν 82 γυναικός] γυναικοῦ 19 12 >τὸν 93 Οὐρίαν] Οὐρείαν 127 Οὐρίας] Οὐρείας 127

5 *Et misit... et dixit concepi ego* L_{115}: *Et mi[sit...] concepi ego* L_{117} ἀπέστειλε] *Misit* Arm1 6 *Mitte mihi uriam cettheum et misit ioab uriam ad eum* L_{115} καὶ εἶπεν] *Et dixit* Arm vid 7 *Et venit urias ad davit et interrogavit davit eum* L_{115} 8 *Et exierunt post illum statores* $L_{91\text{-}95}$: *Statores* (*stratores* 94: *servatores* 95) *regis qui adstabant illi* $L_{91\text{-}95}$ (omnes sub sigla *al*): *Et exierunt post eum protectores regis* L_{115} 9 *Et dormivit urias in portam domus regis cum omnibus servis regis* L_{115}: *Port]am domus re[giae cu]m omnibus* L_{117} 10 *Et nuntiaverunt davit dicentes non descendit urias* L_{115} παραγέγονας σύ] *Venisti tu* Arm 11 μὰ τὴν ζωήν — πρᾶγμα τοῦτο] *Iuro per vitam meam et per vitam animae tuae* (*mee* 91) *si fecero rem istam* $L_{91\text{-}95}$: *Per vi[tam* L_{117} 12—13 *Sedit urias in hierusalem in die illo et altera die vocavit eum davit* L_{115}

Ἰερουσαλὴμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ τῇ ἐπαύριον 13 ἐκάλεσεν αὐ-
τὸν Δαυὶδ καὶ ἔφαγεν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ἔπιεν καὶ ἐμεθύσθη· καὶ
ἐξῆλθεν ἑσπέρας, καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῇ κοίτῃ ὁ Οὐρίας μετὰ τῶν
παίδων τοῦ κυρίου αὐτοῦ· εἰς δὲ τὸν οἶκον αὐτοῦ οὐ κατέβη. 14
καὶ ἐγένετο πρωΐ, καὶ γράφει Δαυὶδ βιβλίον πρὸς Ἰωάβ, καὶ ἀπο-
στέλλει ἐν χειρὶ Οὐρίου. 15 ἔγραψε δὲ ἐν τῷ βιβλίῳ λέγων Παράδος
τὸν Οὐρίαν εἰς τὸν πόλεμον τὸν κραταιόν, καὶ ἀποστραφήσεσθε
ἀπὸ ὄπισθεν αὐτοῦ καὶ πληγήσεται καὶ ἀποθανεῖται. 16 καὶ ἐγένε-
το ἐν τῷ περικαθῆσθαι τὸν Ἰωὰβ ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ ἔδωκε τὸν
Οὐρίαν ἐπὶ τὸν τόπον τὸν πονοῦντα, ὅτι ἄνδρες δυνάμεως ἦσαν
ἐκεῖ. 17 καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως, καὶ ἐπολέμουν πρὸς
Ιωάβ. καὶ ἔπεσον ἐκ τοῦ λαοῦ κατὰ τὸν λόγον τοῦ Δαυίδ, καὶ
ἀπέθανεν Οὐρίας ὁ Χετταῖος. 18 καὶ ἀπέστειλεν Ἰωὰβ καὶ ἀπήγ-
γειλε τῷ Δαυὶδ πάντα τὰ ῥήματα τοῦ πολέμου. 19 καὶ ἐνετείλατο
Ἰωὰβ τῷ ἀγγέλῳ λέγων Ἐν τῷ συντελέσαι σε πάντα τὰ ῥήματα
τοῦ πολέμου λαλοῦντα πρὸς τὸν βασιλέα, 20 καὶ ἔσται, ἐὰν ἀναβῇ
ὁ θυμὸς αὐτοῦ καὶ εἴπῃ σοι Τί ὅτι ἠγγίσατε πρὸς τὴν πόλιν
πολεμῆσαι; οὐκ ᾔδειτε ὅτι πληγήσεσθε ἀπὸ τοῦ τείχους; 21 τίς
ἐπάταξε τὸν Ἀβιμέλεχ υἱὸν Ἱεροβάαλ; οὐχὶ γυνὴ ἔρριψεν ἐπ' αὐ-
τὸν κλάσμα μύλου ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ ἀπέθανεν ἐν Θαμεσσεί; ἵνα
τί προσηγάγετε πρὸς τὸ τεῖχος; καὶ ἐρεῖς ὅτι Κατεκράτουν οἱ ἄν-
δρες ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐξῆλθον ἐφ' ἡμᾶς εἰς τὸ πεδίον, καὶ συνηλάσα-
μεν αὐτοὺς ἕως τῆς πύλης τῆς πόλεως, καὶ κατεβαρύνθη τὰ βέλη

Ἰερουσαλεὶμ 19 **13** καὶ 3° bis scr 82 Οὐρίας] Οὐρείας 127 **14** πρωΐ pr τὸ 127 >Δαυὶδ 93 Οὐρίου] Οὐρείου 127 **15** Οὐρίαν] Οὐρείαν 127 **16** περικαθῆσθαι] περικαθῆσαι 93: πυρὶ καθῆσθαι 82 Οὐρίαν] Οὐρείαν 127 τὸν πονοῦντα] οὗ ᾔδει 93: + [οὗ ᾔδει] ed **17** >τοῦ 2° 19 108 Οὐρίας] Οὐρείας 93 127 **18** καὶ ἀπήγγειλε] ὁ χετταῖος 93 τῷ] πρὸς 93 **19** τὸν βασιλέα] σέ 93 **20** πρὸς] εἰς 93 πολεμῆσαι pr τοῦ 82 ᾔδειτε] ἤδητε 19 108 82 >τοῦ 82 **21** >τίς ἐπάταξε — τοῦ τείχους 19 Ἀβιμέλεχ] Ἀβειμέλεχ 93 υἱὸν pr τὸν 108 Ἱεροβάαλ] Ἱεροβάλ 93: Ἱεροβοάμ 108: Ἱεροβόαλ 82 ἐν Θαμεσσεί] ὁ Αμμεσεί 93 Θαμεσσεί] Θαμεσσῆ 19 108: + καὶ 93 προσηγάγεται 19 >καὶ ἐξῆλθον ἐφ' ἡμᾶς 19 συνηλάσαμεν] συνηλάσομεν 82 93

13 ἐμεθύσθη] *Inebriatus est* $L_{115.117}$ *Et dormivit in lecto cum pueris domini sui in domum autem suam non descendit* L_{115} ἐμεθύσθη] *Inebriatus est* Arm ἐκοιμήθη] *Dormivit* Arm1 ἐν τῇ κοίτῃ] *In cubile* Arm **15** *Trade Huri in* (*ad* 95) *pugnam vehementem* $L_{91\text{-}95}$: *Trade urian in pugnam validam* L_{115}: *Trade Uriam in pugnam vehementem* L_{117} **16** *Dum obsidet ioab civitatem mane posuit urian in locum pessimum ubi sciebat...* L_{115}: *Dedit U[ria]m in locum pessimum ubi sciebat... erant* L_{117} ἔδωκεν] *Dedit* Arm ἦσαν] *Erant* Arm vid **17** *Et occiderunt de populo secundum verba David* (*haec* 95) $L_{94\text{-}95}$ (sed nota: *Et occiderunt de populo servorum David* 91 = LXX rell): *Et caecidit urias de populo secundum praeceptum davit* L_{115} **19** *Et praecepit nuntio dicens* L_{115} **20** *Non sciebatis quia male accipiebamini de muro?* $L_{91\text{-}95}$

ἐπὶ τοὺς δούλους σου ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ ἀπέθανον ἀπὸ τῶν
δούλων τοῦ βασιλέως ὡσεὶ ἄνδρες δέκα καὶ ὀκτώ· καὶ ὁ δοῦλός
σου Οὐρίας ὁ Χετταῖος τέθνηκεν. 22 καὶ παρεγένετο ὁ ἄγγελος
Ἰωὰβ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ ἀπήγγειλε τῷ Δαυὶδ
πάντα τὰ ῥήματα τοῦ πολέμου καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ Δαυὶδ ἐπὶ Ἰωὰβ
καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον Ἵνα τί προσήλθετε πρὸς τὴν πόλιν τοῦ
πολεμῆσαι; οὐκ ᾔδειτε ὅτι πληγήσεσθε ἀπὸ τοῦ τείχους; τίς ἐπάτα-
ξε τὸν Ἀβιμέλεχ υἱὸν Ἰεροβάαλ; οὐχὶ γυνὴ ἔρριψεν ἐπ᾽ αὐτὸν
κλάσμα μύλου ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ ἀπέθανεν ἐν Θαμεσσεί; ἵνα τί
προσηγάγετε πρὸς τὸ τεῖχος; 23 καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς Δαυὶδ
ὅτι Κατεκράτουν οἱ ἄνδρες ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄνδρες ἐφ᾽
ἡμᾶς εἰς τὸ πεδίον, καὶ συνηλάσαμεν αὐτοὺς ἕως τῶν θυρῶν τῆς
πόλεως· 24 καὶ κατεβαρύνθη τὰ βέλη ἐπὶ τοὺς δούλους σου ἀπὸ
τοῦ τείχους καὶ ἀπέθανον ἀπὸ τῶν δούλων τοῦ βασιλέως ὡσεὶ ἄν-
δρες δέκα καὶ ὀκτώ· καὶ ὁ δοῦλός σου Οὐρίας ὁ Χετταῖος τέθνη-
κεν. 25 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τὸν ἄγγελον Τάδε ἐρεῖς πρὸς Ἰωάβ
Μὴ πονηρὸν ἔστω ἐνώπιόν σου περὶ τοῦ ῥήματος τούτου, ὅτι ποτὲ
μὲν οὕτως ποτὲ δὲ οὕτως καταφάγεται ἡ ῥομφαία· κραταίωσον
τὸν πολεμόν σου ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ κατάσκαψον αὐτήν. 26 καὶ ἤ-
κουσεν ἡ γυνὴ Οὐρίου ὅτι τέθνηκεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Οὐρίας, καὶ ἐκό-
ψατο ἐπὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς. 27 καὶ διῆλθε τὸ πένθος, καὶ ἀπέστειλε
Δαυὶδ καὶ ἔλαβε τὴν Βηρσάβεε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο
αὐτῷ εἰς γυναῖκα καὶ τίκτει αὐτῷ υἱόν. καὶ ⸢ἐφάνη πονηρὸν τὸ
πρᾶγμα ὃ ἐποίησε Δαυὶδ ἐνώπιον Κυρίου.⸥

ἀπὸ] ἐπὶ 19 δέκα καὶ ὀκτώ] δεκαόκτω 108 δεκὰ καὶ] δεκτὰ 19 Οὐρίας] Οὐρείας 127 Χετταῖος] Χετταίας 19 108 **22** >εἰς 82 Δαυὶδ + πάντα ὅσα ἀπήγγειλεν αὐτῷ Ἰωάβ 127 ῥήματα] ῥῆμα 93 προσήλθετε] προσήλθατε 82 ᾔδειτε] ηδηται 82 πληγήσεσθε] πληγήσεσθαι 82 Ἀβιμέλεχ] Ἀβειμέλεχ 82 93 127 Ἰεροβάαλ] Ἰεροβόαλ 19 108 82 ἔρριψεν] ἔριψεν 19 108 127 ἀπέθανεν] απεθαν 19 ἐν Θαμεσσεί] ὁ Ἀμεσσεί 93 Θαμεσσεί] Θαμεσσῆ 19 108 **23** >καὶ ἐξῆλθον — ἐφ᾽ ἡμᾶς 19 93 συνηλάσαμεν] συνηλάσομεν 93 τῆς πόλεως] τοῦ πυλῶνος 19 108 82 **24** >σου 19 ἀπὸ] ἐπὶ 19 Οὐρίας] Οὐρείας 127 **26** Οὐρίου] Οὐρείου 93 Οὐρίας] Οὐρείας 93 127 >ἐπὶ 82 **27** Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 82 93 127 >ὃ ἐποίησε Δαυὶδ Tht

22 καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ] *Et iratus factus est in iracundia* L91-95 Ἵνα τί — πόλιν] *Ut quid accessistis ad civitatem* L91-95 καὶ ἀπέθανεν ἐν Θαμεσσεί] *Et mortuus est in Thamessi* L91-95 **23** καὶ συνηλάσαμεν αὐτούς] *Et indagavimus* (*indigavimus* 91: *indignavis sumus*) *illos* L91-95 τῆς πόλεως] *Urbis* Arm **24** *Et mittebantur graviter sagittae super servos de muro et mortui sunt de servis regis quasi viri XVIII* (*decem et octo* 94) *et servus tuus Huri* (*Uri* 95) *Cetheus* (*Cettheus* 91) *mortuus est* L91-95 **25** Μὴ πονηρὸν — ῥήματος] *Non sit malignum coram te de hoc verbo* L91-95 κραταίωσον — αὐτήν] *Confirma bellum tuum ad civitatem, demoli eam* L91-95

12, 1 Καὶ ἀπέστειλε Κύριος Ναθὰν τὸν προφήτην πρὸς τὸν Δα-
υίδ, καὶ εἰσῆλθε πρὸς Δαυὶδ Ναθὰν καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀνάγγειλον
δή μοι τὴν κρίσιν ταύτην· δύο ἄνδρες ἦσαν ἐν μιᾷ πόλει, εἷς πλού-
σιος καὶ εἷς πένης. 2 καὶ ἦν τῷ πλουσίῳ ποίμνια καὶ βουκόλια
πολλὰ σφόδρα· 3 καὶ τῷ πένητι ⌈οὐκ ἦν οὐθὲν ἀλλ' ἢ ἀμνὰς μία ⌈
μικρά, ἣν ἐκτήσατο καὶ περιεποιήσατο καὶ ἐξέθρεψεν αὐτήν, καὶ
συνετράφη μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ κατὰ τὸ αὐτό·
ἀπὸ τοῦ ἄρτου αὐτοῦ ἤσθιε καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου αὐτοῦ ἔπινε, καὶ
ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ ἐκάθευδεν, καὶ ἦν αὐτῷ ὡς θυγάτηρ αὐτοῦ.⌋ 4 ⌋
ἦλθε δὲ ὁδοιπόρος πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν πλούσιον καὶ ἐφείσατο τοῦ
λαβεῖν ἐκ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ καὶ τοῦ βουκολίου ἑαυτοῦ, καὶ
ποιῆσαι τῷ ἀνδρὶ τῷ ξένῳ τῷ ἥκοντι πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλαβε τὴν
ἀμνάδα τοῦ ἀνδρὸς τοῦ πένητος καὶ ἔθυσεν αὐτὴν καὶ ἐποίησεν
αὐτὴν τῷ ἀνδρὶ τῷ ἥκοντι πρὸς αὐτόν. 5 καὶ ἐθυμώθη Δαυὶδ
σφόδρα ὀργῇ ἐπὶ τὸν ἄνδρα καὶ εἶπε πρὸς Ναθάν ⌈Ζῇ Κύριος, ὅτι ⌈
ἄξιος ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο θανάτου, 6 καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει
τετραπλασίονα ἀνθ' ὧν ἐποίησε τὸ πρᾶγμα τοῦτο καὶ ὑπὲρ οὗ οὐκ
ἐφείσατο.⌋ 7 καὶ εἶπε Ναθὰν πρὸς Δαυίδ Σὺ εἶ ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας ⌋
τοῦτο. ⌈τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ Ἐγώ ἔχρισά σε εἰς βα- ⌈
σιλέα ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ, καὶ ἐγὼ ἐξειλάμην σε ἐκ χειρὸς Σαούλ.

12, 1 πρὸς Δαυὶδ / Ναθὰν tr 19 108 Δαυὶδ] αὐτὸν 82 Ἀνάγγειλον] ἀπάγγειλον 19 108 3 ἦν + αὐτῷ ἄλλο Tht ἀμνὰς μία tr Tht μικρά] σμικρά Tht συνετράφη] συνανεστράφη Tht κατὰ] ἐπὶ Tht ἀπὸ] ἐκ Tht >αὐτοῦ 4° 19 108 4 ἦλθε] ελθε 82 >τοῦ 1° 19 ποιμνίου] ποιμνείου 127 αὐτοῦ] ἑαυτοῦ 93 τοῦ βουκολίου pr ἐκ 19 108 βουκολίου] βοκολίου 93 ἑαυτοῦ] τοῦ ἑαυτοῦ 19: αὐτοῦ 82 93* >καὶ ἐποίησεν αὐτὴν 127 ἐποίησεν] ἔθυσεν 93 >αὐτὴν 19 5 >σφόδρα 19 >ὀργῇ 82 93 θανάτου] θανάτῳ 19 108 6 ἀποτίσει] ἀποτίσεται 19 108 τετραπλασίονα] ἑπταπλασίωνα 19 108: τετραπλασίωνα 82 7 >τόν Tht ἐξειλάμην] ἐξελεξάμην 19 108: ἐξειλόμην Tht (-λάμην Tht^{ap})

12, 1 Ἀνάγγειλον — κρίσιν] *Responde mihi iudicium* Weber 3 μετὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ Jos VII 149 καὶ συνετράφη μετ' αὐτοῦ] *Et fuerat cum eo* Ir 4 Ἤλθε δὲ ὁδοιπόρος πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν πλούσιον καὶ ἐφείσατο καὶ ἔλαβε τὴν ἀμνάδα τοῦ ἀνδρὸς τοῦ πένητος καὶ ἔσφαξεν Ast *Et venit hospes homini diviti et pepercit accipere de grege oviculorum suarum et de gregibus bonum suorum et facere hospiti; et accepit oviculam viri pauperis et apposuit viro qui venerat ad eum* Ir πρὸς — πλούσιον] *Ad virum divitem* Arm 5 *Vivit dominus, quoniam dignus est morte* L91-95 *Iratus est autem David super hominem illum valde et dixit ad Nathan* Ir 6 Καὶ τετραπλῆν ἀποτῖσαι τὴν ἀμνάδα Jos VII 150 *Et ovem reddendam in quadruplum* Au: *Et oviculam reddet quadruplum pro eo quod fecit factum hoc et pro eo quod non pepercit pauperi* Ir: *De furto in quadruplum restituendo* Qu 7 Ἐγὼ ἔχρισά σε βασιλέα ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ καὶ ἐξειλόμην σε ἐκ χειρὸς Σαοὺλ Ast

8 καὶ ἔδωκά σοι τὰ πάντα τοῦ κυρίου σου καὶ τὰς γυναῖκας αὐτοῦ
εἰς τὸν κόλπον σου, καὶ ἔδωκά σοι τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα,
καὶ εἰ ὀλίγα σοι ἐστί, προσθήσω σοι καθὼς ταῦτα. 9 καὶ τί ὅτι
ἐξουδένωσας τὸν Κύριον τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον αὐτοῦ;
τὸν Οὐρίαν τὸν Χετταῖον ἐπάταξας ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ ἔλαβες σεαυτῷ εἰς γυναῖκα, καὶ αὐτὸν ἀπέκτεινας ἐν
ῥομφαίᾳ υἱῶν Ἀμμών. 10 καὶ νῦν οὐκ ἐξαρθήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ
οἴκου σου εἰς τὸν αἰῶνα ἕνεκεν τούτου, ὅτι ἐξουδένωσάς με καὶ ἔ-
⌋ λαβες τὴν γυναῖκα Οὐρίου τοῦ Χετταίου σεαυτῷ γυναῖκα.⌋ 11 τάδε
λέγει Κύριος Ἰδοὺ ἐξεγείρω ἐπὶ σὲ κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου σου, καὶ λή-
ψομαι τὰς γυναῖκάς σου ἐνώπιόν σου, καὶ δώσω αὐτὰς τῷ πλησίον
σου καὶ κοιμηθήσεται μετὰ τῶν γυναικῶν σου ἐνώπιον τοῦ ἡλίου
⌈ τούτου. 12 ὅτι ⌈σὺ ἐποίησας ἐν κρυπτῷ, ἐγὼ δὲ ποιήσω τὸ ῥῆμα
⌋ τοῦτο ἐνώπιον παντὸς Ἰσραὴλ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἡλίου τούτου.⌋
⌈⌋ 13 Καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ναθάν ⌈Ἡμάρτηκα τῷ Κυρίῳ.⌋ καὶ
⌈ εἶπε Ναθὰν πρὸς Δαυίδ ⌈Καὶ Κύριος ἀφεῖλε τὸ ἁμάρτημά σου· οὐ
μὴ ἀποθάνῃς. 14 πλὴν ὅτι παροργίζων παρώργισας ἐν τοῖς
⌋ ὑπεναντίοις τὸν Κύριον ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ,⌋ καὶ ὁ υἱός σου ὁ τικ-
τόμενός σοι θανάτῳ ἀποθανεῖται.
15 Καὶ ἀπῆλθε Ναθὰν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ἐπάταξεν ὁ
Θεὸς τὸ παιδίον ὃ ἔτεκεν ἡ γυνὴ Οὐρίου τῷ Δαυίδ, καὶ ἠρρώστει.
16 καὶ ἠξίου Δαυὶδ τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ παιδίου, καὶ ἐνήστευσε Δα-

8 τὸν οἶκον pr εἰς 82 ταῦτα καὶ tr 19 **9** τί] καὶ 19: > Tht ἠξουδένωσας 93 Οὐρίαν] Οὐρείαν 127 σεαυτῷ] ἑαυτῷ 19 Tht (σεαυτῷ Tht^ap) **10** >εἰς 82 93 127 Οὐρίου] Οὐρείου 127: Ὀρείου 93 σεαυτῷ] ἑαυτῷ Tht (σεαυτῷ Tht^ap) **11** ἐξεγείρω] ἐξεγερῶ 19 108: pr ἐγὼ 93 **12** Ἰσραὴλ] τοῦ λαοῦ Tht: pr τοῦ 82 >τοῦ ἡλίου 82* **13** Κυρίῳ + μου 19 108 ἀφεῖλε] ἀφείλετο 19 108 ἁμάρτημά σου + καὶ 19 108 **14** παρωργίζων 82 παρόργισας 19 τὸν Κύριον post παρώργισας 82 **15** Οὐρίου] Οὐρείου 93 127 **16** ἠξίου] ηξειου 127 Θεὸν] Κύριον 19 108

8 καὶ ἔδωκά σοι τὰ πάντα τοῦ κυρίου σου καὶ τὸν οἶκον Σαοὺλ καὶ Ἰούδα, καὶ εἰ ὀλίγα σοί ἐστι, προσθήσω σοι καθὼς ταῦτα Ast *Et si pauca sunt adiciam tibi* L_{91-95} (91 vid) *Et dedi tibi omnia quae erant domini tui et uxores illius* Am **9** Καὶ τί ὅτι ἐξουδένωσας τὸν κύριον τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν μου; Τὸν Οὐρίαν τὸν Χετταῖον ἐπάταξας ἐν ῥομφαίᾳ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔλαβες ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα Ast *Et quare pro nihilo* (*nichilo* 95) *duxisti deum ut faceres nequi* (91 vid) *in conspectu eius?* L_{91-95}: *Et quare pro nihilo duxisti Dominum ut faceres nequiter in conspecta eius?* Am **10** Καὶ νῦν οὐκ ἐξαρθήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου εἰς τὸν αἰῶνα Ast **12** Σὺ ἐποίησας ἐν κρυπτῷ, ἐγὼ δὲ ποιήσω ἐν τῷ φανερῷ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἡλίου τούτου Ast *Et in conspectu solis hujus* Am ἐνώπιον] *Coram* Arm **13** Καὶ Κύριος ἀφῆκε τὸ ἁμάρτημά σου Ast Ἀκούσας ὅτι «καὶ κύριος ἀφεῖλε τὸ ἁμάρτημά σου» Diod *Abstulit Dominus peccatum tuum* Am *Et Dominus abstulit peccatum tuum* Th **14** *Quoniam per iracundiam concitasti* L_{91-95} τικτόμενος] *Qui naturus est* Arm **15** ὁ Θεὸς] אלוהים 4QSam^a

υἱὸ νηστείαν, καὶ εἰσελθὼν ἐκάθευδεν ἐν σάκκῳ ἐπὶ τὴν γῆν. 17 καὶ
προσῆλθον οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν τοῦ ἐγεῖραι
αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἐβούλετο, οὐδὲ συνεδείπνησεν ἄρτον
μετ' αὐτῶν.
18 Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ ἀπέθανε τὸ παιδίον·
καὶ ἐφοβήθησαν οἱ παῖδες Δαυὶδ ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ, ὅτι τέθνηκε τὸ
παιδίον λέγοντες ὅτι Ἔτι τοῦ παιδίου ζῶντος ἐλαλοῦμεν πρὸς αὐτὸν
τοῦ ἐγεῖραι αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἤκουε τῆς φωνῆς ἡμῶν· καὶ
πῶς εἴπωμεν πρὸς αὐτὸν ὅτι τέθνηκε τὸ παιδίον; καὶ ποιήσει κακά. 19
καὶ εἶδε Δαυὶδ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, ὅτι ψιθυρίζουσιν, καὶ ᾔσθετο Δα-
υὶδ ὅτι τέθνηκε τὸ παιδίον. καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ
Εἰ τέθνηκε τὸ παιδίον; καὶ εἶπον Τέθνηκεν. 20 καὶ ἀνέστη Δαυὶδ ἀπὸ
τῆς γῆς, καὶ ἐλούσατο καὶ ἐχρίσατο καὶ ἤλλαξε τὸν ἱματισμὸν
αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ,
καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ᾔτησεν ἄρτον φαγεῖν. καὶ παρε-
τέθη αὐτῷ ἄρτος καὶ ἔφαγεν. 21 καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ παῖδες αὐτοῦ Τίς ὁ
λόγος οὗτος ὃν πεποίηκας; ἔτι γὰρ τοῦ παιδίου ζῶντος ἐνήστευες
καὶ ἔκλαιες καὶ ἠγρύπνεις, καὶ ὡς ἀπέθανε τὸ παιδίον, ἀνέστης καὶ
βέβρωκας ἄρτον καὶ πέπωκας; 22 καὶ εἶπε Δαυίδ Ἔτι τοῦ παιδίου
ζῶντος ἐνήστευον καὶ ἔκλαιον, ὅτι εἶπον Τίς οἶδεν εἰ ἐλεήσει με ὁ
Κύριος καὶ ζήσεται τὸ παιδίον; 23 νῦν δὲ τέθνηκε τὸ παιδάριον. ἵνα τί
οὖν νηστεύω ἐγώ; μὴ δυνήσομαι τοῦ ἐπιστρέψαι αὐτόν; ἐγὼ
πορεύσομαι πρὸς αὐτόν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἀναστρέψει πρὸς μέ. 24 καὶ
παρεκάλεσε Δαυὶδ τὴν Βηρσάβεε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε
πρὸς αὐτὴν καὶ κοιμᾶται μετ' αὐτοῦ καὶ συνέλαβε καὶ ἔτεκεν υἱόν,
καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σαλομών. καὶ Κύριος ἠγάπησεν αὐτόν.

17 αὐτοῦ] αὐτῶν 108 >τοῦ 2° 82 >αὐτὸν 2° 82 **18** ἡμέρᾳ + ἐκείνῃ 93 τῇ ἑβδόμῃ καὶ] τῇ δὲ ἑβδόμῇ 93 >οὐκ 82 καὶ πῶς] καὶ νῦν ἐὰν 82 εἴπομεν 82 **19** τοὺς παῖδας αὐτοῦ] αὐτοὺς 93 **20** ἤλλαξε] εἴλλαξε 93 >τὸν 2° 108 >τοῦ Θεοῦ — τὸν οἶκον 82 **21** >αὐτῷ 93 παῖδες αὐτοῦ + πρὸς αὐτὸν 93 ὃν] ὧν 93 ἠγρύπνεις] ηγρυπνης 19 108: ηγρυπνοις 82 πέπωκας + οἶνον 19 108 **22** οἶδεν] εἶδεν 19 εἰ ἐλεήσει] ὅτι ἐλεήσεμαι 93 >ὁ 19 >ὁ Κύριος καὶ ζήσεται 82 **23** >νῦν δὲ τέθνηκε τὸ παιδάριον 82 οὖν] οὐ 93 νηστεύω] νηστεύσω 19 108 αυτόν 1°] αὐτό 19 108 **24** παρεκάλεσε] -σαι 93 >Δαυὶδ 93 Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 82 93 127 (sub ※) τὴν γυναῖκα sub ※ 127 ἐλάλησε] ελαλησαι 93 αὐτοῦ] αὐτῆς 127 Σαλωμών 127

16 καὶ εἰσελθὼν — τὴν γῆν] ו[ב]א̇ וישכב בשק ארצא 4QSam[a] Πεσὼν ἐπὶ σάκκου κατὰ γῆς Jos VII 154 *Et dormivit in cilicio* L_{91-95} **17** πρὸς αὐτόν] אליו 4QSam[a] **18** ὅτι] *Quod* Arm vid **19** εἶδε] *Vidit* Arm **21** αὐτῷ οἱ παῖδες αὐτοῦ] *Ei servi sui* Arm **22** ἐνήστευον] *Ieiunabam* Arm ἔκλαιον] *Flebam* Arm **23** *Ego ibo ad eum, ipse autem non revertetur ad me* Am

[25] καὶ ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ Ναθὰν τοῦ προφήτου καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄ-
νομα αὐτοῦ Ἰεδδιδιὰ ἐν λόγῳ Κυρίου.
[26] Καὶ ἐπολέμησεν Ἰωὰβ τὴν Ῥαββὰθ υἱῶν Ἀμμών, καὶ προ-
κατελάβετο τὴν πόλιν τῆς βασιλείας. [27] καὶ ἀπέστειλεν Ἰωὰβ
ἀγγέλους πρὸς Δαυὶδ λέγων Πεπολέμηκα τὴν Ῥαββὰθ καὶ προ-
κατείλημμαι τὴν πόλιν τῶν ὑδάτων. [28] καὶ νῦν συνάγαγε τὸ περισ-
σὸν τοῦ λαοῦ, καὶ ἐλθὼν παρέμβαλε ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ προκατα-
λαβοῦ αὐτὴν σύ, ὅπως μὴ προκαταλάβωμαι αὐτὴν ἐγὼ τὴν πόλιν,
καὶ κληθῇ τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτήν. [29] καὶ συνήγαγε Δαυὶδ τὸν
λαὸν καὶ ἐπορεύθη εἰς Ῥαββὰθ καὶ ἐπολέμησεν αὐτὴν καὶ προ-
κατελάβετο αὐτήν. [30] καὶ ἔλαβε τὸν στέφανον τοῦ βασιλέως αὐτῶν
ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ σταθμὸς αὐτοῦ τάλαντον χρυσίου
καὶ λίθου τιμίου· καὶ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς Δαυίδ, καὶ τὰ σκῦλα τῆς
πόλεως ἐξήνεγκε πολλὰ σφόδρα· [31] καὶ τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ
ἐξήγαγε, καὶ διέπρισεν ἐν πρίοσι καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις τοῖς
σιδηροῖς καὶ σκεπάρνοις σιδηροῖς, καὶ περιήγαγεν αὐτοὺς ἐν Μα-
δεββά. καὶ οὕτως ἐποίει πάσαις ταῖς πόλεσιν υἱῶν Ἀμμών. καὶ
ἀνέστρεψε Δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς εἰς Ἰερουσαλήμ.
13, [1] Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἦν τῷ Ἀβεσσαλὼμ υἱῷ Δα-
υὶδ ἀδελφὴ καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα, καὶ ὄνομα αὐτῇ Θαμάρ. καὶ
ἠγάπησεν αὐτὴν Ἀμνὼν υἱὸς Δαυίδ. [2] καὶ ἐθλίβετο ἀρρωστίᾳ
Ἀμνὼν διὰ Θαμὰρ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, ὅτι παρθένος ἦν αὕτη, καὶ
ἠδυνάτει ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ Ἀμνὼν τοῦ ποιῆσαί τι αὐτῇ. [3] καὶ
τῷ Ἀμνὼν ἑταῖρος, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἰωναθάν, υἱὸς Σαμαὰ τοῦ
ἀδελφοῦ Δαυίδ. καὶ Ἰωναθὰν ἦν φρόνιμος σφόδρα. [4] καὶ εἶπε τῷ
Ἀμνών Τί σοι ὅτι οὕτως συντέτηκας τὸ πρωὶ πρωί, υἱὲ τοῦ βασι-

25 Ἰεδδιδιὰ] Ἰεδδειδιὰ 93 127: Ἰεδδαιδιὰ 82: Ἰεδδιδεὶ Tht (Ἰεδδειδιὰ Tht^ap) **26** Ῥαββὰθ] Ῥααββὰθ 19 **27** Ῥαββὰθ] Ῥαβὰθ 108 **28** τὸ περισσὸν τοῦ λαοῦ] τὸν λαὸν τὸν περισσὸν 19 προκαταλάβομαι 82 93 >αὐτὴν 1° 93 >τὴν πόλιν ed κληθῇ] κληθην 127 **30** χρυσίου] χρύσιον 93 Δαυὶδ pr αὐτοῦ τοῦ 82 **31** διέπρισεν] διέπρησεν 82 93 ἐν πρίοσι] ἐμ πρίωσιν 108 πρίοσι] πρίωσιν 19 >καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις τοῖς σιδηροῖς 93 127 σκεπάρνοις pr ἐν 82 Μαδεββά] Μαδεββάν 82: μαχεββάν 127 οὕτως] οὗτος 93 λαὸς + αὐτοῦ ed

13, **1** Ἀβεσαλὼμ 19 108 82 **2** ἀρρωστίᾳ] ἀρρωστείᾳ 93 αὐτῇ] αὐτοῦ 93 **3** Ἀμνὼν] ἀμνὼ 19 ἑταῖρος] ἕτερος 82 Ἰωναθὰν 1°] Ἰωναδὰβ 127 Ἰωναθὰν 2°] Ἰωναδὰβ 127 **4** Ἀμνὼν] Ἀμνὼ 93 σοι] συ 82 ὅτι + σὺ 82 93 τὸ] τῶ 82

25 *Quod est interpretatum in verbo Domini* L_{91-95} **27** προκατείλημμαι] *Adveni ad capiendum* Arm vid **30** Αὐτὸς δὲ τὸν τοῦ βασιλέως τῶν Ἀμμανιτῶν λαμβάνει στέφανον Jos VII 161 **31** καὶ διέπρισεν — περιήγαγεν αὐτούς] *Et secaverunt* (*serraverunt* 91) *illos in serra et in tribolis ferreis circumduxit illos* L_{91-95} ἐποίει] *Faciebat* Arm

13, **3** Ἰωναθάν] [י]הונתן 4QSam^a . Δῆλος δὲ γίνεται ταῦτα πάσχων Ἰωνάθῃ τινὶ συγγενεῖ καὶ φίλῳ Jos VII 164

λέως καὶ οὐκ ἀπαγγελεῖς μοι; καὶ εἶπεν αὐτῷ ᾿Αμνών Τὴν Θαμὰρ
τὴν ἀδελφὴν τοῦ ἀδελφοῦ μου ᾿Αβεσσαλὼμ ἐγὼ ἀγαπῶ. [5] καὶ
εἶπεν αὐτῷ ᾿Ιωναθάν Κατακλίθητι ἐπὶ τὴν κοίτην σου καὶ
προσποιοῦ ἐνοχλεῖσθαι, καὶ ἥξει ὁ πατήρ σου ἐπισκέψασθαί σε,
καὶ ἐρεῖς αὐτῷ ᾿Ελθέτω δὴ Θαμὰρ ἡ ἀδελφή μου καὶ παραστηκέ-
τω μοι ψωμίζουσά με, καὶ ποιήσει ἐνώπιόν μου βρῶμα, ὅπως ἴδω
καὶ φάγω ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς. [6] καὶ κοιμᾶται ᾿Αμνὼν καὶ προσ-
εποιήσατο ἐνοχλεῖσθαι, καὶ παρεγένετο ὁ βασιλεὺς ἐπισκέψασθαι
αὐτόν. καὶ εἶπεν ᾿Αμνὼν πρὸς τὸν βασιλέα Παραγενηθήτω δὴ
Θαμὰρ ἡ ἀδελφή μου πρὸς μὲ καὶ κολλυρισάτω ἐνώπιόν μου δύο
κολλυρίδας, καὶ φάγομαι ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς. [7] καὶ ἀπέστειλε
Δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον πρὸς Θαμὰρ λέγων Πορεύθητι δὴ πρὸς ᾿Αμ-
νὼν τὸν ἀδελφόν σου καὶ ποίησον αὐτῷ δεῖπνον. [8] καὶ ἐπορεύθη
Θαμὰρ εἰς τὸν οἶκον ᾿Αμνὼν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, καὶ αὐτὸς
ἐκάθευδεν. [9] καὶ ἔλαβε Θαμὰρ τὸ στέαρ καὶ ἐφύρασε καὶ ἐκολλύ-
ρισεν ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ ἥψησε τὰς κολλυρίδας, καὶ ἔλαβεν εἰς ὃ
ἀποχέουσιν καὶ ἀπέχεεν ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐβούλετο φαγεῖν.
καὶ εἶπεν ᾿Αμνών ᾿Εξαγάγετε ἀπ᾿ ἐμοῦ πάντα ἄνδρα. καὶ ἐξήγα-
γον ἀπ᾿ αὐτοῦ πάντα ἄνδρα. [10] καὶ εἶπεν ᾿Αμνὼν πρὸς Θαμάρ
Εἰσένεγκέ μοι τὸ βρῶμα εἰς τὸν κοιτῶνα, καὶ φάγομαι ἐκ τῆς
χειρός σου. καὶ ἔλαβε Θαμὰρ τὰς κολλυρίδας ἃς ἐποίησεν, καὶ
εἰσήνεγκεν ᾿Αμνὼν τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς εἰς τὸν κοιτῶνα. [11] καὶ
προσήνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν, καὶ ἐκράτησεν αὐτὴν ᾿Αμνὼν καὶ εἶπεν
αὐτῇ Εἴσελθε, κοιμήθητι μετ᾿ ἐμοῦ. [12] καὶ εἶπεν αὐτῷ Μή,
ἀδελφέ, μὴ ταπεινώσῃς με, ὅτι οὐκ ἐστὶν οὕτως ἐν τῷ ᾿Ισραήλ· μὴ

ἀπαγγελεῖς] ἀπήγγειλας 19 ᾿Αμνών pr ὁ 19 108 >τὴν 1º 19 108 ᾿Αβεσαλὼμ 19 108 82 93 **5** ᾿Ιωναθάν] ᾿Ιωναδάβ 127 κοίτην] κλίνην 19 αὐτῷ 2º] πρὸς αὐτὸν 19 παραστηκέτω] παρεστήκετο 93 **6** ἐνοχλεῖσθαι] ἐνοχλεῖσθε 108* 93 κολλυρισάτο 82 **7** ᾿Αμνὼν] ᾿Αμμὼν 93 **9** ἔλαβε] προσέλαβε 82 >καὶ ἐφύρασε 93 >τὰς 82 ἀποχέουσιν] αποχαιουσιν 127 ἀπέχεεν] ἐπέχεεν 19 108: ἀπέχεειν ed >πάντα 93 **10** ᾿Αμνὼν] ᾿Αμμὼν 93 **11** >καὶ προσήνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν 19 ᾿Αμνὼν] ᾿Αμὼν 127* **12** ταπεινώσῃς] ταπεινώσεις 82 93 >τῷ 82

5 Κατακλίθητι — ἐνοχλεῖσθαι] *Contine te in lecto tuo et affactare* (*affacture* 95) *quod male langueas* $L_{91\text{-}95}$ (*et finge te quod male langueas* omnes sub sigla *al*) καὶ ποιήσει — βρῶμα] *Et faciat coram me cenam* (*coenam* 94) *mihi collyridas* $L_{91\text{-}95}$ **6** Ὁ ᾿Αμνὼν... προσεποιήσατο κατὰ τὰς ᾿Ιωνάθου ὑποθήκας. παραγενομένου δὲ τοῦ πατρὸς καὶ σκεπτομένου πῶς ἔχοι Jos VII 166 καὶ προσεποιήσατο ἐνοχλεῖσθαι] *Et affactabatur se male habere* $L_{91\text{-}95}$ ἐνώπιον] *Coram* Arm **9** ἐνώπιον] *Coram* Arm *Et accepit themar* (*thanar* 91) *farinam et consparsit et collirizavit* (*collyr.* 91) *coram eo* $L_{91\text{-}95}$ **12** *Noli facere spurcitiam* (*spurciciam* 95) *istam* $L_{91\text{-}95}$

ποιήσῃς τὴν ἀκαθαρσίαν ταύτην. 13 καὶ ποῦ οὐχ ἥξει τὸ ὄνειδός
μου; καὶ σὺ ἔσῃ ὡς εἷς τῶν ἀφρόνων ἐν Ἰσραήλ. καὶ νῦν λάλησον
δὴ πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι οὐ μὴ ἀποκωλύσῃ με ἀπὸ σοῦ. 14 καὶ
οὐκ ἐβούλετο Ἀμνὼν ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς, καὶ ἐκράτησεν
ὑπὲρ αὐτήν, καὶ ἐταπείνωσεν αὐτὴν καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς. 15
καὶ ἐμίσησεν αὐτὴν Ἀμνὼν μῖσος μέγα σφόδρα, ὅτι μέγα τὸ
μῖσος ὃ ἐμίσησεν αὐτὴν ὑπὲρ τὴν ἀγάπησιν ἣν ἠγάπησεν αὐτήν.
καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἀμνών Ἀνάστηθι καὶ ἀπότρεχε. 16 καὶ εἶπεν
αὐτῷ Θαμάρ Μὴ ἀδελφέ, ὅτι μεγάλη ἡ κακία ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν
πρώτην ἣν πεποίηκας μετ' ἐμοῦ, τοῦ ἐξαποστεῖλαί με. καὶ οὐκ
ἐβούλετο Ἀμνὼν ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς. 17 καὶ καλεῖ τὸν
παῖδα αὐτοῦ τὸν προεστηκότα τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ
Ἐξαπόστειλον δὴ ταύτην ἀπ' ἐμοῦ ἔξω, καὶ κλεῖσον τὴν θύραν
⌜⌟ ὀπίσω αὐτῆς. 18 καὶ ἐπ' αὐτῇ ⌜χιτὼν ἀστραγαλωτός,⌟ ὅτι οὕτως
ἐνεδιδύσκοντο αἱ θυγατέρες τοῦ βασιλέως αἱ παρθένοι τοὺς
ὑποδύτας αὐτῶν, καὶ ἐξήγαγεν αὐτὴν ὁ λειτουργὸς τοῦ Ἀμνὼν
ἔξω καὶ ἀπέκλεισε τὴν θύραν ὀπίσω αὐτῆς. 19 καὶ ἔλαβε Θαμὰρ
σποδὸν καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς, καὶ τὸν χιτῶνα τὸν
ἀστραγαλωτὸν τὸν ἐπ' αὐτῇ διέρρηξε, καὶ ἔθηκε τὰς χεῖρας αὐτῆς
ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ ἐπορεύετο πορευομένη καὶ βοῶσα. 20
καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἀβεσσαλὼμ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς Μὴ Ἀμνὼν ὁ
ἀδελφός σου γέγονε μετὰ σοῦ; καὶ νῦν ἀδελφή, σιώπησον, ὅτι
ἀδελφός σου αὐτός. μὴ προσποιοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ σου τοῦ λαλῆσαί
τι. καὶ ἐκάθισε Θαμὰρ χηρεύουσα καὶ ἐκψυχοῦσα ἐν τῷ οἴκῳ
Ἀβεσσαλὼμ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς. 21 καὶ ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ ἤκουσε
πάντας τοὺς λόγους τούτους καὶ ἠθύμησε σφόδρα· καὶ οὐκ

ποιήσῃς] ποιήσεις 108 82 ἀκαθαρσίαν] ακαθαριαν 127* **13** ἔσῃ] ἔσει ed ἀποκωλύσῃ] ἀποκολλήσῃ 19 108 >με 82 **15** μῖσος 1°] μεισος 82 μῖσος 2°] μεισος 82 ἀγάπησιν] ἀγάπην 19 108 αὐτῇ] αὐτὴν 82 **16** Μὴ ἀδελφέ] ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ 19 108 ὅτι + οὐ 19 108 **17** προεστηκότα] παρεστηκότα 19 Ἐξαπόστειλον] ἐξαπόστελον 108 θύραν] θύρα 82 **18** ἐνεδιδύσκοντο] ἐπεδυδίσκοντο 19 108: ἐπεδιδύσκοντο ed ὑποδύτας] ἐπενδύτας 82 λειτουργὸς τοῦ] λιτουργὸς τῶν 82 θύραν] θύρα 82 ἑαυτῆς] αὐτῆς 19 108 **20** εἶπεν] επεν 19 Ἀβεσαλὼμ 19 108 σου 1°] μου 19 108ᶜ 82 127 ἀδελφὸς 3° pr ὁ 82 αὐτὸς] οὗτος 127 τι] ἔτι τὸ ῥῆμα τοῦτο 127 ἐκάθισε] ἐκάθησε 82: ἔκλεισε 93 Ἀβεσαλὼμ 19 108 82 **21** >οὐκ 19

13 ἥξει] *Veniet* L_{115} **15** *Et dixit ei hammon surge cito et redi* L_{115} **16** *Quia maius scelus fiet novissimum magis quam primum* L_{115} **18** *Et erat super illam vestis* (*vestes* 91) *stragolatos* (*stragoletos* 91) $L_{91\text{-}94}$ **19** Ἀπήει διὰ τῆς πόλεως μέσης βοῶσα Jos VII 171 *Stragulaon* L_{94} (*stragoloton* sub sigla *al*) ἐπορεύετο] *Ibat* Arm **20** *Et dixit ei abessalon numquid ammon frater meus* L_{115} **21** *Et rex david audivit omnia verba haec et defecit animo valde* L_{115}

ἐλύπησε τὸ πνεῦμα Ἀμνὼν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἠγάπα αὐτόν, ὅτι
πρωτότοκος αὐτοῦ ἦν. 22 καὶ οὐκ ἐλάλησεν Ἀβεσσαλὼμ τῷ
Ἀμνὼν ἀπὸ κακοῦ ἕως ἀγαθοῦ, καὶ ἐμίσησεν Ἀβεσσαλὼμ τὸν
Ἀμνὼν ἀνθ' ὧν ἐταπείνωσε Θαμὰρ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ.

23 Καὶ ἐγένετο μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν, καὶ ἦσαν κείροντες τῷ
Ἀβεσσαλὼμ ἐν Βασελλασὼρ τῇ παρὰ Γοφραίμ. καὶ ἐκάλεσεν
Ἀβεσσαλὼμ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως. 24 καὶ ἦλθεν
Ἀβεσσαλὼμ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἶπεν Ἰδοὺ δὴ κείρουσι τῷ
δούλῳ σου· πορευθήτω δὴ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ πρὸς
τὸν δοῦλον αὐτοῦ. 25 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἀβεσσαλώμ Μή,
τέκνον, οὐ μὴ ἔλθωμεν πάντες ἡμεῖς, ὅπως μὴ βαρυνθῶμεν ἐπὶ σέ.
καὶ κατεβιάζετο αὐτὸν Ἀβεσσαλώμ, καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ βασιλεὺς
τοῦ πορευθῆναι, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν. 26 καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλώμ
Ἀλλὰ πορευθήτω δὴ μετ' ἐμοῦ Ἀμνὼν ὁ ἀδελφός μου. καὶ εἶπεν
ὁ βασιλεύς Ἵνα τί πορεύεται μετὰ σοῦ; 27 καὶ κατεβιάσατο αὐτὸν
Ἀβεσσαλὼμ καὶ ἐξαπέστειλε μετ' αὐτοῦ τὸν Ἀμνὼν καὶ πάντας
τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως. καὶ ἐποίησεν Ἀβεσσαλὼμ πότον κατὰ
τὸν πότον τοῦ βασιλέως. 28 καὶ ἐνετείλατο Ἀβεσσαλὼμ τοῖς
παισὶν αὐτοῦ λέγων Ἴδετε, ὅταν εὖ ἔχῃ ἡ καρδία τοῦ Ἀμνὼν ἐν
τῷ οἴνῳ, καὶ ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς Πατάξατε τὸν Ἀμνὼν καὶ θανατώ-
σατε αὐτόν. μὴ φοβεῖσθε, ὅτι ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. κραταιοῦσθε
καὶ γίνεσθε εἰς ἄνδρας δυνατούς. 29 καὶ ἐποίησαν οἱ παῖδες
Ἀβεσσαλὼμ τῷ Ἀμνὼν καθὼς ἐνετείλατο αὐτοῖς· καὶ ἀνέστησαν
πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπέβησαν ἕκαστος ἐπὶ τὴν

22 Ἀβεσαλὼμ 1° 19 108 82 >τῷ Ἀμνὼν — Ἀβεσσαλὼμ 2° 82 Ἀβεσαλώμ 2° 19 108 **23** κείροντες] κείρων 82 Ἀβεσαλὼμ 1° 19 108 82 Ἀβεσαλὼμ 2° 19 108 >πάντας 19 **24** Ἀβεσαλὼμ 108 >δὴ 2° 127 **25** πρὸς] τῷ 19 108 Ἀβεσαλώμ 1° 19 108 Ἀβεσαλώμ 2° 19 108 82 **26** Ἀβεσαλώμ 19 108 πορεύεται] πορεύσεται 127: πορευθήτω 82 **27** Ἀβεσαλὼμ 1° 19 108 82 ἐποίησεν] ἐνετείλατο 82 Ἀβεσαλὼμ 2° 19 108 82 **28** Αβεσαλωμ ed τοῖς παισὶν pr πᾶσι 93 Ἴδετε] ἴδε 19 108 ἔχῃ] ἔχει 82 Ἀμνὼν] Ἀμνὸν 19 φοβεῖσθε] -θαι 93 κραταιοῦσθε] -θαι 82 γίνεσθε] -θαι 82 **29** παῖδες] ἄνδρες 93 Ἀβεσαλὼμ 19 108 82 >οἱ 2° 19 ἐπέβησαν + πάντες 82

22 *Et non est locutus abessalon hammon nec malum nec bonum et odio habuit abessalon ammon* L_{115} **23** *Et factum est post biennium* L_{115} **24** πρὸς τὸν δοῦλον αὐτοῦ] 4QSam[a] *Rex et fili eius ad servum suum* L_{115} **25** *Non veniemus omnes ne gravemus te et cogebat eum abessalon* L_{115} ὅπως] *Ut* Arm ms 95 **26** *Veniat ergo mecum hammon... et dixit ei rex ut quid it tecum* L_{115} μετ' ἐμοῦ] *Mecum* Arm **28** *Quum factum fuerit iucundum* (*iocundum* 95) *cor Ammon* $L_{91\text{-}95}$ ὅτι ἐγὼ ἐντέλλομαι — δυνατούς] *Ego enim praecepi vobis confortamini et estote viri fortes* L_{115} **29** καὶ ἐπέβησαν — αὐτοῦ] *Et ascenderunt unusquisque in muscellas* (*mucellas* 95) *suas* $L_{91\text{-}95}$: *Et ascenderunt unusquisque in mulam suam* L_{115}

ἡμίονον αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον. [30] καὶ ἐγένετο, ὡς αὐτοὶ ἦσαν ἐν τῇ
ὁδῷ, καὶ ἡ ἀγγελία ἦλθε πρὸς Δαυὶδ λεγόντων Πέπαικεν
Ἀβεσσαλὼμ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως, καὶ οὐχ ὑπολέ-
λειπται ἐν αὐτοῖς ἕως ἑνός. [31] καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ διέρρηξε
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ πάντες οἱ παῖδες
αὐτοῦ παρειστήκεισαν αὐτῷ διερρωγότες τὰ ἱμάτια. [32] καὶ ἀπεκρί-
θη Ἰωναθὰν υἱὸς Σαμαὰ ἀδελφοῦ Δαυὶδ λέγων Μὴ εἰπάτω ὁ
κύριός μου ὁ βασιλεύς, ὅτι πάντα τὰ παιδάρια οἱ υἱοὶ τοῦ βασι-
λέως τεθνήκασι, διότι ἀλλ' ἢ Ἀμνὼν μόνος τέθνηκεν, ὅτι ἐν ὀργῇ
ἦν αὐτῷ Ἀβεσσαλὼμ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐταπείνωσεν Ἀμνὼν τὴν
ἀδελφὴν αὐτοῦ Θαμάρ. [33] καὶ νῦν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς μὴ
θέσθω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ῥῆμα λέγων ὅτι πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ
βασιλέως τεθνήκασιν, ὅτι ἀλλ' ἢ Ἀμνὼν μόνος τέθνηκεν· [34] καὶ
ἀπέδρα Ἀβεσσαλώμ. καὶ ἀνέβη τὸ παιδάριον ὁ σκοπὸς καὶ ἦρε
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε· καὶ ἰδοὺ λαὸς πολὺς πορευόμενος
τὴν ὁδὸν τὴν Σωραὶμ ἐκ μέρους τοῦ ὄρους ἐν τῇ καταβάσει. καὶ
παρεγένετο ὁ σκοπὸς καὶ ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν Ὁρῶν
ἑώρακα ἄνδρας ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς Σωραὶμ ἐκ μέρους τοῦ ὄρους. [35]
καὶ εἶπεν Ἰωναθὰν πρὸς τὸν βασιλέα Ἰδοὺ οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως
παραγεγόνασιν· κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ δούλου σου, οὕτως γέγονεν. [36]
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ συντελέσαι αὐτὸν λαλοῦντα, καὶ ἰδοὺ οἱ υἱοὶ τοῦ
βασιλέως παραγεγόνασιν καὶ ἦραν τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυ-
σαν. καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ ἔκλαυσαν κλαυθ-
μὸν μέγαν σφόδρα. [37] καὶ Ἀβεσσαλὼμ ἀπέδρα, καὶ ἐπορεύθη
πρὸς Θολμὶ υἱὸν Ἀμιοὺδ βασιλέα Γεσσεὶρ εἰς γῆν Χαλααμά. καὶ

30 Ἀβεσαλὼμ 19 108 ὑπολέλειπται] ὑπολέληπται 19 108: ὑπολέλυπται 82 **31** >αὐτοῦ 2° 82 παρειστήκεισαν] παριστήκεισαν 93 127: παρηστήκεισαν 82: παρειστήκησαν 19 108 **32** Ἰωναθὰν] Ἰωναδὰβ 127 >οἱ 93 Ἀβεσαλὼμ 19 108 82 **33** >ῥῆμα 82 **34** Ἀβεσαλώμ 19 108 82 Σωραὶμ] Σωράμ 93 ἑώρακα] ἑόρακα 127 **35** Ἰωναθὰν] Ἰωναδὰβ 127 οὕτως] οὕτω 82 γήγωνεν 82 >οἱ 1° 93 κλαυθμὸν] κλαθμὸν 19 108 μέγαν] μέγα 82 **37** Ἀβεσαλὼμ 19 108 Θολμὶ] Θολμεὶ 93 127 Tht: Θολμεὶν 82: Θολβὶ 108 Ἀμιοὺδ] Ἀμειοὺδ 82 93 127 Γεσσεὶρ] Γεσεὶρ 108 Χαλααμά] Χαλλαμά 93: Χαλλαμάν 19 108: Χαλαάμ 127

30 *Nuntius venit at davit dicens... et non est ex illis relictus nec unus* L_{115} **31** παρειστήκεισαν] *Stabant circum* Arm διερρωγότες] *Scisi* Arm **32** *Et respondit ionathab filius samaa fratris davit dicens... occisi sunt quia solus hammon occisus est in ira enim est at abessalon* L_{115} (*est at* fortasse corr pro *erat* Fischer) οἱ υἱοὶ — τεθνήκασι] *Filii regis mortui sunt* Arm **34** Σωραὶμ — ὄρους] *[Soram] ex parte monti[s* L_{115} τὴν ὁδὸν] *Viam* Arm ms 95 **37** *Et abessalon fugiit et abit at tolmi filium amiut regem gessir* L_{115} εἰς γῆν Χαλααμά] *In terra callama* (*callam* 91: *calama* 95) $L_{91\text{-}95}$ (>*in terra* 91) *Et planxit rex filios suos* L_{115}

ἐπένθησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας. 38
καὶ 'Αβεσσαλὼμ ἔφυγε καὶ ἀπῆλθεν εἰς Γεσσείρ· καὶ ἦν ἐκεῖ ἔτη
τρία. 39 καὶ ἐκόπασε τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως Δαυὶδ τοῦ ἐξελθεῖν
ἐπὶ 'Αβεσσαλώμ, ὅτι παρεκλήθη ὑπὲρ 'Αμνὼν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ
τεθνηκότος.

14, 1 Καὶ ἔγνω 'Ιωὰβ υἱὸς Σαρουία ὅτι ἡ καρδία τοῦ βασιλέως
ἐπὶ 'Αβεσσαλώμ. 2 καὶ ἀπέστειλεν 'Ιωὰβ εἰς Θεκοῦε, καὶ ἔλαβεν
ἐκεῖθεν γυναῖκα φρονίμην καὶ εἶπεν αὐτῇ Πένθησον δὴ καὶ περιβα-
λοῦ ἱμάτια πενθικά, καὶ μὴ χρίσῃ ἔλαιον, καὶ γενήθητι ὡς γυνὴ
ἡμέρας πολλὰς πενθοῦσα ἐπὶ τεθνηκότι. 3 καὶ ἥξεις πρὸς τὸν βα-
σιλέα, καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ ἔθετο
'Ιωὰβ τοὺς λόγους ἐν τῷ στόματι αὐτῆς. 4 καὶ παρεγένετο ἡ γυνὴ
ἡ Θεκουῖτις πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς ἐπὶ
τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ εἶπεν Σῶσον, ὁ βασιλεύς,
σῶσον. 5 καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς Τί σοι ἔστιν; καὶ εἶπεν ἡ
γυνή Ὄντως γυνὴ χήρα ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπέθανεν ὁ ἀνήρ μου. 6 καὶ
τῇ δούλῃ σου δύο υἱοί· καὶ διεμάχοντο ἐν τῷ πεδίῳ ἀμφότεροι, καὶ
οὐκ ἦν ὁ συλλύσων ἀνὰ μέσον αὐτῶν, καὶ ἐπάταξεν ὁ εἷς τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν. 7 καὶ ἰδοὺ ἐξανέστησαν ὅλη
ἡ φυλὴ ἐπὶ τὴν δούλην σου λέγοντες Παράδος τὸν πατάξαντα τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ θανατώσομεν αὐτὸν ἀντὶ τῆς ψυχῆς τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ ὃν ἀπέκτεινεν, καὶ ἐξαροῦμεν τὸν κληρονόμον
ὑμῶν, καὶ σβεσθήσεται ὁ σπινθὴρ ὁ ὑπολελειμμένος μοι, τοῦ μὴ
ὑπάρξαι τῷ ἀνδρί μου ὄνομα καὶ λεῖμμα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.

38 'Αβεσαλὼμ 19 108 Γεσσείρ] Γεσείρ 108 >ἔτη 127* **39** 'Αβεσαλώμ 19 108 >ὅτι 93

14, 1 βασιλέως + παρεκλήθη 19 108^c 'Αβεσαλώμ 19 108 **2** ἐκεῖθεν] ἐκεῖ 19 πενθικά] πενθηκά 19 108 82 127 χρίσῃ] χρίσει 19 82 ἔλαιον] ἔλεον 93 **3** αὐτὸν] τὸν βασιλέα 19 ἐν] ἐπὶ 19 108 τῷ στόματι] τοῦ στόματος 19 **4** Θεκουῖτις] Θεκουειτης 82 127: Θοκωειτις 93: Θεκουιτης 19 **6** διεμάχοντο] ἐμάχοντο 82 συλλύσων] scripsi: συνλύσων 82 93 127: ἐξαιρούμενος 19 108 **7** θανατωσωμεν 93 >αὐτὸν 19 108 σβεσθήσεται] σβενθήσεται 19 ὑπολελιμμένος 82 τῷ ἀνδρί] ὁ ἀνήρ 82

38 Φεύγει δ' 'Αψάλωμος εἰς Γεσσούραν Jos VII 180 **39** τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως] [רו]ח המלך $4QSam^a$ *Et requievit spiritus regis* L_{115} ἐπὶ] *Super* Arm

14, 2 *Et misit ioab tecue... et dixit ei... et esto sicut mulier quae lugit multis diebus* L_{115} **4** Θεκουῖτις] *T'ekuac'i* Arm **7** ὁ ὑπολελειμμένος μοι] [אשר] הׄ[ש]אׄרתי $4QSam^c$ καὶ σβεσθήσεται ὁ σπινθὴρ] *Et extinguatur* (*extinguat* 95) *ticio* (*ticyo* 91) $L_{91\text{-}95}$ ἐπὶ] *Super* Arm

[8] καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν γυναῖκα Πορεύου εἰς τὸν οἶκόν
σου ὑγιαίνουσα, κἀγὼ ἐντελοῦμαι περὶ σοῦ. [9] καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ
Θεκουῖτις πρὸς τὸν βασιλέα Κύριε βασιλεῦ, ἐπ' ἐμὲ ἡ ἀδικία καὶ
ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ θρόνος τοῦ
βασιλέως ἀθῷος. [10] καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς Τὸν λαλοῦντα πρὸς σὲ
ῥῆμα, ἄγαγε αὐτὸν πρὸς μέ, καὶ οὐ μὴ προσθήσει ἔτι ἅψασθαί
σου. [11] καὶ εἶπεν ἡ γυνή Μνησθήτω δὴ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τοῦ
Κυρίου Θεοῦ, ὅτι ἐὰν πληθύνωσιν οἱ ἀγχιστεύοντες τὸ αἷμα ἐν τοῖς
γειώραις, καὶ οὐκ ἐξαρεῖς τὸν υἱόν μου. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς
⌜Ζῆ Κύριος, εἰ πεσεῖται ἀπὸ τῶν τριχῶν τοῦ υἱοῦ σου ἐπὶ τὴν γῆν.⌟
[12] καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ Θηκουῖτις Λαλησάτω δὴ ἡ δούλη σου πρὸς
τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα ῥῆμα. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς Λάλει. [13]
⌜καὶ εἶπεν ἡ γυνή Ἵνα τί ἐλογίσθη οὕτως ἐπὶ λαὸν Κυρίου; καὶ ἐκ
τοῦ παρελθεῖν τὸν βασιλέα τὸν λόγον τοῦτον τοῦ ἐγκρατεύσασθαι
τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα τὸν ἀπωσμένον ἀπ' αὐτοῦ, [14] ὅτι
τέθνηκεν ὁ υἱός σου, καὶ ὥσπερ τὸ ὕδωρ τὸ ἐκχεόμενον ἐπὶ τὴν
γῆν οὐ συναχθήσεται, καὶ οὐκ ἐλπίζει ἐπ' αὐτῷ ψυχή·⌟ καὶ
ἐλογίσατο ὁ βασιλεὺς λογισμὸν τοῦ ἀπώσασθαι ἀπ' αὐτῷ ἀπω-
σμένον. [15] ⌜καὶ νῦν ὑπὲρ ὧν ἥκω λαλῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα τὸν
λόγον τοῦτον, ὄψεταί με ὁ λαός, καὶ ἐρεῖ ἡ δούλη σου Λαλησάτω
δὴ ἡ δούλη σου πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα, ὅπως ποιήσῃ ὁ
βασιλεὺς τὸ ῥῆμα τῆς παιδίσκης αὐτοῦ· [16] ὅτι ἀκούσεται ὁ βασι-
λεύς, καὶ ἐξελεῖται τὴν δούλην αὐτοῦ ἐκ χειρὸς τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ζη-
τοῦντος ἐξολοθρεῦσαί με καὶ τὸν υἱόν μου κατὰ τὸ αὐτὸ ἐκ τῆς
κληρονομίας Κυρίου. [17] καὶ ἐρεῖ ἡ δούλη σου Γενηθήτω δὴ ὁ λό-

8 ἐντελοῦμαι] ἐντέλλομαι 19 108 Θεκουῖτις] Θεκουειτις 82 93 127: Θεκουιτης 19 **10** προσθήσει] προσθήση 108 82 **11** πληθύνωσιν] πληθυνθῶσιν 82 >Ζῆ Κύριος — ὁ βασιλεύς (v. 12) 19 εἰ] οὐ 108 **12** Θεκουῖτις] Θεκουειτις 82 93 127 Λάλει] λαλη 93 **13** ἐπιστρέψαι] ἀποστρέψαι Tht: + πρὸς 93 **14** ἐλπίζει] ἐλπιεῖ Tht αὐτῷ] αὐτὸ 82 93 127 λογισμὸν pr τὸν 19 >ἀπ' αὐτοῦ 93 **15** λαλῆσαι] λαλήσω 19 ὄψεται pr καὶ Tht ὅπως] εἰ πῶς ed ποιήσῃ] ποιήσει 19 108 82 93 **16** τὴν δούλην αὐτοῦ] με Tht

9 καὶ ὁ θρόνος τοῦ βασιλέως] [וכסא ממלכ]ת̊ו̊ 4QSam[c] Θεκουῖτις] *T'ekuac'i* Arm **10** *Qui locutus* (*loquutus* 95) *fuerit ad te verbum, adduc.eum ad me* L_{91-95} **11** ἀπὸ τῶν τριχῶν] [משעי]ות 4QSam[c] *In mente habeat dominus meus... si multi congruerint* (*congregaverint* 94) *propingui ulciscentes sanguinem in lanceis suis, ut non auferas filium meum* L_{91-95} **14** *Quoniam occisus est filius tuus et quasi aqua effunditur in terra et non colligitur* (*colligatur* 95) *et non esperat in ea anima excogitavit rex cogitationem ut expelleret ad se expulsum* L_{91-95} (91 vid sed legitur in 92) ἐκχεόμενον] *Effusum* Arm **17** ἄγγελος Κυρίου] *Angelus domini* L_{117}

γος τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως εἰς θυσίαν, ὅτι καθὼς ἄγγελος
Κυρίου, οὕτως ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τοῦ εἰσακούειν τὸ καλὸν
καὶ τὸ πονηρόν. καὶ Κύριος ὁ Θεός σου μετὰ σοῦ ἔσται.⌋ 18 καὶ ⌋
ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπε τῇ γυναικί Μὴ δὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ
τὸ ῥῆμα ὃ ἐὰν ἐπερωτήσω σε. καὶ εἶπεν ἡ γυνή Λαλησάτω δὴ ὁ
κύριός μου ὁ βασιλεύς. 19 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς Εἰ δὴ ἡ χεὶρ Ἰωὰβ
μετὰ σοῦ ἐν πᾶσι τούτοις; καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ
βασιλεῖ Ζῇ ἡ ψυχή σου, κύριέ μου βασιλεῦ, εἰ ἔστιν εἰς τὰ δεξιὰ ἢ
ἀριστερὰ ἐκ πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς, ὅτι ὁ
δοῦλός σου Ἰωάβ, αὐτὸς ἐνετείλατό μοι καὶ αὐτὸς ἔθετο ἐν τῷ
στόματι τῆς δούλης σου πάντας τοὺς λόγους τούτους, 20 ⌈ὅπως ⌈
κυκλώσῃ τὸ πρόσωπον τοῦ λόγου τούτου ὃ ἐποίησεν ὁ δοῦλός
σου Ἰωὰβ τὸν λόγον τοῦτον.⌋ καὶ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς φρόνι- ⌋
μος κατὰ τὴν φρόνησιν ἀγγέλου τοῦ Θεοῦ τοῦ γνῶναι τὰ ἐπὶ τῆς
γῆς. 21 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰωάβ Ἰδοὺ πεποίηκά σοι τὸ
ῥῆμα τοῦτο· πορεύου καὶ ἐπίστρεφε τὸ παιδάριον τὸν Ἀβεσσαλώμ.
22 καὶ ἔπεσεν Ἰωὰβ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσ-
εκύνησεν αὐτῷ καὶ εὐλόγησε τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν Ἰωάβ Σήμε-
ρον ἔγνωκα ὁ δοῦλός σου ὅτι εὕρηκα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου,
κύριέ μου βασιλεῦ, καθότι ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὸ ῥῆμα τοῦ
δούλου αὐτοῦ. 23 καὶ ἀνέστη Ἰωὰβ καὶ ἐπορεύθη εἰς Γεσσείρ, καὶ
ἤγαγε τὸν Ἀβεσσαλὼμ εἰς Ἱερουσαλήμ. 24 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς
Ἀποστραφήτω εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπόν μου μὴ
ἰδέτω. καὶ ἀπεστράφη Ἀβεσσαλὼμ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὸ
πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδεν.

25 Καὶ καθὼς Ἀβεσσαλὼμ οὐκ ἦν ἀνὴρ καλὸς ἐν τῷ Ισραήλ,
αἰνετὸς σφόδρα· ἀπὸ ἴχνους ποδὸς αὐτοῦ καὶ ἕως κορυφῆς αὐτοῦ
οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ μῶμος. 26 καὶ ἐν τῷ κείρεσθαι αὐτὸν τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ, καὶ ἐγίνετο ἀπ' ἀρχῆς ἡμέρων εἰς ἡμέρας ὅταν ἐκείρετο,

17 οὕτως] ουτος 108 93 >τὸ 82 Κύριος 2° pr ὁ 82 >σου 2° 82 ἔσται] ἔστω 19 108 **19** >μου 19 βασιλεῦ] βασιλεύς 93 **20** κυκλώσῃ] κυκλώσει 19: κωλύσῃ 93: κυκυκλωσει 108 φρόνιμος] φρονημος 19 108 82 **21** πεποίηκά σοι] πεποιήκασι 19 Αβεσαλωμ ed **23** Ἀβεσσαλὼμ 19 108 82 **24** ἰδέτω] εἰδέτω 19 Ἀβεσσαλὼμ] Ἀβεσαλὼμ 19 108: pr ὁ 108 οὐκ] οὐχ 127 εἶδεν] ιδεν 127: ᾔδει 93 **25** Ἀβεσαλὼμ 19 108 82 καλὸς] καλλως 82 >ἐν 2° 19 ἐν αὐτῷ / μῶμος tr 82 **26** κείρεσθαι] κειρᾶσθαι 108 ἐγίνετο] ἐγένετο 19 >εἰς ἡμέρας 19

18 τῇ γυναικί] *Mulieri* L_{117} ὃ ἐὰν ἐπερωτήσω σε] *Quodcumque interrogavero te* L_{117} **19** *Si manus Joab tecum est in omnibus his? Et respondit* L_{117} **22** αὐτῷ] *Ei* Arm **26** *Et erat centum siclorum in pondere regali (+ proximi* 91: > 95) $L_{91\text{-}95}$: *Et erat centum [pond]erum in pondere* L_{117}: *Et erant centum siclorum pondere regali* Pau-N ἐγίνετο] *Faciebatur* Arm

ὅτι κατεβαρύνετο ἐπ' αὐτόν, καὶ κειράμενος ἵστα τὴν τρίχα τῆς
κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἦν ἑκατὸν σικλῶν ἐν τῷ σταθμῷ τῷ βασιλικῷ. 27
καὶ ἐτέχθησαν τῷ Ἀβεσσαλὼμ υἱοὶ τρεῖς καὶ θυγάτηρ μία, καὶ τὸ ὄ-
νομα αὐτῆς Μααχά. καὶ αὕτη ἦν γυνὴ καλὴ σφόδρα, καὶ γίνεται γυνὴ
τῷ Ῥοβοὰμ υἱῷ Σολομῶντος, καὶ τίκτει αὐτῷ τὸν Ἀβιά. 28 καὶ
ἐκάθισεν Ἀβεσσαλὼμ ἐν Ἰερουσαλὴμ δύο ἔτη ἡμέρων, καὶ τὸ
πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδεν. 29 καὶ ἐξαπέστειλεν
Ἀβεσσαλὼμ πρὸς Ἰωὰβ τοῦ ἀποστεῖλαι αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα,
καὶ οὐκ ἠθέλησεν Ἰωὰβ παραγενέσθαι πρὸς αὐτόν. καὶ ἀπέστειλεν
ἔτι ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτὸν καὶ οὐκ ἠθέλησε παραγενέσθαι. 30 καὶ
εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ Ἴδετε, ἡ μερὶς ἡ
ἐχομένη ἡμῶν ἐν ἀγρῷ τοῦ Ἰωάβ, καὶ αὐτῷ ἐκεῖ κριθαί· πορεύθητε
δὴ καὶ ἴδετε, καὶ ἐμπυρίσατε αὐτὰς ἐν πυρί. καὶ ἐνεπύρισαν αὐτὰς οἱ
δοῦλοι Ἀβεσσαλὼμ ἐν πυρί, τὴν μερίδα Ἰωάβ. καὶ παραγίνονται οἱ
δοῦλοι Ἰωὰβ πρὸς αὐτὸν διερρηχότες τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ λέγου-
σιν Ἐνεπύρισαν οἱ δοῦλοι Ἀβεσσαλὼμ τὴν μερίδα ἐν πυρί. 31 καὶ
ἀνέστη Ἰωὰβ καὶ ἐπορεύθη πρὸς Ἀβεσσαλὼμ εἰς τὸν οἶκον, καὶ
εἶπε πρὸς αὐτόν Ἵνα τί ἐνεπύρισαν οἱ δοῦλοί σου τὸν ἀγρόν μου ἐν
πυρί; 32 καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς Ἰωάβ Ἰδοὺ ἀπέστειλα πρὸς σὲ
λέγων ἅπαξ καὶ δίς Παραγενοῦ δή, ὅπως ἀποστείλω σε πρὸς τὸν βα-
σιλέα λέγοντα Ἵνα τί παρεγενόμην ἐκ Γεσσείρ; καλὸν ἦν μοι τοῦ
εἶναί με ἐκεῖ· καὶ νῦν ὄψομαι δὴ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως, καὶ εἰ
ἔστιν ἐν ἐμοὶ ἀδικία, καὶ θανατωθήσομαι. 33 καὶ ἐπορεύθη Ἰωὰβ
πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ, καὶ ἐκάλεσε τὸν Ἀβεσσα-
λώμ. καὶ εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ ἔπε-
σεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. καὶ κα-
τεφίλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν Ἀβεσσαλώμ.

βασιλικῷ] βασικω 127 **27** Ἀβεσαλὼμ 19 108 82 υἱοὶ τρεῖς tr 19 108 ἦν] ἡ 19 108 >γυνὴ 127 υἱῷ] υἱὸς 127 τίκτει] τίκτη 19 **28** Ἀβεσαλὼμ 19 108 82 ἐν] εἰς 93 οὐκ] οὐχ 127 εἶδεν] ᾔδε 93 **29** Ἀβεσαλὼμ 19 108 >πρὸς αὐτὸν 2° 93 **30** Ἀβεσσαλὼμ 1°] Ἀβεσαλὼμ 19* 108: Ἀβεσσαλὼν 19^{c} 82 αὐτὰς 1°] αὐτὰ 19 108 αὐ-τὰς / οἱ δοῦλοι tr 19 Ἀβεσαλὼμ 2° 19* 108 Ἀβεσαλὼμ 3° 19* 108 **31** Ἀβεσα-λὼμ 19* **32** Αβεσαλωμ ed Ἰωάβ + λέγων 19 λέγων post δίς 19 ἀποστείλω] ἀποστελῶ 19 108 παρεγενόμην] παραγενόμην 93* >ἦν 93 >καὶ 5° 82 **33** βασι-λέα 1° + καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως 19 Ἀβεσαλώμ 1° 19 108 82 >αὐτοῦ 93 . γῆν + καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ 19 Αβεσαλωμ 2° ed

27 καὶ αὕτη] והיאה 4QSam^{c} *Nomen erat ei Moacha et haec puella erat* L$_{91-95}$ καὶ 4°] *Et* Arm1 **30** *Dixit Abessalon* L$_{117}$ ἐχομένη ἡμῶν] *Iuxta nos* L$_{117}$ Ἀβεσσαλώμ 1° — αὐτοῦ] *Abesolom ad servos suos* Arm **31** ἐνεπύρισαν — σου] *Succenderunt servi tui* Arm **32** δή] נא 4QSam^{c}

15, 1 Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ Ἀβεσσα-
λὼμ ἅρματα καὶ ἵππους καὶ πεντήκοντα ἄνδρας προτρέχοντας
πρὸ προσώπου αὐτοῦ. 2 καὶ ὤρθριζεν Ἀβεσσαλώμ, καὶ ἐφίστατο
ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πύλης. καὶ ἦν πᾶς ἀνὴρ ᾧ ἐγίνετο κρίσις καὶ ἤρ-
χετο πρὸς τὸν βασιλέα εἰς κρίμα, καὶ ἐκάλει αὐτὸν Ἀβεσσαλὼμ
καὶ ἔλεγεν αὐτῷ Ἐκ ποίας πόλεως εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίνατο ὁ ανὴρ
καὶ ἔλεγεν Ἐκ μιᾶς τῶν φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ ὁ δοῦλός σου. 3 καὶ
ἔλεγε πρὸς αὐτὸν Ἀβεσσαλώμ Ἰδού οἱ λόγοι σου καλοὶ καὶ
κατευθύνοντες, καὶ ὁ ἀκουσόμενος οὐχ ὑπάρχει σοι παρὰ τοῦ βα-
σιλέως. 4 καὶ ἔλεγεν Ἀβεσσαλώμ Τίς καταστήσει με κριτὴν ἐπὶ
τῆς γῆς ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ, καὶ ἐπ᾽ ἐμὲ ἐλεύσονται πᾶς ἀνὴρ ᾧ ἐὰν
γένηται κρίσις, καὶ δικαιώσω αὐτόν. 5 καὶ ἐγίνετο ἐπὶ τῷ προσά-
γειν τὸν ἄνδρα τοῦ προσκυνεῖν αὐτῷ, καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ
καὶ ἐπελαμβάνετο αὐτοῦ καὶ κατεφίλει αὐτόν. 6 καὶ ἐποίει
Ἀβεσσαλὼμ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο παντὶ Ἰσραὴλ τοῖς παραγινομέ-
νοις εἰς κρίσιν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἰδιοποιεῖτο Ἀβεσσαλὼμ τὰς
καρδίας πάντων τῶν ἀνδρῶν τοῦ Ἰσραήλ.
7 Καὶ ἐγένετο μετὰ τέσσαρα ἔτη, καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς
τὸν βασιλέα λέγων Πορεύσομαι δὴ καὶ ἀποδώσω τὰς εὐχάς μου,
ἃς ηὐξάμην τῷ Κυρίῳ ἐν Χεβρών· 8 ὅτι εὐχὴν ηὔξατο ὁ δοῦλός
σου, ὅτε ἐκαθήμην εἰς Γεσσεὶρ ἐν Συρίᾳ λέγων Ἐὰν ἐπιστρέφων
ἐπιστρέψῃ με Κύριος εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ λατρεύσω τῷ Κυρίῳ ἐν
Χεβρών. 9 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς Πορεύου ὑγιαίνων. καὶ
ἀνέστη καὶ ᾤχετο Ἀβεσσαλὼμ εἰς Χεβρών. 10 καὶ ἀπέστειλεν

15, 1 ἑαυτῷ] αὐτῷ 93 Ἀβεσσαλώμ] Αβεσαλωμ ed: pr ὁ 82 ἵππους] ἱππεῖς 19 108 **2** ὤρθριζεν] ὤρθρισεν 108: ὄρθρισεν 19 Αβεσαλωμ 1° ed ἐγίνετο] ἐγένετο 93 Αβεσαλωμ 2° ed **3** Αβεσαλωμ ed **4** Αβεσαλωμ ed καταστήσει] καταστήση 93 ᾧ ἐὰν] ὅς ἂν 82 ἐὰν] ἂν 93 **5** ἐπὶ] ἐν 93 τῷ] τοῦ 82 τοῦ] τῶ 19 108 (τὸ) κατεφίλει] κατεφίλη 93 **6** Αβεσαλωμ 1° ed παραγινομένοις] παραγενομένοις 19 Ἀβεσσαλὼμ 2°] Αβεσαλωμ ed: pr ὁ 19 108 Ἰσραήλ pr τοῦ 82 127 **7** Αβεσαλωμ ed >δὴ 93 ηὐξάμην] εὐξάμην 127 **8** >εὐχὴν 82 εἰς 1°] ἐν 93 Γεσσεὶρ] Γεσεὶρ 108 Συρίᾳ] Συρεία 93 ἐπιστρέψῃ] ἐπιστρέψει 93: ἐπιστρέψης 19 108 Κύριος] Κύριε 19 108 εἰς 2°] ἐν 108 Ἰηρουσαλήμ 19 108 **9** Αβεσαλωμ ed

15, 2 καὶ ἦν] וה[יה] 4QSam[a] καὶ ἐκάλει αὐτὸν Ἀβεσσαλώμ] ויקרא לו אבשל[ום] 4QSam[a] καὶ ἀπεκρίνατο — καὶ ἔλεγεν] [וענה האיש] ואמר 4QSam[a]: וענה [האיש ואמר] 4QSam[c] **3** ἔλεγε] *Dicebat* Arm 1 ὁ ἀκουσόμενος] *Qui auditor erit* Arm **4** ἔλεγεν] *Dicebat* Arm ἐπὶ τῆς γῆς] *Super terram* Arm **5** ἐγίνετο] *Faciebatur* Arm **6** *Et sua faciebat Abesalon* (*Absalom* 95) *corda omnium virorum Israel* L_{91-95} ἐποίει] *Faciebat* Arm πάντων τῶν ἀνδρῶν] *Omnium virorum* Arm 1 7 Τεσσάρων ἐτῶν ἤδη διεληλυθότων... πορευθέντι θυσίαν ἀποδοῦναι τῷ θεῷ Jos VII 196

Ἀβεσσαλὼμ κατασκόπους εἰς πάσας τὰς φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ
λέγων Ἐν τῷ ἀκοῦσαι ὑμᾶς φωνὴν σάλπιγγος, καὶ ἐρεῖτε Βεβασί-
λευκεν Ἀβεσσαλὼμ ἐν Χεβρών. [11] καὶ ἐπορεύθησαν μετὰ Ἀβεσ-
σαλὼμ διακόσιοι ἄνδρες ἐξ Ἰερουσαλὴμ ἐπίκλητοι, καὶ ἐπορεύον-
το ἁπλάστως, καὶ οὐκ ᾔδεισαν οὐθὲν ῥῆμα. [12] καὶ ἀπέστειλεν
Ἀβεσσαλὼμ καὶ ἐκάλεσε τὸν Ἀχιτόφελ τὸν Γελμωναῖον, τὸν σύμ-
βουλον Δαυὶδ ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῦ τῆς Μεταλλαὰδ ἐν τῷ θύειν
αὐτὸν τὰς θυσίας. καὶ ἦν τὸ διαβούλιον πορευόμενον καὶ στερεού-
μενον. καὶ ὁ λαὸς ἐπορεύετο καὶ ἐπληθύνετο μετὰ Ἀβεσσαλώμ.
[13] καὶ παραγίνεται ὁ ἀπαγγέλλων πρὸς Δαυὶδ λέγων Ἐγενήθη
καρδία παντὸς τοῦ Ἰσραὴλ ὀπίσω Ἀβεσσαλώμ. [14] καὶ εἶπε Δα-
υὶδ πᾶσι τοῖς δούλοις αὐτοῦ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐν Ἰερουσαλήμ
Ἀνάστητε καὶ ἐξέλθωμεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν σωτηρία ἀπὸ προ-
σώπου Ἀβεσσαλώμ· σπεύσατε ἀπελθεῖν, μὴ φθάσῃ ὁ λαὸς καὶ κα-
ταλάβῃ ἡμᾶς καὶ ἐπώσηται ἐφ' ἡμᾶς τὴν πόλιν, καὶ πατάξῃ τὴν
πόλιν ἐν στόματι ῥομφαίας. [15] καὶ εἶπον οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως
πρὸς αὐτόν Ἐν πᾶσιν οἷς αἱρεῖται ὁ βασιλεύς, ἰδοὺ οἱ παῖδές σου.
[16] καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτοῦ πεζοί, καὶ κατέ-
λιπεν ὁ βασιλεὺς δέκα γυναῖκας τῶν παλλακῶν αὐτοῦ τοῦ φυλάσ-
σειν τὸν οἶκον αὐτοῦ. [17] καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς
αὐτοῦ πεζοί, καὶ ἔστησαν ἐν οἴκῳ τῷ μακράν. [18] καὶ πάντες οἱ
παῖδες αὐτοῦ ἀνὰ χεῖρα αὐτοῦ παρῆγον, καὶ πᾶς ὁ Χετθὶ καὶ πᾶς ὁ
Φελθί, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῆς ἐλαίας ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ πᾶς ὁ λαὸς
παρεπορεύετο ἐχόμενος αὐτοῦ. καὶ πάντες οἱ ἁδροὶ καὶ πάντες οἱ
περὶ αὐτόν, καὶ πάντες οἱ μαχηταὶ τοῦ βασιλέως καὶ ἑξακόσιοι ἄν-
δρες οἱ ἥκοντες ἐκ Γὲθ πεζοὶ παρεπορεύοντο κατὰ πρόσωπον τοῦ

10 Αβεσαλωμ 1° ed ὑμᾶς φωνὴν] ἡμᾶς φωνῆς 82 ἐρεῖτε] ἐρεῖται 93 Αβεσαλωμ 2° ed **11** Αβεσαλωμ ed οὐθὲν] οὐδὲν 82 **12** Αβεσαλωμ ed Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 93 127 Γελμωναῖον] Χελμωναῖον 19 Μεταλλαὰδ] Μεταλλὰδ 19 108 >τὸ 127 >καὶ στερεούμενον 127 ἐπορεύετο...ἐπληθύνετο tr 19 Ἀβεσαλώμ 19 108 **13** καρδία pr ἡ 82 Αβεσαλωμ ed **14** μετ' αὐτοῦ] μετὰ τοῦ 93 >ἐν Ἰερουσαλήμ 19 108 Ἀβεσαλώμ 82 ἐπώσηται] ἐπώσητε 19 82 πατάξῃ] πατάξει 82 **15** αἱρεῖται] ἐρεῖται 19 82 **17** ἔστησαν] ἀνέστησαν 19 82 **18** Χετθὶ] Χετθεὶ 82 93 127 >καὶ πᾶς ὁ Φελθί 127* Φελθί] Φελθεί 82 93 127 τοῦ βασιλέως 1° bis scr 93 Γὲθ] χὲθ 19

11 Οὐκ εἰδότες μὲν τὴν ἐπιχείρησιν Jos VII 197 ἐπορεύοντο] *Ibant* Arm ᾔδεισαν] *Sciebant* Arm **12** καὶ ἀπέστειλεν — καὶ ἐκάλεσε] [וישל]ח [ויק]רא 4QSam[c] καὶ ἦν] [וה]יה 4QSam[c] ὁ Γελμωναῖος Ἀχιτόφελος Jos VII 197 *Cum sacrificaret sacrificia et erat cogitatu tuo* (*cogitatio* 91) *firmissima* $L_{91\text{-}95}$ **16** Καταλιπὼν τὰ βασίλεια φυλάσσειν δέκα παλλακίσιν Jos VII 199 **18** πεζοί] *Pedites* Weber

βασιλέως. 19 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἠθὶ τὸν Γεθθαῖον Ἵνα ⌜τί ⌜
πορεύῃ καὶ σὺ μεθ' ἡμῶν, ἀνάστρεφε καὶ κάθισον μετὰ τοῦ βασι-
λέως, ὅτι ἀλλότριος σὺ καὶ ὅτι μετῴκηκας σὺ ἐκ τοῦ τόπου σου.
20 εἰ ἐχθὲς παραγέγονας σύ, καὶ σήμερον κινήσω σε τοῦ πορεύε-
σθαι μεθ' ἡμῶν; ἐγὼ δὲ πορεύσομαι οὗ ἐὰν πορεύωμαι.⌟ πορεύου ⌟
καὶ ⌜ἀνάστρεφε καὶ ἀπόστρεφε τοὺς ἀδελφούς σου μετὰ σοῦ, καὶ ⌜
Κύριος ποιήσει μετά σοῦ ἔλεον καὶ ἀλήθειαν.⌟ 21 καὶ ἀπεκρίθη ⌟
Ἠθὶ τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν ⌜Ζῇ Κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, κύριέ ⌜
μου βασιλεῦ, ὅτι εἰς τὸν τόπον οὗ ἐὰν ᾖ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς,
καὶ ἐὰν εἰς θάνατον καὶ ἐὰν εἰς ζωήν, ἐκεῖ ἔσται ὁ δοῦλος σου.⌟ 22 ⌟
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ πρὸς Ἠθὶ τὸν Γεθθαῖον Πορεύου καὶ
δίελθε μετ' ἐμοῦ. καὶ παρῆλθεν Ἠθὶ ὁ Γεθθαῖος καὶ πάντες οἱ
παῖδες αὐτοῦ, καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἳ μετ' αὐτοῦ.
23 καὶ πᾶσα ἡ γῆ εὐλογοῦντες φωνῇ μεγάλῃ καὶ κλαίοντες, καὶ πᾶς
ὁ λαὸς διεπορεύετο, καὶ ὁ βασιλεὺς διεπορεύετο ἐν τῷ χειμάρρῳ
τῷ Χεδρών, καὶ πᾶς ὁ λαὸς διεπορεύετο πρὸ προσώπου αὐτοῦ κα-
τὰ τὴν ὁδὸν τῆς ἐλαίας τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ. 24 καὶ ἰδοὺ Σαδδοὺκ καὶ
πάντες οἱ λευῖται μετ' αὐτοῦ αἴροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης
τοῦ Θεοῦ ἀπὸ Βαιθάρ· καὶ ἔστησαν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης ἕως
ἐξέλιπε πᾶς ὁ λαὸς διαπορευόμενος ἐκ τῆς πόλεως. 25 καὶ εἶπεν ὁ
βασιλεὺς πρὸς Σαδδούκ ⌜Ἀπόστρεψον τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ εἰς ⌜
τὴν πόλιν, καὶ καθισάτω εἰς τὸν τόπον αὐτῆς. ἐὰν εὕρω χάριν
ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἐπιστρέψῃ με, ὄψομαι αὐτὴν καὶ τὴν
εὐπρέπειαν αὐτῆς· 26 καὶ ἐὰν εἴπῃ μοι Οὐ τεθέληκά σε, ἰδοὺ ἐγώ,

19 Ἠθὶ] scripsi: Ἠθεὶ 82 93 127: Ἰθὶ 19 108 πορεύῃ] πορεύει 19 108 >καὶ 2° Tht κάθισον] κάθησον 93: καθησο 127 ὅτι + ξένος 82 μετῴκηκας] μετώκησας 19 108 82 >σὺ 19 108 τόπου] οἴκου Tht **20** ἐχθὲς] εκθες 93 σύ] σοί 19 108 πορεύσομαι] πορεύομαι Tht (-σομαι Tht^{ap}) πορεύωμαι] πορεύομαι 19 108 82 93 ἀπόστρεφε] ἀπόστρεψον Tht **21** Ἠθὶ] scripsi: Ἠθεὶ 82 93 127: Ἰθὶ 108: Ἰωθθὶ 19: pr ὁ 108 καὶ ἐὰν] τε Tht **22** Ἠθὶ 1°] scripsi: Ἠθεὶ 82 93 127: Ἰθὶ 19 108 Γεθθαῖον] Γετθαῖον 127 δίελθε] ἔλθε 93 Ἠθὶ 2°] scripsi: Ἠθεὶ 82 93 127: Ἰθὶ 19 108 ὁ Γεθθαῖος] τὸν Γεθθαῖον 19 Γεθθαῖος] Γετθαῖος 93 **23** εὐλογοῦντες] εὐλογοῦντος 19 κλαίοντες] κλέοντες 82 >καὶ ὁ βασιλεὺς διεπορεύετο 82* 93 τῷ] τῶν 19 108: > 93 κατὰ] καὶ 19 **24** Σαδδοὺκ] Σαδὼκ 82 93*: Σαδὰκ 19 108: Σαδδὼκ ed λευῖται] λευειται 127 >τοῦ Θεοῦ 93 Βαιθάρ] Βεθάρ 108 93 διαθήκης + τοῦ Κυρίου 19 108 ἐξέλιπε πᾶς] ἐξέλειπε 93 **25** Σαδδούκ] scripsi: Σαδούκ 127: Σαδδώκ 19 108 82 93 ἐπιστρέψῃ] ἐπιστρέψει 127 ὄψομαι pr καὶ Tht ποιείτω] ποιητω 82

20 *Et hodie obviarem te nobiscum ibis* (>91) $L_{91\text{-}95}$ **21** *Et vivit anima tua domine mi rex* Sabatier: *Anima tua domine mi* Weber **22** *Et omnes viri qui cum eo erant* $L_{91\text{-}95}$ **23** *Et omnis terra benedicentes voce magna et plorantes (et plor.] implorantes* 91) *...per viam olivae quae erat in deserto* $L_{91\text{-}95}$ τῆς ἐλαίας] *Olivae* Weber **25** *Reducet me et videbo eam et decorem ejus* Sabatier

ποιείτω μοι τὸ ἄρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ.⌋ [27] καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ
Σαδδοὺκ τῷ ἱερεῖ Βλέπε, σὺ ἀνάστρεφε εἰς τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ·
καὶ ἰδοὺ Ἀχιμάας ὁ υἱός σου καὶ Ἰωναθὰν υἱὸς Ἀβιαθάρ,
ἀμφότεροι οἱ υἱοὶ ὑμῶν μεθ' ὑμῶν. [28] ἰδοὺ ἐγὼ προσδέχομαι ὑμᾶς
ἐπὶ τῆς ἐλαίας, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ λόγος παρ' ὑμῶν τοῦ
ἀπαγγελθῆναί μοι. [29] καὶ ἀπέστρεψαν Σαδδοὺκ καὶ Ἀβιαθὰρ τὴν
κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ ἀνέστρεψεν ἐκεῖ. [30] καὶ
Δαυὶδ ἀνέβαινεν ἐπὶ τὴν ἀνάβασιν τῶν ἐλαίων, καὶ ἔκλαιεν καὶ ἡ
κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπικεκαλυμμένη, καὶ αὐτὸς παρεπορεύετο ἀνυπόδε-
τος. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐπεκάλυψεν ἕκαστος τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἀνέβαινον ἀναβαίνοντες καὶ κλαίοντες. [31] καὶ τῷ
Δαυὶδ ἀπήγγειλαν λέγοντες Καὶ Ἀχιτόφελ ἐν τοῖς συγκειμένοις
μετὰ Ἀβεσσαλώμ. καὶ εἶπε Δαυὶδ ⌈Κύριε, ὁ Θεός μου, ματαίωσον
δὴ τὴν βουλὴν Ἀχιτόφελ.⌋ [32] καὶ ἐγένετο Δαυὶδ ⌈παραγενομένου
ἕως Ῥῶς, καὶ προσκυνήσαντος ἐκεῖ τῷ Κυρίῳ,⌋ καὶ ἰδοὺ ἥκει εἰς
ἀπάντησιν αὐτοῦ Χουσεὶ ὁ Ἀρχί, ἑταῖρος Δαυίδ, διερρηχὼς τὸν
χιτῶνα καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. [33] καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς
Ἐὰν διέλθῃς μετ' ἐμοῦ, ἔσῃ ἐπ' ἐμὲ φορτίον· [34] ἐὰν δὲ εἰς τὴν πό-
λιν ἀναστρέψῃς, καὶ ἐρεῖς τῷ Ἀβεσσαλὼμ Διεληλύθασιν οἱ
ἀδελφοί σου, καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ πατήρ σου κατόπισθέν μου διελή-
λυθεν, καὶ νῦν παῖς σού εἰμι, βασιλεῦ, ἔασόν με ζῆσαι, παῖς τοῦ
πατρός σου ἤμην τότε καὶ ἀρτίως καὶ νῦν ἐγὼ δοῦλος σός, καὶ
διασκέδασόν μοι τὴν βουλὴν Ἀχιτόφελ. [35] καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ μετὰ σοῦ
Σαδδοὺκ καὶ Ἀβιαθὰρ οἱ ἱερεῖς· καὶ ἔσται πᾶν ῥῆμα ὃ ἐὰν
ἀκούσῃς παρὰ τοῦ βασιλέως ἀναγγελεῖς τῷ Σαδδοὺκ καὶ τῷ
Ἀβιαθὰρ τοῖς ἱερεῦσιν. [36] καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ δύο υἱοὶ αὐτῶν μετ' αὐτῶν
Ἀχιμάας υἱὸς Σαδδοὺκ καὶ Ἰωναθὰν υἱὸς Ἀβιαθάρ· καὶ

27 Σαδδοὺκ] Σαδδὼκ 19 108 93 Ἀχιμάας] Ἀχειμάας 93 127 Ἰωναθὰν] Ἰωαναθὰν 108 υἱὸς pr ὁ 82 >οἱ 19 108 ὑμῶν] ἡμῶν 93 **28** ἔλθῃ] ἔλθοι 82 ἀπαγγελθῆναι] ἀναγγελθῆναι 82 **29** ἀπέστρεψαν] ἀπέστρεψε 93: ἀνέστρεψαν 108 ἀνέστρεψεν] ἀνέστρεψαν 19 108 **31** Ἀχιτόφελ 1°] Ἀχειτόφελ 82 93 127 Ἀβεσαλώμ 19 108 Ἀχιτόφελ 2°] Ἀχειτόφελ 82 93 127 **32** >Δαυὶδ 82* παραγενομένου ἕως] ἀνελθὼν εἰς Tht καὶ προσκυνήσαντος] προσεκύνησεν Tht Κυρίῳ] Θεῷ 82 αὐτοῦ] αὐτῷ 127 Χουσεὶ] Χουσὶ ed Ἀρχί, ἑταῖρος] scripsi: ἀρχιέταιρος 127: ἀρχιέτερος 82 93: ἀρχιαίταιρος 19: ἀρχιαίτερος 108 **33** ἔσῃ] ἔσει ed **34** ἀναστρέψῃς] ἀναστρέψεις 93 ἐρεῖς] ερης· 108 Αβεσσαλωμ ed μου] σου 19 βασιλεῦ] βασιλευε 82 Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 82 93 127 **36** Ἀχιμάας] Ἀχειμάας 82 93 127 υἱὸς 1° pr ὁ 19 108 υἱὸς 2° pr ὁ 19

29 ἀπέστρεψαν] *Reduxerunt* Arm vid **31** ἐν τοῖς συγκειμένοις μετὰ Ἀβεσσαλώμ] *Cum compositis* (*coniuratis* 94) *cum Absalon* (*Abesalon* 91) L91-95 **34** ἐὰν δὲ] *Quod si* Arm **36** καὶ 1°] *Et* Arm ταῖς χερσὶν] *A manibus* Arm ms 95 vid

ἐξαποστελεῖτε ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν πρὸς μὲ πᾶν ῥῆμα ὃ ἐὰν
ἀκούσητε, καὶ ἐρεῖς τῷ Ἀβεσσαλὼμ Διεληλύθασιν οἱ ἀδελφοί σου
καὶ ὁ βασιλεὺς κατόπισθέν μου, διελήλυθεν ὁ πατήρ σου, καὶ ἐγὼ
ἀρτίως ἀφῖγμαι καὶ ἐγὼ δοῦλος σός. 37 καὶ εἰσπορεύεται Χουσεὶ ὁ
Ἀρχί, ἑταῖρος Δαυίδ, εἰς τὴν πόλιν, καὶ Ἀβεσσαλὼμ ἄρτι
εἰσεπορεύετο εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ Ἀχιτόφελ μετ' αὐτοῦ.
16, 1 Καὶ Δαυὶδ διῆλθε μικρὸν ἀπὸ τῆς Ῥῶς, καὶ ἰδοὺ Σιβά, τὸ
παιδάριον Μεμφιβάαλ, εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ, καὶ ζεῦγος ὄνων ἐπι-
σεσαγμένων, καὶ ἐπ' αὐτῶν διακόσιοι ἄρτοι καὶ οἰφὶ σταφίδων καὶ
διακόσιαι παλάθαι καὶ νέβελ οἴνου. 2 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς
Σιβά Τί ἐστί σοι ταῦτα; καὶ εἶπε Σιβά Οἱ ὄνοι οἱ σεσαγμένοι τῷ
οἴκῳ τοῦ βασιλέως ἐπιβαίνειν, καὶ οἱ ἄρτοι καὶ αἱ παλάθαι καὶ αἱ
σταφίδες εἰς βρῶσιν τοῖς παιδαρίοις, καὶ ὁ οἶνος πίνειν τῷ ἐκλελυ-
μένῳ ἐν τῇ ἐρήμῳ. 3 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς Ποῦ ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ κυ-
ρίου σου; καὶ εἶπε Σιβὰ πρὸς τὸν βασιλέα Ἰδοὺ κάθηται ἐν Ἰερου-
σαλὴμ καὶ λέγει Σήμερον ἐπιστρέψουσί μοι ὁ οἶκος Ἰσραὴλ τὴν
βασιλείαν τοῦ πατρός μου. 4 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Σιβά Ἰδοὺ
σοὶ ἔσται πάντα τὰ Μεμφιβάαλ. καὶ εἶπε Σιβά Προσκεκύνηκα· εὕ-
ρηκα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως.
5 Καὶ παραγίνεται ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ ἕως Χορράμ, καὶ ἰδοὺ
ἐκεῖθεν ἀνὴρ ἐξεπορεύετο ἐκ πατριᾶς οἴκου Σαούλ· καὶ ὄνομα
αὐτῷ Σεμεεὶ υἱὸς Γηρά. ἐξεπορεύετο ἐκπορευόμενος καὶ κακολο-
γῶν, 6 καὶ βάλλων λίθους ἐπὶ τὸν Δαυὶδ καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς
παῖδας αὐτοῦ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς καὶ πάντες οἱ μαχηταὶ ἐκ δεξιῶν καὶ
ἐξ ἀριστερῶν τοῦ βασιλέως. 7 καὶ τάδε εἶπε Σεμεεὶ ἐν τῷ καταρᾶ-

ἐξαποστελεῖτε] -ται 19 82 93 127 ἀκούσητε] ἀκούσηται 82 93 ἐρεῖς] ἐρεῖ 82* Ἀβεσαλωμ ed ἀφῖγμαι] αφηγμαι 127 **37** εἰσπορεύεται] -ετε 82 Χουσεὶ] Χουσὶ 19: Χουσὲ 93 Ἀρχί, ἑταῖρος] scripsi: ἀρχιέταιρος 93 127: ἀρχιέτερος 19 108 82 Αβεσαλωμ ed εἰσεπορεύετο] εἰσπορεύετο 82 Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 82 93 127

16, 1 Σιβά] Σειβά 82 93 127 Μεμφιβάαλ] Μεμφειβάαλ 82 93 127: + ἤρχετο 19 108 αὐτῷ] αὐτῶν 93 127 οἰφὶ] οἰφεὶ 93 διακόσιαι] διακόσιοι 82 **2** Σιβά 1°] Σειβά 82 93 127 Σιβά 2°] Σειβά 82 93 127 σεσαγμένοι] ἐπισεσαγμένοι 82 ἐκλελυμένῳ] ἐκλελυμμένω 19 **3** Σιβὰ] Σειβά 82 93 127 ὁ οἶκος] υἱοὶ 82 **4** Σιβά 1°] Σειβά 82 93 127 Μεμφιβάαλ] Μεμφειβάαλ 82 93 127: pr τοῦ 19 108 Σιβά 2°] Σειβά 82 93 127 **5** >Δαυὶδ 19 Γηρά] Γηρσά 19 κακολογῶν] καλογων 93

16, 1 Ἤνεγκεν αὐτῷ ἄρτους διακοσίους καὶ οἶνον καὶ παλάθας καὶ σταφίδας Ast *Et pusillum egressus est a Ros* $L_{91\text{-}95}$ **2** *Asini* (pr *et* 91) *sunt saginarii* (*sagmarii* 91: *saginarum* 95) *qui eunt* (*erant* 95) *in domum regis in sessiones* (*sessione* 91) $L_{91\text{-}95}$ τῷ ἐκλελυμένῳ] *Derelicto* Arm ms 95 **5** Δαυίδῃ δὲ γενομένῳ κατὰ Χώρανον τόπον Jos VII 207 *Usque* (91 vid) *in Corram* $L_{91\text{-}95}$

σθαι αὐτόν Ἔξελθε, ἔξελθε, ἀνὴρ τῶν αἱμάτων καὶ ἀνὴρ ὁ παρά-
νομος. 8 ἐπέστρεψεν ἐπὶ σὲ Κύριος πάντα τὰ αἵματα τοῦ οἴκου
Σαοὺλ ἀνθ' ὧν ἐβασίλευσας ἀντ' αὐτοῦ, καὶ ἔδωκε Κύριος τὴν βασι-
λείαν εἰς χεῖρας Ἀβεσσαλὼμ τοῦ υἱοῦ σου, καὶ ἔδειξέ σοι τὴν κακίαν
σου, ὅτι ἀνὴρ αἱμάτων σὺ εἶ. 9 καὶ εἶπεν Ἀβεσσὰ υἱὸς Σαρουία πρὸς
⌈ τὸν βασιλέα ⌈Ἵνα τί καταρᾶται ὁ κύων ὁ ἐπικατάρατος οὗτος τὸν
κύριόν μου τὸν βασιλέα; διελεύσομαι δὴ καὶ ἀφελῶ τὴν κεφαλὴν
⌋ ⌈ αὐτοῦ.⌋ 10 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἀβεσσά ⌈Τί ἐμοὶ καὶ σοί,
υἱὲ Σαρουία; καὶ ἄφετε αὐτόν, διότι καταρᾶταί μοι, ὅτι Κύριος
εἶπεν αὐτῷ κακολογεῖν τὸν Δαυίδ, καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ Τί ὅτι πεποίη-
κας οὕτως; 11 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἰωὰβ καὶ πρὸς πάντας τοὺς
παῖδας αὐτοῦ Ἰδοὺ ὁ υἱός μου ὁ ἐξελθὼν ἐκ τῆς κοιλίας μου ζητεῖ
τὴν ψυχήν μου· εἰ δὲ καὶ νῦν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεμιναίου, ἄφες αὐ-
τόν, καὶ καταράσθω, ὅτι Κύριος εἴρηκεν αὐτῷ, 12 ὅπως ἴδῃ τὴν
ταπείνωσίν μου καὶ ἀνταποδώσει μοι ὁ Κύριος ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κα-
⌋ τάρας αὐτοῦ τῆς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.⌋ 13 καὶ ἐπορεύετο Δαυὶδ καὶ
πάντες οἱ ἄνδρες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ Σεμεεὶ ἐπορεύε-
το κατὰ τὸ κλίτος τοῦ ὄρους· ἐχόμενος αὐτοῦ ἐπορεύετο καὶ
κατηρᾶτο καὶ ἔβαλλε λίθους ἐπ' αὐτὸν καὶ τῷ χοῒ πάσσων. 14 καὶ
παρεγένετο ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐκλελυμένοι
καὶ ἀνεπαύσαντο ἐκεῖ.

15 Καὶ Ἀβεσσαλὼμ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀνδρῶν Ἰσραὴλ εἰσῆλθον
εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ Ἀχιτόφελ μετ' αὐτοῦ. 16 καὶ ἐγένετο ὅτε

7 >ὁ 82 **8** ἐβασίλευσας] ἐβασίλευσες 82 127 Αβεσαλωμ ed **10** σοί] σύ 19 82 >καὶ 1° Tht ἄφετε] αφεται 108* 82 καταρᾶται] καταρᾶτε 93 μοι] μέ Tht κακολογεῖν pr καὶ 82 >Τί 82 **11** >ὁ 2° 82 ζητεῖ] ζητεῖν 82 >οὗτος — καταράσθω 82 Ἰεμιναίου] Ἰεμειναίου 93 127: Ἰεμηναίου 19 108 ἄφες] ἄφετε Tht >καὶ 4° Tht **12** ὅπως] εἰ πῶς Tht (ὅπως Tht^{ap}) ἴδῃ] ἴδοι Tht >ὁ 19 Tht ταύτῃ] ἐκείνῃ 93 **13** >μετ' αὐτοῦ 19 108 ἔβαλλε] ἔβαλε 19 χοῒ] χωὶ 19 πάσσων] πάσσον 82 ἐκλελυμένοι + παρὰ τὸν Ἰορδάνην 19 108 **15** Αβεσαλωμ ed Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 82 93 127

8 *Et ostendit tibi malitiam tuam* L_{91-95} ἔδειξε — κακίαν] *Ostendit tibi mala* Arm **10** Τί ἐμοὶ καὶ σοί, υἱὲ Σαρουία; Chr **11—12** Καταρᾶσθαι, ὅπως ἴδοι τὴν ταπείνωσίν μου Κύριος καὶ ἀνταποδῶ Chr Ἰδοὺ ὁ υἱός μου ὁ ἐξελθὼν ἐκ τῆς κοιλίας μου ζητεῖ τὴν ψυχήν μου, ἔτι καὶ νῦν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰεμενεί· ἄφες αὐτὸν καταρᾶσθαι, ὅτι Κύριος εἴρηκεν αὐτῷ ὅπως ἴδῃ τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ ἀνταποδώσει μοι Κύριος ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρας αὐτοῦ τῆς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ Th *Ut videat Dominus humilitatem meam et retribuat mihi bona* Au **11** καὶ καταράσθω] *Et maledicat* Arm ὅτι — αὐτῷ] *Quia dominus dixit ei* Arm **12** ἀνταποδώσει] *Reddet* Arm **13** ἐπορεύετο] *Ibat* Arm **14** μετ' αὐτοῦ] *Cum eo* Arm **15** Παραγενομένων εἰς Ἱεροσόλυμα σὺν ἅπαντι τῷ λαῷ Jos VII 211

ἦλθε Χουσεὶ ὁ Ἀρχί, ἑταῖρος Δαυίδ, εἰς τὴν πόλιν πρὸς Ἀβεσσα-
λώμ, καὶ εἶπε Χουσεὶ τῷ Ἀβεσσαλώμ Ζήτω ὁ βασιλεύς. [17] καὶ
εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ τῷ Χουσεί Τοῦτο τὸ ἔλεός σου μετὰ τοῦ
ἑταίρου σου; ἵνα τί οὐκ ἐπορεύθης μετὰ τοῦ ἑταίρου σου; [18] καὶ
εἶπε Χουσεὶ πρὸς τὸν βασιλέα Οὐχὶ ἀλλ' ἢ κατόπισθεν οὗ ἐξελέ-
ξατο Κύριος καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ καὶ πᾶς ἀνὴρ Ἰσραήλ, αὐτῷ ἔσο-
μαι καὶ μετ' αὐτοῦ καθήσομαι. [19] καὶ τὸ δεύτερον· τίνος ἐγὼ
δοῦλος; οὐκ ἐνώπιον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ; ὡς ἐδούλευσα τῷ πατρί σου,
οὕτως ἔσομαί μετὰ σοῦ. [20] καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς Ἀχιτόφελ
Δότε ἑαυτοῖς βουλὴν τί ποιήσομεν. [21] καὶ εἶπεν Ἀχιτόφελ πρὸς
Ἀβεσσαλώμ Εἴσελθε πρὸς τὰς παλλακὰς τοῦ πατρός σου ἃς κα-
τέλειπε φυλάσσειν τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκούσεται πᾶς Ἰσραὴλ
ὅτι κατῄσχυνας τὸν πατέρα σου, καὶ κρατήσουσιν αἱ χεῖρές σου
καὶ πάντων τῶν μετὰ σοῦ. [22] καὶ ἔπηξαν σκηνὴν τῷ Ἀβεσσαλὼμ
ἐπὶ τῷ δώματι, καὶ εἰσῆλθεν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς πάσας τὰς παλλα-
κὰς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ Ἰσραήλ. [23] καὶ ἡ
βουλὴ Ἀχιτόφελ ἣν ἐβουλεύσατο ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρώταις,
καθὼς ἐρωτᾷ τις διὰ τοῦ Θεοῦ, οὕτως πᾶσα ἡ βουλὴ Ἀχιτόφελ
καὶ τῷ Δαυὶδ καὶ τῷ Ἀβεσσαλώμ.

17, [1] Καὶ εἶπεν Ἀχιτόφελ πρὸς Ἀβεσσαλώμ Ἐκλέξομαι δὴ
ἐμαυτῷ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ ἀναστὰς καταβήσομαι ὀπίσω
Δαυὶδ τὴν νύκτα· [2] καὶ εἰσελεύσομαι ἐπ' αὐτόν, καὶ αὐτὸς κοπιῶν
καὶ ἐκλελυμένος τὰς χεῖρας, καὶ ἐκστήσω αὐτόν, καὶ φεύξεται πᾶς
ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ πατάξω τὸν βασιλέα μονώτατον· [3] καὶ

16 ἦλθε] εἰσῆλθε 93 Χουσεὶ 1°] Χουσι ed: pr ὁ 82 Ἀρχί, ἑταῖρος] scripsi: ἀρχιέταιρος 93 127: ἀρχιαίτερος 19 108: ἀρχιέτερος 82 Αβεσαλωμ 1° ed Χουσεὶ 2°] Χουσὶ 19 τῷ] πρὸς 93 Αβεσαλωμ 2° ed **17** Αβεσαλωμ ed Χουσεί] Χουσι ed ἔλεός] ἔλαιος 19 ἑταίρου 1°] ἑτέρου 82 93 ἑταίρου 2°] ἑτέρου 82 **18** Χουσεὶ] Χουσὶ 19 οὗ] σου 93 Ἰσραήλ] Εἰσραήλ 82 καθήσομαι] καθίσομαι 19 108 **19** ἔσομαι + καὶ 19 **20** Ἀβεσσαλὼμ] ὁ βασιλεὺς 93: Αβεσαλωμ ed Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 82 93 127 ποιήσομεν] ποιήσωμεν 82 93 127 **21** Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 82 93 127 Αβεσαλωμ ed κατέλειπε] κατεληπε 19 108 ἀκούσεται] ακουσετας 19 κατῄσχυνας] κατίσχυνας 82 χεῖρες] χειραις 19 **22** Αβεσαλωμ 1° ed δώματι] δόματι 82 Αβεσαλωμ 2° ed **23** Ἀχιτόφελ 1°] Ἀχειτόφελ 82 93 127 ἐβουλεύσατο] ἐβουλεύετο 82 127 ἡμέραις ταῖς πρώταις] πρώταις ἡμέραις 19 Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 82 93 127 Αβεσαλωμ ed

17, 1 Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 82 93 127 Αβεσαλωμ ed **2** φεύξεται] ἐκφεύξεται 19 108

19 τῷ πατρί] *Patri* Arm1 **21** αἱ χεῖρές σου] *Manus tuae* Arm ms 95

17, 1 Μυρίους δ'αὐτὸν ἐπιλέκτους αἰτήσαντος ἐκείνου Jos VII 215 **3** *Et revertetur omnis populus* L_{91-95}

ἐπιστρέψει πᾶς ὁ λαὸς πρὸς σὲ καθὼς ἐπιστρέφει νύμφη πρὸς τὸν
ἄνδρα αὐτῆς. πλὴν ψυχὴν ἀνδρὸς ἑνὸς σὺ ζητήσεις, καὶ παντὶ τῷ
λαῷ ἔσται εἰρήνη. 4 καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς Ἀβεσσα-
λώμ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων τῶν πρεσβυτέρων Ἰσραήλ.

5 Καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλώμ Καλέσατε δὴ καὶ τὸν Χουσεὶ τὸν Ἀρα-
χεί, καὶ ἀκουσόμεθα τί ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. 6 καὶ παρεγένετο
Χουσεὶ πρὸς Ἀβεσσαλὼμ καὶ εἶπεν Ἀβεσσαλὼμ πρὸς Χουσεὶ
λέγων Κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο λελάληκεν Ἀχιτόφελ· εἰ ποιήσομεν
κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο; ἢ πῶς σὺ λέγεις; 7 καὶ εἶπε Χουσεὶ πρὸς
Ἀβεσσαλώμ Οὐκ ἀγαθὴ ἡ βουλὴ ἣν βεβούλευται Ἀχιτόφελ νυνὶ
ταύτην. 8 καὶ εἶπεν ἔτι Χουσεί Σὺ οἶδας τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς
ἄνδρας τοὺς μετ' αὐτοῦ, ὅτι δυνατοί εἰσι σφόδρα καὶ πικροὶ ταῖς
ψυχαῖς αὐτῶν, καὶ εἰσὶν ὥσπερ ἄρκοι παροιστρῶσαι ἐν τῷ πεδίῳ.
καὶ ὁ πατήρ σου ἀνὴρ πολεμιστής· οὐ καταπαύσει τὸν λαόν. 9 καὶ
ἰδοὺ αὐτὸς νῦν κέκρυπται ἐν ἑνὶ τῶν αὐλώνων ἢ ἐν ἑνὶ τῶν τόπων·
καὶ ἔσται ἐν τῷ πεσεῖν τὸν λαὸν ἐν ἀρχῇ, καὶ ἀκούσεται ὁ ἀκούων
καὶ ἐρεῖ Γέγονε πτῶσις ἐν τῷ λαῷ τῷ ὀπίσω Ἀβεσσαλώμ. 10 καὶ
ἔσται ὁ υἱὸς ὁ μαχητής, οὗ ἐστὶν ἡ καρδία ὡς καρδία λέοντος,
θραυομένη θραυσθήσεται· ὅτι γνώσεται πᾶς Ἰσραήλ, ὅτι δεδυνά-
στευκεν ὁ πατήρ σου, καὶ οἱ μαχηταὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ. 11 οὕ-
τως συμβουλεύω ἐγώ. καὶ συναγόμενοι συναχθήσονται πρὸς σὲ
πᾶς Ἰσραήλ, ἀπὸ Δὰν καὶ ἕως Βηρσάβεε, ὡς ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ τῆς
θαλάσσης εἰς πλῆθος, καὶ τὸ πρόσωπόν σου πορεύσεται εἰς μέσον
αὐτῶν. 12 καὶ ἥξομεν ἐπ' αὐτὸν εἰς ἕνα τῶν τόπων οὗ ἐὰν εὕρωμεν

3 ἐπιστρέφει] ἐπιστρέψει 19*: ἐπιστρέφη 82 ἀνδρὸς ἑνὸς tr 82 ἑνὸς σὺ tr 19 108 ζητήσεις] ἐκζητήσεις 19 108 (-σης) 4 Αβεσαλωμ ed 5 Αβεσαλωμ ed Χουσεὶ] Χουσι ed Ἀραχεί] Ἀραχή 19 108 ἀκουσόμεθα] ἀκουσώμεθα 19 93: + δὴ 19 6 παρεγένετο] ἐγένετο 127 Χουσεὶ 1°] Χουσι ed: pr ὁ 93 Αβεσαλωμ 1° ed Αβεσαλωμ 2° ed Χουσεὶ 2°] Χουσι ed Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 82 93 127 εἰ] τί 93 ποιήσομεν] ποιήσωμεν 19 82 93 τοῦτο] αὐτοῦ 82 93 7 Χουσεὶ] Χουσι ed Αβεσαλωμ ed Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 82 93 127 8 ἔτι Χουσεί tr 93 Χουσεί] Χουσι ed: pr ὁ 82 93 127 πικροὶ + εἰσὶ 19 παροιστρῶσαι] παροιστροῦσαι 127: παριστ. 82 πολεμιστής + καὶ 19 108 9 >νῦν 19 108 >ἐν 19 ἔσται bis scr 19 πεσεῖν] ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς 19 108 >τῷ 3° 82 Αβεσαλωμ ed 10 >ὁ 1° 82 μαχητής] μαχιτης 108 >πᾶς 93 11 πρὸς σὲ / πᾶς Ἰσραήλ tr 93 Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 108 82 93 127 ὡς ἡ] ὡσεὶ 93 πορεύσεται] πορεύεται 82 12 ἥξομεν] ἥξωμεν 19 82

6 πῶς σὺ λέγεις;] *Tu quid dicis* Weber τοῦτο] *Hoc* Arm ms 95 8 καὶ πικροί — πεδίῳ] *Et amari sunt animis suis* (>95) *et sunt sicut ursus qui a bove* (sic) *stimulatur* L_{91-95} (*a bove] ab aestu* omnes sub sigla *al*) 9 Εἰς τινα τῶν αὐλώνων ἑαυτὸν ἀποκρύψει Jos VII 218 *Et ecce ipse absconsus est* L_{91-95} καὶ 1°] *Et* Arm

αὐτὸν ἐκεῖ, καὶ ἐκθαμβήσομεν αὐτὸν ὡσεὶ πίπτει δρόσος ἐπὶ τὴν
γῆν, καὶ οὐχ ὑπολειψόμεθα ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνδράσι τοῖς
μετ' αὐτοῦ οὐδένα. 13 ἐὰν δὲ εἰς πόλιν συνάχθῃ, καὶ προσάξουσι
πᾶς Ἰσραὴλ σχοινία ἐπὶ τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ ἐπισπάσονται αὐ-
τὴν εἰς τὸν χειμάρρουν, ὅπως μὴ εὑρέθῃ ἐκεῖ συστροφή. 14 καὶ εἶ-
πεν Ἀβεσσαλὼμ καὶ πᾶς Ἰσραὴλ Ἀγαθὴ ἡ βουλὴ Χουσεὶ τοῦ
Ἀραχεὶ ὑπὲρ τὴν βουλὴν Ἀχιτόφελ· καὶ ⸢Κύριος ἐνετείλατο τοῦ ⸢
διασκεδάσαι τὴν βουλὴν τοῦ Ἀχιτόφελ τὴν ἀγαθὴν⸣ καὶ τὴν βου- ⸣
λὴν Ἀβεσσαλώμ, ὅπως ἂν ἐπαγάγῃ Κύριος τὰ κακὰ ἐπὶ Ἀβεσσα-
λώμ. 15 Καὶ εἶπε Χουσεὶ πρὸς Σαδδοὺκ καὶ πρὸς Ἀβιαθὰρ τοὺς
ἱερεῖς Οὕτως καὶ οὕτως βεβούλευται Ἀχιτόφελ τῷ Ἀβεσσαλὼμ
καὶ τοῖς πρεσβυτέροις Ἰσραήλ, καὶ οὕτως συμβεβούλευκα ἐγώ. 16
καὶ νῦν σπεύσαντες ἀπαγγείλατε τῷ βασιλεῖ λέγοντες Μὴ πορεύου
τὴν νύκτα κατὰ δυσμὰς τῆς ἐρήμου, καὶ διαβαίνων διάβηθι τὰ ὕ-
δατα, ὅπως μὴ καταποθῇ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ.
17 καὶ Ἰωναθὰν καὶ Ἀχιμάας εἱστήκεισαν ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ
Ῥωγήλ. καὶ ἐπορεύετο ἡ παιδίσκη καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ
ἐπορεύοντο καὶ ἀπήγγελλον τῷ βασιλεῖ Δαυίδ, ὅτι οὐκ ἐδύναντο
ὀφθῆναι καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. 18 καὶ εἶδεν αὐτοὺς παιδά-
ριον, καὶ ἀπήγγειλε τῷ Ἀβεσσαλὼμ καὶ ἀπῆλθον ταχέως καὶ εἰ-

>αὐτὸν ἐκεῖ, καὶ ἐκθαμβήσομεν 127* ἐκθαμβήσωμεν 19 108 ὡσεὶ] ὡς 82 πίπτει] ἐπίπτει 82*: ἐπιπίπτει 82^{c} **13** χειμάρουν 108 συστροφή] μηδὲ λίθος 93 **14** Αβεσαλωμ ed πᾶς + ἀνὴρ 82 Χουσεὶ] Χουσι ed Ἀχιτόφελ 1°] Ἀχειτόφελ 82 93 127 >τοῦ 3° Tht Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 82 93 127 βουλὴν + τὴν 19 108 Αβεσαλωμ 1° ed ἐπαγάγῃ] ἐπάγει 19 108 (-γη) >τὰ 127 Αβεσαλωμ 2° ed **15** Χουσεὶ] Χουσι ed Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 82 93 127 Αβεσαλωμ ed **16** νύκτα] νύκταν 93 δυσμὰς] δυσμῶν 19 καὶ 2°] ἀλλὰ 19 108 **17** Ἀχιμάας] Ἀχειμάας 82 93 127 εἱστήκεισαν] ἱστ. 82 93 127 ἀπήγγειλεν] ἀπέγγελλεν 127 vid >αὐτοὶ 82 ἀπήγγελλον] ἀπήγγειλον 82 ἐδύναντο] ἠδύν. 127 **18** Αβεσαλωμ ed

13 ὅπως μὴ — συστροφή] *Ut non inveniatur ibi conversatio* L_{91-95} *Si autem in civitatem congregatus fuerit. adferet omnis israel funes adversum civitatem illam et extrahent eam in fluvium torrentem ut non inveniatur ibi nec cumulus fundamenti* L_{115} ἐὰν δὲ] *Quod si* Arm **14** *Et dixit abessalon et omnis israel... et consilium abessalon... [..mala] super abessa[lon]* L_{115} **15** Τὰ συμβεβουλευμένα Jos VII 222 *Hoc et hoc consiliatus est acitofel... et [h]oc consilium dedi ego* L_{115} πρὸς 2°] *Ad* Arm **16** *Noli* (*nolite* 95) *ire noctu contra occasum in heremum, sed transiens transi aquam* L_{91-95} σπεύσαντες ἀπαγγείλατε] *Festinantes nuntiate* L_{115} *Nolite proficisci per noctem ad occidentem deserti et transiens transi et non absorbeatur rex et omnis populus qui cum eo est* L_{115} **17** *Et ibat puella et n[un]tiabat illis et ipsi [iba]nt et nuntiabant regi davit* L_{115} **18** Βοκχόρης ἦν ὄνομα τῇ πόλει Jos VII 225 ἐν Βαιθχορρών] *In Beccorron* (*Bethoron* 95) L_{91-95} *Et nuntiavit abessalon [et abierunt] cito et in[traveru]nt in domum [homini]s in bethoron* L_{115}

σῆλθον εἰς οἶκον ἀνδρὸς ἐν Βαιθχορρών. καὶ τῷ ἀνθρώπῳ λάκκος
ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ καταβαίνουσιν ἐκεῖ. 19 καὶ ἔλαβεν ἡ γυνὴ καὶ
διεπέτασε τὸν ῥίπον ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ λάκκου, καὶ ἔψυχεν
ἐπ' αὐτῷ παλάθας. καὶ οὐκ ἐγνώσθη τὸ ῥῆμα. 20 καὶ εἰσῆλθον οἱ
παῖδες τοῦ 'Αβεσσαλὼμ πρὸς τὴν γυναῖκα εἰς τὸν οἶκον καὶ
εἶπον Ποῦ ἐστὶν 'Αχιμάας καὶ 'Ιωναθάν; καὶ εἶπε πρὸς τοὺς
ἄνδρας ἡ γυνή Διεληλύθασι σπεύδοντες. καὶ ἐζήτουν καὶ οὐχ
εὕρισκον αὐτούς, καὶ ἀναστρέφουσιν εἰς 'Ιερουσαλήμ. 21 καὶ
ἐγένετο μετὰ τὸ ἀπελθεῖν αὐτούς, ἀνέβησαν ἐκ τοῦ λάκκου καὶ
ἀπῆλθον, καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ Δαυὶδ καὶ λέγουσιν αὐτῷ
'Ανάστητε καὶ διάβητε τὸ τάχος τὰ ὕδατα, ὅτι τάδε βεβούλευται
καθ' ὑμῶν 'Αχιτόφελ. 22 καὶ ἀνέστη Δαυὶδ καὶ πάντες οἱ μετ'
αὐτοῦ, καὶ διέβησαν τὸν 'Ιορδάνην ἕως διέφωσε τὸ πρωΐ· ἕως τοῦ
μὴ ἀποκαλυφθῆναι τὸν λόγον, οὕτως διέβησαν τὸν 'Ιορδάνην. 23
καὶ 'Αχιτόφελ εἶδεν ὅτι οὐ γέγονεν ἡ βουλὴ αὐτοῦ, καὶ ἐπέσαξε
τὴν ὄνον αὐτοῦ καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς
τὴν πόλιν αὐτοῦ· καὶ ἐνετείλατο τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ ἀπήγξατο καὶ
ἀπέθανεν καὶ θάπτεται ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

24 Καὶ Δαυὶδ παρεγένετο εἰς παρεμβολάς, καὶ 'Αβεσσαλὼμ
διέβη τὸν 'Ιορδάνην αὐτὸς καὶ πᾶς ἀνὴρ 'Ισραὴλ μετ' αὐτοῦ. καὶ
τὸν 'Αμεσσὰ κετέστησεν 'Αβεσσαλὼμ ἀντὶ 'Ιωὰβ ἐπὶ τὴν στρα-
τιάν. 25 ὁ δὲ 'Αμεσσὰ ἦν υἱὸς 'Ιεθὲρ τοῦ 'Ιεζραηλίτου, ὃς ἦλθεν
ἐπὶ τὴν 'Αβιγαίαν θυγατέρα 'Ιεσσαί, ἀδελφὴν Σαρουία μητρὸς
'Ιωάβ. 26 καὶ παρενέβαλεν 'Αβεσσαλὼμ καὶ πᾶς ἀνὴρ 'Ισραὴλ

Βαιθχορών 127* **19** καὶ 1° bis scr 127 αὐτῷ] αὐτοὺς 82 παλλάθας 93 **20** >τοῦ 19 108 'Αβεσαλὼμ 127 'Αχιμάας] 'Αχειμάας 82 127 **21** 'Αχιτόφελ] 'Αχειτόφελ 82 93 127: ante καθ' ὑμῶν 93 **22** διέφωσε] διέφαυσε 19 108 82 τὸ] τῶ 82 **23** 'Αχιτόφελ] 'Αχειτόφελ 82 93 127 ἐπέσαξε] ἐπάταξεν 82 >καὶ ἀνέστη 93 εἰς τὴν πόλιν] καὶ εἰς τὸν τόπον 19 **24** Αβεσαλωμ 1° ed >αὐτὸς 19 >'Αβεσσαλὼμ ἀντὶ 'Ιωὰβ 82 Αβεσαλωμ ed **25** 'Ιεζραηλίτου] 'Ισραηλίτου 19 108 82 93 'Αβιγαίαν] 'Αβειγαίαν 93 (-γαία) 127 ἀδελφὴν] ἀδελφὸν 82 **26** Αβεσαλωμ ed

19 *Et siccabat super illum palatas* L_{91-95} *Et accepit mu[li]er cannam et spadit super os putei et siccabat lateres [illo]* L_{115} (*lateres* probabiliter πλίνθους pro παλάθας vertit Fischer) ἔψυχεν] *Siccabat* Arm **20** *Et introierunt pueri abessalon... et dixit mulier viris pertransie[ru]nt properantes* L_{115} σπεύδοντες] *Festinanter* Weber **21** τὰ ὕδατα] *Aquas* L_{115} **22** ἕως — 'Ιορδάνην] *Priusquam denudaretur verbum sic transierunt* (91 vid) *Iordanen* L_{91-95} *Et transiebant iordanen donec lucesceret mane et nondum manifestato verbo pertransierunt iordanen* L_{115} ἕως τοῦ — λόγον] *Et antequam denudaretur verbum* Sabatier Weber **24** *Et davit venit in castris* L_{115} *Et [am]essa constituit abessalon* L_{115} παρεμβολάς] *Castra* Arm **25** *Amessa autem filius erat iether ismaelitis qui venit ad abigeam filiam eesse* L_{115}

εἰς γῆν Γαλαάδ. 27 καὶ ἐγένετο ὅτε εἰσῆλθε Δαυὶδ εἰς παρεμβο-
λάς, καὶ Σεφεεὶ υἱὸς Naὰς ἐκ ῾Ροωβὼθ υἱῶν ᾿Αμμὼν καὶ Μαχεὶρ
υἱὸς ᾿Αμιὴλ ὁ ἐκ Λαδαβάρ, καὶ Βερζελλὶ ὁ Γαλααδίτης ὁ ἐκ ῾Ρακα-
βεὶν 28 ἤνεγκαν δέκα κοίτας καὶ ἀμφιτάπους καὶ λέβητας δέκα καὶ
σκεύη κεράμου καὶ πυρὸς καὶ κριθὰς καὶ ἄλευρα καὶ κύαμον καὶ
φακὸν καὶ ἄλφιτα, 29 καὶ μέλι καὶ βούτυρον καὶ πρόβατα καὶ γα-
λαθηνὰ μοσχάρια, καὶ προσήνεγκαν τῷ Δαυὶδ καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ
ἐσθίειν, ὅτι ἔλεγον τὸν λαὸν πεινᾶν καὶ ἐκλελύσθαι διψήσαντα ἐν
τῇ ἐρέμῳ.

18, 1 Καὶ ἐπεσκέψατο Δαυὶδ πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ᾿ αὐτοῦ,
καὶ κατέστησεν ἐπ᾿ αὐτοὺς χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους. 2 καὶ
ἐτρίσσευσε Δαυὶδ τὸν λαόν, τὸ τρίτον ἐν χειρὶ ᾿Ιωὰβ καὶ τὸ τρίτον
ἐν χειρὶ ᾿Αβεσσά, ἀδελφοῦ ᾿Ιωὰβ υἱοῦ Σαρουία, καὶ τὸ τρίτον ἐν
χειρὶ ᾿Ηθὶ τοῦ Γεθθαίου. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν λαόν ᾿Εκ-
πορευόμενος ἐκπορεύσομαι καὶ ἐγὼ μεθ᾿ ὑμῶν. 3 καὶ εἶπεν ὁ λαός
Οὐκ ἐξελεύσει, ὅτι ἐὰν φυγόντες φύγωμεν, οὐ στήσεται ἐν ἡμῖν
καρδία, καὶ ἐὰν ἀποθάνωμεν τὸ ἥμισυ ἡμῶν, οὐ θήσουσιν εἰς ἡμᾶς
καρδίαν, ὅτι ⸢καὶ νῦν ἀφαιρεθήσεται ἐξ ἡμῶν ἡ γῆ δέκα χιλιάσιν,⸣ ⸢⸣
καὶ νῦν καλόν ἐστιν ἡμῖν τοῦ εἶναί σε ἐν τῇ πόλει εἰς βοηθὸν ἡμῖν.

27 ῾Ροωβὼθ] ῾Ροβοὼθ 19 108 (-ωὼθ) ᾿Αμιὴλ] ᾿Αμειὴλ 82: Αμμιηλ ed Βερζελλὶ] scripsi cum ed: Βερζελλεὶ 82 93 127: Ζερβελλὶ 19 108 Γαλααδίτης] Γαλααδδείτης 127: Γαλααδείτις 82: Γαλαδείτις 93 **28** ἀμφιτάπους] ἀμφοιτάπους 82 λέβητας] λευΐτας 82 >δέκα καὶ σκεύη — ἄλευρα 19 κεράμου] κεράμων 108 κύαμον] κυαμών 127 φακὸν] φακκὸν 19 108 **29** γαλαθηνὰ] γαλαθινὰ 19 108 πεινᾶν] πιναν 127

18, 1 >ἐπ᾿ αὐτοὺς 82* **2** τὸ 1°] τὸν 108: > 19 ᾿Ιωὰβ + καὶ 19 108 Σαρουία] Σαρουίας 93 127 ᾿Ηθὶ] scripsi: ᾿Ηθεὶ 82 93 127: ᾿Ιθὶ 19 108 ἐκπορεύσομαι] ἐκπορεύομαι 19 108 καὶ ἐγὼ / μεθ᾿ ὑμῶν tr 82 127 **3** ἐξελεύσει] ἐξελεύσῃ 108 82 127 δέκα pr ἐν 127 ἡμῖν 3°] ἡμῶν 19 108

27 Σεφεεὶ] Σειφάρ Jos VII 230 *Et factum est cum introisset davit in castris sephei filius naas de rabboth filiorum ammon... et berzelli galaadita de recal* L_{115} παρεμβολάς] *Castra* Arm **28—29** Καὶ οἴνου κεράμια καὶ πυροὺς καὶ κριθὰς καὶ ἄλευρον καὶ κύαμον καὶ φάκον καὶ μέλι καὶ βούτυρον καὶ πρόβατα καὶ γαλαθηνὰ μοσχάρια Ast **28** κύαμον — ἄλφιτα] *Et fabam* (>91: *fabum* 94) *et lenticulam et pulentem* L_{91-95} **29** πρόβατα — μοσχάρια] *Et oves et* (>95) *lactantes vitulos* L_{91-95}: *Et vitulos saginatos* L_{115} ὅτι ἔλεγον — τῇ ἐρήμῳ] *Dicebant enim populum esurire et defecisse siti in eremo* L_{115} γαλαθηνὰ μοσχάρια] *vitulos lactantes* Arm

18, **2** *Et tripertivit David* L_{91-95} (91 vid): *Et tripartivit david populum... prodiens prodiam et ego vobiscum* L_{115} **3** εἰς ἡμᾶς] לנו $4QSam^a$ *Quoniam si fugientes* (91 vid sed legitur in 92) *fuerimus* (91 vid sed legitur in 92) *non sequentur* (*exequemur* 95) *nos intento corde* L_{91-95} *Et dixit populus non exies in pugnam quia si fugientes fugerimus non stabit in nobis cor nostrum* L_{115}

4 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς Τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον ὑμῶν ποιήσω.
καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς παρὰ τὸ κλίτος τῆς πύλης, καὶ πᾶς ὁ λαὸς
ἐξεπορεύετο ἐν ἑκατοντάσι καὶ ἐν χιλιάσιν. 5 καὶ ἐνετείλατο ὁ βα-
σιλεὺς τῷ Ἰωὰβ καὶ τῷ Ἀβεσσὰ καὶ τῷ Ἠθὶ λέγων Φείσασθέ μοι
τοῦ παιδαρίου Ἀβεσσαλώμ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤκουσεν ἐντελλομέ-
νου τοῦ βασιλέως πᾶσι τοῖς ἄρχουσιν ὑπὲρ Ἀβεσσαλώμ. 6 καὶ
ἐξῆλθε πᾶς ὁ λαὸς εἰς τὸ πεδίον εἰς ἀπάντησιν τῷ Ἰσραήλ, καὶ
ἐγένετο ὁ πόλεμος ἐν τῷ δρυμῷ Μααινάν, 7 καὶ πταίουσιν ἐκεῖ ὁ
λαὸς Ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν παίδων Δαυίδ. καὶ ἐγένετο πληγὴ με-
γάλη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ πίπτουσιν εἴκοσι χιλιάδες ἀνδρῶν. 8
καὶ ἐγένετο ὁ πόλεμος διεσπαρμένος ἐπὶ προσώπου ὅλου τοῦ
δρυμοῦ, καὶ ἐπλεόνασεν ὁ δρυμὸς τοῦ καταφαγεῖν ἐκ τοῦ λαοῦ
ὑπὲρ οὓς κατέφαγεν ἡ ῥομφαία ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 9 καὶ ἦν μέγας
Ἀβεσσαλὼμ ἐνώπιον τῶν παίδων Δαυίδ. καὶ αὐτὸς ἐπιβεβηκὼς
ἐπὶ τῆς ἡμιόνου. καὶ εἰσῆλθεν ἡ ἡμίονος ὑπὸ φυτὸν δένδρου μέγα,
καὶ περιεπλάκη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐν τῷ δένδρῳ, καὶ ἀνεκρεμάσθη
ἐν τῷ δένδρῳ ἀνὰ μέσον τῆς γῆς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ· καὶ
ἡ ἡμίονος ὑποκάτω αὐτοῦ παρῆλθεν. 10 καὶ εἶδεν ἀνὴρ εἷς καὶ
ἀπήγγειλε τῷ Ἰωὰβ καὶ εἶπεν Ἰδοὺ ἐγὼ ἑώρακα τὸν Ἀβεσσαλὼμ
κρεμάμενον ἐπὶ τῷ δένδρῳ. 11 καὶ εἶπεν Ἰωὰβ τῷ ἀνδρὶ τῷ
ἀπαγγείλαντι αὐτῷ Καὶ ἰδοὺ εἶδες, καὶ διὰ τί οὐκ ἐπάταξας αὐτὸν
ἐκεῖ ἐπὶ τὴν γῆν; καὶ ἔδωκα ἄν σοι ἐγὼ πεντήκοντα σίκλους
ἀργυρίου καὶ παραζώνην μίαν. 12 καὶ εἶπεν ὁ ἀνὴρ πρὸς Ἰωάβ Καὶ

4 παρὰ] κατὰ 82 κλίτος] κλητὸς 82 >ἐν 2° 19 82 **5** Ἠθὶ] scripsi: Ἠθεὶ 82 93 127: Ἰθὶ 19 108 Φείσασθέ] Φείσασθαι 19 82 93 127 Ἀβεσσαλώμ 1°] Αβεσαλωμ ed: pr τοῦ 19 Ἀβεσσαλώμ 2°] Αβεσαλωμ ed: pr τοῦ 127 **6** πεδίον] παιδίον 127 Μααινάν] Μαλινάν 82 **7** πταίουσιν] πτέουσιν 82 ἐγένετο] ενετο 19* μεγάλη] post ἐκείνῃ 82: + ἐν τῷ λαῷ 19 **8** >ἐπὶ προσώπου 93 >τοῦ 19 καταφαγεῖν] καταφυγεῖν 19 108 **9** Αβεσαλωμ ed >ἐπιβεβηκὼς 19 108 >ἡ 1° 127 μέγα] μέγαν 19 περιεπλάκη] περιεπλέκη 127 >ἀνεκρεμάσθη ἐν τῷ δένδρῳ 82 ἡμίονος + ἡ 127 **10** ἑώρακα] ἑόρακα 127 Αβεσαλωμ ed τῷ] τὸ 19 108 82 127 δένδρῳ] δένδρον 19 108 82 **11** >τῷ ἀνδρὶ 93 ἐπάταξας] ἐπάταξες 93 127 >ἐκεῖ 19 82 γῆν + ἐκεῖ 19 ἔδωκα ἂν] ἔδωκαν 93 >ἐγὼ 127

4 *Et stetit rex ad latus portae* L_{115} **6** εἰς τὸ πεδίον] ἐν πεδίῳ μεγάλῳ Jos VII 236 *Et exi[vit] omnis populus in campum obviam israel* L_{115} . **7** καὶ πίπτουσιν — ἀνδρῶν] ἔπεσον γὰρ ὡς δισμύριοι Jos VII 238 καὶ πίπτουσιν] *Et ceciderunt* Arm vid **8** *Quod devoravit gladius in die illo* L_{115} **9** καὶ αὐτὸς] והוא 4QSam[a] Τῆς ἡμιόνου τῆς βασιλικῆς Jos VII 239 Ἐμπλακείσης αὐτῷ τῆς κόμης τραχεῖ δένδρῳ... παραδόξως ἀνακρεμνᾶται Jos VII 239 **11** ἔδωκα ἄν σοι ἐγὼ πεντήκοντα] [חמ]ש°[ם] לך ל[ת]ח° 4QSam[a] ἀπαγγείλαντι αὐτῷ] *Qui narravit ei* Arm καὶ διὰ τί] *Et quare* Arm **12** χιλίους ἀργυρίου] οὐδ᾽ εἰ χιλίους Jos VII 240

ἐὰν παραστήσῃς σὺ ἐν ταῖς χερσί μου χιλίους ἀργυρίου, οὐ μὴ
ἐποίσω τὰς χεῖράς μου ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, ὅτι ἐν τοῖς ὠσὶν
ἡμῶν ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς καὶ σοὶ καὶ τῷ Ἀβεσσὰ καὶ τῷ Ἠθὶ
λέγων Προσέχετέ μοι τὸ παιδάριον τὸν Ἀβεσσαλώμ. 13 καὶ πῶς
ποιήσω ἐν τῇ ψυχῇ μου ἄδικον; καὶ πᾶς ὁ λόγος οὐ κρυβήσεται
ἀπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ σὺ στήσῃ ἐξ ἐναντίας. 14 καὶ εἶπεν Ἰωάβ
Διὰ τοῦτο ἐγὼ ἄρξομαι ἐνώπιόν σου. καὶ ἔλαβεν Ἰωὰβ τρεῖς
ἀκίδας ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐνέπηξεν αὐτὰς εἰς τὴν καρδίαν
Ἀβεσσαλώμ, ἔτι αὐτοῦ ζῶντος ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ δένδρου. 15 καὶ
ἐκύκλωσε δέκα παιδάρια τῶν αἱρόντων τὰ σκεύη Ἰωάβ, καὶ
ἐπάταξαν τὸν Ἀβεσσαλὼμ καὶ ἐθανάτωσαν αὐτόν. 16 καὶ
ἐσάλπισεν Ἰωὰβ ἐν σάλπιγγι, καὶ ἐπέστρεψεν ὁ λαὸς τοῦ μὴ κα-
ταδιώκειν κατόπισθεν τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐφείδετο Ἰωὰβ τοῦ λαοῦ.
17 καὶ ἔλαβεν Ἰωὰβ τὸν Ἀβεσσαλώμ, καὶ ἔρριψεν εἰς χάσμα μέ-
γα ἐν τῷ δρυμῷ εἰς τὸν βόθυνον τὸν μέγαν, καὶ ἐπέστησεν ἐπ'
αὐτὸν σωρὸν λίθων μέγαν σφόδρα. καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἔφυγον, ἕκα-
στος εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ, 18 καὶ Ἀβεσσαλὼμ ἔτι ζῶν ἔλαβε καὶ
ἔστησεν ἑαυτῷ στήλην ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ βασιλέως, ὅτι ἔλεγεν Οὐκ
ἔστι μοι υἱός, ἵνα ἀναμιμνήσκηται τὸ ὄνομά μου. καὶ ἐκάλεσε τὴν
στήλην ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἐπεκάλεσαν αὐτήν Χεὶρ Ἀβεσ-
σαλὼμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

19 Καὶ Ἀχιμάας υἱὸς Σαδδοὺκ εἶπε τῷ Ἰωάβ Δραμὼν δὴ
εὐαγγελιοῦμαι τῷ βασιλεῖ Δαυὶδ ὅτι ἔκρινεν αὐτῷ Κύριος ἐκ χειρὸς
τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. 20 καὶ εἶπεν Ἰωάβ Οὐκ ἀνὴρ εὐαγγελισμοῦ εἶ
σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ εὐαγγελιῇ ἐν ἡμέρᾳ ἄλλῃ· ἐν δὲ τῇ
ἡμέρᾳ ταύτῃ οὐκ εὐαγγελιῇ, ὅτι υἱὸς τοῦ βασιλέως τέθνηκεν. 21
καὶ εἶπεν Ἰωὰβ τῷ Χουσεί Πορεύου καὶ ἀπάγγελλε τῷ βασιλεῖ ἃ

12 παραστήσῃς] παραστῇς 19 108 ἀργυρίου] + σίκλους 19 108: pr σίκλους 82 τοῦ βασιλέως pr ἐπὶ 93 σοὶ] σὺ 19 Ἠθὶ] scripsi: Ἠθεὶ 82 93 127: Ἰθὶ 19 108 Προσέχετέ] φυλάξατε 19 108 Αβεσαλωμ ed **13** στήσῃ] στήσει ed **14** ἀκίδας] ἀκήδας 82 >ἐν 1°] ἐπὶ 19 108 >αὐτὰς 19 Αβεσαλωμ ed **15** ἐκύκλωσε] ἐκύκλωσαν 93 Αβεσαλωμ ed **16** ἐπέστρεψεν] ἀπέστρεψεν 82 **17** Αβεσαλωμ ed ἔρριψεν] ἔριψεν 108 82: + αὐτὸν 127 ἐπέστησεν] ἔστησεν 19 108 λίθων] λίθον 93 μέγαν] μέγα 19 93 >σφόδρα 19 108 **18** Αβεσαλωμ 1° ed μοι] μου 82 ἀναμιμνήσκεται 19 108 ἐπὶ] ἐν 82 Αβεσαλωμ 2° ed **19** Ἀχιμάας] Ἀχειμάας 82 93 127 **20** εὐαγγελιῇ 1°] pr σὺ 19 108: εὐαγγελιεῖ 19 ἄλλῃ] μεγάλη 93 τῇ ἡμέρᾳ bis scr 93 εὐαγγελιῇ 2°] εὐαγγελιεῖ 19 υἱὸς pr ὁ 82 >τοῦ 19 **21** ἀπάγγελε 82

14 καὶ ἐπὶ δένδρον ὑψηλὸν ἐκρέματο Ast εἰς τὴν καρδίαν Ἀβεσσαλώμ] *In praecordia Abesalon* (*Absalon* 95) $L_{94\text{-}95}$ Διὰ τοῦτο] *Propter hoc* Arm **15** τῶν — σκεύη] *Ab armigeris* Arm **17** ἕκαστος] *Unusquisque* Arm **20** ὅτι] *Quia* Arm

ἑώρακας. καὶ προσεκύνησε Χουσεὶ τῷ Ἰωὰβ καὶ ἔδραμεν. 22 καὶ
προσέθετο ἔτι Ἀχιμάας υἱὸς Σαδδοὺκ καὶ εἶπε τῷ Ἰωάβ Καὶ τί
ἔσται, ἐὰν δράμω ὀπίσω τοῦ Χουσεί; καὶ εἶπεν Ἰωάβ Ἵνα τί σὺ
τρέχεις, τέκνον; καὶ σοὶ οὐκ ἔστιν εὐαγγέλια εἰς ὠφέλειαν πορευο-
μένῳ. 23 καὶ εἶπεν Ἀχιμάας Καὶ τί ἔσται ἐὰν δράμω; καὶ εἶπεν
αὐτῷ Ἰωάβ Δράμε. καὶ ἔδραμεν Ἀχιμάας κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν
διατεταγμένην, καὶ παρῆλθε τὸν Χουσεί. 24 καὶ Δαυὶδ ἐκάθητο
ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων τῶν πυλῶν. καὶ ἐπορεύθη ὁ σκοπὸς ἐπὶ τὸ
δῶμα τῆς πύλης ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ
καὶ εἶδεν, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ τρέχων μόνος ἐνώπιον αὐτοῦ. 25 καὶ
ἀνεβόησεν ὁ σκοπὸς καὶ ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ. καὶ εἶπεν ὁ βασι-
λεύς Εἰ μόνος αὐτὸς τρέχει, εὐαγγελισμὸς ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ.
καὶ ἐπορεύετο πορευόμενος καὶ ἤγγιζεν. 26 καὶ εἶδεν ὁ σκοπὸς
ἄνδρα ἕτερον τρέχοντα, καὶ ἀνεβόησεν ὁ σκοπὸς ἐπὶ τὴν πύλην
καὶ εἶπεν Ἰδοὺ ἀνὴρ ἕτερος μόνος τρέχων. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς
Καὶ οὗτος εὐαγγελιζόμενος. 27 καὶ εἶπεν ὁ σκοπός Ἑώρακα τὸν
δρόμον τοῦ πρώτου ὡς δρόμον Ἀχιμάας υἱοῦ Σαδδούκ. καὶ εἶπεν
ὁ βασιλεύς Ἀνήρ ἀγαθὸς οὗτος· ὑπὲρ εὐαγγελίων ἀγαθῶν οἴσει.
28 καὶ προσῆλθεν Ἀχιμάας καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ Εἰρήνη. καὶ προσ-
εκύνησεν αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν καὶ εἶπεν Εὐλογητὸς
Κύριος ὁ Θεός σου, ὃς συνέκλεισε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐπαραμένους
τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα. 29 καὶ εἶπεν ὁ
βασιλεύς Εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ τῷ Ἀβεσσαλώμ; καὶ εἶπεν Ἀχι-
μάας Ἤκουσα ἦχον μέγαν ὀπίσω μου ἐν τῷ ἀποστεῖλαι Ἰωὰβ τὸν
παῖδα τοῦ βασιλέως τὸν δοῦλόν σου, καὶ οὐκ ἔγνων τὰ ἐκεῖ. 30 καὶ
εἶπεν ὁ βασιλεύς Πάρελθε καὶ παράστηθι ὧδε, καὶ παρῆλθε καὶ
ἔστη ὀπίσω αὐτοῦ. 31 καὶ ἰδοὺ Χουσεὶ παρεγένετο. καὶ εἶπεν ὁ

ἑώρακας] ἑόρακας 127 **22** Ἀχιμάας] Ἀχειμάας 82 93 127 δράμω] δραμὼν 93 τρέχεις] τρέχης 127 σοὶ] σὺ 82 93 **23** Ἀχιμάας 1°] Ἀχειμάας 93 127 Ἀχιμάας 2°] Ἀχειμάας 82 93 127 διατεταγμένην + τοῦ κεχὰρ 19 108 τὸν] τοῦ 82 **24** τὸ δῶμα] τῶ δόματι 19 108 93 **25** ἀπήγγειλε] εἶπε 82 >αὐτὸς 19 108 **26** εὐαγγελιζόμενος + ἐστι 19 108 **27** Ἑώρακα] ἑόρακα 127 Ἀχιμάας] Ἀχειμάας 82 93 127 **28** Ἀχιμάας] Ἀχειμάας 82 93 127 ἐπαραμένους] ἐπαρμένους 19 108 αὐτῶν] αὐτὸν 82: > 19 108 **29** τῷ 1°] τὸ 93 >τῷ 2° 82 93 Αβεσαλωμ ed Ἀχιμάας] Ἀχειμάας 82 93 127 μέγαν] μέγα 82 93 ὀπίσω μου] + εὐφραινόμενον 19 108: + εὐφραινομένων ed **30** >Πάρελθε καὶ 19

22 τί ἔσται ἐὰν] *Quid erit si* Arm **25** ἤγγιζεν] *Appropinquabat* Arm **28** τὰς χεῖρας] *Manus* Arm **29** Ἀκοῦσαι δὲ μεγάλης φωνῆς διωκόντων τὸν Ἀψάλωμον Jos VII 250 *Audivi sonitum magnum post me cum mitteret* (*mittere* 94.95) *me puer tuus Ioab* $L_{91\text{-}95}$

Χουσεὶ τῷ βασιλεῖ Εὐαγγέλια, κύριέ μου βασιλεῦ, ὅτι ἐδίκασέ σοι
Κύριος σήμερον ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἀνθεστηκότων σοι. 32 καὶ
εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν Χουσεί Εἰ ὑγιαίνει τὸ παιδάριον Ἀβεσ-
σαλώμ; καὶ εἶπεν ὁ Χουσεί Γένοιντο ὡς τὸ παιδάριον οἱ ἐχθροὶ
τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως καὶ πάντες ὅσοι ἐπανέστησάν σοι εἰς
κακά.
19, 1 Καὶ ἐδάκρυσεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ὑπερῷον τῆς
πύλης καὶ ἔκλαυσεν. καὶ τάδε εἶπεν ἐν τῷ κλαίειν αὐτόν

Τέκνον ἐμὸν Ἀβεσσαλώμ,
Ἀβεσσαλὼμ τέκνον ἐμόν.
Τίς δώσει μοι θάνατον ἀντὶ σοῦ;
Ἀβεσσαλώμ υἱέ μου.

2 Καὶ ἀνήγγειλαν τῷ Ἰωὰβ λέγοντες Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς κλαίει
καὶ πενθεῖ ὑπὲρ Ἀβεσσαλώμ. 3 καὶ ἐγένετο ἡ σωτηρία ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ εἰς πένθος παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ λεγόντων ὅτι Ὀδυνᾶται ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. 4
καὶ ὑπεστέλλετο ὁ λαὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὴν
πόλιν, καθὼς ὑποστέλλεται ὁ λαὸς ὁ ἡττημένος καὶ ἠτιμωμένος ἐν
τῇ φυγῇ αὐτῶν. 5 καὶ ὁ βασιλεὺς παρεκάλυπτε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
καὶ ἀνεβόα φωνῇ μεγάλῃ λέγων

Τέκνον ἐμὸν Ἀβεσσαλώμ,
Ἀβεσσαλὼμ τέκνον ἐμόν.

6 Καὶ εἰσῆλθεν Ἰωὰβ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον καὶ εἶπεν
Κατῄσχυνας σὺ σήμερον τὸ πρόσωπον τῶν παίδων σου τῶν δια-
σωσάντων τὴν ψυχήν σου σήμερον καὶ τὴν ψυχὴν τῶν υἱῶν σου,
καὶ τῶν θυγατέρων σου καὶ τὴν ψυχὴν τῶν γυναικῶν σου καὶ τὴν
ψυχὴν τῶν παλλακῶν σου, 7 τοῦ ἀγαπᾶν τοὺς μισοῦντάς σε καὶ

32 >Εἰ 19 108 Αβεσαλωμ ed Γένοιντο] γένοιτο 19 108: γενηθήτω 93 ἐπανέστησάν] ἦσαν ἐπανεστηκότες 19

19, 1 Αβεσαλωμ 1° ed Αβεσαλωμ 2° ed Αβεσαλωμ 3° ed **2** Αβεσαλωμ ed **3** >ἡ 93 **4** πόλιν] παρεμβολήν 82 ὑποστέλλεται] ὑπεστέλλετο 19 108 >ὁ λαὸς 2° 82 ἠτιμωμένος] ἠτημωμένος 108 93: + ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ 19 >ἐν 2° 82 **5** Αβεσαλωμ 1° ed Αβεσαλωμ 2° ed **6** Κατῄσχυνας] κατίσχυνας 82 >σὺ 82 παλλακῶν σου] + καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῶν 93: + καὶ τὴν 127 erasum

31 Εὐαγγέλια — βασιλεῦ] *Bene evangeliza tibi, domine mi rex* L_{91-95} **32** σοι] *Tibi* Arm

19, 1 Τέκνον, ἐκβοῶν Jos VII 252 *Filius meus Abessalon, filius meus Abessalon: quis dabit mihi mortem pro te* Am Τέκνον 1° — ἐμόν 2°] *Fili mi Abesolom, Abesolom fili mi* Arm **4** Κατηφεῖς δὲ καὶ δεδακρυμένοι πάντες ὡς ἀφ᾽ ἥττης παρῆλθον Jos VII 253 ὑποστέλλεται] *Declinet* Arm **6** διασωσάντων] *Qui salvaverunt* Arm

μισεῖν τοὺς ἀγαπῶντάς σε, ὅτι ἀπήγγελκας σήμερον ὅτι οὐκ εἰσί
σοι σήμερον ἄρχοντες οὐδὲ παῖδες· ὅτι οἶδας ὅτι εἰ Ἀβεσσαλὼμ
ἔζῃ σήμερον, πάντες ἂν ἡμεῖς ἀπεθάνομεν, ὅτι ἐκεῖνος ἤρεσκεν
ἐνώπιόν σου. 8 καὶ νῦν ἀνάστηθι καὶ λάλησον ἐπὶ τὴν καρδίαν τῶν
παίδων σου, ὅτι κατὰ τοῦ Κυρίου ὀμωμόκασιν ὅτι εἰ μὴ σὺ
ἐξελεύσῃ εἰς ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ, εἰ ὑπνώσει τις μετὰ σοῦ τὴν νύ-
κτα ταύτην, καὶ ἐπίγνωθι τοῦτο σεαυτῷ, ὅτι χεῖρόν σοι ἔσται τοῦ-
το ἐκ πάντων τῶν κακῶν τῶν ἐπεληλυθότων ἐπὶ σὲ ἐκ νεότητός
σου καὶ ἕως τοῦ νῦν. 9 καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς
πύλης· καὶ ἀπηγγέλη παντὶ τῷ λαῷ λεγόντων Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς κε-
κάθικεν ἐπὶ τὴν πύλην. καὶ παρεγένετο πᾶς ὁ λαὸς ἐνώπιον τοῦ
βασιλέως ἐπὶ τὴν πύλην, ὁ δὲ Ἰσραὴλ ἔφυγεν ἕκαστος εἰς τὸ σκή-
νωμα αὐτοῦ.
10 Καὶ ἦν πᾶς ὁ λαὸς γογγύζοντες ἐν πάσαις ταῖς φυλαῖς Ἰσ-
ραὴλ λέγοντες Ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ ἐξήρηται ἡμᾶς ἐκ χειρὸς πάν-
των τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ αὐτὸς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν
ἀλλοφύλων, καὶ νῦν πέφευγεν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῆς βασιλείας
αὐτοῦ ἀπὸ Ἀβεσσαλώμ. 11 καὶ Ἀβεσσαλώμ, ὃν ἐχρίσαμεν ἐφ'
ἑαυτοὺς εἰς βασιλέα τέθνηκεν ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ νῦν, ἵνα τί
σιωπᾶτε ὑμεῖς ἐπιστρέψαι πρὸς τὸν βασιλέα; καὶ τὸ ῥῆμα παντὸς
Ἰσραὴλ ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα. 12 ὁ δὲ βασιλεὺς Δαυὶδ
ἐξαπέστειλε πρὸς Σαδδοὺκ καὶ πρὸς Ἀβιαθὰρ τοὺς ἱερεῖς λέγων
Λαλήσατε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους Ἰούδα λέγοντες Ἵνα τί γίνε-
σθε εἰς ἐσχάτους τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ;
13 ἀδελφοί μου ὑμεῖς ἔστε, ὀστοῦν μου καὶ σάρξ μου· καὶ ἵνα τί γί-
νεσθε εἰς τοὺς ἐσχάτους τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ; καὶ λόγος παντὸς Ἰσραὴλ ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα. 14 καὶ

7 >σήμερον 1° 82 σήμερον 2°] > 93: + οὐδὲ 82 εἰ Ἀβεσσαλὼμ tr 19 108 Αβεσαλωμ ed ἔζῃ] ζῇ 93 **8** ὠμωμόκασιν 19 ἐξελεύσῃ] -σει 93 τοῦ λαοῦ + οὐ μὴ μείνῃ 19 108 εἰ] ἢ 19 108 ὑπνώσει] ὑπνώσῃ ed ἐπίγνωθι pr εἶπεν 19 108 πάντων + τωυτων (sic) 93 σὲ] σοὶ 19 **9** κεκάθηκεν 127 **10** ἡμῶν] αὐτῶ 93 ἀπὸ] > 82*: pr καὶ 19 108 Αβεσαλωμ ed **11** >καὶ Ἀβεσσαλώμ 19 108 93 Αβεσαλωμ ed ἐχρίσαμεν] ἐχρήσαμεν 82: ἐχρείσαμεν 93 ἐφ' ἑαυτοὺς εἰς] ἑαυτοῖς 93 ὑμεῖς ἐπιστρέψαι] ἡμεῖς ἐπιστρέψατε 93 >πρὸς 82 **12** >Δαυὶδ 93 ἐξαπέστειλε] ἀπέστειλε 19 >τὸν 82 **13** >ἵνα τί 127 >τοὺς 93 οἶκον αὐτοῦ — τὸν βασιλέα sub ※ 127

7 ἀπεθάνομεν] *Mortui eramus* Arm vid ἐκεῖνος — σου] *Is placebat tibi* Arm Z^{mg} vid **8** ὅτι 1° — τοῦ λαοῦ] *Quoniam per Dominum iuraverunt quia* (>95) *si non tu prodieris hodie in obviam huic omni populi* L_{91-95} *Quia sic iuraverunt* Sabatier ὀμωμόκασιν] *Iuraverunt* Arm vid **9** παντὶ τῷ λαῷ] *Toto populo* Arm ἐνώπιον] *Coram* Arm

τῷ Ἀμεσσὰ ἐρεῖτε Οὐχὶ ὀστοῦν μου καὶ σάρξ μου σύ; καὶ νῦν τάδε
ποιήσαί μοι ὁ Θεὸς καὶ τάδε προσθείη, εἰ μὴ ἀρχιστράτηγος ἔσῃ μοι
πάσας τὰς ἡμέρας ἀντὶ Ἰωάβ. 15 καὶ ἔκλινεν Ἀμεσσὰ τὴν καρδίαν
παντὸς ἀνδρὸς Ἰούδα ὡς ἀνδρὸς ἑνός, καὶ ἀπέστειλαν πρὸς τὸν
βασιλέα λέγοντες Ἐπίστρεφε σὺ καὶ πάντες οἱ παῖδές σου. 16 καὶ
ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἔρχεται ἕως τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἄνδρες
Ἰούδα παρεγένοντο ἕως εἰς Γάλγαλα, καταβῆναι εἰς ἀπάντησιν τῷ
βασιλεῖ τοῦ διαβιβάσαι τὸν βασιλέα τὸν Ἰορδάνην.
17 Καὶ ἔσπευσε Σεμεεὶ υἱὸς Γηρὰ υἱοῦ Ἰεμενεὶ ἐκ Χορράν, καὶ
κατέβη μετὰ τῶν ἀνδρῶν Ἰούδα εἰς ἀπάντησιν τῷ βασιλεῖ Δαυίδ·
18 καὶ χίλιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ Βενιαμίν, καὶ Σιβὰ τὸ
παιδάριον τοῦ οἴκου Σαοὺλ καὶ πέντε καὶ δέκα ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ,
καὶ εἴκοσι δοῦλοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. καὶ ἀποστέλλουσιν ἐπὶ τὸν
Ἰορδάνην ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· 19 καὶ ἐλειτούργησαν τὴν
λειτουργίαν αὐτῶν τοῦ διαβιβάσαι τὸν βασιλέα, καὶ τοῦ ποιῆσαι τὸ
ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ Σεμεεὶ υἱὸς Γηρὰ ἔπεσεν ἐπὶ
πρόσωπον αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, διαβαίνοντος αὐτοῦ τὸν
Ἰορδάνην, 20 καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα Μὴ δὴ λογισάσθω ὁ
κύριός μου ἀδικίαν καὶ μὴ μνησθήτω ὧν ἠδίκησεν ὁ δοῦλός σου ἐν
τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐξῆλθεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἐξ Ἰερουσαλήμ, τοῦ
θέσθαι τὸν βασιλέα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ· 21 ὅτι ἔγνων ἐγὼ ὁ
δοῦλός σου ὅτι ἡμάρτηκα, καὶ ἰδοὺ παραγέγονα σήμερον πρῶτος
πάντος τοῦ οἴκου Ἰωσὴφ εἰς τὴν κατάβασιν τῷ κυρίῳ μου τῷ βα-
σιλεῖ. 22 καὶ ἀπεκρίθη Ἀβεσσὰ υἱὸς Σαρουία καὶ εἶπεν Ἀντὶ τού-
του θανατωθήσεται Σεμεεί, ὅτι κατηράσατο τὸν χριστὸν Κυρίου. 23
καὶ εἶπε Δαυίδ Τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν, υἱοὶ Σαρουία, ὅτι γίνεσθέ μοι σή-
μερον εἰς ἐπίβουλον; εἰ σήμερον θανατωθήσεταί τις ἐν Ἰσραήλ,
οὐκ οἴδατε ὅτι σήμερον βασιλεύω ἐγὼ ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ; 24 καὶ εἶπεν

14 σάρξ μου + εἶ 19 108 93 ποιήσαι] ποιήσει 82 μὴ] μὴν 93 ἔσῃ] ἔσει ed >πάσας τὰς ἡμέρας 82 **15** ὡς] ἕως 82 **16** ἐπέστρεψεν] ἀπέστρεψεν 19 108 >εἰς 19 διαβιβάσαι] διαβηβαησαι 93* >τὸν βασιλέα 82 **17** Ἰεμενεὶ] Ἰεμεινεὶ 127: Ἐμινεὶ 93 Χορράν] Χοράν 82 **18** Βενιαμίν] Βενιαμείν 82 127 Σιβὰ] Σειβὰ 82 93 127 ἀποστέλλουσιν] κατεύθυναν 127 **19** βασιλέα + καὶ διέβη ἡ διάβασις αὐτῶν (>108) ἐξεγεῖραι τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ ποιῆσαι εὐθὲς (pr τὸ 108) ἐνώπιον αὐτοῦ 19 108 >τοῦ 2° 127 >τὸ 19 τοῦ βασιλέως] αὐτοῦ 93 >διαβαίνοντος — Ἰορδάνην 19 αὐτοῦ 3°] τοῦ βασιλέως 93 **20** >δὴ 82 **21** ἔγνων] ἔγνω 93 κατάβασιν] κακαταβασιν 108: + εἰς τὴν ἀπάντησιν 19 108 τῷ κυρίῳ] τοῦ κυρίου 82 **22** τούτου] τοῦ 82 χριστὸν] χρηστὸν 93 **23** Δαυίδ] ὁ βασιλεύς 82 >μοι 127 Ἰσραήλ + ἔτι 82: + ἢ ed οἴδατε ὅτι] οἶδα ἢ 82 >ἐγὼ 82

20 μνησθήτω] *Meminerit* Arm **23** Οὐ γὰρ ἀγνοεῖν ὑμᾶς προσῆκεν, ὅτι σήμερον ἄρχομαι τῆς βασιλείας Jos VII 266

ὁ βασιλεὺς πρὸς Σεμεεί Οὐ θανατωθήσῃ. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ βασι-
λεύς.
25 Καὶ Μεμφιβάαλ υἱὸς Ἰωναθὰν υἱοῦ Σαοὺλ κατέβαινεν εἰς
ἀπάντησιν τῷ βασιλεῖ, καὶ οὐκ ἐθεράπευσε τοὺς πόδας αὐτοῦ οὐδὲ
ὠνυχίσατο τὰς χεῖρας αὐτοῦ, οὔτε ἐποίησε τὸν μύστακα αὐτοῦ,
καὶ τὸν ἱματισμὸν αὐτοῦ οὐκ ἔπλυνεν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξεπορεύθη ὁ
βασιλεὺς ἕως τῆς ἡμέρας ἧς παρεγένετο ἐν εἰρήνῃ εἰς Ἰερουσα-
λήμ. 26 καὶ ἐγένετο ὅτε παρεγένετο εἰς Ἰερουσαλὴμ εἰς ἀπάντησιν
τῷ βασιλεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς Τί ὅτι οὐκ ἐπορεύθης μετ'
ἐμοῦ, Μεμφιβάαλ; 27 καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν Μεμφιβάαλ Κύριέ μου,
βασιλεῦ, ὁ δοῦλός μου ἀπέρριψέ με ὅτι εἶπεν αὐτῷ ὁ δοῦλός σου
Ἐπίσαξόν μοι τὴν ὄνον καὶ ἀναβήσομαι ἐπ' αὐτήν, καὶ πορεύ-
σομαι μετὰ τοῦ βασιλέως, ὅτι χωλὸς ὁ δοῦλός σου. 28 καὶ κατη-
γόρηκε τοῦ δούλου σου πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα. ὁ δὲ
κύριός μου ὁ βασιλεὺς ὡς ἄγγελος Θεοῦ ἐποίησε τὸ καλὸν ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ, 29 ὅτι οὐκ ἦν ὅλος ὁ οἶκος τοῦ πατρός μου, ἀλλ' ἢ
ἄνδρες θανάτου τῷ κυρίῳ μου τῷ βασιλεῖ· καὶ κατέστησας τὸν
δοῦλόν σου ἐν τοῖς ἐσθίουσιν ἐν τῇ τραπέζῃ σου. καὶ ἐκ χειρός τί-
νος ἔστι μοι ἔτι δικαιοσύνη; καὶ ἐβόησεν ἔτι πρὸς τὸν βασιλέα. 30
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς Ἵνα τί πληθύνεις ἔτι τοὺς λόγους σου; εἴρηκά
σε καὶ Σιβὰ διελέσθαι τὸν ἀγρόν. 31 καὶ εἶπε Μεμφιβάαλ πρὸς τὸν
βασιλέα Καὶ τὰ πάντα λαβέτω μετὰ τὸ παραγενέσθαι τὸν κύριόν
μου τὸν βασιλέα ἐν εἰρήνῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
32 Καὶ Βερζελλὶ ὁ Γαλααδίτης κατέβη ἐκ Ῥακαβείν, καὶ διέβη
μετὰ τοῦ βασιλέως τὸν Ἰορδάνην τοῦ προπέμψαι αὐτὸν ἐκ τοῦ
Ἰορδάνου. 33 καὶ ὁ Βερζελλὶ πρεσβύτης σφόδρα, υἱὸς ἐτῶν ὀγδοή-
κοντα· οὗτος ἐχορήγησε τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ καθῆσθαι αὐτὸν ἐν
παρεμβολαῖς, ὅτι ἀνὴρ μέγας ἦν σφόδρα. 34 καὶ εἶπεν ὁ βασι-

24 θανατωθήσῃ] -σει 19 93 **25** Μεμφειβάαλ 82 93 127 υἱοῦ] υἱὸς 93 οὔτε] οὐδὲ 19 108 **26** >ὅτι 82 Μεμφειβάαλ 82 93 127 **27** Μεμφειβάαλ 82 93 127 εἶπεν] εἶπον 82 μοι] μου 82 τὴν] τὸν 82 ἀναβήσομαι] ἐπιβήσομαι ed αὐτήν] αὐτόν 108 82 93 127 **28** κατηγόρηκε] κατηγόρησεν 127 **29** ἦν] ἐστὶν 19 108 ὅλος ὁ οἶκος] ὁ λαὸς τοῦ οἴκου 83 **30** πληθύνεις] πληθύνης 82 127 Σιβὰ] Σειβὰ 93 127: Σηβὰ 82 **31** Μεμφειβάαλ 82 93 127 **32** Βερζελλὶ] Βερζελλεὶ 82 93 127 Γαλααδίτης] Γαλααδείτης 93 127: Γαλααδεῖτις 82: Γαλαδίτης 108 **33** >ὁ 82 Βερζελλεὶ 82 93 127 ἐχωρήγησε 82 93 καθῆσθαι] καθισθαι 93 >ἦν 93

27 ἀπέρριψε] *Contempsit* Arm **32** Προπέμψαντα μέχρι τοῦ Ἰορδάνου Jos VII 272 κατέβη ἐκ Ῥακαβείν] *Et descendit ex Ragabi* L_{91-95} ἐκ τοῦ Ἰορδάνου] *Ab Iordano* Arm **33** Ἐν ταῖς Παρεμβολαῖς Jos VII 272

λεὺς πρὸς τὸν Βερζελλί Εἰ διαβήσῃ μετ' ἐμοῦ, καὶ διαθρέψω τὸ
γῆράς σου μετ' ἐμοῦ ἐν Ἰερουσαλήμ. 35 καὶ εἶπε Βερζελλὶ πρὸς τὸν
βασιλέα Πόσαι ἡμέραι ἔσονταί μοι ἐκεῖ, ἵνα ἀναβῶ μετὰ τοῦ
βασιλέως εἰς Ἰερουσαλήμ; 36 υἱὸς ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἐγώ εἰμι σήμε-
ρον· εἰ γνώσομαι ἀνὰ μέσον ἀγαθοῦ καὶ ἀνὰ μέσον κακοῦ; εἰ γεύσε-
ται ἔτι ὁ δοῦλός σου ὅσα ἂν ἐσθίῃ ἢ ὅσα ἂν πίνῃ; εἰ ἀκούσομαι φω-
νὴν ᾀδόντων καὶ ᾀδουσῶν; καὶ ἵνα τί γίνεται ὁ δοῦλός σου φορτίον
ἐπὶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα; 37 ὅτι ὀλίγον διαβήσεται ὁ δοῦλός
σου τὸν Ἰορδάνην μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ἵνα τί ὁ κύριός μου ὁ βα-
σιλεὺς ἀνταποδίδωσί μοι τοῦτο τὸ ἀνταπόδομα; 38 ἀποστρεψάτω δὴ
ὁ δοῦλός σου καὶ τελευτησάτω ἐν τῇ πόλει μου, καὶ ταφήσομαι ἐν τῷ
τάφῳ τοῦ πατρός μου καὶ τῆς μητρός μου. καὶ ἰδοὺ ὁ δοῦλός σου
Ἀχιμαὰμ ὁ υἱός μου διελεύσεται μετὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασι-
λέως, καὶ ποιήσεις αὐτῷ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου. 39 καὶ εἶπεν ὁ βα-
σιλεὺς πρὸς αὐτόν Διελθέτω μετ' ἐμοῦ Ἀχιμαάμ, καὶ ἐγὼ ποιήσω
αὐτῷ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου, καὶ ὃ ἂν ἐπιτάξῃς μοι, ποιήσω σοι. 40
καὶ διέβη πᾶς ὁ λαὸς τὸν Ἰορδάνην, καὶ ὁ βασιλεὺς εἱστήκει, καὶ
κατεφίλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν Βερζελλὶ καὶ εὐλόγησεν αὐτόν· καὶ
ἀπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ὁ Βερζελλί.

41 Καὶ διέβη ὁ βασιλεὺς εἰς Γάλγαλα, καὶ Ἀχιμαὰμ διέβη μετ'
αὐτοῦ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς Ἰούδα διεβίβασαν αὐτὸν καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ
λαοῦ Ἰσραήλ. 42 καὶ ἰδοὺ πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ παρεγένοντο πρὸς
τὸν βασιλέα καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ Τί ὅτι ἔκλεψάν σε οἱ ἀδελφοὶ
ἡμῶν οἱ ἄνδρες Ἰούδα, καὶ διεβίβασαν τὸν βασιλέα καὶ τὸν οἶκον
αὐτοῦ τὸν Ἰορδάνην, καὶ πάντας τοὺς ἄνδρας Δαυὶδ μετ' αὐτοῦ;
43 καὶ ἀπεκρίθησαν ἄνδρες Ἰούδα τοῖς ἀνδράσιν Ἰσραὴλ καὶ
εἶπον ὅτι Ἐγγίζει ἡμῖν ὁ βασιλεύς· καὶ ἵνα τί τοῦτο ἠθύμηκας περὶ

34 Βερζελλεί 82 93 127 διαβήσῃ] -σει 19 82 ἐν] εἰς 19 **35** Βερζελλεὶ 82 93 127 ἡμέραι] pr αἱ 19 108: + μοι 93 ἔσονται] + ἐτῶν ζωῆς 108: + ζωῆς 19 >μοι 93 **36** ὀγδοήκοντα ἐτῶν tr 127 εἰ 3°] ἢ 19 93 γίνεται] γήνηται 93 **37** τὸν Ἰορδάνην post βασιλέως 19 >τὸ 19 108 ἀνταπόδωμα 19 82 **38** Ἀχιμαὰμ] Ἀχειμαὰμ 93 127: Ἀχιμαὰχ 82: Ἀχιναὰν 93 αὐτῷ / τὸ ἀρεστὸν tr 93 σου 2°] μου 19 108 **39** Ἀχιμαάμ] Ἀχειναάν 93 >αὐτῷ 82 σου] μου 82 93 ἂν] ἐὰν 19 108 82 ἐπιτάξῃς] -ξεις 19 **40** εἱστήκει] ἱστήκει 93 127 Βερζελλεὶ 1° 82 93 127 Βερζελλεί 2° 82 93 127 **41** Ἀχιμαὰμ] Ἀχειμαὰμ 82 127: Ἀχειναὰμ 93 τὸ] τοῦ 93 **42** παρεγένοντο] παρεγένετο 82 93 τὸν] τοῦ 82 Δαυὶδ] τοὺς 19 **43** Ἐγγίζει] ἐγγίζη 82 τοῦτο + ὅτι 127

34 Εἰ διαβήσῃ μετ' ἐμοῦ] *Si transieris mecum* L_{91-95} **35** Πόσαι λοιπὸν ἡμέραι ζωῆς ἔσονταί μοι ἐκεῖ Ast **36** ἀνὰ μέσον κακοῦ] *In medio malo* Arm ἐσθίῃ] *Comedit* Arm1 vid πίνῃ] *Bibit* Arm1 vid **39** Διελθέτω μετ' ἐμοῦ] *Transibit mecum* Arm **42** οἱ ἄνδρες] *Viri* Arm1

τοῦ λόγου τούτου; ἢ ἐσθίοντες βεβρώκαμέν τι βρῶμα παρὰ τῷ βα-
σιλεῖ; ἢ δόμα δέδωκεν ἡμῖν ἢ ἄρσιν ἦρεν ἡμῖν; [44] καὶ ἀπεκρίθησαν
οἱ ἄνδρες Ἰσραὴλ πρὸς τοὺς ἄνδρας Ἰούδα καὶ εἶπον ⌈Δέκα μοι
χεῖρες ἐν τῷ βασιλεῖ,⌋ καὶ πρωτότοκος ἐγὼ ἢ σύ, καί γε ἐν τῷ Δα-
υίδ εἰμι ὑπὲρ σέ. καὶ τί ὅτι ἠτίμακάς με, καὶ οὐκ ἐγένετο τὸ ῥῆμά
μου πρότερον τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα μου; καὶ ἐσκληρύνθη τὸ
ῥῆμα ἀνδρῶν Ἰούδα ὑπὲρ τὸ ῥῆμα ἀνδρῶν Ἰσραήλ.

20, [1] Καὶ ἐκεῖ ἀπήντα ἀνὴρ υἱὸς λοιμός, καὶ ὄνομα αὐτῷ Σαβεὲ
υἱὸς Βεδδαδί, ἀνὴρ Ἀραχί· καὶ ἐσάλπισε σάλπιγγι καὶ εἶπεν Οὐκ
ἔστι μοι μερὶς ἐν Δαυὶδ οὐδὲ κληρονομία ἐν υἱῷ Ἰεσσαί· ἕκαστος
εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ Ισραήλ. [2] καὶ ἀνέβη πᾶς Ἰσραὴλ ἀπὸ
ὄπισθεν Δαυὶδ ὀπίσω Σαβεὲ υἱοῦ Βεδδαδί· οἱ δὲ ἄνδρες Ἰούδα
προσεχώρησαν πρὸς τὸν βασιλέα αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου καὶ
ἕως Ἰερουσαλήμ.

[3] Καὶ εἰσῆλθε Δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ
ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τὰς δέκα παλλακὰς αὐτοῦ, ἃς κατέλειπε φυ-
λάσσειν τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτὰς εἰς οἶκον φυλακῆς καὶ
διέτρεφεν αὐτάς· καὶ πρὸς αὐτὰς οὐκ εἰσῆλθε, καὶ ἦσαν συν-
εχόμεναι ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτῶν χῆραι ζῶσαι.

[4] Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἀμεσσά Παράγγειλόν μοι τοῖς
ἀνδράσιν Ἰούδα ἐν τρισὶν ἡμέραις, σὺ δὲ ἐνταῦθα στῆθι. [5] καὶ
ἐπορεύθη Ἀμεσσὰ παραγγεῖλαι τῷ Ἰούδᾳ, καὶ ὑστέρησε τῆς δια-
τάξεως ἧς διέταξεν αὐτῷ Δαυίδ. [6] καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀμεσσά
Νῦν κακοποιήσει ἡμᾶς Σαβεὲ υἱὸς Βεδδαδὶ ὑπὲρ Ἀβεσσαλώμ. καὶ
νῦν λάβε μετὰ σεαυτοῦ τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου σου, καὶ καταδίω-
κε ὀπίσω αὐτοῦ, ὅπως μὴ εὕρῃ ἑαυτῷ πόλεις ὀχυρὰς καὶ σκεπασθῇ
ἀφ᾿ ἡμῶν. [7] καὶ παρήγγειλεν ὀπίσω αὐτοῦ Ἀμεσσὰ τῷ λαῷ, καὶ

τῷ βασιλεῖ] τοῦ βασιλέως 82 δόμα] δῶμα 19 **44** >οἱ 82 ἢ] εἰ 82
20, 1 Σαβεὲ] scripsi cum ed: Σαβεαὶ 108 82 127: Σαμεὲ 19: Σεβαιὲ 93 Βεδδαδί] Βεδδαδεί 82 93 127 Ἀραχί] Ἀραχεί 82 93 127 Ἰεσσαί + πορευσόμεθα 19 108 **2** Σαβεὲ] scripsi cum ed: Σαβεαὶ 108 82 93 127: Σαμεὲ 19 Βεδδαδί] Βεδδαδεί 82 93 127 αὐτῶν] ἑαυτῶν 127 Ἰερουσαλήμ] pr τῆς 19 108 93: pr εἰς 93 **3** κατέλειπε] κατέλιπε 127: κατεληπε 19 108 **5** καὶ ἐπορεύθη bis scr 82 ὑστέρησε] ὑστερῆσαι 82: pr οὐχ 19 108 **6** Σαβεὲ] scripsi cum ed: Σαβεαὶ 82 93 127: Σαμεὲ 19 108 (-μεαι) Βεδδαδεὶ 82 93 127 Αβεσαλωμ ed **7** Ἀμεσσὰ] Ἀβεσσὰ 108

43 ἐσθίοντες — τι] *Comedentes comedimus aliquid* Arm vid δέδωκεν ἡμῖν] *Dedit nobis* Arm 44 *Decem mihi manus sunt in rege... et quare contempsisti me* L_{91-95}
20, 1 *Beddadi* Jos-lat VII 278 ἀνὴρ] *Vir* Arm ἕκαστος] *Unusquisque* Arm 3 εἰς οἶκον] *In domum* Arm 4 ἔνταυθα] *Ibi* Arm1 6 εὕρῃ ἑαυτῷ] *Inveniat sibi* Arm

Ἰωὰβ καὶ ὁ Φελτί, καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ ἐξ Ἰερουσαλήμ, καὶ κα-
τεδίωξαν ὀπίσω Σαβεὲ υἱοῦ Βεδδαδί. 8 καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρὰ τὸν
λίθον τὸν μέγαν τὸν ἐπὶ τοῦ βουνοῦ, καὶ Ἀμεσσὰ παρεγένετο κατὰ
πρόσωπον αὐτῶν. καὶ Ἰωὰβ περιέκειτο μανδύαν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ
ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐπ' αὐτῷ περιεζωσμένος μάχαιραν ἀμφηκῆ ἐπὶ τῆς
ὀσφύος αὐτοῦ ἐν τῷ κολεῷ αὐτῆς. καὶ ἡ μάχαιρα ἐξῆλθε καὶ ἔπε-
σε. 9 καὶ εἶπεν Ἰωὰβ τῷ Ἀμεσσά Εἰ ὑγιαίνεις σύ, ἀδελφέ; καὶ κα-
τέσχεν Ἰωὰβ τῇ χειρὶ τῇ δεξιᾷ τοῦ πώγωνος Ἀμεσσὰ τοῦ φιλῆσαι
αὐτόν. 10 καὶ Ἀμεσσὰ οὐκ ἐφυλάξατο ἀπὸ τῆς μαχαίρης τῆς ἐν
τῇ χειρὶ Ἰωάβ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν αὐτῇ Ἰωὰβ ἐπὶ τὴν λαγόνα
καὶ ἐξέχεε τὰ ἔντερα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ οὐκ ἐδευτέρωσεν
αὐτῷ, καὶ ἀπέθανεν, καὶ Ἰωὰβ καὶ Ἀβεσσὰ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ κα-
τεδίωκον ὀπίσω Σαβεὲ υἱοῦ Βεδδαδί. 11 καὶ ἀνὴρ ἐπέστη αὐτῷ τῷ
Ἀμεσσὰ τῶν παιδαρίων Ἰωὰβ καὶ εἶπεν Τίς ἐρεῖται τῷ Ἰωάβ; καὶ
τίς τῷ Δαυὶδ ὀπίσω τοῦ Ἰωὰβ; 12 καὶ Ἀμεσσὰ τεθνηκὼς καὶ
πεφυρμένος ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ. καὶ εἶδεν ὁ ἀνὴρ
ὅτι εἱστήκει πᾶς ὁ λαός, καὶ ἀπέρριψε τὸν Ἀμεσσὰ ἐκ τῆς τρίβου
εἰς ἀγρόν, καὶ ἀπέρριψεν ἐπ' αὐτὸν ἱμάτιον, ὅτι εἶδεν ὅτι πᾶς ὁ ἐρ-
χόμενος ἵσταται ἐπ' αὐτόν. 13 καὶ ἐγένετο, ὅτε μετέστησε τὸν
Ἀμεσσὰ ἀπὸ τῆς τρίβου, παρῆλθε πᾶς ὁ λαὸς ὀπίσω Ἰωὰβ κατα-
διώκειν ὀπίσω Σαβεὲ υἱοῦ Βεδδαδί. 14 καὶ διῆλθεν εἰς πάσας τὰς
φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ καὶ Ἀβηλὰ καὶ Βαιθμακκώ. καὶ πᾶσαι αἱ πό-

Φελτί] Φελτεί 82 93 (-ττει) 127 κατεδίωξαν] κατεδίωξεν 82 Σαβεὲ] Σαβεαὶ 108 82 93 127 Βεδδαδεί 82 93 127 **8** τοῦ βουνοῦ] τὸν βουνὸν 93 Ἀμεσσὰ] Μεσσὰ 82 περιεζωσμένος] περιζωσμένος 19 108 ἀμφηκῆ] ἀμφηκὴν 93 ὀσφύως 19 **9** Ἀμεσσά] Ἀβεσσά 19 108 >Εἰ 19 108 ἀδελφέ; καὶ κατέσχεν sub ※ 127 ἀδελφέ + μου Ἀμεσσά sub ※ 127 πόγωνος 82 Ἀμεσσὰ] Ἀμμεσσὰ 93 **10** μαχαίρης] μαχαίρας 19 ἀδελφὸς αὐτοῦ + καὶ 19 108 Σαβεὲ] Σαβεαὶ 108 82 93 127 Βεδδαδεί 82 93 127 **11** τῶν παιδαρίων Ἰωὰβ post ἐπέστη 93 ἐρεῖται] αἱρεῖται 127: αἱρεῖτε 93: ἐρεῖτε 19 **12** πεφυρμένος] πεφυραμένος 19 108 ἀνὴρ pr ὁ 19 108 εἱστήκει] ἱστήκει 82 93 127 >καὶ ἀπέρριψε — ἀγρόν 82 ἀπέρριψεν] ἐπέρριψεν 93 αὐτὸν ἱμάτιον] αὐτὸ εἱμάτιον 93 >ὅτι 82* 127 ἵσταται] ἵστατο 82 **13** τὸν] αὐτὸν 93 Σαβεὲ] Σαβεαὶ 108 82 93 127 Βεδδαδί] Βεδδαδεί 82 127: Δδαδεί 93 **14** Βαιθμακώ 82* πᾶσαι αἱ πόλεις] πᾶσα ἡ πόλις 19 108: πᾶσα πόλις ed

7 Σαβεὲ] *Sabeay* Arm1 **8** καὶ Ἰωὰβ — αὐτόν] *Et Ioab indutus erat mandiam* (*mundiam* 95) *indutoriam suam super se* L_{91-95} μάχαιραν ἀμφηκῆ] *Gladium bidentem* (*videntem* 91: *rudentem* 95) L_{91-95} κατὰ πρόσωπον αὐτῶν] *Ad faciem illorum* Weber **9** *Et tenuit de manu sua dextra* (*dextera* 91) *Ioab barbam Amasse* (*Amase* 94) *ut basiaret eum* L_{91-95} Ἰωὰβ — δεξιᾷ] *Yovab recta manu* Arm **11** *Et vir stetit super Amessa* (*Amasa* 91) *de pueris Ioab* L_{91-95} **12** Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Jos VII 287 καὶ ἀπέρριψε τὸν Ἀμεσσὰ] *Et removit Amasa* (*Amisa* 95) L_{91-95} **13** Πᾶς ὁ λαὸς ἠκολούθησε τῷ Ἰωάβῳ Jos VII 287

λεις ἐξεκκλησιάσθησαν καὶ παραγίνονται ὀπίσω αὐτοῦ. [15] καὶ πα-
ρεγένοντο καὶ περιεκάθισαν αὐτὸν ἐν τῇ Ἀβὲλ καὶ Βαιθμακκώ, καὶ
ἔβαλον χάρακα ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ ἔστη ἐν τῷ περιτειχίσματι. καὶ
πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετὰ Ἰωὰβ ἐνενόουν καταβαλεῖν τὸ τεῖχος. [16] καὶ
ἐβόησε γυνὴ σοφὴ ἐκ τῆς πόλεως καὶ εἶπεν Ἀκούετε δή, ἀκούετε·
εἴπατε δὴ τῷ Ἰωὰβ ἐγγίσαι ἕως ὧδε, καὶ λαλήσω πρὸς αὐτόν. [17]
καὶ ἤγγισεν Ἰωὰβ πρὸς αὐτήν, καὶ εἶπεν ἡ γυνή Εἰ σὺ εἶ Ἰωάβ;
καὶ εἶπεν Ἐγώ. καὶ εἶπεν Ἄκουε δὴ τοὺς λόγους τῆς δούλης σου.
καὶ εἶπεν Ἀκούω ἐγώ· λέγε. [18] καὶ εἶπε Λόγος ἐλαλήθη ἐν πρώτοις
⌜ λεγόντων Ἠρωτωμένος ἠρωτήθη ἐν τῇ Ἀβὲλ καὶ ἐν Δὰν ⌜εἰ
⌟ ἐξέλιπεν ἃ ἔθεντο οἱ πιστοὶ τοῦ Ἰσραήλ⌟. ἐρωτῶντες ἐρωτήσουσιν
⌜ ἐν Ἀβὲλ καὶ οὕτως, εἰ ἐξέλιπον. [19] ⌜ἐγώ εἰμι εἰρηνικὰ τῶν στηριγ-
μάτων Ἰσραήλ, σὺ δὲ ζητεῖς θανατῶσαι πόλιν καὶ μητρόπολιν ἐν
⌟ Ἰσραήλ. τί καταπίνεις κληρονομίαν Κυρίου;⌟ [20] καὶ ἀπεκρίθη
Ἰωὰβ καὶ εἶπεν Μή μοι γένοιτο εἰ καταπίομαι καὶ εἰ διαφθερῶ· [21]
οὐχ οὕτως ὁ λόγος· ὅτι ἀνὴρ ἐξ ὄρους Ἐφραίμ, Σαβεὲ υἱὸς Βεδδα-
δί, ἀντῆρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν βασιλέα Δαυίδ. παράδοτέ μοι
αὐτὸν μόνον, καὶ ἀπελεύσομαι ἀπὸ τῆς πόλεως. καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ
πρὸς Ἰωάβ Ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ῥιφήσεται πρὸς σὲ ἀπὸ τοῦ
τείχους. [22] καὶ εἰσεπορεύθη ἡ γυνὴ πρὸς πάντα τὸν λαὸν καὶ
ἐλάλησε πρὸς πᾶσαν τὴν πόλιν κατὰ τὴν αὐτῆς φρόνησιν. καὶ
ἀφαιροῦσι τὴν κεφαλὴν Σαβεὲ υἱοῦ Βεδδαδί, καὶ ῥίπτουσιν αὐτὴν

ἐξεκλησιάσθησαν 93 **15** παρεγένοντο] περιεγένοντο 82 περιεκάθησαν 82 93 ἔβαλλον 82 ἔστη ἐν] ἔστησεν 127 περιτειχίσματι] προτειχίσματι 127 ἐνενόουν] ενενοθυν 93 καταβαλεῖν] καταλαβεῖν 127 **16** τῆς πόλεως] τοῦ τεῖχος 93 Ἀκούετε 1°] ἀκούσατε 93 ἀκούετε 2°] ἀκούσατε 82 ἕως] ὡς 19 **17** Ἰωὰβ] Ἰὼβ 108 εἶπεν 4° + Ἰωὰβ 127 **18** Ἠρωτωμένος] scripsi: ἐρωτωμένος 19 108 93 127: ἠρωτημένος 82 ἠρωτήθη] ἐρωτήθη 19: ἠρωτήθης 93 Ἀβὲλ] Ἀβεὰ 82 ἐξέλειπεν 93 ἔθεντο] διέθεντο Tht Ἰσραὴλ + καὶ 19 ἐρωτήσουσιν] ἐπερωτήσουσιν 127 >εἰ 2° 19 **19** στηριγμάτων] σκηνωμάτων 127 Ἰσραήλ] Ἰερουσαλήμ 108 καταπίνεις] καταπίνης 82: καταπιαίνεις 93: καταποντίζεις Tht **21** οὕτως] οὗτος 108 93 127 Σαβεὲ] Σαβεαὶ 108 82 93 127 Βεδδαδεί 82 93 127 Δαυίδ + καὶ εἶπεν Ἰωὰβ 82 >πρὸς σὲ 19 108 **22** εἰσεπορεύθη] ἐπορεύθη 19 108 Σαβεὲ] Σαβεαὶ 108 82 93 127 Βεδδαδεί 82 93 127 ῥίπτουσιν] περίπτουσιν 82

15 Περικαθίσας τὴν πόλιν καὶ χαράκωμα περὶ αὐτὴν πηξάμενος Jos VII 288 **17** καὶ 4°] *Et* Arm **18** Λόγος ἐλαλήθη ἐν πρώτοις λεγόντων Ἐρωτώμενος ἠρωτήθη ἐν τῇ Ἄβελ καὶ ἐν Δάν, εἰ μὴ ἐξέλιπεν ἃ ἔθεντο οἱ πιστοὶ τοῦ Ἰσραήλ, ἐρωτῶντες ἐρωτήσουσιν ἐν Ἄβελ καὶ οὕτως ἐξέλιπον Diod ἐλαλήθη] *Dicebatur* Arm vid **19** τί καταπίνεις — Κυρίου] *Ut quid glutis* (*gluttis* 91) *haereditatem Domini* (>95) L_{91-95} **20** *Non contingat mihi* (*michi* 95) *ut glutiam aut exterminem* L_{91-95} **21—22** *Badadi* Jos-lat VII 290 **21** Λαβὼν μέντοι παρ' αὐτῶν τὸν ἀντάραντα τῷ βασιλεῖ Jos VII 290 ἀπὸ 1°] *A* Arm

πρὸς Ιωάβ. καὶ ἐσάλπισεν Ἰωὰβ ἐν σάλπιγγι, καὶ διεσπάρη ὁ
λαὸς ἐκ τῆς πόλεως ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ· καὶ Ἰωὰβ
ἐπέστρεψεν εἰς Ἰερουσαλὴμ πρὸς τὸν βασιλέα.
23 Ὁ δὲ Ἰωὰβ ἦν ἐπὶ πάσης τῆς στρατιᾶς Ἰσραήλ, καὶ Βα-
ναίας υἱὸς Ἰωαδδαὶ ⌜ἐπὶ τοῦ πλινθίου καὶ ἐπὶ τοὺς δυνάστας·⌟ 24 ⌜⌟
καὶ Ἰεζεδρὰν ἐπὶ τῶν φόρων, καὶ Σαφὰν υἱὸς Ἀχιθαλαὰ ὑπομι-
μνήσκων· 25 καὶ Σουσὰ γραμματεύς, ⌜καὶ Σαδδοὺκ καὶ Ἀβιαθὰρ ⌜
ἱερεῖς. 26 καὶ Ἰωδάε ὁ Ἰεθὲρ ἦν ἱερεὺς τῷ Δαυίδ.⌟ ⌟
21, 1 Καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν τῇ γῇ ἐν ταῖς ἡμέραις Δαυὶδ τρία
ἔτη, ἐνιαυτὸς ἐχόμενος ἐνιαυτοῦ, καὶ ῥῆμα ἐζήτει Δαυὶδ παρὰ Κυ-
ρίου. καὶ εἶπε Κύριος Ἐπὶ Σαοὺλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἡ ἀδικία,
διὰ τὸ θανάτῳ αἱμάτων θανατῶσαι αὐτὸν τοὺς γαβαωνίτας. 2 καὶ
ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς γαβαωνίτας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· καὶ
⌜οἱ γαβαωνῖται οὐκ ἦσαν ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ὅτι ἀπὸ τῶν κατα- ⌜
λοίπων τῶν ἀμορραίων ἦσαν. καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὤμοσαν αὐτοῖς
μὴ ἀπολέσαι αὐτούς. καὶ ἔστησε Σαοὺλ τοῦ συντελέσαι αὐτοὺς ἐν
τῷ ζήλῳ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοῦ Ἰούδα. 3 καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς τοὺς
γαβαωνίτας Τί ποιήσω ὑμῖν καὶ ἐν τίνι ἐξιλάσομαι, καὶ εὐλογήσετε
τὴν κληρονομίαν Κυρίου;⌟ 4 καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ γαβαωνῖται ⌜Οὐκ⌟ ⌜
ἔστιν ἡμῖν ἀργύριον οὐδὲ χρυσίον μετὰ Σαοὺλ καὶ μετὰ τοῦ οἴκου
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν θανατῶσαι ἄνδρα ἐκ παντὸς Ἰσραήλ.

ἐκ] ἀπὸ 93 σκήνωμα] σκηνώματα 127 **23** Βαναίας] Βαιναίας 82: Βανέας 19 108 Ἰωαδδαὶ] Ἰωαδὰ 82: Ἰωαδαὶ 127: Ἰὼδ 93 πλινθίου] πληνθίου 82 93: πλεινθείου 127 δυνάστας] δυνατούς Tht **24** φόρων 127* Ἀχιθαλαὰ] Ἀχειθαλαὰ 82 93 127 **25** Σαδδοὺκ] Σαδοὺκ Tht Ἀβιαθὰρ] Ἀμιαθὰρ 108 **26** Δαυίδ + τρία ἔτη 19

21, 1 ἐν τῇ γῇ] ἐπὶ τὴν γῆν 19 108 ἐνιαυτοῦ] ἐνιαυτοὺς 93 τὸ θανάτῳ αἱμάτων] τοῦ 82 γαβαωνείτας 93 **2** οἱ γαβαωνῖται / οὐκ ἦσαν tr Tht γαβαωνεῖται 93 ἀμμορραίων 108 >καὶ ἔστησε — αὐτοὺς 108* Tht >τοῦ 2° 19 108 τοῦ 3°] τῷ 19 108 93 **3** γαβαωνείτας 93 >ἐν Tht ἐξειλάσομαι 82 127 εὐλογήσεται 82 **4** γαβαωνεῖται 93 οὐδὲ] ἢ 19 θανατῶσαι + αὐτὸν 19

22 ἕκαστος] *Unusquisque* Arm **23** *Et Baneus filius Ioab desuper lateres* (*latates* 95) *et imponentibus* (*in ponentibus* 91: fortasse pro *in potentibus* Vercellone) L_{91-95} (*Baneus filius Iodae desuper lateres et impotentibus* (*imponentibus* 91) omnes sub sigla *al*) ἦν] *Erat* Arm vid **24** Ἀδώραμον δ' ἐποίησεν ἐπὶ τῶν φόρων καὶ Ἰωσάφατον υἱὸν Ἀχίλου ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων Jos VII 293 *Et Zedras* (*cedras* 95) *super gula et Saphan* (*Safan* 95) *filius Achitala* (*Achitola* 95) *a* (*in* 91) *memoria* L_{91-95} (*et Iezadras* [*iezradras* 95] *super gula et Saphan filius Achitala* [*Achitola* 95] *memorialis* omnes sub sigla *al*) τῶν φόρων] *Tributorum* Arm

21, 1 Ἐπὶ Σαοὺλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἡ ἀδικία διὰ τὸ θανάτῳ θανατῶσαι αὐτὸν τοὺς Γαβαωνίτας Ast **2** μὴ ἀπολέσαι αὐτούς] *Ne perimerent illos* Weber

καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τί ὑμεῖς θέλετε, καὶ ποιήσω ὑμῖν; 5 καὶ εἶπον
πρὸς τὸν βασιλέα Ὁ ἀνὴρ ὁ συντελέσας ἡμᾶς καὶ διώξας ἡμᾶς
καὶ ὃς παρελογίσατο ἐξολοθρεῦσαι ἡμᾶς, ἀφανίσωμεν αὐτὸν τοῦ
μὴ ἀντικαθίστασθαι ἐν παντὶ ὁρίῳ Ἰσραήλ. 6 καὶ δοθήτωσαν ἡμῖν
ἑπτὰ ἄνδρες ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ ἐξιλασόμεθα ἐν αὐτοῖς τῷ Κυ-
J ρίῳ ἐν τῷ βουνῷ τοῦ Σαούλ, ἐκλεκτοὺς τῷ Κυρίῳ.J καὶ εἶπεν ὁ βα-
σιλεύς Ἐγὼ δώσω ὑμῖν. 7 καὶ περιεποιήσατο ὁ βασιλεὺς τὸν Μεμ-
φιβάαλ υἱὸν Ἰωναθὰν υἱοῦ Σαούλ, διὰ τὸν ὅρκον Κυρίου ὃν ὤμο-
σαν ἀνὰ μέσον αὐτῶν, ἀνὰ μέσον Δαυὶδ καὶ ἀνὰ μέσον Ἰωναθὰν
υἱοῦ Σαούλ. 8 καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τοὺς δύο υἱοὺς Ῥέσφας θυγα-
τρὸς Αἰά, οὓς ἔτεκε τῷ Σαούλ, τὸν Ἀχὶ καὶ τὸν Μεμφιβόσθε, καὶ
τοὺς πέντε υἱοὺς τῆς Μερὸβ θυγατρὸς Σαούλ, τοὺς τεχθέντας τῷ
Ἐζρὶ υἱῷ Βερζελλὶ τοῦ Μααθεί, 9 καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας
τῶν γαβαωνιτῶν. καὶ ἐξηλίασαν αὐτοὺς οἱ γαβαωνῖται ἔναντι τοῦ
Κυρίου ἐν τῷ ὄρει. καὶ ἔπεσον ἐκεῖ οἱ ἑπτὰ κατὰ τὸ αὐτό, καὶ αὐ-
τοὶ ἐθανατώθησαν ἐν ἡμέραις ζειῶν, ἐν ἀρχῇ θερισμοῦ κριθῶν. 10
καὶ ἔλαβε Ῥέσφα θυγατὴρ Αἰὰ ἡ παλλακὴ Σαοὺλ τὸν σάκκον καὶ
ἔστρωσεν αὐτὸν ἑαυτῇ ἐπὶ τὴν πέτραν ἀπ' ἀρχῆς θερισμοῦ κριθῶν
ἕως οὗ ἔσταξεν ὕδατα Θεοῦ ἐξ οὐρανοῦ· καὶ οὐκ ἀφῆκε τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ καθίσαι ἐπ' αὐτοὺς ἡμέρας, οὐδὲ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ
νυκτός. καὶ ἐξελύθησαν, καὶ κατέλαβεν αὐτοὺς Δὰν υἱὸς Ἰωὰς ἐκ
τῶν ἀπογόνων τῶν γιγάντων. 11 καὶ ἀπηγγέλη τῷ Δαυὶδ πάντα ὅ-
σα ἐποίησε Ῥέσφα θυγάτηρ Αἰὰ ἡ παλλακὴ Σαούλ. 12 καὶ ἐπορεύ-
θη Δαυὶδ καὶ ἔλαβε τὰ ὀστᾶ Σαοὺλ καὶ τὰ ὀστᾶ Ἰωναθὰν τοῦ

>καὶ εἶπεν — βασιλέα (v. 5) Tht ὑμεῖς θέλετε tr 19 θελεται 82 **5** παρελογήσατο 19 108 ἀφανίσωμεν] ἀφανίσομεν Tht: ἀφανήσωμεν 82 93 ἀντικαθίστασθαι] ἀντικαθήσασθαι 82: καθίστασθαι 19: ἀντικαθίσασθαι ed: + αὐτὸν 19 **6** αὐτοῦ] αὐτῶν 19 ἐξιλασόμεθα] ἐξιλασώμεθα 19: ἐξειλασώμεθα 82 τοῦ] τῶ 19 108: > ed **7** Μεμφειβάαλ 82 93 127 αὐτῶν] ἑαυτῶν 127: + καὶ 19 **8** Αἰά] Ἀσαιά 19 108 Ἀχὶ] Ἀχεὶ 82 93 127 Μεμφειβόσθε 82 93 127 (-βάσθε) Ἐζρὶ] Ἐζρεὶ 93: Ἐσζρεὶ 82 127 Βερζελλεὶ 82 93 127 **9** γαβαωνειτῶν 93 ἐξηλίασαν] ἐξήλασαν 82*: ἐξείαισαν 93: ἐξιλέωσαν 19 108 γαβαωνεῖται 93 ἔναντι bis scr 19 93 >του 19 ζειῶν] ζιῶν 19 108 127 Αἰὰ] Ἀσαὶ 19: Ἀσαιὰ 108 **10** αὐτὸν] ἑαυτὸν 127 ἑαυτῇ] ἐν αὐτῇ 93 **11** ἀπηγγέλει 19 Αἰὰ] Ἀσαὶ 19 108: Ἰὰ 127*: Ασαια ed

6 καὶ ἐξιλασόμεθα — Κυρίῳ] *Et placavimus in illis Dominum* (*domino* 91) L_{91-95} (omnes sub sigla *al*) δοθήτωσαν — ἄνδρες] *Dentur nobis septem viri* Arm ὑμῖν] *Vobis* Arm **10** οὐδὲ] *Neque* Arm1 **10—11** *Et defecerunt et sustulit eos Dan filius Ioaz* (*Ioat* 95), *qui fuit ex genere gigantum* // *Et renuntiata sunt David* L_{91-95} (Nota ordinem versi secundum Ant et contra LXX rell) **10** Ἰωὰς] *Yovasay* (gen.) Arm

υἱοῦ αὐτοῦ παρὰ τῶν ἀνδρῶν Ἰαβὶς Γαλαὰδ τῶν κλεψάντων αὐ-
τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους Βαιθσάν, κρεμασάντων αὐτοὺς ἐκεῖ τῶν
ἀλλοφύλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐπάταξαν οἱ ἀλλόφυλοι τὸν Σαοὺλ ἐν
Γελβοῦε. 13 καὶ ἀνήνεγκε Δαυὶδ ἐκεῖθεν τὰ ὀστᾶ Σαοὺλ καὶ τὰ
ὀστᾶ Ἰωναθὰν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ συνήγαγε τὰ ὀστᾶ τῶν ἐξηλια-
σμένων, 14 καὶ ἔθαψε τὰ ὀστᾶ Σαοὺλ καὶ Ἰωναθὰν καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν
ἐξιλεασθέντων ἐν τῇ γῇ Βενιαμίν, ἐν τῇ πλευρᾷ τοῦ τάφου Κὶς τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐποίησαν κατὰ πάντα ἃ ἐνετείλατο ὁ βασιλεύς,
καὶ ἐξιλάσατο ὁ Θεὸς τὴν γῆν μετὰ ταῦτα.
15 Καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος τοῖς ἀλλοφύλοις πρὸς Ἰσραήλ, καὶ
κατέβη Δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπολέμησαν
τοὺς ἀλλοφύλους καὶ ἐξελύθη Δαυίδ. 16 καὶ Δαδοὺ ὁ υἱὸς Ἰωὰς
ἐκ τῶν ἀπογόνων τῶν γιγάντων, καὶ ὁ σταθμὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ
τριακοσίων σίκλων χαλκοῦ, καὶ οὗτος περιεζωσμένος παραζώνην,
καὶ διενοεῖτο τοῦ πατάξαι τὸν Δαυίδ. 17 καὶ ἔσωσε τὸν Δαυὶδ
Ἀβεσσὰ υἱὸς Σαρουία, καὶ ἐπάταξε τὸν ἀλλόφυλον καὶ ἐθανάτω-
σεν αὐτόν. τότε ὤμοσαν οἱ ἄνδρες Δαυὶδ λέγοντες Οὐκ ἐξελεύσῃ
μεθ' ἡμῶν ἔτι εἰς πόλεμον καὶ οὐ μὴ σβέσῃς τὸν λύχνον Ἰσραήλ.
18 Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα πόλεμος ἔτι μετὰ τῶν ἀλλοφύλων
ἐν Γαζέθ. τότε ἐπάταξε Σοβεκχὶ ὁ Χετταῖος τοὺς ἐπισυνηγμένους
τῶν ἀπογόνων τῶν γιγάντων. 19 καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος μετὰ τῶν
ἀλλοφύλων ἐν Ῥόβ. καὶ ἐπάταξεν Ἐλλανὰν υἱὸς Ἰαδδεὶν υἱοῦ
τοῦ Ἐλεμὶ τὸν Γολιὰθ τὸν Γεθθαῖον· καὶ τὸ ξύλον τοῦ δόρατος
αὐτοῦ ἦν ὡς ἀντίον ὑφαινόντων. 20 καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος μετὰ
τῶν ἀλλοφύλων ἐν Γέθ. καὶ ἦν ἀνὴρ ἐκ Ῥααζής, καὶ οἱ δάκτυλοι
τῶν χειρῶν αὐτοῦ καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἓξ καὶ ἕξ, εἴ-

12 Ἰαβὶς] Ἰαβεὶς 82 93 127 Γαλαὰδ] Γαλαὰλ 108 αὐτοὺς] αὐτῶν 19 Βαιθσάν] Βαισσθάν 19 108 αὐτοὺς] αὐτῶν 19 108 **13** Δαυὶδ ἐκεῖθεν tr 82 ἐκεῖθε 93 >ὀστᾶ 2° 82 ἐξηλιασμένων] ἐξηλασμένων 82*: ἐξιλ. 19: ἐξιλεασμένων 108 **14** Ἰωναθὰν pr τὰ ὀστᾶ 127 ἐξιλεασθέντων] ἐξηλ. 82: ἐξηλιασθ. 127: ἐξειλιασθέντων 93: ἐξηλιασμένων ed Βενιαμείν 82 127 Κὶς] Κεὶς 82 93 127 αὐτοῦ] αὐτῶν 19 82 ἃ] ὅσα 19 82 ἐξιλάσατο] ἐξείλατο 93 **16** >ὁ 1° 19 108 Ἰωὰς + ὃς ἦν 19 108 >καὶ 2° 82 τριακοσίων + σταθμοῦ 93 σίκλων] σίκλου 82 διενοεῖτο] διενθεῖτο 93: διενοείτω 82 **17** ἀλλόφυλλον 82 ἐξελεύσῃ] -σει 93 **18** Σοβεκχεὶ 82 93 127 **19** Ἐλλανὰν] Ἐλανὰν 82 Ἰαδδεὶν] Ἀλλεὶμ 19: Ἰαλλεὶμ 108: Ἰεδδεὶν 93: Ἰαλδεὶν 127 Ἐλεμεὶ 82 93 127 τὸν 1°] τοῦ 82 **20** ἓξ 2° + καὶ 127

16 *Et praecinctus erat parazonum* (*parazonium* 91) L_{91-95} 17 τὸν Δαυὶδ] *Dawt'i* (dat.) Arm 18 Σοβάκχης ὁ Χετταῖος Jos^{ap} VII 301 *De genere gigantum* Weber 19 *Taman* (*Tuman* 91) *filius Addin* (*-im* 95) *de domo Helime Goliath scapus (saepus) textorius* L_{91-95}

κοσι καὶ τέσσαρες ἀριθμῷ· καὶ οὗτος ἀπόγονος Τιτᾶνος. 21 καὶ
ὠνείδισε τὸν Ἰσραήλ. καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Ἰωναθὰν υἱὸς Σαμαὰ
ἀδελφοῦ Δαυίδ. 22 τοὺς τέσσαρας τούτους τοὺς τεχθέντας
ἀπογόνους τῶν γιγάντων τῶν ἐν Γὲθ τῷ οἴκῳ Ῥαφὰ κατέβαλε Δα-
υὶδ καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ.

22, 1 Καὶ ἐλάλησε Δαυὶδ τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης τῷ
Κυρίῳ ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐξείλατο αὐτὸν ὁ Κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν
ἐχθρῶν αὐτοῦ καὶ ἐκ χειρὸς Σαούλ. 2 καὶ εἶπεν

Ἀγαπήσω σε, Κύριε, ἰσχύς μου.
Κύριος στερεῶν με ἐκ θλίψεώς μου καὶ διασῴζων με.
3 ὁ Θεός μου πλάστης μου, σκεπασθήσομαι ἐν αὐτῷ·
ὅπλον μου καὶ κέρας σωτηρίας μου.
μονώτατος ἐμοί, καταφυγή μου καὶ σωτήρ μου·
ἐξ ἀσεβῶν σώσει με.
4 αἰνετὸν ἐπικαλέσομαι Κύριον,
καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι.
5 περιέσχον με συντριμμοὶ ὑδάτων,
καὶ χείμαρροι βίαιοι περιέπνιξάν με·
6 σχοινία ᾅδου ἐκύκλωσάν με,
καὶ προέφθασάν με παγίδες θανάτου.
7 ἐν θλίψει μου ἐπεκαλεσάμην τὸν Κύριον,
καὶ πρὸς τὸν Θεόν μου ἐβόησα·
καὶ ἤκουσεν ἐκ ναοῦ αὐτοῦ ἁγίου φωνῆς μου,
καὶ ἡ κραυγή μου ἐν τοῖς ὠσὶν αὐτοῦ.
8 ἐπέβλεψεν, καὶ ἐσείσθη καὶ ἐταράχθη ἡ γῆ,
καὶ τὰ θεμέλια τοῦ οὐρανοῦ συνεταράχθη
καὶ ἐφώνησεν, ὅτι ἐθυμώθη αὐτοῖς Κύριος.
9 ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ,
καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατέφαγε γῆν,
ἄνθρακες ἀνήφθησαν ἐξ αὐτοῦ.
10 καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη,
καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

>οὗτος ἀπόγονος 82* Τιτᾶνος] τιτάνων 19 108 **22** >τῶν 2° 19 108
22, **1** ἐξείλατο] ἐξείλετο 108 >ὁ 19 108 **2** >καὶ 1° 82 **3** ἐμοί + καὶ 127 σωτήρ] σωτηρία 82 σώσει] σώσεις 19 108 **4** αἰνετὸν] αἰνῶν 82 Κύριον pr τόν 82 **6** >σχοινία ᾅδου ἐκύκλωσάν με 82 **7** αὐτοῦ ἁγίου tr 19 108 82 αὐτοῦ] μου 82 **8** >καὶ ἐφώνησεν 82 **10** γνώφος 82 93

21 Σαμαὰ] *Samaay* Arm1
22, **2** Ἀγαπήσω σε] *Amabo te* Arm1 **3** σώσει] *Salvabit* Arm **6** παγίδες] *Laquei* Arm **8** ἐπέβλεψεν] *Aspexit* Arm αὐτοῖς Κύριος] *Eis Dominus* Arm

11 καὶ ἐπέβη ἐπὶ χερουβὶμ καὶ ἐπετάσθη
καὶ ὤφθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων.
12 καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ·
κύκλῳ αὐτοῦ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ,
καὶ ἐφείσατο ὑδάτων αὐτοῦ· νεφέλαι ἀέρος
13 ἐκ φέγγους· ἀπέναντι αὐτοῦ
διῆλθον χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός.
14 καὶ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ Κύριος,
καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ.
15 ἀπέστειλε πετροβόλους καὶ διεσκόρπισεν αὐτούς,
καὶ ἤστραψεν ἀστραπὴν ἐν χαλάζῃ καὶ ἐξήχησεν αὐτούς.
16 καὶ ἐφοβήθησαν ἀφέσεις θαλάσσης,
καὶ ἀπεκαλύφθη τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμένης
ἀπὸ ἀπειλῆς τοῦ Κυρίου
καὶ ἀπὸ πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ.
17 ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ ἔλαβέ με,
καὶ ἀνείλατό με ἐξ ὑδάτων πολλῶν.
18 ἐξείλατό με ἐξ ἰσχύος ἐχθρῶν μου
καὶ ἐκ τῶν μισούντων με, ὅτι ἴσχυον ὑπὲρ ἐμέ.
19 προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας μου,
καὶ ἐγένετο Κύριος ἀντιστήριγμά μου,
20 καὶ ἐξήγαγέ με εἰς πλατυσμόν.
ἐξέσπασέ με, ὅτι ἠθέλησέ με,
21 καὶ ἀνταπέδωκέ μοι Κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου·
δόξαν χειρῶν μου ἀνταποδώσει μοι,
22 ὅτι ἐφυλαξάμην ὁδοὺς Κυρίου
καὶ οὐκ ἠνόμησα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μου.
23 ὅτι πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἀπέναντί μου,
καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ οὐκ ἀποστήσεται ἀπ᾽ ἐμοῦ.
24 καὶ ἔσομαι ὅσιος μετ᾽ αὐτοῦ,
καὶ φυλάξομαι ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου.
25 καὶ ἀνταποδώσει μοι Κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου
καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου.

11 χερουβεὶμ 19 108 **12** ἀποκρυφὴν] ἀποκρυφὴ 19 108 **13** ἀπέναντι αὐτοῦ tr 93 >χάλαζα καὶ 82 **14** Κύριος pr ὁ 19 108 82 **15** ἀπέστειλε pr καὶ 19 108 **16** >τοῦ 127 πνεύματος] τῆς 19: + τῆς 93 **17** >πολλῶν 82 **18** ἐξείλατο] ἐξείλετο 19 108 ἴσχυον] ἴσχυεν 93 **19** ἀπολείας] ἀπολίας 82 **22** ἐφυλαξάμην] ἐφύλαξα 82 ὁδοὺς pr τὰς 82 Θεοῦ] Κυρίου 82 **25** καθαριώτητα 82

16 ἀπὸ ἀπειλῆς] *E minis* Arm καὶ 3°] *Et* Arm **18** ἐξ — μου] *A violentia inimicorum meorum* Arm καὶ] *Et* Arm

δοξασμός μου ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.
26 μετὰ ἐλεήμονος ἔλεον ποιήσεις,
μετὰ ἀνδρὸς ὁσίου ὁσιωθήσῃ,
27 καὶ μετὰ ἀθῴου ἀθῷος ἔσῃ
καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ,
καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις,
28 ὅτι σὺ τὸν λαὸν τὸν πραῢν σώσεις
καὶ ὀφθαλμοὺς ὑψηλῶν ταπεινώσεις.
29 ὅτι σὺ φωτιεῖς λύχνον μου, Κύριε,
ὁ Κύριός μου, ἀναλάμψεις μοι ἐν σκότει μου·
30 ὅτι ἐν σοὶ δραμοῦμαι πεφραγμένος,
καὶ ἐν Θεῷ μου ἐξαλοῦμαι ὡς μόσχος,
31 ὁ Θεός, ὁσία ἡ ὁδὸς αὐτοῦ·
ῥῆμα Κυρίου κραταιόν.
ὑπερασπιστὴς αὐτός ἐστι πάντων τῶν εὐλαβουμένων αὐτόν.
32 διότι τίς Θεὸς πλὴν τοῦ Κυρίου,
καὶ τίς κτίστης πλὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν;
33 ὁ Θεὸς ὁ περιτιθείς μοι δύναμιν
καὶ διδοὺς ὁσιότητα ταῖς ὁδοῖς μου,
34 στηρίζων τοὺς πόδας μου ὡς ἐλάφου
καὶ ἱστῶν με ἐπὶ τὰ ὑψηλά,
35 ὁ διδάσκων τὰς χεῖράς μου εἰς πόλεμον,
καὶ οὐκ ἠσθένησε τόξον βραχίονός μου.
36 καὶ ἔδωκάς μοι ὅπλον σωτηρίας μου,
καὶ ταπεινώσεις ἐπλήθυνάν μοι·
καὶ ἡ δεξιά σου ἀντελάβετό μου,
καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρθωσέ με.
37 καὶ ἐπλάτυνας τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω μου,
καὶ οὐκ ἠσθένησα ἐν ταῖς τρίβοις μου.

26 ἐλεήμωνος 82 ποιήσεις + καὶ 19 108 ἀνδρὸς ὁσίου ὁσιωθήσῃ] ἀνδρῶν ὁσίων ὁσιωθήσει 19 108 **27** ἀθῴου pr ἀνδρὸς 82 ἔσῃ] ἔσει ed >καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ 19 82 ἔσῃ] ἔσει ed **28** πραῢν] πρᾶον 19 108: πράυνον 82 **29** Κύριε + ὅτι κύριος 19 108 Κύριος] Θεὸς 19 108 >μοι 19 108 **30** ἐξαλοῦμαι] ἐξελοῦμαι 19: ἐξαδοῦμαι 93 **31** ὑπερασπιστὴς] ὑπερασπιστὴρ 19 >αὐτός 82 αὐτόν] αὐτῶν 93 **32** διότι] ὅτι 93 Κυρίου] Θεοῦ 19 τίς κτίστης] τί ἐκτίστης 93 **34** ἱστῶν] ἱστῶ 93 **35** βραχίονος] βραχείονος 93 **36** ἐπλήθυναν] ἐπλήθυνας 19 ἀντελάβετο] ἀντελάβοιτο 19 vid παιδεία] παιδία 19 93 127 ἀνόρθωσε 82 93 **37** ἠσθένησα] ἠσθένησαν 82

29 ἀναλάμψεις] *Illuminabis* Arm **31** ὁ Θεός] *Deus* Arm **33** περιτιθείς μοι] מאזרני 4QSam[c] **37** καὶ ἐπλάτυνας — οἱ ὑπεναντίοι] ולא מ̊[עדו קרסלי]תר[חי]ב צעדי ול̆[א עמדו קמי לי] 4QSam[a]

ὀλιγότητες ἐξέστησάν με,
καὶ οὐχ ὑπέστησάν με οἱ ὑπενάντιοι.
38 κατέδραμον τοὺς ἐχθρούς μου καὶ ἠφάνισα αὐτούς,
οὐκ ἀπέστρεψα ἕως οὗ ἐξέλιπον
39 καὶ συντελέσω αὐτούς· ἔθλασα αὐτοὺς
καὶ οὐ μὴ ἀναστῶσιν,
καὶ πεσοῦνται ὑπὸ τοὺς πόδας μου.
40 περιέζωσάς με δύναμιν καὶ ἀγαλλίασιν τοῦ πολεμεῖν αὐ-
[τούς,
καὶ συνέτριψας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' ἐμέ·
41 καὶ οἱ ἐχθροί μου παρεδόθησάν μοι,
αὐχένας μισούντων με κατεπάτησα.
42 ἀνεβόησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ σῴζων·
Θεὸς Κύριος, καὶ οὐκ ἐπήκουσεν αὐτοῖς.
43 διασκορπιῶ αὐτοὺς ὡς χνοῦν ἐπὶ πρόσωπον ἀνέμου,
ὡς πηλὸν τῶν ἐξόδων λεανῶ αὐτούς.
44 καὶ ⌜ἐξείλω με ἐκ δυναστῶν λαοῦ, ⌜
ἔθου με εἰς φῶς ἐθνῶν.
45 λαὸς ὃν οὐκ ἔγνων ἐδούλευσέ μοι·
εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μοι.⌟ ⌟
διεψεύσαντό με ἀκοῇ ὠτίου,
46 ἐματαιώθησάν μοι υἱοὶ ἀλλότριοι·
ἔσωσάν με, ἐλυτρώθησαν ἐκ δεσμῶν αὐτῶν.
47 ζῇ Κύριος καὶ εὐλόγηται ὁ πλάσας με,
καὶ ὑψωθήσεται ὁ Θεὸς ὁ σωτήρ μου.
48 ἰσχυρὸς Κύριος, ὁ Θεὸς
ὃς ἔδωκεν ἐκδικήσεις ἐμοί,
καὶ ἐταπείνωσε λαοὺς ὑποκάτω μου,
49 καὶ ἐξήγαγέ με ἐξ ὀργῆς ἐχθρῶν

ὀλιγότητες] ὀληγότητες 19 109 **38** ἠφάνισα] -νησα 82 93 **39** καὶ συντελέσω αὐτούς· ἔθλασα sub ※ 127 **40** αὐτοὺς] αὐτοῖς 19 108 ἐπανισταμένους pr ὑπεναντίους καὶ 93 **41** κατεπάτησα] κατεπάτησαν 93 **42** ἀνεβόησαν] ἐκέκραξαν 19 **43** ἐπὶ] ἀπὸ 93 πρόσωπον] προσώπου 93 127 ἀνέμου] ἀνέμων 19 108 >τῶν 82 λεανῶ] λεαίνω 127: λαιανω 93 **44** ἐξείλω] ἐξειλοῦ 19 108 Tht[ap] ἐξείλω με] ἐξείλομαι 19 93 ἐξείλω με ἐκ δυναστῶν] ῥύσῃ με ἐξ ἀντιλογίων 127[mg] >δυναστῶν Tht με 2°] μαι 19 108 **45** ἔγνων] ἔγνω 82 93 ἀκοὴν] ἀκωὴν 93* ἀκοῇ] ἀκοαὶ 19 108 **46** ἐματαιώθησαν] ἐματαιώθεισαν 93 δεσμῶν] δυσμῶν 127 >αὐτῶν 82 **47** εὐλόγηται] εὐλογεῖτε 93: εὐλογητὸς 19 108 **48** ἐμοί] μοι 19 108

43 ὡς χνοῦν — αὐτούς] [כעפר על] פני ארח [כ]טיט חוצ[ו]ת ארקעם 4QSam[a] λεανῶ] *Comminuam* Arm vid **45-46** εἰς ἀκοὴν — δεσμῶν αὐτῶν] כשמ[ע אזן ישמעו לי בני נכר יתכחשו לי] לא יחגרו ממסרותם 4QSam[a]

καὶ ἐκ τοῦ τόπου μου ἀνύψωσέ με,
ἐξ ἀνδρῶν ἀσεβῶν διετήρησάς με.
50 διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, Κύριε,
καὶ τὸ ὄνομα Κυρίου μνησθήσομαι,
51 μεγαλύνων τὴν σωτηρίαν τοῦ βασιλέως αὐτοῦ
καὶ ποιῶν ἔλεον τῷ χριστῷ αὐτοῦ τῷ Δαυὶδ εἰς γενεάν,
καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

23, 1 Καὶ οὗτοι οἱ λόγοι Δαυὶδ οἱ ἔσχατοι
Γ ⸢Πιστὸς Δαυὶδ υἱὸς Ἰεσσαί,
πιστὸς ἀνὴρ ὃν ἀνέστησεν ὁ Θεὸς χριστόν, Θεὸς Ἰακώβ·
καὶ ὡραῖος ὁ ψαλμὸς τοῦ Ἰσραήλ.
2 πνεῦμα Κυρίου ἐλάλησεν ἐν ἐμοί,
καὶ λόγος αὐτοῦ ἐπὶ γλώσσης μου.
3 εἶπεν ὁ Θεὸς Ἰακὼβ
⌋ ἐν ἐμοὶ λαλῆσαι,⌋ πλάστης Ἰσραήλ,
ἄρξον ἐν ἀνθρώποις δικαίως.
ἄρχε φόβῳ Θεοῦ.
4 ὡς φῶς τὸ πρωϊνόν, καὶ ἀνατελεῖ ἥλιος τὸ πρωΐ,
καὶ οὐ σκοτάσει ἀπὸ φέγγους
ὡς ὑετός, ὡς βοτάνη ἐκ γῆς.
5 ὅτι οὐχ οὕτως ὁ οἶκός μου μετὰ Θεοῦ,
ὅτι διαθήκην αἰώνιον ἔθετό μοι,
σῶσαί με ἕως ὧδε ἐν πᾶσιν,
καὶ φυλάξει αὐτήν,
ὅτι πάντα τὸν ἀντίθετόν μοι οὐ θελήσει·
6 ὅτι πάντες οἱ ἀνατέλλοντες ὥσπερ ἄκανθα,

49 >ἀνδρῶν 127* διετήρησας] διετήρησε 19 108 **50** >τὸ 82 127 **51** ἔλεον] ἔλεος 82 93 χριστῷ] χρηστῶ 93

23, 1 Δαυὶδ / οἱ ἔσχατοι tr 19 υἱὸς pr ὁ Tht χριστόν] χρηστόν 93 Θεὸς pr ὁ 19 108 **2** ἐμοί] ἡμῖν 19 γλώσσης] γλώσση 127 **3** ἄρχε] ἀρχαὶ 19 108 **4** ἀνατελεῖ] -λῆ 93 τὸ 2°] τῶ 82 **5** οὕτως] ἀπὸ 127 >ἔθετό μοι 19 **6** >οἱ 1° 82 ἀνατέλλοντες] ἐξανατέλλοντες 82

49 διετήρησάς με] חצרני 4QSam^a **51** σωτηρίαν] ישועת 4QSam^a

23, 1 ἀνὴρ ὃν ἀνέστησεν ὁ Θεὸς] הגבר הקים אל 4QSam^a *Fidelis vir quem suscitavit Deus Christum Dei Jacob et speciosus psalmus Israel* $L_{91\text{-}95}$ **3** ἐν ἀνθρώποις δικαίως. ἄρχε] באדם [צדי]ק משל 4QSam^a *Dixit Deus Jacob in me locutus est* (*es* 95) $L_{91\text{-}95}$ *Dic hominibus iuste incipite* (*incipit* 94) *in timore Dei* $L_{91\text{-}95}$ **4** *Quasi lux matutina et orietur sol mane et non tenebrescet a lumine quasi pluvia, quasi herba de terra* $L_{91\text{-}95}$ **5** *Quoniam non sic domus mea cum Deo, quoniam testamentum aeternum* (91 vid) *posuit mihi paratum salutare* (*salvare* 91) *meus que* (*quem* 95) *in omnibus et custodiet hec, quoniam omnem adversantem mihi non vult* $L_{91\text{-}95}$ **6** *Quoniam omnes qui oriuntur* (*oruntur* 95) *sicut spinae* (*pine* 91) *et reliqui* (*reliquum* 94) *quasi quod emungi-*

καὶ οἱ λοιποὶ ὡς ἀπόμυγμα λύχνου πάντες.
διότι οὐκ ἐν χειρὶ λήψονται,
7 καὶ ἀνὴρ ἐκθλίψει ἐν αὐτοῖς.
ἐὰν μὴ σίδηρος καὶ ξύλα διακόψῃ αὐτούς,
καὶ πάντες ἐν πυρὶ κατακαομένοι κατακαυθήσονται
ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν.

8 Ταῦτα τὰ ὀνόματα ἀρχῆς τῶν δυναστῶν Δαυίδ· Ἰεσβαὰλ
υἱὸς Θεκεμανεὶ πρῶτος τῶν τριῶν. οὗτος διεκόσμει τὴν διασκευὴν
αὐτῶν ἐπὶ ἐνναкοσίους τραυματίας εἰς ἅπαξ. 9 καὶ μετὰ τοῦτον
Ἐλεαζὰρ υἱὸς Δουδὶ ἐν τοῖς τρισὶ τοῖς δυνατοῖς. οὗτος ἦν μετὰ
Δαυὶδ ἐν Σερράμ. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἐκεῖ συνήχθησαν εἰς πόλεμον
καὶ ἀνέβησαν ἄνδρες Ἰσραὴλ πρὸ προσώπου αὐτῶν. 10 καὶ αὐτὸς
ἐξανέστη καὶ ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους ἕως οὗ ἐκοπίασεν ἡ χεὶρ
αὐτοῦ, καὶ ἐκολλήθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν, καὶ ἐποίησε
Κύριος σωτηρίαν μεγάλην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ὁ λαὸς ἐπέστρε-
ψεν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὸ σκυλεύειν. 11 καὶ μετ' αὐτὸν Σαμαίας υἱὸς
Ἠλὰ ὁ Ἀραχί· καὶ συνήχθησαν ἀλλόφυλοι ἐπὶ σιαγόνα, καὶ ἦν
ἐκεῖ μερὶς ἀγροῦ πλήρης φακοῦ, καὶ ὁ λαὸς ἔφυγεν ἐκ προσώπου
τῶν ἀλλοφύλων. 12 καὶ κατέστη ἐν μέσῳ τῆς μερίδος καὶ ἐξείλατο
αὐτὴν καὶ ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἐποίησε Κύριος σωτη-
ρίαν μεγάλην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

λήψονται] κόψονται 82 **7** ἐκθλίψει] ἐκλείψει 19 108 >ἐν 1° 82 >σίδηρος 82 διακόψῃ] διακόψει 19 108 κατακαομένοι] κατακαιομένοι 82 93 **8** Ταῦτα pr καὶ 19 ἀρχῆς τῶν] ἀρχιστρατήγων 82 αὐτῶν] αὐτοῦ 93 **9** μετὰ τοῦτον] μετ' αὐτῶν 19 108 (αὐτὸν) Δουδὶ] scripsi: Δουδεὶ 82 127: Δουλεὶ 19 108 93 >τοῖς 2° 127 οὗτος] αὐτὸς 127 Σερράμ] Σερράν 93 **10** >καὶ ἐκολλήθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ 82 **11** Σαμαίας] Σαμαὰ 82 Ἠλὰ] Ἰλὰ 19 108 Ἠλὰ ὁ Ἀραχί] Ἠλλοαραχεί 82: Ἠλαθαραχεί 93 Ἀραχί] Ἀραχεί 127 συνήχθησαν] ἐπισυνήχθησαν 19 108 ἀλλόφυλοι pr οἱ 82 φακοῦ] φακκοῦ 19 108 **12** ἐξείλατο] ἐξίλατο 93: ἐξείλετο 108

tur de lucerna ita omnes erunt, quoniam non (+*omnes* 95) *in manu accipietur* (*accipitur* 95) L_{91-95} **7** *Et vir deficiet* (*deficient* 95) *in ipsis nisi ferrum ut* (fortasse leg *et* Vercellone) *lingua conciderit eos, et omnes in* (>91.95) *igne combusti comburentur in confusionem suam* L_{91-95} ἐν τῇ αἰσχύνῃ] *Pudore* Arm **8** πρὶν ἐνακοσίους (ἐννακοσίους Jos^{ap}) αὐτῶν καταβαλεῖν Jos VII 308 *Haec sunt nomina principum potentium David Iesbael filius Thegemani primus de tribus; hic adornavit* (*adoravit* 95) *adornationem suam super nongentos vulneratos in semel* L_{91-95} **9** Ἐλεάζαρος υἱὸς Δωδείου Jos VII 308 *Et Allophili ibi collecti sunt in pugnam* L_{91-95} **10** καὶ ἐκολλήθη] κολληθῆναι Jos^{ap} VII 309 ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν] τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ Jos VII 309 εἰς τὸ σκυλεύειν] καὶ σκυλεύοντος τοὺς ἀνῃρημένους Jos VII 309 **11** ἐπὶ σιαγόνα] εἰς τόπον Σιαγόνα Jos VII 310 *Et convenerunt Allophili ad Maxillam* L_{91-95}

13 Καὶ καταβαίνουσι τρεῖς ἐκ τῶν τριῶν ἀρχῶν, καὶ εἰσῆλθον
πρὸς Δαυὶδ εἰς τὴν πέτραν εἰς τὸ σπήλαιον Ὀδολλάμ· καὶ τὰ
θηρία τῶν ἀλλοφύλων παρενέβαλεν ἐν τῇ κοιλάδι τῶν Τιτάνων. 14
καὶ Δαυὶδ ἦν τότε ἐν τῇ περιοχῇ, καὶ τὸ σύστημα τῶν ἀλλοφύλων
ἦν τότε ἐν Βηθλέεμ. 15 καὶ ἐπεθύμησε Δαυὶδ καὶ εἶπεν Τίς ποτιεῖ
με ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ ἐν Βηθλέεμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ; τὸ δὲ σύ-
στημα τῶν ἀλλοφύλων ἦν τότε ἐν Βηθλέεμ. 16 καὶ διέκοψαν οἱ
τρεῖς ἄνδρες τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ὑδρεύσαντο ὕ-
δωρ ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ ἐν Βηθλέεμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ; καὶ ἔλαβον καὶ
παρεγένοντο πρὸς Δαυίδ· καὶ οὐκ ἐβούλετο Δαυὶδ πιεῖν αὐτό, καὶ
ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ Κυρίῳ 17 καὶ εἶπεν Μή μοὶ γένοιτο παρὰ Κυρίου
ποιῆσαι τοῦτο· εἰ αἷμα ἀνδρῶν τῶν πορευθέντων ἐν ταῖς ψυχαῖς
αὐτῶν πίομαι; καὶ οὐκ ἐβούλετο πιεῖν αὐτό. ταῦτα ἐποίησαν οἱ
τρεῖς ἄνδρες μαχηταί.

18 Καὶ Ἀβεσσὰ ἀδελφὸς Ἰωὰβ πρῶτος τῶν τριῶν ὑφίστατο ἐν
⌜ τῇ μάχῃ αὐτοῦ εἰς ἑξακοσίους τραυματίας. ⌜οὗτος ἦν ὀνομαστὸς
ἐν τοῖς τρισίν, 19 ὑπὲρ τοὺς δύο ἔνδοξος· καὶ ἦν αὐτοῖς εἰς ἄρχον-
⌟ τα, καὶ ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἤρχετο.⌟ 20 καὶ Βαναίας υἱὸς Ἰωὰδ υἱοῦ
Ἰεσσαί· πολλὰ ἔργα ἦν αὐτῷ ὑπὲρ Γαβασαήλ. οὗτος ἐπάταξε
τοὺς δύο υἱοὺς Ἀριὴλ τοῦ Μωάβ, καὶ οὗτος κατέβη καὶ ἐπάταξε
τὸν λέοντα ἐν μέσῳ τοῦ λάκκου ἐν ἡμέρᾳ χιόνος, 21 καὶ οὗτος
ἐπάταξε τὸν Αἰγύπτιον ἄνδρα, ὁρατὸν ἄνδρα· καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ
Αἰγυπτίου δόρυ ὡς ξύλον διαβάθρας, καὶ κατέβη πρὸς αὐτὸν ἐν
τῷ δόρατι αὐτοῦ ὁ Αἰγύπτιος, καὶ ἀφεῖλε τὸ δόρυ ἐκ τῆς χειρὸς
τοῦ Αἰγυπτίου καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἐν τῷ δόρατι αὐτοῦ. 22 ταῦτα
ἐποίησε Βαναίας υἱὸς Ἰωάδ, καὶ τούτῳ ὄνομα ἐν τοῖς τρισὶ δυνα-

13 Ὀδολλάμ] Ὀδολάμ 19 108: Ὀδολαάμ 93 παρενέβαλεν] παρενέβαλον 93 127 **14** σύστημα] σύστεμα 127: σύστεμμα 93 Βιθλέεμ 93 **15** σύστημα] σύστεμα 127 **16** >καὶ ἔσπεισεν — πιεῖν αὐτό (v. 17) 82 **18** >Ἰωὰβ 19 **20** Βαναίας] Βανέας 19 108 ἔργα/ἦν αὐτῷ tr 19 **21** ὁρατὸν ἄνδρα tr 19 >ἄνδρα 2° 108 διαβάθρας] διαβάθρα 19 χειρὸς] χερὸς 19 **22** Βαναίας] Βανέας 19 108

13 *Et abierunt tres viri ex tribus principibus et intraverunt ad David in petram ad speluncam Odollam* $L_{91\text{-}95}$ **14** *Et David tunc erat in munitione et subsidia Allophilorum erat* (*erant* 91) *tunc in Bethleem* $L_{91\text{-}95}$ **16** διέκοψαν — ἄνδρες] *Praeciderunt tres viri* Am **17** Μή μοὶ — τοῦτο] *Non contingat mihi hoc facere* Am **18** Τῶν πολεμίων ἑξακοσίους ἀπέκτεινε Jos VII 315 Ὁ Ἀβεσσὰ ἄρχων ἦν — ἦν ὀνομαστὸς ἐν τοῖς τριστάταις Sev *Hic tunc elevavit hastam suam super sexcentos* (DC 91.95) *vulneratos, hic erat nominatus inter tres* $L_{91\text{-}95}$ **19** *Super duos clarus et erat ipse in principem* $L_{91\text{-}95}$ **20** *Hic percussit duos filios ariel ipsius moab.* De Bruyne **22** *Et huic* (*hinc* 95) *nomen erat clarum* (*charam* 95) *inter tres potentes* $L_{91\text{-}95}$

τοῖς, 23 ⌜ὑπὲρ τοὺς τρεῖς αὐτῶν ἔνδοξος, καὶ πρὸς τοὺς τρεῖς οὐκ ⌜
ἤρχετο. καὶ κατέστησεν αὐτὸν Δαυὶδ ἐπὶ τὴν φυλακὴν αὐτοῦ.⌟ ⌟
Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν δυνατῶν Δαυὶδ τοῦ βασιλέως· 24
Ἀσσαὴλ ἀδελφὸς Ἰωὰβ ἐν τοῖς τριάκοντα· Ἐλλανὰν υἱὸς Δουδὶ
ἐν Βηθλέεμ· 25 Σαμαίας ὁ Ἀδαρί· 26 Χαλλὴς ὁ Φαλμωνί· Ἰδάε
υἱὸς Ἐκκὴς ὁ Θεκεί· 27 Ἀβιέζερ ὁ Ἀναθωθί, Σαβενὶ ὁ Χεθθί, 28
Ἐλιμὰν ὁ Ἀκαχί, Μααρνὰν ὁ τοῦ Φατιά· 29 Ἀλλὰν υἱὸς Βαανὰ ὁ
Νετοφαθί· Ἐθθὶ υἱὸς Ἐριβὰ ὁ ἐκ τοῦ βουνοῦ Βενιαμίν. 30 Ἀδδαὶ ὁ
ἐξ Ναχαβαί· 31 Ταλσαβηὴς ὁ Σαραιβαθί, Ἀζελμὼν ὁ Ἀβαρνεί· 32
Σαλαβὰθ ὁ Σαλαβανί, Ἰασσαὶ ὁ Γουνί, Ἰωναθὰν 33 υἱὸς Σαμαά,
Ἀραχεὶ υἱὸς Σαραχώ, Ἀραριμὰ 34 ὁ Φελλὶ υἱὸς Ἀσσαιά. Μακαρ-
θεὶ ὁ Θαλαάμ, Ἀχιτόφελ ὁ Γαλαάδ· 35 Δαμεὶ ὁ Ἐσσερί, Καρμα-
λὶ ὁ Ἀφαρεί· 36 Ἰωὴλ ἀδελφὸς Ναθάν, Μασσαβὰ υἱὸς Ἀγηρεί· 37
Σαλαὰδ ὁ Ἀναμίν, Ἀραιὰ ὁ Βηραθί, αἴροντες σκεύη Ἰωὰβ υἱοῦ
Σαρουία. 38 Οἰὰδ ὁ Ἰεθερεί, Γαβὲρ ὁ Ἰεθέμ, 39 καὶ Οὐρεὶ ὁ Χετ-
τεί, οἱ πάντες τριάκοντα καὶ ἑπτά.
24, 1 ⌜Καὶ προσέθετο ὀργὴ Θεοῦ τοῦ θυμωθῆναι ἐν Ἰσραήλ, ⌜
καὶ ἐπέσεισε τὸν Δαυὶδ εἰς αὐτοὺς λέγων Πορεύθητι, ἀρίθμησον

23 >αὐτῶν Tht φυλακὴν] κεφαλὴν 82 **24** Δουδὶ] Δουδεὶ 82 93 127 **25** ὁ Ἀδαρί] Ὀδδαρί 19 108 Ἀδαρί] Ἀδαρεί 82 93 127 **26** Φαλμωνί] scripsi: Φαλμωνεί 82 93 127: Φαλγονί 19 108 Ἐκκὴς] Ἐκκὶς 19 108: Ἐκὴς 82*: ἐκ τῆς 93 Θηκεί] Θεκεεί 82 93 127 **27** Ἀναθωθί] Ἀναθωθεί 82 93 127 Σαβενὶ] scripsi cum ed: Σαβενεὶ 82 93 127: Σαβὲν 19 108 Χεθθί] Χεθθεί 127: Χεττεί 82: Χετθεί 93 **28** Ἐλιμὰν] Ἐλειμὰν 82 93 127 Ἀκαχί] Ἀκαχεί 82 93 127 Μααρνὰν] μὰ ἀρνὰν 82: Ἀρνὰν 19 108 Φατιά] scripsi: Φατειά 93 127: Φατεί 82: Φελτιά 108: Φελτίου 19 **29** Ἀλλὰν] Ἀαλλὰν 82: Ἀννὰν 19: Ἀδδὰν 108 Νετοφαθί] scripsi: Νετωφαθεί 82 93 127: Νετουφαθί 19 108 Ἐθθὶ] Ἐθθεὶ 93 127: Ἐθεὶ 82 Ἐριβὰ] Ἐρειβὰ 82 93 127 Βενιαμείν 82 127 **30** ἐξ] ἐκ 19 >Ναχαβαί 82 **31** Ταλσαβηὴς] Ταλσαβιὴς 19 108: Ταλσασαβὴ 82 Σαραιβαθί] scripsi cum ed: Σαραιβαθεί 19 108 93 127: Σοσαραιβαθεί 82 Ἀβαρνεί] Ἀβερνεί 82: Ἀβεννεί 19 108: Αβεννι ed **32** Σαλαβανί] Σαλαμανεί 82 93 127: Σαλαμανί 108 Ἰασσαὶ] Ἰεσσαὶ 19 108 82 Γουνί] Γουνεί 108 82 93 127 **33** Σαραχώ] Σαχάρ 82: Σαχαρώ 93 Ἀραριμὰ] scripsi: Ἀραρειμὰ 82 93: Ἀρερειμὰ 127: Ἀρεριμὰ 19 108: pr ὁ 82 **34** Φελλὶ] Φελλεὶ 19 82 93 127 Ἀσσαιά] Ἀεσσαιά 19 Μακαρθεὶ] Μακαρθι ed Ἀχιτόφελ] Ἀχειτόφελ 82 93 127 **35** Δαμεὶ] Δαμὶ 108 ὁ Ἐσσερί] Θεσσερεί 93 Ἐσσερί] Εσσερεί 108 82 127 Καρμαλὶ] scripsi cum ed: Καρμαλεὶ 93 127: Καρμαλεὶθ 82: Καρμαιὲ 19: Καρμααὶ 108 >ὁ 2° 82 **36** ἀδελφὸς pr ὁ 19 Μασσαβὰ] Μασαβὰ 82 127: Μασαβαρεὶ 93 Ἀγηρεί] Σαγηρεί 93 **37** Ἀναμίν] Ἀναμείν 82 93 127: Ἀναμί 19 Ἀραιὰ ὁ] Ἀραιὰθ 82 Βηραθί] scripsi: Βηραθεί 93 127: Βηθαρεί 82: Βιθαρεί 19 108 **38** Ἰεθερεί] Ἰεθθερεί 127: Ἐθερεί 82 **39** >καὶ ἑπτά 127

24, 1 Θεοῦ pr τοῦ 93 $Tht_{117,9}$ sed >$Tht_{116,2}$ τοῦ] τὸ 108

23 ἤρχετο] *Adveniebat* Arm

24, 1 Καὶ προσέθετο — Θεοῦ] *Et apposita est ira Dei* Hi

⌊ τὸν Ἰσραὴλ καὶ τὸν Ἰούδαν.⌋ 2 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἰωὰβ
καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν δυνάμεων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν Ἰερου-
σαλὴμ Περιέλθατε δὴ εἰς πάντα τὸν Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδαν ἀπὸ Δὰν
καὶ ἕως Βηρσάβεε, καὶ ἐπισκέψασθε τὸν λαόν, καὶ ἐνέγκατε πρὸς
μέ, καὶ γνώσομαι τὸν ἀριθμὸν τοῦ λαοῦ. 3 καὶ εἶπεν Ἰωὰβ πρὸς
τὸν βασιλέα Προσθείη Κύριος ὁ Θεὸς αὐτῶν ἐπὶ τὸν λαὸν ὥσπερ
καὶ τούτους ἑκατονταπλασίως, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ κυρίου μου
τοῦ βασιλέως βλέποντες· καὶ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἵνα τί θέλῃ
τὸ ῥῆμα τοῦτο; 4 καὶ κατεκράτησε τὸ ῥῆμα τὸ τοῦ βασιλέως ὑπὲρ
Ἰωὰβ καὶ ὑπὲρ τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως. καὶ ἐξῆλθεν Ἰωὰβ
καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως ἐπισκέ-
ψασθαι τὸν λαὸν Ἰσραήλ. 5 καὶ διέβησαν τὸν Ἰορδάνην καὶ ἤρ-
ξαντο ἀπὸ Ἀροὴρ καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως τῆς ἐν μέσῳ τοῦ χειμάρ-
ρου, τὸν Γαδδὶ καὶ τὸν Ἰεζέρ. 6 καὶ ἔρχονται εἰς Γαλαὰδ καὶ εἰς
γῆν Χεττιεὶμ Κάδης, καὶ ἔρχονται ἕως Δὰν καὶ ἐκύκλωσαν τὴν Σι-
δῶνα τὴν μεγάλην. 7 καὶ ἔρχονται εἰς Βοσόρραν Τύρον καὶ εἰς πά-
σας τὰς πόλεις τοῦ Εὐεὶ καὶ τοῦ Χανανί. καὶ ἐκπορεύονται ἐπὶ
νότον Ἰούδα Βηρσάβεε, 8 καὶ περιῆλθον πᾶσαν τὴν γῆν καὶ παραγί-
νονται μετὰ ἐννέα μῆνας καὶ εἴκοσι ἡμέρας εἰς Ἰερουσαλήμ. 9 καὶ
ἔδωκεν Ἰωὰβ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ λαοῦ τῷ βασιλεῖ.
⌈⌋ καὶ ἦν Ἰσραὴλ ⌈ἐνναχόσιαι χιλιάδες⌋ ἀνδρῶν δυνάμεως ἐσπασμέ-
νων ῥομφαίαν, καὶ ἄνδρες Ἰούδα ἀνδρῶν μαχητῶν τετρακόσιαι
⌈ χιλιάδες. 10 καὶ ⌈ἐπάταξε καρδία Δαυὶδ αὐτὸν μετὰ ταῦτα, ὅτι
ἠρίθμησε τὸν λαόν· καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Κύριον Ἡμάρτηκα
σφόδρα ποιήσας τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ νῦν, Κύριε, περίελε τὴν
⌋ ἀδικίαν τοῦ δούλου σου, ὅτι ἐματαιώθην σφόδρα.⌋ 11 καὶ ἀνέστη
Δαυὶδ τὸ πρωΐ, καὶ ῥῆμα Κυρίου ἐγένετο πρὸς Γὰδ τὸν ὁρῶντα τῷ

Ἰούδαν] Ἰούδα 93 **2** Περιέλθατε] περιέλθετε 19 108 πάντα] ἅπαντα 19 108 Ἰούδαν pr τὸν 19 108 >ἀπὸ Δὰν 19 108 93 καὶ 2°] + ἰδοὺ 19: + ἰδοὺ καὶ 108 Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 108 82 93 127 ἐπισκέψασθε] ἐπισκέψασθαι 108 82 **3** >ὁ Θεὸς αὐτῶν ἐπὶ 93 λαὸν + αὐτοῦ 93 ὥσπερ] ὥστε 127 βλέποντες] βλέποντας 82 θέλῃ] θέλει 93 **4** ἐπισκέψασθαι] ἐπισκέψασθε 19 **5** ἤρξαντο] ἤρξατο 19 Ἀροὴρ] Ἀροὴλ 19 108: Ῥοὴρ 93 χειμάρου 108 Γαδδὶ] Γαδδεὶ 82 93: Ἀγααδεὶ 127 **6** τὴν] τὸν 19 Σιδῶνα] Σιδόνα 93 **7** εἰς 1°] ἕως 82 Βοσόρραν] Βεσσόραν 19: Βοσσόραν 108: Βοσσόρραν 82 Τύρον] Τύρου ed Εὐεὶ] Εὐεὶν 19 108 Χαναν[] Χαναν[εί 82 93 127 νότον pr τὸν 19 108 Ἰούδα + καὶ 19 108 Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 108 82 93 127 **9** Ἰούδα ἀνδρῶν tr 93 **10** καρδία pr ἡ Tht (>Tht[ap]) πρὸς Κύριον Ἡμάρτηκα] Ἡμάρτηκα τῷ Κυρίῳ Tht σφόδρα ποιήσας] τοῦ ποιῆσαι Tht **11** >πρὸς 127*

4 ἐκ προσώπου] *A facie* Arm 6 Δὰν] *Dan* Arm 8 Μετὰ μῆνας ἐννέα καὶ ἡμέρας εἴκοσι Jos VII 319 9 ἐνναχόσιαι χιλιάδες] ἐνενήκοντα μυριάδες Jos VII 320 τετρακόσιαι χιλιάδες] τεσσαράκοντα μυριάδες Jos VII 320

Δαυὶδ λέγων [12] Πορεύου καὶ λάλησον πρὸς Δαυὶδ λέγων Τάδε λέ-
γει Κύριος Τρία ἐγὼ ἐρῶ ἐπὶ σέ· ἔκλεξαι σεαυτῷ ἓν ἐξ αὐτῶν, καὶ
ποιήσω σοι. [13] καὶ ἦλθε Γὰδ πρὸς Δαυὶδ καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ
λέγων Ἔκλεξαι σεαυτῷ γενέσθαι ἢ τρία ἔτη λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, ἢ
τρεῖς μῆνας φεύγειν σε ἐκ προσώπου τῶν ἐχθρῶν σου καὶ αὐτοὺς
καταδιώκειν σε, ἢ γενέσθαι τρεῖς ἡμέρας θάνατον ἐν τῇ γῇ. ⸢καὶ ⸢
νῦν γνῶθι καὶ ἰδὲ τί ἀποκριθῶ ῥῆμα τῷ ἀποστείλαντί με. [14] καὶ
εἶπε Δαυὶδ πρὸς Γάδ Στενά μοι σφόδρα ἐστὶ καὶ τὰ τρία, πλὴν
ἐμπεσοῦμαι εἰς τὰς χεῖρας Κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ
σφόδρα, καὶ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπέσω. καὶ ἐξελέξατο
ἑαυτῷ Δαυὶδ τὸν θάνατον.⸥ καὶ ἡμέραι θερισμοῦ πυρῶν, [15] καὶ ⸥
ἔδωκε Κύριος θάνατον ἐν Ἰσραὴλ ἀπὸ πρωΐθεν καὶ ἕως ὥρας
ἀρίστου, καὶ ἤρξατο ἡ θραῦσις ἐν τῷ λαῷ καὶ ἀπέθανον ἐκ τοῦ
λαοῦ ἀπὸ Δὰν καὶ ἕως Βηρσάβεε ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν. [16]
καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ Ἰερουσαλὴμ τοῦ
διαφθεῖραι αὐτήν. καὶ ⸢μετεμελήθη Κύριος⸥ ἐπὶ τῇ κακίᾳ καὶ εἶπε ⸢⸥
τῷ ἀγγέλῳ τῷ διαφθείροντι ἐν τῷ λαῷ Ἱκανόν· ἄνες τὴν χεῖρα
σου νῦν. καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἦν ἑστηκὼς παρὰ τὴν ἅλω Ὀρνὰ
τοῦ Ἰεβουσαίου. [17] καὶ εἶπε Δαυὶδ πρὸς Κύριον ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν
τὸν ἄγγελον τύπτοντα ἐν τῷ λαῷ καὶ εἶπεν ⸢Ἰδοὺ ἐγὼ ἥμαρτον, ⸢
καὶ ἐγὼ ὁ ποιμὴν ἐκακοποίησα· καὶ οὗτοι τὸ ποίμνιον τί ἐποίησαν;
γενέσθω ἡ χείρ σου ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου.⸥ [18] καὶ ⸥
ἦλθε Γὰδ πρὸς Δαυὶδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ εἶπεν Ἀνάβηθι καὶ
στῆσον θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ ἐν τῇ ἅλῳ Ὀρνὰ τοῦ Ἰεβουσαίου.
[19] καὶ ἀνέβη Δαυὶδ κατὰ τὸ ῥῆμα Γὰδ τοῦ προφήτου ὃ ἐνετείλατο
αὐτῷ Κύριος. [20] καὶ διέκυψεν Ὀρνὰ καὶ εἶδε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς
παῖδας αὐτοῦ διαπορευομένους ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ ἐξῆλθεν Ὀρνὰ καὶ

>λέγων — πρὸς Δαυὶδ (v. 12) 82 127 **12** ἐρῶ] ἀρῶ ed ἔκλεξαι] ἔκλεξε 19 82 σεαυτῷ + γενέσθαι 82 **13** τρία ἔτη] τριέτη 127 λιμὸν] λειμὸς 93 αὐτοὺς] αὐτὸς 82 ἐν τῇ γῇ] ἐπὶ τὴν γῆν 19 108 >ῥῆμα 93 127 **14** καὶ 2°] εἰς 19 108 >τὰς 82 Tht Κυρίου pr τοῦ 19 108 93 οἰκτειρμοὶ 127 ἡμέραι] ἡμέρα 108 **15** Ἰσραὴλ pr τῷ 93 ἀπὸ Δὰν post ἀπέθανον 19 Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 108 82 93 127 **16** ἐξέτεινεν] ἔδεμεν 19 τὴν] τῇ 19 χεῖρα] χεῖρας 82 Ἰεβουσσαίου 127 **17** ἐγὼ 2° + εἰμί 93 **18** Ἰεβουσσαίου 108 93 127 **20** Ὀρνὰ] Ὀρνιὰ 19 108

12 ἔκλεξαι σεαυτῷ] *Elige tibi* Jul-T **13** *Et venit Gad ad David et nuntiavit ei dicens... sive famem triennio super terram... Et nunc* Ps-Am *Et denuntiavit ei dicens... aut veniet tibi tribus annis fames super terram tuam* Jul-T ἐκ προσώπου] *A facie* Am καὶ νῦν] *Et nunc* Arm **14** *Et in manus hominum non incidam* Jul-T **16** καὶ μετεμελήθη — κακίᾳ] *Et poenitentiam habuit Dominus in malitiam* L_{91-95} **17** τὸ ποίμνιον] τὰ δὲ ποίμνια σώζεσθαι Jos VII 328 ἐγὼ — ἐκακοποίησα] *Ego pastor peccavi* Arm

προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν. 21 καὶ
εἶπεν Ὀρνά Τί ἦλθεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν δοῦλον
αὐτοῦ; καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαυίδ Κτήσασθαι παρὰ σοῦ τὴν ἅλω καὶ
οἰκοδομῆσαι θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ, ὅπως ἐπισχῇ ἡ πτῶσις ἀπὸ
τοῦ λαοῦ. 22 καὶ εἶπεν Ὀρνὰ πρὸς Δαυίδ Λαβὲ καὶ ποιησάτω ὁ
κύριός μου ὁ βασιλεὺς τῷ Κυρίῳ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ· ἰδοὺ
οἱ μόσχοι εἰς ὁλοκαύτωσιν, καὶ τὰ ξύλα καὶ τὰ ἄροτρα καὶ τὰ
σκεύη τῶν βοῶν εἰς ξύλα· 23 τὰ πάντα ἔδωκεν Ὀρνὰ τῷ βασιλεῖ.
καὶ εἶπεν Ὀρνὰ πρὸς τὸν βασιλέα Κύριος ὁ Θεός σου προσδέξε-
ται παρὰ σοῦ. 24 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ὀρνά Οὐχί, ἀλλ' ἢ
κτώμενος κτήσομαι παρὰ σοῦ ἐν ἀλλάγματι, καὶ οὐκ ἀνοίσω
Κυρίῳ τῷ Θεῷ μου ὁλοκαύτωμα δωρεάν. καὶ ἐκτήσατο Δαυὶδ τὴν
ἅλω ἐν ἀλλάγματι καὶ τοὺς βόας ἐν ἀργυρίῳ πεντήκοντα σικλῶν.
25 καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ Δαυὶδ θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ καὶ
⌈ ἀνήνεγκεν ὁλοκαυτώσεις καὶ εἰρηνικάς. καὶ ⌈προσέθηκε Σολομῶν
⌋ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπ' ἐσχάτῳ, ὅτι μικρὸν ἦν ἐν πρώτοις.⌋ καὶ
ἵλεως ἐγένετο Κύριος τῇ γῇ, καὶ ἐπέσχεν ἡ πτῶσις ἀπὸ Ἰσραήλ.
25, 1 Καὶ ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ πρεσβύτης σφόδρα, ἥκων εἰς ἡμέ-
ρας. καὶ περιέβαλλον αὐτὸν ἱματίοις καὶ οὐκ ἐθερμαίνετο. 2 καὶ
εἶπον οἱ παῖδες αὐτοῦ αὐτῷ Λαβέτωσαν τῷ κυρίῳ τῷ βασιλεῖ
νεᾶνιν παρθένον, καὶ παραστήσεται ἔναντι τοῦ βασιλέως, καὶ κα-
τακείσεται ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ καὶ θερμανθήσεται ὁ βασιλεύς. 3
καὶ ἐζήτησαν παῖδα καλὴν ἐν παντὶ Ἰσραήλ, καὶ εὑρίσκουσι τὴν
Ἀβισὰκ τὴν Σωμανῖτιν, καὶ εἰσάγουσιν αὐτὴν τῷ βασιλεῖ. 4 καὶ ἡ
παῖς καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα, καὶ ἦν τῷ βασιλεῖ σύγκοιτος καὶ ἐλει-

21 αὐτοῦ] αὐτὸν 108 παρὰ σοῦ] παρ' αὐτοῦ 82 ἅλω] ἅλων 108 οἰκοδομῆσαι] οἰκοδομήσω 92: ᾠκοδ. 19: ὀκοδ. 108 **23** τὰ πάντα pr καὶ 19 108 ἔδωκεν] δέδωκεν 93 προσδέξεται παρὰ σοῦ] εὐλογῆσαι σε 19 108 τὴν ἅλω] ἐν ἅλῳ 19 **25** ᾠκοδόμησεν] ᾠκοδόμησαν 19 >Δαυὶδ 19 ἐσχάτῳ] ἐσχάτων Tht ἀπὸ] ἐπὶ 19 108.
25, 1 Περιέβαλον 108 >οὐκ 93 **2** θερμαθήσεται 82* **3** >καὶ 1° 82 Ἀβισὰκ] Ἀβεισὰκ 82 93: Ἀβισαὰκ 19 108 Σωμανῖτιν] scripsi cum ed: Σωμανεῖτιν 82 93 127: Σωμανίτην 19 108 **4** εἴδει] ηδει 82 σύνκοιτος 82 93 127

21 Ὠνήσασθαι παρ' αὐτοῦ τὴν ἅλω Jos VII 331 ὅπως ἐπίσχῃ] *Ut cessare faciat* Arm ἀπὸ] *E* Arm **22** Καὶ τὰ ἄροτρα καὶ τοὺς βόας εἰς ὁλοκαύτωσιν Jos VII 331 ἰδοὺ — ξύλα] *Et ecce vituli ad holocaustomata* (91 vid: *-mactu* 95) *et rotas* (*trogras* 95) *et aratra* (*aratrum* 95) *et vasa* (*bas* 91) *boum et ligna* L_{91-95} **23** *Dominus Deus tuus accipiat a te* L_{91-95} **24** Ὠνεῖται παρ' αὐτοῦ τὴν ἅλω Jos VII 332 **25** ἀπὸ] *E* Arm
25, **2** νεᾶνιν παρθένον] *Puellam unam virginem* Arm **3** Ἀβισάκη τοὔνομα Jos VII 344 **4** Γυνὴ μία πασῶν τὸ εἶδος ἀρίστη γυναικῶν ... ἡ συγκοιμωμένη μόνον τῷ βασιλεῖ Jos VII 344

τούργει αὐτῷ· καὶ ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔγνω αὐτήν. 5 καὶ Ὀρνιὰ υἱὸς
Δαυὶδ ἐπῆρατο λέγων Ἐγὼ βασιλεύσω. καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἅρμα-
τα καὶ ἱππεῖς καὶ πεντήκοντα ἄνδρας προτρέχοντας αὐτοῦ. 6 καὶ
οὐκ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πώποτε εἰπών Τί ὅτι πεποίη-
κας οὕτως; καὶ οὗτος καλὸς τῇ ὄψει σφόδρα· καὶ τοῦτον ἐγέννησε
μετὰ τὸν Ἀβεσσαλώμ. 7 καὶ ἦσαν οἱ λόγοι αὐτοῦ μετὰ Ἰωὰβ υἱοῦ
Σαρουία, καὶ μετὰ Ἀβιαθὰρ τοῦ ἱερέως, καὶ ἀντελαμβάνοντο
αὐτοῦ. 8 καὶ Σαδδοὺκ ὁ ἱερεὺς καὶ Βαναίας υἱὸς Ἰωὰδ καὶ Ναθὰν
ὁ προφήτης καὶ Σαμαίας καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ, οἱ ὄντες δυνατοὶ τῷ
Δαυίδ, οὐκ ἦσαν μετὰ Ὀρνιά. 9 καὶ ἔθυσεν Ὀρνιὰ βόας καὶ πρό-
βατα παρὰ τὸν λίθον τὸν ἐν Σελλὰθ τὸν ἐχόμενον τῆς πηγῆς τοῦ
Ῥωγήλ. καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς τοῦ
βασιλέως καὶ πάντας τοὺς ἄνδρας Ἰούδα, τοὺς παῖδας Δαυὶδ τοῦ
βασιλέως· 10 καὶ τὸν Ναθὰν καὶ τὸν Βαναίαν καὶ τοὺς δυνατοὺς
καὶ τὸν Σολομῶντα οὐκ ἐκάλεσεν. 11 καὶ ἦλθε Ναθὰν πρὸς Βηρ-
σάβεε μητέρα Σολομῶντος καὶ εἶπεν Οὐκ ἤκουσας ὅτι βεβασίλευ-
κεν Ὀρνιὰ υἱὸς Ἀγγείθ, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Δαυὶδ οὐκ ἔγνω; 12 καὶ
νῦν δὴ συμβουλεύσω σοι συμβουλίαν, ὅπως σώσῃς τὴν ψυχήν σου
καὶ τὴν ψυχὴν Σολομῶντος τοῦ υἱοῦ σου. 13 καὶ δεῦρο, εἴσελθε
πρὸς τὸν βασιλέα Δαυὶδ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν Οὐχὶ σύ, κύριε
βασιλεῦ, ὤμοσας τῇ δούλῃ σου κατὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ λέγων ὅτι
Σολομὼν ὁ υἱός σου, αὐτὸς βασιλεύσει μετ' ἐμὲ καὶ αὐτὸς καθήσε-
ται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου; καὶ τί ὅτι βεβασίλευκεν Ὀρνιά; 14 ἔτι σοῦ
λαλούσης ἐκεῖ μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐγὼ εἰσελεύσομαι μετὰ σέ,
καὶ πληρώσω τοὺς λόγους σου. 15 καὶ εἰσῆλθε Βηρσάβεε πρὸς τὸν
βασιλέα εἰς τὸν κοιτῶνα, καὶ ὁ βασιλεὺς πρεσβύτης σφόδρα, καὶ

5 Ὀρνιὰ] Ὀρνειὰ 82 93 127 ἐπῆρατο] ἐπείρατο 19 108: ἐπῆρετο ed αὐτοῦ] αὐτῷ 19 **6** Αβεσαλωμ ed **8** Βαναίας] Βανέας 19 108 Ἰωὰδ] Ἰωὰβ 19 108 ἑταῖροι] ἕτεροι 19 93 >οἱ 19 Ὀρνιά] Ὀρνειά 93 127: Ἀρνειὰ 82 **9** Ὀρνιὰ] Ὀρνειὰ 93 127: Ὀρνιὰς 19 108 >ἐν 19 Σελλὰθ] Σελαὰ 82: Ζεαλαθ ed ἐχόμενον] ἐχόμενα 82 τῆς πηγῆς] αιν 127 πηγῆς] πῆς 19 **10** >τὸν 1° 19 108 Βαναίαν] Βανέαν 19 108 **11** Ναθὰν] Ναθὰ 93 Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 82 93 127 Ὀρνιὰ] Ὀρνειὰ 82 93 127 Ἀγγείθ] Αγγιθ ed **12** δὴ] ἰδοὺ 19 συμβουλεύσω] συμβουλεύω 19 108 82 συμβουλείαν 19 σώσῃς] σώσεις 19 82 Σολομῶντος] Σολομὼν 82 **13** καὶ] ἀλλὰ 19 108 δεῦρο] δεύρω 82 >κύριε 127 ὤμωσας 93 βασιλεύσῃ 19 καθίσεται 19 >τοῦ 1° 108 82 Ὀρνιά] Ὀρνειά 82 93 127 **14** ἔτι σοῦ pr καὶ ἰδοὺ 19 108 **15** Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 82 93 127 >τὸν βασιλέα εἰς 93

5 προτρέχοντας αὐτοῦ] τοὺς προδρόμους Jos VII 345 **7** καὶ ἀντελαμβάνοντο αὐτοῦ] παραλαβόντος δέ Jos VII 347 **9** τὸν ἐχόμενον τῆς πηγῆς] παρὰ τὴν πηγήν Jos VII 347 Καὶ πάντας καλέσαντος τοὺς ἀδελφούς Jos VII 347 **12** ὅπως σώσῃς τὴν ψυχήν σου] σώζειν αὐτήν Jos VII 348 σώσῃς] *Salves* Arm

Ἀβισὰκ ἡ Σωμανῖτις λειτουργοῦσα τῷ βασιλεῖ. 16 καὶ ἔκυψε Βηρσάβεε καὶ προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεύς Τί ἔστι σοι; 17 καὶ εἶπε Βηρσάβεε Κύριε βασιλεῦ, σὺ ὤμοσας κατὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ λέγων ὅτι Σολομῶν ὁ υἱός σου, αὐτὸς βασιλεύσει μετ' ἐμὲ καὶ αὐτὸς καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου. 18 καὶ νῦν ἰδοὺ Ὀρνιὰ βεβασίλευκεν, καὶ σύ, κύριε βασιλεῦ, οὐκ ἔγνως. 19 καὶ ἔθυσε μόσχους καὶ πρόβατα εἰς πλῆθος, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως, καὶ Ἀβιαθὰρ τὸν ἱερέα καὶ Ἰωὰβ τὸν ἀρχιστράτηγον. καὶ εἰ διὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως γέγονε τὸ πρᾶγμα τοῦτο; 20 ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ παντὸς τοῦ λαοῦ πρὸς σέ, ἀπαγγεῖλαι αὐτοῖς τίς καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως μετ' αὐτόν· 21 καὶ ἔσται ἐν τῷ κοιμηθῆναι τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐσόμεθα ἐγὼ καὶ Σολομῶν ὁ υἱός μου ἡμαρτηκότες. 22 καὶ ἰδοὺ αὐτῆς λαλούσης ἔτι μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ Ναθὰν ὁ προφήτης ἦλθεν. 23 καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ λέγοντες Ἰδοὺ Ναθὰν ὁ προφήτης. καὶ εἰσῆλθε Ναθὰν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ Δαυὶδ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, 24 καὶ εἶπεν Σύ, κύριε βασιλεῦ, εἴρηκας λέγων Ὀρνιὰ βασιλεύσει μετ' ἐμὲ καὶ αὐτὸς καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου; 25 ὅτι κατέβη σήμερον καὶ τέθυκε μόσχους καὶ ἄρνας εἰς πλῆθος, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως καὶ τὸν ἀρχιστράτηγον Ἰωὰβ καὶ Ἀβιαθὰρ τὸν ἱερέα· καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ εἶπον Ζήτω ὁ βασιλεὺς Ὀρνιά. 26 καὶ ἐμὲ τὸν δοῦλόν σου καὶ Σαδδοὺκ τὸν ἱερέα καὶ Βαναίαν υἱὸν Ἰωὰδ καὶ Σολομῶντα τὸν υἱόν σου οὐ κέκληκεν. 27 καὶ εἰ διὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ διὰ τί οὐκ ἐγνώρισας τῷ δούλῳ σου τίς καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως μετ' αὐτόν; 28 καὶ ἀπεκρίθη Δαυὶδ καὶ εἶπεν Καλέσατέ μοι τὴν Βηρσάβεε.

Ἀβισὰκ] scripsi cum ed: Ἀβεισὰκ 82 93 127: Ἀβισαὰκ 19 108 Σωμανῖτις] scripsi cum ed: Σωμανεῖτις 93 127: Σωμανίτης 19 108: Σωμανείτης 82 **16** Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 108 82 93 127 **17** Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 108 82 93 127 Κύριε + μου 82 Κυρίου] τοῦ Κυρίου σου 19 108 καθίσεται 19 >τοῦ 3° 108 **18** >νῦν 82* Ὀρνιὰ] Ὀρνειὰ 82 93 127 >κύριε 19 108 **19** μόσχους ... πρόβατα tr 127 τοὺς υἱοὺς bis scr 82 >εἰ 19 **20** ἀπαγγεῖλαι pr τοῦ ed καθίσεται 19 82 >τοῦ 2° 19 108 **21** ἐσόμεθα + καὶ 93 **22** >ἔτι 93 ἦλθεν] εἰσῆλθεν 19 108 **23** αὐτοῦ + τοῦ βασιλέως 19 **24** Ὀρνιὰ] Ὀρνειὰ 82 93 127 βασιλεύση 82 καθίσεται 19 >τοῦ 19 108 **25** τέθυκε] τέθηκε 82 Ὀρνιά] Ὀρνειά 93 127 **26** Βαναίαν] Βανέαν 19 108: Βαιναίαν 82 **27** εἰ διὰ] ἴδια 127 >τοῦ βασιλέως 82 >σου 127* καθίσεται 19 **28** Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 82 93 127

23 ἐνώπιον] *Coram* Arm ἐπὶ 1°] *Super* Arm **25** καὶ τὸν ἀρχιστράτηγον Ἰωὰβ] καὶ τὸν στρατηγὸν Ἰώαβον Jos VII 352

καὶ εἰσῆλθε καὶ ἔστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. 29 καὶ ὤμοσεν ὁ βα-
σιλεὺς καὶ εἶπεν Ζῇ Κύριος ὃς ἐλυτρώσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ
πάσης θλίψεως, 30 ὅτι καθὼς ὤμοσά σοι κατὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ
Ἰσραὴλ λέγων ὅτι Σολομῶν ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετ᾽ ἐμέ, καὶ
αὐτὸς καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου ἀντ᾽ ἐμοῦ, ὅτι οὕτως ποιήσω
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. 31 καὶ ἔκυψε Βηρσάβεε ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν
γῆν, καὶ προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν Ζήτω ὁ βασιλεὺς ὁ κύ-
ριός μου Δαυὶδ εἰς τὸν αἰῶνα. 32 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς Καλέσατέ
μοι Σαδδοὺκ τὸν ἱερέα καὶ Ναθὰν τὸν προφήτην καὶ Βαναίαν υἱὸν
Ἰωάδ. καὶ εἰσῆλθον ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. 33 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ
βασιλεύς Λάβετε μεθ᾽ ἑαυτῶν τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου ὑμῶν, καὶ
ἐπιβιβάσατε Σολομῶντα τὸν υἱόν μου ἐπὶ τὴν ἡμίονον τὴν ἐμήν,
καὶ καταβιβάσατε αὐτὸν εἰς τὸν Γειών, 34 καὶ χρισάτω αὐτὸν ἐκεῖ
Σαδδοὺκ ὁ ἱερεὺς καὶ Ναθὰν ὁ προφήτης εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ
καὶ Ἰούδαν· καὶ σαλπίσατε ἐν σάλπιγγι καὶ ἐρεῖτε Ζήτω ὁ βασι-
λεὺς Σολομῶν. 35 καὶ ἀναβήσεσθε ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ εἰσελεύσεται
καὶ καθιεῖται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου, καὶ αὐτὸς βασιλεύσει ἀντ᾽ ἐμοῦ,
καὶ αὐτῷ ἐντελοῦμαι τοῦ εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ Ἰούδαν καὶ ἐπὶ
Ἰσραήλ. 36 καὶ ἀπεκρίθη Βαναίας υἱὸς Ἰωὰδ τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν
Γένοιτο· οὕτως πιστώσαι ὁ Θεὸς τοὺς λόγους τοῦ κυρίου μου τοῦ
βασιλέως· οὕτως εἶπε Κύριος ὁ Θεός σου, κύριέ μου βασιλεῦ. 37
καὶ καθὼς ἦν ὁ Κύριος μετὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως, οὕτως
ἔσται καὶ μετὰ Σολομῶντος, καὶ μεγαλυνεῖ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὑπὲρ
τὸν θρόνον τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως Δαυίδ. 38 καὶ κατέβη
Σαδδοὺκ ὁ ἱερεὺς καὶ Ναθὰν ὁ προφήτης καὶ Βαναίας υἱὸς Ἰωάδ,
καὶ ὁ Χορρὶ καὶ ὁ Φελτί, καὶ ἐπεβίβασαν τὸν Σολομῶντα ἐπὶ τὴν
ἡμίονον τοῦ βασιλέως Δαυίδ, καὶ ἐπορεύοντο ὀπίσω αὐτοῦ ⌜εἰς ⌜
τὸν Γειών.⌟ 39 καὶ ἔλαβε Σαδδοὺκ ὁ ἱερεὺς τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου ἐκ ⌟

30 Κυρίου pr τοῦ 82 >τοῦ 1° 19 βασιλεύσῃ 19 >τοῦ 2° 19 >ἀντ᾽ ἐμοῦ 82 **31** Βηρσάβεε] Βηρσάβεαι 108 82 93 127 >ἐπὶ πρόσωπον 19 **32** Βαναίαν] Βανέαν 108 εἰσῆλθον] εἰσῆλθεν 82 **33** Σολομῶντα] Σολόμωνα 82 93 127 **34** >ἐκεῖ 93 ἐπὶ] ἐπ᾽ 93 Ἰούδαν] Ἰούδα 82 σάλπιγγι pr τῇ 93 **35** ἀναβήσεσθαι 82 καθιεῖται] καθιεῖτε 93: καθίσεται 19 108 (-θη-) τοῦ 1° erasum 82 Ἰούδαν] Ἰούδα 19 **36** Βαναίας] Βανέας 19 108 υἱὸς pr ὁ 82 Ἰωὰδ] Ἰωὰς 19 οὕτως] οὗς 93 **37** μεγαλυνῇ 108 τοῦ Κυρίου bis scr 93 **38** Βαναίας] Βανέας 19 108 >ὁ 3° 93 Χορρὶ] Χορρεὶ 82 93 127 Φελτί] Φελτεί 82 93 127 Γειών] Γηών Tht

33 αὐτοῖς ὁ βασιλέυς] *Eis rex* Arm Σολομῶντα τὸν υἱόν μου] *Solomon filium meum* Arm **36** *Et dixit fiat sic fideliter faciat Deus verbo Domini mei regis* L_{91-95} **38** ἐπεβίβασαν — ἡμίονον] ἀναβιβάζουσιν ἐπὶ τὴν ἡμίονον τὸν Σολόμονα Jos VII 357 *Et Chorei* (*choroi* 95 vid) *et Ophelti* (*phelethi* 95) L_{91-95} (*Et corri et Phelti* [*pheleti* 91.95] omnes sub sigla *al*)

τοῦ σκηνώματος, καὶ ἔχρισε τὸν Σολομῶντα καὶ ἐσάλπισεν ἐν
σάλπιγγι. καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαός Ζήτω Σολομῶν ὁ βασιλεύς. [40] καὶ
ἀνέβη πᾶς ὁ λαὸς ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐχόρευον ἐν
χοροῖς καὶ εὐφραινόμενοι εὐφροσύνῃ μεγάλῃ ηὔλουν ἐν αὐλοῖς καὶ
ἔχαιρον χαρᾷ μεγάλῃ, καὶ ἤχησεν ἡ γῆ ἐν τῇ φωνῇ αὐτῶν. [41] καὶ
ἤκουσεν Ὀρνιὰ καὶ πάντες οἱ ἐσθίοντες καὶ πίνοντες μετ' αὐτοῦ,
καὶ αὐτοὶ συνετέλεσαν ἐσθίοντες. καὶ ἤκουσεν Ἰωὰβ τὴν φωνὴν
τοῦ ἤχου καὶ εἶπεν Τίς ἡ βοὴ τῆς φωνῆς; ἠχεῖ μέγα. [42] ἔτι αὐτοῦ
λαλοῦντος, καὶ ἰδοὺ Ἰωναθὰν υἱὸς Ἀβιαθὰρ τοῦ ἱερέως. καὶ εἶπεν
αὐτῷ Ὀρνιά Εἴσελθε, ὅτι ἀνὴρ δυνάμεως σύ, καὶ ἀγαθὰ εὐαγγελιῇ.
[43] καὶ ἀπεκρίθη Ἰωναθὰν καὶ εἶπε τῷ Ὀρνιά Ὁ κύριος ἡμῶν ὁ βα-
σιλεὺς Δαυὶδ βεβασίλευκε τὸν Σολομῶντα. [44] καὶ ἀπέσταλκε μετ'
αὐτοῦ Σαδδοὺκ τὸν ἱερέα καὶ Ναθὰν τὸν προφήτην καὶ Βαναίαν
υἱὸν Ἰωάδ, καὶ τὸν Χορρὶ καὶ τὸν Φελτί, καὶ ἐπεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ
τὴν ἡμίονον τοῦ βασιλέως· [45] καὶ ἔχρισεν αὐτὸν Σαδδοὺκ ὁ ἱερεὺς
καὶ Ναθὰν ὁ προφήτης ἐν τῷ Γειών, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν ἐκεῖθεν
εὐφραινόμενοι καὶ ἤχησεν ἡ γῆ κραυγήν· αὕτη ἐστὶν ἡ φωνὴ τοῦ ἤ-
χου ἣν ἠκούσατε. [46] καὶ ἐκάθισε Σολομὼν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς βα-
σιλείας, [47] καί γε ἦλθον οἱ δοῦλοι τοῦ βασιλέως εὐλογῆσαι τὸν κύ-
ριον ἡμῶν τὸν βασιλέα Δαυὶδ καὶ εἰσεληλύθασι μόνοι καὶ εἶπον
⌜ ⌜Ἀγαθύναι Κύριος τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ σου Σολομῶντος ὑπὲρ τὸ ὄ-
⌟ νομά σου, καὶ μεγαλύναι τὸν θρόνον αὐτοῦ ὑπὲρ τὸν θρόνον σου·⌟
καὶ προσεκύνησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ. [48] καὶ οὕτως
⌜ εἶπεν ὁ βασιλεύς ⌜Εὐλογημένος Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ, ὃς ἔδωκε
σήμερον ἐκ τοῦ σπέρματός μου καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρόνου μου,
⌟ καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου βλέπουσιν.⌟ [49] καὶ ἐξανέστησαν καὶ ἀνεπή-

39 >ἐν 19 108 Σολομῶν] post βασιλεύς 19 108: pr ὁ 82 **40** ἐχόρευον] ὁ χορεύων 82 χοροῖς pr τοῖς 19 χαρᾷ μεγάλῃ] χαρὰν μεγάλην 19 **41** Ὀρνιὰ] Ὀρνειὰ 82 93 127 >καὶ πίνοντες 19 108 πίνοντες pr πάντες οἱ 93 βοὴ] φωνὴ 19 108 φωνῆς] βοῆς 19 108 **42** υἱὸς pr ὁ 93 Ὀρνιά] Ὀρνειά 82 93 127 εὐαγγελιῇ] εὐαγγελιεῖ 19 127 **43** Ὀρνιά] Ὀρνειά 82 93 127: + καὶ μάλα 19 108 **44** ἀπέσταλκε] ἀπέσταλεν 127*: ἀπέστειλε 82 Βαναίαν] Βανέαν 19 108 Χορρὶ] Χορρεὶ 82 93 127 Φελτί] Ὀφελτεί 82 127 **45** Γειών] Γηών 108 γῆ κραυγήν] κραυγὴ 19 108 **47** οἱ] η (sic) 82 >τοῦ 2° 19 **48** Εὐλογημένος] Εὐλογητὸς Tht >σήμερον 19 108

40 ηὔλουν ἐν αὐλοῖς] καὶ αὐλοῖς τερπόμενοις Jos VII 258 καὶ ἤχησεν ἡ γῆ] περιηχεῖσθαι τὴν γῆν Jos VII 358 *Et populus cantabat in canticis et melodiis et gaudebant gaudio magno organizantes in organis et iucundabantur in iucunditate magna et resonabat omnis terra in voce eorum* (95 vid) $L_{91\text{-}95}$ **41** ἤκουσεν—τοῦ ἤχου] οὐκ ἀρέσκεσθαι τοῖς ἤχοις οὐδὲ τῇ σάλπιγγι Jos VII 359 **49** καὶ ἀνεπήδησαν] ἀναπηδήσαντες δ' ἐκ τοῦ συμπο-

δησαν πάντες οἱ κεκλημένοι ὑπὸ τοῦ Ὀρνιά, καὶ ἀπῆλθον ἕκα-
στος εἰς τὴν ἑαυτοῦ ὁδόν. [50] καὶ Ὀρνιὰ ἐφοβήθη ἀπὸ προσώπου
τοῦ βασιλέως Σολομῶντος, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν σκη-
νὴν τοῦ Κυρίου καὶ ἐκράτησε τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου
λέγων Ὀμοσάτω μοι σήμερον ὁ βασιλεὺς Σολομῶν τοῦ μὴ θανα-
τῶσαι τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐν ῥομφαίᾳ. [51] καὶ ἀπήγγειλαν τῷ
Σολομῶντι λέγοντες Ἰδοὺ Ὀρνιὰ φοβεῖται τὸν βασιλέα Σολομῶν-
τα, καὶ ἰδοὺ κατέχει τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου λέγων
Ὀμοσάτω μοι σήμερον ὁ βασιλεὺς Σολομῶν τοῦ μὴ θανατῶσαι
τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐν ῥομφαίᾳ. [52] καὶ εἶπεν Σολομῶν Ἐὰν γένηται
εἰς υἱὸν δυνάμεως, οὐ μὴ πέσῃ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ θρὶξ ἐπὶ
τὴν γῆν· ἐὰν δὲ κακία εὑρεθῇ ἐν αὐτῷ ἀποθανεῖται. [53] καὶ
ἀπέστειλε Σολομῶν, καὶ κατήγαγεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου.
καὶ εἰσῆλθεν Ὀρνιὰ καὶ προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι. καὶ
εἶπεν αὐτῷ Σολομῶν Πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.

26, [1] Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἀπέθανε Δαυὶδ καὶ ἐκοιμήθη
μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ. καὶ ἐνετείλατο τῷ υἱῷ αὐτοῦ Σολομῶντι
ἔμπροσθεν τοῦ θανάτου αὐτοῦ λέγων [2] ⌈Ἐγὼ πορεύομαι ἐν ὁδῷ ⌈
πάσης τῆς γῆς, καὶ κραταιωθήσῃ καὶ ἔσῃ εἰς ἄνδρα δυνάμεως· [3]
καὶ φυλάξῃ τὴν φυλακὴν Κυρίου τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ, τοῦ πορεύε-
σθαι ἐνώπιον αὐτοῦ, φυλάσσειν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ καὶ τὰ προστάγ-
ματα αὐτοῦ, ἀκριβάσματα αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ, ἐντολὰς
αὐτοῦ καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ Μω-

49 κεκλημένοι] κεκλοιμένοι 19 Ὀρνιά] Ὀρνειά 82 93 127 **50** Ὀρνιὰ] Ὀρνειὰ 82 93 127 ἐκράτησε] κατέσχεν 93 ὠμοσάτω 19 93 τοῦ μὴ θανα bis scr 93 **51** Ὀρνιὰ] Ὀρνειὰ 82 93 127 φοβεῖται] φοβηται 127 ὠμοσάτω 19 **52** Σολομῶν pr ὁ βασιλεὺς 82 θρὶξ] θρῆξ 82 **53** κατήγαγεν] κατήγαγον 19 108 Ὀρνιὰ] Ὀρνειὰ 82 93 127 >Σολομῶν 2° 19

26, 1 Καὶ ἐγένετο — πατέρων αὐτοῦ] καὶ ἔγγισαν αἱ ἡμέραι δα̅δ ἀποθανεῖν 127 αὐτοῦ] αὐτῶν 108 >ἔμπροσθεν τοῦ θανάτου αὐτοῦ 127 **2** πορεύομαι] πορεύσομαι Tht (-εύομαι Tht^{ap}) κραταιωθήσῃ] -σει ed ἔσῃ] ἔσει ed ἄνδρα] ἄνδρας 93 **3** φυλάξῃ] φυλάξεις Tht: φυλάξει ed >Κυρίου 1° Tht αὐτοῦ 1°] Κυρίου 19 108 αὐτοῦ 2°] κυρίου 19 >ἀκριβάσματα αὐτοῦ 19 108 82 >καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ 82 ἐντολὰς pr καὶ τὰς 19 μαρτύρια] κρίματα 19 καθὼς] καθὰ 19 108 82 93 Μωσῆ] Μωϋσῆ Tht

σίου Jos VII 360 πάντες οἱ κεκλημένοι] οἱ κεκλημένοι πάντες Jos VII 360 ἀπῆλθον — ὁδόν] ἔφυγον πρὸς ἑαυτοὺς ἕκαστοι Jos VII 360 ἕκαστος] *Unusquisque* Arm **52** *Non cadet a capite eius capillus in terram* $L_{91\text{-}95}$ ἐὰν δὲ] *Quod si* Arm **53** Πορεύου] *I* Arm

26, 1 *Et praecepit David Salomoni filio suo in conspectu mortis suae dicens* $L_{91\text{-}95}$

σῇ, ὅπως εὐοδωθῇ πάντα ἃ ποιήσεις, καὶ πανταχῇ οὗ ἐὰν ἐπιβλέ-
ψῃς ἐκεῖ,⌋ [4] ὅπως στήσῃ Κύριος τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἃ ἐλάλησε περὶ
ἐμοῦ λέγων Ἐὰν φυλάξωνται τὰ τέκνα σου τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, τοῦ
πορεύεσθαι ἐνώπιόν μου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ
ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, ⌈οὐκ ἐξαρθήσεταί σοι ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ θρό-
νου Ἰσραήλ.⌋ [5] καὶ νῦν σὺ οἶδας ἃ ἐποίησέ μοι Ἰωὰβ υἱὸς Σαρου-
ία, καὶ ἃ ἐποίησε τοῖς δύο ἀρχιστρατήγοις Ἰσραήλ, τῷ Ἀβεννὴρ
υἱῷ Νὴρ καὶ τῷ Ἀμεσσὰ υἱῷ Ἰεθὲρ ἀρχιστρατήγῳ Ἰούδα, καὶ
ἀπέκτεινεν αὐτοὺς καὶ ἐξεδίκησεν αἷμα πολέμου ἐν εἰρήνῃ καὶ ἔδω-
κεν αἷμα ἀθῷον ἐν τῇ ζωῇ μου καὶ ἐπὶ τῇ ζώνῃ τῆς ὀσφύος μου καὶ
ἐν τῷ ὑποδήματί μου τῷ ἐν τῷ ποδί μου. [6] καὶ ποιήσεις κατὰ τὴν
φρόνησίν σου, καὶ οὐ κατάξεις ἐν εἰρήνῃ τὴν πολιὰν αὐτοῦ εἰς ᾅ-
δου. [7] καὶ τοῖς υἱοῖς Βερζελλὶ τοῦ Γαλααδίτου ποιήσεις ἔλεον, καὶ
ἔσονται ἐν τοῖς ἐσθίουσι τὴν τράπεζάν σου, ὅτι οὕτος παρέστη
ἐνώπιόν μου ἐν τῷ φεύγειν με ἐκ προσώπου τοῦ ἀδελφοῦ σου
Ἀβεσσαλώμ. [8] καὶ Σεμεεὶ υἱὸς Γηρὰ υἱὸς τοῦ Ἰεμενεὶ ὁ ἐκ Βα-
θουρείμ, καὶ αὐτὸς κατηράσατό με κατάραν ὀδυνηρὰν ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ ᾗ ἐπορευόμην εἰς παρεμβολάς. καὶ αὐτὸς κατέβη εἰς ἀπάντησίν
μου ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην, καὶ ὤμοσα αὐτῷ ἐν Κυρίῳ λέγων Εἰ
θανατώσω σε ἐν ῥομφαίᾳ. [9] καὶ σὺ οὐ μὴ ἀθῳώσῃς αὐτόν, ὅτι
ἀνὴρ σοφὸς εἶ σύ, καὶ γνώσῃ ἃ ποιήσεις αὐτῷ, καὶ κατάξεις τὴν
πολιὰν αὐτοῦ ἐν αἵματι εἰς ᾅδου. [10] καὶ κοιμᾶται Δαυὶδ μετὰ τῶν
πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ πόλει Δαυίδ. [11] καὶ αἱ ἡμέραι ἃς

εὐοδωθῇ] εὐοδώσει 19 108 (-σῃ): εὐοδώσῃ[ς] ed >ἃ 93 ποιήσεις] ποιήσῃς 93: ποιεῖς 108 ἐπιβλέψῃς] ἐπιβλέψεις 82 4 ὅπως] οὕτως 82 127 στήσῃ] στήσει 19 ἐλάλησε + Κύριος 82 φυλάξονται 19 108 82 >τὰ 2° 82 σου] μου 93 πορεύεσθαι] πορευθῆναι 127 καρδίᾳ pr τῃ 19 θρόνου + μου 19 108 5 υἱὸς pr ὁ 127 >ἃ 19 Ἰεθὲρ] Ἐθὲρ 82 ἐν εἰρήνῃ — καὶ ἐπὶ sub ※ 127 ποδί] παιδί 82 6 πολιὰν] πολιτείαν 19 7 Βερζελλεὶ 93 127 Γαλααδίτου] Γαλααδείτου 82 93 127 οὗτος] οὕτως 82 Αβεσαλωμ ed 8 Ἰεμενεὶ] Ἐμενεὶ 82: Ἰεμεινεὶ 93 Βαθουρείμ] Βαὰθ οὐρείμ 82: Γαβααθουρείμ 19 108 (-ρειν) 127 παρεμβολάς] παρεμβολήν 93 >σε 82 9 ἀθῳώσῃς] -σεις 19: ἀθοώσῃς 93 127 γνώσῃ] γνώσει 19 93: γνώσῃς 82 ποιήσεις] -σῃς 82 10 ἐτάφη] ἐν ταφῇ 19 >τῇ 93 11 >αἱ 127*

4 οὐκ ἐξαρθήσεται — Ἰσραήλ] *Non auferatur* (*auferetur* 91) *vir de cornu Israel* $L_{91\text{-}95}$ τὰς ὁδοὺς] *Vias* Arm ἀπὸ] *E* Arm 5 τοῖς δύο ἀρχιστρατήγοις Ἰσραήλ] δύο στρατηγοὺς δικαίους Jos VII 386 ἐξεδίκησεν αἷμα πολέμου] τὸν θάνατον ἐκδίκησον Jos VII 386 καὶ ἀπέκτεινεν — ποδί μου] *Et occidit eos et vindicavit sanguinem belli in pace et dedit sanguinem innocentium in vita mea et in zona mea quae erat circa lumbos meos et in calciamento meo* (>95) *quod erat in pede* (*pedem* 95) *meo* (>95) $L_{91\text{-}95}$ ἐξεδίκησεν αἷμα] *Poposcit sanguinem* Arm vid 7 ἐν τῷ φεύγειν με] παρὰ τὴν φυγὴν Jos VII 387 8 ἐπὶ τὸν Ἰόρδανον Jos VII 388

ἐπὶ Ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἔτη· ἐν Χεβρὼν ἐβασίλευσεν ἑπτὰ ἔτη, καὶ ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραὴλ τριάκοντα καὶ τρία ἔτη.

ἔτη 1° + καὶ 19 ἔτη 3° + καὶ Σολομῶν ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ 19 108 (ἐκάθησεν) 82 93 (ἐκάθησεν) 127 (+ ἐτῶν δώδεκα)